

1968
aneb
Světlo v zasypaném tunelu

Vít Janda

Autor chce upozornit, že tato kniha není ani životopisem, natož pak sepsanými paměťmi. Jedná se pouze o smyšlenou sérii příběhů, kterou nám ona doba ušetrila. Vždyť i vypravěč je postavou zcela knižní. Ale kdyby přece jen některý čtenář, potulující se v tehdejších časech po stejných místech, zjistil nějakou sebemenší podobnost nejen se svým osudem, ale někdy i s konkrétními jmény, jde vskutku pouze o nevídanou souhru náhod, kterou si ani sám autor neumí dost dobře vysvětlit.

Věnováno velectěné letecké společnosti AIR-INDIA, dále hartvíkovickým děvčatům z konce šedesátých let a v poslední řadě všem našim dávným láskám a dobrým přátelům, jež víchřice roku 1968 odvála, bůh ví kam.

Prolog

Sedávala vždycky naproti mně. V závodní jídelně TOS Hostivař. Sledovala, jak se odvážně potýkám s tou obrovskou porcí, kterou mi automaticky místní kuchařky naservírovaly. Nedivte se, já měl odpolední, výdej obědů skončil, a komu by ty hodné maminy všechny přebytky předhodily. Mně! Hubenému sedmnáctiletému učedníkovi, jenž se snažil svým úcesem nasměle napodobit Beatles a který vypadal, že může ve svém mládí spořádat veškeré přebytky závodního stravování.

A já se opravdu tužil. Žvýkal jsem, potil se, nechtěl jsem urazit ty hodné ženy, které ve mně snad viděly svého nenažraného syna, či je jejich mateřský pud dokonce nutil přecpat mě až k samotnému prasknutí. A já je rozhodně zklamat nemohl. Ani je, ani ji. Věru. Byla o půl druhého roku mladší než já, měla sladkých šestnáct a já ji miloval. Ale ona mne asi víc. Vždycky na mě čekala, sedla si naproti a povídala a povídala. Všechno možné i nemožné.

A já pak šel makat do obrobny, v noci se táhl autobusem číslo 111 domů, do Strašnic, a ráno ani nevyspávám, abych byl zase co nejdříve na tom obědě pro mamuta.

Abych i za cenu bulemie viděl ji.

Věra totiž bydlela v bytě přímo nad závodní jídelnou. Její otec ve fabrice pracoval také, ale to mě celkem nezajímalo. Potkali jsme se zpočátku jednou, dvakrát a napotřetí již nešlo předstírat nezájem. Nejprve spolu obědváme a pak jsem ji konečně pozval na rande. Na první skutečné rande v mém životě. Již to je událost celkem slavnostní. Narodíte se, pokřtí vás, jdete k zápisu do školy, složíte pionýrský slib a pak celý ten, pro vás dlouhý život, čekáte, až potkáte Ji. A já ji asi potkal. Aspoň jsem si to myslel ve své naivitě sedmnácti let, kdy je čas neměnný a vaše názory i city jedinečné.

Krásný věk. Nejkrásnější věk!

Tak jak praví klasici:

Chodili spolu z velké lásky

A sedmnáct jim bylo let:

A do té lásky bez nadsázky

Se vešel celý širý svět!

A byly to také Starci na chmelu, kam jsem ji pozval. Sice jenom na odpolední představení v nově otevřeném kině U hradeb, ale i tak se moje učednická peněženka silně smrškla. Zbylo pouze na zapůjčení loďky a na hodinovou projížďku z přístaviště na Žofině. Já jsem se snažil chlapácky veslovat a ona s pobavením sledovala můj zoufalý pokus napodobit všechny ty naše slavné olympioniky. A pak poklekla, sundala opatrně mé ruce z těch neposlušných vesel a políbila mě. Jemně, jenom na rty, se zavřenýma očima a celým srdcem.

Šli jsme pak na tramvaj číslo čtyři, drželi se za ruce, občas se znovu políbili, plácali úplné hlouposti, a to až do Hostivaře, až k ní před dům. A tam se ke mně přivinula celým

tím svým krásným a štíhlým tělem a znovu mě dlouze políbila.

Bože!

Co mohlo být dál? Co mělo být dál?

Život je blbec a já také.

Já Věru nechal. Snad další kapitoly naznačí proč. Ale dnes vím, že jsem se bál. Bál jsem se toho, po čem vlastně každý člověk touží. Bál jsem se lásky. Bál jsem se odpovědnosti. Bál jsem se změny mého života, jenž se v polovině šedesátých let zdál být zajímavý.

Byl jsem blbec a srab! Teď už to vím.

Jenže tenkrát mi bylo sedmnáct a svět se opravdu pozvolna otevíral.

A právě v tom novém světě se má první láska ztratila, zatímco já se snažil v onom náhle objevivším se zrcadlovém bludišti najít svůj skutečný život. A dodnes si kladu otázku, zda za jeho občasně pokřivení mohu pouze já, nebo ta na všechny strany vypouklá zrcadla, která mi pořád někdo či něco nastavovalo do cesty.

A to znamenalo, že když jsem si na ni, na Věrku, občas bolestně vzpomněl, probleskla mi vždycky hlavou, nevím proč, tahle liverpoolská písnička:

*Neplač malá, já ti budu psát,
neplač malá, nemám slzy rád.
Close your eyes and I'll kiss you
Tomorrow I'll miss you
Remember I'll always be true.*

Věru jsem potkal pak už jenom jednou. V létě roku 1966, když už jsem v Hostivari nepracoval. Vedla se v aleji za Starou školou s celkem sympatickým klukem. Řekli jsme si ahoj a ona se tak nějak vítězoslavně zatvářila, jako že vidíš, jiný to dokázal, nebo: i bez tebe to šlo.

Ale já tomu zase mnoho pozornosti nevěnoval. Měl jsem tolik jiných plánů, tolik jiných problémů, že mi nějaká studentská láska připadala úplně směšně nicotná. Já se v té době snažil už být světákem, cynikem, neboť doba k tomu přímo vybízela:

*...já ti dám všechno, jen ne lásku,
tu už jsem rozdal v písních svých.*

Nebo:

*Povídej, ne já se nevrátím,
běž domů spát!
Tvou lásku ti vyplatím,
víc nemohu dát.*

Ale ať už se stalo, co se stalo. Ať už se naše cesty na věky rozdělily, jedno mi, Věruško, osud upřít nemůže.

Ty, jedině ty, jsi byla mou první láskou!

1. kapitola

Spal jsem asi opravdu tvrdě. Asi tak, jak se sluší na socialistického vojáka ve stráži. Ležel jsem zcela zahrabán v jedné z mnoha kupek sena, které tady navršili z bující trávy mezi přistávacími plochami místní jezeďáci. Občas sem zajeli, pokosili určitou část obrovské plochy náměšťského letiště, usušili a seno posléze odvezli. Snad jim za to i armáda platila. To nevím. Každopádně ty kupky sena byly již vysušené nádherně, byly voňavé a spalo se v nich vskutku dobře.

Začínali jsme papírově již druhý rok své nejčestnější občanské povinnosti, léto bylo teplé, noci vlahé, kdo by spal ve smradlavé strážnici, kde byly cítit zapařené ponožky ze zutých kanad na míle daleko.

Já s Ivanem jsme tuto potupu rezolutně odmítli a vděční naší tramské průpravě se rozhodli přespat pod širákem.

„Ne, to ne! To, kurňa, ne!“ rozčiloval se závodčí, jenž to měl asi za 40, a vidina návratu do rodné slezské vísky mu zabraňovala cokoliv riskovat.

„Nerozčiluj se,“ povídám. „Já to mám od jedné do tří a Ivan od tří do pěti. Laco je přede mnou, ten mě vzbudí a já pak probudím Ivana. A ostražitost je zaručena, kurňa!“

Asi v deset jsme i se samopaly zalezli do sena, každý si vybral kupku dle svého vkusu, blažené protáhnutí a okamžitě jsme usnuli.

On už mě Laco probudí.

A já spal asi opravdu tvrdě. Ta vůně sena mi totiž připomněla jednu neopakovatelnou příhodu. Tak krásnou, že na ni musím až dodnes myslet.

Psal se rok 1966. Bylo léto a naše slavná osada Stars poprvé vyjela na tzv. Velký vandr. A kam jinam než na Slovensko. Ústroj musela být naprosto předpisová, klasická: džíny nebo štruksáky, půllitry, zelené košile a battledressy s domovenkami. K tomu samozřejmě usárny nebo alespoň teletiny. Nás všech šest tuto výstroj vlastnilo, neb jsme již přes rok brázdili všechny možné trampské trasy, a to od Ameriky přes Ontário až k Posázavské stezce, a proto nebyl problém vyrazit.

Jeli jsme nejprve vlakem do Horní Lidče, tam za všeobecného pohoršení přespali na nádraží a pěšky se pak vypravili k hranicím slovenským. Nevím již, kudy všude jsme se trmáceli, chvíli loukou, chvíli lesem, chvíli přes potok, občas přes kopec. Jdeme, jdeme, jsme na Moravě, nebo na Slovensku, těžko říct, neb žádné cedule se zde tenkrát absolutně nevyskytovaly. A jak se to slunko pomalu chýlilo k obzoru, my začali přemýšlet, kde hlavu složit. Naštěstí se před námi jako v pohádce rozprostřela nevelká, posekaná loučka, plná lákajících kupek sena. Kupek i s dřevěnou kostrou, takže se dalo pohodlně zalézt dovnitř, rozložit si celtu i spacák a dát tak spočinout utmáčenému tělu.

Ráno bylo kouzelné. Nejen vlahým vzduchem, vůní rosy, ale i jakoby všudypřítomným dívčím zpěvem. Vystrčím tedy hlavu a připadám si opravdu jako v pohádce. Jako kdyby na pasece tančily víly, tak po té naší loučce pobíhala mladá a tudíž i pěkná děvčata a za zpěvu mně písňně neznámé, však tklivé, kupky do probouzejícího se slunka rozhazovala.

Ten pohled mě provázel celou vojnu. Hlavně když nás v přijímači uřvaní desátníci honili jako idioty v třicetistupňových vedrech a s plynovými maskami nahoru a dolů po kopci svatého Rufuse.

V tom pohledu bylo tolik poezie, volnosti a hlavně svobody, že i snad zapšklý pesimista by musel uznat, že je občas krásné žít...

Konec idylky však již tak romantický nebyl. Jedna dívčina totiž zrovna rozhrnula kupku, kde spal Bohouš. A na toho po ránu nikdy pěkný pohled nebyl.

Obrovský jekot. Hrábě napřažené proti nic nechápajícímu Bóžovi, jenž nehorázně probuzen, začal v šoku bučet jako býk před připuštěním, a když jsme se začali ze svých skrýší vyhrabávat i my – naprostá kapitulace.

Dívčí komando s nezřízeným pištěním prchá do své rodné vísky, neboť v nás v té chvíli nemohlo vidět nic jiného než zrovna obživlé zombie banderovců.

Jejich jekot byl lingvisticky absolutně internacionální, takže do této doby nevím, kde jsem ten neopakovatelný pocit svobody zažil. Zda v Česku, či už na Slováči.

Každopádně teď vím, že na této trase, jež čítá minimálně 731 dnů, žádný velký pocit štěstí ani svobody nezažívám. A to, co mě probouzí z tvrdého spánku, není nadpozemský zpěv subtilních víl, ale hukot přistávajícího letadla.

Iljušina.

Kterýho blbce sem teď v noci čerti honěj!

„Ivane!“

Co já vím, kde je zavrtaný? Prostor před hangárem je sice osvětlený, ale kupky tonou ve tmě.

„Ivané!!!“

Teď, teď se jedna hromada počne třást, kývat a pozvolna rozpadat, jak se chrabrý strážce socialistického tábora míru snaží vydrápat ven.

„Co je, do prdele?“

„Něco se děje, přistál iljušin.“

„No a co, kdo vlastně hlídá?“

Teď mi teprve došlo, že vlastně ani nevím, kdo má být ve strážci. Já dokonce nevím, ani kolik je hodin. Hodinky pro vojáka základní služby, jaký přepych. Mám být ve službě já, on nebo Laco?

Kde ten vlastně vězí?

Já to tuším, spí ve své větřiesce, od které má náhradní klíče, a kam se vždycky ve strážci zašije. „Já všetko vidím,“ blekotá pak vždycky tou svou čechoslovackomadařštinou, ale přitom pravidelně chrápe jako zvíře.

Ivan přichází ke mně, pozorujeme mlčky iljušina, který zvolna roluje k věži. Já si zapaluji vyklepanou startku a čekám věcí dalších. Ivan je nekuřák, ale zato přemýšlí.

„Kdo je naved na dráhu?“ ptá se.

„Asi někdo z věže, vždyť tam jsou furt.“

„Jo, ale dneska jenom základáci, to náhodou vím, mluvil jsem s klukama.“

Věž je asi 300 metrů daleko, iljušin je ve stínu, takže ani nevidíme registrační číslo. Jestli je z divize, z armády či náhodný civil. Nebyl by div, teď se na letišti dveře netrhnu. Samé exkurze, samé delegace, dokonce i nějací poslanci. Já na ty papaláše vždycky kašlal, zvlášť na ty bolševický, ale když nám velení téměř povinně dalo podepsat 2000 slov, neviděl jsem na tom nic špatného. Konečně se trochu píše pravda.

„Ježiši, kdybychom aspoň věděli, kolik je hodin,“ lamentuje Ivan, který by ještě mohl teoreticky nějakou tu hodinku spát, a snaží se velmi laicky určit čas podle hvězd.

I já hledím na hvězdy, ale můj zrak zalétává spíše k obzoru, k obzoru pár kilometrů vzdálenému, kde leží pro někoho sice bezvýznamná víska Hartvíkovice, leč pro nás, pro společnost AIR-INDIA, hlavní základna, jediná spojnice se svobodným civilním životem, jenž, do prde-

le, teď v Praze bují na plný pecky. Základna, kde jsme si vytvořili tak skvělou partu, plnou i místních mladých holek, které se snad narodily přímo pro nás ročník. Jen si vybrat. A já si vybíral. Sice zatím v duchu, ale zato pořád. Tam i ve svých nekonečných snech na světlici, kde buď někdo bezmezně chrápal, či ožrale blekotal cosi o mazáctví atd. Ale o tom až později.

Z iljušina někdo vyšel, spíš vyběhl. Celá řada vojáků. Vytvořili něco jako uličku a tou prošli pravděpodobně důstojníci. Vojáci obstoupili věž a byl opět klid.

„Ivane, ty vole, to sou zase ty paragáni,“ syкну ke kolegovi, který samozřejmě ví, o co jde.

Jsou to asi tři měsíce nazpět, co jsme shodou okolností měli oba s Ivanem strážní službu. Už samotné rozdělení bylo trochu prapodivné. Dozorčí posádky, celkem bezvýznamný major, nás několikrát poslal znovu oholit, znovu vyčistit boty a některým jedincům nařídil i vyměnit poněkud ušmudlané maskáče. Když si byl jist, že je jeho autorita upevněna, chvíli se utápěl v nic neříkajících cancech a nakonec z něj vylezlo to, co mu leželo na srdci.

„Soudruzi,“ nadechl se k něčemu, co hraničilo mezi velezradou a falešným kamarádstvím. „Vojáci,“ říkal již tišeji, „dnes u nás probíhá v lesích okolo řeky Jihlavy celostátní cvičení našich paradesantních jednotek. Jak víte, ty lesy zasahují až k našemu letišti a je možné, že ve štábních plánech bude i jeho cvičné přepadení. Doufám, vojáci, že si dovedete představit, jak taková diverzní akce vypadá? Omráčí vás, sváží, třeba vás budou i cvičně mučit. A hanba potom padne nejen na vás, ale i na pluk a samozřejmě i na mne. Mějte tedy oči otevřené a buďte ve střehu. Nazdar, soudruzi!“

„Zdar, soudruhu majore!“

To bude služba, mějte oči otevřené, to je mi hovno platné, zvláště když jsem slyšel, jak tihle amnestovaní kriminálníci jednají. Když tě zmrazí nebo zabijí, jsou to pořád povolené ztráty v rámci utužení svazku armád Varšavské smlouvy. Jenom se šeptalo, kolik vojáků zařvalo bídnou smrtí na cvičení Vltava. Vždyť šlo o výcvik, šlo o vlast, ne, šlo o socialistickou vlast! Na tu seru! Ani náhodou nebudu bránit čest pluku. Budu si chránit pouze své zdraví.

Obchůzky strážních hlídek, vypracované místními armádními teoretiky, byly naprosto ne-logické. Vezměte si: budova dílen A, budova hangáru B, větřiesky v autoparku C až J. Když jste měl jít do stráže, musel jste se naučit asi deset variant obchůzek, kdy začínáte A, potom B, pak C a pak různými klikyháky projít ve všech těch přiblblých možnostech všechny ostatní body. A to prosím vymyslely dělnické kádry lidové armády. A tenkrát bez počítače.

Ani Einstein by si to nezapamatoval.

Natož my.

Nejdříve se chodilo tak nějak halabala, potom se zjistilo, že vedle hangáru je odstavený autobusový vlek, kam se dalo schovat, a vše vyvrcholilo tím, že dozorčí hangáru neodevzdával večer klíče od dílen, a tudíž nebohá stráž mohla i v zimě sledovat střežený prostor z vytápěné chodby budovy. A kdyby přišla kontrola: hupky zadním oknem ze záchodu ven, oběhnout budovu a: „Ruce vzhůru!“ Kdo by věděl, z které to varianty obchůzek se zrovna vracíte.

Ale tenkrát to bylo jiné. To šlo o kejhák. A my opravdu hlídali. Ne pro nějaké letiště, ale pro svoje nezpřelámané kosti. Ne podle nějakých blbých řádů, ale podle normální logiky. Zalézt do tmy a mít před očima celou osvětlenou plochu před hangárem.

Je vidět, že obyčejní vojáci v sobě měli více teorie bojové strategie, než ty marxleninský rychlokvašky..

Tenkrát se nic nestalo. Letiště přepadené nebylo, my přežili a posad'áka nedegradovali.

Ale teď?

„Laco!“ zařvu, i když vím, že nás všechny můžu dostat do průseru. Měl by tu být pouze jeden z nás tří. Podle řádů.

Jenže co za několik minut znamenaly řády téhle dělnicko-operetní armády.

„Někdo sem běží,“ zašeptal Ivan.

„Odkud?“

„Odevšad.“

A byli tu.

Žluťáci v ruských uniformách. Mongolové s výrazem Džingischána a s přesvědčením Brežněva. Museli o nás vědět. Museli vědět všechno o našem letišti.

Že by to štábní cvičení ještě tak blbě pokračovalo?

„Ruky věrch!“ a něco snad kazašsky.

„Běžte do prdele!“ zareagoval našťvaně nevyspalý Ivan a snažil se stáhnout ze zad nenabitý samopal.

Pár ostrých zasvištělo nad jeho hlavou, zarylo se do vlnitého plechu hangáru a Ivan zbledl.

Já také.

To je ale hodně blbý štábní cvičení.

Ale to už jsme pro jistotu stáli s rukama nahoře před vchodem do hangáru. A já, pouze na chvíli se ohlédnuv, zjišťuji, že teď na nás míří dva na zemi postavené lehké kulometry a několik ruských samopalů v rukou Asiatů, kteří se zřejmě uklidnili a za tichého rozhovoru si dokonce zapálili cigarety.

Stojíme tam jako debilové, když se z prostoru autoparku ozve hrdinné: „Ruky hore!“

Laco se probudil, Laco bojuje! I když bez nábojů. Ty jsme si pro jistotu nikdy nebrali, protože ztráta jednoho z nich znamenala vždy tvrdý kázeňský postih.

Sprška střel do místa výzvy odhalila plížící se postavu, která se okamžitě zařadila do vzorového postoje vedle nás. Tak jsme tam stáli všichni tři. Jako mušketýři bez kordů, jako tři nesplněná přání...

„Čo se to do piči robí?“ ptá se Laco a já mu mohu pouze odpovědět, že nás asi zavrou.

„Nás?“ je Laco rozhořčen, „to by museli pozatvárat' všecky. My nič neurobili.“

Ano, my nič neurobili a oni nás všechny pozatvárajú. Ty Laco, ty filozofe, jaks tenkrát předběhl dobu? Jaks to poznal? To vás učí v Bajči, tam máte universitu prognostiky? Kdybych ti tenkrát uvěřil, snad bych se nechal i zastřelit. Ale já nevěřil, že doba, která je a kterou mi jenom vojna neumožňuje dokonale prožít, že jednou skončí. Měl jsem rád big-beat, měl jsem rád západní filmy, měl jsem rád dlouhé vlasy, měl jsem rád svobodu, a na to vše se po vojně těšil. Vždyť nám to ti soudruzi z ÚV slibovali: Nejlepší společenský řád na světě. Příklad pro jiné národy. Opět po Janu Husovi dáváme něco světu. My, Čechoslováci! Naše demokratizace!

„Mně se chce močit,“ bručí Ivan.

„Tak jim to řekni, jestli umíš mongolsky.“

Ivan se otočil a rázem někam nahoru zasvištěla kulka.

Ty blbci to berou nějak vážně.

„Ať radši chcípnu kulkou, než prasknutím močáku,“ zaskučel Ivan a znovu se otočil: „Továrišči, meňa nádo chat'!“ a ukazuje na onen důležitý orgán.

„Tam!“ prohodí nějaký ten jejich seržant a vede Ivana kousek dál. Strčí mu samopal do zad a čeká.

„Ať to dá ten blbec pryč, já takhle nemůžu,“ kvílí kroučící se Ivan a soldat snad pochopí. Poodejde metr a míří pouze z této vzdálenosti.

A Ivan šumí, dlouho a s úlevou. A náhle je to jeho šumění všude, pak z něj bylo vrnění, bzučení, rachot a hřmot a my jedním očkem pozorujeme, jak ze severní strany přilétá celý roj světlušek, celá záplava světél, která se blíží, je konkrétnější, až je z ní konvoj letadel, těch odporných bachratých andul, která jedna za druhou klesají na dosedací plochu našeho letiště. Na konci stojánky se zastaví, vyplivnou náklad vojáků a nějaké techniky, otočí se a startují zpět. A tak pořád dokola.

Letecký most.

Až do rána.

Ve chvíli naší největší ztuhlosti přijel gazík s našim velitelem pluku. Mongolové zasalutovali a on nám pokynul, abychom nastoupili.

Seděli jsme na zadních sedadlech jako zmoklé slepice.

Velitel pluku byl totiž pojem. Obrovitý chlap, který i ve svém věku bravurně ovládal stíhací bombardér a který se nebál vzít si do štábu bývalé letce z Anglie.

„My za to nemůžeme, soudruhu plukovníku,“ snažím se žehlit situaci. „Bylo jich hodně a stříleli. To se přece při cvičení nedělá.“

„Ano, to se nedělá,“ podíval se na nás velitel pluku nevyspalýma očima. „A mimochodem, chlapci, to nebylo cvičení, Rusové nás skutečně přepadli.“

Kdyby to nebyl plukovník, řekl bych asi: Ty si děláš prdel, ne? Ale on to byl plukovník, velitel stíhacího a bombardovacího pluku, a on by asi nelhal. Jenže, co to znamená?

Bude válka!

My těm kurvám nic zadarmo nedáme. Já se jen tak pro nic nepřeji být už z vojny doma, být zase svobodným člověkem a pracovat, kde budu chtít, třeba v Americe. Já už jim seru na ty jejich častušky, na Stalina, na pionýra, na všechno! To jsem měl celé dětství. Vychovávali ze mne idiota. A jak dlouho jsem musel z toho procítat. Jak dlouho jsem musel poslouchat Svobodnou Evropu, konejšivá slova Roziny či jiných, ty krásné fascinující písničky od Beatles, Rolling Stones či Kinks, abych pochopil, že ten skutečný svět je tam někde jinde. A já se těšil, že bude i tady. Já se na něj připravoval. Já po něm toužil. Vždyť vlastně kvůli téhle vyhlídce lepší budoucnosti jsem tak zbaběle dezertoval i od všech svých lásek.

Bože můj, pro co jsem to žil?

Kurvy ruský!!!

Lacovi to zatím nedošlo: „Súdrh plukovník, já mám isť začátkom septembra na opušťák. U nás v Bajči budú krstiny. Pojďe to?“

Plukovník neodpověděl. Vysadil nás před rotou a tiše se s námi rozloučil: „Chlapci, zachovejte klid, ráno se všechno dozvíte v rozkaze.“

Ráno! Do prdele, to už bude celá republika obsazená. Vtrhneme na rotu, dozorčí samozřejmě chrápe u stolku. Naše hrdinná lidová armáda.

„Kurva, pusť rádio!“ vzbudí ho nešetrně Ivan a zatímco nad našim letišťem hřmí letecký most, teprve teď se dovídáme, co se skutečně stalo.

Tranzistoráček sice chvíli dělá to smetanovské blum, blum, do toho vzrušený hlas, abychom vydrželi u svých přijímačů a posléze ono osudné provolání:

Všemu lidu Československé socialistické republiky:

Včera, dne 20. srpna 1968 kolem 23. hod. večer překročila vojska SSSR, Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky státní hranice ČSSR. Stalo se tak bez vědomí presidenta republiky, předsednictva Národního shromáždění, předsednictva vlády i prvního tajemníka ÚV KSČ a bez vědomí těchto orgánů... Předsednictvo ÚV KSČ vyzývá všechny občany republiky, aby zachovali klid a nekladli postupujícím vojskům odpor, protože obrana našich státních hranic je nyní nemožná.

Proto ani naše armáda, Bezpečnost a Lidové milice nedostaly rozkaz k obraně země. Předsednictvo ÚV KSČ považuje tento akt za odporující nejen základním zásadám vztahů mezi socialistickými státy, ale za popření základních norem mezinárodního práva...

Mám slzy v očích a v srdci vztek. Rozrážím jedny dveře za druhými a budím chrápající vojáky: „Vstávejte! Do prdele, vstávejte! Přepadli nás Rusáci! Bude válka!“

Reakce jsou různé: „Bež do piči, ožratý Pražák!“ – „Nekecej, vole!“ – „Nechej nás spát!“ Asi tak.

Přesto se většina vojáků probudí, poslouchají rádio, jsou zaraženi, rozhořčeni, v šoku.

Ruda, jinak naprosto flegmatický člověk, cloumá dozorčím: „Dej mi kvér, do prdele, dej mi kvér, já na ty kurvy du!“

Právě s Rudou jsme chtěli po vojně Ven. Spolu se učili podle Angličtiny pro samouky a snili o Velkém světě.

„Dej mi kvér, vole! Je válka!“ řve Ruda a dozorčí pouze zablekotá něco jako, že klíče od zbraní a nábojů musel, neví proč, odevzdat už v deset hodin.

„Tak ty dveře vyrazíme!“ organizuje Ruda odboj. A my bychom mu v té chvíli pomohli. My jsme je nenáviděli až na smrt. Ano, byli jsme spolek flinků a ulejšáků, ale tenkrát bychom do toho šli. To přísahám! A i teď mám slzy v očích, když o tom píš. Ta euforie byla. Armáda by národu pomohla. Zklamaly špičky. Zklamalo velení. Lépe řečeno, velení kolaborovalo.

Mnichov!

Nový Mnichov.

Teď již chápu ty pohledy zrazených vojáků, kteří byli ochotni obětovat pro vlast to nejcennější, co měli. Život.

Ale dosti patosu...

„Samopaly jsou vám hovno platný,“ dí dozorčí, „protože všechny náboje odpoledne odvezli, že prý jsou již prošlý.“

Lampasáci hrajou mrtvý brouky, mužstvo nemá municí a národ je znásilňován.

Rychle, systematicky a bez odporu.

Dodnes se za tento okamžik stydím...

Bylo 5 hodin ráno, středa 21. srpna 1968.

2. kapitola

Irena...

Nevím, proč mě napadla tehdy právě ona. Snad to byla ta asociace začínajícího letního dne, kdy jsem tenkrát, v tom jiném životě, v tom civilním, šel od ní z Vinohrad až do Strašnic pěšky. Bylo také před pátou, vzduch voněl a mně pokračovala prodloužená dovolená. Ulice byly liduprázdné, sem tam někdo s pejskem, a já si vykračoval a vstřebával tu chvíli. Byl jsem sice nevyspalý a unavený, ale cítil se jako král. Pozoruji občasné kolemjdoucí a snažím se přesvědčit sám sebe, že je to na mně vidět, že tím vyznačuji, že aura okolo mne je naprosto jednoznačná.

Ano, vážení spoluobčané, já jdu od své dívky. Od dívky, s kterou jsem strávil celou noc.

Ach, Irena. Kde že ty loňské sněhy jsou...

Teď nejen ona, ale všechny ty naše dívky jsou buzeny hukotem letadel, hřmotem tanků.

Praha!

Co se tam teď děje? Nebýt voják, tak okamžitě jedu domů. Když už jsem je neochránil tady, aspoň tam.

Ale jak?

Celá rota je již vzhůru a rozhořčené proslovy se prolínají s naprostou apatií. Mazáky snad nejvíce zajímá, jestli půjdou vůbec koncem září domů. Běžte třeba do prdele hned, říkám si v duchu, protože takovou partu imbecilů jsem ještě nezažil. Teď jsou již přátelští, vstřícní, ale já na tu jejich roční buzeraci nikdy nezapomenu. Zatrpklé komplexy bezvýznamných vesnických kluků, kteří buď dostali pecky, nebo si upevnili svou osobnost pouze tím, že odsloužili jeden rok týhle zavšivený vojny. To jsou tedy hodnoty...

Gazík opět přiváží další vojenské zajatce. Nejen kluky z bližních, ale i obsluhu naváděcí věže. Jsou celí pokroucení, opruzení a snad i přiomámení.

„Tak co?“ ptám se, abych zjistil, jak dalece i oni plnili svou službu vlasti.

„Na píču,“ mávne rukou Zedníček, a když mu nabídnu startku, tak se i rozpovídá.

„No, začalo to perfektně. Noční lítání nebylo, žádná hláška o přeletech také ne, takže jsme to okamžitě zadřeli. Jenom tady Lád'a,“ ukáže na vojína Krále, „ nás pořád otravoval tím svým básněním o tý jeho Ivetce. Ale i on brzy zabral.“

Zedníček potáhl z cigarety, a když viděl, že mu všichni visíme na rtech, pokračoval: „Mně se zrovna zdálo, jak jsem doma na zabíjačce, a když se tak nějak probudím, tak na mě místo jelita míří hlaveň samopalů. Bylo jich jako psů a ti naši slavní sovětští poradci, co jeli všichni jako naschvál před měsícem na mimořádnou dovolenou, mezi nima. Sedli si hned k pultu a nás mezi tím to ruský komando nacpalo na hajzl. Všechny. Jako buzeranty. Byli jsme tam tak napresovaný, že když se chtěl Lád'a vymočit, tak z toho byl málem orální sex. Ha, ha!“ chtěl se zasmát, ale nešlo to od srdce.

„Jo, Král, máš tu psaní vod tý svý,“ zamává dozorcí na zdevastovaného Lád'u. „Pošta přišla, až když jste byli ve službě.“

Postava Ládi Krále se rázem vzpřímila, oči se mu rozsvítily jako baterky, popadl tu obálku jako sprintér štafetový kolík, přičichl, zda parfém nevyprchal, a když se mu zdálo, že ano, přisoudil to pouze tomu, že asi do poštovní schránky moc táhlo. Potom se rozběhl na svůj pokoj, kde se, tak jako vždy, schoulí do koutku, a znovu a znovu bude číst ta něžná slova od své milované. Bude chvíli plakat, pak se smát, a nakonec vztekat, že musí smrdět tady a nemůže k ní. K ní.

Láska.

Ta mocná čarodějka.

Jsme možná na pokraji třetí světové války a Lád'a se jde onanovat s dopisem.

Láska...

I mne zasáhla tak nenadále, že jsem se až lekl. Ne tehdy, když jsem se na ni připravoval, když jsem po ní toužil a čekal na ni jako na zjevení Boží. Ne, najednou pecka, a konec.

Irena.

Pracovala se svou kamarádkou v prodejně brambor v Krátké ulici. Upozornil mě na ně můj kamarád z osady Jarda. On v té ulici bydlel také a na Irenu si dělal zálsk. Ale potřeboval druhého. Potřeboval křena, který by mezitím zabavil tu její kámošku.

Byl jsem sice ještě plný dojmů z našeho slavného Velkého vandru, ale dobře, já tam tedy zaskočím, slíbil jsem mu.

Zaskočili jsme tam tedy oba. Zatímco Jaroušek se snažil být vtipný a rádoby světácký, já mlčel, ani tak se nevěnoval své povinnosti, být také vtipný a také světácký k té druhé, nýbrž jsem pouze hleděl. Hleděl jsem do Ireniných hlubokých očí, které snad zastiňovaly vše v jejím obličejí. Já do nich nejen hleděl, já do nich padal, mně se z nich zatočila hlava, já tu hlavu asi ztratil.

Ale nechci lézt Jardovi do zelí, je pak nepříjemný, uražený a vztahovačný. A hlavně, jde již v říjnu na vojnu. Nechám ho tedy vyplkat, a když konverzace vážne, s děvčaty se rozloučíme.

S děvčaty... Nejsou to žádné bramborářky, nýbrž brigádnice. Studentky střední zdravotní školy, které si takto přivydělávají.

Doma se spořádaně navečeřím, chvíli si čtu a jdu spát, když vtom slyším jakési zarachocení. Snad padá omítka, obrátím se tedy na druhý bok, ale i na této straně vidím ty veliké, záhadné oči, a znovu kamínek, znovu omítka a pak tiché zapískání a zavolání.

Vyhlédnu tedy oknem ven, a před naší vilou stojí všichni tři.

„Irena mě přemluvila,“ nerozhodně přiznává Jarda, a pojd' ještě chvíli ven, dodává ona.

Chvíli váhám, opravdu jenom chvíli, skáču do džín a trika a potichu oknem do letní noci.

Tam mě někdo jemně uchopí za ruku a ještě jemněji políbí...

„Nalad'te pořádně to rádio!“ dožadují se neinformovaní opozdilci, neboť signál Prahy se pojednou ztratil. Dozorčí kroutí knoflíkem sem a tam, chvíle vrčení, chvíli německy hovořící stanice a pojednou hlas jako z doby před národním obrozením:

„Hlásí se fam stanice Vltava, stanice dělnisko-rolnické flády, na které pošádání pržispěly na pomoc armady spržátelených armad...“

A potom kecy o tom, že jsou tady na pozvání strany a vlády a že chtějí ruku v ruce s bratrským lidem Československa pomoci v boji proti kontrarevoluci, a tak zabránit vstupu vojsk NATO na naše území...

„Co je to za piráty!“ řve Ivan a já dodávám, že je jim ještě hůře rozumět než Lacovi. Všichni pohlédnou na našeho maďarského spolubojovníka, a ten věren tradici, kdy neví, co říci, pronese pouze to své: „Nem tudom.“

Ale to již přijíždí k níže položenému štábu autobus plný lampasáků, kteří zjevně nejsou ve své kůži, diskutují, argumentují, dělají zkrátka vše, co se očekává od socialistického a uvědomělého důstojníka naší Lidové armády.

Na chodbu vchází i náš velitel roty poručík Brejla.

„Končit, pozor!“ zařve dozorčí, a když on ani velitel nezjistí snahu mužstva k nějakému vzorovému postoji, zavelí: „pohov!“

„Soudruzi, ehm, vojáci, ehm chlapci,“ koktá náš leninsky založený poručík, který dnes neví, snad ani jak se jmenuje, natož jakého je vlastně vyznání. „Stalo se... něco... Já nevím... Nemám instrukce... Zachovejte klid,“ a úprkem spěchá do své kanceláře, kde dozajista bude dumat, zda tu svou nablýskanou bustu Lenina schovat, rozbít či naopak přešetřit pro děj věci příštích.

A právě v tom okamžiku, kdy se za ním dveře zaklapnou, rozlehne se rotou řev, či spíše skučení, nebo lépe sten.

Lád'a Král!

Letíme do jeho světnice a tam se nám naskytne dost nevšední pohled. Lád'a sebou hází na posteli jako epileptik, buší jednou rukou do železné pelesti a druhou muchlá dopis od své milované. „Proč? Proč? Proč!“ uniká z něj mezi vytím, jenž mělo v tuto chvíli nahrazovat mužský pláč.

„Co, proč?“ obrátím ho jedním trhnutím na záda.

On na chvíli ztichne, jeho oči, byť hledí na mne, zírají do prázdna. Pak jeho panenky zaostří, on se schoulí do klubička a začne opravdu plakat. Viděli jste někdy opravdu plakat chlapa? Ano, i chlapi pláčou. A někdy víc, než si myslíte. Ale jejich tvář musí být kamenná, neoblomná, jaksi nezúčastněná. Pouze slzy kanou po tváři, stékají jako kapky slané rosy, neboť u chlapa pláče srdce. Tak jsem si to tenkrát myslel. Ale Lád'a brečel jako ženská. Upřímně a dlouze lkal a mezi tím teď již tišeji vyrážel: „Proč? Proč? Proč?“

„Nechala tě,“ ptám se.

Odpovědí je mi pouze zoufalé přikyvování.

„Tak se na ni vyser,“ snaží se všechno logicky rozřešit Ivan. „Zajed' do Třebíče a tam je buchet, že nebudeš vědět, kam dřív skočit.“

Ivan měl naprostou pravdu. Třebíč byla opravdu něčím jako líhni potencionálních manželů. Vždyť tam byl obuvnický závod BOPO Borovina a také (znovu také) zdravotnická škola. A s oběma institucemi měl náš útvar něco jako družbu. Jednou jsme jeli do Třebíče my, potom děvčata přijela k nám. K tomu všemu vždy hrál útvarový orchestr Letka, alkohol tek proudem a vášním bráněno nebylo. Pravdou je, že nás, do té doby vojáků prvního ročníku, se tyto orgie zatím netýkaly. Mazáci nás vždy v den družby tak šikovně rozdělili do všech možných i nemožných služeb, že jsme mohli pouze z povzdálí závistivě sledovat ty různé párky, které bez veškerého studu zapadly na co nejbližší příhodné místo, kde se mohly oddávat vskutku činnosti družební.

Vždyť kvůli těmto večírkům jsem se stal, byť nevědomky, i politicky činným.

Zase Laco.

Já nikdy nebyl v ČSM. Na devítiletce mě nevzali, že prý kouřím, a v učení jsem již o tuto poctu nestál. A teď mi Laco podává zbrusu nový průkaz člena Svazu vojenské mládeže.

„Co to je?“ ptám se.

„To je tvůj,“ odvětí.

„Ale já nikam nechci, já jsem podstatou beatník, pacifista, John Lennon.“

„Já něvjem, čo si, ale si moj kámoš, a já to za těba vyplnil i podepsal, abychom boli porád spolu.“

„Kde spolu?“

„No na těch večírkách. S těmi babami. Ty jich okecáš, vieš, já tak nevládněm- no, a já jich pak ojebu.“

To je tedy argument. Tak takhle se vstupuje do politického života. Skrz jebačku.

Laco, Laco! Zase jsi politicky přeskočil jednu epochu.

Ještě že po invazi tyhle akce skončily. Ne, že bych Lacovi nepřál ten požitek družebního aktu, ale jednalo se i o mě, protože jsem věděl, jak tyhle holky z intru šlely po někom, kdo je z Prahy. Ten jináč by si zařídily, i kdyby čert na trakaři jezdil. Protože bydlet v Praze...

Vždyť to viděly v těch filmech. To bylo asi něco, jako já si představoval život Venku.

Mně stačili ty naše obyčejné Hartvíkovice.

Královi ale ne. Ten se o tohle nikdy nezajímal. Měl svou Ivetku, svou lásku, svůj směr i cíl, svůj smysl života, a ten mu teď dal kopačky.

Elegantně, inteligentně a svým způsobem i upřímně.

Milý Lád'ó, čtu na zmuchlaných stránkách dopisu, měla jsem Tě ráda, byla bych Tě měla ráda i teď, ale doba je jiná. Pochop, že jsem mladá, a snad uznáš, že i hezká, a já nechci ztrácet ten drahocenný čas jenom čekáním. Čekáním na někoho, kdo třeba pak bude úplně cizí. Třeba moc vojenský. Seznámila jsem se se skvělou partou. Jsme všichni hippies, jestli Ti to tam u vás vůbec něco říká. Květiny, mír, volná láska. Asi to je život, který mi byl předurčen, a ne čekat a čekat a pak skončit někde s harantama u plotny. A mám také svou lásku. Velkou a nesmrtelnou. On mi slibuje, že budeme takhle žít věčně. Uprostřed květin a milování. To je dnešní život a ne sedět zavřená doma a čekat na dopisy, kde píšeš jenom samé ohavnosti o vojně. Lád'ó, zůstaneme kamarádi, ale už mi nepiš, protože já nemám co odepsat Tobě. Jsme za prve každý na jiné straně barikády a za druhé si s Džordžem vyřizujeme víza do USA. Chceme totiž do San Francisca.

Iveta

„Kurva, to je síla,“ odfrkne si Ivan a posíláme všechny čumily ven.

„Co? To San Francisco?“ ptám se. „Já bych tam teď letěl hned. Do hlavního města hippies. Vždyť ta Iveta má pravdu. Co my tu máme za život?“

Tím jsem ale Lád'ovi náladu příliš nepozvedl, i když již zmlkl a snad i o něčem přemýšlel.

„Hele, Lád'ó,“ snaží se ho pro změnu uklidnit Ivan. „Co víme, co teď bude? Třebas už brzy padneš hrdinskou smrtí a ta Iveta ti ještě ráda nějakou tu kytičku k pomníčku přinese. Ještě ráda se bude chlubit, že chodila s válečným hrdinou...“

Král pouze mlčky přikyvuje, hledí do dále a stále dumá.

Snad se už z toho dostal.

Ale jak se z toho dostaneme my?

„Nááástup roty před jídelnu!“ slyšíme z chodby a doufáme, že se už konečně něco konkrétního dovíme.

U dozorčího, jenž má tranzistorák k uchu úplně přirostlý, se dovídám pouze to, že vzkazoval Dubček, prý něco jako že máme být v klidu a normálně nastoupit do práce.

„Kam že?“ ptá se všech spěchajících Laco, jenž opět trochu lingvisticky ujel.

„My teď na buzerplac!“ zní mu „maďarsky“ v odpověď a on tomu samozřejmě rozumí.

Kdo by nevěděl, co je buzerák. Takový udusaný plac mezi budovami, takový němý svědek přerodu jinocha v chlapa, takové naše tréninkové hřiště, dnes se říká fit centrum, kde jsme potili kalorie a mazáci si ničili hlasivky. Tam se pochodovalo, tam nás v ranních mrazech honili do půl těla svlečené na rozcvičky, tam jsme se plazili v plynových maskách a tam se také odehrávaly všechny nástupy. Od rozdělení, po mužstva povýšení i jedinců degradování.

Stavíme se tedy podle rot, my topka, provoz i štábní zašíváci. Oba Petrové na mne mávají a já si uvědomuji, že jsem se ani nezajímal o to, zda se všichni členové naší velectěné společnosti AIR- INDIA v pořádku vrátili ze svých záletů. Vždyť jediná úniková cesta vedla pouze přes letištní plochu, a to zejména při nočním létání byl někdy výkon umělecký. Ono narazit na startující sůčko by asi nebylo příjemné. Natož se srazit s přistávajícím. Zvlášť když při návratu zpět nebyl kličkující jedinec tak zcela úplně při smyslech. Myslím v postřehu. Rozumíte mi, ne?

Vojáci z povolání se staví také do jakéhosi tvaru a piloti s techniky spíše do patvaru. Ale dnes se na to zatím nehledí. Jsme na začátku tunelu, na jehož konec nelze dohlédnout. Nevíme ani, jestli nějaký konec má. I když my doufáme, že ano. Že je to všechno hrozný omyl a že světové společenství to tak nenechá, že nás ubrání, že donutí ty barbary k návratu.

„Soudruzi,“ pronese krátce velitel pluku. „Situaci znáte z rozhlasu, nebudu se o ní dále rozšiřovat. Nemáme, ehm, spojeneckým vojskům klást odpor, nemáme je provokovat. Na druhou stranu nám však nikdo nerozkázal, abychom jim pomáhali či snad s nimi spolupracovali. Víc vám snad nemusím říkat... Po snídani se mužstvo rozejde na rotu, kde bude probíhat náhradní zaměstnání dle dispozic vašich velitelů.“

Pak chtěl ještě něco dodat, ale nebyvalý hrkot, skřípot a vrzot jej donutil otočit hlavu. Ohlédl se a strnul.

A my také.

To, co sjíždělo seshora od letiště dolů, směrem k hlavní bráně, se nedalo nazvat ničím jiným než komparesem na další velkofilm o nekončícím hrdinství sovětských vojáků z dob Velké vlastenecké války.

Zily, krasy, železné maringotky, snad ještě na dřevoplyn, se dokodrcaly až k bráně. Dozorčí chvíli váhal, ale na mávnutí velitele pluku závoru zvedl. A čoudící plechový cirkus, se střílejícími výfuky se vydal obsazovat významné kóty tohoto kraje.

Skvělá Rudá armáda!

Náš vzor, naše inspirace!

A za touhle kavalerií nespočítatelný zástup zelenožlutých rubášek. Záplava uniformovaných mužů, každý se samopalem a s plnou polní, jen se rozběhnout, jen to hromové: Uraáá!

A kam?

Pošilháváme po směru jejich povodňového proudu, a když zjistíme, že by mohl mířit dokonce i k jídelně a když někdo jen tak mimochodem prohodí, že by nám mohli i sežrat snídani, potom mužstvo jako jeden organizmus, jako hmyz řízený jediným instinktem, se nejprve pomalu, potom rychleji rozbíhá. Ten rozběh končí úprkem a nikoho ani nenapadlo zamyslet se nad tím, zda byl vůbec vydán povel k rozchodu.

Vždyť dnes byl k snídani trojboj.

A to jim přece nedáme.

A tak začala naše několikadenní usilovná bitva s Rudou armádou.

Celé dopoledne pak proležíme na rotě, posloucháme rozhlas, sledujeme nejen pražskou, ale i vídeňskou televizi.

Nic povzbudivého.

Byla obsazena budova Akademie věd, zrovna tak jako redakce Zemědělských novin. Do éteru je vyslána zpráva o spolupráci náměstka vnitra Šalgoviče s okupačními vojsky. A v jednom ze závodů ČKD byl zahájen mimořádný XIV. sjezd KSČ. A v Praze se samozřejmě pořád střílí.

Přichází i náš náčelník z dílen kapitán Veverka, je také zneklidněný, vždyť přihlásil syna do znovuobnoveného Junáka, ale tváří se statečně.

„Soudruhu kapitáne,“ rozběhnu se k němu. „Potřebuju opušťák! Potřebuju domů, do Prahy!“

Dívá se na mne jako na blázna.

„Cožpak nevidíte, co se tam děje?“ Dále naléhám: „Mám tam rodiče, bráchy...“

„Uklidni se,“ nakonec zareaguje. „Nikam nepojedeš! Za prve bys udělal průser a za druhé je mimořádná situace.“

Mimořádná situace, říkám si raději pouze v duchu, ježišmarjá, oni už dokonce pochopili, že je mimořádná situace. No tak to můžeme být v klidu. Když už je mimořádná situace, tak to půjde jako po drátkách.

Praštím sebou znovu na kavalec a poslouchám pln vzteku všechny ty rezoluce, všechny ty výzvy ke generální stávce, veškerou tu zoufalost poníženého národa, který si přese všechno chce uchovat aspoň špetku hrdosti.

Jenže já nemohu jen tak ležet, musím si jít zakouřit na chodbu, chvíli dýmám, když tu všichni, co se tam tak nějak motáme, slyšíme z půdy pekelný rachot. Něco tam spadlo, něco tam povalilo všechny ty uskladněné krámy, ty khaki natřené lyže s kandahárem. Něco tam kleje a nadává.

Ruský špion!

Ti nejodvážnější přistavují žebřík, otevírají poklop, lezou nahoru, slyšíme vzrušené hlasy, hádku a nakonec strkají dolů Láďu Krále.

„Von se ten blbec chtěl voběsit,“ konstatuje s kroutící se hlavou Ruda. „Kdyby to tam nebylo všechno shnilý, už je po něm.“

„Ty vole,“ bere Láďu přátelsky kolem ramen Ivan, „vždyť jsme ti to už přece všechno přátelsky vysvětlili, ne?“

„Hele, ty mu radši už nic nevysvětluj,“ vkládám se do toho já. „To jsou ty tvý kecy o hrdinský smrti.“

Láďa se od nás vztekle odtrhne a jde chodbou na pokoj. Odmítá komunikaci, odmítá účast, odmítá všechno.

„Hlídejte ho!“ říkám věžákům a oni jen krčí rameny. Mají ho přivázat k posteli? Vždyť co je to jeden sebevrah proti již několika desítkám mrtvých v republice. Zatím několika desítkám.

A co až se do toho vloží Američani...

Na druhou stranu Láďu chápu, i když moje heslo před vojnu bylo: jen ne nějakou vážnou známost. Jen ne nějaké závazky. Ono to ani už jinak nešlo, protože celý rok 1967 byl tak nějak podivný, neuspořádaný, ba i divoký. Možná že i znám toho Ivetčinýho Džordže. Možná jsme spolu byli ve Všenorech, možná že jinde. Tak bláznivý byl rok 1967.

Jenže léto předešlé bylo ještě jiné, snad i pro mne nezaslouženě romantické.

Irena.

Jdu se na chvíli natáhnout na trávu před rotu, snažím se nemyslet na tu tragedii okolo, dívám se do líně plynoucích mraků, které tak svobodně plují od severu na jih, z východu na západ a je jim úplně jedno, jestli tu vládne nějaký ten první tajemník, nebo prezident, nebo dosazený gubernátor. Mně to toho léta 1966 bylo vcelku také jedno. Byla sobota, začátek víkendu, moji rodiče odjeli na chatu a Irenina matka někam k sestře.

Byt na Vinohradech byl volný, a tak jsme si domluvili něco jako mejdan. Všichni čtyři. S Jardou jsme dorazili včas. Trochu nervózní, trochu plni očekávání. Hlavně Jarda. Hrál velmi dobře na kytaru, a když rozjel to olympické Dej mi víc své lásky, buchy úplně roztávaly. Ale tentokrát kytaru neměl a ten jeho načesaný blonděatý eman mu bude asi prd platný. Já věděl, o co mu jde. O Irenu. O Irenu, která chtěla mne.

Nu což, bude mejdan. A pro zdar jeho úspěchu jsme se obětovali koupit i dvě láhve ne zas tak drahého vína.

Vejdeme tedy do bytu a než se stačí Jára rádoby intelektuálně předvést, usadí si mě Irena majetnický vedle sebe, na gauč.

Chvilky obvyklých plků, jak holky v práci, jak je zas nějaká ta bába nadzdvihla a Jára o vojně, která ho čeká a která z něj snad již teď dělá stoprocentního chlapa, a já občas kontruji, občas se snažím být vtipným, občas se i neúspěšně snažím být nad věcí.

První láhev dopita. V očích máme již všichni trochu toho afrodisiakum lesku, a tak není divu, že se začne hrát flaška.

Jára točí a Irena stále prohrává.

Jelikož je pod hranou konferenčního stolku přece jenom větší stín, obětuje raději kalhotky než podprsenku. Já však sedím vedle ní a zřetelně vidím onen vábný černý trojúhelník v jejím klíně. Pane bože!

Flaška je však neúprosná a i já musím odevzdat svůj poslední fant- krásné kytíčkované trenýrky, které jsem si pro tento večer včera koupil. Možná měly ještě i na prdeli cenovku.

Ale to teď není důležité.

Irena je bez podprsenky, a tudíž my dva této hře nemáme co nabídnout. Zatímco Jarda točí jako zběsilý, oba pouze v klidu sledujeme, jak se svlékají oni dva.

Jsem vedle sebe. Úplně nazí a Irena mi položí ruku mezi stehna. Já ji obejmu kolem boků a trvat tato situace ještě chvíli, byl by to snad i můj konec.

Všechno však zachránil můj kamarád Jarda. Vida, že jsme již všichni bez oblečení a on pouze točí a točí tou flaškou, dal této hře opačný směr: „A teď se budeme oblíkat.“

Blbec!

Tak jsme zase postupně na sebe navlékli všechny svršky, chvíle nic neříkajících frází, a kamarádka že jde domů, a Jarda ji šel z nutnosti vyprovodit.

Zůstali jsme sami.

„Je pozdě,“ říká Irena. „Měli bychom jít spát.“

„Určitě,“ koktám já a toužím po něčem, čehož se zároveň i bojím.

„Potom tu zhasni, usměje se ona, prolétne koupelnou i toaletou, aby nakonec zakotvila ve svém pokoji.“

I já zvolna projdu obě zařízení, a když vkročím ve svých kytíčkových trenkách do jejího království, ona pouze zašeptá: „Tak pojd', jdeme už konečně spát.“

Přistoupím tedy k její posteli, Irena se ke mně natáhne, či spíše protáhne, a to tak rafinovaně, že sklouznuvší prošívaná deka odhalí celé její nahé tělo.

A když mi pak začala zvolna stahovat mou chloubu, mé sexy-trenky, bylo dokonáno.

Já druhý den pokračoval v mé dovolené, odjel do Kostelce, a po návratu zpět Irena zase na

chmel. Poslala mi sice pár hezkých dopisů, ale to již končily nejen prázdniny, ale i bramborová brigáda, a dokonce i léto.

Všechno se to tak nějak pomíchalo, poztrácelo a vymizelo.

Irenu jsem již neviděl, protože život letěl dál.

Protože jsem spěchal.

Kam?

To nevím dodnes.

Jen když jdu občas po Vinohradech, okolo toho domu, píchne mě pravidelně u srdce.

Díky, Ireno a promiň...

Ale to bude.

Jenže teď se mi také stýskalo. Tak trochu, spíš hodně. Na vojně se všemi seřvávaný kluk cítí tak osamoceně, že si pomalu přivlastňuje i tu Andulku ze 7. B, které dal tajně pusu a která na něj doteď dozajista myslí.

Omyl, chlapci!

Ta Andulka je třeba už také zadaná, nebo aspoň vážně zamilovaná, a že byl kdysi nějaký ten otrapa...

Těch bylo. A těch bude.

Ale přesto je v tomto téměř homosexuálním prostředí vůbec hezké na ty naše lásky i ostatní hry milostné vzpomínat.

Mraky se mezitím někam odsunuly, slunko stále ještě pražilo a byl by to docela pěkný pietní obřad za ta všechna padlá milování, kdyby mnou nezatřásl Ivan.

„Kde je Král? Nevíš, kde je Král?“

„Co já vím, vždyť ho měli hlídat věžáci.“

„Ty tak jo, Zedníček si neuhlídal ani své prášky.“

„Co?“ vylétnu, „on Lád'a sežral nějaký prášky?“

„Jo, celou tubu.“

„Zedníček,“ zařvu, a když se dotýčný došourá, jen kroutím nevěřičně hlavou. „Jaks moh' nechat volně prášky? Teď, když Lád'a blbne!“

Vojín Zedníček tak trochu přešlapuje, dívá se do země, snad se i stydí a posléze z něj vyleze: „Víš, voni to nebyly vobyčejný prášky. Já totiž trpím, no... mně je to blbý říct... Vono to bylo projímadlo.“

Projímadlo.

Ten Lád'a bude mít ale posranej den.

„Ale kde je teď?“ ptám se všech. „Kde je?!“

„Viděl jsem ho běžet k hangárům,“ ozve se za mnou a já vidím Pítra, který si na chvíli odskočil z provozní roty.

„K hangárům? Na letišťě?? Ale to je přece obsazený. Tam jsou ty zkurvený okupanti!“

Rozběhnu se tedy nahoru a loajální Pítr se mnou. Běžíme po vojenským umem zkrášlené cestě, okolo dřevěných kůlen na dříví a uhlí, běžíme přes koleje místní vlečky, již jsme téměř u baterkárny, vidíme tu přelévající se žlutozelenou masu roztahujících se termitů i jejich techniky, slyšíme střelbu...

Chudák Lád'a. Padl hrdinnou smrtí, padl pro svou lásku...

Hovno padl!

Letí proti nám jako splašený, oči vykulené, líce bledé, rty mužně pevně sevřené. Pádí dolů, na rotu.

„Lád'o!“

Nevidí, nevnímá, kdybychom neuhnuli, proletěl by i skrze nás.

Jako muž, který prochází zdí.

Zaplat' pánbůh!

Vydýcháme se a návrat zpět.

„Kde je Lád'a?“

„Kde jinde, než na hajzlu.“

„Co děláš, vole?“ něžně ho osloví Ivan, když se vojín Král vypoťácí z rajonového království tureckých záchodů.

„Já ani nevím,“ blekotá stále bledý Lád'a. „Já se chtěl nejdřív otrávit, ale když to pořád neúčinkovalo, tak mě napadlo, že by mě mohli ty Rusáci zastřelit. Jako ta hrdinná smrt, víš? Jenže jen jsem přišel k hangárům, někdo někde opravdu vystřelil, a na mě vám přišla taková sračka, že se tomu nešlo ubránit. Já musel na hajzl, protože hrdina by neměl umřít posranej. To si aspoň myslím.“

„To si myslíš dobře,“ uklidňuje ho Ruda, „ale nemusels kvůli tomu sežrat Zedníčkovi celou tubu projímadla.“

„Čeho?“ zbledne Král, a když si uvědomí, jaké že to laxancium proudí v jeho krvi, zbledne ještě více, poté zrudne a pak už nic nevidíme, neboť se znova zrychlenými přískoky navrací na onu místnost.

Král, to si uklidíš!“ piští dozorčí, ale Láďovi je to jedno. Dřepí tam jako kvočna, na těch šlapkách, a mezi prudkými vzdechy a výdechy neartikulovaně vyráží: „Seru na to! Seru na Ivetu! Seru na Rusáky! Seru na vojnu! Seru na všechno!“

Příslušná zvuková kulisa byla tomu tím nejvěrohodnějším svědkem.

A tak se nám Láďa vyléčil a stal se prvním, jenž si vytvořil svou svébytnou filozofii, kterou, bohužel, budeme všichni za čas potřebovat.

A všemu tomu nasadil korunu Petr, který do tohoto ozónu doby vlétl a udýchaně nám vmetl do tváře: „Nadporučík Mlynařík odletěl i se sukem do Itálie!“

3. kapitola

Pro upřesnění celé situace nutno dodat, že nadporučík Mlynařík neodstartoval z letiště našeho, nýbrž z přerovského. Jeho stíhací bombardér Su 7 BM byl připraven k rannímu přeletu a získat v několika minutách k aktivizaci pomocný personál, nebyl v této „mimořádné“ situaci žádný problém. Napálil to do oblak, směr jih- a přijala ho až Itálie. A to bez navigace, bez směrového navádění. Ona asi touha po svobodě nějak moc toho navádění nepotřebuje. Cesta ke svobodě se nemůže určovat pomocí pětiletých plánů, a ještě rozlišovat komu ano a komu míň. I naše vojenské posádky se zachovaly podle podobného pravidla. Někdo nic a někdo míň. A někdo o maličko víc. Například v Čáslavi rozestavili na přistávací plochy cisterny, a tím znemožnili přistání ruských letadel. Ano, uchovali si svobodu o pár hodin déle, ale i hodi na svobody má větší cenu než celý život prožitý v bídném područí.

Ale zpět k našim náměšťským pilotům.

Povětšinou parta mladých kluků, jejichž jediným snem bylo létat. Létat za každou cenu. Téměř za každou cenu. A to „téměř“ byla nutnost absolvovat vojenskou leteckou školu. Jiná totiž v našem zřízení neexistovala, a proto odlétat si stíhačky, a potom mít možnost přestoupit k aerolinkám, kde se před vámi otevírají obzory celého světa.

Podle této motivace i vypadala jejich vojenská morálka. Byť se jednalo o důstojníky, odmítali oslovení soudruhu, netrvali na předpřisovém vojenském pozdravu, ale stačilo obyčejné civilní dobrý den a od některých mazáků i ahoj.

Hvězdou byl ovšem kapitán Sekera, typický moravský chasník, jehož husté, nepoddajné a hlavně nepředpisově dlouhé vlasy si neustále nacházely cestu z pod brigády, aby částečně zakrývaly i límec uniformy.

Kapitán Sekera prohlašoval: „Já když jdu do vzduchu, nemusím mít žádnou tu vaší navigační techniku. Zkrátka když zvednu čumák, tak letím nahoru. A při přistání nepotřebuji ani ty slavný dálný a bližný. Já vím, že mám nad sedleckou hospodou vyhodit padáky, a dosednu vždycky tak parádně a tak přesně, že to mám do army, co by kamenem dohodil.“

Kapitán Sekera se již v době náznaků politického tání proslavil několika svými neopakovatelnými kousky. Ten nejvydařenější se mu povedl při jednom velkém cvičení vojsk Varšavské smlouvy. Naše bombardéry měly nalétávat na vojenský prostor u Malacek, tam shazovat cvičné bomby a kulometry zasahovat vybrané cíle. V kulometech byly samozřejmě zabudovány speciální fotoaparáty, které měly zaznamenávat úspěch či neúspěch střílejícího pilota.

A jak už to tak bývá, celé vyhodnocení připravenosti socialistického tábora míru uzavírala společná chlastačka československo-sovětské nerozborné družby, kdy si generálové nechali v záchvatech pracovitosti i promítat snímky z fotokulometů.

Celkem nuda. Různé kříže, dřevěná zdi či makety tanků se střídaly na plátně, když tu internacionální štáb vzdychl údivem. Promítaly se totiž fotozáběry kapitána Sekery.

Celý sexyvýběr Blavy, nejkrásnější dívky z Prešpurku defilovaly na stříbrném plátně. V těch nejtěsnějších bikinách, v těch nejfantastičtějších a nejožehavějších pozicích a situacích.

Kapitán Sekera se totiž vykašlal na nějaké pofiderní cíle a vybral si objekty jeho citění bližší. Nalétával na pláže okolo Dunaje, fotil a fotil.

Vlastně střílel a střílel.

Průser mezinárodní úrovně...

jenž byl však záhy celkem rozumně urovnán, neboť generalita pod vlivem alkoholu byla snad schopna tolerovat vše, a hlavně - kapitán Sekera byl PILOT.

Podržel ho i velitel pluku, nějaké to domácí vězení, a co jsme si, to jsme si.

Vždyť pouze Sekera dovedl se svou letkou stíhačů nacvičit to, co jinde považovali za nemožné. A nakonec to bude on, kterému jako prvnímu z našeho pluku za pár dnů povolí vzletnout.

Těšte se, Rusáčkové.

To si užijete!

A nadporučík Mlynařík byl Sekerovým nejlepším kamarádem, byl jedním z jeho letky. A pak že se nevyplatí: Učit se, učit se, učit se!

Probud' se, Lenine, Brežněv se zbláznil!

Stále více takových a podobných hesel se line z rozhlasu i z nepřetržitě puštěné televize. Je ráno 22. srpna a náš národ se rozhodl svou intelektuální převahou převálcovat sovětské negramoty. Národ se nevzdal, národ se snaží vzdorovat, i když vedení státu i strany je bůhví kde, optimisté tvrdí že na Sibiři a pesimisté se přiklánějí k variantě brzkých státních pohřbů.

A Rusové si dělají, co chtějí.

Třeba jen tak pálí do budovy rozhlasu.

Třeba jen tak, rovněž z intelektuálního rozmaru, ničí těžkými kulometry fasádu Národního muzea.

Nebo střílejí rozhořčené občany.

Pište si po zdech, buďte třeba i vtipní, ale kvéry máme my!

A máme svou pravdu. A ta není ledajaká, to je ΠΡΑΒΔΑ.

Zkrátka zase nic nadějněho.

A do těchto pochmurných kulis se od letiště potácejí dva noví dramatičtí hrdinové. Vlastně se potácí jen jeden, ten druhý spíše kontruje, snaží se za každou cenu udržet stabilitu svého

kolegy, což je dřina opravdu nezáviděníhodná. Tím potácejícím se je totiž na věčné časy pasovaný desátník absolvent, všeobecně zvaný jako Slina.

Desátník absolvent „Slina“, budeme ho tak nazývat, neb jeho pravé jméno snad nebylo ani nikdy vysloveno, byl jedním z družstva inženýrů - vysokoškoláků, kteří nastoupili k pluku společně s námi. Absolventi vysokých škol měli však tu výhodu, že rukovali pouze na rok, a to i s příslušnými hodnostmi, které si již vyštudovali během celého absolutoria. V těchto pohnutých dnech měli již hodnosti důstojnické, což jim umožňovalo částečně využívat výhod vojáků z povolání, jako třeba že po skončení zaměstnání mohli odejít kamkoliv, kam až sahaly hranice povoleného pobytu.

Povolený pohyb se samozřejmě týkal i nás, vojáků základní služby. Přesná mapka, odkud kam se v době svého osobního volna můžeme pohybovat, pokud nám už velitelská vrchnost nějakou tu vycházku povolila.

A ta mapka byla opravdu přesná. Přejít za hranice jedné vísky, třeba jenom kvůli nutné potřebě popoběhnout do lesíka jiného katastru, to již byl přečin hodný kázeňského postihu.

Ještě že aspoň tohle naše společnost AIR- INDIA tak bezproblémově vyřešila. Ale to bych předbíhal...

A tak zatímco študování kolegové nabírali hodnosti, desátník Slina skončil tak, jak na vojnu nastoupil.

Jako desátník.

A důvod?

Podle přízviska výše jmenovaného zajisté tušíte, že šlo o alkohol.

Desátník absolvent Slina chlastal jako duha.

Ráno si spravoval chuť z předešlého flámu, v poledne se připravoval na večer a večer si dělal nátisk pro dlouhou noc. Slina si nedělal nějaké problémy s vojenskými řády, natož s nějakou pofiderní hranicí povoleného pobytu. Slina zkrátka žil, jak chtěl. Jako by snad ani na té vojně nebyl.

Na druhou stranu, on z té skupiny intelektuálních zachránců naší vlasti byl nejgeniálnější. Pokud se řešil nějaký technický úkol, jenž byl nad obzor chápání dokonce i sovětských poradců, povolali Slinu. Prolili ho kafem, pár studených obkladů, a on, byv zcela nad věcí, pouze znuděně upozornil na případnou chybu či závadu. Proto ho nikdy nezavřeli, ale i proto byl stále jenom desátníkem.

A ten se nyní potácí k nám na rotu. A doprovází ho sovětský důstojník. Sice nejistě, trochu vystrašeně, ale doprovází.

Ještě pár kroků a Slina je blízko svého tak milovaného domova, své světnice, svého kavalce.

„Nazdar, kluci!“ pozdraví předpisově po vojensku a doklopýtá k dozorčímu stolku. Pak se zamyslí, ohlédne a vzápětí si uvědomí svou povinnost hostitele: „No, Genadij! Pajdi sjudá!“

„Co, pajdi sjudá?“ vyjede Ruda. „Co to sem táhneš za ruskýho parchanta?“

Slina se nejprve zarazí, pak pokývá hlavou, potom se jeho bezedné, chlastem rozšířené oči zabodnou do Rudova obličej, a když uplyne několik vteřin mlčení, pronese pouze s patričním patetickým přízvukem: „Víš hovno!“

Genadij si vzal toto typicky české rčení pravděpodobně něco jako společenskou pozvánku a vstoupil na chodbu roty také. Jeho oči kmitaly za strany na stranu, jako by si chtěly co nejdůkladněji uchovat obraz místa pobytu této odrodilecké armády. Musel si dozajista všimnout i dvou patričně udržovaných nástěnek. Ta první byla nejméně čtyři roky neměnná a nabízela k pohledu téměř idylické splynutí všech armád Varšavské smlouvy pod láskyplným objetím Rudé armády. Však ta druhá byla obrozenými komunisty, příznivci nové, polednové politiky KSČ, stále obměňována. Zrovna teď jí vévodila kausa československých hokejistů, kteří byli v padesátých letech bezdůvodně pozatýkáni, mučeni a odsouzeni k pobytu v jáchymovských lágrech, kde většina z nich přišla o zdraví při statečném zápase s uranovou rudou pro firmu CCCP.

A to ti kluci byli mistři světa.

Teď jsou sice mistři světa Rusáci, ale žádný strom neroste do nebe.

Ani ve sportu ani v politice.

Kdybych věděl, jak si ještě počkáme...

„Co se vůbec děje?“ ptám se Sliny a ten mi již pouze v jakémisi polospánku vypráví, že byl u nějaké paničky ve Studenci, tam se samozřejmě jeden den zdržel, a když se v patřičné ráži vracel zpět, zatkly ho sovětské jednotky. Zase nějaký zasraný cvičení, napadlo ho a chtěl se jim ztratit, ale ty jeho blbý zlatý absolventský prímky zapůsobily tak, že ho snad všichni považovali za generála. Někam ho prý odvedli, tam s nějakým papalášem pil vodku, a to ho dorazilo. Teď že jde zpět, on není stroj, je jenom člověk, a chlastat tři dny beze spaní, to zasluhuje pomalu medaili Za chrabrost. Vždyť tam někde v tom stanu i spadl, a Genadij že ho má odvézt. Je to těžký úděl být vojákem, nakonec ještě Slina zaúpí a již se zavřenýma očima doklopýtá ke svému lůžku.

A Genadij stojí, pozoruje, snad by chtěl i něco říct.

Ale to jej již předběhne desátník Poláček, předseda Svazu vojenské mládeže a dříve samozřejmě předseda útvarové organizace ČSM. Čili on rusky dozajista umět musí: „Što ty?“ zahajuje konverzaci.

„Je to zasranej lampasák,“ zavrčí Ruda. „Akorát že se nevyznáme v těch jejich vejložkách.“

„Ja nět soldat, ja nět soldat,“ brání se Genadij a Poláček nám téměř plynně překládá: Že prý je z Leningradu, že je učitelem dějepisu a že pro něj přijeli přímo do školy. Je sice nadporučík, ale pouze v záloze. Nikdy nikde jako voják nebyl. Až teď. Vyzbrojili je jak do války a nahnali do letadel, kde se teprve dověděli, jaký je jejich úkol - zachránit československý lid, protože na hranicích stojí po zuby ozbrojený Bundeswehr a že jde o závod s časem, kdo zde bude dřív.

„I my pabědili,“ usmívá se, hledaje očima nějaké to uznání, nějaký ten vděk.

K jeho údivu ho však nenalézá.

„Co to mele za hovadiny? Vždyť voni jsou všichni na palici,“ dostává Ruda znovu záchvat vzteku. „Vyřid' mu,“ řve na Poláčka, „ať jdou všichni do prdele!“

„Što?“ snaží se porozumět nadporučík.

„Hovno!“ uzavírá Ruda svůj vyčerpávající projev.

Stáli bychom v tom nepochopení snad dodnes, kdyby z klubovny nezavolal Ivan: „Rychle, rychle! Vídeň právě dává záběry z Prahy!“

Letíme tam a pouze zíráme. Rakouský moderátor nechává běžet záběry bez komentáře, syrové, s původními zvukovými efekty, a tak se před námi

odehrává reportáž hodna válečného zpravodaje: Vidíme ulice proměněné v bojiště, převrácené autobusy coby barikády, vidíme hořící domy naproti rozhlasu, hořící auta, hořící tanky. Vidí-

me nákladní automobily plné odhodlaných Pražanů, nad nimiž vlaje zkrvavená československá vlajka. Vidíme jinou zkrvavenou vlajku, jež příkrývá tělo mrtvého mladého muže. Vidíme znásilněné město, které hrozí pěstmi těmto „osvoboditelům“, vidíme tanky, které najíždějí do protestujícího davu, vidíme a slyšíme. Slyšíme neustále se opakující dávky kulometné palby, výkřiky zděšení, rozhořčení a zloby.

Nu što, Genadij? Eto vaše dělo. Nu smatří, éto istória, ty učíteli dějepisu!

A Genadij nevěřičně hledí na televizní obrazovku, je zděšen, je v šoku, a když příběh zdevastovaného města graduje, vidíme, že má vlhké oči. Vidíme to, i když je vzápětí klopi k zemi a šeptá: „Izvinítě, izvinítě, ja éto něznan.“

A ještě jednou izvinítě a vyběhl z roty.

Již jsme ho nikdy neviděli.

Reportáž však běží dál a já vidím tak odpisovanou pražskou mládež, beatníky i hippies, jak se snaží proniknout s hořícími novinami k náhradním nádržím, k barelům, které mají okupantské tanky upevněny na zádi. Riskují život, snaží se bojovat.

To je, soudruzi, právě ta mládež, o kterou jste se tak otírali, kterou jste tak špinili, kterou jste tak nenáviděli. Tahle mládež bojuje, zatímco vy jste se postarali pouze o to, aby včas zmizely naše zbraně i náboje.

Kdo je morálně výš?

Mám ještě doma schovaný článek Večerní Prahy z 31. 8. 1966, kde se téměř přes celou stránku snaží autor přesvědčit čtenáře o tom, jací že to parazité žijí pod bezpečným zastřešením naší vyspělé socialistické společnosti.

Cituji:

Rampa muzea, schody, lavičky i schody těsně před vchodem jsou jejich eldorádem. Plno papírků a nedopalků cigaret po nich zůstává, když se k ránu rozejdou...

Sedí a mlčí. Dívají se do prázdna. Mají hlad a kufřík, který vykutali někde na půdě, kam jej dávno odložil jejich prapředeck... Někteří jsou cítit potem, zatuchlou špinou a mají blechy a vši. A také pohlavní nemoci. Z třinácti prohlédnutých pět děvčat a dvě „máničky“ byli pozitivní. Stáří nakažených děvčat nepřekročilo osmnáct let...

Většinou nepracují a potřebují peníze. Dávka inteligence, fenmetrazin a společnost, ve které se pohybují, je připravila o všechnu morálku, strhla všechny citové i rozumové zábrany. Potřebují peníze, a proto nabízejí sebe i svá děvčata cizincům, kteří si pro ně jezdí k rampě muzea a na parkoviště před hotely...

Člověku je nad nimi smutno i stydno, musí se stydět za ně pro ostudu, kterou dělají našemu městu. Nemá cenu je zatracovat, protože nejsou sto mnohdy pochopit, co vlastně škodlivého dělají. Ale není také nutné si nechat líbit to, co dělají.

Kdyby autor tenkrát věděl, jakou udělal vlastně Schodům popularitu.

Ano, částečně měl tento článek pravdu. Mezi máničkami byli i lidé mentálně poněkud chudší, lidé, kteří si svými dlouhými vlasy kompenzovali mindráky ze svého nepříliš šťastného života. Rozvrácené rodiny, rodiny alkoholiků, rodiny rozdělené komunistickými kriminály. V té době nežili pouze šťastní pionýři, ve šťastných rodinách a ve šťastné zemi.

I já si chodil na ty „Schody“ občas sednout. Nemohl jsem se samozřejmě měřit s těmi kingy, kterým sahaly vlasy až na lopatky. Zakryté uši a límec, to bylo maximum, které, byť s vnitřním odporem, mohla v nekonečných bojích o každý centimetr vlasů tolerovat jak moje rodina, tak i starší spolupracovníci v Tesle. Byla to vskutku bitva o můj vzhled, o mou nezávislost, o mou svobodu.

A o tohle šlo i na Schodech. Náhle se vyloupila generace mladých lidí, zčásti odchovaná trampingem a zčásti proniknutšími poloinformacemi o mírovém hnutí na Západě. Paradoxem ovšem bylo, že tyto skupiny byly tam, za plotem, vydávány za levičácké, ale u nás za pravocou úchytku protisocialistické politiky. Vždyť kolikrát ti naši udatní pomocníci stráží VB udělali pod záštitou svého ministerstva zátať právě na tyto asociální živly. „Hele, on má vši,“ prohlásil jen tak z legrace jeden z tatíků na stanici a náš hrdina přišel během pár minut o to, čeho si nejvíce vážil.

O vlasy.

Kdo nechápe, ať přestane číst tyto řádky a zhlédne ještě jednou Formanovy Hair. Tam je to celkem srozumitelně podané.

Vlasy.

To nebyla pouze zarostlá hlava, jež by z jedince dělala muže krásnějšího a elegantnějšího. Ne, to byl protest. Protest proti tomu všemu zapšouklému maloměšťáctví, proti tomu klídku a pasivitě občanstva, která tady za komunistické nadvlády vykrytalizovala.

Máničky se stali atrakcí Prahy již za spartakiády v roce 1965. Drze proménádovali po Václavském náměstí, které ještě v té době křižovaly tramvaje, vozíci cvičenky na Strahovský stadion. Děvčata i maminy, které dva roky dřely nesmyslné sestavy, aby se nakonec do té Prahy dostaly, aby zmizely aspoň na čas od toho baráku, toho hospodářství, toho svého starýho. Aby se aspoň na pár dnů staly ženami, které se vracejí do svého mládí, a tudíž berou všechno, co jim přijde pod ruku.

„Jééé!“ říčely v potem přeplněné tramvaji, když viděly ty exoty, kteří zrovna nejsou ostříhání podle vkusu jejich vesnického lazebníka.

„Jééé!“ křičel i národ, kterému jejich hlavní lazebník, první tajemník ÚV, nenasměroval život tak, jak sliboval.

A oni byli první.

Máničky ze Schodů.

Vždyť z nich se rekrutovali všichni ti příznivci Plastic People.

Vždyť kvůli tomu vznikla nakonec i Charta.

Protest proti všemu. Hlavně proti tomu, co bylo.

Rovnost, volnost, svoboda!

Ano, byli mezi nimi i takoví, které by i dnešní společnost odsuzovala. Třeba Hoven. Člověk, který se záměrně léčil na psychiatrii v Bohnicích. O víkendech jezdil na vandry, a když dostal vycházky i ve všední dny, sedával na schodech.

Člověk bez zábran, člověk bez závazků, volný pták v naší zlaté socialistické klícce. Jemu stačilo vzít u ohně kytaru a začít:

Chtěl jsem s tebou v malé chatě žít,

chtěl jsem tě mít rád

a teď musím hrozby bachařovy

denně poslouchat.

A to proto jen,

že jsem měl svou zem

tak rád,

dělí nás – ostnatý drát.

Hymna chlapů, kteří přežili jáchymovské peklo.

A proč bych potom měl ty komunisty milovat?

I když mají teď lidskou tvář...

I my bychom měli rádi alespoň nějakou tvář. Ležíme tu na palandách jako lazaři a litujeme civilních obětí. A to je prosím mimořádná situace...

Až konečně kolem deváté vysílá rozhlas rezoluci komunistů generálního štábu a prohlášení komunistů v armádě. Jsou si obě podobné: Protestujeme proti protiprávní okupaci naší země. Trváme na okamžitém odchodu cizích vojsk. Odsuzujeme kolaboraci s těmito vojsky a respektujeme pouze našeho vrchního velitele prezidenta republiky, armádního generála Ludvíka Svobodu.

Teď se budou dít věci!

A děly.

Poručík Brejla si díky tomuto prohlášení uvědomil svou povinnost k národu a začal jednat. Běhal mezi štábem a vedením topky. Neustále něco zařizoval, neustále telefonoval, až nakonec všem vítězoslavně oznámil: „A teď jim ukážeme!“

Jelikož naše auta byla z objektivních důvodů nedobytná, s požehnáním vedení pluku si povolal gazika z níže položeného praporu a odjel neznámo kam.

„Jel si pro snajperku, a teď je začne jednoho po druhém likvidovat,“ usoudil Ivan.

„Ten by trefil leda hovno,“ dodal Ruda a všichni jsme byli zvědaví, s jakoužto zázračnou zbraní se náš velitel roty vrátí.

Přijel asi za dvě hodiny a štábní prdelolezci mu pomáhali z gaziku vyložit několik papírových krabic.

„Že by přivezl nášlapné miny?“ snažím se hádat. Samozřejmě jsem neuhádl. Já hádat neumím. Nikdy.

Poručík Brejla zaběhl do kanceláře, kde měl schované klíče od protějšího dřevěného baráku. Jakéhosi poloskladu zbytečností, ještě na jaře ubytovny letištních pětépáků, kteří zde opravovali přistávací dráhy.

„Ty!“ ukázal na mne. „Topolczany a Studený. Vezměte ty krabice a pojd'te se mnou!“

Laco i Vít'a Studený, holomócký patriot, jsme vykročili vstříc osudu.

Krabice doneseny, na stůl položeny a slavnostně otevřeny. V jedné železné plíšky o rozměrech asi 1x3 cm, v druhé špendlíky, ve třetí pájka, cín a nůžky na plech. A ve čtvrté barvičky se štětečky.

Čumíme na to jako debilové a poručík očekává obdiv.

„To je naozaj dobré,“ vraví Laco, neboť má před očima stále ty krstiny v Bajči.

„Naozaj,“ odkašlu si trapně i já.

„A k čemu je to vskutku dobré?“ nezapře svou zvědavost Vít'a.

„No přeci, vojáci,“ září poručíkovi oči leskem vizionáře. „Budou z toho odznáčky. Trikolóry. Stovky, tisíce trikolór. Budou je nosit důstojníci, vojáci i zaměstnanci našich družebních podniků. Rozdáme je v Náměšti, všude, a tím ukážeme naši vlasteneckou oddanost polednové politice naší strany.“

Poté se zarazil, sestoupil ze stranických nebes a vážně dodal: „Víte, co mi to dalo práce sehnat v třebíčské Drutěvě všechen tenhle materiál, takže se neflákat a makat. Chci mít denně aspoň dvě stě kusů.“

A my začali.

Začali jsme bourat tu Brežněvovu doktrínu, začali jsme podrývat celou tu autoritu Rudé armády, která až uvidí vojáčka s odznáčkem, padne na prdel a odtáhne zpátky někam až na Sibiř.

Plíšky byly samozřejmě odpady z nějakých vylisovaných dílů. Museli se částečně odstranit ostré hroty, tupými nůžkami zastříhnout úzké strany na šikmo, vyrovnat, připájet špendlík, odmastit, nanést nejprve bílou barvu a pak postupně ty ostatní.

Na jeden kus odhadem asi 5 minut. To celé krát 200 = 1000 minut a děleno třemi dělá zokrouhleno 6 hodin práce bez mrknutí, bez přestávek na jídlo, bez kouření bez odskakování kamkoliv. A ostatní se válí na kavalcích.

Ale co by člověk neudělal pro vlast?

Zvlášť když musí.

Sedíme tak v té naší malé manufaktuře celé odpoledne, takže nám i uniklo, že řidiči praporu a provozní rota byli povoláni na letiště. Bylo totiž dle rozkazů vrchního velení spojeneckých vojsk potřeba uvolnit nejlepší stojánku (první), aby se sem mohl přemístit slavný sovětský stíhací a bombardovací pluk ze základny v Maďarsku.

A tak zatímco my jsme si hráli s barvičkami, na letišti tahače verblovaly s letadly sem a tam, až se nakonec ten požadovaný prostor uvolnil.

Nu vot, molod'ci, přijechajtě!

Vy sice budete mít letiště, ale rozhodně ne odznáčky.

A jak tu tak sedíme, střídavě stříháme, střídavě pájíme, odmašťujeme a barvíme, každý z nás jen tak mimochodem zavede rozhovor na to své civilní já. Není to nic nového, neboť jsme spolu přes rok a známe se jako jednobuněčná trojčata.

Laco začíná opět opěvovat ten jeho Bajč. Ty jejich slavné dožinky, jak tam byla i televízia a pilo se až do rána. A jak mu jeho braťja staví přes vojančinu dom a on má našporeno, a pak si kúpí len to embéčko. A to vše za peniaze, čo zarobil v tej komárenskej loděnici, kde s fagulou autogénu obchádzal lodě a upaloval všetko, čo prečuhovalo.

„To bola robota, a nie se takto píčiť s oným, s nějakými plíškami,“ dodává a s překonávaným maďarským vnitřním odporem nanáší naše národní slovanské barvy na výše zmíněný koso-delník.

My s Vít'ou takto životní kariéru nalínkovanou nemáme. Zkrátka jiný kraj, jiný zvyk, či (snad) krajský tajemník?

Vít'a je totiž moje spoluposádka. Já řidič Gazu 59 a on obsluha agregátu UPG, který když přistavíte ke zkušenému letadlu, nahrazuje jeho hydraulickou funkci, a tak mohou kluci z generálek hýbat kormidly, přistávacími klapkami či vším tím možným, čím disponují moderní stíhací a bombardovací letouny Su.

Zpočátku jsme oba dva takto prohnili i několik hodin sladkého nicnedělání, ale když si náčelnictvo všimlo, že k obsluze

stačí pouze jeden člověk, padla tato povinnost na mne. Vít'a jako vyučený automechanik vypomáhal v dílnách, a tak jsem hnil někdy celou pracovní dobu u úpěgěčka sám. Přidat tlak, ubrat tlak, to byly jediné příkazy, které ke mně doléhaly. V létě to bylo dobré, ale v zimě, a ty zimy byly kruté, to se nedalo vydržet. Zatímco mi spodní polovina těla mrzla, ta horní se alespoň vměstnala do větracího otvoru motoru agregátu, odkud přece jenom nějaké to teplo proudilo. Že jsem dýchal zplodiny spáleného benzínu i oleje? Byl to můj problém. Smrádeček, ale teploučko.

No a ten Vít'a, ten estét, jak jsme mu říkali, snil vždycky o Olomouci. O nejstarším českém městě, o nejstarším orloji v Evropě, o místu, které musí logicky zastíňovat i Prahu. Vždyť ti jejich Bluesmeni, no to je přeci špíca!

Tím mě vždy logicky dráždil, ale já mu jeho iluzi nechával. Vždyť i já měl svoji, kdy ta naše matička stověžatá, které jsem si nikdy nevážil, byla pro mne nyní téměř modlou. Ne, že bych nevyzdvihoval její neoddiskutovatelné kulturní památky, ale atmosféra konce let šedesát-

tých byla už taková. Vidím to jako dnes: jdete od Glaubiců, kde jste v klidu poseděl se študáky a kumštýři a vracíte se přes Karlův most, který je nyní malým pražským Montmártrem . Malíři, kejklíři, písničkáři. Chlapci sotva škoře odrostlí začínají chápat význam svobody podle svého. Třeba ti dva, až později zjistíte, že se jmenují třeba Paleček či Janík, odehrají si svých pár písniček, a když se vedle nich položená čepice zaplní pár korunami, jdou je bez výčitek propít ke Třem pštrosům. Tam se zrodí zase nové a nové nápady, nová inspirace a jdeme to naostro vyzkoušet na líně se promenádujících kolemjdoucích.

A ono to zabíralo.

A ono to mělo jiskru.

I bez požehnání všech těch autorských svazů a dílen mladých umělců, beze všeho toho balastu, co tu byl předtím.

Ale o tom se teď bavit nemohu. Asi bych nebyl pochopen. Proto také stříhám, odmašťuji, pájím a barvím. Zkrátka, sloužím socialistické vlasti.

A to až do večere.

Pak je nám povoleno zasloužené volno.

Mezitím za námi chodí další vojáci a na provizorní kovadlině zaklepávají na přezce opasku pěticípu hvězdu, kterou pak z našich zásob také přebarvují na trikolóru.

My jim ukážeme!

Já žádnou hvězdu zaklepávat nepotřebuji, neboť jsem již dříve získal od chlapů v Hartvíkovicích krásně vyleštěnou mosaznou přezku s prvorepublikovým lvíčkem. A tu teď nosím. Na protest. Za Masarykovy ideály.

Po večeri se vracejí i kluci ze stojánek, terén je připravený a sovětský stíhací a bombardovací pluk může přiletět, což se stalo po 19. hodině.

Jeden za druhým, jako na běžícím pásu, ve dvojicích i trojicích, přistávají sůčka s rudou hvězdou na kormidlech.

Celou tu dobu pobytu budou mít ramena, co že to dokázali za husarský kousek, jací jsou gerojové, když dokázali trefit ze severního Maďarska až sem - na jižní Moravu.

Já nevím, ale nadporučík Mlynařík to měl asi o trochu složitější.

Byl tedy větším hrdinou než oni?

Každopádně on nikdy žádný metál nedostal.

Ten intenzivní hluk přistávajících stíhaček však probudil i desátníka absolventa Slinu. Nevíme, jak dlouho se na pokoji převaloval, jak dlouho mu trvalo, než se duchem navrátil realitě, než se přinutil vstát. Každopádně jsem to byl já, kdo ho první potkal na chodbě.

„Co se to děje?“ ptá se mně s naivním výrazem ve tváři.

„Přistává ruský stíhací a bombardovací pluk,“ odpovím.

„Jaký?“ pokusí se on o šibalský úsměv, který vždy nasazuje, když si z něj někdo střílí.

„Ruský stíhací a bombardovací pluk!“ opakuji důrazně.

„A co tu dělají?“

Podívám se do jeho vypitých, však upřímných očí, a je mi jasné, že Slina je poslední člověk v této republice, jenž je ode všech probíhajících událostí zcela odtržen.

„Víš ty vůbec, kolikátého je dneska?“ snažím se o pomalou terapii.

„Asi čtvrtek, nebo pátek, asi tak,“ upřesňuje svůj stav Slina.

„Víš, co se vůbec stalo?“

„Ne, já mám asi několikadenní okno. Já nevím nic. Já mám jen žízeň,“ dodává upřímně.

„Víš vůbec, že jsme byli okupovaní?“ ptám se důrazně a okolo nás se tím pádem shromažďuje hlouček ostatních vojáků.

„Hele,“ usměje se Slina, „nedělej si piču, já jsem pro prču, ale všechno má své hranice. Kluci na cimře mě také kolikrát oblbli, ale to byly takové obyčejné ptákoviny. To už mi rovnou můžeš říct, že se Hallyeova kometa srazí se Zemí.“

„Ano,“ vloží se do toho Ruda. „Hallyeova kometa se Zemí se již srazila a z našich kamarádů se stali okupanti. Chápeš tu logiku?“

„Ne, nechápu,“ ztrácí Slina svůj typický úsměv, „i když jsem byl prosím na logiku dobrý.“

„Nechápeš, protože jsi furt vožralej,“ vyjede již netrpělivý Ivan. „Zatímco tys prochlastal tři dny, naši republiku obsadila takzvaná spojenecká vojska Varšavské smlouvy!“

„Co?!“

„Pojď se podívat na televizi!“

A desátník absolvent se podívat šel. Nejprve nevěřičně, pak zklamaně a nakonec rozhořčeně. A jak tak zírá, ozve se od dozorčího stolku: „Desátník absolvent ten a ten na štáb!“

Slinovi se rozšíří oči, nejprve překvapením a pak strachem: „Pane bože, co já to vůbec vyváděl? Neprozradil jsem něco? Já opravdu nic nevím!“

A s těmito obavami vykročil ke štábu, kam asi před hodinou přijel sovětský gazik.

Vrátil se asi za půl hodiny.

Prošel chodbou jako náměsíčník, vkročil na pokoj absolventů a zavřel za sebou poněkud hlučně dveře.

Inženýři za chvíli vyšli ven a jeden z nich jde přímo ke mně: „Chce s tebou mluvit. Jenom s tebou,“

Vstoupím tedy pln obav do světnice, neboť zkušenosti minulého dne, kdy Lád'a Králů posral, co se dalo, mne podvědomě varovaly.

Ne, Slina se nevěší, ani netráví, ani nezastřeluje. Sedí na palandě, oči upřené do neznáma a ve tváři smrtelně vážný výraz.

„Víš, co po mně chtěli?“ ptá se nakonec.

„Ne?“

„Abych dělal styčného důstojníka.“

„?“

„Vzhledem k mé anabázi, ke které došlo včera, kdy jsem byl výjimečně pod nepřiměřeným vlivem alkoholu, si ten ruský papaláš myslel, že já jsem ten nejvhodnější člověk, který by mohl znormalizovat vztahy mezi jejich a naší posádkou?“

„A co ty na to?“ ptám se opatrně.

„Já?“ usmál se Slina. „Ten generál, nebo co to bylo, mi nalil vrchovatého stakana vodky, a že prý na družbu.“

„A co ty?“

„Já to vylil na zem, a řekl jsem, že vodku od jedenadvacátého nepiji. A když se začal šklebit, tak jsem mu vmetl do tváře, že ta vodka bylo jediné, co jsem měl na nich rád. On začal něco blábolit, já ho poslal do prdele a prásknul dveřmi.“

„To je dost velká obět,“ říkám, abych aspoň něco řekl.

„Jak velká? Jak velká?“ uvolní se konečně ve Slinovi adrenalin. „Já na ně seru! Vždyť nás okupovali. Vždyť z nás udělali vězně v naší vlastní republice. A když vězni na protest proti zacházení dokážou držet hladovku, tak já budu na věky věků držet vodkovku. A konec! Basta!“

„Ty chceš abstinovat? Ty chceš na věky věků skončit s pitím? Ty?“

„Ale ne,“ šibalsky se usměje Slina a sáhne pod matraci, „já budu držet pouze vodkovku, ale nikdo nemluvil o rumovce.“

Popíjeli jsme po malých doušcích ten náš český tuzemský rum a jak se tak nějak všechno v nás zklidňovalo a uklidňovalo, ptám se: „A proč vůbec tak piješ?“

Slinu tahle otázka zaskočila. Ne, že by byl stydlivý, ale zřejmě šlo o téma, které se mu před očima prohánělo každou noc, každé probuzení, každé zamyšlení. Vzal mi z ruky láhev rumu,

napil se tak, že tam téměř nic nezbylo, poté se natáhl na kavalec, zavřel oči, chvíli bylo ticho, a pak mi vypověděl celý ten svůj absurdní příběh.

Že prý kdybych nebyl z Prahy, tak se ani nenamáhá mi něco vysvětlovat, natož se zpovídat. Ale že prý já to snad aspoň trochu pochopím. Pochází z brněnské intelektuální rodiny, a proto bylo jasné, že šel studovat vysokou školu do Prahy. Do té doby nepil, bavilo ho nejen studium, ale i řešení problémů, které jim občas zadávala Akademie věd. Asi by vystudoval s červeným diplomem, který by mu zaručoval přednostní umístění na jakémkoliv vědeckém pracovišti naší republiky.

Ale...

Ale v posledním ročníku přišla ona. Údajně také studentka vysoké školy, v tomto případě ekonomické, směr zahraniční obchod. Byla to láska jako trám. Tenkrát ještě ne Slina hodil všechno za hlavu. Studium, kariéru, svou pověst. Existovala pro něj pouze ona. Jediný smysl života, jediný cíl všeho snažení. Tato idylka trvala až do té doby, než jí ve své upřímné naivitě nabídl sňatek. Okamžitý, rychlý, po moravsku vystrojený.

A ona tehdy couvla. Ne proto, že by ho neměla ráda, že by ho nepřijala za svého životního partnera, ale proto, že měla svědomí. Nedokázala do svého už tak zašpiněného života zatáhnout někoho tak čistého, někoho se srdcem na dlani, někoho, jako byl on.

„Jsem kurva,“ řekla mu ten osudný večer. „Ta vysoká škola je pouze zástěrka. Jsme všechny jenom děvky pro ministerstvo zahraničního obchodu a máme jediný úkol: dělat matrace všem těm Lumumbům a ostatním černým drzkám, které k nám jezdí navázat velmi výhodné obchodní a politické styky. A neptej se mě, jak mě k tomu donutili! Bylo by ti na zvracení ještě víc!“

„Já ti nevěřím!“ řekl on a cítil, jak se klenba nebeská hroutí.

„Věř mi,“ řekla ona, naposledy políbila jeho šokem ztuhlý obličej a odešla. Férově odešla. Navždy.

A z našeho studenta se stal desátník absolvent Slina, který šel životem, tak jak šel.

„Běž už i ty do prdele!“ dodal nakonec a sáhl do stolku pro další láhev rumu.

Koktám něco jako, že ho chápu, že vím, o čem mluví, že i já znal jednu, Moniku, která...

„Vypadni!“ přeruší moje utěšující blábolení, a když jsem ve dveřích, ještě dodá: „Ale stejně ji miluji. A až mě pustí z vojny domů, našetrím si něco a budu s ní chodit třeba i za prachy.“

Znovu se napije a sarkastický smích již naznačuje, že se znovu ocitá mimo náš svět, že se znovu vrací tam někam, až do té Prahy, kde mu osud přichystal to, co se mu stalo osudem.

Jak absurdní.

Jako to všechno kolem nás.

4. kapitola

Mimořádná situace vyžaduje mimořádných řešení. Proto velení pluku rozhodlo, že budou postaveny i mimořádné strážce. A tak zatímco naši kluci jako trapní statisté bez nábojů neúnavně chodili zbůhdarma sem a tam, vyplašení Rusové na druhé straně demarkační linie, kterou tvořily koleje vlakové vlečky, stříleli po všem, co zvučilo, či se hýbalo. Od cvrčků po myši až po zajíce.

Pro jistotu.

Co kdyby jim nějaký ten plíživý kontrarevolucionář skočil na záda.

* (podzim 1966)

Literatura je to samé jako život. Pod její ochranou je možné lhát, přiznat plnou pravdu, či pouze mlžít. Lépe řečeno, zjevit polopravdy poněkud okrášlené fantazií autora. V literatuře

Ize bez problémů cestovat z jednoho časového pásma do druhého, lze překračovat epochy i překrucovat dějiny.

Což v životě bylo běžné také. Zvláště pokud šlo o dějiny.

Proto máme své vzpomínky i vrozenou fantazii.

Necht' tedy pouze čtenář posoudí, co může být pravdou a co pouhým výmyslem autora.

Čtenář si může vytvořit svůj vlastní názor na celý tento román, ale pouze osoby do tohoto děje vtažené mají právo hlavního soudu.

Každopádně se pomocí časové smyčky vracíme na konec září 1966.

Místo děje: lavička na Žofíně

Počasí: nádherný, téměř letní podvečer.

Osoby a obsazení: Já a Dana.

Já: (Snažím se ji obejmout kolem pasu, a tak docílit toho, aby se ke mně více přitiskla.)

Dana: (Trpně se tomuto gestu podvolí a zvědavě se na mne podívá.) Proč to všechno děláš?

Já: (Směji se.) Co?

Dana: (Neusměje se.) To všechno. Proč se mě snažíš za každou cenu

dostat?

Já: (Už se také nasměji.) Jak za každou cenu? Vždyť to je přece normální. Sednout si s holkou na lavičku, líbat se s ní a pak třeba... (Teď se zase usmívám.)

Dana: Normální je se chovat normálně.

Já: (Dotčeně.) Tím chceš říct, že já jsem nenormální?

Dana: (ušklibne se) Svým způsobem ano. Tys snad doteď nepochopil situaci.

Já: Situace je přece normální. Holky dneska nemohly, tak kluci šli na pivo a my jsme konečně sami. (Chci ji políbit, na což ona reaguje dost odmítavě.)

Dana: Chceš tedy říct, že my dva jsme si něco jako vybyli?

Já: Vybyli. To snad není to pravé slovo.

Dana: Ale je. Co ty o mně vůbec víš?

Já: (Rozpačitě.) No, něco jo. Jsi hezká, sympatická, inteligentní. Člověk se nemusí stydět s tebou někam jít.

Dana: Teď's to řekl úplně přesně.

Já: Co?

Dana: Jako že se spíš koukáš na názory ostatních. Že se zkrátka neřídíš srdcem. To já poznám, chlapče.

Já: (Snažím se přeslechnout slovo chlapče.) Možná, že máš pravdu. Že to není úplně od srdce, ale je to i tvoje vina.

Dana: (Rozhořčeně.) Moje? V čem, prosím tě?

Já: Jsi pořád odtažitá. Taková opatrná. Chladná.

Dana: A proč myslíš, že bych měla hořet?

Já: No, protože spolu chodíme.

Dana: To si myslíš v tý tvý nafoukanosti zase jenom ty.

Já: Co?

Dana: Že spolu chodíme. Já pouze chodím s holkama tancovat, a že ses do toho nějak tak zamotal, to je tvůj problém.

Já: (Chci něco říci, ale ústa zůstanou pouze přihloupě pootevřená.)

Dana: Já ti to říct nechtěla, ale teď musím. Já jsem opravdu zamilovaná, ale ne do tebe. Mám kluka na vojně. Vysokoškoláka, a čekám na něj. Chlapče.

• *Návrat k původnímu ději:*

Po páteční typické snídani (míchaná vajíčka, chléb, máslo) se rota po ranním rozkazu odebrá za svým zaměstnáním. Povaleči na pokojích již byli rozprášeni, neboť část vojáků pohltil každodenní koloběh pravidelných služeb, část je zaměstnána uměle vymyšleným úklidem v okolí roty, a ti zbývající čekají na příjezd naší Prahy V3S, která je na své korbě odveze až do Kramolína, kde budou družebním soudruhům z místního JZD pomáhat sklízet brambory.

Ani brambor nazmar! Nazdar!

Kluci z provozu jdou již na nám vyčleněné stojánky, aby tak drahé sovětské stroje, jako jsou Su 7 BM, náhodou nezrezivěly.

A naše trojice se opět přesouvá do útulné manufaktury, kde ji čeká tak tvořivá umělecká činnost. Výroba odznáčků.

Tentokrát jsme u absolventů (Slina zapracoval) vyžebrali tranzistorák, a tak mlčíme, strháváme, barvíme a posloucháme:

- Generál Kodaj odsuzuje okupaci a staví se plně za Alexandra Dubčeka.
- Výzva všem doručovatelům: Neposkytujte neznámým lidem seznamy odběratelů Literárních novin a Reportéra!
- Velitel okupačních vojsk (jméno ani hodnost neuvedeny) vyhláší pro Prahu zákaz nočního vycházení.
- Je vyslán projev prezidenta Svobody, který odjíždí do Moskvy za ostatními vládními i stranickými činiteli a který slibuje, že v žádném případě nezradí námi vytyčený polednový kurs.
- Ve 12 00 se uskutečňuje na vyzvání XIV. mimořádného sjezdu KSČ jednogodinová generální stávka.

Jenže my jsme v té době zrovna na obědě, tak co s tím?

Já ze solidarity alespoň nedojím porci nedovařených brambor s jakousi asiomáčkou. Ale to většina z nás. I když třeba ve skrytu duše někdo fandí třeba i konzervativnímu křídлу strany. Pokud se týče žrádla, Češi jsou jednotni.

Po obědě jdu za poručíkem Brejlou.

„Soudruhu poručíku, nemůže nás někdo aspoň na jedno odpoledne vystřídat? My už z toho fakt blbnem.“

Poručík sedí za svým stolem, chvíli hledí do jakýchsi papírů, poté se pomalu zvedá, ruce opírá o desku a brunátní.

A to vím, že je zle.

„Tak vám, tak vám, vojíne, je zatěžko dřepět v teple a malovat si barvičkami? Teď, teď, když to národ nejvíce potřebuje, když se musíme všichni semknout, být jednotni a odhodláni. Víte, co by tomu řekli...“ a teď se odmlčel, neboť v této chvíli jeho ohnivých projevů vždy poukazoval na hrdinství sovětských vojáků, padlých na frontě Velké vlastenecké války. No jo, ale to se teď jaksí nehodí a nic jiného náš poručíček nacvičeno nemá. A poukazovat na Pattenovu armádu se mu zdá přece jenom tak trochu imperialistické. Proto pouze zavrčí: „A vůbec, nekecat a makat! Odchod!“

Vysvobození však přece přišlo. Nečekaně a z jiné strany, ale přišlo. Do baráku totiž vešel kapitán Veverka.

„Pojedeš s majorem Koubou do Náměště!“

„A čím?“ divím se. „Snad ne úpégéčkem?“

„Ne, normálním gazíkem. Stojí před štábem.“

„Ale ten je Takaczův,“ vysvětluji.

„Ať je, či je. Teď s ním pojeděš ty, protože Takacz je někde jinde. Osobní gazik je jako nákladní gazik a pokud se nemýlím, jsi specialista na ruskou techniku.“

To měl kapitán pravdu. Byl jsem veden jako něco takového. Asi že jsem jezdil s tím gazem. Ale nebyl jsem sám. Ještě pár šťastlivců z praporu. A jenom pro nás museli automechanici jednou ročně sundat ze špalků všechny ty nakonzervované zily, zisy i krasy, abychom se potom manifestačně projeli v koloně krajinou okolo letiště. Po každém druhém kilometru jsme si přesedali, aby se nám to dostalo pěkně do rukou, abychom byli připraveni... Dlužno dodat, že za námi jela vždy i cisterna s benzinem. Kdyby náhodou. Vždyť takový Kras měl spotřebu 100 l na 100 km.

„Dobrá, pojedu,“ jsem smířen se stávající situací a jakoby lítostivě se loučím s tou hromadou odporných plíšků.

„Doklady a jízdní rozkazy jsou v šuplíku a pořádně se oblíkni,“ dodává kapitán. „Čistý maskáče i kanady a vyfasuj i samopal. S Koubou jede i někdo z Prahy, tak ať vidí, že jsme stále v pohotovosti.“

V půl čtvrté sedím připraven v gaziku před štábem, vyzbrojen téměř jako příslušník Zeleňných baretů. Samozřejmě téměř, protože granáty nefasujeme a náboje už třetí den také ne.

Za několik minut vychází ze štábu šéf naší kontrarozvědky major Kouba a s ním jakýsi elegant v civilním obleku. Blíží se oba ke gaziku, já podávám formální hlášení a major mi podepisuje cestovní rozkaz.

Usazují se na zadních sedadlech a jedeme. Nejprve pomalu, abych si ověřil nesynchronizaci převodovky, kde musíte používat meziplny nejen k řazení dolů, ale i nahoru. Nu což, další specialita sovětských vojenských aut. Když jsem si jist, že dolů stačí pouze dva meziplny a jeden nahoru, rozjezu se k nejprve k Vicenicím a dále k Náměšti. Ale to už se civil mezitím rozpovídal. A i když byl gazik otevřený a vítr nám svištěl kolem hlavy, já slyšel to, co jsem slyšel.

„Honzo, je to v prdeli,“ hovoří ten po anglicku se chovající gentleman. „Já to balím. Mám styky venku a tady to končí.“

„Jak končí?“ ptá se Kouba.

„Máme svodky od západních služeb. Nemohl jsem u vás o tom mluvit veřejně, je to jen moje informace: Rusáci pojali tuhle akci Dunaj jako dvoustupňovou. První varianta byla ta, která se právě odehrává. V případě jakéhokoliv odporu naší armády měla nastoupit varianta číslo dvě.“

„Jaká?“ vyzvídá nervózní Kouba a já se snažím mít uši napjaté jako plachty. Vždyť ten „Angličan“ je určitě jeden z nejvyšších šéfů naší tajné služby. Osobní Koubův přítel. Proto je také tady, v blbý Náměšti, kde se neřeší nic jiného, než počet odznáčků a plocha sklizených brambor.

„Varianta číslo dvě je zcela neuvěřitelná,“ teď již téměř šeptá ten náš český Bond, ale mé uši jsou jako radary a co nedoslechnu, to si domyslím.

„Teď už to nikdo nikdy nezveřejní, ale druhá varianta spočívala v totálním zničení republiky pomocí raket země- země, a to odevšad: z Ukrajiny, z Maďarska, Polska, z NDR. Tak nás mají rádi.“

Major Kouba je v šoku. Chvilí mlčí, ale poté již rozhodně dodá: „Je to, Pavle, opravdu v prdeli? Ale řekni mi, jak to uděláš ty?“

Pavel se naklání k majorovi, něco mu šeptá, ale to jsme již v Náměšti.

„Kde mám zastavit?“ ptám se oficiálním hlasem a odpověď zní, že nejlépe před vinárnou.

Zastavím tam, major poděkuje a Angličan pouze bondovsky pokyne rukou. Že jsem tohoto agenta již nikdy neviděl, je celkem logické, ale že za pár dnů nepřišel do zaměstnání i major Kouba, bylo všem záhadou. Mně ne. Já věděl své a o některých věcech bylo lepší nemluvit.

Sedám si tedy znovu za volant a musím si zapálit cigaretu. Taková to byla pecka! A co že ten agent ještě říkal? Teď si znovu uvědomuji ten narychlo střílený dialog: Západ na nás kaš-

le, USA byly předem informovány a za jisté kompromisy byly schopny pouze papouškovat to Brežněvské – „éto vaše dělo!“

Johnson jeden, všeho schopnej!

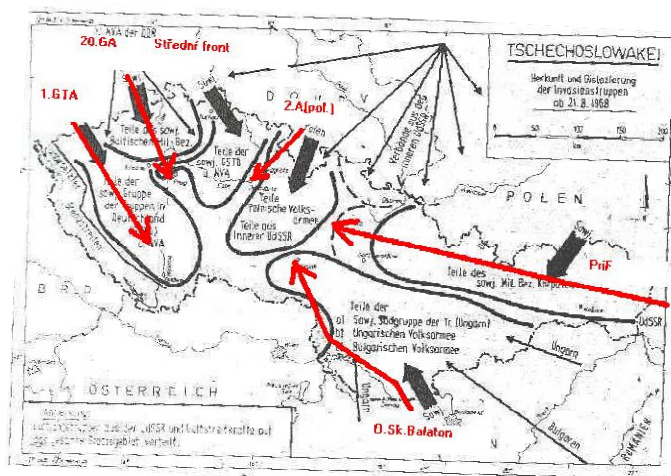
A de Gaulle si dovolí cynicky prohlásit: „Jak pomoci národu, který se sám odmítá bránit?“

Alibismus nejvyššího stupně. Co bys dělal, Frantíku, kdybychom se opravdu bránili? Vyjednával bys mír jako v osmatřicátém, nebo čekal, jak to dopadne?

Měli jsme se bránit nebo ne?

V první variantě bylo proti nám nasazeno 750 000 vojáků, 7300 tanků, 200 děl a raket a 740 letounů. To vše proti stopadesátitisícové československé armádě, navíc orientované na obranu západní hranice.

A druhá varianta znamenala spaleniště. Celé Československo by se stalo středoevropskou pouští.

Měli jsme se bránit nebo ne?

Měl tehdy dát Beneš povel k palbě?

Co je důležitější? Morální páteř národa nebo jeho přežití?

Co je národ bez páteře?

Co je země bez národa?

Měli jsme se bránit nebo ne?

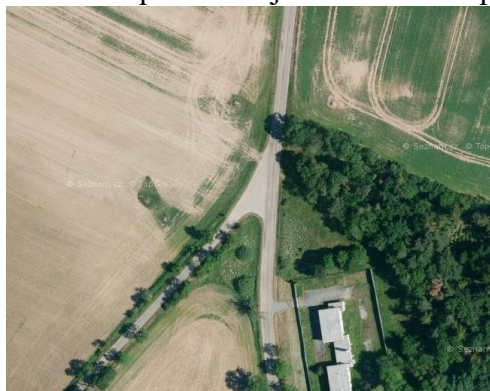
Co bylo dřív? Slepice nebo vejce?

Jsou otázky, na které neexistuje odpověď. Kdyby bylo ono, nebylo by to. A kdyby bylo to, nebylo by třeba nic. V dějinách se musí hodně zpátky: Nebýt povýšenecké politiky velmocí, nebyl by ani Hitler. Kdyby nebylo druhé světové války, nemusel přijít ani Stalin. A kdyby nepřišel Stalin, nebyl by ani Brežněv a já tu teď nemusel sedět s hlavou na volantu a přemýšlet co dál.

Co dál?

Jedu na pluk.

Pomalou a klidně, vychutnávám ten konec Vysočiny, jenž teprve zde přechází v poklidnou rovinu jižní Moravy. Jedu a přemýšlím. Co teď, co bude opravdu dál? Vždyť je to stejně všechno v prdeli. Přejedu Včenice a přede mnou je pouze přímá cesta na pluk. Do kasáren, do blbárny, k odznáčkům.

A napravo je odbočka. Do Hartvíkovic.

Ale tam nemůžu. Mám cestovní rozkaz: Náměšť a zpět.

Ale cestou se může něco stát. Může mi třeba vytéct chladič. Můžu zabloudit. (Ve dne, ha, ha!) Můžu se třeba zbláznit.

Křižovatka se blíží.

500 metrů, 300 metrů, 100 metrů, 50 metrů.

A můžu se taky na všechno vysrat!

Strhávám volant doprava a jedu se svěřeným vozidlem do Hartvíkovic. Mezi normální lidi.

- *(opět podzim 1966)*

Na podzim roku 1966 se naše tramská osada Stars definitivně rozpadla. Jirka s Jardou museli narukovat na vojnu a jejich kamarádi, shodou okolností oba Mirkové, se začali věnovat svým soukromým věcem. Ať už to bylo studium vysoké školy, či obzvláště půvabné slečny, kterých v této době rozhodně nebyl nedostatek.

Každopádně jsem nikoho z těch čtyř již nikdy neviděl.

Pouze s Jirkou jsme si po mé vojně chvíli dopisovali. Pak začaly jeho dopisy z Mnichova chodit rozlepené, a pak už vůbec ne...

A tak zůstal pouze Bohouš, můj nejlepší kamarád. Přibalil se k nám ještě Ota, také spolužák ze základní školy, což byli i všichni předešlí členové osady Stars.

I počali jsme tedy vyrážet ve třech. Kam? No přece lovit buchty! Jaký zájem může mít osmnáctiletý kluk, plný nejen síly, ale i ideálů.

Občas se nezdařilo, což většinou, a to až do jedné zářijové neděle, kdy jsme potkali ve Fučíkárně jakoby náhodou tři též se procházející dívky.

Jarku, Mílu a Danu.

Oslovil je samozřejmě Ota. Trochu polovtipných výlevů o ničem, a že je doprovodíme, a tak.

A také jsme je doprovázeli. Trochu zmatku, trochu míchání kdo ke které, a na mne vybyla Dana: Příjemná světlovláska, asi ten typ, jaký se pohyboval mezi idoly pražského big-beatu. Štíhlá, krátká suknička, zatočené konečky vlasů a hluboký, hluboký, neprobádatelný pohled velkých, modrých očí.

Vybyla tedy na mne a já jsem spokojen. Jsem téměř nadšen. Natřásám se jako tetřívka a tokám o všem možném.

„Ano, ano, eh, ó, ano!“ to jsou její odpovědi.

Doprovázíme je na tramvaj a domluva patří další sobotě. Kluci juchají jako pominutí a já doufám také.

První společné rande: Nic moc. Dvě chladné pusy.

Druhé společné rande: To samé. Ale políbil jsem ji už třikrát. Já. Ne ona mne.

Třetí společné rande: Dana přijede sama a klukům oznamuje, že Jarka s Mílou mají bohužel chřipku. Kluci jdou na pivo a já se snažím zadržet Danu, která se chystá opět odjet domů.

„Pojď se aspoň chvíli projít.“

A tak jsme se pomalu procházeli tou naší chátrající Prahou, až jsme zakotvili na jedné z laviček na Žofíně.

Tam, kde Vltava tak líně plyne. Kde se zastavuje čas a kde se otvírají od nepaměti všechna lidská srdce...

- *Znovu návrat do napínavého děje*

Před poslední zatáčkou do Hartvíkovic zastavuji, blůzu od maskáčů i čepici zasunu pod sedačku, vyhrnuji si rukávy správně vyšisované khaki košile, samopal na pravou sedačku a vyjždím.

Jsem to ale samolibý blbec!

Parkuji na návsi, kde teprve od jara stojí nově vybudovaná restaurace. Dvě místnosti, výčep, velká terasa. Jako někde na Slapech. Na Živohošti. My to tenkrát moc nechápali, proč se v malé vesničce staví takové monstrum. My toho tenkrát vůbec moc nevěděli. Ani to, že v budoucnu bude stát tato restaurace téměř na břehu Dalešické přehrady, že údolí Jihlavy bude zatopeno, že přírodní krása podobná Svatojánským proudům vezme za své i tady. Že mo-

ravská Sázava brněnských trampů bude zničena, že Wilsonova skála, hrdě se pnoucí nad tou čarokrásnou, ničím nezdevastovanou přírodou, zůstane pouhým výčnělkem údolní nádrže.

Ne, to nebyl náš problém a já jsem rád, že jsem se tam nedožil jeho realizace.

Nová restaurace, náhrada za tu starou, za potokem, byla pro nás zkrátka připomínkou Prahy, připomínkou ztracené civilizace.

Přijedu tedy před hospodu, gaza zaparkuji tak, abych na něj z terasy viděl, a jdu: vyhrnuté rukávy, hlava prostovlasá, samopal ledabyle v pravé ruce.

Jdu!

Jsem asi snem. Jsem prvním vojákem z letiště, který sem zavítal.

Starý western!

Cizinec rozráží dveře, jeho silueta je obklopena zapadajícím sluncem, v srdci vzdor a čest a v ruce zbraň. Jako já!

Všechny oči se na mne samozřejmě upřou. Jsem opravdu první vyslanec letiště po okupaci, který má tu odvahu vstoupit mezi farmáře. Jsem hrdina!

Sedám si na terasu, slunce osvětluje ostré rysy mého obličeje a rázem je kolem mě plno. Kluci z Hartvíkovic, tatíci i dědci. A hlavně děvčata. Sedí u vedlejšího stolu, srkají kofolu, zonku nebo i střik a s očima navrch hlavy poslouchají. Do staré hospody nesměla, to se na Moravě nenosí, ale tady, v kulturáku, tady se jim otevírají obzory.

„Co si dáš?“ říká vedoucí a já ve snaze mít správně zastřený hlas, pouze zachrčím: „Pivo!“

A než je pivo doneseno, mám před sebou jeden, dva, tři panáky hořké. Kořalky, která se pije pouze tady a pouze teď.

„Povídej, vojáku!“ naléhají chlapi. „Jak to tam u vás vypadalo?“

„Bylo to drsný!“ vypiji první hořkou a líčím přistání okupantů. Samozřejmě že přibarvuji, přidávám přestřelku a hrdinství naší armády.

Proč to dělám?

Chtějí to slyšet!

„Ale vy jste se nevzdali, že ne?“ vloží se do toho děda Dvořák. „Já Rusy znám. Kurňa, co my jich pomordovali.“

Děda Dvořák byl snad nejstarší z celé vesnice. Ale o co byl starší, o to byl vychloubavější. On totiž sloužil v Legiích. Ani nevím, čím to byl děda, nebo praděda, protože tou dobou byli v Hartvíkovicích snad všichni Dvořákové. A proto se říkalo: Dvořák dolní, Dvořák horní, Dvořák od lesa či Dvořák od potoka. Dokonce i manželé, kteří vedli tuto novou restauraci, byli Dvořákové.

Ale děda Dvořák byl pouze děda Dvořák. Něco jako praotec Čech. Bojoval za I. světové války na východní frontě, pak vstoupil do Legií, prošel s nimi celou Sibiř, pak chvíle slávy, než přišli Němci a zavřeli ho. Potom zase chvíle slávy, ale to ho už zavřeli komunisti, kteří mu na rozdíl od Němců zabrali i majetek. A dědek Dvořák i potom pořád tak nějak žil. Výpomoc v družstvu, brigády v lese, černé zabíjačky. A na to pivo měl pořád. Lidé ho chvíli obdivovali, chvíli se ho stranili, zkrátka tak, jak šel život. Teď byl dědek zase zrovna v konjunktúře.

„My dyž jeli po tý sibiřský magistrále, nebylo kandelábru, kde by nevisel Rusák. Byli to svině, stříleli po nás všichni. Rudý, bílý i černý. Jen proto, že jsme nebyli jejich. A my chtěli jenom domů. Domů.“

Dívá se na mne těma upřímnýma stařeckýma očima a čeká, co řeknu.

Mám v sobě již třetí hořkou, samopal na klíně a najednou je všechno tak jednoduché: „My se s nima srát taky nebudeme. Jak to přijde,“ švihnu dlaní kolem krku, „konec!“

„To se mi líbí, to se mi líbí,“ přizvukuje děda a já mám před sebou další dvě hořké.

Jak já se z tohoto vyvlíknu? Jak se dostanu na pluk?

„Končím, pánové,“ vstávám těžce od stolu. „Mám ještě nějaké důležité úkoly.“

Rozloučím se, ale nedá mi to, abych si aspoň na chvíli nesedl k děvčatům. Již nejsem schopen nějaké souvislé řeči, již nejsem schopen ani vrátit svou roli zpět.

Ta Dana měla tenkrát pravdu. Na co si to pořád hraju?

Pořád. V celém životě.

Ale pro děvčata jsem teď bůh. Hrdinný voják, jenž čelí nepříteli. Přitom jsem jenom obyčejný blbec, který ze sebe dělá to, co absolutně není. A navíc ví, že je všechno v p...

Je mi ale s nimi dobře. Jejich štěbetání, jejich dvojsmyslný humor a jejich vůně. Jsem sice blbec, ale bohužel (díkybohu) i normální kluk. Nejráději bych je všechny objal, všechny zulíbal a všechny ...

Už jsem asi dost vožralej. Nejvyšší čas vrátit se na pluk. I když se to všechno bortí, já přece jenom svoje povinnosti stále mám.

Rozloučím se, sedám do gaziku a jedu.

Kam?

Mám se snad zbaběle vracet zpátky k Vicenicům?

Ani náhodou! Když starej Dvořák přešel celou Sibiř, proč já bych si nemohl udělat zkušební objížďku kolem letiště.

Průzkumnou objížďku.

Vždyt' dnes jsem přece přidělený ke kontrarozvědce.

Takže směr Popůvky!

Ty jsem projel bez problémů. Nalevo louky táhnoucí se až k přistávacím drahám, napravo les spadající do hlubokého údolí Jihlavy. Naprosto poklidná cesta, rafinovaně maskující skutečnost, co že se to v těch lesích může teď skrývat za divou zvěř.

Poznal jsem to až při odbočce na Sedlec, kde vidím zatarasenou silnici. Jakási závora přes cestu a ruská hlídka: „Stoj!“

Ten rozkaz byl úplně zbytečný, neboť přes ten barvou politý kmen borovice se stejně přejet nedalo.

A je to v prdeli!

Zastavím a dva přísně se tvářící vojáci kráčejí ke mně. Sahám po samopalu, který se válí kdesi na podlaze, ne že bych se chtěl bránit (čím také?), ale aby mi ho snad nakonec nezabavili. A voják, jenž přijde o svou osobní zbraň, je víc potupen než v harému vykastrovaný eunuch.

„Pajdi sjudá!“ míří na mne svými zbraněmi, a navíc ono typické: „Ruky věrch!“

To už jsem přece zažil. Proč znovu? A proč teď, když jsem vožralej jako puma.

„Bumážku!“ vyjede na mne jejich velitel a já pod dohledem samopalů podávám jednou rukou jízdni rozkaz.

On na něj chvíli zírá a poté začne řvát: „A kde bumážka? Kde bumážka?“

Já nevím, ti Rusové snad chtějí mít všude kulaté razítko, ale na našich rozkazech figurují pouze podpisy a zase podpisy.

„U nas nět bumážky,“ snažím se vysvětlit, ale zřejmě to nepomáhá.

„Od kuda ty?“ řičí on dál a já nevím, zda mohu prozradit důvěrné vojenské tajemství.

Již od výcviku nám totiž stále vtloukali do hlavy, jak je pro veškeré civilní okolí tajné, že sloužíme třeba u letectva. Že jsme měli na klopách křídélka, to byl detail, hlavně to ústně neprozradit. A nemluvit o tom ani s místními. Ani ty báby, které k nám chodily do kuchyně vařit pro piloty, nesměly vědět, že je tu letecký pluk. Dokonce ani ti nešťastní obyvatelé okolních vesnic, kterým noční létání nedovolovalo spát, neměli ani tušit, probůh, že je na té náměšťské náhorní plošině jakési letiště.

A když se mě jedna postarší paní z Hartvíkovic (samozřejmě Dvořáková), která vypomáhala směně CH mýt nádobí, jen tak mimochodem zeptala mezi valící se záplavou špinavých talířů, zda již dorazily z Ruska místo současných Su 7 i modernější Su 11, já sám nebyl schopen odpovědět.

Tak bylo u nás vše utajeno, že ani vojáci pracující na této technice nevěděli, jak si věci stojí. A já teď mám mluvit?

Ale hlaveň samopalu je uprostřed opravdu nebezpečně černá.

„Vot, aeroport,“ mávnu rukou k letišti.

„A nomer tělofóna?“

„Samozřejmě že jsem znal volačku i číslo telefonu, ale co je moc, to je moc.“

„A telefon?“

Ta hlaveň je stále nebezpečně černá, a já jim to číslo nadiktuji.

Připadám si jako zrádce, jako Šalgovič, jako Bilak.

Jeden za soldátů zaběhne do vedle zaparkovaného auta a já vidím, jak tam veksluje jakýmsi banánky, stále točí klíčkou a do sluchátka pravidelně vykřikuje: „Příjom, išču príjom!“

A kupodivu tento kompjüterový experiment došel určitého výsledku. Jak by ne, vždyť oni měli prvního Sputnika, prvního kosmonauta ve vesmíru, a to by určitě bez „příjmu“ nešlo. Voják chvíli něco drmolí, potom čte z jízdního rozkazu mé jméno a číslo vozidla, a nakonec: „My padaždíme.“

Já jsem posazen do škarpy a odsouzen k čekání na spravedlivý rozsudek. Kdo ho vynese, to záleží, kam se dovolali. Třeba přijede i prezident Svoboda a vlastní pistolí mě zbaví života. Anebo to bude někdo jako generál Godaj?

Co já vím? Můj osud již teď není v mých rukou. Natáhnu se na mez, zahledím se na obzor a je to tu zase. Vzpomínky.

Proč a nač?

Proč mě chce Osud stále něco podstrkovat?

Jako tenkrát Dana.

To, co na mne tenkrát vychrlila, by snad jinému vzalo dech: Chlapče...

Jenže já jsem teď nad věcí. Já jsem dokonce rád. Mně vlastně spadl kámen ze srdce. Ústa mám ještě chvíli teatrálně otevřená, předstírám překvapení, a snad i šok. Ty jedna Dano, tys mi to tak usnadnila, že bych tě nejradši upřímně zulíbal.

Dana byla opravdu oříšek, a teď vím proč. Teď se neprozřetelně prozradila, a tím ze mne padá ta nutká povinnost být neodolatelným dobyvatelem. Zbavila mě té nevděčné úlohy, která tíží každého kluka kolem osmnácti. Nezklamat! Teď si již nemusím vymýšlet, nemusím se přiblížit a kolegiálně usmívat všem těm pikantnostem, kterými se Ota i Bohouš po každé společné schůzce chvástali.

Teď jsem opět svůj.

Svobodný ve svém uvažování, a tím pádem i rozhodování.

Chvíli nechám Danu vychutnat ten její triumfující výrok, jako naoko se odtáhnu a zadumaně sleduji ten líně plynoucí proud Vltavy.

„Proč nic neříkáš?“

„A co?“

„Nechtěla jsem tě ranit, já to prostě říct musela,“ snaží se Dana prolomit hráz mého mlčení.

Ale kam bych se teď hnal? Že nejsem favoritem Danina srdce, jsem tušil již od začátku. Já se spíše bál, aby se ona nezblblá do mne. Ne proto, že by vzpomínky na Věru i Irenu byly stále tak čerstvé, ale...

Ale...

Já se na to stále necítil. S někým stereotypně chodit a říkat před kámoši: Ta moje stará. Ne, to ne! Sbírat trofeje, hrát si, bavit se. Teď vím, že je to sobecké, že mě za to asi v budoucnu život vytréstá, ale čert to vem, děvčátka! Mám vás rád, ale odsud až podsud.

„Tak proč nic neříkáš?“ stává se Dana již netrpělivá.

„Dobře,“ nadechnu se k něčemu, co mi vždycky šlo, a to okecávání všeho druhu. „Dobře, co ti na to mám říct, děvče. Na jednu stranu mě to samozřejmě zklamalo, ale na druhou stranu mi nezbyvá nic jiného, než si vážít tvé upřímnosti. Málokdo dokáže takhle podat pravdu, i když

je tak krutá,“ snažím se potlačit předstírané dojetí. „Ale proč si to nepřiznat, já to možná tak trochu tušil.“

„Cos mohl tušit?“

„Že jsme si opravdu jenom vybyli.“

„A tobě to nevadilo?“

Tot' otázka a jak teď odpovědět, aby dívčí srdce nebylo raněno? Jak? Raději neurčitě. Znovu spustit stavidla nic neříkající výřečnosti: „Podívej, Dano, ty jsi opravdu velmi krásná holka. Tak krásná, že se vůbec divím, proč si Bohouš i Ota přednostně vybrali Jarku s Mílou. Já zpočátku ani nevěřil, když jsme se tenkrát v tý Fučíkárně seznámili, že by si to štěstí mohlo sednout na mne. Ale stalo se. A nediv se proto, že jsem se snažil být k tobě co nejmilejší, co nejděčnější a v tvém podání i co nejvlezlejší.“

Teď má na chvíli zase Dana pusku tak trochu dokořán a já pokračuji v monologu, o němž zatím v duchu nevím, jak vůbec skončí: „Dobrá, dobrá, беру všechno zpět, беру zpět své přiblblé pubertácké chování, беру zpět i své nepřiměřené vnučování. Jsi opravdu krásná ženská a pro mne bylo i tak ctí prožít těch několik večerů s tebou.“

Dana má hlavu na stranu, ústa stále pootevřená, ta Vltava do toho stále šumí a podvečer jako stvořený pro kulisu milostného románu ala červená knihovna.

„Proč mi lžeš?“ povídá nakonec ona s naprosto odzbrojujícím úsměvem.

„Já?“

„Vždyť mluvíš jako kniha. Fráze, fráze, fráze. Ano, přiznám se, poslouchá se to hezky, ale kde je pravda?“

Dana nebyla tak blbá, jak jsem zprvu předpokládal. Teď zase pro změnu mlčím já a vnitřní boj v mé duši rozhoduje, do jaké úlohy se vtělit. Mé ego je naprosto rozpolcené. Zatímco nablýskaná fasáda by nejrady v této hře dále pokračovala, upřímné já se hlásí ke slovu také.

„Pokud vím, máš jenom bratry,“ pokračuje Dana.

„Ano, to jsem ti již říkal.“

„A netoužilš mít někdy sestru? Nádhernou, chytrou a chápající sestru, s kterou by sis mohl v klidu popovídat, probrat své problémy, zrovna tak jako její, a vše řešit i z pohledu té druhé strany. Té ženské. Nebo si myslíš, že ženám v osmnácti letech tak dobře rozumíš?“

Poslouchám dál šumění té naší staré dobré Vltavy a zjišťuji, že pojednou nemám co říkat. Ta Dana mě asi i vystihla. Vždycky jsem si přál mít sestru, o rok o dva mladší. Aby měla hezké kamarádky a abychom si po večerech sdělovali svá tajemství, své plány, abychom si byli navzájem rádci v tom podivném a polodivokém pubertálním prokousáváním se začínajícím životem.

„Hu, nespíš?“ šťouchne do mne Dana. „Já se tě na něco ptala.“

„Ne,“ říkám a je mi jasné, co mi teď Dana nabídne: kamarádství.

„A ty si myslíš, že je možné pouhé přátelství mezi ženou a mužem?“ snažím se ji předběhnout.

„A proč ne?“

„Z biologického hlediska mi to připadá nepřirozené.“

„Proč?“

„Představ si, že mi dva, pouze jako přátelé, jsme nuceni strávit noc na nějaké chatě, v hotelovém pokojíku, ve stanu, to je jedno kde, a na jedné posteli. Myslíš, že by to normální kluk vydržel?“

„A proč ne?“

Dano, Dano, co ty víš o dospívajícím mužském organismu? O nočních polucích a nezvladatelné vášni, která tě přepadá bez ohledu na to, je-li den či noc. Co ty víš o hormonech mladého muže, jemuž testosteron leze snad i z uší. I ty bys, koukám, potřebovala nějakého toho zkušeného bratříčka. Ale hodně zkušeného.

„Ale ty to ženeš do extrémů,“ usměje se. „My spolu nejdeme ani do stanu ani do hotelu. Můžeme být velmi dobří přátelé, kteří spolu chodí jen tancovat a jeden druhému se může bez zábran svěřovat, pokud jde třeba i o intimní život.“

Obracím oči v sloup, i když tady na nábřeží poblíž žádný není. Už si v duchu představuji, jak mi Dana líčí nějaké pikantnosti s tím svým vysokoškolákem a já v klidu poslouchám a snažím se při tom myslet na něco jiného, co mě absolutně nevzrušuje. Třeba na práci. Dano, ty opravdu nejsi takový psychologický génius, jak jsem si myslel. Ty jsi stejně naivní a stejně životem neprotřelá jako já. Vždyť my jsme stejní hlupáčci, pouze si to jeden před druhým nechceme přiznat.

Jsme jedné krve, ty i já...

Šance stále žije.

Mé nablýskané ego se znovu probudilo. Zase se předvádí. Kecy o tom, co chce slyšet. Kecy o tom, co jí lichotí.

„Jsi nenapravitelný,“ šeptá mi do ucha a při tom si nechá líbit letmý polibek.

„Proč?“

„Už se zase předvádíš.“

„Ne, to si jenom vylévám duši.“

„Kdes to čet’?“

„V tvých očích.“

Teď ještě polibek. A druhý, další, a jdu ji vyprovodit na tramvaj. Když ta přijíždí, ona sama mě políbí potřetí a říká: „Ty bys nemusel být tak špatný kluk. Jsi jenom trochu zanedbaný.“

„Tak mě zušlechti.“

Ona se zarazí, pak se tajuplně usměje a dodá: „Možná to i zkusím. Uvidíme. Každopádně v sobotu.“

„Určitě v sobotu,“ přitakávám a políbím ji ještě ve dveřích tramvaje, která za chvíli frčí k Dejvicím.

Uf, co to bylo? říkám si již sám pro sebe a cítím, že mě to zase u toho srdíčka začíná tak divně šimrat, tak příjemně tlačit. Že by znovu ta nevyzpytatelná víla, ta tajemná paní Láska?

V sobotu...

To byl ten průser. Já v sobotu nemohl. Až cestou domů jsem si vzpomněl, že mám domluvenou s Jirkou Marouškem a ještě s pár klukama z učňáku rozlučku na Mělnice. Na vinobraní. Jde tento závazný slib zrušit? Ne! Vždyť se jedná pouze o jednu sobotu, a proto instruuji Bóžu i Otu, aby s použitím veškeré diplomacie vysvětlili Daně, že jsem musel okamžitě někam služebně odjet, třeba na nějaký vysílač, třeba až na Slovensko.

Udělal jsem však jednu velkou chybu. Měl jsem to telefonicky Daně sdělit sám, ale za prve se mi do toho nechtělo, protože neumím zase tak konkrétně lhát, a za druhé - bál jsem se.

Vinobraní na Mělnice.

Přijíždíme tam vlakem až odpoledne, kdy je veškerá sláva odbyta, kdy je již dávno po historickém průvodu Karla IV. a po všech jiných kulturních akcích, kdy jsou všechny domy slušných mělnických občanů na několik západů zavřené a kdy jsou všude instalovány jenom dlouhé dřevěné stoly, u kterých se baví snad polovina Čech. Všude narychlo postavené stánky nabízejí bachratou Ludmilu za lidovou cenu a ta protéká všemi těmi žíznivými hrdly. Pomalu i rychle, jak se kdo snaží a po setmění se z tohoto královského města stává jeden veliký hampejz. Opilci ve sladkém bezvědomí, dvojice pářící se ve všech zákoutích.

Sodoma a Gomora.

Jirka Maroušek byl tvrdě na ženský a já byl v učňáku jeho nerozlučný kamarád.

Sodoma a Gomora.

Do Prahy se vracím až v neděli odpoledne. Je mi blivno z toho všeho, co jsem musel prožít. Je to divné, ale toužím teď po obyčejném, čistém citu. Toužím po sesterském pohlazení na unavené duši.

Volám tedy okamžitě z vestibulu kulturáku na Kubáni. Chvilé čekání, potom: Haló, a já se snažím mlžit. Mám srdce na dlani a chtěl bych ji vidět. Ještě dnes. Hned!

„Nesnaž se,“ odpovídá s ledovým klidem sluchátko, „a běž si za tou kurvou, co ses s ní válel na Mělníku.“

Klap!

Kamarádi, nepodrželi mě!

A Dana mi také křivdí. Nebyla to žádná kurva, ale řádně diplomovaná učitelka základní školy.

No a od té doby jsem Danu už neviděl...

Neviděl jsem nikdy samozřejmě ani tu učitelku, a dokonce už ani Jirku Marouška.

• *Opět návrat do děje*

Ze snění mě vytrhne až bzukot přijíždějícího auta.

Pohotovostní osmsetpětka.

Zastavuje asi deset metrů od nás a ze sedadla velitele seskakuje důstojník ozdobený zlatými šňůrami. Dozorčí posádky. Teď jsem si teprve uvědomil, o koho jde. O jednoho z pilotů. O jednoho ze snad normálních lidí...

Jde zvolna k nám a Rusové, vidouce jeho zlaté ozdobení, staví se do pozoru jako diví.

Holt ta morálka tam u nich tenkrát byla...

Z kabiny vyskakuje ještě jedna osoba. Škrábe se ze strany určené pro řidiče, a já ho samozřejmě poznávám. Karel Kříž. Škodolibě se šklebí, dělá ksichty, a kdyby mu to nebylo hloupé, tak mi snad strouhá i mrkvičku.

Kamarád.

Skrček jeden zrzavej.

Ale kámen mi přece jenom trochu padá ze srdce. Ne kvůli tomu poručíkovi, který k nám teď kráčí s tvrdým obličejem filmového hrdiny.

Ne, kvůli němu ne.

Díky tomu šklebícímu se kreténovi, který byl v přijímači mým nejlepším kamarádem. Dva Pražáci mezi třiceti Maďary. Dva Vršovičáci mezi zbytkem světa. Dva bývalí trampíci mezi atmosférou nepochopení. A proč ještě nedodat, že jeho máma dělala u nás v kantýně. Pro hladové kluky post důležitější než nějaký koncertový ředitel. Spali jsme na jedné světnici, společně jsme nadávali, společně jsme potili krev a skřípali zuby. Karel měl však proti mně jednu obrovskou výhodu. Perfektně hrál na kytaru a ještě lépe zpíval. Takový neznámý Neckář, nepropagovaný Neckář, lepší než Neckář.

Stín katedrál,

půl nebe bůh ví s čím...

či:

Váš smích lady Jane

je jak říčka a mlejn...

nebo:

Tu kytáru jsem koupil kvůli tobě

a dal jsem za ní celej tátuv plat...

Karel byl zkrátka božský.

Stal se brzy známým a populárním. Neobešla se bez něj další žádná chlastačka, žádná oslava. Okamžitě byl zařazen i do útvarového orchestru Letka jako sólový zpěvák. Po výcviku jsme se bohužel rozdělili. Zatímco on byl přiřazen k řidičům na prapor, já měl umístěnku mezi plukovní elitu. Útvar 8010.

A teď se šklebí jako idiot. Má z toho zkrátka prdel. Ale pro mne je to snad dobrá zpráva.

Snad.

Poručík dojde až k nám, Rusáci stále v pozoru a já se snažím alespoň formálně do tohoto postoje vpravit také.

„Co tady děláš?“ vyjede na mne, aniž by si všimal nějakého toho internacionálního okolí.

„Já zabloudil,“ lovím první myšlenku geniality, deroucí se na povrch mozku přes alkoholický povlak.

„Kde, jak? Vždyť jsou tu jenom dvě silnice!“

„Já, já,“ blekotám, „já zabloudil asi v čase.“

No, to jsem to vydedukoval pěknou blbost!

I když snad ani ne. Poručík na mne hledí jako na nesvéprávného a vysvětlovat mu, že jsem si tady na mezi snil o jednom minulém světě, kdy tu ještě nebyli Rusové a kdy bylo všechno celkem solidně našlápnuté. Že jsem snil o světě, kdy můžete jít na rande nebo na pivo, kdy chcete a kam chcete. Asi by to teď nepochopil.

„Měl by sis vzít plynovou masku,“ odcekle na můj filozofický výlev poručík. „Táhne to z tebe jako ze sudu.“ Poté se zarazí a dodá: „Anebo radši ne, ty by ses musel v tom smradu udusit.“

Chvilí diskutuje s ruskou hlídkou a pak se ke mně znovu obrátí: „Dojedeš vůbec zpátky do kasáren?“

„Jo,“ dodávám sebevědomě.

„Zaparkuješ vzorově před štábem a budeš se mi okamžitě hlásit na bráně. Rozumíš?“

„Jo.“

„Nasedám a opatrně se vracíme k pluku. Osmsetpětka za mnou a já pouze v zrcátku sleduji srdečný rozhovor mezi Karlem a dozorcím posádky. Pravděpodobně se jedná o můj právě vzniklý problém, a tak se snažím jet opravdu spořádaně. Vpravo. Ale i kdybych jel po levé straně, vůbec nic se nestane, protože přede mnou je naprosto pusto, naprosto prázdno. A tak tímto konzervativním stylem v pořádku dojedeme, já zaparkuji, opatrně se rozhlédnu, zda někdo nesleduje mé poněkud nejisté opuštění vozidla, a klopýtám na bránu.“

Poručík je již na mne připravený a první výpad není moc příjemný: „Víte, vojíne, že je to na prokurátora?!“

„Vím.“

„A co můžete říct na svou obhajobu?“

Co já mohu říci? To, co jsem slyšel v gaziku od důstojníka kontrarozvědky? Nebo to, co si o všem tomhle myslím? Anebo to, co cítím? Asi tak.

„Pane poručíku,“ soukám to ze sebe, „já musel něco udělat. Něco. Bylo to asi blbý, ale aspoň něco. Něco, co by se vymykalo všem těm příkazům ze shora. Něco obyčejného, něco lidského.“

„Jako se vožrat, jo?“

„To byl jen vedlejší produkt celé akce při styku s civilním obyvatelstvem,“ a zadívám se mu na klopuzozdobenou odznáček s trikolórou. „A možná užitečnější než kousek tohohle plíšku.“

Poručík hledí před sebe a já už tuším, že je vše snad rozhodnuto.

„Měl bych to dát aspoň do hlášení. Vždyť každý výjezd pohotovostního vozidla by se měl zaznamenat. Měl. Ale v dnešní době,“ chvíle pomlky, „v této zvláštní době by se do hlášení měly zaznamenávat věci důležitější.“

A co dál? říkám si v návalu rostoucí naděje.

„Běžte teď, vojíne, aspoň na chvíli do army, dejte si tam nápadně nějakou hodně páchnoucí kořalku, aby si všichni mysleli, že jste se tak zlinýroval tam.“

„Provedu, pane poručíku!“ téměř nadšeně zařvu a chci odejít.

„Ale nebude to zadarmo,“ dodává pilot ve službě. „Budu potřebovat vrata ke garáži.“

Přikývnu a až venku si v duchu říkám: Díky, Karle, díky...

5. kapitola

Vrata...

To byl můj pracovní osud posledních několika měsíců. Já za to přece nemohu, že naše četa řidičů byla nejenom leteckými mechaniky, ale hlavně řemeslníky strojních profesí, jejichž bojové zařazení bylo ukojováno prací ve slušně vybavených dílnách. Měli jsme strojní park, za nějž by se nemusela stydět ani středně velká údržba jakéhokoliv státního podniku.

Já za to nemohu, že k výbavě patřily i svářečí agregáty a ostatní zařízení pro práci s plechem.

Já za to nemohu, že mě před válkou přiřadili v Tesle k dědkům, jejichž celoživotní náplní (a snad i smyslem života) byla právě práce s úhelníky, plechovými panely a vůbec vším tím, z čeho se dělají kostry jak elektrických rozvaděčů, tak i samotných prototypových vakuových zařízení.

Já za to opravdu nemohu, že ti dědci v sobě měli ještě grif prvorepublikových řemeslníků a že se jej snažili vtlouct i proti mé vůli do mne.

Já za to nemohu, že desátník Sobota, náš mazák, který vždycky pro lampasáky vrata ke garážím, k zahradám i dvorkům dělal, byl zrovna na dovolené, když nutně potřeboval tuto službu náčelník elektrodílny.

Já za to nemohu, že jsme s Lacem ty vrata udělali tak, jak se dělat mají. Vingle nařezat na míru pod úhlem 45 stupňů, vše vyrovnat, svářet, po každém sváru znovu rovnat, měřit, hlídat si milimetry, potom nastříhat plechy, ohnout je do psaníčka, přibodovat, zabrousit, odvrtat a vypilovat otvory pro kapsu na zámek atd. atd.

Já za to vážně nemohu, že od té doby chtěl personál vojáků z povolání vrata jenom ode mne. Desátník Sobota tím přímo nadšený nebyl, samozřejmě neuznal, že ty jeho kovozemědělské výtvary mají do přesné zámečnickiny hodně daleko, ale měl to už za pár, a nakonec byl i rád, že to někdo přebral za něj.

Výroba vrat pro panstvo měla své výhody i nevýhody. Nevýhodou rozhodně bylo, že jsme nevlastnili ani rozbrušovací a ani jinou vhodnou strojní pilu, a tudíž se všechno řezalo ručně, což byla docela makačka.

A výhody?

Za prvé jsme mohli strávit v dílnách i několik večerů, takže jsme automaticky unikali službám i rajónům, a nakonec i stále opakujícímu se chvástání mazáků.

A za druhé: honoráře!

Lampasáci to měli naprosto přesně rozdělené – Praporčíci a piloti nám platili 400 Kčs za kus, což při našem žoldu 75 Kčs měsíčně byly peníze přímo královské. A že jsme je uměli užít, o tom, čtenáři, vůbec nepochybuj.

Důstojníci do hodnosti kapitána nám každému koupili jedny startky. Nu co, před žoldem se hodilo i to. No a od majora výše nám ti uznalejší poděkovali a ti, co měli mozek už nadosmrti zelený, hledali i na této perfektní práci mouchy. Dodržovali služební odstup a byli schopni vás snad i seřvat, kdyby bylo někde mezi spárami třeba smítko prachu.

Takový ale je život vojáka, za který já tenkrát už absolutně nemohl.

Teď mě však vrata zachránila před prokurátorem a tomuhle pilotovi je milerád vyrobím i zadarmo.

(Stejně nám pak dal těch 400 Kčs. A pak že je na vojně nouze o charaktery.)

Sobotní budíček byl krutý. Bolest hlavy dosahovala dost vysokého stupně Richterovy stupnice a přiblblé poznámky mazáků nemají daleko k Velkému třesku. Nejpravděpodobnější adept na našeho příštího velitele světlice, vojín Horváth, jim servilně přizvukuje, jako by jsme snad všichni Pražáci byli kořalové. Jenom Vít'a a Laco na mne významně mrkají, neboť

odlišit se od zaběhnutých vojenských řádů je u nich věc záslužná, věc povahy téměř svobodomyslné. A to si všichni myslí, že jsem byl jenom v armě.

Rozcvičky zatím neexistují, praporčíkům se pomalu tyká, všichni se zúčastněně zdravíme dobrý den a důstojníkům zásadně říkáme pane. Pocit všenárodní soudržnosti zároveň odbourává vojenský dril, z čehož pramení i všeobecný úpadek morálky. Na posádce nedochází civilní holič z Náměště, a tím odpadávají tak oblíbené hony na vojáky, jejichž zátylek není slušivě vylepán až do běla.

Do jídelny se již nechodí ve tvaru, ale tak, jak se to zrovna komu hodí a i jak je zrovna oblečen či obut. Po ránu se nejlépe vleče na snídani jenom v pantoflích, v kterých se rázný vojenský krok logicky mění v šouravou, klátící se chůzi, kterou ještě zdůrazňují i obě ruce hluboce vražené v kapsách kalhot.

I dnes, v sobotu, jsme si takto absolvovali celkem slušnou snídani (opečený kabanos, hořčice, chléb) a začali se připravovat na další den neohroženého boje s armádou uchvatitelkou.

Rádío zatím pouze komentuje dost svízelnou situaci v Praze, kde se již podařilo aspoň obnovit hromadnou dopravu. Zároveň je citován nějaký Husák, který volal z Moskvy, že se všech jednání účastní dříve přivezení (podle nás internovaní) soudruzi Dubček, Černík i Smrkovský. Jednání v Moskvě se stále prodlužují a já si i přes stále přetrvávající kocovinu dost dobře uvědomuji, že ono heslo: Jsme s vámi, buďte s námi! je pouze vroucným přáním v život doufajícího pacienta, jemuž byla naordinována smrtelná dávka současné reality.

I když...

Co já vím, jestli ten Bond nebyl obyčejný chvástal. Jenom takový frajírek, který se přijel z Prahy vytahovat svou důležitostí.

Znáte to?

No, uvidíme...

Poleháváme na postelích a duševně se připravujeme na běh věcí dalších. Já na výrobu odznáčků a ostatní na opětovný výjezd do Kramolína, kde budou ze země dobývat brambory. Ty plodiny dovezené Kolumbem až z imperialistické Ameriky, jak nám dříve byli schopni politruců tvrdit na PŠM (politické školení mužstva) a ještě by se zmínili i o americkém záškodnickém brouku mandelince (nezaměňovat s Mandelou, ten je v JAR zavřený, a tudíž progresivní!), a dodali by, že jsou ti imperialisti stejně bohatší jenom proto, že zavedli ve svých koloniích otrokářský řád, a tím je vykradli až do mrtě. A že střílejí do dělníků, kteří stávkují v porýnských dolech na brikety. Ale že náš socialistický, spravedlivý řád pod vedením neomylného Svazu sovětských socialistických republik a pod záštitou ocelové pěsti pracujících, svazku armád Varšavské smlouvy, nepřipustí, aby se takové ohavnosti děly i v zemích věčného míru. A to, i když nemáme ty doly na brikety.

PS. Ty doly na brikety jsem si opravdu nevymyslel!

Tento odstavec, milý čtenáři, není umístěn náhodně. Z našeho polehávání nás totiž neoma-leně vyrušil příchod vojáků z povolání, následný nástup na rozkaz, kde nám bylo sděleno, že se všichni vojáci základní služby soustředí opět v jídelně, kde bude provedeno právě to PŠM.

Asi PŠM s lidskou tváří.

Scházíme se tedy v té jídelně znovu, mazáci si sedají na jednu stranu a my na druhou. U našeho podlouhlého stolu se samozřejmě schází výkvět útvarové plíživé kontrarevoluce: Já, Ruda, Ivan, Pepa, oba Petrové, Miloš, trochu pobledlý, leč již pohledu hrdého, Láďa Králů, jediný mazák Luděk a přisedá si i věrný Laco, následován vojínem Jankovičem.

Velitelé rot stojí u stěn, aby nebyla brána vážnost této chvíle nadarmo, a do netrpělivého očekávání vchází major Janík. Ne náčelník pro věci politické, ten zpytuje svědomí v úkrytu své štábní kanceláře, ale major Janík, původním povoláním traktorista, jenž na útvaru působí něco jako kulturní referent. Promítací sál, objednávání a distribuce novin i časopisů a občasně lístky do brněnských divadel.

Pod paždí má balíček nacyklostylovaných papírů, pokyne na Lud'ka, jenž je jako promítač jeho jediný podřízený, a ten je postupně počne rozdávat mezi sedící vojáky.

„Soudruzi,“ vysvětluje major Janík. „Víte všicky, že doba je složitá a my se v ní musíme všichni tak ňák orientovat. Aby se v ní mohlo orientovat i vedení pluku, byl jsem pověřen, abych zjistil náladu a hlavně současné politické smýšlení mužstva. Proto vás žádám, abyste pravdivě vyplnili před vámi ležící test, který je tentokrát úplně anonymní a tak ňák demogra-
ticky pojatý. Pište!“

Dívám se na ten kus papíru, potištěný modrou barvou cyklostylu, a nevěřím svým očím. Dívám se i na druhou stranu, není-li tam nějaké to tajné znaménko, a když i mrknutím k sousedům zpozoruji, že máme všichni to samé, nemohu se ještě neujistit: „Pane majore, je ta akce opravdu anonymní?“

„Ano,“ pyšně se usměje major. „A nebojte se psát, co si myslíte. Sám jsem ty otázky štyli-
zoval.“

Podívám se znovu na to, co mám před sebou, a pro upřesnění všem nahlas čtu:

- 1) *Který vojenský pakt by byl schopen rozpoutat III. světovou válku?*
- 2) *Který stát je největším nebezpečím pro světový mír?*
- 3) *Je Varšavská smlouva dostatečnou zárukou bezpečnosti naší republiky?*

Začneme se všichni jako na povel smát. Tohle nám předloží 24. srpna 1968. Z které pří-
ručky padesátých let to ten major Janík opsal? Je vidět, že je hlava.

Traktorista...

Odpovědi jsou naprosto jednoznačné. Jenom Laco to z důvodů jazykových trochu opiše a
Luděk začne vybírat zpět vyplněné testy.

Pouze vojín Jankovič je nespokojen. Nervózně poposedává, je zmaten, možná i pobouřen. On, naprosto dobromyslný chasník někde od Galanty, je navíc i rozčilen: „Čo ste to tam pí-
sali? Já to všecko obzeral!“

„A čo?“ směje se Ruda.

„No toto, ono, to nie právda, to němóže byť právda!“

„Hele,“ povídá Pepa, Rudův parťák ze sedaček, „chtěli znát náš názor, tak ho maj.“

„Ale to nie,“ argumentuje vojín Jankovič. „Ved' sú to naši oslobodit'eli. Naši bratia.“

„A kedy nás naposled oslobodili?“ vybuchne Ivan. „Když sem v pětačtyřicátém dosadili
Gottwalda, anebo teď, kdy nás možná zaberou úplně?“

„Ale ved' tam sú imperialisti! To sta nikty nečítali?“ blekotá dále Jankovič. „A na hranici-
ach Němci!“

„A taky za hranicemi,“ směje se Ruda, „a taky v Mnichově, a dokonce i v Bonnu jsou
Němci. Ale zajímavý je, že sem přitáhli ti úplně jiný Němci. Ti hodní, ti převychovaní a
uvědomějí!“

„Ako z NDR?“

„Jo.“

„Ale to je len taká výpomoc Sovětom, taká fuška...“

„Víš co, ty fuško? Ty běž taky do prdele!“ ukončí debatu našťvaný Ivan a my všichni
opouštíme toto podivné školení PŠM. Jak dopadl test, jaká byla tenkrát náladu mezi muž-
stvem, jsme se již nedověděli. Výsledky byly nejen anonymní, ale i přísně tajné, a kulturní
referent major Janík odešel pro jistotu v říjnu do důchodu...

Až venku před jídelnou mě vojín Jankovič znovu zastaví, nechápavě kroutí hlavou a vra-
ví: „Něchajme politiky, prídi po poludni na padáčkáreň, mám tam ty nové gumičky.“

„Dobře,“ souhlasím a matně si vzpomínám, jak jsem ho o ně před několika dny žádal,
protože nové, nevytažené gumičky tvořily mnohačetnou mozaiku naprosto specifických
jednotlivostí, jež odlišovaly mazáka od obyčejného bažanta, holuba, ptáka, zobana atd.

Abych vysvětlil, co to byly ty gumičky: Nebudu teď popisovat předpisovou ústroj vojáka
základní služby v roce 1968. Nehodlám ani vypočítávat všechny možné kombinace tohoto

rozkazem prošlého předpisu, neboť se k tomuto tématu ještě v této kapitole vrátíme. I když ze zorného úhlu někoho úplně jiného. Zkrátka gumičky se týkaly pouze kalhot, ať už šlo o maskáče, kopřiváče či nové tesilové oblečky, jež právě náš ročník jako první vyfasoval. Týkaly se, přesněji řečeno, nohavic. Normální nohavice musela být dle předpisů zastrčena do kanad, což bylo nejen neestetické, ale i nepraktické. Nohavice se krabatila, při chůzi se z boty vysouvala, a to je pro vzorově oblečeného vojáka nepřípustné. Posuďte: jedna nohavice zastrčená, byť krabatá, a ta druhá volně plandající přes horní díl boty. Pro nováčky neřešitelný úkol- neustále se kontrolovat, neustále kanady rozepínat a neposlušnou nohavici cpát dovnitř. I když třeba jenom na pár kroků.

To všechno vyřešily právě gumičky, nezbytná součást padákového balení, jejichž délka přesně odpovídala hornímu dílu kanad. Pak se nohavice pouze podhrnuly a sepnuly právě touto gumičkou. Vypadalo to sice něco jako pumpky, ale drželo to, bylo to nejen funkční, ale i aspoň trochu estetické.

Leč bylo to zakázané, však mazákům trpěné.

A my na vojně již druhým rokem byli. I když tu naši mazáci ještě tak nějak zacláněli.

A stále nás srali...

Vojín Jankovič nebyl, jak by vyplývalo ze začátku kapitoly, nějaký kolaborant. Naopak, byl velmi důvěřivý, velmi vstřícný, velmi dobrácký a každému přál jen to nejlepší. Bohužel se dost těžkopádně orientoval v politice, a proto stále věřil tomu, co slyšel doma, ve škole, v učení a do této doby i na školeních PŠM. Pro něj psané slovo, zrovna tak jako rozkaz jeho náčelníka, byly svátost sama.

A že vojín Jankovič měl náčelníka.

Majora Pavlišáka...

Vojín Jankovič byl totiž padáčkář.

Padáčkáři byli elitní skupina, naprosto nepodléhající žádnému tomu vojenskému šaškování, kdy vás mohl kterýkoliv vojín druhého ročníku, i kripl, seřvat třeba za nezapnutý knoflík, či za nepatřičný pohled, ba i za nevhodnou myšlenku.

Činnost padáčkářů totiž spočívala v tom, že balili padáky, které ukládány do speciálních komor stíhacích bombardérů, snižovaly jejich již tak šílenou přistávací rychlost a s pomocí brzdících klapek zabraňovaly těmto potencionálním nosičům jaderných pum skončit až někde v polích či dokonce lesích tohoto jinak přívětivého kraje.

Byla to práce zodpovědná, ale také dosti kontrolovaná a často i ostře trestaná. A aby se ti to chlapi nikdy nesnažili zmýlit, aby z jakéhokoliv důvodu nedbalosti či momentální indispozice nepřehodili třeba jedno, jediné lanko, museli v pravidelných intervalech absolvovat povinné seskoky, kdy si samozřejmě padáky balili sami.

A abyste mohl být výsadkářem, musíte mít logicky i odpovídající fyzičku, ke které dojde zase jenom tvrdým tréninkem, který do vás vtluče osoba ještě tvrdší a ještě odolnější.

A tou byl jejich náčelník.

Major Pavlišák.

Podkarpatský Rusín neurčitěho věku, mezi čtyřiceti a padesáti lety. Statný chlap, chlap almara, jehož dřevorubecké dlaně se podobaly lžicím bagru.

Major Pavlišák, jako dozorčí posádky, byl absolutním postrachem všech nastupujících služeb. Pokud nám to výjimečně čas dovolil, sledovali jsme z bezpečného povzdálí pojetí jeho rozdílení: Dozorčí rot, hangáru, štábu i věže, včetně svých pomocníků, se klepou v pozoru na nástupišti, nějaký praporčík, coby Pavlišákův pomocník, podává hlášení a divadlo začíná.

Major Pavlišák postupně obchází všechny zúčastněné, u každého se zastaví, každého zkritizuje, každého přezkouší: „Rozebertě samopal, rychle, ukažtě, a složtě, mátě na to deset sekund! Rychlejšě! Čo se vám klepú pazúry? Vy stě bol ožratý, nie?“

Nebo: „ Čo vy stě taký zchudlý? Taký nedojebaný? Dajte si tri koljeska okolo nástupiska!“

Či: „ Prečo sa kreníte ako idiot? Stě chorý, či čo? Padesiat' klikou. Tu!“

A když si takto prověřil celý ansábl, který mu los dnešní služby nadělil, chvíli se zamyslel a poté zařval jako tur: „V onom lesíku,“ ukázal asi na dva kilometry vzdálený shluk zapomenutých smrčků, „ sa ukrývá nepřítel. Všicky behom za mnou!“

A běžel jako šílený, a ti nešťastníci za ním hekali a funěli a vůbec lapali po dechu jako ryby na suchu. A pak jim dal nepravdělnými přískoky vpřed, plížením vpřed a pro jistotu i plynové masky nasadit. A po likvidaci fiktivního nepřitele opět ostrým poklusem zpět, ale to již na buzerplac dorazila pouze skupinka naprosto vyřízených invalidů, kteří by se nejraději svalili někam do škarpy a tam i bez toho požehnání tiše zemřeli.

Pouze major Pavlišák byl naprosto čerstvý, čilý a pln optimismu. Na jeho obranu nutno dodat, že nikdy nechtěl po mužstvu to, co sám nedokázal.

Ale vysvětľte to vše, těm platfusákům, astmatikům a vůbec všem lazarům, kteří v té době na pluku sloužili.

Svého účelu bylo dosaženo a major byl přesvědčen, že belhající se vojáci ve funkci dozorců budou své povinnosti na úsecích jim svěřených plnit na sto procent.

Však opak byl pravdou.

Zatímco postižení kolegové zbytek služby prohekali, prochrchlali a únavou proklimbali, zbytek mužstva mohl beze strachu načerno opustit kasárna, neboť major Pavlišák tak věřil své autoritě, že by bylo pod jeho úroveň jít v noci kontrolovat takovou prkotinu, jako je například stav mužstva.

Byl to zkrátka čestný chlap.

A my toho tak podle zneužívali...

„Konečně už odvolali Šalgoviče,“ sděluje mi Ruda na rotě nejnovější zprávu.

„Měli ho rovnou odbouchnout, agenta KGB,“ reaguji já a všichni čekáme, co bude dál.

„Sobotní prohlídka odpadá“, vše řeší poručík Brejla, „ale to neznamena, že se úklid neprovede. A to nejenom na rotě, ale i na pracovištích. Velitelé čet budou ručit za bezproblémovou návštěvu hangárů i dílen a i za případný bezkonfliktní styk s příslušníky sovětské armády.“

„A oni jsou i na hangáru?“ ptá se naivně Pepa.

„Tam snad ne,“ vykrucuje se Brejla. „Já ještě neměl čas tam zajít, ale od rána tam působí technici, takže by tam mělo být bezpečno.“ A zmizí.

Čímž je vše dáno.

Když není prohlídka, není třeba ani nějakého toho zbytečného smýčeni v prostorách roty, i když mazáci, hlavně velitelé čet a družstev, mrmlají něco o vyřčených rozkazech. To tak, blbečci! V Praze bojují a i umírají pouze civilové a my tu budeme šušovat hajzly. Kulový! Po obědě se podíváme nahoru, na letiště, abychom na vlastní oči viděli, jací že to gerojové u nás se zbraní v ruce zachraňují socialismus.

A tak se i stalo.

Loudáme se tam po částech, plní zvědavosti a odhodláni ukázat jim pravou tvář naší armády. Já se ani tak moc netěším, protože dvojí upřímné setkání tohoto druhu, jež zavánělo krchovem, by mi snad mohlo vystačit až do civilu.

Jenže nevystačilo... Ale přesto jdeme. Ve skupince, chráníce se navzájem černým humorem a vírou, že pravda zvítězí.

Ha, ha!

Přístup do areálu hangárů je teď naprosto volný. Dokonce tu již funguje i pomocník dozorců. Technici a ostatní vojáci z povolání z převážné většiny odjeli domů, neboť inventura dopadla dobře, nic se neztratilo, všechna prohlížená letadla stála na svých místech a nebýt pár prostřílených plechů (mráz mi přeběhne po zádech), bylo by to celkem normální sobotní

dopoledne, kdy stačí pouze přeběhnout dráhy, kus pole a jste na civilní silnici Hartvíkovicím.

Jenže normální odpoledne není, protože se nacházíme v srpnu roku 1968. A také proto, že na dosti rozlehlé travnaté ploše, táhnoucí se k první dráze, je neobvykle živo. Napravo, samozřejmě pod ochranou po zuby ozbrojených strážných, roste stanové městečko, ne nepodobné ležením středověkých monarchů. Tam bude zřejmě ubytována elita z Maďarska přílevitějšího pluku. Nalevo však leží, pololeží, sedí, polosedí či se jen tak potulují zbytky armád prvního sledu.

Ti naši slavní „Mongolové“.

Naši kámoši z první noci láskyplného znásilnění.

Jejich úloha už skončila, teď budou postupně stahováni do lesů, do vojenských výcvikových prostor i domů, třeba na Sibiř.

Jak kdo...

Polehávají tam jako zakuklené můry, zabalené do těch svých celt, a jen tiše pozorují či spí.

Vtom se nejbližší kokon protrhává a motýl z něj se drápající překonává svou velikostí snad i pterodaktyla. Ten obr je určitě pravnukem Ilji Muromce, světlovlasý, usměvavý, mává na nás rukama jako větrný mlýn a řve: „Tavárišči, družjá, privjet vam!“

Stojíme zaraženi, pouze Láďa se ptá sám sebe: „Co je to za Frankensteina?“

„To není Frankenstein,“ konstatuje Ruda, to je pravý a nefalšovaný ruský Ivan!“

„Pajditě sjudá!“ řve ten nefalšovaný dál.

„Já tam nejdu!“ protestuje náš malý český Ivan. „Já se teď za svý jméno už stydím. Já s tím Rusem nechci mít nic společného!“

„Nekecej,“ uklidňuje ho Ruda a Láďa jen tak mimochodem prohodí něco třeba i o hrdinské smrti.

Trochu se tomu zasmějeme a nevím, koho to napadlo, že bychom mohli rozložit tu jejich hrdinnou armádu spíše zevnitř. Jako agitací. A začít u tohoto dobrácky vypadajícího Ivana.

„Končím, pánové. Já už jednou řek, že na ty kurvy seru!“ odchází náš Ivan k dozorčímu hangáru, kde prý na nás počká.

A my pár kroků popojdeme a ruský Ivan jde také trochu k nám. Směje se, jako by mu granát roztrhl hubu, ruce napřažené k objetí a my jen doufáme, že nás nezačne po brežněvovsku líbat.

Nezačal, pouze všem vnucuje papirosy. Cigarety, které mají snad jen tři centimetry tabáku a zbytek tvoří naprosto dutá trubička coby filtr. Prý aby se to dalo kouřit i v palčácích, dověděl jsem se později.

Laco si samozřejmě vezme, pár dalších kluků také, pouze já odmítnu a ze slušnosti mu nabízím bétěčko ze zbytku krabičky, kterou jsem si koupil ještě před invazí v Třebíči. Ivan si cigaretu pátravě prohlíží, poté přičichne a nedůvěřivě dodá: „Éto amerikánskaja?“

„Nět, Bulgária,“ vysvětluje Miloš a až potom si Ivan zapálí. Párkrát potáhne, pak si znechuceně odplivne a oslintané bétěčko rozšlape: „Éto tólko dlja ženštín!“

Tím jsem byl pro něj z další debaty vyloučen a pouze poslouchám, jak on vypráví, že je kdesi od Saratova, kde ho sebrali přímo z kolchozu a on je již nejméně měsíc přímo v terénu. Vodka, slanina a ryby, víc prý nepotřebuje. Pouze to stačí ruskému soldátu, aby přežil. A hlavně že je šťasten, že se konečně setkal s českými bráty.

„Ale my nejsme moc šťastný!“ vmete mu do tváře Ruda.

„No pačemů?“

„Protože jste okupanti,“ dodávám já.

„Što?“

„Vy zachvátčiky,“ opakuji po jejich.

Jeho úsměv mizí, tvář zbledne, v modrých očích vidím šedou ocel a ruce se sevrou v pěst.

Teď nás jednou ranou povraždí všechny, celkem rozumně předpokládám a ohlízím se, jak je to daleko k hangáru.

Asi by to i udělal, neboť tak široká je ruská duše. Na jedné straně ti nabídne všechno, co má, ale na druhé tě při prvním křivém pohledu bez výčitek svědomí zabije. A my jsme jej dle jeho přímočarého uvažování opravdu urazili. Určitě by nás tou muromskou tlapou rozházel jako kuželky do všech světových stran, kdyby se za jeho zády neozval pronikavý hvizd píšťalky. Nějaký ten jejich seržant náhle zjistil, že se jeho voják vybavuje s potencionálními kontrarevolučními živly, což by mohlo mít dost neblahý vliv na jeho bojovou morálku.

Ivan strne, ústa stále pevně sevřená, ale rozkaz je rozkaz a on od nás musí i v tomto rozrušeném stavu odejít. Zaslechneme již pouze nadávky typu: job tvoju mať a další.

Agitka se zřejmě nepovedla.

I my jsme z toho dost nasraní, zvláště když se nás náš Ivan v hangáru škodolibě ptá, jak jsme si poklábosili? A jaká že byla družba?

Když mu to v kostce shrneme, on se jenom vítězoslavně usměje a povídá: „Než se dohodneme co vůbec dál, něco vám přečtu. Je to z dnešního Rudýho práva.“ Složí si tuto tiskovinu tak, aby neměl ruce rozpažené až do úplného ochrnutí svalů a čte:

Sovětský svaz nepatří na Olympiádu

Celý sportovní svět prožívá letošní rok jako rok olympijský. Po celou historii novodobých olympijských her a také letos v Mexiku nepůjde jen o zlaté medaile, nýbrž především o oslavu tělesné a duchovní kultury národů a jejich přátelské vzájemné vztahy, tak jak to vyjadřuje olympijská charta. Násilné činy proti národům byly vždy olympijským hnutím odsouzeny a provinilé země byly z účasti na OH vyloučeny.

Posledním případem bylo vyloučení JAR pro nespravedlivé chování její vlády k černochům. Sovětský svaz byl jedním z nejaktivnějších propagátorů vyloučení JAR.

V těchto dnech však vystupuje Sovětský svaz v roli mnohem hanebnější. Násilná okupace ČSSR je v takovém rozporu s humánním posláním olympijské myšlenky, že Sovětský svaz tím ztratil právo účasti na XIX. olympijských hrách v Mexiku.

At' žije vznešená olympijská myšlenka a necht' naši českoslovenští sportovci jsou jejími nadšenými nositeli.

Zasloužilý mistr sportu

Emil Zátopek v.r.

„Dobře, jen tak na ně!“ souhlasíme a znovu se v nás rozhořívá oprávněný vztek. Zvláště když dorazí ze stojánky oba Petrové a okamžitě informují o situaci v Praze: Okupanti tam vztekly strhávají plakáty a mažou nápisy, které se přes noc vyrojily ve městě. Navíc je vyměněna většina tabulí s označením domů i ulic. Místo nich jsou tam umístěny jiné - například Dubčekových tříd je v Praze několik.

„Proč tam nedali třeba taky Zenklovu?“ bručí nespokojeně Ivan, jenž se nikdy netajil obdivem k tak opovrhované buržoázii.

„Protože to by už byla opravdová kontrarevoluce,“ usmívám se já. „Naprosté pošlapání všech socialistických ideálů, he!“

„Hlavně že tobě by to tak vadilo,“ plácne mě Pítr přes rameno a přidává perličku o tom, že na Libušském mostě došlo ráno k přestřelce mezi ruskými a bulharskými vojáky.

„To boli ale pekne ožratý,“ vážně komentuje Laco a my všichni se smějeme, že spíš blbý.

Nu což, švejkování nám jde. Jenže my teď nebojujeme za císaře pána a jeho rodinu, nýbrž za vlastní čest.

Takže co provedeme?

„Každopádně jim ukážeme, že je tu nechceme!“ rozhodne Ruda.

„Ale jak?“

„I my napíšeme nějaký protestní nápis,“ prohodí Pepa a já se dívám na tu obrovskou plechovou čelní stěnu hangáru, kam by se mohl napsat snad celý román.

„Ale čo napísať?“ ptá se Laco.

Nato proběhne hodně demokratická, hodně bouřlivá a hodně emotivní diskuse o tom, jak nejvíce ranit imperialistické ego našeho socialistického přítele.

„Za Dubčeka, za Svobodu!“

„Ne!“

„Běžte do prdele!“ (Ivan)

„Ne!“

„Job tvoju mať!“ (Laco)

„Ne!“

„Chceme lásku a ne válku!“ (Petr)

„Ne, pro ně tohle ne!“

„Běž domů, Ivane!“ (Pítr)

Tahle písnička pana Vomáčky ještě éterem neproletěla a Pítr si díky svému momentálně izolovanému pobytu nemohl nikdy dělat nárok ani na část autorských práv. Takže také ne.

„Jenom běžte domů!“ cenzuruji část budoucího hitu, „a samozřejmě rusky: Idíte domoj!“

Krčení ramen, výměna pohledů, a že tedy proč ne.

Sháníme dlouhé štafle, kbelík s vápnem a štetku. To první byl problém, takže kluci z níže položené pohotovosti nám velmi ochotně poskytli požární Tatru 138, samozřejmě i s vysouvacím žebříkem, a vápno, to je na vojně všudypřítomné. Tím se natírají všechny patníky, obrubníky záhonků i chodníků, zkrátka vše, co má v době prověrek vypadat čistě.

Ale kdo to napíše?

Ivan...

Dobrovolně se drápe na tatra, namočí štetku a žebřík s ním vyjíždí nahoru. Pak šikmo doprava a znovu dolů.

„Ne, ne!“ řveme. „Tiskací I je jako N, ale s příčkou od zdola.“

„Kdo si má takový ptákoviny pamatovat,“ brumlá Ivan, ale ruské I se mu přece jenom povede.

Ale co D?

To už je těžší. Instruktaž ze zdola nepomáhá, ani takové rady jako že širší lichoběžník a nad ním užší lichoběžník, takže to raději předepíší na kus papíru a přivolávám Ivana dolů.

„Cos dělal v hodinách ruštiny?“ ptám se ho.

„Uvědoměle jsem ji už tenkrát sabotoval,“ zavrčí Ivan a polohlasem pro sebe dodává, že jak se vyznat v národu, který měl říjnovou revoluci v listopadu, Lenin byl Uljanov a Stalin „Kóba“ Džugašvili. Co je na nich vůbec pravda? Snad jen to, že tam mají pětkaři ve škole vyznamenání. A podle toho to taky vypadá. Do prdele!

Nápis zdárně dokončen, je tak obrovský, že ho snad mohou číst i kosmonauti z oběžné dráhy, takže si společně zatleskáme a po očku sledujeme, co že to udělá s enklávou našich osvoboditelů.

Ti nás samozřejmě velmi bedlivě celou dobu sledovali. Zvláště jeden takový skrček v koženém sáčku. Asi komisař. Pod jeho dohledem všichni gestikulovali, cosi na nás volali, ale za dohodnutou linii se nikdo neodvážil.

Zkrátka, alespoň v téhle bitvě jsme zvítězili.

Na chvíli...

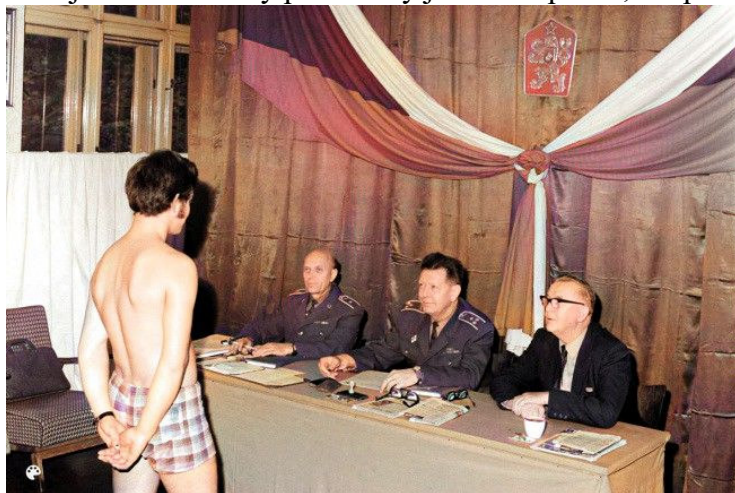
Je sobotní odpoledne, jeden z posledních slunných dnů jinak krásného léta, a tak se jdeme natáhnout na trávu před výše zmíněnou pohotovost. Je zde zaparkovaná i ona včerejší osmsetpětka, ale samozřejmě s jiným řidičem, který nemá ani potuchy o tom, koho musel včera Karel vyprošťovat. Jednoho střeleného vojáka, který si hrál na národního buditele. Jednu nedisciplinovanou osobu, které ani po jednom roce nedošlo, že vojna opravdu není kojná.

Vojna...

Kdy to vůbec začalo?

Při zpětném pohledu do vojenské knížky mohu konstatovat, že jsem byl slavnostně odveden 26. 10. 1966. Přišlo mi samozřejmě nejdříve domů urgentní předvolání, jehož nesplnění omlouvala pouze brancova smrt. Jelikož toto nehrozilo, disciplinovaně jsem se dostavil.

V šatně jsem se svlékl pouze do trenek (pro tento případ byly ty kytickované nevhodné) a předstoupil před komisi velmi důležitých, vážně se tvářících mužů, z nichž někteří měli přes důstojnické uniformy přehozeny ještě bílé pláště, bezpochyby to znak příslušnosti k řemeslu

hipokratovu.

Nejdříve mě tam nechali chvíli v nejistotě přešlapovat, jejich zraky střídavě sledovaly záznamy o mém kádrovém profilu, dobrozdání dorostového lékaře a i mé poněkud delší vlasy. Potom mezi sebou něco tajemně mumlali a nakonec jeden z nich vstal, postavil mě na váhu, provedl i změření a na závěr mi odtáhl gumu od trenýrek, aby se přesvědčil, nevím o čem, proto-

že velikost penisu ve vojenské knížce opravdu zapsanu nemám.

A i kdybych měl, jak by to souviselo s obranou socialistické vlasti? Dodnes jsem to nepochopil.

Odborník odborníků se pak vrátil ke stolu, zase mumlali, vážně pokyvovali hlavami, vážili pro i proti, až nakonec definitivně rozhodli: „Soudruhu, i když máte silnou tupozrakost pravého oka, jste zařazen mezi řidiče kolových vozidel a povinně se zúčastníte předvojenského výcviku v rámci organizace Svazarm. Blahopřejeme vám! Další!“

Že jsem byl s poloslepým pravým okem zařazen mezi šoféry, kde je ostřížší zrak podmínkou, to mě už ani nepřekvapilo. Ale jak budu na vojně střílet?

A já střílel. A jak.

V té době bylo totiž na vojně možné všechno.

A tak jsem se sem dostal a tak tu teď všichni ležíme po té namáhavé práci a leželi bychom ještě dost dlouho, kdyby Laco nehlásil: „Idě sem volajaký papaláš.“

Zvedneme tedy líně hlavy a vidíme k nám se řítícího tloušťáka v ruské uniformě, hrud' plná metálů, na ramenou hvězda, že se pomalu nevejde na výložky, v očích blesky a v tváři hněv.

„Asi nějaký posranej generál,“ konstatuje s ledovým klidem Ruda a opět začne se zaujetím sledovat hromadící se obláčky na obloze.

Když to říká Ruda, tak to bude asi pravda, uklidňujeme se a věnujeme se této bohubilé činnosti také.

Ne však náš generál. Zastaví se před tou línou hromadou povalečů, dvakrát odkašle, něco zabrebení ke svému pobočnickovi a pak začne rvát.

Co? Něpanimámjem!

Protože toto nás v hodinách ruštiny neučili, takže v odpověď se mu line: „Běž do prdele, kašpare!“ – „Trhni si nohou, kreténe!“ - „Táhni do hajzlu, idiote!“ A Laco na závěr, povzbuzen naším hrdinstvím, také skromně dodá: „Bež do piči!“

Generál je v šoku, generál je na infarkt, chvíli ještě řve, chvíli dupe a vyskakuje, ale pak pozná marnost svého počínání, cosi nenávistně zasyčí a odchází pryč.

Pouze jeho pobočník pořád nevěřičně kroutí hlavou a stále dokola opakuje: „Skolko tu armijí? Skolko tu armijí?“

Začneme se vítězoslavně smát, ale stále slyšíme to: Skolko tu armijí? Skolko tu armijí?

„Co tím ten druhý blb vůbec myslel?“ dedukuje Ruda a zkoumavě si nás všechny prohlíží. „Tady se přece žádnéj americkéj film nenatáčí. Co to na nás hrajou?“

Pak zase pozoruje měnící se tvary obláček, ale je vidět, že usilovně přemýšlí. „Ha, už to mám!“ vyskočí. „Jsou to ale idioti!“

„To my víme,“ souhlasí Pepa, ale Ruda se s tím nespokojí: „Podívejte se na ty jejich vojáky,“ rozvíjí svou hypotézu. „Nemyslím papaláše, ale normální vojáky. Všichni mají stejné rubášky, stejnou uniformu. Jedinou. Univerzální. A v té pracují, spí, bojují a snad i souloží, pokud se jednou za ty tři roky dostanou domů. A co my?“ kývne na mne, „kalhoty od maskáčů, jenom košile a na nohou sandály. A Laco,“ ukazuje prstem, „kompletní hnědá tepláková souprava, i když špínou dosti zašlá. A ostatní,“ pokračuje ve výčtu všech nepředpisových kombinací oblečení, „kanady, polobotky, kecky, pantofle. K tomu buď tesilky, maskáče nebo kopřiváče. A Ivan má dokonce nejen civilní tričko, ale i svetr. Každý z nás je oblečený úplně jinak, jsme zkrátka pro ně shlukem několika nepochopitelných armád.“

„To je sice pravda,“ potvrzují Rudova slova, „ale nám to může být u prdele, a pokud se týká mě, já bych nejraději stejně ležel na úplně jiné mezi, s někým úplně jiným a úplně jinak oblečený.“

Všichni se tomu zasmějeme a pomalu se zvedáme, abychom se zastavili chvíli na rotě, a pak se případně sešli v letištním klubu na pár piv, možná i panáků. Ještě se jdeme jednou podívat, jak ten náš skvělý vlastenecký nápis svou čistotou září vstříc všemu tomu žlutozelenému hemžení a spokojeně se rozcházíme. Kluci dolů a já na padáčkárnu za Jankovičem. Pro gumičky.

Padáčkárna je osamělý baráček, stojící blízko umělého valu, kde se zkoušejí proudové motory. Pro normálního člověka je samozřejmě nedobytná, neboť systém zvonků a dvojích dveří naprosto vylučuje vniknutí jakéhokoliv narušitele, jenž by snad mohl svou sabotážní akcí poškodit vzorně složené padákové balíky, připravené k vložení do útroh našich bombardérů.

Ale to by nesměl mít službu vojín Jankovič. Člověk vstřícný, člověk důvěřivý, člověk dobrák celým svým srdcem.

„Á, to ty?“ otvírá, aniž by se přesvědčil, kdo vůbec stojí venku.

Rozhlížím se po perfektně uklizené místnosti, kde bys snad nenašel ani zrnko prachu, kde je vše pečlivě urovnáno, uhlazeno a zinventurováno, ale kde, jak teď vidno, se dá poměrně dobře ukrýt i láhev domácí slovenské slivovice.

„Dáme si po pohárik, nie?“ mrkne na mne Jankovič a okamžitě nalévá z litrovky od octa carskodůstojnickou míru do hořčičných sklenic.

„Ježiši, to mě po včerejšku asi zabije,“ protestuji, ale v jeho očích vidím, že v tomto případě se Slováky žádná demokratická diskuse neexistuje.

Upijeme tedy, když v tom někdo zvoní. Netrpělivě, zběsile a urputně. Zvoní a ještě pro jistotu i klepe. Spíš buší.

Jankovič nacvičeným pohybem sklídí láhev i sklenice, zastrčí mě do kouta, abych nebyl vidět, a jde otevřít.

Zatímco já rychle šrotuji, jakou že si mám teď vymyslet výmluvu, týkající se mé přítomnosti zde, z předsínky se ozývá ruské brebentění doprovázené slovenskými odpověďmi. Ještě chvíli a ještě chvíli, Jankovič tam někde šátrá, cosi vysvětluje a pak zabouchnutí dveří a otáčení klíče v zámku.

„Kdo to byl?“ ptám se netrpělivě, když Jankovič opět servíruje slivovici.

Že prý nějakí obyčejní ruští vojáci, kteří mu přinesli spoustu tiskovin. Několikateré vydání Zpráv, letáky s prohlášením pěti vlád a ještě nějaké psychologické agitky zdůrazňující nejčistší úmysly jejich komunistické pártie.

Zkrátka samé pěkné svinstvo.

No a on jim za to dal, aby nebyl nic dlužen, zde povalující se starší výtisky Rudého práva, Mladé fronty a Obrany lidu, což byly jediné noviny, které jsme si tady směli oficiálně objednat.

Ale i ty stačily...

My zatím popijíme slivovicu, velmi dobrou slivovicu a Jankovič se mě upřímně ptá: „Ty, počuj, proč vy všichni Pražáci stě taký pre Ameriku a pre kapitalismus? Ved' stě dobrý chalani, tak proč?“

Minimálně osmdesátiprocentní slivovice se mi již postupně rozkládá v krvi, tato krev je dodávána i do mozku a jeho neurony si začínají libovat. Libovat si v ukecanosti, těšit se z toho, že mohou svému páníčkovvi vkládat do úst slova, která by jindy vážil a která teď tady vypráví člověku, jenž ho sice nechápe, ale který ze slušnosti mu vrozené poslouchá, pokyvuje hlavou a myslí si snad něco o bláznech, kterým asi nějakým nedopatřením dali do rukou i zbraně.

A já vyprávím a vyprávím.

Vyprávím o jedné generaci, kterou vychovávala padesátá léta, vyprávím o filmech, kdy sovětsí vojáci jako na běžícím pásu likvidovali německé zrůdy, vyprávím o

Ivanu Brovkinovi na vojně i doma, o sličných traktoristkách, které ve vyžehlených montérkách na schůzce se svým milým řeší problémy překonání již teď 160% normy.

Naproti tomu, nelze nezpomenout ani na staré ročníky Mladého hlasatele, které jsem našel po strejdovi v komoře babiččina bytu v Kostelci. Fandil jsem samozřejmě už jako kluk Rychlým šípům, ale zaujali mě i různé technické návody či instruktážní lekce našich tehdy nejlepších sportovců, například brankařů. Školu fotbalového brankaře vedl František Plánička a hokejového Bóža Modrý. Pláničku jsem znal, ale na otázku, co se stalo s Modrým, mi většina dospělých odpovídala až podezřele vyhýbavě. Já samozřejmě nemohl v té době vědět, že nejlepšího hokejového brankaře Evropy odměnili bolševici za zisk dvou titulů mistra světa více než patřičně.

Po jejich, po bolševicku!

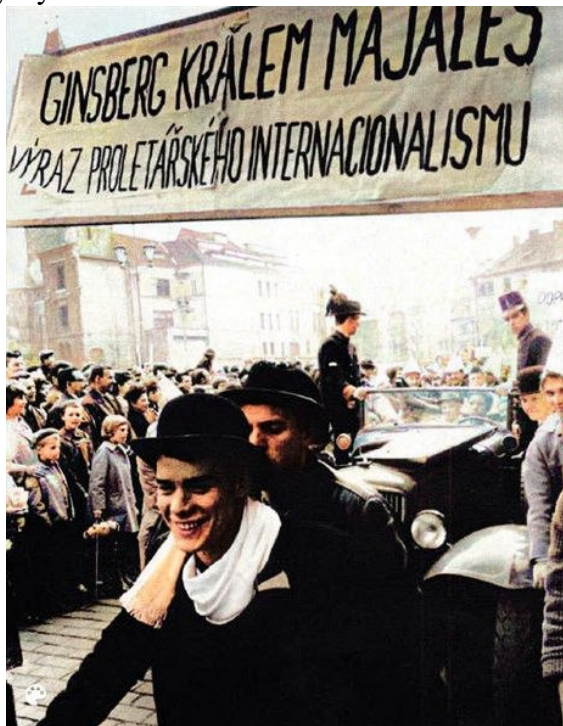
Avšak největším dobrodružstvím bylo, poznávat prostřednictvím povídek Oty Batličky celý ten širý a tajuplný svět. Svět, který nekončil na západ od Aše, ale který tam naopak teprve začínal.

No a odtud byl jen krok ke trampinku, jenž pěstovala pražská proletářská mládež již od dob 1. republiky. V žádné jiné zemi se mladí lidé dobrovolně nepřevlékali do kovbojského, aby si hráli na Billy, Jimmy, Johnny či Marry, kteří u ohňů zpívali v Čechách složené westernovky.

Hráli si jako malé děti na Ameriku.

Hráli si na svobodu.

Doba se však řítila dál a my si naivně mysleli, že ta svoboda tady musí jaksí sama od sebe vykrytalizovat. Vše tomu nasvědčovalo.

Slavný majáles 1965.

Nezapomenutelný průvod rozjařených studentů, alegorických vozů a transparentů. Zvláště jeden si pamatuji: Ať žije Sovětský svaz – ale ze svého! Celá ta pochodující recese zamířila za hojně účasti přihlížejících občanů přes centrum Prahy až do tzv. PKOJF, kde báječný happenig pokračoval až do pozdních hodin. Proč by ne, když mu poželhal i překvapivě zvolený král, beatnický americký básník Allen Ginsberg.

I to byla jenom hra na svobodu, protože důsledky této akce nesl dost nelibě tehdejší ÚV Antonína Novotného, a proto byly další veřejné majáles v této míře znovu zakázány.

Samozřejmě až do května 1968.

My si však hráli dál.

Teď mluvím o vysílání Svobodné Evropy, kde nám každodenní tříhodinový hudební blok na přání servíroval nejnovější produkci

západní pop- music. Nevím, jestli Jankovič chápe, že jsme v těch rockových tónech slyšeli nejen moderní muziku, ale že z nich čísel i vše postupující pocit té vzývané a těžce hledané volnosti. Že jsme si obklopeni duněním decibelů připadali jako v bublině jiného světa, na-

šeho světa, světa naší zbité generace, která by konečně mohla ukončit tenhle bláznivý experiment zvaný komunismus.

Proto jsme také chodili i na koncerty Olympicu do Sluníčka, kde slavná, nikdy nepřekonaná sestava, vypalovala něco úplně jiného, než se později ocitlo na prvních deskách.

Navštěvovali jsme i New music club v Barikádovně a atmosféru, kterou tam dokázali vytvořit staří, dobří the Matadors s Viktorem Sodomou, nelze nazvat jinak než opiovou jízdou do pekel.

A kvůli téhle euforii jsme v zimě jezdili i do Všenor...

Byl to krásný čas, i když šlo hlavně o únik od všech těch oficiálních keců. Byla to ta naše malá hra na svobodu. Jaro 1968 to mohlo změnit, mohlo to potvrdit, posvětit.

Mohlo...

Jankovič mlčky poslouchá, chvíli se usmívá, chvíli mračí a je na něm vidět, že on uznává úplně jiné hodnoty. A proč ne? Vždyť o tomhle měla být právě ta demokratická, kterou nám soudruzi tak ukvapeně naordinovali.

Bohužel šlo pouze o demokratizaci a ne o demokracii. Ale tomu jsem zase v té době tak nerozuměl.

„A proč stě pre tu Ameriku?“ ptá se mě nakonec stále zvědavě Jankovič a nebýt nového zvonění a nového bušení, asi bych ho ve vši slušnosti i někam poslal.

Již se nikde neskrývám, neboť alkohol probouzí namyšlenost a tím i odvalu. Pokud nejde o majora Pavlišáka, není se vůbec čeho bát. Dokonce ani těch pár ruských vojáků, které sem tentokrát přivedl ten aktivní skrček v koženém saku. Má na něm sice nějaké výložky a i ně-

jaké hvězdy, ale my si pletli i naše hodnoty. Jako když jednou přijela kontrola z armády a dozorčí roty podává generálporučíkovi hlášení: Soudruhu majore, během mé služby se nic zvláštního nestalo! Teď se tomu směji, ale tenkrát lampasáci zuřili jako divá zvěř.

I ten komisař ale zuří, mává Jankovičovi před obličejem právě těmi tiskovinami, kterými před chvílí byla obdarována první sovětská zdvořilostní návštěva.

„Áno, bol to moj darček,“ čeká Jankovič na pochvalu a vzápětí se mu jí i dostane: „Za éto pajdítě s nami!“ snaží se skrček o jakousi staroslověnštinu a ukáže k valu. „Tam!“

„Nevpúšťaj nikeho do vnútra!“ křikne na mne ještě Jankovič a s úsměvem idiota kráčí s touto podivnou eskortou, jistě zvědav, co že ho čeká za zaslouženou odměnu.

Mně se ale ten spolek vůbec nelíbí. Vojáci, samopaly na prsou, pochodují v sevřeném tvaru a jejich obličej je až nepřírozeně vážné. Téměř neproniknutelné. Co zase připravuje ta nevyzpytatelná široká ruská duše?

Dodávám si tedy odvahu a vystartuji za nimi: „Co mu chcete?“

„Što?“

„Co s ním chcete udělat, ptám se!“

Zůstane chvíli stát, zatímco pohřební průvod stále míří k valu. Co že s ním uděláme? souká ze sebe, abych aspoň trochu rozuměl. Kázniť jevo smért'ju, což znamená, že ho podle rozhodnutí válečného soudu popravíme, protože je to kontrarevolucionář, který vědomě rozdával podvrtné tiskoviny. Tak nějak to vyznělo.

„Ale to přece nemůžete!“ už na něj řvu a chci ho chytit aspoň za klopy toho jeho posraného koženého saka, ale než se k tomu dostanu, míří mi jeho pistole mezi oči.

„Ty tóže?“ ptá se s úsměvem a já se zmožu pouze na to české: Hovno! a běžím zpět na padáckárnu. Tam vytáčím všechna možná telefonní čísla od dozorčího útvaru až přes štáb,

stále to nikdo nebere, čas běží, ruce se mi klepou, jsem na infarkt, když tu se konečně ze sluchátka ozve: „Tu major Pavlišák, přijom!“

Rychle na něj vychrlím, co se tu děje a než to dořeknu, mám i odpověď: „Do boha! Jedu tam. Zadrž ich akýmkoli způsobom!“

Akýmkoli způsobom.

Rozhlížím se po padáčkárně a jediné, co mi teď padne do oka, je na ramínku pověšená pracovní uniforma nějakého technika. Nadporučíka. Dobře.

Hodím na sebe alespoň sako a brigadýrku a znovu běžím za důstojně pochodující popravčí četou. Jediný, kdo se usmívá, je vojín Jankovič. Jde svým klátivým sedláckým krokem, mává rukama a stále čeká, co že mu jeho bratři jdou ukázat.

„A što bumážka?“ Kdž bumážka od komandíra?“ používám jejich metody.

Komisař se zarazí, vidí teď důstojnickou uniformu, i když navléknutou jen k maskáčům a sandálům. Ale i on se už pravděpodobně přesvědčil o variabilitě ústroje naší armády. Chvilí na mne hledí, rozhoduje se, zda mi věřit, a pak začne šátrat v kapsách saka. Občas mu něco vypadne, ale nakonec vítězoslavně vytáhne složený kus papíru: „Zdžs!“ zamává mi s ním před nosem.

„Chci ho vidět!“

„Nět!“ schová ho opět do kapsy, že prý ho přečte až před popravou.

A ta už je tak blízko...

Četa dorazila pomalu až k valu, tam se zastavila a všichni čekají na tohohle zasranýho politruka.

Čas.

Snažím se ještě zdržovat, jak jen to jde. Pletu páte přes deváté, mluvím něco o zákonem dané porotě, o ženevských konvencích, o válečných zajatcích i o OSN a všech možných důsledcích. Kecám, co můžu, a vyšlo to jenom díky nabubřenosti tohohle idiota, který si s povýšeneckým úsměvem vychutnával všechny ty mé humanistické řeči, na které se on může klidně vykašlat, protože on je tu teď pánem, on rozkazuje. Ne, oni rozkazují, co bude a co ne. Koho zlikvidovat a komu nasypat do žlabu, aby pak řehtal po jejich. Oni ti kágébáci nebyli zpravidla blbci, ale tenhle na svou ješitnost dojel. Když nic jiného, aspoň prosral ten čas, který jsme tak nutně potřebovali.

A čas vypršel...

Od stojánky se k nám řítí jako funicí příšera, jako rozzuřený dinosaur, snad nejstarší Tatra 111, kterou na praporu měli. Pravděpodobně první dopravní prostředek, který major Pavlišák při úprku ze štábu stopnul. A do tohoto rachotu, obklopeného černým čmoudem, práskají výstřely z jeho služební pistole, a když náboje dojdou, sáhne major stojící na pravé stupačce ještě na sedadlo a na závěr vypálí krásnou červenou poplachovou světlici.

Než u nás Tatra zastaví, stačí Pavlišák za jízdy nejen seskočit, ale i nevěřícím zrakem zkontrolovat mou kamuflážní ústroj.

„To je ten chumaj?“ ptá se mne, kývne bradou ke komisaři a než já stačím odpovědět, už ho drží pod krkem, pistole nepistole, třese s ním jako s podzimní jabloní a pěkně po rusínsku na něj řve, kde že byl, zasran jeden, když on bojoval spolu se sovětskými partyzány ve slovenském povstání. A to byli opravdu chlapi a ne takováhle třasořitka, která si dovoluje vztáhnout ruku na jeho vojáky. A jestli se mu to nelíbí, můžeme si to rozdat jako chlap s chlapem a do toho plno nadávek, které jsem i při svém vzdělání nikdy neslyšel. A asi už neuslyším.

Popravčí četa je zaražená, je v rozpacích, pouze vojín Jankovič se pořád usmívá. Měl docela příjemnou procházku.

Ale to již přijíždí z jedné strany moskvič s naším velitelem pluku a z druhé gazík s nám také již známým ruským generálem.

Začíná tu být živo a já raději mizím. Za prvé mám už těch průserů dost a za druhé – také nemusím být úplně u všeho.

Samozřejmě, že tato událost měla dohru. Vlastně celý den měl ještě dohru. Kompletní mozaika našeho upřímně myšleného snažení měla dohru.

K večeru je svolán nástup celého pluku, kde nám velitel krátce, ale výstižně vykreslí celou současnou situaci: 1) *Okamžitě smazat nápis na hangáru, nebo prý sovětské velení přijme příslušná opatření, která spočívají v tom, že pozemní jednotky umístěné v protějších lesích (ach, znovu ta divá zvěř) zahájí dělostřeleckou palbu na naše letiště.*

2) *S okamžitou platností začít zdravit všechny sovětské důstojníky. (Tavárišč generál zapracoval opravdu na všech frontách.)*

3) *Zítří, to je v neděli, odjedou všichni mimo služeb povinně na brigádu do Kramolína. Sbírat brambory.*

Rozcházíme se jako zmoklé slepice, ale rozkaz je rozkaz. Mazáci se od nás distancují, a tak celá ta naše povedená parta až do pozdních večerních hodin odstraňuje heslo, jehož obsah si všichni přejí, ale někteří se jej bojí už nahlas vyslovit. Ještě že nám opět pomohli kluci z hotovosti a většinu vápna se podařilo smýt požárníckou stříkačkou.

Na rotu se vracíme hodně pozdě, unavení a naštvaní, takže jsme ani neslyšeli projev prezidenta Svobody z Moskvy, kde referoval o probíhajícím jednání, které podle mne stejně k ničemu nevede, a že prý na nás myslí a abychom se odpovědně věnovali své práci.

Mám toho všeho už dost, chci si jít lehnout, ale do cesty se mi ještě přece jenom připlete vojín Jankovič.

„Gumičky si zabudol,“ podává mi něco, co se mi stejně dávno vykouřilo z hlavy.

„Tak co ty tvý bratia? Co jim říkáš teď?“ nedá mi to, abych si trochu nezaryl.

„Ale veď mi celkom nič zlého nĕurobili,“ zase se tak omluvně usmívá. „Ale náčelník, ten ma nasral.“

„Jakto?“

„Nĕchal ma zatvorit’.“

„A proč?“

„Vraj že som kokot,“ pokývá teď vážně hlavou vojín Jankovič a jde nešťastně na světnici.

Zato já se začnu smát, protože tohle mi nikdy nikdo neuvěří. Asi jako nám nikdy neuvěří naše děti a naši vnuci, až jim budeme vyprávět o době svého mládí.

O roce 1968.

Zvolna usínám, ale i přesto slyším, jak se od stolku dozorčího line teskná balada, pronikající až do samotné dřené duše.

*Bratříčku, nevzlykej, to nejsou bubáci,
vždyť už jsi velikej, to jsou jen vojáci,
přijeli v hranatých, železných maringotkách.*

Bratříčku, zavírej vrátka!

V noci přišla velká bouřka. Nechtěl bych teď ležet jenom tak pod celtou na mokré trávě. Ale co, ruský voják přece přemůže všechno.

I své svědomí.

6. kapitola (vrat'me se ted' na skok do února 1967)

Patrový vláček se tiše šinul zasněženou krajinou poblíž klikatící se Berounky. Za upatlanými okny se postupně míhaly lesíky, pole i zářící okna vesnických domků. Vše bylo tlumeno bílou záclonou, která se již několik dnů snášela z hustých mračen.

Nedělní večer.

Nedělní tichý večer.

Rodiny sedí u blikajících obrazovek, nikde ani živáčka, všude klid a mír. Takový dodatečný únorový Štědrý večer.

I ve vláčku vládl klid a mír. Chatařská sezóna byla ještě na hony vzdálena, a tak většinu opuštěných sedadel okupovala na první pohled dosti podivná společnost.

Tak podivná společnost, že i otrlí průvodčí se raději neobtěžovali takovou prkotinou, jako je kontrola jízdenek. Po zkušenostech této sezóny usoudili, že by to bylo naprosto marné. Tento spolek si je totiž zásadně nekupoval. Ne, že by na to neměl, ale patřilo to k jistému rituálu: Zřízení nám nic nedává, a my mu nedáme také nic!

Jezdit načerno do Všenor a zpět byla přímo nepsaná povinnost všech těch vlasatých individuí, která se teď po vysilujícím odpoledni rozvalovala polostřízlivá, ožralá či zfetovaná na čalouněných sedačkách tohoto romantického vláčku.

Rozvaloval jsem se tam i já. Unaven nespočetnými pivy, zdrcen ohlušujícími decibely i zničen nepopsatelným křepčením v sále všenorské restaurace, jež se stala této zimy útočištěm většiny asociálních pražských živlů.

Proč zrovna Všenory? Malá vesnice na břehu Berounky? Asi proto, že zde panovala úplně jiná atmosféra než na uhlazených pražských čajích, kde jste si mohli koupit pivo pouze s chlebičkem a kde byl, za přísné ostrahy pořadatelů, povolen coby imperialistický výstřelek ještě tak holand'an. A to samozřejmě za doprovodu decentního jazzového orchestru.

A pánové, bez saka a kravaty vás sem pustit nemůžeme!

Ve Všenorech to bylo úplně jiné. Vstup lidový, točené pivo teklo proudem a hlavně zde hrály v Praze nedoporučované beatové kapely, které se dokázaly se vzrůstajícím procentem alkoholu v krvi tak odvázat, že by i sám bunkr v Liverpoolu bledl závistí. A potom ta společnost. Tak správně zkažená, tak správně protirežimní, ale i tak výjimečně solidární. Beatnická společnost, předzvěst budoucích hippies.

Tancovat ve Všenorech nebyl problém. Nejdříve jste konzumovali pivo, ti bohatší panáky a ti romantičtější i fenmetrazin. A potom to šlo samo. Jako na drátku. Partnerka nepartnerka, muzika si vás vtáhla, že jste šleli v tom vražedném rytmu kdekoliv. Tak jako všichni. A když přišel ploužák, stačilo se pověsit na první holku, která byla po ruce. Že jste se při tom líbali, že jste se i nespolečensky hladili, co na tom. Ted' jsme jedna velká rodina a při další sérii si to už ani nepamatujeme.

České San Francisko.

Všenory zimy 1966-67.

We make love, no war!

Jsme boží děti.

Hrajeme si na boží děti. Na děti volné lásky

Vstřebávám v unaveném polospánku ty zážitky dnešního podvečera, když vtom si ke mně přisedne ona.

Monika.

„Můžu?“ zeptá se a než já se zmohu na nadšené přitakání, zkroutí své překrásné tělíčko vedle mne, její hlavu mám na rameni, voňavé vlasy v obličejí a její ruku v mé ruce.

„Dneska jsi tam pěkně řádl,“ konstatuje nejkrásnější dívka Všenor, která vždy sedává pouze u protekčního stolu kapely a která je neustále obletována těmi nejrespektovanějšími maníky.

„Ten tvůj striptýz taky nebyl špatnej,“ přiznávám uznale a mám před očima scénu, kdy se ona v šejkujícím kruhu postupně a elegantně svlékla až do spodního prádla. Mimochodem pravděpodobně tuzexového.

„To byla jen taková blbost,“ ještě unaveně zašeptá a pak se jí hlava sveze níž a níž, až na má stehna, kde usne jako malé dítě.

Sedím strnule s tímto pokladem v klíně a snažím se nevnímat okolní závistivé pohledy. Hlavně Bohoušův. Vlak drkotá, Monika pravidelně oddechuje a já se bráním pozvolna přicházejícímu vzrušení. A v tomto dialektickém rozporu jsme dojeli až na Smíchov. Vlak zastavil, ještě párkrát cuknul, což Monice stačilo k tomu, aby se okamžitě probudila, ladně protáhla, letmo mě políbila a vystřelila jako čiperka pryč.

„Slyšela jsem, že sháníš bony na džíny,“ zamává mi na rozloučenou. „Stav se ve středu ve Vagónu, něco budu mít!“

Ani jsem se nestačil zeptat, zda po bůru, a byla pryč.

Jako ten dodatečný Ježíšek.

**Návrat do srpna 1968*

Ranní budíček dozorcí odpískal a předpisově odeřval tak jako každou neděli o hodinu později. To znamená v sedm. Přesto jsem byl vzhůru o něco dříve, a to díky vojínu Milanu Míčovi, který okupace neokupace předváděl na chodbě svou oblíbenou hru. Cestou ze záchodu odchytil vojína Jakoubka, jenž postavy malé, nemohl se ani bránit a dokonce neměl již ani možnost zbaběle uprchnout. Míčova exhibice totiž spočívala v tom, že takto slabého jedince bezohledně zatlačil do kouta a tam za řevu: „Boha jeho, já bych jebal!“ pantomimicky předváděl to, na co i intenzivně myslel.

Vojín Míča nepatřil v té době k procentuálně nezjištěné menšině (dnes 4 %), jak by si mohl ctěný čtenář domyslet. Byl pouze povahy veselé, myslí nespoutané a hlavně sexuální touhy nekonečné. Vojín Míča nebyl totiž díky nejenom této své myslí, ale i momentálně probíhající nepříznivé mezinárodní situaci čtrnáct dnů doma. Nepřející vojenští páni mu za těchto podmínek nedovolili navštívit svou krásnou a opravdu všemi vnadami obdařenou mladou ženu, jež mezitím v nedaleké Třebíči sama pečovala o jejich malinkého synka.

Vojín Míča, ten bláznivý recesista, byl totiž na rozdíl od nás skoro rok ženatý. A nebýt vojny, dokonce šťastně ženatý. Kolikrát já už musel vyslechnout jeho barvitě a vždy prožívané líčení poslední civilní dovolené, kdy se s celkem neznámou dívkou rozhodli prožít dvě neděle horkého léta na zapůjčené chatě. Nemohu a ani nechci opakovat všechny detaily tohoto divokého sblížení, kdy mimo životně nutných nákupů snad ani neslézali z postele a kdy jako dvě hrdličky skončili dovolenou zničení, nevyspalí, pokousaní a poškrábaní. Bylo tudíž logické, že Milan po narukování na letiště Líně brzy dostal krásně vymalovaný dopis, kde mu bylo radostně oznámeno, že bude otcem.

Byla tedy svatba a na úpěnlivou žádost novomanželů, i všech vlivných známých, došlo k přeložení do místa jejich bydliště, k nám do Náměště.

Bohužel výměnou za Jardu Nováka, skvělého kamaráda z Vršovic, jenž by se stoprocentně stal jedním ze zakládajících, a hlavně platných členů společnosti AIR-INDIA.

Však osud tomu chtěl jinak, Jarda odjel do Plzně a k nám z jara nastoupil voják Míča. Zpočátku jsme tomu moc rádi nebyli, ale Milan si nás svou naivní bezprostředností postupně získal. Byl neustále usměvavý, z mazáků si dělal srandu (i když oni to ani kolikrát nedokázali pochopit), byl zkrátka neustálým zdrojem tak bláznivých nápadů, že jsem si až říkal, co vlastně udělá z kluka chlapa? Když ne vojna a ani ne manželství, tak co tedy? Kriminál?

Jeden krátký příklad za všechny: Bylo to jedné květnové neděle. Počasí krásné, v kasárnách nuda, já na vycházku nárok neměl a Milan měl zase nějaký ten trest, což při jeho povaze nebylo vůbec neobvyklé. Co tedy dělat?

„Šel bych aspoň na pivo,“ prohodil provokativně Míča.

„Já taky, ale nemám peníze,“ odpovídám.

„To já taky ne, ale věděl bych...“

A to už znamenalo zrození zase nějaké té geniální myšlenky, která se v tom jeho mozku musela už hodně dlouho probublávat na povrch a čekat na svou jedinečnou příležitost.

A ta nyní nevyhnutelně nastala.

„Tuhle jsem prolézal ty kůlny, co je uhlí,“ pokračuje Míča, „a za jedněma zavřenejma dveřma jsem objevil obrovskou hromadu obilí.“

Obilí?“

„Jo, obilí.“

„A na co je nám obilí?“

„Nám na nic,“ dává mi úšklebkem najevo mou zbedněnost. „To převezou asi na prapor, prasatům, ale my toho můžeme využít.“

„Jak, prosím tě?“

„Jsou tam i pytle,“ zatváří se spiklenecky, „a když jeden odtáhneme do Hartvíkovic...“

Už mi svítá: „A za kolik myslíš?“

„Za padesát určitě, a to je přes pětadvacet piv!“

„Tak na co čekáme?“

Přes „zavřené“ dveře jsme se dostali celkem jednoduše, pouze se odstrčilo pár prkének, zrní bylo napytlováno také hned, i když jsme ho tam hrabali dlaněmi jako nějací psi norníci. Raději více, ať nám z toho pořádně kápne – a jde se!

Museli jsme být asi hodně nenápadní, když jsme se v maskáčích sunuli přes letištní plochu střídavě s velkým pytlek přes rameno. Ze začátku legrace, těšíme se na pivo a Milan si ještě dodatečně plánuje, že když ho nepustili domů, že by tam mohl nad rámec akce přeříznout i nějakou tu dorostenku. Ale jak šly metry, už slevoval, už raději jenom to pivo a pak, ať už tam jsme.

Zkuste jít přes tři kilometry s pytlek zrní na zádech. Nejdříve junáci, potom klopýtající Bur-laci a k Hartvíkovicím jsme dorazili již jako dvě pokřivené zrůdy, které ten pytel nesou spíše po čtyřech.

Ale dorazili jsme.

Milanovy nápady se musely vždy dotáhnout až do konce.

Nevím, jestli se ten prokletý pytel zrní pod schody hospody snesl z nás, či my z něj, ale každopádně jsme vešli do prostor výčepu jako dva Quasimondové, kterým se navíc ruce i nohy klepaly tak, že jsme se neuměli ani spořádaně posadit na židli.

No jo, vojáci, pomysleli si strejci a pokračovali v rozehrané partii prší.

Mladá paní Dvořáková nám donesla dvě piva, která jsme svými zraky přímo vzývali, ale která jsme nemohli ani bezpečně uchopit. Až za chvíli, po skončené třesavce mohlo dojít k hlubokému napití. Spíše vysátí. Ale to již Milan obíhá dědky i strejce a: „Perfektní zrní, pro prasátka, pro slepičky, jenom za padesát!“

Konečně bude naše nadlidské úsilí po zásluze odměněno.

A bylo.

„Dej pokoj, mladej!“ – „Neruš při hře, vojáku!“ – A nakonec sborově: „Proč bysme kupovali zrní, když si ho můžeme vzít v družstvu, co chceme. Ha, ha ha!“

Taková to tenkrát byla osvícená doba.

Já již druhé pivo na stole, v kapse ani desetník, co dál?

Však vojín Míča jako vždy nezklamal.

Prodal obě naše čepice po deseti korunách, my ještě chvíli poseděli a při návratu zpět byl ten nenáviděný pytel zrní pod schody svorně pomočen.

Zkrátka s Míčou nebyla nouze o dobrodružství.

A teď tu morduje Jakoubka. Všichni se smějeme, Jakoubek kvičí, ale i on ví, že je to legrace. A dneska díky za každý její záblesk.

Co nového v Praze?

- Okupanti vnikli násilím do budovy ministerstva dopravy, kde údajně hledali zbraně, avšak místo toho ničili veškeré zařízení a navíc postřelili vrátného. Zároveň pronikli i na ministerstvo zahraničí, které tak není v současné době schopno vykonávat svou funkci.
- Do rozhlasu začaly docházet petice občanů i organizací, které volají po vyhlášení neutrality.

Bác!

To by byla rána! Už žádná Varšavská smlouva, žádní Rusáci a možná ani tak velká armáda.

To bychom mohli brzy i domů. Tak tomuhle já fandím.

Ještě o tom při typické nedělní snídani (vánočka, jogurt, marmeláda, máslo a bílá káva) vzrušeně diskutujeme a hlavně doufáme.

Byla by to opravdu krásná naděje. Pro nás i okupované Československo.

Ale teď přijíždějí tři větřísky, my si bereme z polních ešusy na později dovezený oběd a nastupujeme. Směr – Kramolín. Cesta je známá, vzduch syrový a nás občas míjející sovětská vozidla zlověstná.

Blíží se neodvolatelně podzim. Ten melancholický čas, jenž neúprosně vystavuje účtenky za prožité odcházející léto. Jak jste si vedli, panáčci? V létě a na jaře roku 1968? Jakou vám mám připravit zaslouženou odměnu? Nepromarnili jste ten vzácný, drahocenný a již nikdy neopakovatelný čas? Co jste s ním udělali? Jak jste s ním zacházeli? A co všechno jste vůbec ještě sprasili?

Sprasili jsme toho asi dost, když musíme mlčky míjet ta tmavozelená vozidla s provokativně nabarvenými bílými pruhy.

Vojáky v hranatých maringotkách...

A sprasili jsme to vůbec my? Jenom my? Jenom těch 99 pragováků? Anebo i někdo jiný? Třeba ten s tím srostlým obočím...

Komu vůbec po těch letech děkovat?

Začínající podzim byl znát i na obrovském a širém lánu, kam nás teď přivezli. Sice se pozvolna klupal další příjemný sluneční den, ale po včerejším dešti bylo rozorané pole roz-bahněné, kluzké a na omak studené. Studené, kluzké a hlinou obalené byly i v řádcích roz-troušené brambory, které jsme v předklonu sbírali do košů a postupně vysypávali na přista-vené valníky. Za chvíli se z nás stali takoví malí hlínění golemové, které nevyrušil z monotónní robotské práce ani občas do hlavy udeřivší, také hlinou obalený, brambor, po-selství to nějakého dobrosrdečného kamaráda.

Byla to práce tak radostná, že jsme se smíchy i občas po zemi váleli. Přesněji řečeno, vá-lel se ten, kdo občas uklouzl, a smáli se ti ostatní.

Vysvobození přišlo až něco po desáté.

Traktor s valníkem již napytlovaných brambor přivezl nejen jakéhosi místního organizá-tora, ale i zaslouženou svačinu, jež sestávala z kusu kabanosu, měkkého chleba a jedné láhvové dalešické desítky.

Ne, že by sváča nebodla, ale mě spíš zajímal ten organizátor, snad i předseda, který po-třeboval tři chlapy na nakládání pytlů do vagonů. Na nádraží. V Náměšti.

Vylétneme s Pítrek jako diví, vždyť takové terno se hned tak nevidí! V klidu, v suchu, mezi lidmi vyložit občas jeden valník, potom jedno i dvě pivečka v nádražní restauraci a pak třeba zase nějaká ta fůra. Vždyť kolik toho ta naše parta ulejšáků může do odpoledne nasbírat. Rekreace, lázně...

Jako třetí se hlásí i Milan Míčů. Jaksi tajemně a zadumaně. Asi má zase nějaký ten geni-ální plán.

Jako bych jich již několik nezažil.

Leč vidina pohodlí je silnější a tak se nakládáme na valník, sluníčko začíná hřát, traktůrek drkotá k Náměšti a mně se zase klíží oči. Jsem ukolébán, nespím ani nebdím, spíš zase vzpomínám.

Na tu bláznivou zimu 1966-67.

Předvojenský řidičský kurs v rámci Svazarmu začal opravdu grandiózně. Po pár lekcích základů vyhlášky č. 80 a jedné společné hodině strávené na jakémisi amatérsky vyrobeném trenažéru nás nahnali rovnou do všech těch pragovek V3S i S5T, kde nás při každé, byť i sebenepatrnější chybičce instruktoři mlátili, fackovali a řezali jako koně. Já se nemohl doma ani svléknout, aby naši nespatrieli celou tu mozaiku modřin táhnoucích se po pravé straně mého neduživého těla. Byli jsme holt jenom obyčejní branci, kterým socialistické zřízení umožnilo získat profesionální řidičský průkaz za pouhých 300 korun.

Jinak byly podmínky celého výcviku demokratické:

- 1) Drž hubu i krok a budeš mít kvalitní řidičák na celý život.
- 2) Kdykoliv můžeš z kurzu řidičů kolových vozidel odstoupit, ale pak musíš zpětně zaplatit dle civilního sazebníku všechny odježděné hodiny i všechny hodiny strávené na učebně, což znamenalo za měsíc již 700 Kčs, za tři měsíce 2000 Kčs atd. až do běžné účtované ceny.

Kdo by na to měl. Lépe se zapřít a i za cenu výprasku ušetřené peníze propít v pivech. Což jsme i pravidelně po každém výcvikovém dnu dělali. Společně jsme si sdělovali své zkušenosti, společně jsme proklínali bezcitnost instruktorů, společně jsme slibovali pomstu a společně jsme stejně zase šli jako berani na další plánované jízdy.

Ale byla to tenkrát dobrá společnost: správný šílenec Lád'a Brunclík, Milan Děkan, Jar da Novotný, „Anča“ Beránek, Karel Formánek a další a další, kteří doplnili naši polorozpadlou partu a kteří spoluurčovali i její další vývoj. Nelze opomenout ani ostatní přátele ze Strašnic: beatníka Jirku Hamerníka i stále se neúspěšně léčícího alkoholika Mirka Stora. Taková to byla najednou divoká a nesourodá tlupa.

Přes týden se posedávalo po strašnických hospodách, v pátek jsme pravidelně chodili do salonku u Fleků, kde hráli na kytary zimou k nečinnosti odsouzení skvělí trampíci. Sobota na Kubáni, v kavárně, a neděle přiblblé pražské čaje. Až jsem jednou potkal na Václaváku Maocetunga. Samozřejmě že se tak nejmenoval, byla to přezdívka ze Schodů, neboť neustále nosil na klopě odznak tohoto Kormidelníka Velké Čínské Kulturní Revoluce.

Proč?

„Perou se s Rusákama, a to se mi líbí!“

Nikdy jsem nesondoval jeho ideologické svědomí, leč teď jeho informace byla inspirující.

„Proč nejezdíte v neděli do Všenor? Schází se tam celá dřívější správná sestava.“

„Ve Všenorech?“

„Jo, přijed'te a uvidíte.“

A my přijeli, viděli a až do konce sezóny zůstali.

Tak se nám tam líbilo.

A to i přesto, že většinu jmenovaných jsem po vojně již nikdy neviděl...

• *(zpět na brambory)*

Řidič traktoru přistavil naučeně valník k prázdnému vagónu zvanému dobytčák, demonstrativně pokynul rukou k jeho otevřeným dveřím a stejně demonstrativně zaplul do nádražní restaurace. Nu což, pytel na rameno, po prknu do vagónu, bum na zem a jde se pro druhý. Ve třech to docela jde. My s Pítrem se usmíváme, neboť se na zasloužené zaplutí také těšíme, pouze Míča je pořád zadumaný.

„Co je?“ říkám mu. „Bolej tě zuby?“

Míča vztekle mrskne pytlem do rohu vagónu, poté se na nás provinile podívá a spíše se tak zeptá: „Budete hodně nadávat?“

„Proč?“ nechápe Pítr.

„Mně jede totiž za pár minut vlak do Třebíče a já musím, já už to, kurva, nevydržím! Pustíte mě?“

Co na tohle říci. Je pravda, že ve dvou se nám bude skládat hůř, ale než se traktor znovu vrátí z Kramolína, pohoda.

„Zmiz!“ mrknu na něj a vděčný Milan nás začne tak bouřlivě objímat, že mám dojem, jestli se už u něj nejedná o imaginární milostnou předehtu.

„Díky!“ zařve ještě a prchá k prvnímu nástupišti, kam zrovna přijíždí vlak do Jihlavy. „Za tři hodiny jsem zpátky. Vydržte!“

To víš, že jo, popřejeme mu, vyložíme ještě těch pár pytlů a jdeme vystřídat kramolínského traktoristu. Ten zrovna dopíjí, my si objednáme a: Petře, na zdraví!

To zdraví mělo však velmi krátkého trvání, neboť ten jezeďák ještě ve dveřích škodolibě haleká: „Chlapi, máte tam další fůru!“

A vskutku, za naším vyprázdněným valníkem už netrpělivě troubí další šohaj, má je jistě před očima také svou zaslouženou pěnivou odměnu.

Ani tedy to pivo nedopijeme a letíme vykládat. Teď už je to o něco horší, dost namáhavější, a hlavně deprimující, zvláště

když se staví do řady další a další traktor.

Boha jeho, byli jsme podvedeni. Nejenom nádeníci pro Kramolín, ale snad pro celý třebíčský okres. A do toho jakýsi nádražák, že ty pytly musíme štosovat až ke stropu vagónu, takže je tam nejen donést, ale i vyvzpírat do výšky pro nás nedosažitelné. Přesto se o to snažíme, stávající se při tom zábavnou atrakcí usmívajícím se traktoristům.

„Odkad’ jste?“ ptá se jeden letitější, a když po pravdě odpovíme, že z Prahy, soucitně se rozhlédne po ostatních a předvede nám grif člověka, který se snad s pytlem brambor na zádech již narodil. To padesátikilové závaží je v jeho rukou jako pírkó, jež mu pluje za opáleným zátylkem a pak jako vážka vylétne až na horní řadu pytlů námi nabastlených.

Je to hračka, když to umíš.

Jako všechno v životě.

Zkuste koulet plnou popelnici, vyprojektovat atomovou elektrárnu, obrousit klikovou hřídel pro zaoceánské parníky či politicky kormidlovat českou společnost v roce 1968. A bez jakékoliv přípravy.

To nejde.

A nešlo.

Ale přesto jsme přežili. Nějak jsme to odlopotili, odklopýtali a odbalancovali.

Míča a pytle. Do pytle! Mělo mě to trknout hned.

Míča!

I ty jeho tři hodiny jsou v pytli a on také.

S obědem na nás samozřejmě zapomněli, a když pro nás ve čtyři přijela naše větrieska plná rozjařených kluků, kteří již od dvou v Kramolíně propíjeli svůj honorář 50 Kčs, uznal jsem konečně, že na vojně se nemá nikdo nikam dobrovolně hlásit. Jinak je s ním příslušně vyjebáno. I ten Míča s námi vyjebal. Doslova.

Leč to je život.

Zatímco kamarádi si prozpěvují, my s Pítrek ležíme skroucení na sedačkách jako lazaři, lapáme po dechu, a trpíce svalovou horečkou, navzájem se ujišťujeme, že nepozřeme nikdy žádnou bramboru, i kdyby to mělo ohrozit naši biologickou existenci.

Což byla samozřejmě hloupost. Tak jako lidský organismus potřebuje ke svému alespoň omezenému fungování škrob, tak i lidská společnost potřebuje alespoň trochu té demokracie. I když ledašcím omezené. A teď je omezená až dost. Jsme pořád okupováni, i když každý další den otupuje odhodlání, smíruje svědomí s realitou a vede ke kompromisům.

Ale co se teď děje na pluku, to tedy ne!

Před naším kinosálem, před svatyní ilegálně působící organizace AIR- INDIA stojí zástup ruských vojáků, kterým nějaký to přednormalizátor umožnil sledování filmového představení. A pokud já vím, máme na skladě pouze Čingischána. Imperialistům imperialistické.

Letím bez ohledu na sabotující svalstvo za Luděkem do promítací kabiny a chci řvát, co je to za bordel, co je to za kolaboraci, co je to za svinstvo.

Chci řvát, ale neřvu. Vida stydlivého se promítače, který pouze bezmocně krčí rameny a ukazuje palcem kamsi nahoru, až na vedení pluku, až na ministerstvo, až...

Chápu.

Složitě mezinárodní situace mají většinou jednoduchá řešení. Tím naším řešením je opět elektrikář Jakoubek, jenž je díky své podvaze spoustou ochotných rukou vymrštěn až do výše skříňky s hlavními pojistkami – a je tma.

Žádný Čingischán, žádná družba – teď je mezi námi opět ta nejtemnější hranice.

Bratři!

Okamžitě se rozprcháváme, dělájící si další zárez na pomyslné pažbě. Další rána našim okupantům. Neuvidí Čingischána.

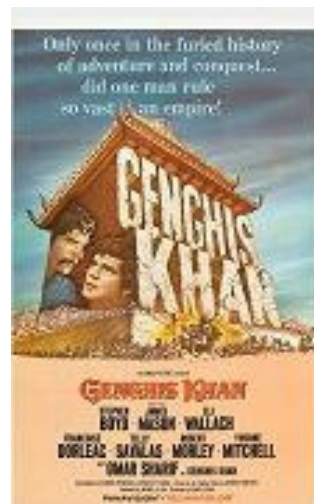
Samozřejmě, že ho viděli. Již v té době bylo dost ochotných rukou, dost předvídajících „ryzích“ charakterů, dost tzv. internacionalistů, dost neideologických ideologů, kteří zrakem Libušiným dokázali předurčit, kam že se to velké město a jeho sláva bude ubírat.

Ale to nic neubírá nehynoucí slávě velectěné společnosti AIR- INDIA, jejíž mimořádné zasedání jsem okamžitě po skončení filmové produkce svolal do promítací kabiny. To zasedání mělo jediný bod programu: likvidaci nadbytečných zásob, jež by mohly, nedej bůh, v budoucnosti padnout do rukou nepřítele.

A teď, milý čtenáři, konečně trochu historie: Společnost AIR-INDIA nebyla ustanovena den ze dne, natož pak s oficiálním požehnáním velitelských špiček. Vznikala pozvolna, tvarována bezohledností našich mazáků, motivována láskou ke svobodnému životu, k odkazu beatnické generace šedesátých let a v neposlední řadě i steskem po něčem, co nám dříve připadalo běžné, normální, všední a nudné, což byl život v té naší blbě, kritizované, ale milované Praze.

Základnou byla promítací kabina našeho pluku. Luděk, byť byl naším mazákem, projevil tolik vstřícnosti, že jsme v této kabině mohli trávit i ty vzácné střípky našeho volného času v prvním ročníku. Zde se poslouchal magnetáky, vzácné dovezené desky i byla možnost soukromě si pustit zrovna došlý film. Třeba Perný den.

Ovšem toto byl pouze embrionální stav společnosti. K jejímu zocelení došlo až při jedné černé vycházce, kdy jsme všichni bezstarostně popíjeli ještě ve staré hartvíkovické knajpě, když v tom nejlepší vtrhla dovnitř lítačka neboli pohotovostní služba naší Lido-

vé armády, či ještě lépe horda krvežíznivých vojáků z praporu, kteří za každého zajatce měli šanci na tak vzývaný opuštěák.

A i když byli v přesile, a my totálně ožralí, přesto jsme po vzoru hrdinů pozdějších akčních filmů dokázali neohroženě prchat před těmito strážci zákona přes všechny ty zahra-

dy, parcely a záhumenky, abychom se opět všichni v pořádku setkali v promítací kabině, kde jsme si za neutuchajícího jásotu vyřvali nadšeně něco jako mýtus. Já průběh této hrdinské epopoje několik dnů poté smolil na Luďkově psacím stroji a je jen neodpuštělná škoda pro historickou literaturu, že se neuchovala. Možná že je v tajném trezoru ně-

kterého ze zakládajících členů: Luděk, Pítr, Petr, Miloš a já.

Proč AIR- INDIA?

Kdybych byl tehdy redaktorem některého našeho časopisu, třeba Mladého světa, kladl bych asi i já takové otázky.

REDAKTOR: Proč zrovna název AIR- INDIA?

JÁ: Sloužíme přece u letectva, proto název letecké společnosti.

REDAKTOR: Ale proč zrovna AIR- INDIA?

JÁ: Předpokládám, že sledujete dění ve světě, a proto musíte vědět, že George Harrison je v současné době okouzlen nejen Maharashiho transcendentální meditací a indickou hudbou, ale vůbec celým budhistickým myšlením. Proto spojení Indie s letectvem.

REDAKTOR: Ale co vám, vojákům základní služby socialistického státu, může dát budhismus?

JÁ: Kámasútra, pane redaktore. Kámasútra, to je náboženství, pro které bychom snad i bojovali.

REDAKTOR: Myslím si, že trochu odbočujeme. Pan Harrison se kladně vyjádřil i v otázce drog. Jak to řeší vaše společnost?

JÁ: Pane redaktore, my drogovou závislost odsuzujeme, hlavně proto, že je nám finančně nedostupná. Přesto se jí tak bezhlavě nezbavujeme, ale uzpůsobujeme ji podmínkám naší socialistické vlasti. Zkrátka, meditace je nutná a my ji z objektivních příčin museli zúžit na pivo a panáky (hořké).

REDAKTOR: Ale co služba vlasti? Pojetí budhismu nedovoluje zbavit života ani jednoho tvora. Třeba žížalu nebo mravence.

JÁ: Tuto zásadu budeme muset samozřejmě jako příslušníci tohoto státu porušit. Brzy! (Mimo diktafon.) Teď mluvím o komunistech!

REDAKTOR: (Mimo diktafon.) I já podepsal 2000 slov.

Takže tak nějak vznikla AIR-INDIA. Plakát této společnosti přivezl z dovolené Petr, fotili jsme se s ním a připadali si jako apoštolové nového věku.

Ale kterého?

Jenže činnost tohoto spolku byla zcela závislá na kulturním prostředí okolo promítacího sálu. A Luděk měl jít do civilu. Kdo za něj?

Konkurz na promítače byl vyhlášen již z jara.

A kde že se konal?

V Praze.

A kdo že se přihlásil?

Petrové, Miloš a já.

První jeli Petrové a dokázali za čtrnáct dnů udělat takových průserů, že další Pražáci již neměli nárok.

Ale co, i tak promítací sál bude dále náš. Bude patřit společnosti AIR- INDIA!

A tam jsme se i navečer všichni trousili.

U nás na rotě má dozorčího Laco, důležitě postává u stolku a vypíná svou kohoutí hrud' dekorovanou červenými šňůrami.

„Hele, Laco,“ instruuji ho, „jsme s Milošem buď v kinosále, nebo vedle v kanclu. Kdyby něco, tak tam brnkni, nebo někoho pošli. Jasný?“

„Igen, jasný,“ tváří se starostlivě on, „ale Míča je stále v piči.“

„Teď máš zase pravdu. Doslova, ale neboj, on se vrátí. Nikdo není robot,“ uklidňuji ho a prchám vstříc již dříve rozjeté ilegální akci.

A že ta byla opravdu ilegální.

Tak ilegální a tak zločinná, že jsem byl již začátkem tohoto týdne téměř smířen s osudem vojenského vězně v Sabinově.

Již jsem se viděl v temné cele, při nelidské dřině v kamenolomu i při neustálých nočních poplašcích a následujících mnohakilometrových přesunech, kdy máte betonové samopaly a olovo v plných polních.

Aspoň tak jsemo tom slyšeli.

Aspoň tak jsem s tím i počítal.

Zase ten náš geniální Míča...

Začalo to poslední neděli před invazí. Budeme-li protokolární, 18. srpna 1968.

Co se dělo ve světě? Do naší vojenské poloizolace samozřejmě proniklo, že nás přijel podpořit rumunský šéf Ceaucescu, jenž si ten socialismus u nich také dělá dle svého, sice po komunisticku, ale bez Rusáků. A proti nim nám prý i případně pomůže, protože byla podepsána i nová spojenecká smlouva. Pokud pátrám v mé chatrné paměti, tak něco jako Malá dohoda už tu bylo před 2. světovou válkou. Pepík Brožů, zvaný v Jugoslávii Tito, nás navštívil hned začátkem měsíce, takže se historie opakuje?

Těžko.

Tenkrát nám jejich pomoc byla houby platná, a teď tu nikde není žádný Hitler. A že soudruzi z okolních států prskají? Jejich problém. Teď máme přece OSN, Radu bezpečnosti a smlouvy o vzájemné spolupráci.

A hlavně: květinová šedesátá léta dvacátého století.

We make love, not war!

Nás spíš zajímalo, kdo vyhrál poslední Houpačku, a termín blížícího se hromadného zájezdu do Vídně. Což by bylo opravdu hezké.

Ale hezká byla i tato neděle, vzduch voněl romantikou a touhou po dobrodružství. Naše mladá srdce bila očekáváním obojího, a proto AIR –INDIA, jejíž členové většinou neměli z objektivních důvodů na nějakou tu vycházku nárok, vyhlásila výjezdní akci. Sraz v 15:00 za železnou oponou. To znamená, že na civilní silnici do Hartvíkovic. Jelikož společenské oblečení nebylo doporučeno, každý dorazil, jak chtěl. Luděk a Miloš v kopřivácích, já i oba Petrové v civilu.

No, v civilu.

Již z jara jsme si každý dovezl z Prahy nějaké to triko, vytahaný svetr a džíny. Tuto vzácnost každý ukrýval, jak mohl. Já za zadním sedadlem svého gázu a kluci někde na stojánkách, v bednách na náradí. No a pak stačilo vyjít v teplácích ven, na osamocených

stanovištích se rychle převléknout a na větru civilní imaginace vplout do normálního života.

Proč si nepřiznat, že tento život začínal a (zatím) končil na terase našeho hartvíkovského kulturáku.

Ty lehké drogy jsme si museli zkrátka chtě nechtě aspoň trochu dopřát.

A tenkrát s námi vyrazil i náš drahý Míča. Sice jenom v maskáčích, ale zato energičtěji. Sedíme na terase a jemu neunikne ani jedna sukně, šustnoucí se na návsí. Jelikož ta místní děvčátka ale už také většinou nosila džíny, spíše by se mělo říci, že mu neunikl ani jeden dívčí zadek. A jak to komentoval, jak si při tom pomlaskával, dokonce i funěl. Živých.

Ale proč ne. I my je už známe jmény. Sedí na lavičce, hihňají se, jejich šéfová, urostlá a energická Šárka, jim cosi neustále předkládá a my v rytmu Milanova funění a občasných neartikulovaných výkřiků jenom čumíme.

„No tak, kluci,“ vytrhuje nás z nirvány Filip, jeden z mnoha místních kluků, „tož, popojedem!“ A už máme před sebou hořké.

A pak Olda.

A pak i děda Dvořák.

„Líběj se vám naše baby?“ povídá. „Sú to parádní kočky. Jak se u nás říká, betálné. „Ale pozor,“ zvažní, „jedno pomuchlání a sú zásnuby. U nás se to bere vážně!“

Jasně, dáváme mu v duchu za pravdu, ale další hořké ještě více vyburcují již tak Míčou vsugerovanou fantazii. Bohužel padající soumrak nejprve snižuje a pak i znemožňuje výhled do exteriéru.

A teď přišla akce (ekšn) !

Naše společnost nikdy nevyrážela na své spanilé jízdy bez náležitého týlového zabezpečení. Tím jsme se tak trochu lišili od ostatních, kteří se i v rámci řádné vycházky cpali, nevím proč, do té bláznivé Náměště, kde mimo nám nic neříkajícího historického centra bylo pouze lampasácké sídliště s jednou sídlištní restaurací, jejíž štamgasti měli bez ohledu na své momentální svršky všichni khaki ponožky, hnědé polobotky a vzadu na vlasech vytlačený pruh od brigády. No a ti ostatní se tam ožrali, udělali průser a byli po právu zavření.

My ne.

Spolehlivý dozorčí roty, či někdo jiný, měl vždy k dispozici telefonní číslo hartvíkovické zotavovny a při jakýchkoliv potížích zvonil ve výcepu telefon.

„Máte kontrolu stavu na rotách!“ příběhne k nám vedoucí a „ekšn“ se rozbíhá.

Naházíme na stůl v drobných svou útratu.

Začíná odpočítávaný čas : 0:00.

Filip a jeho kamarádi startují u schodů zaparkované motorky.

Čas 00:02

Nasedáme i ve třech a jedeme k letišti. Nejenom k letišti. Jako zkušení motokrosaři nás kluci zavezou až k přistávacím drahám.

Čas 00:08.

Běžíme na svá tajná stanoviště a převlékáme se.

Čas 00: 12.

Vbíháme na rotu, kde končí kontrola stavu.

Čas 00: 16.

„Kde jste byli?“ sice rámusí dozorčí posádky, ale na argument, že večerní běh je nejlepším receptem na dobrou kondici vojáka, nemůže nic namítat.

Čas 00:20.

Jsme nedopití, neukojení, nedodělaní!

Jdeme tedy do letištního klubu, ale ten je dnes zavřený. Jeho šéf, svobodník Sedlák, má vycházku.

Co teď?

Ach, já zapomněl. Měli jsme s sebou Míču.

Pouze on si všiml, že železný poklop, kterým se do army spouštěly pивní sudy, je dnes nezamčen.

Pár skoků, mizí v hlubinách, chvíli nic, a potom je za svitu lamp vidět pouze jeho ruka, jak z podzemí staví na obrubník nejdříve láhvové piva, potom nějaké víno a nakonec láhve rumu, vodky, borovičky a čeho já vím ještě.

Máme ho zklamat?

Ne!

Celý ten poklad bereme do náručí a odnášíme do promítací kabiny, kde je různě rozstrkán, ukryt a vůbec zamaskován. Potom každý vycucáme jedno teplé pivo, nějak nám to dojde, že jsme se vlastně dopustili krádeže, ale je těžké obrátit tyto kroky zpět, takže to necháme na ráno.

Ráno jsou výčitky svědomí ještě silnější. Snad bychom to měli i vrátit. Večer. V noci. Určitě! Na tom se shodneme.

Kolem desáté dopoledne jdu koupit do army kapitánu Veverkovi 15 dkg vlašáku, tři rohlíky a startky. Čím jsem blíž, tím se víc bojím, a když vidím před armou auto VB i jeho příslušníky, jak cosi sepisují, je to jasné!

Sabinov, kobka, kamenolom, betonové samopaly!

Již jsem si v duchu říkal i sazbu: snad ne víc než půl roku, a to mě i v tom momentálním šoku trochu uklidnilo. Vždyť co je to půl roku?

Byl jsem zkrátka opět smířen se svým Osudem.

Samozřejmě že vše bylo nakonec jinak. VB tam byla kvůli požáru elektrické instalace v letištním klubu. My večer láhve vrátit nemohli, protože sklep byl již zamčený, a na mou nenápadnou otázku paní vedoucí koncem srpna, zda nedošlo při inventuře vzhledem k invazi k nějakým škodám, mi bylo odpovězeno, že se do toho korunově celkem vešli.

Tak kolik na nás museli vydělávat normálně?

Bez zásahu vojína Míči.

A tyhle tajné zásoby byly nyní ukryty v promítací kabině a hrozilo reálné nebezpečí, že se dostanou do chtivých rukou nepřítelů.

Což jsme nemohli jako vlastenci dopustit.

A proto se AIR- INDIA disciplinovaně jako jeden muž teď sešla k likvidaci tak strategického materiálu.

Ale před touto bitvou, jež naposled vzplála, si ještě v kanceláři v klidu poslechneme nejčerstvější zprávy:

- V 11:00 hod. jel po Švermově mostě nákladní vůz značky Robur, po kterém bylo stříleno. Odražené kulky zranily dva chlapce, z toho 20letého velmi vážně. Kulka zasáhla játra.
- Na Staroměstském náměstí diskutovali chlapci se sovětskými vojáky, když vtom se jeden z důstojníků na jednoho rozeřval a ranou do zátylku ho srazil k zemi. Až ve 12:45 byl sovětskými vojsky propuštěn.
- Byla obsazena městská správa VB.
- Na dopoledním jednání NV hl. m. Prahy prohlásili styční důstojníci okupačních armád, že na každého, kdo bude psát v noci hesla nebo vylepovat plakáty, se bude střílet. (Tak to už známe ze včerejška. V tom jsme tu Prahu trochu předběhli. Bohužel.)
- Národní shromáždění se znovu přihlašuje k vládnímu prohlášení z 28. dubna 1968 a k akčnímu programu KSČ, v nichž je úplně jednoznačně vyjádřena sounáležitost ČSSR k socialistickému společenství. Prohlášení neutrality by bylo právně neúčinné.

Co k tomu dodat? Komunisti nikdy nepřekročí svůj stín, a proto, kamarádi, do boje! Bud' zvítězíme, nebo všichni jako jeden muž padneme!

Nahrneme se tedy do promítací kabiny, každý se snaží být v první bojové linii, každý se snaží zlikvidovat co nejvíce strategického materiálu. V kinosále bedny duní nejen tím temným stounovským satisfakcion, ale i matadorskými vzpomínkami na zlatý důl, jakož i vzpomínkami na jednu zemi, na jeden život, který byl a mohl být a není.

Pítr mlátí v rytmu prázdnou lahví o stůl, Luděk se všemu směje, Miloš už usíná a já jsem zase tam někde, odkud mě proti mé vůli unesli a kde bych dneska už balil bágel s nejnnutnějšími věcmi a zajímal se o co nejrychlejší vlakové spojení za hranice. Ještě bych se asi stačil nostalgicky rozloučit s Prahou, s místy, kudy byl můj krátký život osudem někdy šťastně a někdy bezohledně vláčen. Každopádně bych alespoň na chvíli sešel po schodech do kavárny Metro, všeobecně zvané Vagón, kde jsou stolky i polstrované lavice seřazené po obou stranách tak, jako byste opravdu seděli v jídelním voze legendárního Orient-expresu.

Jenom bych krátce nahlédl, abych se ujistil, že to třetí kupé je teď prázdné. Že tam nesedí ona, Monika. Se svými dvěma kamarádkami. Tenkrát tam seděly. Popíjely nějaký vermut s ledem a citrónem, byly všechny krásné jako z magazínu a já najednou stál ve dveřích v rozpacích jako buran.

Kdyby mě Monika nezahlédla, snad bych i zbaběle odešel.

„Hej, tady jsme!“ mává na mne rozpustile a tím vlastně zabrání mému hanebnému ústupu.

„Ahoj,“ přistupuji k boxu a již předem vidím nezbedné ohníčky v očích jejích kamarádek.

„Tak to je ten tvůj zajíček,“ vyprskne jedna.

„Ale stál by za hřích,“ doplní ji druhá.

„No tak, holky,“ zklidňuje je Monika, „je to jenom kamarád.“

„Kamarád taky rád,“ recitují teď obě.

Bože, kam jsem se to dostal. Krásné ženské, částečně pod vlivem alkoholu, zcela bez zábran, na to já nemám. To je na mě moc. Něco koktám, něco blekotám, takové ty běžné rádobysilné fráze, ale je vidět, musí být vidět, že jsem se svým sebevědomím v hajzlu. A do toho mi ta, co sedí naproti, strká zutou nohu do rozkroku a eroticky podbarveným hlasem šeptá: „Že by sis dal švédskou trojku?“

„Čtyřku,“ opravuje ji se smíchem ta druhá. „Jsme tu čtyři. Nauč se konečně počítat.“

„Neboj, já umím počítat moc dobře,“ ušklíbne se tahle svůdkyně, opět si obuje botu do lodičky a ťukne si s mým právě přineseným gruziňákem: „Ahoj a nezlob se, my takhle občas blbneme. Neber to fakt vážně, je to nemoc z povolání.“

„Jasně,“ souhlasím, aniž bych věděl s čím, a vypiji nervózně půlku číše. Gruzňák, dvanať korun, to je u nás ve Strašnicích šest piv, to je celovečerní posezení s partou. Připadám si jako momentální zbohatlík.

Naštěstí se teď režie ujme Monika: „Holky, měly byste už jít. My tu teď máme ještě nějaký obchodní jednání.“

„Á?“ konstatuje první.

„Á!“ vyprskne druhá, ale přesto se ladně zvednou, zakrouží zadečky ve vypasovaných minisukních, teatrálně zamávají a jsou pryč.

„Omluv je,“ usmívá se Monika, „měly asi těžkou šichtu.“

„?“

„No nekoukej jako vyvoraná myš. Tys ještě nikdy neviděl prostitutky?“

Ne, neviděl. Já jenom tušil, že asi existují. I když ony vlastně v tomto režimu ani existovat nemají. Také proč? Emancipace ženy je na nejvyšší možné úrovni a seberealizaci má každá právně zaručenou i naší socialistickou ústavou. A když přece jenom prostitutka, vždycky jsem si ji představoval jako postarší, alkoholem zmoženou osobu, jež láká do své-

ho špinavého a temného brlohu sobě podobné alkoholiky, hazardní hráče a vůbec všechny ty živly zkaženého podsvětí.

Ale tohle byly naprosto krásné a mladé holky. Potkat je normálně na ulici, posvátně bych jim vykal, mluvil spisovně a považoval si za čest, že se s nimi mohu vést aspoň za ruku. Proč si nepřiznat, že vím o životě opravdu hovno.

A co ty, Moniko?

Kdo jsi ve skutečnosti ty?

„Tady máš ty bony.“

„Kolik?“

„Chtěls jich snad pětáctyřicet, nebo víc?“ vyklopí část peněženky, která se těmito poukázkami, vypadajícími jako losy nějaké pochybné loterie, jen hemží.

„Ne, stačí pětáctyřicet, to je akorát cena těch nových riflí, co se teď prodávají v Tuzexu. Je to po pěti?“

„Jo,“ zírá na mne Monika takovým podivným pohledem a zřetelně se baví.

Já si oddechnu, protože víc se mi našetřit ani nepodařilo, z ručky do ručky a teď se konečně mohu těšit na své první, opravdické a nové džíny. Ne už nějaké ty vietnamské přešívky či líčka nebo štrausky za několik stovek z druhé či i z třetí ruky.

První džíny.

Opomenuli shánění bonů, kdy ještě nestáli veksláci na každém rohu, kdy jste tuto tuzexovou poukázku povinně dostával pouze výměnou za valuty legálně vydělané v kapitalistické cizině, teď již jenom zbývá prokázat při vstupu do prodejny Tuzexu několika ramenatým mužům zachmuřelých obličejů způsob nabytí. A to je při této nepatrné částce již hračka.

První opravdové a hlavně nové džíny.

I když je budu muset pořádně seprat, vydrhnout rejžákem na stehnech a mokré nechat na sobě uschnout, aby správně sedly. Přímou rituál, zasvěcení se bohu doby, vstup do společnosti vyvolených vyvrženců.

Jestliže mladší čtenáři nechápou, je to jen dobře. Asi by ani nepochopili, že se u nás na Vánoce dělil pomeranč na čtyři díly, a když já sežral ten bráchův, protože on jej nesnášel, byl jsem svátky nespátky téměř seřezán.

Ale taková to byla doba.

Šťastná doba socialismu.

Oči mi svítí jako žárovky, už se vidím, jak v těch džínách kráčím po Václaváku, jak se holky otáčejí a něco si tajemně šuškaají a já jdu a jdu a jdu...

Kam?

„Kam jdeš teď?“ ptá se Monika a její zářící oči jsou tak blízko.

„Promiň,“ usměje se. „Tak jako vždy někam. Do neznáma. Po cestě, která nikam nevede.“

„A proč?“

„Má snad každá cesta mít svůj cíl?“

Monika se také usměje, zapálí si cigaretu, jako by přemýšlela a pak, zároveň s vyfouknutím kouře, souhlasí: „Nesmí.“

„Co, nesmí?“

„Nesmí mít svůj cíl, protože pak bysme byli jako roboti, kteří mají přesně naprogramováno a načasováno, kudy ano, kudy ne a kdy a v kolik.“

Mám před sebou již druhý gruziňák, proč také ty džíny nezapít, jsem daleko více klidnější, uvolněnější a vstřícnější.

Což neplatí jenom o mně.

„Tak se zeptej,“ zabodávají se mi její oči do tváře.

„Na co?“

„No přece, kdo vlastně jsem. Copak jsi na to před chvílí nemyslel?“

„Ale ano,“ koktám.

„Tak kdo jsem?“ naléhá a její horká dlaň svírá mou.

„Já nevím,“ snažím se mlžít, ale její žádoucí pohled se nedá obelstít. „Teď zrovna seš báječná holka, krásná, chytrá, k zulíbání...“

Že jsme se po téhle větě začali opravdu líbat, to už tak nějak vyplynulo z toho všeho, ale že mi pak začala nejprve jemně a pak i dlouze brečet na rameni, to by dojalo i dřevěného Hurvínka.

„Já, já, já,“ zaznívalo mezi vzlyky, „já bych chtěla být taková. Já se tak i cítím. S partou ve Všenorech a teď i s tebou. Ty jsi tak upřímný, hodný a zatím až moc naivní kluk. Já, já, já ti to tak závidím. Všechno, tu radost z obyčejnejch džín, tvůj citově nezkažený pohled na holky i na lásku. Všechno!“

Zase chvíli bulí, pak se odtáhne, otře si oči a tvrdě dodá: „Já jsem taky kurva!“

Co teď říct: Já ti nevěřím. To nemůže být pravda. Máš to zapotřebí? Proč?

Já neřekl nic, ale to nevyřčené proč se asi vznášelo v našem kupíčku nejzřetelněji.

Další vodopád slov, že ne jako její kamarádky, ale občas, pro přivydlání, aby měla co na sebe a že se nechce vrátit domů, kde se pomeranč dělil na několik dílů.

Jsme jedné krve ty i já.

V této době asi ano.

Gottwaldovi vnuci si přetvářejí budování světlých zítřků dle svého.

Znovu ji obejmu, políbím a jen tak se zvědavě dívám do jejích vlhkých očí.

„Kamarádi?“ ptá se.

„Kamarádi,“ souhlasím upřímně.

„A- a chtěl bys mě?“

Chtěl jsem.

Ještě ve dveřích Vagónu, odkud do sebe zavěšení odcházíme, se mě znovu ptá: „Ale opravdu jenom kamarádi. Já si lásku nemůžu dovolit.“

„Opravdu jenom kamarádi,“ políbím ji na čelo a vykročíme na Národní třídu.

Takovéhle kamarádství se mi totiž zamlouvalo.

Chápeš, Dano?

A potom přišel březen, psí počasí a já ani nepostřehl, že poslední zimní vichry ke mně donesly zpověď jednoho dřívějšího básníka, také určitě prokletého.

Prší, prší, liják zní

a já mám rád

bez lásky

holku perverzni.

Pak jsem Moniku viděl již jenom jednou...

- *Ale zpět do promítací kabiny*

Kinosálem teď duní:

Any old way you chose it

It's got a back beat you can't lose it

Any old time you use it

It's to be rock and roll music

Luděk se stále směje, Pítr pořád urputně bubnuje, Petr se snaží napodobovat Lennona a Miloš již končí. Ještě ve dveřích nám pokyne a na závěr zaškytá: „A proč my nemáme taky svou hymnu?“

Proč?

Všechny oči se upřou na mne.

„Jakto, žes eště nenapsal pořádnou hymnu?“ vyjede i Pítr.

„Hymnu naší společnosti AIR- INDIA?“ přidá se Luděk.

Já? Proč já? Že jsem jednou v opilosti sesmolil jakousi epopeu o hrdinném útěku před muži zákona, to ještě neznamená, že jsem nějaký libretista, nějaký Tyl, či co.

Ale momentální atmosféra je neoddiskutovatelná.

„Hymnu, hymnu, hymnu!“ skandují teď ti blbci a mně nezbyvá nic jiného, než si půjčit klíče od kanclu, tam se dopotácet, vložit čistý list papíru do psacího stroje a - pouze zírat na jeho neposkvřěnou bělobu.

AIR- INDIA, s čím se to rýmuje?

Mária, dia, via, alotria. Tak to ne!

Nořím se do toho všemi smysly, okolní svět přestává existovat, jsem jenom já a Múza, která mě ve chvíli největší tvůrčí zoufalosti obdaří takovým francouzákem, že málem padám ze židle.

A mám to!

Ne že bych najednou prozřel, stal se nepřekonatelně geniálním, ne, to opravdu nehrozilo, ale zatřásla se mnou znovu ta prokletá svalová horečka, odměna za dnešní Dubčekovu směnu. A vtom mi to i došlo. Ta nenávisť k otrocké práci, do níž nás tato doba nutí. Nejde jenom o blbý brambory, nejedná se jenom o mě, ale o statisíce, možná miliony lidí téhle republiky, kteří díky necitlivým umístěnkám, díky svému kádrovému profilu a nakonec i kvůli tzv. nepřátelské činnosti musejí v těch různých institucích, ať už jde o nápravná zařízení či státní podniky s nedostatkem zaměstnanců, robotit jako zběsilí. S odporem, s nenávisť, se vztekem.

Ta práce, matka pokroku.

Hovno!

Teď vím, že musím být nadnárodní, jak se dnes říká internacionální. Ano, vytvořím Velký hymnus svazu nepracujících, jenž bude mít navíc i dramatickou podobu.

Ťuk, ťuk, ťuk a už se to zjevuje na papíře:

Velký hymnus svazu nepracujících

*Přišel pán k doktorovi a povídá: Já práci nemám rád,
nechci ji vyznávat,
proto jsem přišel k vám,
jste chytrý, já vás znám.*

*REFREN: Práce, práce není legrace.
Práce, práce není legrace.
(A to několikrát)*

*Doktor se posadil,
se sestrou poradil:
On práci nemá rád,
nechce jí vyznávat.*

REFREN

Kdo by měl práci rád,

*vždyť po ní bývá hlad,
nejhorší snad však je,
pracovat na vojně.*

REFREN

*Ta práce bez peněz,
kdopak by do ní lez.
Zvlášt' když té práce kus
přidal nám bratr Rus.*

REFREN

*A proto: Vlasy si narůst dej.
Džíny si otrhej.
Vydej se na Západ.
Tams volný jako pták!*

Melodie je rokenrolová, tudíž jednoduchá, a proto všemi kladně přijatá. Poprvé Hymnus přečtu, podruhé předzpívám a po třetí jej již všichni řveme jako o život.

I po čtvrté, i po páté.

V promítací kabině je nám již horko, odkládáme košile a Pítr je dokonce jen v khaki trenýrkách. Stojí na židli, z prázdných pivních lahví si pomocí nějakého drátu vyrobil náušnice, jež mu na těch jeho plachtách kupodivu drží, a do nekonečna opakuje: Já práci nemám rád, já práci nemám rád, a přitom, jak se při každé hymně sluší, vzorově salutuje.

A v této předpisové situaci ho zastihne i hlavní inženýr pluku, major Vrabec, kterému se konečně za pomoci dozorčího posádky podařilo bezohledně vloupat do naší svatyně.

Hymna přerušena, hrobové ticho, pouze Pítr stojí v trenkách na židli, čtyři pivní láhve kolem uší - a stále salutuje.

Jsme opravdu svérázná armáda.

To za nepublikovatelného řevu konstatuje i hlavní inženýr, napíše si naše jména - a ráno k němu na hlášení.

Na rotě se ke mně hrdě hlásí dozorčí Laco a čeká pochvalu za to, jak nás při kontrole stavu šikovně přikryl, když nezapomněl, že jsme v kinosále.

„Jo, dobrý, Laco, dobrý, šikovnej kluk,“ poplácám ho po zádech a jdu na světnici, kde bude četař Chýla zase vyskakovat, že mě roztrhne, jestli mu odloží odchod do civilu.

Ty si se svejma 160 centimetrama trhej leda hovno, pomyslí si já, ještě se podívám na Horvátha, který bude mít zajisté radost, že mě zavrou, a pak zalehnu, a spát, spát.

Na vojně je totiž nejlepší všechno zaspat.

Průsery, čas, všechno.

„Míča se dotěraz nevrátil,“ volá za mnou ještě Laco, ale to už jde nějak do ztracena, to už k dnešní neděli asi patří, teď už je to všechno fuk.

Vojín Milan Míča se vrátil samozřejmě až ráno.

Zničený, nevyspalý, pokousaný a poškrábaný.

Ale nevýslovně šťastný.

Ráno v osm hodin stojíme všichni na chodbě štábu a po jednom jsme vpouštěni k majoru Vrabcovi.

Míča – deset dnů ostrého vězení.

Pítr – sedm dnů ostrého vězení.

Petr a Luděk – deset dnů vězení po službě.

Poslední vcházím já, vzorově se zařadím a čekám na ortel. Hlavní inženýr se chvíli hrabe v jakýchsi papírech a pak na mne upře svůj pichlavý zrak: „Vy jste ten, co dělá ty vrata?“

„Ano.“

„Vás by byla škoda, abyste se válel někde v base. Čtrnáct dnů zaražených vycházek!“

Čtrnáct dnů zaražených vycházek v době, kdy byly stejně zakázané, je trest směšný, ale další vrata zadarmo, to už bude fuška.

Ještě že mi konečně přišel i dopis z domova: Všichni jsme v pořádku, dávej na sebe pozor! No, nebojte, dělám, co můžu.

7. kapitola začíná v září 1968 na strážnici

*Vážená redakce,
při pročitání rubriky Mladého světa „Jak to vidí?“ a i při sledování denního tisku, hlavně článků Mladé fronty „Píší o nás“, vychází najevo, že největší starosti o osudy naší republiky projevují „přátelé“ z NDR.*

Bohužel nemám možnost nahlédnout do jejich kádrových materiálů, ale zajímalo by mne, kolik z nich chránilo v řadách nacistické armády naši vlast před nebezpečím komunismu. Vzpomínám si na ony srpnové dny, kdy „štvavá“ stanice Deutsche Welle hlásila, že k hlubokému zklamání všeho německého lidu je to po 30 letech opět německá armáda, která se aktivně podílí na okupaci Československa. A je to opravdu velmi smutné, když stát, který měl být naprosto demilitarizován, propůjčí armádu k „osvobození“ cizí země.

Již od raného mládí nám vštěpovali do hlavy, že je to právě NSR, která čeká na každý příhodný okamžik, aby nám znemožnila samostatnost. Německé vysílače Deutsche Welle a Svobodná Evropa byly líčeny jako střediska špíny a kalu, která sprostě urážejí vše, co je nám drahé. Jaká je to však ironie osudu, když srovnáme jejich vysílání v srpnových dnech s vysílačkou Vltava. A zde si musíme položit otázku, která že je ta „štvavá“ vysílačka? Deutsche Welle, která přejímala zprávy našich zákonných vysílačů, či Vltava, která hrubě napadala naše představitelé a polednovou politiku. Která vycházela a i vychází z naprosté neinformovanosti a dokonalým překrucováním faktů přímo očerňuje náš demokratický proces. Nemluvím již o časopise Zprávy, který je ilegálně šířen na našem území. Tento bezduchý plátek nám přímo ukazuje fanatismus těch, kteří se na této propagandě podílejí. A to se nechci rozepisovat o tzv. „Bílé knize“, která se doopravdy může číst pouze jako doplněk k Dikobrazu.

A bohužel to byla právě NDR, která již na jaře napadala ve svých sdělovacích prostředcích naši polednovou cestu. A tak průměrného člověka napadá jednoduchá otázka: Komu a proč vadí v NDR pravda? Bojí se snad, že by se otevřely oči prostému německému lidu?

Vím, že můj dopis naprosto nepřispěje k „normalizaci“, ale věřím, že si ho alespoň jednou přečtete.

Děkuji.

Odložím unaveně propisovačku a přiložím lopatku uhlí do kamen. Teď jsem jim to dal. Zít-
ra to půjde hned ranní poštou do redakce Mladého světa a byl by v tom čert, aby mi to nevy-
tiskli. Mně, skorospisovateli, který již sesmolil nejen slavnou Epopeu, ale i nesmrtelný Hym-
nus nepracujících. Já přeci nemohu mlčet! Vždyť již na podzim 1967 se na památném sjezdu
spisovatelů otevřeně mluvilo o tom, kdo že je vlastně svědomím národa.

Spisovatelé.

A tedy trochu i já.

Zvláště když události září 1968 nebyly zrovna povzbudivé, i když pravidelně publikované
horoskopy astrologa Hřebečka jsou sice optimistické, dokonce předpovídají odchod okupantů
do konce tohoto roku, ale my všichni tušíme, že je to opravdu všechno ve hvězdách. A ty
jsou od nás vzdáleny stovky, tisíce a miliony světelných let, takže případný korekční signál by

k nám dorazil nazpět opět v této časové periodě. Naopak ta hvězda nejbližší, pouze 1668 km vzdálená, hvězda rudá, hvězda pěticípá, se nás drží jako klíště již dvacet let, reaguje bezprostředně, tvrdě a cíleně.

Po bolševicku.

Pomalou a jistě nám infikovala tu svou encefalitidu, a když se jí chtěl bezbranný a neočkovaný národ bránit pomocí vrozené imunity, zaútočila s takovou agresivitou, která u jedince začíná zápallem mozkových blan a končí doživotní demencí.

A jak to bude s národem?

Zápal mozkových blan jsme si již prodělali a kdo nás nyní k té předpokládané demenci dovede?

Kdo, Gustáve?

Choroba totiž nenápadně, ale neodvratně postupuje.

Nic na tom nemění, že nám celý svět drží palce, že s námi sympatizuje, že je na naší straně.

Obrovské bělehradské demonstrace zmítají Jugoslávií, načež musí tamní vláda přijmout zvláštní opatření, kde staví mimo zákon jakýkoliv ústup nepříteli. Je vytvořen nový systém jednotné obrany, kde se počítá i s nasazením partyzánských oddílů. (Ty se bohužel dostaly ke slovu až o několik desetiletí později. I to byl vlastně smutný odkaz roku 1968.)

Rumunsko veřejně zdůrazňuje svou nedotknutelnost a vytváří gardy na obranu suverenity.

Albánie na protest vystupuje ze svazku armád Varšavské smlouvy.

Západní Evropa ještě silněji volá po posílení Severoatlantické aliance, sociální demokracie v tomto regionu prohrávají volby a díky probuzenému antikomunistickému smýšlení vyhraje nakonec prezidentské volby v USA Nixon.

Je naprosto rozbito světové komunistické hnutí. Všechny západní KS intervenci odsoudily a do posledních dnů sovětského impéria každoročně zasílaly do Kremlu protestní nóty. Jsou sice výjimky, jak nám budou budoucí normalizátoři neustále předhazovat, protože za oprávněnost okupace se postavily takové superstrany jako např. komunistické partaje Kuby, Mongolska, NSR, USA, Chile, Lucemburska, Koreje a Vietnamu.

A do tohoto všeho se konečně naše delegace vrací 27. srpna z Moskvy. Lidé již od rána lemuji Kladenskou třídu, aby pozdravili své hrdiny, aby byli první mezi prvními, kteří uslyší z jejich úst slova naděje, slova vítězství.

Však oficiálně vydané komuniké mluví řečí trochu jinou. Sice blekotá něco o průběhu rozhovorů v otevřené soudružské diskusi, ale vzápětí se cynicky ohání nezištným přátelstvím a dokonce bratrstvím mezi národy SSSR a Československa, ujišťuje připraveností k nejširší a upřímné spolupráci na základě vzájemné úcty a rovnoprávnosti.

Fuj tajbl!

Zároveň prý bylo dosaženo dohody o podmínkách odchodu vojsk v závislosti od normalizační situace. Představitelé ČSSR zároveň prohlásili, že byl dán příkaz vojenskému velení, aby udržovalo spojení s velením spojeneckých vojsk. Navíc čs. strana tvrdí, že nežádala projednání této otázky Radou bezpečnosti a sama žádá o její stažení z programu jednání. Bla, bla, bla a na závěr jsou všichni odhodláni posilovat obrannou sílu socialistického společenství a zvyšovat efektivnost obranné Varšavské smlouvy.

Promiň, majore Janíku, nejsi v tomto světě tak zcela osamocen.

Pane bože, tak na tohle jsme týden čekali?

Pro tohle se celý národ všemi dostupnými prostředky bránil okupantům?

Pro tohle se vzepjal k nevídané solidaritě?

Pro tohle umírali mladí, bezbranní lidé?

Jsme s vámi, buďte s námi!

Kulový!

Cožpak, panáčkové, nechápete, že nebýt takové příkladné a nepřehlédnutelné jednoty obyčejných lidských mas, již první den by jménem Indrovy dělnicko-rolnické vlády skončila většina z vás na popravišti?

První týden okupace se celá zem, a to i bez svých nejvyšších představitelů, chovala statečněji než signatáři tohoto pamfletu. Díky patří pouze tobě, Františku!

Není divu, že zklamané obyvatelstvo začíná hromadně zasílat na stranické a vládní instituce rozhořčené protestní rezoluce. Za všechny snad jen prohlášení redakce Studenta z 27. 8. 1968.

Zástupci Československé socialistické republiky na jednáních v Moskvě plně kapitulovali před brutální silou okupantů. Jejich čin, nezávisle na nátlaku, jemuž byli vystaveni, rovná se zradě této republiky, zradě lidu.

Ratifikací výsledků moskevských jednání ztratíme všechno. Svou svobodu, svou čest, své svědomí. Staneme se – po kolikáté už v naší historii- národem otroků, stádem bez charakteru. Zradíme nejen sebe, ale i historický úkol, který naší zemi připadl: otrávit nelidskou stavbou stalinismu a najít lidskou podobu socialistického zřízení.

Proto, chcete-li se dál nazývat zástupci českého a slovenského lidu, chcete-li, aby na vašem jméně navždy neulpěla hanba zrady a ponížení, chcete-li, aby tato chvíle nevešla do dějin našeho národa jako náš nový Mnichov, učinite toto: Národní shromáždění, jako nejvyšší zákonný orgán této země, nechť okamžitě odmítne ratifikovat výsledky moskevských jednání.

ÚV KSČ nechť okamžitě odmítne výsledky moskevských jednání.

Vláda republiky nechť okamžitě odmítne výsledky moskevských jednání.

Soudruzi, buďte Čechy a Slováky, buďte občany této země. Nechejte raději okupanty rozehnat vaše orgány, než abyste podepsali zradu!

A lid se bohužel nemýlil, neboť čas vskutku dával za pravdu skeptikům. A to jsme ještě neznali celý protokol, který začíná fungovat v nejbližších dnech:

- A ejhle: 31. srpna je náhle odvolán z funkce ministr vnitra J. Pavel.
- 3. září následuje odvolání místopředsedy vlády Oty Šika, zároveň je vyhozen Čestmír Císař a mimořádný XIV. sjezd KSČ prohlášen za neplatný.
- 5. září nový ministr vnitra Pelnař neschvaluje stanovy K 231 i KAN.
- 6. září je na schůzi ÚV Národní fronty novým předsedou místo Františka Kriegla zvolen Evžen Erban.
- 9. září je schválen zákon o Národní frontě, jež se tak stává jedinou možnou základnou činnosti společenských a zájmových organizací.
- 12. září vláda jednala o návrhu některých přechodných opatřeních v oblasti tisku a sdělovacích prostředků. Je ustanoven vládní výbor pro tisk a informace pod vedením Petra Colotky, což není nic jiného než znovuoobnovení cenzury. Zároveň je přijat zákon omezující právo shromažďovací a navíc musí zmizet všechny protiokupační nápisy a hesla. Ještě mnoho a mnoho let budou na fasádách pražských domů svítit jako výčitky svědomí bílé i po dešti stále vylézající plochy bílého vápna.
- 19. září je zproštěn funkce ministr zahraničí J. Hájek.
- 25. září zrovna tak Zd. Hejzlar (Čs. rozhlas) a J. Pelikán (Čs. televize).
- 28. září se z Moskvy až teď vrací Lojza Indrů, prvoplánový předseda dělnicko-rolnické vlády. Prý utrpěl srdeční slabost, ha, ha. Copak to tam do něj za tu dobu nahustili? Určitě se můžeme (a budeme) brzy těšit.
- Naši vládní a straničtí představitelé sice neustále mluví o odchodu okupačních vojsk, ale my to již většinou chápeme jako trapnou omluvu za všechny ty ústupky, jež mají prý být pouze diplomatickým kompromisem.

Pro nás však není kompromisem, leč vysvobozením tak dlouho očekávaný odchod mazádků do civilu. To je teď naše skutečná realita.

Já se těch posledních dnů na rotě moc neúčastnil. Ne proto, že jsme s Lacem byli v dílnách

až do noci, vyráběli vrata, čímž jsem smazával svůj dluh za všechny ty průsery způsobené vlasteneckým nadšením bláznivého idealisty, ale hlavně jsem nechtěl být trapným svědkem té komedie, když mazáci večer co večer, v rámci tzv. módní přehlídky, předváděli to, v čem půjdou za pár dnů do civilu.

Šedivé tesilky, DDR košile, švestkově modré obleky.

Ani pod trestem smrti by mě nikdo nedonutil v tomhle vyjít v Praze. A to ani před pěti lety. Ani nikdy!

Ještě rádiovky s anténou a pumpky, to jim chybělo!

„Laco, tyhle vrata děláme zadarmo,“ snažím se zchladit aktivitu mého partáka.

„Já vím.“

„A proč tak makáš? Jsou to moje dluhy.“

„Aké tvoje? Sme partáci.“

Podívám se do jeho bezelstných hnědých očí, na ten jeho maďarský ksicht, kterému po „volajakej té bitke“ chyběl jeden přední zub, a v té chvíli bych ho snad i políbil. (Samozřejmě se zavřenýma očima.)

„Partáci?“

„Igen.“

A makáme jako zběsilí, já si zpívám: Já budu chodit po špičkách a Laco něco maďarsky. Jsme dobrá dvojka.

Internacionální dvojka.

A tak jsme se dozpívali až do odchodu mazáků. Ne, že by všichni byli špatní, s některými jsem se i srdečně rozloučil. Ale co je to platné, v době počáteční, v době kritické, se nikdo z nich nepostavil proti nastolené šikaně.

Ale teď jsou pryč!

Všichni!

Pouze desátník absolvent Slina odchází o dva dny později. Pro něj taková maličkost jako odchod do civilu nestála za zapamatování, a tak se v rozhodující den zase někde zapomněl. Někdo jiný by z toho měl pravděpodobně nepříjemnosti, ale Slina ne. Jemu by totiž náčelnictvo ochotně vysypalo cestu i lístky z růžových květů, jenom aby byl pryč. Jenom aby zmizel tento nenapodobitelný exot, jenž mi nyní podává ruku, je rozpačitý, nerozhodný a trochu vyděšený.

„Co já teď budu v tom světě širokém dělat?“

„Neboj, ty to zvládneš,“ poplácám ho po zádech a přeji mu vše nejlepší.

Jestli se mé upřímné přání někdy splnilo, nevím. Slinu jsem totiž již nikdy neviděl.

Dobře, mazáci tedy konečně zmizeli a my jsme pány svého dalšího osudu. Samozřejmě zase pouze v rámci vojenských možností. Co s tím? Naivní idealisté a pacifisté si myslí, že bychom neměli být takové kurvy jako předešlý ročník, a bylo by záhodno vyjít mladým vojákům kolegiálně vstříc.

Další skupina je naopak přesvědčena o nutnosti co největší buzerace, neboť co jsme prodělali my, zaslouží si i oni. A i s úroky! Svobodník Horváth, teď už opravdu velitel družstva řidičů, vyrostl pojednou do rozměrů neskutečných, zezelenal jako vodník z Lucerny a ti kluci, co k nám teď narukovali z okolí České Lípy, lítají jako splašení a vyslovené jméno Horváth jim okamžitě vyhání nervovou vyrážku.

Kdyby ho tak viděli před rokem. V přijímači...

Posledním vzorkem je zřejmá většina, které může být vztah k nováčkům naprosto ukradený. Hlavně že už nemusejí dělat rajóny, chodit na směny do kuchyně a škrábat po večerech brambory. Mladé vojáky sice vyloženě nešikanují, ale zároveň je i povýšeně přehlížejí, nechávají si od nich automaticky vykat i jinak posluhovat.

Láme se chleba, obnažují se i charaktery.

A to i u vojáků z povolání.

Někteří již na oslovení pane neslyší, jiní jej dokonce kategoricky odmítají. I náš poručík Brejla trochu změnil barvu.

Dost.

Možná že šlo o příkaz ze shora, ale před pár dny při ranním rozkaze již celkem pevným hlasem deklamoval, že koho uvidí nosit na klopě trikolóru, toho kázeňsky potrestá. A ti, co si vyklepali hvězdu z přezky opasku, si nyní ze svých peněz zakoupí novou. Přezku, samozřejmě. Jinak je kázeňsky potrestá.

Dost lehce se vzdal své tajné protiokupační zbraně. On ji spíš zapřel. Co kdybych teď šel za ním, že já byl tím prvním, kdo ty odznaky odmítl vyrábět?

Byl bych znovu zrádce, nebo hrdina?

Anebo jeho špatné svědomí?

Raději se zálibně podívám na tu svou přezku. Ne, ta není vyklepaná, není poškozená, je jen prvorepubliková, masarykovská, do zlatova vyleštěná. Stále ji nosím a budu nosit! (Samozřejmě mimo rozdělení do služeb. To nejde. To by mi ji sebrali.)

I když...

Tahle vojna mi toho již sebrala víc. Připravila mě o mnoho:

- 1) O další případné lásky.
- 2) O dobré kamarády.
- 3) O možnost vegetovat teď v rakouském utečeneckém táboře.
- 4) A tím žít příští život úplně jinak, než budou bohužel popisovat další stránky.

Vracíme se pár slovy opět na strážnici...

Blíží se půlnoc, hodina duchů, mně se po vysilujícím žurnalistickém výkonu spát nechce a Laco přijde střídat až za hodinu.

Přiložím tedy znovu do kamen, natáhnu se pohodlně na židli a vracím se do svých posledních civilních dnů.

...abychom vzápětí zabloudili zpět, do léta 1967

Kurz řidičů kolových vozidel byl zdárně dokončen týdenním soustředěním v Cholticích. Soudruzi ze Svazarmu ho pojali jako přípravku na naše další působení v útvech Československé lidové armády a dle toho vypadal i každodenní program. Sto branců bylo sedm dnů střeženo v neprodyšně uzavřeném bývalém klášteře, sto branců bylo každé ráno bezohledně buzeno hvizdem píšťalek a nuceno absolvovat něco jako rozcvičku. Ne, to nebyla obyčejná rozcvička, zde se jednalo o cílevědomý výplach našich prokouřených plic, neboť několikakilometrový běh hned po probuzení ničemu jinému ani sloužit nemohl.

Potom technika, jízdy, předpisy.

A k tomu neustálé připomínky, že stejně zkoušky neuděláme, že jsme lemplové, že jsme k ničemu a že nakonec všechno zaplatíme a půjdeme na vojnu někam k pěchotě, kde se bu-

deme denně zakopávat do země, aby přes nás přejíždějící tanky mohly obstarat další nebožtíky.

Řidičské průkazy samozřejmě nakonec získali všichni. Přece se nebude armáda zbavovat svých investic. Což jsme byli zase my.

A pak poslední večer společná chlastačka, kdy se instruktoři předháněli, kdo víc vypije a kdy byli pojednou obrovští kámoši, kteří nás na tu vojnu už skoro připravili. Ale to mě ani moc nebralo. Včera jsi mě řezal a najednou škemráš o tykání.

Ani náhodou.

Bohužel jsem se tak trochu mýlil, ale to jsem pochopil až v přijímači.

Teď však mám svůj nový růžovoučkový řidičský průkaz, kde mi schází už jenom razítko na přepravu osob, kurz zaplat' pánbůh skončil, a proto hurá na poslední civilní dovolenou.

Jeli jsme já, Bohouš a Ota.

Samozřejmě znovu na Dubník, kde bylo minulý rok tolik bezprizorních holek z Gottwaldova, že by v tom letos byl čert...

Nejedeme už v tramském, ale klasicky: džíny, vytahané svetry, tenisky a dlouhé vlasy. Jenže o co víc jsme si plánovali, o to větší bylo zklamání. Počasí špatné, sezóna na

draka, kemp poloprázdný. Vracíme se za deště stopem přes jakási městečka, občas přespíme v čekárně, občas na nádraží.

Jaká to smutná dovolená. Uplakaná, deštivá. Bylo to nedůstojné rozloučení s posledním civilním rokem, zvláště když domů již došel můj ortel: 2. SRPNA 1967- NÁMEŠŤ NAD OSLAVOU. A abych se 31. července dostavil dopoledne na Vojenskou správu pro povolávací rozkaz.

Což se také stalo.

Zasedací místnost Obvodní vojenské správy pro Prahu 10 se toho dne pozvolna počala plnit zamlklými a dalo by se říci i nasranými mladými muži. Jejich život byl z různých pohledů nepřírozně násilně přerván, a tak nebylo divu, že atmosféra nehýřila náladou typu:

Braň svou vlast!

Imperialistům ani metr Tábora míru!

Obranou vlasti sloužíme budování komunismu!

Jedni přicházející byli vytrženi ze spořádaného rodinného života, kdy maminka byla vždy nejlepším lékem na všechny bolístky světa, druzí ještě žili ve včerejším objetí svých prvních a zaručeně trvalých lásek (?) a ti třetí?

Mezi ty třetí jsem patřil i já.

Dlouhé vlasy, trochu podnapilosti pro odvahu, ale hlavně pocit, že každé dobrodružství je pro život dobré.

Já to tenkrát bral jako dobrodružství.

Bez rodičů, bez dohledu, sám se svými problémy, tramp v širé a nepřátelské kanadské divočině, kdy sice na vás občas nějaký ten grizzly zaútočí, ale vy to samozřejmě zvládnete.

Zkouška odolnosti a ocelovosti: Musí to být, staň se tak!

Ale ne s pohřební náladou, ne s odevzdáním se ale s výzvou: Mladý muži, utkej se s tím zeleným molochem a ukaž mu, že jsi lepší než on.

Byl jsem tenkrát opravdu mladý. A blbý...

Vyslechli jsme tedy skupinově kázání o jakési poctě, jaká je nám teď udělena a pak jsme si jeden po druhém přicházeli proti podpisu a automatickému odevzdání občanek vyzvednout povolávací rozkazy. Zatímco se nějaký ten plukovník snažil vést ještě takové ty otcovské řeči, já se před odchodem z místnosti obracím k zasedačce a naprosto jasně zařvu: „Navečer u Fleků ! Všichni! Jasný?“

Něco jako zamumlání mi bylo odpovědí a soudruzi důstojníci byli rádi, že jsem zmizel.

31. července, pondělí, restaurace u Fleků.

Tam jsem směřoval nejen své budoucí soudruhy ve zbrani, ale i naši autoškolu a v neposlední řadě všechny strašnické kamarády.

Bylo to důstojně rozloučení s předvojenským životem.

Bylo to důstojné rozloučení s nadějným rokem 1967.

Bylo to důstojné rozloučení s jednou bezstarostnou etapou mládí, která se již nikdy nevrátila.

Táhneme v noci Václavským náměstím, zpíváme, hulákáme, plácáme se po zádech, jací jsme to pašáci, a navzájem se ujišťujeme, že se hned po vojně znovu všichni sejdem a v téhle parádní jízdě musíme denně pokračovat. A to pořád. Stále. Protože my budeme stále mladí a bezstarostní kluci a ta zlatá Praha bude pořád naše a my ji nikomu nedáme. My nikdy nikomu nedovolíme na ni sáhnout. Protože pak by šly do háje naše ideály, naše mládí i naše chuť takhle žít...

To jsme nějak v té opilosti cítili.

Poslední generace sladkých šedesátých let.

V hejnu poskakujících a řvoucích kamarádů vidím i dva nové obličejce. Všiml jsem si jich již u Fleků. Oba delší vlasy, pivo jim zřetelně nedělalo potíže, zkrátka optimální krevní skupina.

„Ahoj, my jsme se viděli při tý frašce na vojenský správě,“ podávám jim ruku.

„Jasně,“ přitakávají. – „Pítr,“ a „Venca.“

Nu co, uvidíme se ve vlaku. Ve vlaku do stanice Šmítec.

Pokud se toho ovšem dožiji, protože druhého dne ráno jsem byl naprosto mrtvý člověk. Ultimátum, jež mi předložil nejen mozek, ale snad všechny vnitřnosti, se dalo nazvat kategorickým odmítnutím setrvání v mém těle. Také se tyto orgány snažily ze všech sil ze svého zajetí prchnout. A to horem i dolem. Ještě že naši byli v práci a bráškové ve škole.

Když se mi podařilo tento stav přece jenom trochu stabilizovat a stal jsem se opět jedincem tvořícím kompletní biologický celek, odvážil jsem se jít rozloučit do práce. V samoobsluze V olšinách zakoupím, i když teď s vnitřním odporem, namátkově vybraných pár lahví kořalky, coby rozlučkový dar mému pracovnímu kolektivu.

Chlapí se rozešli se mnou srdečně, ještě pár důležitých rad, hlavně ty prvorepublikové mi budou asi platné, to se ještě rukovalo s dřevěným kufrem, ale co, upřímnost tam byla. Kořalku si nevzali, že prý ať to vypijeme ve vlaku, že oni radši odpoledne na točené ke Klokanovi. Takže sbohem, Teslo, čert ví, zda se ještě někdy setkáme.

Mně začíná nový život.

Odpoledne a večer výjimečně trávím v rodinném kruhu. Otvírám a zase zavírám své oblíbené knížky, chodím bezcílně po bytě, cítím se naprosto nenormálně. Rodiče jsou také taková hodnější, ochotnější, a co že chci na cestu?

Jídlo ani ne, peníze určitě a kořalku si беру také.

„Neměl ses nechat ještě trochu ostříhat?“ ptá se máma a já dodávám, že je to škoda peněz, protože tam se dám na just stejně dohola.

Konverzace vážne a jak by ne, vždyť já poslední rok doma po večerech skoro nebyl, já ani nevím, co se tu v tuhle dobu děje, a proto jdu raději spát.

Poslední noc na mém gauči.

Poslední noc na svobodě.

Poslední noc, kdy já jsem ještě já.

Nemohu usnout, stále se převaluji, chci myslet na něco jiného, příjemného, třeba na Věru, Irenu, Danu nebo na tu krásnou potvoru Moniku, ale nezabírá to. Do mozku se mi stále a stále vkrádají větší a větší obavy. Větší a větší strach.

Co bude zítra?

Kde budu spát?

A jak?

Připadám si jako v cele odsouzenců na smrt, kteří v podobném rozpoložení očekávají příchod kněze a kata.

Mne z těchhle hrůzných polosnů probudí až zvonění budíka.

Do prdele- a je to tady!

Nesnídám, rychle se rozloučím a jdu.

Ježišmarja, já už teď opravdu jdu.

Na vojnu!

Vracíme se rychle na strážnici, kde se schyluje k tragedii

Je dvacet minut po půlnoci, když do prostor strážnice vrazí Laco. Je bledý, naprosto rozhozený a stále dokola něco mele maďarsky.

„Do piči, Laco, mluv aspoň nějakým srozumitelným jazykem!“

„No toto, kurva, ento, ony,“ ladí se na čechoslovenštinu, aby z něj nakonec vypadlo, že mezi větřískami leží volajaký porubaný Rusák. Ale tak porubaný, že je samá kr'v a že je mr'tvy ako poleno.

„Co?!“

„No tak, kurva, veď vravim!“

Keď Laco vraví, tak vraví, jenže nikdy nikdo neví, co se v té jeho makovici zrovna šrotuje. Jako to nezabrzďené letadlo.

Já vím, že náhody existují. A někdy tak blbě, že vám stačí zkomplikovat i tu nejjasnější životní šanci. Ale náhody okolo Laca?

Jakoby náhodou, když se blížilo datum těch jeho vzývaných krstin v Bajči, měl službu dozorčího na hangáru.

Jakoby náhodou se stalo to, co snad dějiny pluku nepamatují. Súčko přistavené před hangárem se samo od sebe odbrzdilo a necíleně se rozjelo směrem k utábořené ruské posádce.

Jakoby náhodou byl náš hrdina u toho, když za normálních okolností každý podřimuje u stolku na chodbě dílen.

Jakoby náhodou byla po ruce obyčejná cihla, kterou Laco duchapřítomně vhodil pod jedno podvozkové kolo.

A za tento hrdinský čin byl odměněn opuštěním posádky na 2 + 2. (Dva dny na cestu, dva dny pobytu.)

A jakoby náhodou zrovna v týdně, kdy se v tom Bajči konaly ty velkolepé krstiny.

Což o to, výslužka byla náramná: kačica v masti, klobásky, feferonky, několik litrů snad stoprocentní slivovice i vínko domácí, ale Laco, jaks to tenkrát dokázal?

Kam se hrabe nějaký Houdini.

Seděli jste někdy v kabině stíhacího bombardéru? Já ano. Bylo to dokonce součástí našeho teoretického výcviku. Je to taková o něco větší rakev, naprosto přeplněná stovkami budíků,

pák, páček a různých knoflíků. Je pravda, že při bezproblémovém letu je normální pilot všechny nepotřebuje, ale poznejte které. A najděte v té spleti ten správný čudlík, jenž odblokuje hydraulické brzdy kol. Zvlášť když je to všechno popsáno v azbuce.

A to není všechno: vylézt bez pomocného žebříku do kabiny, otevřít ji, odbrzdit a pak rychle seskočit a vložit správně tu připravenou cihlu, to je výkon vrcholového sportovce.

Ale Laco to dokázal.

Jak?

Odpovědí byl vždy jenom ten jeho bezzubý úsměv.

A teď mi tu vykládá takové kraviny.

„Laco, tys ještě dojížděl tu hruškovici! Víš, co to říkáš?“

„Viem, máme tam porúbaného Rusáka!“

Co teď? Řády na takovou prkotinu, jakou je zabitý nepřítel v týlu nemyslí, takže musíme jednat nestandardně. Ještě než vyhlásíme III. světovou válku, bude asi třeba prozkoumat ono inkriminované místo. Kluci na strážnici se probouzejí, pouze tu chybí můj pomocník, jenž mě má v jednu hodinu vystřídat. Ivan samozřejmě chrápe v pohodlí na rotě a čeká, až ho v určenou hodinu vzbudím. Samozřejmě s tím, že i já se převléknu a zbytek služby strávím tam, spánkem daleko pohodlnějším.

Ale teď jde do tuhého.

Vytáhnu ho z postele, a když mu na chodbě všechno vysvětlím, je ještě nasranější, než byl při namáhavém buzení.

„Mně nevadí, že je tam mrtvej Rusák,“ omlouvá se, „mě mrzí, že je jenom jeden.“

Ten kluk dokáže povzbudit bojového ducha této demoralizované armády.

A tak jdeme ve třech nahoru. Kužele baterek před námi rozrážejí neproniknutelnou tmu, všude relativní klid a mír, pouze mezi větríeskami opravdu leží mrtvý, mladičkový ruský voják.

Naznak, ruce bezmocně rozhozené, modré oči upřené do nekonečna a celá tvář je oblepená zasychající krví. Jako by ho někdo ťal sekrou.

Co teď?

Dotáhnout ho k Rusům, nebo aspoň na silnici?

To nás jejich hlídky na sto procent odstřelí a pak nás ještě dodatečně veřejně odsoudí za vraždu sovětského hrdiny. Navíc budou mít další důkaz o probouzející se kontrarevoluci, budou moci zlegalizovat úmrtí dalšího ze stovek sovětských vojáků, kteří během posledních let zhebli v nelidských podmínkách bolševických výcvikových lágrů či na čínské hranici.

Vždyť už dokázali najít na Sokolovsku ukryté samopaly značky Thompson. K čemu by asi byly? Přece aby vraždily nejlepší syny naší i sovětské dělnické třídy. Že je nakonzervovali vazelínou, která se vyrábí pouze v NDR, o tom jsme se již nikde nedočetli. Provokace za každou cenu. Ospravedlnění zločinu za každou cenu. I za cenu provokace.

A to tedy ne!

„Já jdu pro Jirku,“ rozhodne se nakonec Ivan.

„Pre koho?“ ptá se nechápající Laco.

„Přece pro posadačka, pro kapitána Sekeru,“ vysvětluji a je zbytečné dodávat, že svérázný Ivan, zvlášť jako motorář, si s podobnými sympatáky už dávno tyká.

„Musím jít jako dozorčí s tebou!“ řeším situaci a zároveň uklidňuji Laca, že tedy není třeba stát celou dobu u té mrtvolky, ale že by bylo dobré, kdyby se aspoň na chvíli procházel pod tou co nejdálnější lampou.

Laco se šklebí, jako když já poprvé ochutnal ty jejich feferonky, ale co naplat, stále je ve strážci, já jsem dozorčí a Ivan si dobře rozumí s Jirkou. Sice blbá, ale účinná vojenská diplomacie.

„Co myslíš, jak se mu to mohlo stát?“ ptám se Ivana při naší pouti temnotou, dolů, k bráně.

„No to je jasný,“ zamyslí se Ivan. „Porvali se kvůli nějaký tý kurvě, co jim sem nedávno poslali.“

Ivan měl v tomhle pravdu, stanové městečko, které se rozrostlo prakticky hned za okny našich dílen, dostalo za pár týdnů nečekané hosty. Ženy.

Ženy několika kategorií. Tou první byly zřejmě manželky některých lampasáků. Nemohly to v sobě zapřít. Jejich zpanštělý zjev, jejich chování k obyčejným vojínům, kdy jasně dáva-

ly najevo, že ony patří k té rovnější kategorii občanů SSSR, ke kastě zelených uniforem, k elitě komunistické společnosti, k odkazu paniček carských důstojníků, kdy je všem téměř vše tolerováno. Byly samozřejmě k rozeznání i vizuálně. Obleky typických bářiščen, kdy i přes nemódní stříh šatů se daly rozeznat jejich velká prsa a prdele, sen každého ruského důstojníka. O co více tam, o to méně v hlavě. Ale to už je pravděpodobně takový člověčí zákon o zachování hmoty.

Druhou kategorii jsme pracovně nazvali kurvy. Ženy středního věku, věčně s cigárem v puse a s odleskem alkoholu v očích. Rádoby výstřednější oblečení však připomínalo spíše cirkusové kostýmy pro závěrečnou děkovačku. Nemyslím stříhem, spíše barvami. Možná se opravdu jednalo o kdysi zasloužilé artistky či herečky, jimž život v tom komunistickém kolotoči tak nějak proklouzl mezi prsty (či mezi stehny?) a ony si zde odbývají svou zaslouženou derniéru ve službě nejčestnější. Ve službě Vlasti!

A pak kategorie třetí: mladá děvčata, oblečená skromně, v nějaké hrubé jubce, s galošemi. Takové odsunuté Popelky, které se občas někde mihly, pak zase zmizely, oči stále sklopené dolů a ve tváři nehraný smutek. Vojandy to nebyly, ty by měly uniformy, zdravotní sestry, možná, tak kdo?

Ruská děvčata třetí kategorie...

„Ty bys někoho zabil kvůli holce?“ ptám se Ivana.

„Ani náhodou!“ rozhodně odpoví.

A já?

Dokázal bych já někoho zabít kvůli holce?

Nevím.

Zabití člověka je posledním dějstvím zoufalství, kdy se nevyrovnáte se svým momentálním vztekem, se svou bolestí a pokořením.

Probírám si všechny ty dívčí tvářičky, jež mi dal osud zulíbat a zjišťuji, že kdyby v těchto sladkých chvílích, v těchto neopakovatelných okamžicích někdo mým princeznám jakkoliv ublížil, asi bych ho byl schopen i zabít.

Nesnáším násilí na slabých a bezbranných, zvláště na těch, které miluji.

Jenže oni jsou Rusové. Tři roky na vojně. Tři roky buzerace jako v kriminále. Tři roky nejenom bez žen, ale kolikrát i bez možnosti jakéhokoliv kontaktu s normálním, civilním obyvatelstvem.

Pakárna.

Ale mám je pro to litovat?

Teď?

V září 1968?

Konečně jsme u brány, vidíme širokým oknem kapitána Sekeru, jak, nohy na stole, znuděně listuje nějakým časopisem. Zcela jistě mohu tvrdit, že podle barvitě vyvedené obálky to Československý voják nebyl.

„Je to v prdeli,“ vtrhne do místnosti Ivan, aniž by se zdržoval nějakými těmi zařazovacími zaklínadly. „Máme u hangáru mrtvého Rusáka!“

„Co to meleš?“ ukládá Sekera opatrně ten zajímavý časopis do spodního šuplíku.

„Fakt, nekecám!“ dušuje se Ivan a já pouze s vážným obličejem přikyvuji.

„Ježiši,“ hledá kapitán někde pohozenou brigádýrku. „Ježiši, co mi to ty blbci zase provedli! Víte, co to bude hlášení? Co to bude popsaných papírů? Copak já mám na to nervy? Copak já to mám zapotřebí?“

Ted' kleje jako pohan a já se jeho narážce na slabé nervy mohu jenom zasmát. Kapitán Sekera nemá slabé nervy, on totiž nemá žádné. Jinak by nemohl provést to, co se událo při prvním oficiálním létání pod sovětskou kontrolou.

Stíhací bombardéry Su 7 BM jsou poměrně drahé hračky. Tak drahé, že bychom si je ani dnes nemohli v tomto počtu dovolit. A aby tyto hračky, tyto nosiče jaderných pum, nezarežly, aby vše od hydraulik, přes motor až po elektroinstalaci a bezpečnou funkci sedačkových katapultů prvotřídně fungovalo, musí létat. Brázdit vzduch, nacpat si všechny nádrže kero-

sinem a neustále v oblacích prověřovat bezpečnost všech okruhů.

Musí zkrátka žít.

A ty naše již téměř tři neděle od invaze stály na obou stojánkách jako skleslé mrchy. Sice neustále leštěné, neustále prohlížené, ale ve skutečnosti - mrtvé.

Velení pluku sice

několikrát žádalo o povolení cvičných letů, ale zkušenost s výletem nadporučíka Mlynaříka nutila sovětské velitelství k opatrnosti. Ale jednou souhlasit muselo. Sice po jejich, pa rúsky, ale muselo. Československý pilot vepředu (samozřejmě bez munice) a dva Rusové, s plně nabitými kulomety, za ním.

Kapitán Sekera letěl první.

Tři stíhací bombardéry se za typického hřmotu společně zvedly z betonových ploch. Tři stíhací bombardéry, tvořící rovnostranný trojúhelník, zmizely v modrém nebi a pouze rachot zapnuté forsáže nám oznamoval, že tam někde, kdesi v oblacích opravdu jsou.

Po nějakém čase přistál kapitán Sekera sám.

A zase po nějakém čase oba Rusové.

Ale to již vládl zmatek na věži, zmatek ve štábu a zmatek na nejvyšších stupních velení.

Ještě že Rakousko bylo neutrálním státem, jinak byla III. světová válka opět na spadnutí.

Prý kvůli Sekerovi. Ale není to pravda. Sekera letěl pouze tak, jak zvyklý létat byl. A protože to jinak ani neuměl, používal figury, které běžně se svou letkou cvičil.

A díky těmto netypickým figurám, zmatení Rusové vlétli nad Rakouské výsostní území. Být to nad NSR, byli by asi sestřeleni. Takhle to skončilo pouze oficiální protestní nótou, na základě které velení ruského pluku raději uznalo, že by ti naši piloti tedy mohli případně i létat sami.

Ale teď my tři také letíme k hangáru, i když jen po svých. Laco samozřejmě plní můj příkaz na 150% a nejenže nepostává pod tou nejvzdálenější lampou, on nepostává nikde, lépe řečeno, je pravděpodobně ukrytý někde mezi bednami s náhradními motory. Až když vidí naši přicházející delegaci, zjeví se jako legendární obránce vlasti i se samopalem připraveným k okamžité palbě. Ještě že stále nefasujeme náboje...

„Tu je! Tu je!“ stává se náhle hrdinou a vleče kapitána na inkriminované místo.

Opět osvětlujeme baterkou tu zkrvavenou tvář, opět bojujeme s protestujícím žaludkem, který zrovna tuhle lahůdku nemusí.

„Chlapi, já tu čichám špiritus,“ zavětrí Sekera a nahne se níže k mrtvole. „Chlapi, na tohle já mám čuch, ten Rusák je spíš vožralej. A to totálně. Obrat'te ho na bok!“

Předháníme se, kdo bude ten pomalejší, ale nakonec toho nebožáka na bok opravdu obrátíme. To, co vyjde z jeho útroh, nelze nazvat ničím jiným než výronem lávy z právě probuzené sopky.

Rudé lávy.

Jako krev.

Jako ten boršč, co večer v jejich polní kuchyni vylévali z kotle do obyčejných koleček, aby je pak služba rozvážela po všech stanovištích, kde si každý vojáček nabral do podlouhlé bandasky svůj díl a pak se, zakusuje černý komisárek, ládoval, až mu za ušima praskalo.

Hlad je hlad. A když je cílevědomě pěstovaný, sežerete všechno.

A vypijete všechno!

Iron, francovku i čistý líh, který běžně používají zbrojaři i sedačkáři k čištění choulstivých součástek. A naše i ruská sůčka mají tyto součástky stejné, takže se musí ošetřovat i stejným způsobem. Čistým lihem. A k němu se pravděpodobně tenhle vojáček, ještě dítě, dostal. Ochutnal, hlava se mu zamotala, najednou se cítil svobodný, šťastný a veselý, proto pil a pil, až se dopotácel k nám, kde sice šťastný a veselý padl na znak, ale zblil se tím červeným borščem tak, že vypadal jako od krve. Jako kdyby byl na plese dřevorubců.

Ale přesto, co s ním?

Takhle ho vydat nemůžeme, to by ho snad pro výstrahu i zastřelili.

Tak co?

„Polijte ho vodou!“ rozhodne kapitán Sekera.

„Ale kde tuná vzat' vodu?“ dumá Laco.

Sekera se na něj upřeně podívá a okamžitě reaguje: „Nedělejte ze mě blbce! Já moc dobře vím, že si necháváte klíče od dílen, kde je záchod i umyvadlo. Tak co?“

„No, já iděm,“ vzdává to Laco a vytahuje z kapsy utajené klíče, aby se za chvíli vrátil se dvěma kýbly studené vody.

My zatím vytáhneme funícího, bljícího a prdícího vojáčka do volnějšího prostoru, odebereme mu pro jistotu zbraň a pak chrst, chrst! Niagára studené vody smyje zaschlý boršč, ale zároveň přivede tohoto ochránce komunismu k vědomí.

„Što to? Što to?“ mává na betonové ploše rukama, jako by chtěl proti tomuto vodopádu plavat, ale vzápětí opět zvadne, stane se znovu pasivním a nechá se dokonce odvést ke stolku na chodbě dílen, kde je usazen na židli a námi všemi hypnoticky pozorován.

„Silný kafe, chce to silný kafe,“ radí zkušenější Sekera a posílá Ivana dolů na bránu pro své zásoby. Vodu přivede do varu Laco autogenem a pak to do toho kluka lijeme doslova horem dolem. A on pije. Lačně, vděčně a odevzdaně.

Pil již někdy vůbec kávu?

Myslím českou černou kávu. Typicky smrtelného turka?

To se již každopádně nedovíme.

Je půl druhé ráno. Kapitán Sekera se musí vrátit na bránu, samozřejmě ho budeme o všem telefonicky informovat, Ivan, byť zásadový antikomunista, se rozhodne s Rusáčkem do čtyř vegetovat, Laco jde spát, nastupuje další hlídka, která vše jistí, a já slibuji, že ve čtyři dorazím zpátky.

Aspoň dvě a půl hodiny spánku.

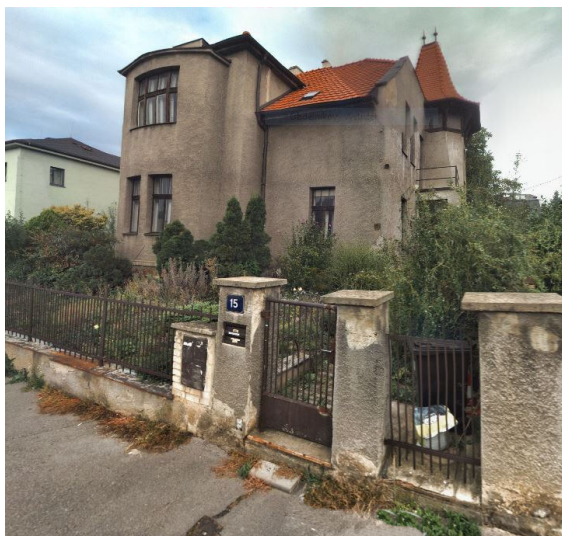
Aspoň chvíli.

Prašším sebou oblečený na kavalec, odmítám konverzaci ostatních probuzených a padám do hlubin nevědomí. Padám zase tam, kam ani nechci. Do minulosti.

2. srpen 1967. Hlavní nádraží.

Takže já jdu, jdu na vojnu.

Letní ráno jako každé jiné, procházím naší vilovou čtvrtí, jako bych se loučil navěky: tady

bydlí Jarka, tady Věra a tady Lída s Janou.

Mé dětské lásky. Byli jsme dobrá uliční parta- kradli ovoce v ostatních zahradách, hráli vybíjenou, jezdili se koupat na Šeberák.

Ahoj, holky, pokynu tedy ještě spicím vilám a jdu na stanici tramvaje číslo 10.

Ta mě doveze až na Hlavní nádraží, na nástupiště č. 1, kde je již přistavený zvláštní vlak, určený pouze brancům, kteří dnes opouštějí své domovy, aby tak službou nejčestnější ztvrdili své dokonalé mužství. Trochu mě zamrzelo, když jsem viděl na nástupišti ty v slzách loučící se páry, které si slibovaly věrnost až na věky věků. Možná tam i nějaká ta Ivetka šeptala Láďovi Králů fascinující slova lásky, ale já tam nikoho neznal.

Byl jsem sám. Úplně sám.

Samozřejmě, že mě před pár dny napadlo, ještě ve chvílích naivní euforie, zavolat Monice, aby přivedla i své magazínové kamarádky, a pak tam uspořádat takové rozlučkové šou, až by všem ostatním brancům jenom poklesly čelisti závistí. Ale poté jsem to zavrhl. Monika byla moje nejlepší kamarádka, teď má třeba sama své problémy a navíc, dneškem i tahle kapitola končí. Tohle si musím vyžrat sám.

Vyžrat a vypít.

Teď už je to jasné, když vidím Pítra s Vencou, jak na mne hulákají.

Už nejsem tak docela sám. Už je nás víc.

Víc těch, co jsme zase jedné krve jako ty i já, milý čtenáři.

A je nás stále víc.

Nejsou to pouze moje láhve, svůdně zvonící v mé cestovní brašně, ta zvonkohra, jež láká dnešní uštvané oběti do milosrdné náruče prozatímní jistoty, se ozývá ze všech různých stran. Jako by obětavý pastýř svolával své ovečky do bezpečí střežené salaše, tak i my zvoníme svými zvonky, v různých tóninách, v různých procentech, v různých chutích.

Zvonkové děti tedy obsadí jednu polovinu vagónu, a naprosto nedbajíc výhružných poznámek bdělých důstojníků ani pohrdavých pohledů vojáků základní služby, zahájí svůj závěrečný happening. Happening, kdy každý pije od každého trochu, kdy se nám rozšiřují ramena až do rozměrů neskutečných, kdy vše pojednou vypadá mnohem optimističtější, protože s touhle partou se přece člověk ve světě ztratit nemůže.

I když se ta parta zmenšuje a zmenšuje.

Kolín, Čáslav, Havlíčkův Brod, Jihlava...

Branci postupně vystupují dle místa svého zařazení, ještě je oknem vidíme, jak nám mávají na rozloučenou, jak se jejich ramena stávají menší a skleslejší, jak je nahánějí do přistavených nákladňáků.

A teď my.

Náměšť nad Oslavou.

Nádraží je téměř obklíčené ozbrojenou eskortou, i když nějaká ta výzdoba tam asi byla. My, kluci, co spolu mluvíme, se držíme strategicky vzadu, a když vidíme, že je zde pouze jeden khaki autobus, jenž nestačí všechny odvedence odvézt, vykročíme proti tvrdě se tvářícímu kordonu.

„Kampak?“ ptá se první voják, přes kterého chceme projít.

„No kam asi, vole,“ vysvětluje Pítr. „Přece na pivo, ne! Než na nás dojde řada, tak ještě pár bazénků utrheme, ne vole?“

„Nikam nepudete, ptáci!“ semknou se řady obránců vlasti a narychlo přikvačivší důstojník počne cosi československy řvát.

„Hele, ještě vám nepatříme, tak běžte do prdele!“ snaží se Pítr jako špička ledoborce prorazit ledovou hradbu těl i nepochopení.

Náš útok je však odražen, lampasák vyskakuje jako pérko, a stále ječe, ukazuje na Pítra: „Teho si pamatajtě! Teho si pamatajtě!“

Snad i proto je naše enkláva mániček přednostně natlačena do znovu příjíždějícího autobusu, který nás teď už definitivně veze do neznáma. Sice ještě vzadu řveme, vlastně zpíváme, že Prahu nedáme, radši ji zbouráme, ale hlasů ubývá, ubývá tak pracně vypitého hrdinství, a když vjíždíme do brány praporu, nad níž se skví do půlkruhu rudými písmeny vyvedený nápis: NÁROČNÝM VÝCVIKEM POMÁHÁME UPEVŇOVAT SOCIALISMUS, připomíná mi to vstup do Malé terezínské pevnosti, nad níž se za války klenulo něco podobného.

A když pak rozpačitě vystupujeme a vidíme všechny ty potměšilé úsměvy a nedefinovatelné ohníčky v očích okolo trousících se vojáků, nejsme daleko od tušení, že je to všechno asi opravdu v prdeli.

Konec snění, zpět do služby!

Ve čtyři ráno mě budí telefon.

Ivan.

„Pojď mě radši vystřídat, nebo ho přinejmenším zabiju!“

Ach jo! „Už běžím.“

Rusáček sedí na židli zkroucený jako fakír a velmi, velmi pichlavým pohledem sleduje nasupeného Ivana.

„Co je? Co se stalo?“

„No dostal pár českých facek,“ odpovídá rozhořčeně Ivan. „Najednou se sebral a chtěl jít pryč, tak co jsem měl dělat?“

„No nic,“ mávnu rukou, „jenom jsi mu tak trochu připomněl toho jejich Makarenka, ale teď radši jdi, já to snad nějak zvládnou.“

„No radši jo,“ bručí Ivan a sám sebe uklidňuje zjištěním, že by snad toho parchanta i zabil.

A vojáček sedí stále zkroucený na té židli, částečně je mu asi dost blbě a částečně v této obranné pozici hledí stále pichlavě, velmi pichlavě i na mne.

Nechám uplynout pár dlouhých minut, aby se trochu zklidnil, zapálím si rozvázně startku a jako zkušný policejní inspektor začnu nenápadně s výslechem: „Kto ty?“

Ticho.

„Kakojе tvoje imňa?“

Ticho. A pak něco jako: Ea.

„Co?“ nakloním se blíž.

„Fed'a,“ nakonec vykloktá ze svého propáleného hrtanu.

No tak to by bylo. Usměji se na něj takovým tím otcovským šklebem, já jsem totiž na rozdíl od Ivana ten hodný vyšetřovatel, nabízím startku, kterou si sice Fed'a zapálí až čtvrtou sirkou, ale pak se tak rozchrchlá, že ji raději nekompromisně rozdrť v popelníku.

„Skolko tebe let?“ pokračuji v křížovém výslechu.

„Móžno osemnátcat'.“

„Co móžno? Ty nevíš, kdy ses narodil?“

„Nět.“

To je tedy pecka. Co to tam to slavné KGB dělá, když ani neví, kolik jí běhá po tom Sva-
zu sovětských prý socialistických republik nezaregistrovaných duší?

„Tobě je tak šestnáctá,“ měřím si ho zkušeným pohledem dvacetiletého chlapa.

„Můžná,“ pokrčí rameny on a začne tiše brečet. Mezi popotahováním mu rozumím asi to,
že je nalezenec někde od Uralu, že dělal na poli, v kolchoze, měl rád koně a o ta krásná zví-
řata se také staral. A pak ho povolali, změřili a odvedli. Na vojnu. Na ruskou vojnu. Zlatý
Sabinov. Asi tak jsem mu rozuměl. Já ještě v té době maturitu z ruského jazyka neměl. A i
kdybych měl, je rozdíl znát: Kdž rodílsja Aleksánder Sergejévič Púškin, či kak živut sovět-
skyje graždaniny.

„Hele, Fed'o,“ chci ho přátelsky poplácat po zádech, ale on se tím pádem schoulí na židli
ještě více, protože asi nikdy žádnou detektivku nečetl, a proto nemůže tušit, že já jsem ten
hodný vyšetřovatel, takže stáhnou svou ruku zpět, odkašlu si a diplomaticky dodám: „Blíží se
ráno, měl bys jít asi už do prdele.“

„Kudá?“

„Ano, tam,“ a volám na bránu Sekerovi, že ho posíláme zpátky za lajnu, že už je relativně
v pohodě.

„Já tam letím nahoru,“ chce kapitán ještě vypomoci, ale další ujištění, že netřeba zbyteč-
ného rozruchu ho uklidní. „Díky, kluci, já mám těch průserů už taky dost,“ řekne ještě před
zavěšením sluchátka a já pouze přivolávám stále poblíž stojící stráž, aby vrátila tomuto rus-
kému vojákovu zbraň.

„A co když ten blbec začne střílet?!“ protestuje hlídka.

„Tak ho srazíš pažbou duchapřítomně k zemi!“

„A proč já?“

„Protože já, jako dozorčí a i závodčí mám sklopku, vole!“ (Sklopná, nedřevěná pažba.)

Ale byly to všechno zbytečné obavy. Fed'a přebíral ten svůj kalašnikov, nějak tak pokýval
hlavou, že snad děkuje, nebo i cosi sprostšího, nevím. Každopádně se jeho postavička po-
malu a líně kolébala ke svým, k demarkační linii, do jiného světa, do pro nás nepochopitelné
dimenze.

Dlouho jsme se za ním dívali, dlouho se nám ztrácel v ranní mlze, až najednou nebyl, pře-
stal existovat.

Dosvidáňja! Idí, Fed'a, idí. Naše armáda nikdy moc neválčila, ale proti dětem téměř urči-
tě. Jdi vstříc svému osudu. Možná bude těžší než ten náš. My se „pouze“ znormalizujeme,
ale ty můžeš kdekoliv chcípnout: na Sibíři, na Ussuri, v Afganistánu.

Dosvidáňja, Fed'a!

Hodně štěstí, i když jsi pro nás teď jenom zrasanej Rusák. Ale přesto bych si do skautské-
ho deníčku, kdybych si ho kdy vedl, zapsal opět jeden dobrý skutek: Dnes jsem zachránil
pro širou Rus zase jednoho potenciálního alkoholika.

P.S.

Článek mi v Mladém světě samozřejmě nevyšel, takže jsem se i při své snaživosti svědo-
ním národa nestal.

8. kapitola

*Lady Madonna, children at your feet,
Wonder how you manage to make ends meet?
Who finds the money when you pay the rent,
Did you think that money was heaven sent?*

Ty její zelené oči!

Pronásledovaly mě jako výkřik raněné šelmy každou noc. Viděl jsem je neustále před sebou, prosící, žádající a zároveň jakoby i kající se. Bránil jsem se tomuto uhrančivému pohledu, jak to jen šlo. Násilím se budil, zpocený, prudce oddychující, a při tom i tak bolestně vzrušený.

Běž už do prdele, zasraná komsomolko!

Ale ráno ji vidím znovu. I v poledne, i odpoledne.

Ruská dívka třetí kategorie...

Nelze se jí zbavit.

Záměrně se zdržuje před okny našich dílen, neustále ty její kočičí oči sledují každý náš pohyb, snad i nechtěně nám v těch svých prostých šatech dokazuje náznaky dokonalosti svého těla.

A když trochu zavane silný, podzimní vítr a obtiskne kulatý zadeček do její hrubé sukně, aby pak tuto část oblečení nejprve škádlivě rozvířil a vzápětí odfoukl vzhůru a odhalil tak i štíhlé nohy a mnohdy ještě více, pak Laco, oči vykulené, smyslně slintá a sám pro sebe si donekonečna opakuje: „Boha jeho, jak já bych ju ojebal! Jak já bych ju ojebal!“

„Vždyť je to jenom obyčejná Ruska,“ odporuji mu a on se na mne podívá jako na retardovaného, aby mi nekompromisně vmetl do tváře: „A ty myslíš, že ju nemá?“

Ale teď je neděle.

Já mám zase nejen dozorčího hangáru, ale i velmi zodpovědný úkol: napsat český text na beatlesáckou Lady Madonu.

V minulých týdnech se totiž u nás odehrálo něco, což lze bez nadsázky nazývat zázrakem. Buď se na tuto moravskou náhorní plošinu konečně po několika letech prorvala ta skvělá vlna českého bigbitu, nebo se major Janík pod hrozbou blížícího se odchodu do nenáviděného civilu nadobro zbláznil. Každopádně jako svou poslední službu vlasti vyvinul činnost velmi záslužnou a pod naším mírným nátlakem podepsal závaznou přihlášku do krajského kola armádní umělecké činnosti pro právě vzniklou beatovou skupinu.

Pro naši beatovou skupinu.

„Pane majore,“ argumentovali jsme. „Cožpak nás všude musí reprezentovat jenom taneční orchestr Letka, který je navíc převážně z praporu? A takhle si ještě připíšete kladné body za příkladnou iniciativu. A pak... Čert ví, jak to s tím civilkem dopadne.“

A Janík podepsal.

Vše schválilo i vedení pluku, zvláště když jsme takticky uvedli: rytmická skupina VÚ 8010, a když schválili, museli i vysolit penízky na vybavení. A protože na kulturu fondy byly, mohl Petr, coby vedoucí skupiny, zajet do Brna nakoupit nástroje:

Sólová kytara- Miloš

doprovod- Petr

basová kytara- Mach, náš bažant ze Slovenska

bicí- Pavel z Roztok u Prahy, také prvoročák a také jeden z mála, který by byl ochoten nést prapor společnosti AIR- INDIA dál, navzdory rozbouřenému času.

Pítr jako elektrikář, nejen že dal dohromady ze všeho toho harampádí v kinosále mikrofony, zesilovače i bedny, ale i vyrobil v té době tak moderní kvákadlo, šlapku, která všechny tóny kvákavě prodlužovala: Uvavavááá!

A kluci se do toho dali.

Písniček znali dost, takže se kinosál až do pozdních večerních hodin otrásal divokým hřmotem. Horší to bylo se zpěvem. Jelikož jsme se předem zavázali, že se budeme přednostně orientovat na anglo-americkou muziku, bylo tudíž třeba zpívat anglicky, což byl problém.

Za prvé: nikdo z muzikantů tento jinde světový jazyk neovládal a za druhé, i kdyby ovládal, neměli jsme možnost nikde sehnat psanou předlohu.

Petr to tedy vyřešil po svém: „Napíšeš nám ke všemu český texty!“ povídá mi.

„Copak jsem já muzikant?“

„Na to nemusíš bejt muzikant. Stačí znát rytmus. Třeba takový od Stounů Namaluj to černě: Lalalalalalala lalalalalalalá. A tím bys měl začít, ať už to můžeme zítra zkusit. A pořádně se do toho vopři, víš, že Stouni nejsou žádný měkkoty!“

A já se vopřel. Bože, jak já se do toho vopřel. Vždyť ta doba si to přímo žádala, básník by řekl: doba téměř řvala. Stačilo jen zalistovat novinami: Jodasovci se scházejí v restauraci Čechie, odkud plivají tak jedovaté sliny, že by se za ně nemuseli stydět ani ti největší katani z padesátých let.

Navíc základní roztržku mezi občanstvem a vedením státu odhlasovalo i Národní shromáždění, když vlastně schválilo naši kapitulaci, jež se honosně nazývala Smlouva o dočasném pobytu sovětských vojsk.

Proti hlasovali pouze čtyři poslanci.

Já se do toho tedy také vopřu!

Druhý den:

Kluci mají načmáraný text přes sebou, může začít zkouška. Ještě trochu rozehraní, stupnice, složitější akordy, Pítr to samozřejmě zesílí na maximum, a to tak, že je sem svou chotí vyštván i poručík Brejla, který bydlí v přízemních bytovkách hned za kinosálem.

Přijde jen tak, ve vytahaných teplácích a hnědých pantoflích: „No tak tedy hrajte! Hrajte, ať také něco slyším, když už jsem tady.“

Kluci se podívají nejprve na sebe, potom na mne a raz, dva, tři:

Když jsem byl malý chlapec,

měl jsem barvy rád:

červené, žluté, modré

jaké sis moh' přát.

Čas však mi protřel oči

a barvy jsou pryč,

zůstala černá, šedá

a ze vzteku bíč.

Pak přišli velcí lidé

a začli se ptát,

i když tu není krásně

musíš trochu lhát.

Budeš v té špíně št'asten

a budeš se smát,

když se ti to nelíbí:

za ostnatý drát.

Musel jsem jásat nad tím,

jak jsem všemu rád,

jak tonu v blahobytu,

přítom jsem měl hlad.

Proč měnit černou s bílou

*a zase naopak.
Zaměnit dobré špatným
ani nevíš jak.*

*Proč nosit pokrok lidem
na lafetách děl,
mít hubu plnou lásky,
granát za pasem?*

*Proč žiju v tomhle klamu
a proč musím lhát?
Proč nesmím říkat pravdu,
proč se musím bát?*

*Proč v tomhle starém , přecivilizovaném světě, byly už ubity barvy radosti a proč všude
převládá barva šedá?*

*Barva špinavých periferijních činžáků, začouzených továren a propocených uniform?
A proč mám tvrdit, že se mi ta barva líbí?*

Chvíli je ticho, mně se to tedy líbilo, ale co náš poručík?

Ten je také chvíli ticho, ale vzápětí se začne tvářit dost sverepě: „Co jste to zpívali?! Kdo to napsal?!“

„Já,“ nejistě se hlásím ke svému protestsongu.

„To jste přece, soudruhu, nemohl myslet vážně? Takový svinstvo!“

„To je pouze volný překlad,“ vymyslím si.

„Čeho volný překlad? Vždyť vy tam napadáte ty, ty, ty nejzákladnější hodnoty! Vždyť vy tam přímo blížete na naše socialistické zřízení!“

„Ale to není naše zřízení,“ tahá mě z bryndy Pítr.

„Ano, to není naše zřízení,“ chytám se stébla. „Tihle Rolling Stones jsou původem chudí proletáři, kluci z dělnických čtvrtí, kde vám padá střecha na hlavu, kde na ulici spí nezaměstnaní a kde policie mlátí každého mladého pokrokového člověka. A oni proti tomu svými písněmi protestují.“

„Opravdu?“ kroutí hlavou poručík. „A jak je tedy možné, že jim to tam vláda dovolí produčirovat?“

„Protože tyhle písně musejí zpívat a nahrávat ilegálně,“ začíná se zřejmě bavit Pítr.

„Jedině tak, jedinečně tak,“ uznává Brejla, ale poté opět přísně dodává: „Ale na tý soutěži to raději nehrajte. Já to vím, vy to víte, ale porota by mohla být jiného mínění.“ A pak polootečovsky dodá: „Zpívejte něco o lásce, třeba jako Chladil se Simonovou nebo ten Vašíček, to bude zabírat,“ a ještě ve dveřích připomene: „A ztlumte to trochu, manželka má ZASE mi-grénu!“

Začneme se smát, ale až když máme jistotu, že už je opravdu pryč, leč korekce je třeba udělat. Aspoň pro tu soutěž, kde ani tak nejde o nějaký diplom, ale o možnost vypadnout na pár dní z tohoto blbákova.

A proto se teď snažím počestit Lady Madonu. Rázuji podle hangáru, v jedné ruce zápisník a druhou si na prstech počítám slabiky: Lála lalala... Jako negramota, který se snaží sečíst, kolik je dvě a dvě.

A v tomto rozpoložení se dostanu až za roh svářovny a tam stojí opět ona. Dívá se na mne tou svou bezelstnou zelení, rozhlíží se, zda ji někdo nesleduje a poté, vidouc mé ruce, se mi cosi snaží sdělit prstovou abecedou.

Drahý děvče, copak já vím, jak vy si v tý svý azbuce vůbec kladete prsty? A pak, já přece nebudu komunikovat s nějakou Ruskou. Odmítavě se obrátím a jdu pryč. Ale stejně mi to

nedá, abych se ještě jednou reflexivně neobrátil. A bych viděl její zoufalý a nešťastný pohled. Pohled opuštěného štěněte. Pohled plný beznaděje.

Přesto odcházím, připadám si jako náměsíčník nad propastí a náhle to mám:

Lady Madona

*Lady Madono, vy obraze mých snů,
proč jste stále tichá, bledá
a pořád ve smutku.*

*Lady Madono, snad nechcete mi lhát,
že jste jako růže z ledu,
že nechcete se smát?*

*Proč ta dívka je v tom smutku krásná,
že se jí až musím bát.
Snad nebude nadosmrti vážná,
já ji mám rád.*

*Lady Madono, když vaše oči sní,
nehodí se stále pět
jen písně pohřební.*

*Lady Madono, vždyť stále se dá žít,
i v těch dobách nejsmutnějších,
jen vy musíte chtít.*

A jak to pokračovalo 2. srpna 1967?

Projedeme tedy tou „tereziňskou“ bránou, vystoupíme z autobusu a již se nás ujímají další organizátoři.

„Novááčci, do tělocvičňej!“

„Né, tyhle nejdřív na voběd!“

„Né, do tělocvičňej!“

„Na voběd, kurva, ať maj kuchaři taky volno.“

Tak jsme šli, kurva, nejdřív na voběd. Ještě v civilu, vítr nám čechral vlasy, všichni na nás tak nějak lačně zírají a já si všímám na trávě polehávajících vojáků.

Podivných vojáků. Vojáků vzhledem blbů.

Jak jsem si domyslel, Morava a Slovensko dorazily již ráno, a tito vystrojení šohaji jsou naši spolubojovníci.

Zátylky vyholené do běla, čepice až na uši, úplně nové maskáče stažené opaskem, že nejde dýchat, oči vykulené, nervózně těkající, a do toho třicetistupňové slunko.

Takhle budeme po obědě vypadat i my.

A vypadali.

Protože pak přišla ta tělocvičňej.

Rozdělená rozvěšenými dekami na několik sektorů, kde vás v prvním identifikovali i s odebráním povolávacího rozkazu. V druhém vás ostříhali (moje vlasy, héé-

ěj, na kolena padály), a že jich bylo. Většina mániček se dala dohola. Ať to mají! Však se také u našeho stříhání sešlo nejvíce čumilů. Však také místní lazebník na nás ztupil nejen nůžky, ale i mašinku.

Ve třetí kóji jste se svlékl do naha, všechny civilní věci mimo hygienických a osobních potřeb byly vhozeny do tvrdého papírového pytle, s již předepsanou adresou, a pak do sprchy.

Voda byla sice ledová (jak by ne, vždyť ty bojlerky to nemohly od rána utáhnout), ale aspoň člověk (pardon, voják) trochu vystřízlivěl.

Pak vám nějaký lapiduch do intimních míst napráškoval nějaké DDT a jsme v sektoru posledním.

V sektoru výstrojním.

„Číslo bot?“

„Sedm.“

„Čo?“

„Dvacet sedm.“

„To inajše číslování!“

„Nevím.“

„Dajte mu tyhle!“

A změřit hlavu, výška a šířka se odborně odhadne a už na vás letí maskáče, košile, čepice, kanady, opasek a rychlejše, svižnějše, ať tu nejsme do večera!

Cožpak my, trampíci, my si to umíme obléknout, ale chudáčci ti domácí mazlíčkové, co prožili dosavadní život snad jen v papučích. Ale i ti se časem zocelí.

Snad.

Nakonec vyfasujeme krásně šedivou vojenskou knížku a jsme vykopnuti mezi ostatní vojáky - blby.

Zapadneme mezi ně dokonale.

Ale to tam již pobíhá náš známý lampasáček z nádraží a s ukrutnou zarputilostí hledá Pít-ra: „Kdě stě?! Kdě je? Ten oný, ten Pražak?!“

Malý tlustý voják, tak náramně připomínající Švejka, pochopil, že vojenská kariéra se musí budovat cílevědomě a zabonzuje: „Tam, tam sú Pražáci.“

Já tenkrát nevěděl, že je to nějaký Horváth, a bylo mi to v té chvíli celkem i jedno, kdyby důstojník okamžitě nezamířil k nám: „Tak kerý to stě? Byl taký zarostěný. Ukažte!“

Sundáváme si tedy čepice, lampión na nás chvíli bezradně civí a poté, jestli ho snad oslnil odraz stále pálicího slunka, pouze mávne rukou a s dodatkem, že všechny teraz vyzeráme ako kripli, odchází znechuceně pryč.

V tomhle měl pravdu.

Když se teď navzájem prohlížíme, zjišťujeme, že si Varšavská smlouva pod svou ušlechtilou záštitou nabalila opravdu pěkné obludárium.

Ale to nic nemění na situaci, že se začíná cosi dít, že jsme vyvoláváni po jménech, řazeni do jakýchsi útvarů, kdy je naše pražské společenství naprosto rozprášeno a já stojím mezi úplně cizími maníky, lépe řečeno mezi slovensko-maďarskou enklávou, jejíž konverzaci tak zcela nerozumím a nebýt menšího zrzounka, který se staví vedle mne a s odevzdaným šklebem: „Ahoj, my jsme tu mezi šoféry snad jediní Pražáci,“ se mi představuje jako Kája Křížů.

Jenže to už jsme všichni nahnáni do přistavených větrísek, které nás znovu dopravují na nedávno opuštěné nádraží, kde čeká další připravený vlak.

A jedeme.

Jedeme stále na východ.

Kam?

Nikdo neví.

V přeplněných vagónech je vedro, nedýchatelno, ke slovu se hlásí zvolna se projevující kocovina. Mám žízeň, bolí mě hlava, jako spořádaný vlak stojíme na každé mezi, ale i tak se suneme dál.

Stále na východ.

Někde za Brnem nás postarší zaměstnankyně ČSD kropí ze soucitu hadicí z nástupištního hydrantu. Rveme se u okna, aby na ty naše vyholené palice dopadlo co nejvíce ledové vody, abychom se zchladili, abychom aspoň trochu vystřízlivěli.

„Nazdar, synci!“ mávají na nás ty maminy a mně to přijde líto.

Leč na city není čas. Náš vlak supí dál. Dál. Na východ.

Začíná nádherná letní noc. Tak voňavá a tak inspirující, že by člověk vztekem brečel. Někdo spí, někdo hutory po maďarsku a Karel do mne stále cpe úplně nepravděpodobné historky ze své trampské minulosti. Nechávám ho však mluvit, neboť i ta blbá pražština je v této chvíli povzbuzující.

A jedeme dál. Na východ, blíží se půlnoc. Blíží se konečná stanice - Uherské Hradiště.

Zde jsme vysazeni, seřazeni a jako stíny se blížíme ztichlým městem k obrovskému komplexu místních kasáren.

Znovu rozdělení do rot a odchod na pokoje. Spíše do ratejen obřích rozměrů, kde je snad padesát poschod'ových paland, již nadepsaných jmény, s kompletní výzbrojí rozloženou na zelených, chlupatých, štiplavých dekách.

Hledám si tu svou, je samozřejmě v horním patře a mí sousedé: Horváth, Topolczany, Takacz, Balasz a Kaloczay.

To si opravdu pokecám.

Karel je odsunut až někam do nedohledna, neboť on patří k praporu, kdežto já k pluku. K elitě.

No, pozdrav pánbůh!

Naši budoucí velitelé, zatím klidní a ochotní, nám ukáží na chodbě skříny, také jmény popsané, kam vše jaksí naházíme a rychle spát.

Spát!

To je na vojně to nejkrásnější. Byly soboty a neděle, které jsem zcela prospal. Mimo nucených přestávek na stravu, to byly ty nejblaženější chvíle.

Smyslné sny, normální sny, sny, kdy jsem zase doma, a hlavně, utíkal čas. Hodiny s počátečním displejem 731 tíkaly v tomhle případě přece jenom o něco rychleji.

I teď ráno spíme déle. Slunce již praží do oken a stále klid. Ať je vojna jakákoliv, voják má na spánek nárok. To se musí dodržovat. Zrovna jako bohatá snídaně, kterou sám nejsem s to spořádat. Dva z pěti rohlíků nabízím vojínu Jánu Brábelovi, jenž se této výpomoci rád ujme. Stali se z nás tak trochu menážoví kamarádi. V Hradišti byly opravdu velké porce, já to nezvládal a Jáno si na to rád zvykl.

Potom znovu nástup. Doktor, zevrubná prohlídka a tři injekce snad proti všemu, což jsem během prvního roku otestoval dokonale. Ani zpocené tělo vojáka, úmyslně se válející ve sněhu, nebylo schopno absorbovat ni tu nejobyčejnější chorobu, která by vás aspoň na chvíli vyřadila z ocelového objetí svazku armád Varšavské smlouvy.

A jelikož po těch super- injekcích docela bolí prdel, a tím i celý spodek těla, máme zase chvíli klid, kdy nám však velitelé družstev, stále podezřele klidně, ukazují, jak vyfasované věci srovnávat do tzv. komínků, jak se zařazovat při vstupu do místnosti a vůbec, jaké to štěstí nás čeká, že jsme vůbec tady.

Tady!

Nebyl tak hrozný ten první den. Jenže nikdo z nás nemohl tušit, že vojna začne až jitra následujícího.

A jak pokračují zkoušky beatové kapely?

A tak kluci cvičili a cvičili. Nejen Lady Madonu, ale také i „můj“ Modrý autobus, malou a utajenou oslavu LSD, od Dave Dee, Dozy, Beaky, Mick and Ticheho.

Modrý autobus

už přijíždí, ten přítel snů

a láká a vábí.

Zvon katedrál i dívky stisk,

co může, to dává.

K tomu pár hitů od Matadorů, pár Olympiců a pro něhu duše trochu Petra Nováka s jeho George and Beatovens. A když se počet zvědavých posluchačů postupně zvětšoval, přidali i to „zakázané“ Namaluj to černě, případně Velký hymnus svazu nepracujících. Samozřejmě trochu tišeji, aby paní soudružka poručíková neměla „zase“ migrénu, a tím pádem by si soudruh poručík mohl nechat všechny potlačené temné pudy na ráno, tudíž na nás.

Ale teď nám to bylo jedno, čumilové se už odvažují, někteří do rytmu dupou, jiní tleskají a Ruda s Míčou si střelili takový malý rokenrolek.

A Ivan začne cvičně vytrhávat z podlahy sedačky. Díky bohu neúspěšně.

„Co blbneš, vole?“

„Dyž já se úplně vidím v Barikádě. Mě to vyloženě provokuje. Mě to tu vyloženě sere, já si musím dát pár koleček, nebo se zblázním,“ a vyběhne za tlumeného nadávání vztekle kroužit kolem buzeráku.

Ivan byl totiž nejen nekuřák, ale i sportovec tělem i duší.

A kluci do toho třískají dál. Kvákadlo kváká, okna se už zase třesou.

Taková jsme byli skvělá kapela.

Taková jsme mohli být skvělá kapela.

Pouze Horváth, který s pár sobě podobnými zabloudil do naší svatyně, kroutí nevěřičně hlavou a štítivě prohlašuje: „Vy Pražáci stě taký čudní kokoti.“

„Tomu nerozumíš, burane,“ utře ho Ruda a Pepa didakticky dodává, že tuto filozofii moderního světa pochopí až jeho děti.

„Pokud nějaký bude vůbec mít,“ ušklíbne se opět Ruda, „a pokud nebudou zelený.“

Ne, žádný pesimista, žádný škarohlíd nás nemůže zastavit, neboť zasloužená odměna měla přijít. Byla téměř na dosah, na dohlédnutí několika dnů.

Výbor Svazu vojenské mládeže ve své rozervanosti totiž prosadil, že budeme hrát v sobotu v podnikovém klubu BOPO Borovina. Mezi civilama. Co mezi civilama? Mezi samými ženskými!

Bože, to budou orgie!

Zbývající dobu žiji jako ve snu, denně si čistím zuby a na sobotu si schovávám dovezené civilní trenýrky. (Samozřejmě ty s kytičkami.) Přežiji běžný blbinec dnů stereotypního zaměstnání i dopolední sobotní prohlídku a po obědě již čekám pečlivě oblečen, oholen a protřen pitralonem na toužebně vzývanou vycházkovou knížku. Jediné, co mě mrzí, že nemám s sebou žádnou ochranu. V armě je neprodávají, v hartvíkovické hospodě určitě ne a já se jinam ani nedostanu. Ale co, jsem snad chlap a zvládnou to i tak.

A už je to tady: Staršina Slaný, zvaný námi Cicero, vychází z kanceláře a začne rozdávat vycházkové knížky. Maďarům (jdou do Náměště), Milošovi, Machovi i Míčovi a ... a už nikomu.

„A co já?“ ptám se Cicera.

„Co ty,“ dívá se na mne s odstupem kancelářské křesy.

„No já byl přece na seznamu pro Borovinu napsaný také.“

„Asi jo,“ vyžívá se ten byrokrat, „ale *soudruh* poručík to nepodepsal.“

„Proč?!“ téměř zařvu.
 „Běž se ho zeptat, jestli ti to pomůže.“
 To víš, že půjdu, ty třasořitko. A hned!
 Zaklepu, zařadím se a požádám o vznesení dotazu.
 Vznesení povoleno a já se tedy táži, proč nemohu odjet s ostatními na první vystoupení naší „rytmické“ skupiny.
 „A vy tam na něco hrajete?“ ptá se s ledovým klidem poručík.
 „Ne, to ne,“ vysvětluji, „ale napsal jsem jim většinu textů.“
 „A oni je neumějí, nebo co?“
 „Samozřejmě že je umějí, ale byli by klidnější, kdybych tam...“
 „Tak dost,“ sklapne on desky knihy vycházek. „Já vás tam tenkrát chvíli poslouchal, něco blbě přeložit a k tomu dopsat nějaké to ou jé, dokáže každý blbec, vojíne! Chápete?“
 Ne, nechápu. Mě tahle umělecká tvorba stála tolik sil, že se mi málem vykloubil mozek z hlavy, a on řekne: blbec!
 „Tak co, dokáže?“ ptá se teď již podrážděně poručík.
 Mlčím.
 „Myslíte, že napsat nějaký blábol do toho vašeho kraválu je těžší než vytvořit třeba takovou pěknou, politickou nástěnku?“
 „Ne,“ říkám tentokrát zcela přesvědčeně, protože já bych takovou pěknou, politicky angažovanou nástěnku nikdy vytvořit nedokázal. Aspoň ne bez několikaterého obrácení žaludku.
 „Tak vidíte,“ nasazuje poručík Brejla opět ten svůj falešný otcovský úsměv. „Proto není důvod, abyste s tou bandou jel i vy. Nebýt Svazu mládeže, nepodepsal bych to ani jim.“
 „Ale co bedny, co zesilovače, aparatura, kdo jim to všechno pomůže naložit, vyložit, odstěhovat...“
 Brejla se usměje: „Za prvé jich je jako psů a za druhé,“ pomalu otevírá opět knihu vycházek, „velitelé čet mi doporučili vojína Míču. A ten je proti vám chlap jako hora.“
 Proboha, Míču. Jak mohl v tomto případě někdo schválit Míču? Ne, že bych mu to nepřál, ale oni s ním nebyli na bramborách, a navíc, je to na úkor mě.
 A já mám přece také nárok.
 Aspoň jednou ročně!!!
 Je mi skoro do breku, ale poručík je teď laskavost sama: „Nebojte se, nudit se nebudete, já pro vás už dávno mám zajímavou práci. Převlékněte se a počkejte u dozorčího stolku!“
 To už mě mohl rovnou zastřelit.
 Sedím u dozorčího a z trucu koukám do novin. Teď jsou plné olympijských her v Mexiku.
 Když se můj dětský věk pohyboval asi tak kolem deseti let, musel jsem několikrát absolvovat podivné zařízení, jež se nazývalo pionýrský tábor. Po třech týdnech přísně organizované zábavy, kdy jsme třeba jako idioti pochodovali za zvuků fanfár s těžkými, vyšívanými vlajkami lesem, se konala závěrečná olympiáda, kde účast byla samozřejmě povinná. Já na atletiku nebyl tak úplně špatný, ale při skoku vysokém mě vždy diskvalifikovali, protože jsem se při klasických nůžkách zároveň položil na laťku i zády.
 Že prý hlava nesmí jít první. A hle! Neuplyne ani deset let a nějaký Dick Fosbury vyhraje tímto stylem opravdovou olympiádu. Ve Varvažově bys byl, Dicku, poslední, ale holt Amerika, tam se smí všechno. Konec úvahy.
 Teď už zase čtu. Čtu o skoku Boba Beamona do dalšího tisíciletí (890 cm), čtu o Černých pantherech na stupních vítězů, čtu i o obrovské popularitě našich reprezentantů, o projevech solidarity na každém kroku. Naše nejúspěšnější olympijské hry v historii nás posunuly na sedmé místo v celkové kvalifikaci národů. Na sedmi zlatých, třech stříbrných a čtyřech bronzových medailích má největší zásluhu královna her - naše Věruška Čáslavská. Vždyť jenom její svatba s Josefem Odložilem vyvolala šílenství davů. „Padesát tisíc lidí na náměstí Zocalo

před katedrálou, šestnáct tisíc uvnitř a dalších deset tisíc v ochozech,“ hlásil do Prahy reportér časopisu Stadion.

Ať vám to vydrží...

Zkrátka celý svět nám fandí, ale co je to platné.

A hlavně co je to platné mně, zvláště když mě nyní táhne poručík k sobě domů.

Samozřejmě okolo kinosálu.

Kluci plni nadšení nakládají veškerou aparaturu do útvárové větriesky, oči jim svítí, chřípí mají roztažená jako bejci, a když mě vidí, jenom smutně pokrčí rameny. Pouze Míča uhýbá pohledem, tváří se provinile, ale chřípí má roztažené také.

Bejk!

„Potřebuji přivařit držák blatníku k motorce,“ vede mě Brejla do jakési kůlny, kde se skví dvousedadlový Pionýr.

„To autogenem půjde,“ smírjuji se již s realitou, neboť ve skutečnosti jsem čekal práci daleko horší, a jak to bývá na vojně, i více degradující, „ale musí se vyprázdnit nádrž.“

„Ale to, vojíne, nějak zvládnete,“ poplácá mě Brejla po zádech a už spěchá zjistit, zdali paní Brejlová nemá zrovna migrénu.

„A do dílen odtlačit,“ mě ještě poučí ve dveřích. „Jinak by se mohla pneumatika o blatník odřít.“

To víš, že jo, dopravím Pionýra před jídelnu, tam ho našlápnu a guma neguma jedu nahoru k dílnám. Pomalu s klídkem, blatník drnčí jako zběsilý, ale čert ho vem.

Čert vem i tebe, poručíku!

Čert vem všechny!

Všude klid a mír, je sobotní odpoledne a nebyť tam nahoře, u nás, Rusáci, člověk by si myslil, že bylo celé letiště evakuované.

I přes prdlavý motor slyším někde zakokrhát kohouta, asi se z nějaké vesnice zatoulal až sem. No, máš odvalu, kokrháči, protože jestli rychle netrefíš zpět, tak tě naši bratři dozajista sežerou.

Zakokrhá ještě jednou, jako by svolával své ztracené hejno a já si vzpomněl na jiného kohouta.

Toho z Uherského Hradiště.

Byl to první zvuk, který jsem časně ráno uslyšel. Mohlo být tak půl páté, pět. Ještě bylo šero, okolo mne oddychují úplně neznámí lidé, mnoho lidí, je nás tam asi sto. Někdo chrápe, někdo mluví ze spaní a kdesi opodál nějaký náruživce, snad v důsledku divokých snů, onanuje.

Bože můj, kam jsem se to dostal!

Ležím s otevřenýma očima, hledím chvílemi do oprýskaného stropu, chvílemi oknem do probouzejícího se letního rána a je mi ouzko.

A ten kohout si kokrhá a kokrhá. Debil jeden, svobodnej.

A já čekám a čekám.

Čekám tak dlouho, až se z chodby ozvu ohlušující hvizd píšťalky a vzápětí vyjící hlas, který nám všem oznamuje, že je budíčekééééek!

A pak dusot nohou a různí pohůnci vbíhají jako divá zvířata do naší haly, strhávají z nás deky, dělají hluk a vůbec působí nepříjemně: „Jedu, jedu! Budíčekééek! Jedu, vojáci! Pohyb! Pohyb!“

Jako když šlápneš do mraveniště, mladí vojáci padají z kavalců, motají se jako pomatení, vrážejí do sebe, maďarština, slovenština, čeština, většinou nespisovná. A než se vůbec stačíme aspoň vyčůrat, je tu náááástup na rozcevičkůů!

Tak nám to, kluci, konečně začalo.

Rozcevičky na vojně, speciálně v přijímači, zdaleka nejsou tou přehlídkou ladných, odvážných a hlavně všestranných pohybů opálených mladých vojenských těl, jak nám to nabízely

všechny ty slavné spartakiády. Rozcvičky na vojně se většinou zredukovaly do pěti základních cviků:

- 1) Dřepy s předpaženými rukama. Čím jich je více, tím lépe pro bojové odhodlání nováčků.
- 2) Sklopky neboli kudly, kdy ležíte na zádech a prsty vašich rukou se musí v co nejrychlejším rytmu dotýkat špiček kanad.
- 3) Kliky. I zde platí pravidlo bodu 1, neboť až tak po dvacátém kliku máte v očích ten správný lesk, odkoukaný z filmů o Velké vlastenecké válce.
- 4) Kačáky čili kačení chůze, kdy v podřepu obcházíte stále a stále dokola ten prokletý buzerák, až vám loupe v kolenou a lýtka se krotí předzvěstí budoucích křečových žil.
- 5) A konečně - běh. Zběsilý úprk celým areálem obrovských uherskohradištských kasáren, kdy se vaši instruktoři pravidelně po 200 metrech střídají, a to si pište, že se snaží běžet bystře. Hodně bystře.

No a tyto vojenské disciplíny se v nepravidelných intervalech střídají tak, aby tělo vojáka bylo co nejvíce zhuntováno a plíce co nejdrastičtěji rozchrchlány.

Já celkem běhat uměl. Cigaret jsem tenkrát také tolik nekouřil, ale...

Ale...

V tom zmatku při prvním nekompromisním budíčku jsme se všichni vrhli nejprve na stojánek, kde byly seřazeny naše kanady. Chvilé zmatků, chvíle přetahování, dohadování a na mne zbyly botky jako pro Popelku.

Minimálně o číslo menší.

Minimálně.

Protože již při prvním kilometru usilovného běhu jsem si byl téměř jist, že mi slezly všechny nehty na nohou. Propadám se tedy v tom peletonu dozadu a dozadu, až na místo předposlední. Na místo poslední však nemám, i kdybych běžel s oběma nohama v sádře. Na posledním místě totiž bezkonkurenčně kraluje náš známý tlouštík, námi všemi milovaný Horváth. Vleče se, heká, nohy se mu všelijak pletou a jenom ze sebe vyráží: „Já už nevládněm! Á už neádněm! Á u eem!“

Přesto první rozcvičku přežiji a po návratu do budovy začínám značně rozezlen pátrat po své obuvi. Je na to sice málo času, ale přesto mi nemůže uniknout vojáček, jehož boty pleskají o podlahu jako nohy kačera Donalda.

„Ty máš moje boty!“ zaútočím na něj okamžitě.

Jeho bezelstný obličej se na mne usměje vylágrovaným chrupem a klidně dodá: „Nem tudom.“

A tak jsem se seznámil s Lacem.

Boty jsme si samozřejmě vyměnili, abychom do toho přijímače přece jenom vykročili šťastněji.

Ale ať vykročíte, jak vykročíte, mnoho toho nezměníte.

Ten měsíc sice uběhl jako voda, a jak by ne, vždyť my stále běhali také. My se přímo museli řídit. Bylo to sice všechno postupně, ale zato s náležitým řevem, s náležitou buzerací.

Vynést slavníky, rozpárat je, slámu vysypat na jednu hromadu a pak ty prázdné mrchy znovu nacpat, aby z nich byly pravidelné a tvrdé kvádry. Pro mě úkol neřešitelný.

Všechny osobní věci mít ve skříňkách pečlivě srovnané do komínků. Většinou všechno mnohokrát letělo na podlahu.

Učíme se pochodovat.

Dopředu, vlevo, vpravo, dozadu. A k tomu: Slovenské matičky, pekných synkou má-tě... Můj spolustolovník Jáno Brábel, jenž byl teď často silně roztrpčen, neboť jsem mu několikrát z důsledku vlastního hladu nenabídl potravinové přebytky, má problémy nejen

s pravou a levou rukou, nýbrž s rukama oběma. Při pochodování, ať dělá, co dělá, mu vystřeluje zároveň pravá ruka s pravou nohou a naopak.

Zkuste si to.

Brábel takto chodí suverénně, aniž by měl nějaké problémy se stabilitou svého statného, sedláckého těla.

„Kurva, vojíne,“ řve desátník teď na mě, „řekněte mu konečně, co je pravá ruka!“

„Provedu!“ postavím se do pozoru a snažím se všem vysvětlit, že pravá ruka je ta, která má palec na levé straně.

Desátník chvíli přemýšlí, prohlíží si sám své ruce, a pak mě pro jistotu pošle několikrát oběhnout buzerák.

Ale já už mám své vyšlápnuté kanady, takže...

Pak se učíme střílet, rozebírat a čistit svou zbraň. Učíme se i cviky s ní.

Učíme se používat pomůcky chemické ochrany. Oblečení v gumových nohavicích a rukavicích, s plynovou maskou na držce, běžíme v letním vedru až na vrchol kopce sv. Rochuse.

Nevidíte, nedýcháte, neslyšíte.

Desátník, který si svižně vykračuje vedle nás, poslouchá tranzistorové rádio, kde Ivona Přenosilová zpívá: Tak prázdná, tak prázdná... Jenže já přes žábry pulzující plynové masky slyším: Tak krásná, tak krásná, tak krásná budou se mi všechna jitra zdát.

Všechna jitra budou opravdu krásná, jen až se jednou dostanu z tohoto nápravného zařízení, zvaného nejčestnější občanská povinnost.

Abych nezapomněl na poplachy. Jako mimina se v deset hodin dopoledne převléknete do pyžam, vzorově zalehnete pod deky, povinně zavřete oči, čekáte a: Cvičný bojový poplach! Rychle se obléknout, naházet všechny věci do polní, zabalit i deky a prostěradlo do bandalíru a takto s veškerým svým majetkem stát do pěti minut před budovou. Samozřejmě že to nestihnou všichni, navíc kontrola výstroje prokáže tu nezapnuté knoflíky, tu špatně uložené věci, takže znovu nahoru, vše vybalit, srovnat, znovu kontrola skříněk, zalehnout a čekat. A znovu a znovu.

To samé samozřejmě i několikrát v průběhu noci, a když se zdá, že už jakž takž zvládáme, vyrazí se i s kompletní plnou polní na několikakilometrový úsilovný pochod. A běda tomu, kdo si v rámci ušetření času třeba nevezl ponožky do kanad.

A na konec přísaha, první společná vycházka a první pivo po celém tom dlouhém měsíci. A že nebylo jedno.

Někteří maďarští spolubojovníci nepili ani to pivo, nýbrž destiláty výrazně silnější.

Ožrali se jako dogy a byli zavřeni.

Je to asi ponižující, být zavřen hned po přísaze.

Po naší zatím první přísaze.

Dostí vzpomínek a rychle začít opravovat toho Pionýra

Dokodrcám se tedy před svařovnu, Pionýra raději postavím trochu dál a začnu si připravovat věci: vytáhnu ven hadice autogenu, nasadím pro jistotu jedničku hořák, ale co s nádrží? V kurzu nás učili: benzin vypustit, vypláchnout a při svařování profukovat nějakým netečným plynem, třeba dusíkem. Ale kde já to tady všechno vezmu? Prd! Bude stačit obalit nádrž mokrými hadry. Jdu tedy do kompresorovny, ale tam jsou všechny od ole-

je. To také není dobré. Přece tady kvůli jednomu svárku nebudu blbnout, a když to bouchne...

Tak to bouchne.

Ale pro jistotu si připravím hasičák i kýbl s vodou.

A můžeme začít. Plech je jako papír, odhořívá, takže tam vytvářím okolo něco jako vlašťovčí hnízdo. Pak se to obrousí. Do toho smrdí hořící lak a mě tahle práce docela začíná srát. Teď jsem již mohl být v Borovině, vykládat bedny, holky by na nás visely očima a ty protřelejší by si už dělaly rozdělovník na pokoje.

Do prdele!

Abych se alespoň trochu odreagoval, začnu si zpívat jedinou naučenou písničku

v angličtině (francouzštině):

Michelle, ma belle

These are words that go together well,

Michelle, ma belle.

Sont les mots qui von bien ensemble,

Tres bien ensemble.

„Aj lavjů, aj lavjů, aj lavjůůů,“ vyji jako šakal, když tu nad sebou cítím jakýsi stín.

Sundávám si svářecí brýle a v pokleku se otočím.

Nade mnou stojí ONA.

To její zeleno mě přímo pohlcuje a pak zašeptá: „Ja tóže Mišél. Ja Míša.“

No a co, vstanu a položím opatrně pistoli autogenu na kýbl s vodou.

„Ja tóže Míša.“ Jde blíž. „Ty možno něpanimáješ,“ ševelí sametovým hlasem, „nam tóže nráviťsja Bítls, my tóže ljubljem svabódnoju žizň.“

Stojím jako zkoprnělý, ústa asi pootevřená a ona jde ještě blíž.

Ještě blíž.

Obejme mě.

„Ja, ja,“ začíná vzlykat jako tenkrát Monika, „ja chačů tibě zkazať, što někatoryje z nas tak, kak vy,“ a znovu se opakuje, kak „oni“ ljubljut Bítls a něť takýje, kak éti drugije.

A já mám košili na pravém rameni promáčenější a promáčenější, jak brečí, jak mě křečovitě objímá. Člověk by nevěřil, co tahle obyčejná ruská holka dokáže vybrečet. S hrůzou si uvědomuji, že zatímco my ji s Lacem šmírovali, ona to nejen věděla, ale navíc se do mě snad i zamilovala. Možná z nouze, možná ze zoufalství, ale každopádně chtěla pryč.

Pryč!

Co s tím? Zvlášť když mě začíná hladit po vlasech a mezi vzlyky šeptá: „Moj daragój!“ Navíc zjišťuji, že autogen, jen tak zběžně položený na kýbl, se pnutím hadic posunul a začíná zahřívát nádrž Pionýra.

A co když to bouchne?

Ne, to ne! Snažím se vytrhnout z jejího pevného objetí, což ona asi pochopí po svém a s ještě větším pláčem utíká ke svým.

Moje padaždi již neslyší.

Nádrž samozřejmě nevybuchla a já Míšu již nikdy neviděl. Již se nikdy neprocházela před našimi okny, již nikdy jsme se nezrcadlili v odlesku jejích krásných zelených očí. Možná že už ani neměla šanci, neboť Rusové začali hned po neděli balit. Slavný maďarský pluk se vracel na své původní stanoviště. Nezůstalo po nich nic. Pouze prázdná louka, plná bílých skvrn. Ty bílé skvrny, ty fleky byly od vápna, kterým každé ráno určená směna obsypávala přes noc objevivší se hovna.

Ty bílé terče za čas zmizely, ale zelená tráva v nich už nikdy nevzrostla.

Alespoň do té doby, dokud jsem tam pobýval.

A také až v civilu jsem se dověděl něco jako pravdu o dívkách třetí kategorie.

Nebylo v Moskvě pouze oněch sedmi statečných. Nebylo pouze těch sedmi idealistických humanistů, kteří na Rudém náměstí svým protestem proti okupaci Československa riskovalo daleko více než valná většina občanů téhle republiky. Nebyli to pouze oni, i když jim by měl patřit náš vděk největší, bylo totiž i plno vysokoškoláků a vysokoškolaček z moskevských a hlavně leningradských univerzit, jejichž inteligence i rozhled je logicky vystavily pochybám o oprávněnosti vstupu spojeneckých vojsk. Nevystoupili sice veřejně, ale síť práškačů je odhalila: kluci šli na vojnu a děvčata byla zaslána jako zboží hrdinným posádkám bojujících zde se zákeřnou kontrarevolucí.

Speciálně v Milovicích je zavedli do tělocvičny, kde již kavalce byly odděleny rozvěšenými prostěradly, a tak bylo všem těm špinavým a zpoceným vojákům ze všech koutů, nor a děr Sovětského svazu umožněno vykonat jednorázově potřebu aktu lásky.

Tentokrát ne pouze k rodné straně.

Bože, jak je stále ten komunismus přitažlivým způsobem života!

Promiň, Míšo, měl jsem ti dát aspoň útěchu, aspoň naději.

A promiň i ty, Laco. Měl jsi pravdu. Měla ji.

Ale já výjimečně myslím – duši.

***Lady Madono, vždyť stále se dá žít,
i v těch dobách nejšmutnějších,
jen vy musíte chtít!***

Naše slavná beatová kapela byla vrácena ožralá, vysílená a unavená až v neděli v poledne. Pítra přivezli dokonce bez kalhot.

Míča se vrátil pro jistotu až v noci.

Zničený, nevyspalý, pokousaný a poškrábaný.

Ale nevýslovně šťastný.

Pod zámeček šli nejen všichni členové kapely, včetně Míči, ale i jejich nástroje. Pouze kvákadlo nám nechali.

A tím vlastně skončilo krátké období tvořivé činnosti společnosti AIR- INDIA. Bylo to samozřejmě k velké škodě české kultury, která, ač se stále nevzdávala tlaku normalizátorů, potřebovala nějaký zářný příklad, někoho, kdo by hrdě prorazil čelem klenbu připosranosti.

A to my již bohužel nemohli. Nu což, zaměříme se na život jako takový.

O několik dnů později.

Kdybych si kdy vedl již dříve zmíněný skautský deník, asi bych do něho dnes napsal toto:

Můj milý deníčku,

dnes bylo 28. října 1968. Jednalo se o státní svátek, neboť to je 50 let od založení naší republiky. Bohužel naše byla pouze do roku 1938, pak už si ji ti různí ideologové, co vždycky hájí zájmy pracujících, řídili, jak chtěli.

Ale přesto byla u nás na pluku sláva. Nováčci konečně složili impozantní přísahu, kde jim místo Internacionály zahráli Kdož sú boží bojovníci, a i ta přísaha byla trochu změněná. Už se tam moc nemluvílo o Sovětském svazu, ale pouze o obraně naší země. I my, vojáci druhého ročníku, jsme byli voláni po jednom do štábu, kde jsme tuto novou přísahu podepisovali. Takže já už přísahal po druhé. A dokonce se to vešlo i do této jedné kapitoly.

V Praze a Brně se konaly pokojné demonstrace, lidé nostalgicky ozdobili automobily československými vlajkami a také se sázely všude stromy republiky. I v Náměšti .

Slováci jsou také šťastní, neboť už mají v rámci zákona o federalizaci svou republiku: Slovenskou socialistickou. Pouze Lacovi je to jedno, protože on je Maďar.

A abych nezapomněl - také se povyšovalo. Poručík Brejla je už nadporučíkem a kapitán Veverka majorem. A já díky bohu stále vojínem.

A pak, že se obětavá služba vlasti nevyplácí.

9. kapitola

*Morava je přece krásná zem
osázená vinohradem.*

*Ta jižní Morava,
je naše krásná zem
osázená vinohradem.*

Chlapi na pódiu se opravdu snaží. Je to na nich vidět: zpotené tváře, vykulené oči, stále žíznivá hrdla. Dechovka na Moravě je totiž o něčem jiném, všechno je takové rychlejší, nedotaženější do zbytečně dlouhých trubkových sol, odsypává to přesně podle not, řine se to podle zdejšího života - teď se rychle radujeme, protože za chvíli můžeme dlouze tesknit.

*Na podzim, když kvetou jiriny,
připadám si sám,
sám samojediný...*

Sedíme u stolu s místními svobodnými kluky, já, Petr a Lád'a Králů, a samozřejmě se přizpůsobujeme jejich konzumačnímu, spíše likvidačnímu tempu. Pivo, víno, kořalky. A v opačném pořadí zpátky.

Svobodní kluci na Moravě netančí dříve než po půlnoci. Toto potěšení nechávají těm zasnoubeným chomoutům a stárnoucím manželům. Teď pijí. Jako o život. Teď závodí. Jako o život. A my s nimi. A to bez ohledu na to, jestli jsou Velikonoce, hartvíkovická pouť nebo Silvestr.

Jako dnes.

Poslední den roku 1968.

Roku, který nás bude pronásledovat ve snech až do posledních chvil našeho života.

Ale tady a teď se to tak nebere. V hartvíkovické sokolovně se sešla snad půlka vsi, a ta se baví, jako se bavila před deseti, dvaceti, třiceti, sto léty.

Venku je –25 stupňů, zde však všechna kamna červeně září, teplo, útulno, ženáci se v rytmu raz-dva, raz-dva točí na parketu, kluci se stále předhánějí, kdo víc vypije, a děvčátka zatím čekají. Některá otráveně u stolu se svými rodiči, některá u svého vlastního stolu a některá pouze na židlích, rozestavených okolo sálu. Čekají, způsobně čekají, až místní šohaji přestanou závodit. A my závodíme stále s nimi. Úspěšně. Já, Láďa a Petr.

Jsem zcela uvolněn, oprostěn od všech svých vojenských povinností, a je mi úplně jedno, že jsem svévolně opustil posádku. Seru na nějakou posádku, já jsem teď doma tady a teď, mezi těmito mladíky, kteří mě stále objímají kolem ramen, cpou do mě panáky, abychom pak v tom svérázném chóru mohli zpívat s kapelou:

***Muzikanti, pojd'te hrát,
písničku, kterou mám rád.
Dneska budu se svou nejmilejší
až do rána tancovat.***

Ano, jsem zcela uvolněn, ale ve skrytu duše to bzučí a drnčí, předzvěst toho, že se něco neobvyklého, překvapivého stane. Jedině to zvonění mě drží jakž takž ve střehu.

A pak se stačí ohlédnout a vidím ji.

JI.

Bože můj, Věra, kde ta se tu bere? Nemohu uvěřit vlastním očím: Věruška, má první láska, tady, v Hartvíkovicích. Sedí u stolu našich kamarádek, vesele se baví, patří neoddělitelně k nim.

Je snad osud takhle škodolibý?

Ne, pouze alkohol.

Samozřejmě že se k tomu stolu dopotácím, děvčata zvědavě zvednou hlavy a moje „Věruška“ také.

Není to ona. Není!

Je jí však tak podobná, že se mi až srdce roztřeše byvšími vzpomínkami.

„Můžu si přisednout?“

Jelikož je dnes souhlasná odpověď zbytečná, sesunu se na první volnou židli. Bohužel na tu, která je od mé „Věrušky“ nejvzdálenější.

Děvčata ožívají.

Plácají páte přes deváté, já odpovídám také v této rovině a stále se dívám pouze na ni.

A ona na mne.

Vpíjíme se do sebe svými očima, je v nich trochu rozpaků, snad trochu výzvy, každopádně náznak dobrodružství.

„Smím prosit,“ prkenně se zvednu, když se místní kutálka pokouší o něco jako fox-troty.

„Ano,“ zašeptá ona a jdeme na parket.

Uchopím ji za pravou ruku a chci začít tancovat tleskaného holand'ana. Pár rytmů a ona se začne smát: „Odkad' jsi? Tohle se u nás v Brně už rok netancuje.“

Zatvářím se na oko zkroušeně a pak dodám: „To víš, děvče, já jsem jen z takového zapadákovy, možná že jste se o něm učili v hodinách zeměpisu. Ano, určitě, protože ta malá víska se jmenuje Praha...“

A teď čekám, že padne na zadek.

Ona se naopak ke mně nakloní a pološeptá: „A kolik je tak asi kilometrů Praha od Vídně? A kolik Brno?“

Tím je vše řečeno: Pražáci, v této době jste již nebyli pupkem republiky. Naopak. Obyvatelé jižní Moravy měli daleko větší možnosti kontaktu s normální Evropou.

A že Brno ho využívalo.

„Co tedy budeme tancovat?“ ptám se nejistě.

„No přece šejk,“ směje se jako sluníčko ona.

No jasně, šejk, vždyť já ani nic jiného před vojnou netancoval, jenže my jsme kvůli tomu museli jezdit až do Všenor, kde nás stejně místní aktivní důchodci- pořadatelé při agresivním způsobu naší seberealizace rozháněli.

„Tak šejk.“

Do rytmu této kutálky nejde řídit, jenom se proti sobě vlnit, přešlapovat a pouze pohledem očí se dráždit.

A pak přijde ploužák. Ten je díky bohu stejný i v Brně.

Držím ji oběma rukama kolem pasu, no, spíše trochu pod pasem, a ona mne kolem krku. Cítím na své hrudi nejen její ňadra, ale i zrychlený tlukot srdce. Mám mluvit? Mám něco šeptat? Proč?

Je to nádherná chvíle splnutí.

Přesto se alespoň představím.

„Já jsem Hanka,“ pohlédne mi do očí ona.

Pohlédne tak, že nelze udělat nic jiného, než ji lehce políbit na rty. Sladce, něžně a celou duší.

Ty oči se však na mne dívají stále, bezedné studánky, plné očekávání.

Líbáme se tedy ještě vášnivěji, jsme vpiti jeden do druhého, přestává existovat hudba, parket a vůbec celá ta hartvíkovická tělocvična. Jsou jen dvě těla, k sobě přitisknutá, lapající po dechu ve stejném rytmu, dvě bijící srdce, jež rozšiřují cévy v předtuše pozvolna přicházejícího vzrušení.

Smích!

Odrhne se od sebe, neboť parket je již dávno prázdný, hudba pauzuje u dalšího přísunu alkoholu a vůbec, celý ten Silvestr 1968 spěje do svého vyvrcholení.

„Přijď ještě,“ prosí její oči a já jako věrný psík odkývám všechno. Odkýval bych cokoliv, protože před malou, malou chvílí jsem stál snad před samotnými branami Ráje.

Teď již vůbec nelituji toho, že jsem se svévolně vzdálil ze své posádky. Že jsem po vzoru Amundsena dobyl Jižní pól...

Bylo osm hodin večer. Třetina mých kamarádů se baví doma, druhá třetina je ve službě a ta třetí, to znamená my, vojensky úmyslně neprůbojní, a tím pádem i nevyrazní, smrdíme na rotě.

V televizi sice začíná prý nejlepší silvestrovský program, který jsme mohli kdy vidět. Program, který vši ještě dovolenou satirou se snaží vnést optimismus do žil národa, jenž opět projel svou generační šanci. Naši šanci. Šanci, o kterou se budeme snažit ještě několik desetiletí a důsledků jejího zmaření pocítíme až do konce svých životů.

Srpen 1968 nám posral mládí!

Ale o tom teď uvažovat nechci. Naši bažanti, kteří tak, jako my vloni, na žádné vycházky nárok nemají, se začínají systematicky plánovaně i neplánovaně ožírat a já se vracím ve vzpomínkách o rok dříve, kdy si naši mazáci přivezli na Vánoce sud piva, nechali se od nás obsluhovat, a jako novodobým otrokům, mezi kmitáním, kde jsme se

o naše páničky starali, nám nabídli věc tak šlechetnou, tak výhodnou, jako že jim už teď můžeme tykat.

Hurá!

Některým exemplářům jsem tuto výsadu odmítal až do jejich odchodu. A to i přes jejich další a další nabídky: Ty mi sice můžeš tykat, ale jinak se nic nemění - já pán, ty kmán!

A pak přišel loňský Silvestr 1967. Opět mráz jako na Sibiři. Byli jsme povoláni do stráže, kde dvě hodiny chodit, dvě hodiny spát, dvě hodiny chodit atd. a to po dobu 24 hodin. Vyfasovali jsme sice těžké a teplé kožichy, ale nohy v kanadách zábly stejně.

Na mne vyšla služba od třidvaceti do jedné. Imaginárně jsem si o půlnoci připil pohárem naděje s jasnou oblohou, plnou hvězd a galaxií, aniž bych tušil, že rok 1968 bude takový, jaký bude.

Krásný i tragický. Zlatý i prokletý.

„Je Silvestr, co čumíš do blba?“ přisedne si ke mně Ruda.

„Ale,“ usměje se omluvně, „jen tak jsem přemýšlel, co se za tenhle rok vlastně změnilo?“

„Hodně, moc, a hlavně se mění teď,“ odběhne Ruda a za chvíli se vrátí s jakýmsi sešitem. „Já si to teď všechno vystřihuju a lepím a můžu ti říct, že to jde všechno pěkně, ale pěkně do prdele!“

Rozevře sešit a začne mi předčítat: „Na výročí Velké říjnové soc-revoluce došlo ve všech větších městech k demonstracím, při nichž VB použila slzného plynu, obušků a hasičských stříkaček. V Praze bylo zadrženo téměř 200 lidí.

To je soudržnost, to je solidarita, co? Ještě že máme opravdové soudruhy, kteří hned 10. listopadu uspořádali v Lucerně svůj mítink. Hlavní projev měl Václav David a já si moc dobře dovedu představit, o čem mlel.

Teď lepší zprávy: 1000 pražských novinářů se 18. listopadu sešlo také v Lucerně, ale oni na rozdíl od těch starých konzerv vyjádřili nespokojenost s posrpnovým vývojem a zavázali se k vzájemné solidaritě a k pokračování v demokratizaci.

Tento směr podpořila i třidenní stávk studentů, kteří předložili své požadavky shrnuté do deseti bodů, v nichž je kladen důraz především na svobodu kulturního života a vědeckého bádání.

13. prosince senát Vyššího vojenského soudu v Příbrami zprostil v plném rozsahu obžaloby z roku 1948 generála Heliodora Píku, který byl v roce 1949 popraven.

Jo, a taky se stupňuje boj o Smrkovského. Zatímco odborové svazy pracujících v kovoprůmyslu a v zemědělství vyhrožují v případě jeho odvolání stávkou, stále drzejší Husák v televizním projevu požaduje, aby se předsedou Federálního shromáždění právě místo Smrkovského stal Slovák...“

„Za co že byl ten Husák za Novotného zavřený?“ přerušuji Rudův vyčerpávající politický komentář.

„Za buržoásní nacionalismus.“

„Tak to se máme na co těšit, vid’?“

„Ale houby,“ rozjíždí se znovu Ruda. „Ten teď s buržoasií nemá vůbec nic společného. Ale podle mne za ním stojí Rusáci. Vždyť těm je Smrkovský trnem v oku už od pětačtyřicátého.“

(Jelikož hrozila velká krize mezi vládou a občanstvem, Jiří Smrkovský raději sám po Novém roce odstoupil. Pozn. autora)

„Ale tohle je zajímavý,“ je dnes Ruda opravdu k neudržení. „Víš, kolik je vůbec ve Fondu republiky?“

„Asi dost.“

„273 miliónů korun a 80 kilogramů zlata. Správní výbor Fondu republiky považuje díky současné situaci tuto nevídanou občanskou iniciativu za ukončenou a navrhuje, aby byl její výsledek použit na nějaký prospěšný účel...“

Ušklíbnu se nad tou zprávou a je mi líto všech těch upřímných babiček, které si strhávaly zlaté náušnice po svých prarodičích, aby podpořily ideu svobodné republiky.

Jak naivní, ale na druhou stranu krásné. Tohle už asi dlouho nezažijeme. Pokud vůbec.

Zrovna takovéhle babičky nám zvesela mávaly a smály se na nás bezzubými ústy, když jsme s kolonou vojenských nákladůků brázdili nejen samotné Uherské Hradiště, ale i blízké okolí, i část Slovácka. Bylo šokující si uvědomit, že se nacházím pár kilometrů od slovenských hranic, pár kilometrů od Staré Turé a tudíž i od Dubníku, odkud jsem se teprve před nedávnem vrátil.

Byl jsem to vůbec já?

Bylo to ještě v tomhle světě?

Mávají nejen babičky, ale i chlapi, malí kluci u silnice salutují a děvčata nám se svým typickým chichotáním posílají vzdušné polibky.

A to se mi líbí, takže to všechno předtím asi bylo v tomto životě, pouze teď jsem tak trochu sterilizovaný a zalitý horkým khaki nálevem, jenž se nazývá základní odborný výcvik. I když stále ještě po ránu běháme jako šílení, odpoledne pochodujeme a večer znovu a znovu vytváříme z našich věcí přesně řezané komínky, přes den už je to lepší.

Strážní oddíl, v němž byl mimochodem i Venca, už odjel do Náměště, aby se ujal svých bojových povinností, a my ostatní jsme znovu školeni, přeškolení a doškolení.

A to odborně.

Ze zedníků tu udělají kuchaře a z řezníků pomocný lékařský personál neboli lapiduchy. Vojna vám totiž otevírá obzory a dokope vás až tam, kam byste si sami nikdy netroufli. Někdy až mezi elitu. Elitu pluku. A proto motoráři, sedačkáři, zbrojaři i drakaři tráví celé dny na učebnách, kde se do nich vtlučí snad každý jednotlivý čudlík, každé jednotlivé hejblátko stíhacího bombardéru Su 7BM.

No a my řidiči kolových vozidel absolvujeme kompletně znovu celý kurz. Navíc ještě jízdu s přívěsem, terénní brodění na blátivém tankodromu a jízdu v noci bez rozsvícených světel. To vám na hlavu nasadí snad pětikilové zařízení, a pokud si při rozjezdu nezlámete vaz, můžete pokořovat i tu nejhlubší temnotu. Vše vidíte žlutě a zeleně, někdy o něco blíž, jindy o něco dál, a pouze duchapřítomnost instruktorů zabrání tomu, abyste nesjel do první škarpy.

Naši instruktoři...

„Zavolej Kříže a pojedete se mnou,“ přichází ke mně jeden četař, jehož černé vlasy téměř překrývají uši.

„Provedu, soudruhu četaři!“ postavím se do pozoru a předpisovým poklusem se chystám doběhnout pro Karla.

„Běž do prdele s tou kašpařinou,“ a mávne rukou k téměř nové Tatře 138, kam se máme dostavit.

Karel, byť dostával zabrat tak, jako my všichni, smysl pro humor nikdy neztrácel: „Že bysme si jeli zaflámovat?“

To určitě.

Rozpačitě nasedáme, první řídí Kája, brána našeho vězení se otevírá a my vjíždíme do města. Do města plného lidí, kteří třeba jenom někam jdou, sedí před restauracemi, vodí se za ruce, podle mne jim teď patří celý svět. I když samozřejmě koukáme po holkách, což je pro nás v současnosti tvor téměř neexistující, smyšlený, něco jako Yeti, Karel jede bravurně. Pak se vystřídáme, já projedu ze všech čtyř stran jedinou svě-

telnou křižovatku, která zde tenkrát byla, pár odbočení doprava a doleva, ale co je to proti starým Vršovcům, Karlínu nebo samotnému centru Prahy, kudy nás v autoškole ve dne i v noci ze všech směrů protahovali.

A mlátili.

I když teď vidím, že zaplat' pánbůh za to!

„To stačí,“ zapálí si instruktor cigaretu a ukáže imaginárně před sebe: „A teď ven, na Gottwaldov!“

Čekám na další pokyny, ale četař jenom spokojeně vyfukuje kouř a dělá, že ho už nezajímám.

Dobře, vrátím se tedy do středu města, projedu světelnou křižovatku již po páté, ale tentokrát s tím, že si všímám nápisů na tabulích a žádaným směrem odbočím. A pak už jen po hlavní silnici, ven z města, mezi pole i občas roztroušené vinice, stále po žluté značce, a to až do jedné vesničky.

„Tady zastav!“ ukáže instruktor směrem k jedné zahradní restauraci. No spíše ke dvěma dřevěným lavicím před touto hospůdkou.

„Tak co si dáte, vojáci?“ zeptá se, když se posadíme.

To má být další zkouška, další test?

„Bohužel limonádu,“ odpovíme dvojhlasně.

„Prdlajs, kluci, dáme si všichni pivo a nesnažte se ho platit.“

?

„No a co: Policajti nás stavět nesmějí a na atíky (ATK- voj. policie) tady nenarazíme. A i kdyby, za pár...“

Tím je vše řečeno.

Popijíme všichni tři ten pro nás nedostupný mok a četař vypráví dál: „Já jsem Michal, z Nuslí. Až vy skončíte tenhle výcvik, tak já jdu už konečně domů. Po šestadvaceti měsících zpátky do Prahy.“ Napije se dlouze ne příliš dobrého piva a pokračuje: „Já si vás sem vzal proto, abyste mi v klidu řekli, co je tam doma nového?“

„A to jako co byste chtěl vědět,“ ptám se.

„Za prve mi nevykej a za druhý- všechno. Kam se chodí tancovat, kde jsou teď dobrý hospody, kde nabalit nejhezčí holky, zkrátka všechno.“

No já nevím,“ a snažím se sám vzpomenout, co bych mohl doporučit. Ještě že je tu Karel, začne sice pomalu, rozvážně, ale pak se rozkecá a začne líčit Prahu pomalu tak, jako kdyby popisoval samotnou noční Paříž.

Michal mu visí na rtech a je vidět, jak se těší, jak se těší...

Je to téměř absurdní, četař, který je tady téměř absolutním bohem, najednou neví, kam že se to vlastně vrací. Domů? Ano, ale v jakém čase? Je to ještě pořád doma?

Pro Michala to doma bylo tenkrát ještě celkem vstřebatelné, ale když jsme se vraceli domů my, a to po více než šestadvaceti měsících izolace, bylo všechno jinak.

Byla jiná Praha, jiná republika, jiný svět.

A jiní lidé...

Ale o tom až úplně na konec.

„A kam jste kluci vůbec přiřazený?“ ptá se teď už náš kámoš při druhém pivu.

„Já na prapor,“ říká Karel, „a já na pluk,“ dodávám. „Prý k elitě, jak jsem slyšel.“

Michal se na mne útrpně podívá, vzdychne a poté si ještě poručí rum. „Vy už si radši nic nedáte, a já nazpátek neřídím. Takže říkáš pluk...“

Zapálí si další cigaretu, odhrne si vlasy z čela a jeho další slova jsou určena převážně mně: „Já jsem totiž taky z pluku. Byl jsem dokonce velitelem řidičů, to znamená družstva, do kterýho budeš přidělen. Ale abys pochopil, co to znamená, musím začít trochu zešíroka. Nevím, jestli to je podle ruskýho vzoru, anebo to vymysleli naši papaláš, ale žádněj voják nesmí sloužit v místě svýho bydliště. Teď mají trochu vyjímku

ženatý, ale těch je pár. To znamená, kluk z Prahy do Košic a Slovák třeba do Chebu. To aby se ta naše vzájemnost ještě více přitvrdila.“

„A aby se taky trochu promíchaly geny,“ nezapomene dodat na vše myslící Karel.

„To si piš, že se míchají, a tvrdě. Ale kde jsem skončil? Jo. Náš ročník, ten, co jde teď do civilu, byli většinou kluci z Plzně a Prahy. A naši mazáci byli ti nejpravověrnější Slováci z okolí Žiliny a Trnavy. A ty nám dávali takovej kouř, že plno z nás myslelo na špagát. A pak přišli naši bažanti,“ napije se četař Michal rumu. „Většinou z okolí Ostravy, sem tam od Olomouce. Nebudeme takový kurvy, řekli jsme si tenkrát, a snažili se navodit aspoň trochu kamarádkou atmosféru. Jenže za půl roku jsme poznali, jaká to byla chyba, protože takovej spolek ulejšáků, podrazáků a křiváků museli na tý jejich vojenský správě vybírat snad podle nějakýho speciálního klíče. Proto jsme museli přitvrdit, nasrat se a udělat jim opravdovou vojnu až do posledních dnů. A věřte tomu, kluci, že když se spojí pražský a plzeňský palice dohromady, že to byla opravdu buzerace na úrovni. Až se za to teď stydím. Jenže oni si to zasloužili. Nepřijali zpočátku podanou ruku, naopak ji poplivali. Dejte tady tomu vojákovu taky rum,“ zavolá na hospodského, ukáže na mne a obrátí se ke Karlovi: „Ty to zpátky dojedeš, vid’?“

„Jasně,“ kývá Karel a je rád, že se nedostane mezi elitu. Na pluk.

„Váš ročník řidičů na pluku jsou kluci z jižního Slovenska a ty - Pražák!“ ťuká si se mnou četař. „Nechci tě strašit, ale připrav se na nejhorší. Já už ti nic víc poradit nemůžu, než zatnout zuby a vydržet. Jinak, do konce výcviku budete oba jezdit se mnou a pak, pak je to na vás...“

Vypiji rum na ex a už se těším, jak budu zatínat zuby. Tenhle, podle Karlovy optimistické předpovědi, flám skončil pro mne poněkud tísnivě.

Celý zbytek přijímače proběhl v pohodě.

Už se těším na pluk.

Mezi tu elitu...

V Hartvíkovicích však pokračuje Silvestr dál...

Hudba opět hraje. Petr už má hlavu na stole a Láďa někam zmizel. Rozhlížím se po sále a pojednou ho vidím v družném, velmi družném rozhovoru s menší, příjemnou černovláskou. Sedí s ní osamocen u stolu, stále si něco šuškájí, chichotají se, líbají se.

OK, Láďo, je to OK! Konečně jsi pochopil, že na světě není jenom nějaká Iveta. Že svět je plný krásných, mladých holek, a tenhle kraj Moravy je jimi přímo přehlcený.

A kde je moje Hanička?

Když jsme byli ještě ve výcviku v Uherském Hradišti, téměř každý vesnický kluk, ať z Moravy či ze Slovenska, měl ve své peněžence fotografii buď své snúbenice, nebo aspoň děvčice. Ve chvílích volna si je navzájem ukazovali, hodnotili a chválili. Ani slovo špatného, to by člověk zle pochodil.

To byly zkrátka jejich děvčata, možná již od školních let předurčená nebo vybytá, to byly jejich panenky Márie, ke kterým se denně modlili, které v těch těžkých časech vzývali a jejichž dopisy jim pomáhaly překonat všechny tehdejší útrapy.

„Ukaž nám svoju babu!“ útočili na mne a moje odpověď, že já žádnou nemám, brali jako nepochopitelnou úchylku.

„A nejsi ty nakonec buzerant?“ vyzvídali s odporem a moje vysvětlování, že proč se vázat, proč se na vojně trápit, měli jako výmluvu.

Přitom Láďa Králů toho byl neoddiskutovatelným důkazem.

Leč čas letěl.

Po hektickém srpnu 68 přišla doba zpytování svědomí. Být dospělejší, napsal bych i hodnocení života. Mazáci odešli, my měli daleko více času. Na všechno. I na přemýšlení. I na vzpomínání.

A vzpomínky se začaly rojit každou noc.

Vzpomínky, lítost a – zoufalství.

Začalo se mi jako malému klukovi stýskat. Byl jsem najednou sám mezi spoustou lidí.

Já se tomu bránil. Já nechtěl. Ale jednou to muselo vyplýnout: ve chvílích největších depresí píši nejprve Věře, a když odpověď nepřichází, i Ireně.

Srdcervoucí dopisy, kde se kají ze všeho, čeho jsem se dopustil i nedopustil. Dopisy plné naděje a očekávání. Vždyť: *Na vojně se všemi seřvávaný kluk cítí tak osamocně, že si pomalu přivlastňuje i tu Andulku ze 7. B, které dal tajně pusu a která ne něj doted' dozajista myslí.*

Samozřejmě, že žádná odpověď mi už nikdy nepřišla.

A teď tu mám Haničku.

Nebo spíše náhradní Věru?

***Hrajte, já ráda tancuju,
možná že zítra
už tady nebudu.
A pro to hrajte,
já chci být veselá,
vždyť na mě láska má zapomněla.***

Zvedám se a jdu pro ni znovu tancovat. Asi je to teď jedno, jestli tahle řízná dechovka hraje polku či valčík, my se stejně točíme jako čamrdy, hledíce si navzájem do očí, do jediného pevného bodu této vířící sokolovny, a to, co v nich vidím, mi zatoučí hlavou ještě víc než tenhle nekončící kolotoč- a já se zastavuji.

„Co je?“

„Měl bych jít chvíli ven, na vzduch,“ lapám po dechu.

„Přehnal's to,“ usměje se a sama mě vede skrz dvoje dveře do sibiřské pohody.

Tam je to jako rána palicí, ale to všudypřítomné mrazivo mi dělá dobře.

A ona stojí naproti mně. Jen tak, v plesových šatech.

„Není ti zima?“ ptá se starostlivě a mateřsky se ke mně přivine.

„Ne, ještě ne,“ absorbuji ten blahodárny chlad, který mě tak trochu navrací do stavu střízlivosti.

„Ale mně začíná být,“ omluvně dodá a jakoby se rozprostře, abych si všiml nejen jejích vzdušných šatů, ale i toho, co je pod nimi.

A že tam bylo.

Krásné, mladé dívčí tělo, rostlé přesně tak, jak si sama příroda přeje.

Tím pádem jsem si přál i já.

„Pojď tedy dovnitř.“

Ale kam? Kde najít tichý a klidný kout?

Sama tělocvična je teď neutuchajícím rájem křepčícího davu. Jedna boční chodba vede do Pekla, kde se nalévá tvrdý alkohol a která je teď v pernamentci oboustranně. V druhé boční chodbě je odstaveno tělocvičné nářadí: kůň, švédské bedny, žiněnky, ale chodí se tudy záchodky. V této době také dost frekventovaná cesta.

Ale jediná.

Právě za tyto bedny se schováme a začíná něco jako milostná předehra. Předehra mnohokrát přerušovaná výkřiky opilců a ječením jejich manželek, které si takto cestou

k úlevě sdělují své zážitky. Ano, má ruka se sice vsune až pod podprsenku a hladí její drobná, pevná nadra, ale to je všechno.

Nejde to.

Proudy čůrání chtivých se stupňují a hrozba odhalení se procentuálně zvyšuje.

„Přijď před půlnocí,“ zapíná si šaty, „já teď musím ke svým sestřenicím.“

„Přijdu,“ dávám jí čestné slovo.

Dříve bych řekl: pionýrské.

*

„Ale tohle mě sere,“ tluče Ruda ukazováčkem do svého sešitu pravdy. „Ministerstvo vnitra omezuje, prý dočasně, soukromé cesty do kapitalistické ciziny. Víš, co to znamená? Víš, kde jsme?“

„Já vím, v prdeli.“

„Tak proč jsme se tu anglinu tak dřeli? Kde jsou potom všechny naše povojenský plány?“

„Taky tam,“ konstatuji a nedá mi doplnit, že jsme se v té angličtině pro samouky dostali stejně pouze na začátek třetí lekce.

„To je jedno,“ rozčiluje se Ruda dál, „zbytek bysme už pochytili v praxi, ale kam pojedeme teď?“

„Taky tam...“

„Ne, to ne, já se s tím nesmírím,“ zavře Ruda svůj sešitek. „Já stejně zdrhnu, já tu nebudu, mně je z toho tady na blití.“

„To je slovo chlapa,“ ozve se z chodby. „Máš teď, Rudolfe, jedinečnou příležitost.“ Lád'a Králů a Petr.

Stojí nad námi jako dvě zapomenuté sudičky a přímo nám vnucují vizi naší další cesty osudem.

Ne, nešlo o kvapný a nebezpečný přechod rakouských hranic, ale pouze o urychlený přesun do hartvíkovické tělocvičny, kde se jako všude v republice, jako všude v křesťanském světě slaví Silvestr.

Silvestr 1968.

„Lád'a má vycházku, ale nemá kam jít,“ vysvětluje Petr, „tak si myslím, že bysme ho neměli nechat ve štychu.“

„No jo,“ pohlížím vděčně na sálající kamna,“ jenže Lád'a je oblečenej. Mantl, beranici, všechno. A nám pro jistotu lampasáci všechno zamkli. Abysme prý neměli cukání.“

„No to nám taky,“ směje se Petr a předvede se jako na módní přehlídce: „Pod sako stačí nějakej svetr, do polobotek teplý ponožky, ruce si cestou zadejcháme a lodička nám bude chránit v případě sněhový vichřice naše krátké, leč slušivé vlasy.“

„Ty seš cvok! Vždyť venku je nejmíň třicet stupňů a to nemluvím o závějích mezi dráhami a silnicí.“

„A co? Chceš tady snad tvrdnout s bažantama,“ rozhodí rukou, aby demonstroval momentální stav na rotě. Ti mladí kluci využívají toho, že tu dnes mají početní přesilu a stále pijí jako o závod. Takhle se nedodívají ani konce televizního Silvestra.

A oni se ani nedívají.

Potulují se po chodbách, zpívají, vykřikují silná hesla, zkrátka to tu přebírají.

Takže co, Rudo?

„Já nejdu, odmítá on. „ne, že by mi vadila ta zima, ale vždyť mě znáte, já na to pítí moc nejsem.“

A co já?

Někdo zvrací u dozorčího stolku a ze zpěvu se stává řev.

„Já jdu, Rudo, sory!“ vbíhám na pokoj, nic nedbaje takových těch keců, jako že ty si náš nejlepší mazák, a teď se s náma musíš napít. A znovu a znovu.

Hodný kluci, ale já teď raději pryč a rychle, nebo se sám z téhle roty poblizu.

Oblékám se podle Petrova vzoru a vyrážíme. Lád'a oficiálně přes bránu a my mnohokrát procházenou cestou.

Jenže teď není léto, naopak. Letiště je samozřejmě od sněhu uklizené. Ale tam dál. Boříme se po kolena do sněhu. Teplé ponožky v polobotkách nasály už tolik vody, že začínají pozvolna namrzat. Do toho nám ostrý severák mete do tváře dvacetistupňový mráz, ale my jdeme. Jako stroje, neboť vidinu svobody, vidinu nádherné noci, strávené mezi přáteli, nemůže žádná ruská sibérie zničit.

Zima na vojně.

Levá noha, zvednout, dup! Pravá noha, zvednout, dup! Světla hangárů mizí a my jdeme vstříc bílé pustině.

Zima na letišti.

Hrůza!

A že obě zimy tady byly takové, jaké mají být. Se spoustou sněhu. A to je u naší zbraně neštěstí. Přistávací dráhy sice brázdily Tatry 111, které měly místo korby připevněný tryskový motor, jenž vystřelujícím žářem proměnil v páru i několikacentimetrový sněhový nános. Ale co stojánky, letadla před hangáry, zapadaná vozidla v autoparku? I tohle musí být vždy bojeschopné. Sice teď nevím proti komu, ale nedělní ráno a první pohled z okna, kdy ta bílá duchna ležela všude, znamenalo jedno: vše, co se na pluku hýbe, bez ohledu na volno, na vycházky do rukou hrabla i lopaty a hrabat, házet, nakládat a když ten bílej sajrajt padal stále a stále, vrátit se tam, kde jste ráno začali a: hrabat, házet, nakládat.

Tohle je tedy romantická zima na vojně.

Zima podle pana Lady.

My teď s Petrem sice nic proti romantice nemáme, hlavně té, co nás čeká v hartvíkovické tělocvičně, ale toho sněhu by přece mohlo být o něco méně.

Levá noha, zvednout, dup! Pravá noha, zvednout, dup!

Zachtělo se ti za děvčátky? Tak trp! Blbe!

Konečně jsme na silnici, já se otáčím na tu štreku, co jsme proplužili, a ani se mi nechce myslet na to, jak se dostaneme zpátky.

Čert to vem! Nějak to dopadne.

Navzájem se oklepeme a teď již z nutnosti poklusem vyrážíme k zářícím oknům, kde je teplo, kde je život, kde jsou normální lidé.

Projdeme kolem stolku, kde místní hasiči prodávají lístky, ale nás se to netýká, protože my, polárnici, jsme si již svůj vstup zaplatili. Dobyli jsme Jižní pól.

Láďa dorazil asi za hodinu po nás. Sice také vymrzlý, leč nepromočený a nezničený, šel totiž pouze po silnici.

Proto on musel vstup disciplinovaně zaplatit.

*Morava je přece krásná zem
osázená vinohradem.
Ta jižní Morava,
je naše krásná zem
osázená vinohradem.*

A je to tady.

Posledních pět minut roku 1968.

Muzikanti rychle dopíjejí panáky, piva i vína, či všechno najednou. Všude na stolech se pojednou vylíhly láhve šampaňského. Hartvíkovičtí kluci řvou jako o život, Láďa s tou svou černovláskou někam zmizel a zmožený Petr má hlavu stále na stole a spí jako nemluvně.

Už, už to začne, trumpetáci špulí rty v tom jejich pppr, kapelník se namáhavě zvedá a kráčí vstříc svému poslání, já urychleně pohledem vyhledám Hanku, která už také pomalu vstává, když tu mě někdo popadne za rameno.

Děda Dvořák.

„Vojáku, všechno nejlepší,“ ťuká si se mnou slivovicí.

„Děkuju,“ popadnu to, co je po ruce a připijíme si. „A nezlobte se,“ dodávám.

„A to proč?“

„Já jsem tenkrát lhal, tenkrát hned po okupaci.“

„Ale, synku,“ začne se smát, „dyť já lžu pořád. Lidi to chtěj slyšet.“

Jsme jedné krve, ty i já...

„Já nikdy nikoho nezabil, víš?“ dívá se na mne opět těma svýma dojemnýma očima.

„?“

„Mimo prasat, ovcí, koní, psů a tam taky veverek,“ pokračuje. „Já sice byl v Legiích, ale u proviantu. A teď běž!“ dá mi herdu do zad. „Běž za tu svoju Brňandu!“

„Vy ji znáte?“

„Jí ne, ale její máma je od nás. Možná že je to i nějaká má praneteř. Kdo si to má při třetím manželství pamatovat. Běž!“ a postrčí mě, že na parketách málem uklouznou.

V pravý čas.

Začíná silvestrovské mišmaš. Od každého kousek a pár minut před půlnocí zhasínají světla.

Přestáváme s Hankou tancovat, objímáme se, jako by nás venkovní vichřice měla odtrhnout. Nic neříkáme. Pouze se líbáme.

Krásná tečka za rokem 1968.

Bim, bim, bim!

Opět světlo a někdo řve do mikrofonu: „Ať žije nový rok 1969! Ať žije naděje, ať žije svobodná Československá socialistická republika!“

Že by místní pan učitel?

Na to nyní nemyslím. Hanka si mě odvede za ruku k sobě ke stolu a teď se teprve rozpovídá: Kde bydlí, co studuje, že hraje závodně házenou (Věra hrála za Hostivař pozemní hokej), co ji zajímá a co ji nezajímá, kde co je v Brně za filmy, za koncerty, je z ní najednou upřímné, upovídáné dítě. „A co ty, ty mi nic neřekneš?“

„Promiň, ale do toho tvýho kulometu se už nevejdu. Není tam místo.“

„Tak povídej.“

„Ne,“ vezmu ji za ruce. „Já ti to všechno napíšu. Pomalu, postupně a s láskou.“

„Co bylo to poslední slovo?“ má pojednou zvlhlé oči.

„Láska. Láska, Haničko.“

Bing! Román ala červená knihovna?

Ne.

Tohle se lidem opravdu občas stává. Vzácně, třeba jen na jednu tisícinu vteřiny, ale je to tam. V srdci probuzená plazma obejmě toho druhého a vzájemné jiskření dokáže prolomit i hradby nedělitelnosti elementárních částic hmoty.

Bing! Další kecy. Tady se bohužel nenatáčí další díl milostného toužení Angeliky de Peyrac, ale tvrdý dokument o začátku roku 1969.

„Ztratil se Petr,“ stojí nade mnou Lád'a Králů i se svou půvabnou černovláskou.

„Jak ztratil?“ vymotávám se z těch omamných pavučin okouzlení.

„No, ztratil. Spal na stole a pak vyběh ven. Aspoň to říkají místní kluci.“

Vyběh ven? Teď, do této doby? Do tohoto počasí? Vždyť tam zmrzne! Vždyť má oblečení ještě tak na velikonoční procházku.

Co zase teď?

Na jedné straně sladce se rozvíjející románek, na druhé smrt kamaráda ve zbrani.

„Promiň,“ políbím Hanku nejprve krátce a pak o něco vášnivěji. „Musím ho najít. Musím!“

Její zmatené oči vyjadřují bezmezné zklamání: „Vrátíš se?“

„Nevím,“ odpovím po pravdě. „Chtěl bych, ale nevím. Pochop, prosím tě, lásko!“

Štrachá rychle v kabelce, něco čmárá a pak mi podává kousek papíru s její brněnskou adresou: „Piš, piš mi, prosím tě, piš mi!“

„Ano, budu, pořád,“ slibuji, naposled ji ještě políbím, potom teatrálně i její adresu, kterou si schovám do levé kapsy, na srdce.

„Ahoj.“

„Ahoj.“

A vybíhám do takové zimy, kterou nám sem mohl exportovat pouze jediný národ na světě. Teď nemyslím Eskymáky.

díky kompozici se ocitáme zpět, přesněji řečeno ve dni 30. září 1967

Řidiči samozřejmě odjížděli z Uherského Hradiště poslední. Nahnali nás do výcvikových nákladňáků, kde jsme celou cestu prodrncali na bočních, dřevěných sedačkách, a jak se blížila Náměšť, jak se krátila vzdálenost k naší domovské posádce, strach se stával stále hmotnějším.

V přijímači bylo na třicet nováčků pouze pár velitelů. Pár mazáků. Teď samozřejmě nemyslím instruktory třetíročníky. Myslím poddůstojníky, kteří nás budou celý rok nejen úkolovat, ale i cílevědomě buzerovat. A to se zmiňuji o poddůstojnících z praporu, s kterými již nepřejdeme do styku.

Ale jsou i poddůstojníci z pluku.

Z elity.

Které zatím neznáme.

A pak tu budou mazáci. Zde se poměr mění na 1 : 1. Těm už neuteče nikdo. Zvláště těm z pluku, kteří tak milují Pražáky.

Zatnout zuby - a vydržet!

Vjíždíme do „tereziánské“ brány praporu, seskok na povel, seřazení do čet, místní kluci odpochodují na ubikace a nás tam uprostřed stále žhnoucího zářijového slunce zůstane pět: Já, Horváth, Laco, Balasz a Takacz.

Kam máme jít?

Na zádech velká polní, kde mimo slavníku máte vše. Na jednom boku plynová maska, na druhém její doplňky, tzn. nohavice, rukavice a hlavně papírová pláštěnka proti atomovému výbuchu, přes prsa samopal a v ruce na ramínku jednou použité vycházkové šaty (přísaha).

Kam teď?

„Vy, vojáci, běžte na pluk“, instruuje nás mně tak známý důstojníček. Náš kamarád z prvního dne vojny.

„Ale kudy?“ ptám se ho.

„Porád po silnici, až tam, až tuná!“

Jak vyčerpávající navigační vysvětlení.

Jdeme tudíž pořád po silnici, do kopce, spaluje nás vedro, všechno je těžké a na obou stranách borový les. Tak lákají. Vidím skrz stromy prosluněné paseky, jistě plné hub. Paseky s měkkým a voňavým mechem, kde se po celonočním flámu dá rozprostřít celta a kde se ve fascinující vůni pryskyřice tak krásně a inspirativně usíná, že co sen, to krásná kapitola imaginárního života.

Honí se mi to v hlavě, ty vzpomínky na svobodné usínání i probouzení v přírodě. Byla nám od časného úsvitu zima, pekelná zima, ale potom jsme to dospali za podpory prvních hřejivých paprsků letního slunce. A když jste se z toho zauzlení cely a deky vyhrabali, protáhli se, mohli jste v duchu zařvat celému Vesmíru: Další noc pod širákem. Jsem tvůj, Přírodo, a ty jsi má. Pokořil jsem Tě a děkuji Ti za dar nejcennější, za pocit svobody a volnosti, který teď mou duši objímá!

Teď však nejen mou duši, ale i celé tělo objímá kompletní výstroj vojáka z roku 1967 a také rozhodně nikomu neděkuji, spíše naopak. Ale to my všichni. Máme už této štreky plné zuby, včetně Laca, který si pro usnadnění námahy snaží zaklínit ramínko s vycházkovými šaty právě do k tomu uzpůsobených mezer jeho chrupu.

Neúspěšně.

Ale to už vidíme závoru našeho slavného pluku. Projdeme k dozorčímu a ten nejudýchanější, ten, na kterého jsme neustále čekali, kterému jsme se nažili pomoci, ze sebe vyrazí jako z kulometu: „Vojín Horváth plus čtyři hlásí příchod na pluk!“

Voják stojící u závory takhle formulované zařazení asi v životě neslyšel, proto jde raději za dozorčím posádky, který kamsi telefonuje a za chvíli k nám seshora spěchá jakási postavička, jež zblízka skví se nejen vyleštěnou svobodnickou peckou, ale i přísným, velmi přísným pohledem: „Sem svobodník Chýla, váš velitel, a je to dost, že ste konečně tady. Poklusem za mnou!“ a ten blbec se opravdu rozběhl.

My ne.

Už to nešlo.

Pouze Horváth naprázdno trhal nohama.

Ale i tak jsme se před rotu nakonec dopracovali: přízemní barák s čelným vchodem, samozřejmě okolně ozdobený záhonky, v nichž se pravděpodobně v pravidelných intervalech střídaly číslice různých výročí. Teď byly nezničitelnými afrikány obrostlé neutrálně, i když to slavné padesáté výročí VŘSR se nezadržitelně blížilo. Ale to se zvládne. Vždyť jsme armáda míru. A tohle umíme.

Připotácíme se tedy k tomu vchodu do naší roty, do našeho druhého domova a než nesměle vstoupíme, musíme uhnout několika projektilům, které bledé, oči vyvaleny, vystřelovaly v nepravidelných intervalech ven i dovnitř.

Já ty projektily znám.

To byli mí přátelé z výcviku. Naše parta z rekrutského vlaku. Mí hrdí, odvážní kamarádi.

Teď tu kmitají jako nepřítel, v očích strach a - prázdno.

Zombici. Vojenští zombici.

„Co je?“ snažím se zeptat Jardy Nováka.

„Radši se neptej. Nemám čas!“ vysvětlí mi to.

„Co je?“ vyhrknu na Rudu, který vleče na zádech do sprch kovovou kostru postele. Jeho odpověď je i při velmi, velmi volné stylizaci této knihy nepublikovatelná.

„Co je?“ už téměř s pláčem se obracím na Ivana, který kartáčkem na zuby drhne centimetr po centimetru nekonečnou plochu chodby.

„Uvidíš.“

Uvidíš?

A viděli jsme.

Byla sobota, sobota po obědě, doba, kdy se ve všech kasárnách ČSSR schylovalo k tzv. sobotní prohlídce. Za čas se armáda sice také trochu zliberizovala a ze sobotních prohlídek se staly páteční, jenže teď se buzerovalo ještě i v sobotu.

Svobodník Chýla nás dostrká až přede dveře našeho pokoje, poté je rozevře a s plameným pohledem pouze vyhrkne: „Už je vedu!“

V tom hrknutí bylo tolik přetékaného štěstí a radosti, jako kdyby náš velitel družstva přivedl eskadronu těch nejpůvabnějších kurtizán.

My po našem usilovném přesunu z praporu moc půvabní nebyli, i když nějaká kurva mezi námi asi byla.

Chýlův nakažlivý optimismus zapůsobil na šestici vojáků druhého ročníku tak, že začali spontánně jásat, s odporem odhodili kombajn, košťata i hadry a jakoby nacvičeným pohybem naskočili plavmo na své již ustlané postele, odkud se jali plnit své mazácké povinnosti: Kurva, jedu, ptáci! Pohyb, pohyb, za hodinu je prohlídka! Co čumíte, rychle si urovnat věci a makám, makám! Do toho řičí všudypřítomně poskakující Chýla a nám nezbyvá nic jiného, než se začít pořádně hýbat.

Rychle odevzdat vycházkové šaty i samopal, vyházet věci z polní, urovnat je předpisově do skříněk, ustlat si postele a pak se bezhlavě vrhnout na nedokončený úklid světnice.

Do toho vlétne dozorčí: „Dejte mi jednoho zobana na hajzly!“

Což odnese Laco.

Potom má Balasz prach pod slavníkem, takže všechno rozházet a šup, po vzoru Rudy, se železnou kostrou postele do sprch.

Běháme sem a tam, mazáci řvou, Chýla šílí, a aby to nebylo jednoduché, při každém vstupu i odchodu se zařazovat jako pako: Soudruhu svobodníku, dovolte mi odejít, dovolte mi vstoupit!

Při jednom úprku chodbou vidím, že Chýla kamsi odešel, proto se vřítím do místnosti jen tak, normálně.

Omyl!

Šest hrdel na mě začne řvát: „Vy se nezařazujete, vojáku?!“

„Komu?“ ptám se zmateně.

„No, nám!“

„Soudruhu vojíne, dovolte mi vstoupit!“

Tak jsme dopadli. Ani jsme nestačili sníst studenou náhradní stravu, kterou nám dali ještě v Hradišti.

Sobotní prohlídka začala ve dvě hodiny.

Mazáci již vyfešákování, ve vycházkovém, neboť po této proceduře padají okamžitě ven.

My vystrašení, roztřesení stojíme v pozoru u svých postelí a s naprostou jistotou čekáme, jak s námi velitel roty, poručík Brejla, zatočí. Ta jistota nabývá téměř hmatatelné podoby, když vstoupí pomenší důstojník velmi zachmuřeného a přísného vzezření.

Chýla zařve hlášení a poručík se pomalým, rozvážným, dalo by se říci i líným krokem zvolna prochází po místnosti. Nás si kupodivu ani nevšimne.

Jako bychom tu nebyli.

„Svlékněte si kalhoty!“ poručí vojínu Pokornému. „Á, je tady vatička, ve švech. Ruším vám vycházku!“

U druhého to byla zase nesešitá čepice, u třetího nepořádek ve stolku, u čtvrtého ve skřínce a pátý nebyl předpisově ostříhaný.

„Všem vám ruším vycházky! I vám, soudruhu svobodníku Chýlo, protože vy za vaše družstvo zodpovídáte!“

Prásk!

Dveře se zavřely.

Chvíli ticho, potom potlačované klení, pak hlasitější a nakonec se celá lavina vzteku obrátila na nás, na nováčky.

„To je kvůli vám, ptáci! Nechali jste celou místnost v takovém bordelu, že není divu. Ale teď budete potit krev!“

A my ji potili. Ruce jsme měli rudé až po lokty, i když pouze od hydrovosku.

Poručík Brejla byl totiž psycholog. Kdyby se opřel do nás, co tím získal? Nic. Vždyť my byli v této chvíli naprosto bezejmennými nulami. Naopak, mazáci by odešli ven a nám by bylo dopřáno trochu klidu. Takhle to bylo obráceně. On druhoročáky před námi ponížil, probudil v nich zuřivost, a tím, že museli zůstat s námi, je donutil, aby se o nás i řádně postarali.

A že se starali.

Celou místnost vystěhovat, vydrátkovat, napustit hydrovoskem, navoskovat a vyleštit. Pak vše uvést do původního stavu, a to vše do večera.

Drátěnku jsme samozřejmě nedostali: „Sežeňte si, ptáci, někde kusy skla!“ No a tady tekla krev. Skutečná.

A když bylo „vydrátkováno“, Chýla zjistil, že Horváthův pruh je světlejší, a my začali znovu. Přesto jsme úderem sedmé s vypětím všech sil skončili. Poslední postel, poslední ustlání, když tu se otvírají dveře a v nich stojí jakýsi voják. Vyzývavě a posměšně si nás prohlíží, houpe se mazácky na patách a pak z něj vyjede: „Tak kterypak stě ten Pražák?“

„Já,“ odevzdaně se hlásím ke své nezaviněné vadě.

„Co ja?“ ozve se za zády prvního provokatéra „Co ja? Co je to ja? General, či co?“ a vtom dovnitř vstupuje druhá figura. Podvyživený mužík, jehož dětský obličej je plný vrásek a z očí mu srší paprsky zla.

Mutant!

Kdyby se v té době točily v ČSSR aspoň nějaké náznaky hororů, musel by být svobodník Uhel jedním z nejžhavějších kandidátů na hlavní role degenerovaných úchylů.

A teď řve na mne.

„Tak co stě? General, vojín nebo zasraty Pražák?“

„Vojín,“ vyhrknu.

„Ale ja chcu slyšet, že stě zasraty Pražák! Tak co stě?“

„Pražák!“

„Zasraty Pražák!“

„Pražák!“

Oba dva ogaři si vymění významné pohledy, poté se otočí na svobodníka Chýlu a ten, když ochotně přikývne, umožní jim zařičet jako šilencům: „Vojaku, vyhlašujeme vám osobní bojovy poplach, za čtyři minuty před rotou!“ a klidně odejdou.

Co mám dělat? Bezradně se rozhlížím po svém okolí, které čeká...

Čeká, na co?

„No tak, kurva, vojáku, máte osobní bojový poplach!“ zaječí Chýla a já jako ve snu začínám do svého modrého ruksaku házet všechno to, co bylo před tím tak pečlivě složeno, srovnáno a uhlazeno.

„Jedu, jedu!“ řvou na mě i ostatní mazáci, zatímco naše skupina nováčků má mimo jednoho v očích hrůzu.

Za ty čtyři minuty jsem to samozřejmě nestihl. Ale to dvojici trýznitelů tak ani nevadilo:

„Řekněte, že stě zasraty Pražák!“

Mlčím.

Tak znovu. Všechno složit, urovnat, uhladit a: „Vojaku, vyhlašujeme vám osobní bojovy poplach!“

Zase nestíhám.

„Seš zasraty Pražák?“

Zatnout zuby a vydržet!

A znovu a znovu. Až do jedenácti hodin. Ale to už protestují i druhoročáci z mého pokoje, protože i oni chtějí spát.

Takže konečně klid.

Klid?

Laco okamžitě po zavření svých hnědých očí začne chrápat jako dřevorubec, ač je to při jeho drobné postavě výkon nadlidský. Já si na tu jeho cirkulárku zvykl již v přijímači, ale zdejšímu panstvu to zřejmě vhod nebylo. Když nepomáhalo mlaskání ani předměty vrhané směrem ke spokojeně spícímu Lacovi, musel vstát sám Velký svobodník Chýla, zatřást s takto relaxujícím objektem a vyřknout rozkaz odpovídající vzniklé bojové situaci: „Klekněte si, vojáku, vedle kamen, a až všichni, opakuji, všichni usneme, můžete si jít lehnout!“

Laco jako to obětní jehně sleze tedy s postele, zaklekne u kamen, a než se náš svobodník stačí zamotat do povléknuté khaki deky, chrápe stejně jako dřív.

I v kleče.

I vedle kamen.

A zatímco ostatním Lacovy poněkud chrčivé výdechy vadily, já byl šťasten.

Bravo, Laco!

Jsou věci, které nám prostě zakázat nemohou. Tobě chrápání a mně pocit vnímání osobní svobody. To nejde, je to prostě v genech.

A takto jsme začali naše soužití s elitou.

S jedním z mnoha pluků 10. letecké armády.

Jak však skončí drama na Silvestra 1968?

I když tělocvična hlučí, venku je ticho a mrtvo. Extrémně mrazivá noc. Dráty elektrického vedení jsou obaleny silnou vrstvou jinovatky a padající mlha tlumí všechny okolní zvuky.

Jsem sám tváří v tvář nemilosrdnému Vesmíru.

Jediné, co mě teď může zachránit, je nemrznoucí směs, kterou mi do krve naordinovali mí hartvíkovičtí přátelé. Ale kde je Petr? Kde ho hledat, když odtud teoreticky mohu vykročit do všech čtyř světových stran. Věřím v intuici a běžím po silnici směrem k letišti. Ticho a mrazi-vo, pouze já řvu jako o život: „Petře, Petře! Ozvi se ty kreténe! Blbče!“ Atd.

Běžím stále dál a dál, již se ztratila poslední světla hartvíkovických domků, již jsem zcela sám v bílé tmě.

„Petře! Petře!“

Okolní scenérie, v letních měsících tak romantická, se pojednou stává vražednou pastí: Kam ses to vydal, ubohý lidský červíčku? Na co si to hraješ, v těch polobotkách a jarním saku? Na polárníka? Ha, ha, ha!

„Petře, Petře! Kde seš, ty vole?!“ cítím, jak mi pomalu tuhnou údy, jak mě pálí tvář, odpovídají uši.

- 25 stupňů. Snaž se, človíčku!

A v této chvíli u mne nasranost dosáhla nejvyššího bodu Richterovy stupnice. Zatímco jsem se teď mohl mazlit s nejkrásnější holku silvestrovského plesu, běžím tu po silnici jako potenciální sebevrah a hledám dalšího idiota, který mě vlastně do tohoto dobrodružství dostal.

„Petře! Petře!“

Viditelnost se snižuje, mlha padá úměrně se rtutí teploměru a já se o to odvažněji prodírám tím padajícím mlékem. Rozhlížím se do všech stran, řvu jako pomínutý a jenom doufám, že...

Konečně!

Nejprve mě při mém úprku zarazil jakoby rozšířený kmen podle silnice rostoucí jabloně. Jdu tedy blíž a vidím, že obtloustlý předmět není zdvojeným kmenem, nýbrž temným tělesem, opírajícím se pod úhlem 45 stupňů o výše zmíněnou jabloně.

Bystrý čtenář jistě tuší, že tímto tělesem nebyl nikdo jiný než chrabrý voják naší Lidové armády, můj tolikrát proklínaný přítel Petr. Je téměř v pozoru opřený o strom, samozřejmě bez čepice, a vytváří pod sebou pomalu mrznoucí stalagmit, jehož stavebním materiálem není vápník, nýbrž všechno to, co náš snaživý hrdina stačil do půlnoci v Hartvíkovicích sníst a vypít.

Ach, ty moravské závody!

„Blbče,“ brodím se sněhem až k němu a snažím se ho odtrhnout od jabloně. „Blbče, vždyť si moh zmrznout.“

Nereaguje a dál tvoří svůj životní krápník.

Srazím ho tedy k zemi a po vzoru válečných filmů mu tří tváře všudepřítomným sněhem, na což on optimisticky zareaguje: „Přineste nám ještě jednou ty hořký!“

Hurá, mozek zasažen není. Snažím se ho postavit, rozhýbat, rozmrazit.

Levá noha, dup! Pravá noha, dup!

Ne, přes ty závěje se takhle už nedostaneme. Proto zpátky k Hartvíkovicím, na Vicenice a touto oklikou silnicí na pluk. Nadávám mu, fackuji ho, nutím ho zpívat. „Uáá uáá uáá!“ toť výsledek, ale aspoň artikuluje. Zima nezima, tou dřinou se začínám i potit, ale už je před námi brána, já Petra procpu dírou v plotě a předávám ho u nich na rotě. Ať se teď starají oni.

U nás na topce už je naprostý klid, bažanti vražedně nasazené tempo nezvládli, dozorčí chrápe vzadu na chodbě na slamníku a já jsem teď asi jediným vystrízlivějším vojákem u tohoto pluku.

Zapálím si tedy cigaretu a jdu ještě chvíli ven. Procházím se po odhrabaných cestách, jež lemují hradby odházeného sněhu, jdu ještě trochu výš, směrem k hangárům, až mě znovu obklopí ta neproniknutelná bílá mlha. A až tady, v tom absolutním tichu, které se snáší na tuto zmrtvělou a zmrazenou zemi, slyším, jak se ke mně zdaleka, shůry blíží pokorná modlitba. Motlitba, jež byla vroucným přáním právě zrozeného roku.

Roku 1969.

At' mír dál zůstává s touto krajinou.

Zloba, závist, zášť, strach a svár

ty at' pominou!

At' už pominou!

Ted' když tvá ztracená vláda věcí tvých

zpět se k tobě navrátí, lidé navrátí...

Jdu si tedy konečně lehnout.

Ještě než zavřu oči, si

s hřejivým pocitem v srdci uvědomuji, že mám holku.

Krásnou a chytrou, a hned zítra jí napíši nádherný dopis.

A já psal.

I popozítří, i potom.
Vzletné dopisy plné poezie i zajímavých příběhů.
Lehl jsem si vždycky na svou postel, odpoutal se od této roty, od této vojny, od tohoto světa a psal a psal.
A ona odepisovala.
A najednou mi bylo i v tomto svrabu líp.

10 kapitola.

Čtvrtek 16. ledna 1969.

Zpočátku den jako každý jiný.

Po snídani zaměstnání, kde zrovna vyrábíme plechové krytky, něco jako prvorepublikové uzávěry starých truhlic, jež natřeny na červeno, budou chránit jeden veledůležitý čudlík v kabině sůčka, o který naši piloti občas nechtěně zavadili, což znamenalo odtrhnutí pod křídly se nacházejících cvičných bomb, případně pomocných palivových nádrží. Zatím se tato neplánovaná bombardování vždycky odehrávala nad poli či lesy. Ale co kdyby...

Zkrátka den jako každý jiný.

Až odpoledne jsme se dověděli, že se na Václavském náměstí upálil nějaký člověk.

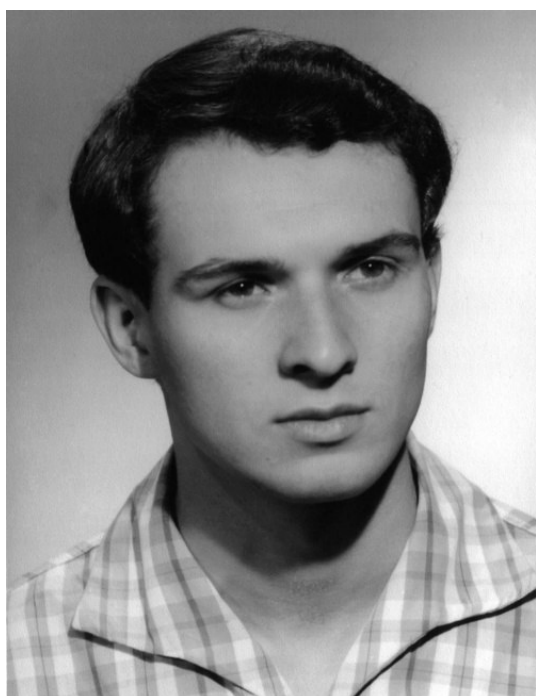
Upálil?

To byl v té době pro nás naprosto nepochopitelný a absurdní způsob sebevraždy. Bylo to něco tak vzdáleného a exotického, zrovna jako smrt buddhistických mnichů ve Vietnamu, kteří se modlitice nechávali na protest proti válce strávit nemilosrdnými plameny.

Ale u nás.

Proč?

Navečer již víme, že se jmenoval Jan Palach, studoval filozofickou fakultu University Karlovy a byl stejně starý jako my.

Vlastně stejně mladý člověk, jenž měl ještě celý život před sebou.

Proč?

Až večer je zveřejněn jeho dopis na rozloučnou:

Vzhledem k tomu, že se naše národy octly na okraji beznaděje, rozhodli jsme se vyjádřit svůj protest a probudit lid této země následujícím způsobem. Naše skupina se skládá z dobrovolníků, kteří jsou odhodláni se dát pro naši věc upálit. Já jsem měl tu čest vylosovat si jednotku, a tak jsem získal právo napsat první dopisy a nastoupit coby první pochodeň. Naše požadavky jsou: 1. okamžité zrušení cenzury, 2. zákaz vydávání „Zpráv“. Jestliže naše požadavky nebudou splněny do pěti dnů, tj. do 21. ledna 1969, a nevystoupí-li náš lid s dostatečnou podporou (tj. ča-

sově neomezenou stávkou), vzplanou další pochodně.

Pochodeň č. 1.

PS. Vzpomeňte na srpen. V mezinárodní politice se uvolnil prostor pro ČSSR. Využijme jej.

Po posledních slovech hlasatele je ticho, že bys slyšel opravdu špendlík spadnout. Vždyť ten kluk má pravdu, on nejenom, že přesně cítil to, co my, co většina národa, ale on to i veřejně vyslovil, a dokonce naši vzrůstající zbabělost z nás smyl všeočistujícím ohněm. Většinou klopíme oči, snad se i stydíme, je nám trapno, smutno, víme, že by se něco mělo dít.

Tak to prožíváme my, normálně cítící lidé.

„Chodtě do riti,“ vstává z protekční první židle svobodník Horváth a otáčí se k nám. „Chodtě do riti, vy Pražáci! Co to tam v tej Prahe stále stvárátě za kokotiny! Prečo už němóže byť konečně klud? Já mám isť zajtra na opušťák a jebem ti boha, jestli budě volajaká pohotovosť, máťe to u mňa.“ Načež znechuceně opustí klubovnu.

„Já toho kripla snad zabiju!“ vystartuje Ruda s krvavýma očima a nebýt toho, že ho chytnu za ruku, určitě by to v tomto okamžiku i udělal. „Nech ho bejt! Já ho znám dyl. V podstatě je to chudák a věř mi, nestojí ti za to.“

Vláda ani strana se zatím nevyjadřují, takže se pomalu rozcházíme. Já se šourám na pokoj, kde bych se rád vrátil ke svému původnímu záměru, napsat Haničce nějaký hodně smutný a hodně romantický dopis. Ale když vidím, jak si zde Horváth vybíjí komplexy na též zaražených bažantech, raději prásknu dveřmi a jdu do letištního klubu.

Je zde poloprázdno, takže si přisednu k Míčovi, který do sebe láduje jedno pivo za druhým a hledí nepřítomně před sebe. Zaregistruje mě koutkem oka, potom to smutné oko upře na svobodníka Sedláka a poté přede mne.

Bum, a mám před sebou panáka.

„Je to hrozný, vid’?“ přituknu si.

„Spíš smutný, tragický,“ napije se Milan a opět hledí do prázdna.

Sedíme tak ještě po dobu dvou panáků a až pak začne Míča komunikovat: „Víš, ten kluk, jakže se jmenoval?“

„Palach.“

„To je divný jméno. No tak ten Palach asi opravdu tuhle republiku musel milovat, protože jinak by neudělal to, co udělal. Já ho sice obdivuju, já bych tohle nemoh’. Mě by to ani nenapadlo. Mně, jestli to takhle můžu říct, mně může bejt totiž celá tahle republika ukradená.“

Napije se.

„Já tuhle republiku ani tak moc nepotřebuju. Já mám rád svou rodinu, svou ženu a svého kluka, a to moc. Hrozně. Já bez nich zkrátka nemůžu bejt. Vy si všichni myslíte, že jsem nadřenej maniak. Ale jo, ten sex k tomu samozřejmě patří, ale už to není jenom to. Já je mám opravdu rád a já chci bejt s nima, a ne tady dělat pořád mundurovanýho kripla. A já ti tu slibuju,“ začíná tlouct odhodlaně pěstí do stolu, „já ti garantuju, že za nima budu utíkat, jak to půjde, a ne, kdy mě milostivě pustěj.“

Teď už tluče rozhořčeně i půllitrem neboli klígreem. „Už mi vyhrožovali i prokurátorem, ale to mě nezastaví. Věříš mi?“

„Tobě jo.“

Dopijeme panáky a já chci objednat další.

„Ne, ne,“ kategoricky protestuje Míča. „Tohle byla moje omluva jak za ty brambory, tak i za tu kapelu a vůbec za všechno. Ahoj!“

Zvedne se a zmizí do lednové tmy. Pravděpodobně zmizí i z posádky, protože láska nezná hranic, ať si vojenští páni vymýšlejí jakékoliv zbytečné a složité předpisy.

Dokázal bych to i já?

Dokázal bych se teď sebrat a jet večerním vlakem do Brna za Hankou?

Jsem srab, anebo mi za to riziko ona nestojí?

Mám ji vůbec rád?

Tak, jak to líčím v dopisech.

Míča je možná lepší charakter než já, protože on nic nepředstírá. Nic si nenamlouvá.

„A ty snad ano?“ ozve se pojednou vedle mne.

„Já pořád,“ otočím se za hlasem a strnu.

Vedle sebe sedím já. Já sedím vedle sebe. Jsem jen trochu hubenější, ostříhanější, vykulenější.

„Kš, kš!“ dělám na svoje druhé já, ale to se jenom šklebí a ke všemu mi začne upíjet moje pivo.

„Co seš zač? Vidina? Představa? Nebo jsem už tak opilej?“

„Klid, klid,“ ztišuje mě ten druhý a dokonce si mými ústy objednává další dvě piva. „Já jsem zkrátka ty. Já jsem ty před rokem. Jsem tvé loňské já.“

„Jaký loňský já? To ti mám věřit?“

„Musíš!“

„Tak mi to dokaž,“ napiji se doneseného piva. „Dokaž to!“

„Jak?“

„Popiš mi přesně, ale přesně, co jsem dělal zrovna před rokem já.“

„Myslíš já?“

„Ne, já.“

„Tak dobrá,“ napije se mým způsobem ten loňský a začne vyprávět: „Jistě si pamatuješ na Vánoce a Silvestra 1967. Na Vánoce jste se ožrali s mazáky a na Silvestra tě postihla služba ve stráži. A také si jistě pamatuješ, žes byl z vaší čtyry poslední, kdo ještě od srpna nebyl doma. Ne, že by tě tam někdo tak moc čekal, ale tři dny pohodlí, klidu a hlavně odtržení od toho khaki blbince. Jdeš tedy za kapitánem Veverkou a žádáš o to, co jiným bylo již několikrát poskytnuto. Škemráš o takovou maličkost, jakou je po půlroce návštěva domova. Kapitán Veverka je nejprve zmaten, neboť jeho prioritou je mít zaškrtnuty kolonky vojáků v bojové pohotovosti, a tak to oddálí, že se dohodne s poručíkem Brejlou, jenž je naším velitelem vojenským. Když se ptáš podruhé, ještě tato dohoda nebyla zcela jednoznačná, neboť kapitán potřeboval lidi do práce a poručík mě jako vzorného vojáka neklasifikoval.

Jenže aspoň jednou za půl roku mají nárok jet i vojáci nevzorní, byť mají v Brejlově kanceláři v současné době tři černé tečky.

Tři obrovské černé tečky.

Ani nevím za co: snad nepořádek, špatně ustlaná postel, nepozdravení, blbý pohled. Černá tečka byla za všechno, ale červená hvězdička jen za mimořádné výkony. Když jste slušně šplhal a občasně i bonzoval, pak za pořádek, vzorně ustlanou postel, za předpisové pozdravení, loajální pohled.

Tak nějak to fungovalo.

A tys neměl k dobru ani jednu červenou hvězdičku. Jaks to dělal? Tos byl takový blb?“

„Ne, já byl jenom Pražák,“ vysvětluji sám sobě a nechám svého loňského pokračovat.

„Nechci o sobě mluvit jako ty,“ změní on pojednou své stanovisko.

„Proč?“

„Protože já ten leden 68 zažil před několika týdny, a ty před rokem.“

„Tím myslíš, že já zapomněl?“

„Ne, ale jsme teď soujedinní. Ty jsi já a já jsem ty, a proto mi dovol líčit opuštěák v lednu 1968 mýma očima, vlastně i tvýma.“

„No, jsme sice soujedinní, ale pijeme každý své pivo, i když na můj účet, ale i tak, ty Loňský, buď tedy já a pokračuj:

Kapitán Veverka rozhodl naprosto šalamounsky: „Z vás dvanácti musí být neustále sedm v bojové pohotovosti. Takže když odečtu dovolenky, opuštěáky a vycházky pro vojáky druhého ročníku, máš šanci dostat se domů v úterý, středu a čtvrtek.“

Nic. Pouze mrknutí oka, pouze změna počasí v jejich zaběhnutém stereotypu.

Přesto je rád vidím a oni mě také. Ptají se, já odpovídám, oni zase ty „prvorepublikové“ historiky, a když se navzájem omrzíme, začne normální hospodská debata. Normální český plebiscit, neoficiální parlament, zkrátka kecačka.

„Co říkáte tomu Dubčekovi?“ ptá se Jula.

Dubček byl totiž právě před týdnem zvolen prvním tajemníkem ÚV KSČ.

„No co,“ filozofuje Čáp, „je sice mladej, ale je to Slovák.“

„Pánové,“ vkládá se do toho Lád'a Procházek, „že je mladej a že je Slovák, to je vedlejší. Tím prioritním zůstává, že je komunista. A komunista jako komunista. Vyměnili si akorát koryta a stejně všechno půjde po starým jako za Tondy Papouška.“

„Dej si bacha na hubu,“ šťouchne do něj Jula. „Nevíš, kdo tu sedí, a pořád jsi ještě v podmínce.“

„To jo,“ usměje se Lád'a, „jenže to mi nemůže pořád zabránit v tom, abych si aspoň v hospodě, v český hospodě, nemoh říct to, co si myslím.“

Lád'a Procházek.

V mládí génius. Vystudoval s vyznamenáním obchodní akademii, a když jeho kariéra v Živnostenské bance začala strmě stoupat, přišla komunistická akce „40 000 do průmyslu“. Protože Lád'a byl z celého týmu nejmladší, volba padla na něj. A protože uměl počítat, což obvykle ekonomové tenkrát uměli, dostal zařazení pomocný skladník. A tak dělal pomocného skladníka. Dlouhá léta. Sprátelil se s proletariátem, stal se jedním z nich a v podstatě za čas už po ničem jiném netoužil. Zvláště když ho opustila jeho první a jediná láska. Makal ve fabrice, chodil s chlapy na pivo, zkrátka splýnul.

Pak už byl hlavní skladník a mohl být i šéfem nákupu.

Mohl, i jako nestraník.

Kdyby...

Co bylo platné, že dokázal z paměti násobit i dělit několikamístná čísla, že porážel zády k šachovnici i tři soupeře najednou, že vyhrál podnikový turnaj ve stolním tenise, kdy ve finále hrál demonstrativně s lopatkou na smetí. K čemu to bylo, když občas politicky ujel.

Velmi sympaticky politicky ujel.

Jednou vrávoral od Klokana domů a byl tudíž legitimován příslušníky VB. Doklady samozřejmě u sebe neměl.

„Jméno a adresu!“ hřímá orgán.

„Antonín Papoušek, Na Vikárce 1,“ suverénně odpoví Lád'a.

Příslušníci si vše pečlivě zapíší a poté Lád'u v zájmu identifikace odvedou na stanici. A až zde se zjistí, že si ten kořala dělá legraci z tenkrát prvního tajemníka, z Tondy Novotného.

A z toho byla ta podmínka.

Malá vsuvka: Můj loňský a ani já v té době nemohli vědět, že Lád'a bude mít po vypršení trestu další podmínku, a to za prohlášení, že Husák je starej kriminálník. Tenkrát ho někdo opravdu prásknul, i když Lád'a měl stoprocentní pravdu. Lád'a coby duší skaut v tomhle nikdy nelhal. Husák starej byl a ve vězení si odhákoval také své. Seděl dokonce s bývalým ministrem Drtinou. Ale jak čas ukáže, moc toho od něj nepochytil. Konec vsuvky.

Takže jsem v této vznešené společnosti strávil celý večer.

Doma večere, koupel a znovu spát.

A ráno se znovu kochat tím božským klidem civilního života. Pouštím si desky, ladím Svobodnou Evropu, ale ve skrytu duše vím, že je to všechno jenom podmíněčně. Do večera. Po zbytku králíka, kterého mám k obědu, se rozloučím se svým domácím rájem a vydám se na

Černokosteleckou, kde nasedám na autobus a jedu navštívit babičku do Kostelce. Vím, že ji doma nezastihnu, že myje v Zeleném domě nádobí, neboť i dnes jí komunisté přiznávají celých 600 Kčs důchodu.

A to jí je přes sedmdesát let.

Chvilé upřímného objímání. Je mi vnučen nejen další oběd, ale i sto korun.

Bráním se tomu, ale nelze tuto vzácnou osobu urazit.

A pak jen cesta do Českého Brodu, nastoupit na vlak a směr tam.

Tam, do toho smradu, což bylo první, co mě praštilo přes nos, když jsem vstoupil na rotu.

Jsem doma.

Doma?

„A to je všechno,“ dodá ten Loňský.

„Máš pravdu,“ musím přiznat já, „i když už si plno věcí nepamatuju.“

„Moc chlastáš.“

„A ty moc kecáš. A vůbec, proč jsi tady? Teď.“

Loňský si nejprve přiloží prst k ústům, potom zbožně pohlédne vzhůru a zašeptá: „Tam.“

„Kde tam?“

„Tam to rozhodli.“

„Kde? Na ÚV?“

„Ne, ty vole, tam!“ a významně počne ukazovat nahoru, snad do nebe.

„Myslíš jako bůh?“

„Pššt!“ znovu si zamkne ústa prstem. „O tom se nemluví. O tom se neví, i když je tam taková mašinka, která si hraje nejen s námi, ale i s časem a prostorem. Takový nádraží pro mimořádné případy. Pro mimořádné dny.“

„A dnes je mimořádný den?“ ptám se zmateně.

„Dnes je významný den, dnes je historický den, dnes je rozhodující den.“

„Myslíš kvůli Palachovi?“

„Jo.“

„A tvůj úkol? Proč tě sem ten Hlavní výpravčí poslal?“

„Budeme diskutovat. Budeme konfrontovat dvě dějinné události.“

„Jaké?“

„Upálení Jana Palacha a smrt Jana Masaryka.“

„Co ty víš o smrti Honzy Masaryka?“ ptám se Loňského. „Vždyť před rokem se o tom ještě ani nepsalo.“

„To máš pravdu, jenže já v té čekárně, kde se ty dimenze, ty vlaky, nějak tak křížují, postřeh i něco z jara 1968. Konkrétně z dubna, kdy začala Generální prokuratura jeho smrt znovu vyšetřovat.“

„No a?“

„Objednej další piva a já tě zahltím fakty.“

Piva jsem tedy objednal, i když se svobodník Sedlák divil, proč hned dvě.

„Nechci tě furt otravovat,“ odbudu ho a naslouchám výkladu Loňského. Pro tebe, milý čtenáři, však náš rozhovor, občas plný koktání, nepřesností a i vulgarismů převedu do jakž takž přehledného komentáře, kde jsem si samozřejmě určitá fakta, jak jistě pochopíš, ověřoval až později. Také proč se mořit s dialogy, když vlastně hovořím sám se sebou. Slijme to tedy všechno do jednoho praménku.

Takže náš Honza...

Jan Masaryk. Nejoblíbenější politik první poloviny 20. století, možná i století celého. Nešlo o to, že byl synem

prezidenta Osvoboditele, jak se tenkrát psalo, ale hlavně byl člověkem. Člověkem v pravém slova smyslu. Byl jedním z nás, neboť jeho život nebyl nikdy procházkou růžovým sadem.

Po maturitě na akademickém gymnáziu odjel v roce 1906 do USA, kde nejen dále studoval, ale v rámci tíživé finanční situace musel pracovat zpočátku jako technický úředník a později i jako dělník v chicagských železárnách. Po vypuknutí I. světové války se vrací do Čech, kde je mobilizován a za politickou činnost svého otce šikanován a i několikrát vězněn. Po skončení války vstupuje již ve 33 letech do diplomatických služeb. Nejprve jako charge d' affaires ve Washingtonu, a poté je jmenován velvyslancem v Londýně. Po německé okupaci Československa se stává v londýnské vládě nejprve ministrem obrany a později ministrem zahraničních věcí, v kteréžto funkci zůstává až do osvobození vlasti a pak ještě déle, a to až do své smrti.

Jan Masaryk byl čestný a upřímný člověk. Patřil k těm politikům, kteří se rodí jednou za století. Člověk jako my, se stejnými chybami, se stejnými neřestmi.

Měl například rád pivo, a netajil se s tím.

Měl rád flámování, a netajil se s tím.

Měl rád prosté lidi tohoto národa, a netajil se s tím.

A proto ho všichni milovali. Proto tenkrát celý národ plakal.

Pro našeho Honzu.

Bylo 10. března 1948.

Dne 10. března 1948 v časných hodinách ranních skončil dobrovolně svůj život, naplněný pro vlast a národ, milovaný ministr zahraničních věcí Jan Masaryk.

V důsledku své nemoci, spojené s nespavostí, rozhodl se pravděpodobně v okamžiku nervové poruchy k zakončení svého života skokem z okna svého úředního bytu do nádvoří Černínského paláce.

Tak pravila oficiální zpráva.

Těsně po 14. hodině zasedá i sněmovna, kde se ihned ujímá slova ministr vnitra Václav Nosek: „*Na základě prvních výsledků zahájeného šetření mohu již říci, že jde o dobrovolnou smrt... V důsledku zhoršující se nemoci nastala v noci u ministra Masaryka nervová krize. Bylo zjištěno, že v posledních dnech trpěl nespavostí, a podle zanechaného množství nedopalků z cigaret lze usuzovat, že tomu bylo tak i této noci. Kolem šesté hodiny ranní nastalo u ministra Masaryka vyvrcholení dostavením se prudké ranní deprese, která se stupňovala až do náhlého pomnutí smyslů. Mezi zanechanými věcmi, kterými se obíral v této poslední noci, jsou i telegramy bývalých přátel z Anglie a z Ameriky, obsahující výtky a zklamání nad jeho mužným a vlasteneckým postojem ve dnech vládní krize. To vše vedlo společně k tomu, že v nekontrolovatelném duševním stavu dnes kolem šesté hodiny ranní se odebral z ložnice do sousední koupelny, z jejíhož okna vyskočil na nádvoří Černínského paláce, kde asi za půl hodiny byl nalezen již mrtev. Další šetření, jakož i soudní pitva, se provádějí.*“

Mladá fronta otiskuje zprávy o pitvě již 12. března: Tělesné ostatky ministra zahraničních věcí dr.h.c. Jana Masaryka byly ve středu podrobeny soudní pitvě, kterou provedl profesor soudního lékařství na Karlově univerzitě dr. F. Hájek, a při které bylo zjištěno, že smrt nastala okamžitě po dopadu na zem.

A tímhle chtěli generaci našich rodičů oblbnout? Vždyť co je na těchhle blábolech nelogické?

Všechno!

Proč by člověk v jedenašedesáti letech a při své korpulentní postavě šplhal na 160 cm vysoké okno v koupelně, když v ložnici byl rám vysoký pouze 60 cm?

Proč člověk tak důstojný vyskočil pouze v pyžamu a proč nezanechal dopis na rozloučenou, což zpravidla sebevrazi dělávají.

Proč skákal Jan Masaryk z koupelnového okna po zádech? Chcete-li spáchat sebevraždu, vždycky se budete vrhat smrti čelem vstříc. Janův obličej však nejevil nejmenších stop poranění. A náhodný pád... To bychom se znovu vraceli k výšce obou oken.

Takže co nám ti soudruzi utajili, co vlastně překroutili?

Tvrzení V. Noska o špatném Masarykově duševním stavu vylučuje svědectví bývalých komorníků J. Masaryka Václava Topinky a Bohumila Příhody, kteří oba shodně konstatují, že Masaryk byl stejně veselý jako jindy, liboval si při večeri a s oběma se srdečně rozloučil.

Rozhodně není nezajímavý ani pohled na to, jak ministr vnitra Nosek popisoval ve sněmovně průběh celé události. Sice konstatoval, že v popelníku bylo značné množství nedopalků, neuvedl však, že také z cigaret jiné značky, než jakou Masaryk kouřil.

Nosek s naprostou jistotou přednesl formulace *nervové deprese, náhlé pomnutí smyslů, nekontrolovatelný stav*. Jak ale mohl vědět vše tak jednoznačně, byl-li J. Masaryk osudné noci sám? A tohle všechno soudruh ministr věděl pouhých osm hodin po Janově smrti, což je přinejmenším pozoruhodná rychlost. Proč nikdo z odpovědných pracovníků nezapochoyboval o možnosti násilné smrti a neprověřoval i tuto alternativu. Proč bylo ihned po ruce tvrzení o sebevraždě?

Nosek tvrdí, že k osudnému momentu došlo v šest hodin ráno. Manželka V. Clementise Lída Clementisová však v březnu 1968 přiznává: ***Ve středu 10. března 1948 v půl páté ráno telefonoval vrátný z Černínského paláce, že dr. Jan Masaryk skočil z okna. Vlado a ministr vnitra Václav Nosek jeli na místo vozem. Na nočním stolku byly dvě knihy: otevřené stránky Dobrého vojáka Švejka a bible.***

Jenom tyhle indicie stačí k tomu, aby se průměrný policejní inspektor okresního formátu začal zabývat možností násilné smrti. V roce 1948 to nešlo.

Ale rok 1968, rok naděje, rok nových obzorů otevřel nejen archivy, ale i ústa některých svědků. Dostáváme se tedy ve svém soukromém vyšetřování k teorii vraždy:

Úředník pasového oddělení ministerstva zahraničních věcí Pavel Straka měl žurnální službu, během níž pozdě v noci slyšel před Černínským palácem nezvyklý ruch motorových vozidel. V té době někdo vypnul telefonní linky a Straka nemohl opustit místnost, protože byla zvenčí uzavřena. V budově ministerstva vše ztichlo asi do dvou hodin ráno, kdy bylo slyšet odjíždějící vozidlo. Telefony začaly fungovat a P. Straka našel ve vrátnici vyděšeného a bleďého vrátného, který mu naznačil, aby se šel podívat do dvora. Tam, ve vzdálenosti asi dvou metrů od stěny, našel mrtvého člověka, který ležel na levé kyčli, nohy v kolenou trochu přikrčené, na prsou levou ruku pod sebou, pravou nataženou od těla, tváří na kamenné dlažbě. Vzal hlavu do dlaní a poznal Jana Masaryka...

Tohle tvrzení podporuje svědectví tehdejšího přednosty oblastní kriminální úřadovny v Praze dr. Zdenka Borkovce, který přijel na místo tragické události s policejním doktorem Teplým. Borkovec říká: *Masarykova ložnice byla v neobyčejném nepořádku, v koupelně bylo rozbité sklo, na loži chyběly podušky a okno v koupelně bylo otevřeno. Jednoznačné stopy boje.* Když se dr. Borkovec vrátil na nádvoří, byl tam již tehdejší státní tajemník dr. V. Clementis, šéf StB dr. Hora a náměstek ministra vnitra J. Veselý. Dr. Hora po příjezdu dr. Teplého

ho rozhodl, že případ přebírá StB. Borkovec, který chtěl ve vyšetřování i přesto samostatně pokračovat, byl brzy „odhalen“ jako špión a Jindřich Veselý, jenž trval na exhumaci Masarykovy mrtvoly, prý později „zahynul při výslechu.“

To máme náhodiček, to je zametání stop po bolševicku, co? Proto ani nevíme, jakou roli ve všem hrálo nechvalně známé 5. oddělení StB vedené Bedřichem Reicinem? Dospělo snad k podezření, že poté, co 9. března odjela Masarykova přítelkyně Marcie Daventropová, odejde do emigrace také Jan Masaryk? V Černínském paláci se prý potuloval i obávaný estébák Miroslav Pich-Tůma.

Anebo za smrtí Jana Masaryka stojí přímo NKDV? Organizace vraždy se připisuje například majoru Augustinu Schramovi, důstojníkovi skupiny NKDV, která na území ČSR pracovala za přísného utajení. Sám Schram byl zavražděn ještě v létě 1948.

„A to je všechno?“ ptám se Loňského.

„Není,“ odpoví pohotově kdosi nový po mé pravici. Otočím se k němu a zírám. Celkem zachovalý čtyřicátník, džíny, mikina, vlasy delší, i když ne dlouhé, a v očích předstírané moudro.

„A ty si kdo?“ obořím se na něj.

„No tak,“ téměř otcovsky mě obejme kolem ramen. „No tak, klídek. I pro mě je to trapně dojmavé, vidět se o dvacet let mladší. A blbější.“

„Neříkej, žes...“

„Ano, já jsem ty o dvacet let starší, o dvacet let prý moudřejší a zkušenější, ale to teď nehraje roli.“

„A co ji hraje?“

„Víš, chlapče...“

Ježíši, kdo mi takhle říkal? Bože, jak je to dávno. Tak neskutečně dávno.

„Nic není nikdy dávno,“ pokračuje ten Budoucí, jako by mi četl myšlenky. „Všechno má svou pro nás nepochopitelnou logiku. Všechno. Až přijde tvůj čas, zeptej se toho výpravčího nahore. Ale teď mi musíš zkrátka věřit. Všechno, všechno, co se v tvém životě událo, ať ti byly tři roky, anebo sedmdesát spolu souvisí. Všechno je sice od sebe vzdáleno, ale přitom tak hmatatelně blízko, že si stačí sáhnout, vzpomenout si, vrhnout se do středu toho kruhu, který není ničím jiným, než tvým životem, i když občas posraným.“

„Já ti nerozumím, filozofe,“ bráním se tomu přívalu moudra.

„Ani nemůžeš,“ ušklíbne se Budoucí, „ale věř, že ti závidím.“

„Co, pro boha? Tady ty maskáče, tenhle kriminál, tuhle občansko-právní izolaci?“

„Ne, tvoje mládí. To je dar, který se už nikdy nevrátí. Já být teď tenkrát...“

„Tak co?“

„Nesmím mluvit o našich osobních životech, nesmím,“ významně ukáže nahoru. „Porušila by se posloupnost času, ale já být teď tebou, tak bych...“ a teď to šeptá tomu Loňskému. Šeptá sice tiše, ale já stejně zaslechnu něco o tom, že by vzal nohy na ramena a šel, šel, šel, co nej-dál pryč.

Jak já tenkrát mohl vědět, že to naše mládí bude tak posraný.

„Ale proč jsem vlastně tady,“ ťuká si Budoucí s Loňským, a to s pivy, které stále objedná-vám jenom já. „Dořešíme toho Honzu Masaryka.“

„On bude někdy dořešený?“

„Ne, Amerika má smrt Kennedyho a my máme Honzu. Ale teď poslouchejte, co vyjde na povrch v roce devadesát.“

„V roce 1990?“ ptám se.

„Ano, v tom roce, a neptej se víc, já nesmím,“ a opět ukáže významně nahoru.

„Pokud si pamatují, skončili jste s podezřením u NKDV. Toto podezření podpořila zejména rozvědčice Jelizaveta Paršina, která v jednom televizním dokumentu tvrdila, že zaslechla, jak se jeden z jejích kolegů chlubil účastí na ministrově vraždě. Její syn pak koncem osmdesátých

let zaslal ruské redakci stanice Svobodná Evropa materiál, v němž dokumentoval večírky kolegů své matky. Na jednom z těchto bujarých setkání prý bývalí agenti NKDV Ilja Belkin a Alexandr Sudoplatov vzpomínali na časy v *zlaté Praze a na práci na Janu Masarykovi*.

A teď si tedy musíme položit zásadní otázku. Měli naši komunisté zájem na Masarykově smrti? Odpověď přese to všechno zní: Absolutně ne. Zvláště ještě v té době, protože on byl živým důkazem jejich lidové a čestné politiky. Oni měli mezi sebou nejpopulárnějšího politika v zemi. On šel vlastně navenek s nimi. Jak se říkalo, v jednom šiku. Naopak, jeho smrt jim mohla v očích národa ublížit.

Mohl mít zájem na Masarykově smrti Stalin?. V té době již nesvéprávný paranoik. Mohl, vždyť dokázal doma zlikvidovat zástupy svých potenciálních oponentů a to většinou bez jakýchkoliv důkazů. Proč přiletěl 19. února 1948 z Moskvy jako Stalinův emisar specialista NKDV Valerián Zorin? Bylo to jenom kvůli puči, nebo Stalin nezapomněl na Janův výrok poté, co se vrátil z Moskvy po odmítnutí Marshallova plánu. Masaryk tehdy řekl: ***Odjížděl jsem jako ministr zahraničních věcí suverénní země a vracím se jako Stalinův pacholek.*** Byli by naši komunističtí politici schopni krýt zločin NKDV? Ti politici, kteří ze Stalinova rozmaru zde o několik měsíců rozpoutali jak mezi svými oponenty, tak mezi anglickými piloty a později nakonec i mezi sebou obrovská jatka, ti toho schopni byli.

Museli být.

„Takže je to hotový,“ rezolutně konstatujeme s Loňským. „Bolševici ho zabili, vždyť to od začátku věděl každý.“

„A co když ne,“ znovu začíná bejt chytřej ten Budoucí.

„Vždyťs nám to tu podal úplně jasně, přímo na míse,“ říkám.

„A ty si myslíš, že to, co je jasný, že je pravdivý? Bohužel musím konstatovat, že tvůj život s tímhle světónázorem nebude jednoduchý. Tak jako nebyl můj...“

„Takže ty máš ještě nějaký trumfy?“

„Plnej rukáv. Kolikátého je dnes?“

„16. ledna 1969. Proč se ptáš?“

„Protože kruh se uzavírá, i když zatím jenom částečně, ale tím vás nebudu teď zatěžovat, poslechněte si další fakta:

V době, kdy se komunistický tlak stále stupňoval, dlel Jan Masaryk ve Spojených národech v Americe, kde mu jeho američtí přátelé radili, aby se nevracel, že v ČSR dojde dříve či později k převratu. On se však vrátit musel, protože slíbil svému otci, že bude vždy po boku Beneše, že mu bude ze všech sil pomáhat. Doma upozorňoval demokratické ministry, že se blíží krize, ale ti se mu vysmáli.

A pak přišel únor a začalo to. Rozhodujícím momentem bylo, že si toho na Západě téměř nikdo nepovšiml. V novinách se nic nepsalo, nikoho to nevzrušovalo, a to Masaryka ohromně štválo. Podle něj si to Západ měl uvědomit. Prezident Beneš byl v té době navíc velmi nemocný a Jan ho chtěl podpořit ve všech směrech. Proto se rozhodli, že společně podají demisi a odejdou. Bohužel to nestihli udělat. V Praze to vřelo a situace byla o to nebezpečnější, že se do města stáhl pluk SNB, který byl připraven zasáhnout. Za těchto okolností byl Beneš nucen rezignaci oddálit, protože nechtěl vystavovat lidi nebezpečí. Tehdy i Jan svou připravenou demisi roztrhal. Svou přítelkyni Marcii Davenportovou téměř násilím donutil, aby 6. března odjela do Londýna. Sám pak odmítá pozvání belgického premiéra a plánovanou cestu do Bruselu ruší. Scéna je připravena, tragédie může začít...“

„Jaká?“ ptám se.

„Jaká? Ty to ještě nechápeš? Je tu přece jediné logické vysvětlení.“

„Ale jaké?“

„Oh, Watsone,“ usměje se Budoucí. „Jan Masaryk chtěl upozornit na to obrovské nebezpečí hrnoucí se z Východu. Západ sice stále viděl v Sovětském svazu bývalého spojence, ale báťuška Stalin si již nechal od svých expertů spočítat, že jaderná válka mezi Východem a Zápa-

dem musí vypuknout nejpozději v roce 1956. To byl mezní termín, jak rozšířit infekci komunismu na celou planetu. Na celé lidstvo. Spíš na zbytek lidstva, případně na zdegenerované mutanty, kteří by pravděpodobně ono lidstvo nahradili. Naštěstí generalissimus, bezohledně vládnoucí všem od Vladivostoku až po Roztock, zapomněl, že smrti neporučí. Chcípl jako prašivý pes, sám na své dače, kam ve své paranoie nikoho nikdy nevypouštěl.

Ale to Jan ještě nevěděl, on pouze poznal tu odvrácenou tvář téhle všeslibující lákavé ideologie a v rámci osamocené boje obětoval to, čeho si nejvíc vážil. Byl to jeho vlastní život. A ve své předvídavosti to učinil tak, jako by měl být zavražděn. Jen tak nemohla jeho smrt zapadnout do nějaké té škatulky oficiálních keců, kdy se kladou věnce, vedou ušlechtilé řeči, aby vzápětí vše upadlo v pomalé zapomínání.

Ne, náš Honza sehrál velké představení, kdy byl sám sobě scenáristou, režisérem i hercem v hlavní roli. Proto ten jakoby nepořádek v ložnici, proto zbytečně vysoké okno v koupelně, proto možná i v posledních vteřinách pochopitelný strach a následující pád po zádech. Proto ta otevřená Bible a Švejk. Snad poslední vtíp, anebo možná pokus o filozofický výklad, jenž měl národu ukázat, že i ten poslední Čecháček může vykonat velký čin, pokud jeho svědomí řekne jednou: Dost!

Proto se stalo to, co se stalo.

Měl být vyburcován svět, měl být probuzen národ. Svět vyburcován byl, protože teprve po Masarykově smrti se začínají objevovat v západním tisku komentáře, které si uvědomovaly, co celý únor znamená. Sám Churchill založil Společnost Jana Masaryka, postavili mu pomníček a pokřtili jeho jménem školu. A za rok vznikl Severoatlantický pakt.

Národ se však neprobudil, ale také nezapomněl. Zrodil další generaci, a když ta vloni zvedla trochu hlavu, okamžitě ji Stalinovi pohrobci znovu důrazně ukázali, kde je její místo. V chlívků Velkého bratra. Národu se to zpočátku nelíbilo, vzpouzel se, remcal, a ty víš, že by i bojoval, ale sešel se rok s rokem a už si zase začínáme říkat: Vždyť on ten chlívěk není tak špatnej. Sice smrádek, ale teploučko.

Proto musel přijít druhý Jan a svou plamennou obětí lidem připomenout, co že jsme vlastně ještě za toho slavného Jara chtěli.“

„Ale ty mluvíš o Palachovi, jako by byl mrtvý,“ podívám se s obavami na Budoucího.

„Vždyť téměř je,“ vzdychne si on. „Víš, co je to mít 85 procent pokožky popálených třetím, to je nejvyšším stupněm? To ti v prvních hodinách celé tělo opuchne, pak se puchýře svléknou a pod nimi je živá tkáň. Celé tělo je mokvavé, žhne a

děsivě bolí. V organismu se okamžitě začnou rodit jedovaté látky a pacient mimo bolesti prožívá i silnou úzkost a intenzivní strach.“

„A co lékaři?“

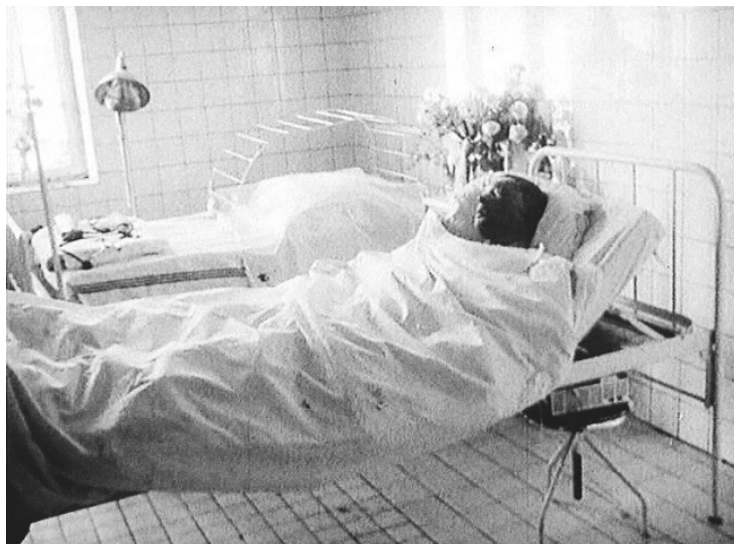
„Ti mohou pouze zmírňovat bolest utišujícími injekcemi. Navíc ošetřující personál na klinice v Legerově ulici neznal ani motiv tohoto činu. Zaslýchli sice Janovo tiché šeptání, že není sebevrah, ale teprve když vešel ve známost jeho dopis s požadavky, uvědomili si, že tento dvacetiletý mladík je zcela mimořádným pacientem. Statečnost a nesmírná trpělivost, s kterou Palach snášel bolest, vzbuzovala úžas a úctu. Při dočasném zlepšení svého stavu odpovídá lékařům i na otázky a snaží se dovědět, jakou odezvu vyvolal jeho čin, jak reaguje vláda, jaká je atmosféra mezi lidmi.“

„A jak bude reagovat vláda?“
„Nerozhodně a váhavě. Bude spíše vyjadřovat obavy z politických problémů v případě vzplanutí dalších pochodní, které mimo sebeupálení Jana Zajíce již byly bagatelizovány či přímo zatajovány. Objeví se i hlasy, varující před zneužitím pohřbu.“

„Takže Jan opravdu zemře?“
„V neděli 19. ledna, odpoledne.“

Chvíli sedíme beze slov všichni tři, ani to pivo nám už nechutná, ale musím se ptát dál: „A co národ, co na to svět?“

„Občané zareagovali, či zareagují, bouřlivě. Na vysokých školách zahájí studenti hladovku na podporu Palachových požadavků. Rád bych citoval prohlášení studentů filozofické fakulty University Karlovy ze dne 17. ledna, což je ze zítřka,“ a vytahuje z kapsy jakýsi zažloutlý výstřížek novin:

Obviňujeme i sami sebe, že jsme až dosud nenašli v sobě dost síly a rozhodnutí k takovým akcím, jež by donutily politické vedení stát se opravdovým reprezentantem mínění lidu. Obáváme se, že za těchto okolností definitivně mizí naděje, že kdykoliv v budoucnu najdeme s tímto vedením společný jazyk.

V těchto dnech bude studentským organizacím i rodině docházet denně tisíce dopisů z továren, úřadů i od jednotlivců. Ve všech městech proběhnou pietní demonstrace. A co svět? Na jedné straně obrovský ohlas, projevy účasti, snaha opět pomoci, třeba jenom tím, že jsou po Janovi pojmenována náměstí i ulice v celé Evropě. Mimo Československa, samozřejmě. Navíc v den pohřbu 25. ledna obklíčí Prahu sovětské tanky. Přesto bude v ulicích města přes půl milionu lidí, kteří se přijdou s Janem Palachem rozloučit. Při smutečním aktu na nádvoří Karolína promluví rektor Karlovy university, ministr školství a zástupce studentů. Vláda se pro jistotu pohřbu oficiálně nezúčastní. Průvod lidí doprovodí rakev přes Staroměstské náměstí před filozofickou fakultu, odkud bude Janovo tělo převezeno na Olšanské hřbitovy.“

„Takže se národ sjednotí?“ ptám se s nadějí v třesoucím se hlase.

„Ale kdepak,“ mávne rukou Budoucí. „Nezapomeň, že tu jsou Rusové, že tu jsou taková lidé jako třeba Vilém Nový, který bude později konat přednášky na téma 'Případ Palach', kde prohlásí:

Za studentské stávkou 17. listopadu 1968 se vytvořila skupina nazvaná „Pětice smrti“. Ta losem vybrala Jana Palacha, který až po dlouhém naléhání ostatních členů skupiny Pětice smrti se podvolil, ovšem za předpokladu, že bude dodržen daný slib, totiž že hořlavina, kterou se polije, bude z chemické látky způsobující tzv. studený plamen. Za celou touto akcí stáli Pavel Kohout, Luděk Pachman, Emil Zátopek, Škutina a vůdce studentského hnutí Holeček.

No a s těmito Vilémy Novými v zádech a později i v čele není divu, že se národ opět vrátí jako dobytek do toho svého chlívků, kde mu bude milostivě dovoleno si alespoň ustlat podle svého.“

„Takže bude všechno zbytečné. Palachovo utrpení, jeho smrt, jeho poselství?“

„Nejsi už nějak moc zvědavý?“ začne se Budoucí připravovat k odchodu. „Vždyť jsem ti, Watsone, naznačil, že všechno spolu souvisí a všechno má své místo v mozaice dějin, jen je to tak trochu rozdělené časem. Tak jako Jan Masaryk cosi odkázal národu i světu, tak učinil i Jan Palach. I když bude vzpomínka na jeho památku nejen potlačována, ale i trestána, přijde čas, kdy jeho pochodeň opět vzplane a znovu nám osvětlí lepší cestu, než je ta, kam nás teď tlačí.“

„A kdy to bude?“

„My už musíme,“ kývne na Loňského a oba dva se začnou pomalu, velmi pomalu před mýma očima rozplývat.

„Kdy?“ téměř zoufale křičím. „Kdy? Jak budu dlouho čekat?“

„Palach byl na Vinohradském hřbitově pohřben až do roku 1973. Jelikož byl budoucímu režimu nebezpečný i svit neustále hořících svíček a nájemníci okolních domů si prý stěžovali, že takové množství květin odporuje hygienickým předpisům, byl Jan Palach pokoutně a tajně exhumován, zpopelněn a urna s jeho popelem uložena na hřbitově v jeho rodných Všetatech. A teď, jestli ti něco prozradí mystika čísel, jaké myslíš, že bylo číslo původního hrobu na Vinohradských hřbitovech?“

„Jak to mám teď vědět?“

„To číslo bylo 89,“ teď již téměř šeptá Budoucí a oba dva se stále více a více ztrácejí. „A ještě si srovnej, kdy zemřel Jan Masaryk a kdy se narodil Jan Palach?“

„Počkejte, počkejte!“ snažím se je ještě zadržet. „A co já? Co bude se mnou? Co s Haničkou? Vezmeme se?“

Už nejsou vůbec vidět, ale slyším upřímný smích Budoucího: „Copak ty se neznáš?“

„Snad ano.“

„Vůbec.“

„Tak jak to dopadne?“

„Jarní vítr vše odnese. Vše, vše, opravdu vše...“ ale to už je jenom šumění průvanu, jak svobodník Sedlák nekompromisně větrá letištní klub, do nějž se tlačí zvonící lednový mráz.

„A ty bys měl jít taky spát,“ provokativně staví přede mne na stůl prázdné židle. „Seš tu už jakou dobu sám, ožralej, a eště si ke všemu povídáš sám se sebou. Měl bys jít,“ slušně mě vyhazuje.

A tak já šel.

Pomalu, jako bych nevěřil dnešnímu večeru, a když zvednu reflexivně oči k hvězdnému nebi, abych tam někde aspoň koutkem oka spatřil to nebeské nádraží, znovu se vrátím k otázce Budoucího: Kdy zemřel Masaryk a kdy se narodil Palach? Normálně bych si nevzpomněl, ale znamení jedné padající hvězdy mi téměř zázračně zatřásl pamětí. Přece první zemřel 10. března 1948 a druhý se narodil 11. srpna 1948.

Co?

Ptám se tedy znovu hvězd: To se tak dlouho čeká v očištění na reinkarnaci? To se tak dlouho přeseďá z jednoho vlaku na druhý? A pokud ano, kdo se narodí za pár měsíců? Komu bude v roce 1989 dvacet let?

Kdo bude dalším svědomím národa?

Bude vůbec ještě nějaké?

Ticho.

Hvězdy tentokrát neodpovídají.

11. kapitola

A jarní vítr opravdu vál a vál. Byla to přímo vichřice svištícího vzduchu, která bezohledně rozmetala vše, co nebylo imunní vůči nezabranitelným přírodně- politickým katastrofám. Ten vítr byl tak silný, že dokonce na Václavském náměstí vrhl „kýmsi“ připravenou hromadu dlažebních kostek do skleněných výloh sovětského Aeroflotu.

Holt když někdo umí poručit větru, dešti...

...Holík a – gól! Vedeme nad Sovětským svazem 1:0.

Gól, gól, gól! řve celá klubovna jako pomínutá. Gól, gól! Hulákáme zrovna tak, jako jsme hulákali přesně před týdnem, kdy naši kluci doklepávačkou Honzy Suchého a krásným sólem Pepíka Černého vyhráli 2:0.

Můžete prohrát se všemi, ale Rusáky musíte porazit!

Tohle přání měla v srdcích celá republika, když naši hokejisté odcestovali na světový šampionát do Stockholmu. Na vzdaný šampionát, protože původně se měl konat v Praze, ale

strana a vláda rozhodly, že by se přece jenom mohly projevit emoce, nebo dokonce agresivita československých fanoušků. Hrál se tedy ve Švédsku, i když pohled na vyprodané hlediště byl zcela fascinující: *My se Rusů nebojíme, v hokeji je porazíme a srpen jim oplatíme.*

Takových a desítky dalších transparentů vyplňovaly celou stockholmskou halu. Emigrační vlna byla již tak velká, že nebyl problém zaplnit tribuny „domácím“ obecnstvem.

A my vyhráli.

My porazili tu nedostižnou sbornou, která byla v té době bezkonkurenčně nejlepším mužstvem světa.

Od roku 1956, kdy při svém olympijském debutu hry vyhráli, nasbírali na světových šampionátech tolik zlatých medailí,

že už téměř doháněli historicky neúspěšnější zemi- Kanadu.

A jak by ne. Vždyť tvrdý a bezohledný dril trenéra Tarasova z nich udělal nepřemožitelné gladiátory, železné muže. Chceš být v našem souručí sovětských republik rovnější než ti, co jsou si bídně rovní? Tak makej! Dři! Anebo chcípni. Přijde další, nas mnoho.

Ironií osudu ovšem je, že umění ledního hokeje učili po válce Sověty hokejisté LTC. Snad ze vděku za osvobození naší vlasti, snad příkazem. Právě toho LTC, jenž tvořil kádr národní-

ho mužstva mistrů světa z let 1947 a 1949. Toho mužstva, o kterém byla již několikrát zmínka a s kterým bolševik tak krutě zatočil.

Kurt Vonnegut by napsal: *Ale tak to chodí.*

Jenže dnes je pátek 28. března, hraje se odveta, my vedeme 1:0 a je vidět, co s kluky udělala ta tisícovka blahopřejných telegramů.

Jste naše poslední zoufalá naděje. Poslední legální náznak odporu.

...Jirka Holík, Nedomanský je volný - gól, gól, gól! 2:0.

Gól, gól, gól! Ivan v návalu euforie vylétne ze židle, s kteroužto pak praští o podlahu tak, že mu v ruce zůstane pouze její noha. Nikdo to však nevnímá, neboť propuknuvší zemětřesení vše přehluší. Já se s někým objímám, ani nevím s kým, a jsme najednou toho tak plni, že bychom snad znovu vzali kvéry a tu poradnou bandu odtud svinským krokem vyhnali.

Je mi pouze tak trochu líto Míči, který zrovna sedí na praporu v base a čeká na veřejný proces s prokurátorem.

Docela ho to vzalo, když byl opětovně obviněn z nedovoleného opuštění posádky s tím, že veškeré kázeňské prostředky velitele pluku byly již vyčerpány. Půl roku, rok, rok a půl? Záleželo na prožluklosti prokurátora, toho přísného dodavatele nových sabinovských duší.

Ale teď je hokej. Odvetné utkání mezi Československem a Sovětským svazem, pro změnu na férové, sportovní půdě.

Rusové se teď vzeplali k drtivému náporu. Jejich soukolí pracuje naplno. Jejich přesilovky jsou neubranitelné, a i když fantom Dzurilla dělá, co může, je to za chvíli 2:2.

Kluci, do prdele, dělejte něco!

...Hořešovský a gól, gól, gól! A opět vedeme nad Sovětským svazem 3:2.

...Golonka- vystřel, Jožo! - Gól, gól, gól, gól! Ne – je to – Jaroslav Holík, ale hlavní je, že je to 4:2.

Sověti sice snížili, a my počítáme s reportérem vteřiny: *třiapadesát, šestapadesát, osmapadesát – Konec!!! Podruhé mám tu radost oznámit do Československa, že jsme porazili Sovětský svaz. Tentokrát 4:3.*

Následuje hymna, která v tom řevu není ani slyšet. Takový bordel, který jsme na klubovně během posledních minut vytvořili, snad dějiny pluku ani nepamatují. Objímáme se, plácáme se po zádech, jsme teď jedna velká rodina a vůbec nezáleží na tom, jestli je někdo

mazák či bažant, kdo je z Prahy a kdo je od Olomouce, Brna, Bratislavy či Nových Zámků.

Ti kluci to dokázali!

Vy máte tanky, my dáváme branky!

Tarasove bu bu bu, dostals dneska přes hubu!

A Vladimír Vácha končí tento historický přenos: *Přátelé, my se tady nestydíme za slzy. Československo poráží Sovětský svaz podruhé na šampionátu, 4:3. Zdravíme vás doma a dobře si tu radost prožijte!*

„To víš, že jo!“ křičí Ivan a jako trénovaný cirkusák se vyhoupne na půdu, aby vzápětí shodil dolů dvě československé vlajky, uschované tam pro významné dny a slavná výročí. My se jich nedočkavě chápeme a celá horda rozvášněných vojáků vybíhá do březnové tmy, aby pod jejich třepetáním obíhala jako šílená celé nástupiště a při tom až do zničení hlasivek řvala: At' žije Dzurilla! At' žije Jarda Holík! At' žije Nedomanský! A do toho posměšně: Šájbů, šájbů, šájbů! A zase: At' žije Jirka Holík, At' žije Hořešovský! At' žije Pepa Černý! Mísí se to všechno s ojedinělými výkřiky typu: Dostali na držku, sračky! At' už táhnou do prdele! Kurvy komunistický!

A znovu: Šájbů, šájbů, šájbů!

Teď se k nám přidává ještě větší tlupa přiběhnuvší z provozní roty a je nás tu najednou tolik, že i dozorčí posádky, mimochodem dnes pilot, nadšeně tleská. Kdyby nás tolik bylo ráno na rozcvičce...

Nebude, protože Pítr dostává geniální nápad, po němž je svobodník Sedlák donucen znovu otevřít letištní klub, kde se začne za peníze i na dluh likvidovat všechno, co tam ještě zůstalo.

Škoda, že nemůžeme být na Václavském náměstí, které se teď změnilo v karnevalové město ala Rio de Janeiro. Náklad'áky přečpané lidmi s vlajkami. Omámení euforií, šampaňské teče

proudem, domácí ohňostroje, všichni se objímají, znovu probuzená hrdost jim tlačí slzy do očí. Většina auta troubí, tramvaje zastavují a jejich řidiči i s pasažéry se připojují k této velkolepé oslavě, k tomuto opožděnému Silvestru, k této bouřlivé demonstraci za ztracenou svobodu.

Bohužel v tomto jásajícím davu je i pár parchantů. Pár hajzlů sotva dvacetiletých, pár adeptů na fizlovské funkce v StB, kteří sem již včera dovezli na náklad'áku úplně zbyteč-

nou hromadu dlažebních kostek, aby teď jimi začali demolovat sovětskou kancelář Aeroflotu.

Dav se samozřejmě přidá...

Jenže to my v těchto chvílích nevěděli. My slavili, ječeli jako šílenci, zpívali Běž domů, Ivane.

A najednou ticho.

Co je? ptám se sám sebe a ohlédnou se ke dveřím. V nich stojí s dekou přes rameno voják Milan Míča.

„Ty vole, tys zdrhnul i z basy?“ ptám se ho.

A Míča se jenom tajuplně usmívá. Že by se z toho prokurátora nadobro zbláznil?

„Nalej všem, na mě!“ prolomí konečně bariéru mlčení.

„Proč?“ ptá se teď Ruda. „Vždyť slavíme to vítězství všichni.“

„A já ho oslavit nemůžu?“

„Ale ty máš bejt v base.“

„Co bych tam, chlapi, dělal,“ už se směje nahlas, aby vzápětí zarval: „Já jdu totiž příští týden do civilu!“

Jaro 1968 - probuzená naděje (březen 1968)

Bylo by si asi přát, aby ten letošní rok nebyl mimořádný, jubilejní, jen díky tomu, že jeho letopočet končí na jubilující osmičce. Ale především ať se zapíše do života naší země tak, aby sám jednou mohl být podnětem k jubilejním úvahám o něm!

Tolik úvodník prvního čísla Reportéra z roku 1968. Časopisu, který jsem si přivezl ze svého prvního opuštěného. Časopisu, jenž ještě ani nestačil okomentovat novoroční projev prvního tajemníka ÚV KSČ a prezidenta republiky Antonína Novotného, a již se dějí věci.

Není tedy divu, že útvarová organizace komunistů nemohla již déle vyčkávat a rozhodla se být také „tak ňák“ iniciativní.

Proto se tuto sobotu konaly na rotách mimořádná PŠM se zaměřením na současnou vnitropolitickou situaci. Byl sice již začátek března, ale jaro stále v nedohlednu. Pořád jsme se museli starat o kamna, aby nám naši mazáci náhodou nenastydli, stále vybírat popel a běhat až nahoru k hangárům, kde jste byl nucen se s bažanty ostatních světnic pomalu poprat, abyste z té stále rostoucí hromady mouru mohl holýma rukama vydolovat alespoň pár úlomků uhlí.

I tady na klubovně kamna příjemně hučela a všudyprostírající se teplo nutilo každého normálního smrtelníka ke klímbání. Jenže my, prvoročáci, ještě normálními shledáni nebyli, a proto, nacpání do prvních řad, jsme museli mít oči stále otevřené, pořád vyvalené, i kdybyste si měli podepřít stále těžší a těžší víčka sirkami.

„Tak kde je ten soudruh absolvent?“ dívá se nervózně poručík Brejla na hodinky, neboť toto výjimečné školení mělo již před pěti minutami začít. „Skočte pro něj!“ ukáže na mne a ať sebou hodí!

„Ale kdo?“

„No,“ rozpačitě se zamyslí poručík. „Je tam takový jenom jeden. Jenom on je ještě desátníkem, ale na jméno si teď momentálně nevzpomenu.“

„Slina,“ ozve se z hloučku mazáků, ale na to Brejla reaguje pouze roztrpčeným mávnutím ruky.

Vyběhnu tedy na chodbu a vejdu do pokoje absolventů, kde se mi naskytne pohled opravdu nevšední. Že ostatní absíci zmizeli, to mě ani tak nepřekvapilo, ti se pod záštitou nekonečného propletence stále těžších a těžších technických úkolů dokázali vždy bezpečně zašít, ale ten jeden, ten politicky pověřený připravit si dnešní referát, ten tu byl.

Ležel naznak, rozvalený přes dvě postele, a v pravé ruce drže načatou láhev vodky, chrápal jako zvíře.

Tu vodku držel opravdu pevně. Majetnický a celou svou duší, protože když jsem mu ji chtěl opatrně odebrat, jeho sevření nejen zesílilo, ale probudilo v něm i stále nacvičované reflexy vojáka Varšavské smlouvy, který je dnem i nocí stále na stráži. I on se bleskurychle posadil, chvíli se zmateně rozhlížel a poté, nevěda co dělat, se pro jistotu lačně napil.

„Co je?“

„Soudruhu desátníku...“

Ještě než jeho oči zaostří, chvíli bloudí v kruzích po okolí, až konečně spočine zvětšenými panenkami na mé maličkosti: „Běž do prdele s nějakým desátníkem a se soudruhem teprve!“

„Já vím, ale máte...“

„A nevykej mi, to si vyprošuji! Před ústavou i bohem jsme si všichni rovni,“ a znovu se napije. „O co tedy jde?“

Rychle ze sebe vyklopím, že na jeho referát čeká na klubovně celá rota, včetně svého velitele.

„Kurňa,“ prohrábne si vlasy. „Já na to úplně zapomněl. Taky ve vinárně v Třebíči na takové píčoviny není čas, že?“

„Asi ne,“ celkem mu věřím, ale co teď?

„To zvládnem,“ vstane z postelí, naposled se napije a odkráčí důstojně do umývárny. Mezi šploucháním studené vody, kloktáním a prskáním mě ještě stačí slušně požádat, zda-li bych mu nesehnal nějaké poslední časopisy. Já povinně musel odebírat Mladý svět (5 Kčs měsíčně), takže mu poslední tři čísla přinesu, on se utře, trochu pročísne a bera mě kolem ramen ironicky prohodí: „Tak jdeme tvořit dějiny.“

Do klubovny vkročí jako první, pozdraví poručíka slovy: „Dobrý den, pane Brejlo,“ a suverénně zasedne vedle něj, aby celý stůl okamžitě pokryl rozloženými výtisky Mladého světa.

Teď nastává chvíle svobodníka Chýly. Jelikož ten blbec je předsedou útvarové buňky KSČ vojáků základní služby, zahájí školení tímto souvětím: „Soudruzí, vítám na dnešním politickém školení soudruha poručíka Brejlu a předávám mu slovo.“ Po tomto vysilujícím projevu klesá na svou židli, zajisté jsa velmi pyšný na svůj vyčerpávající výkon.

Po něm chvíli mluví poručík. Mele cosi o prohlubující se důvěře ve stranu, která ve své předvídatosti a k usnadnění naší cesty ke komunismu zvolila tu nejlepší z možných cest a rozdělením funkce prezidenta a prvního tajemníka ÚV dodá rozvoji naší společnosti ještě dynamičtější růst.

Jak dlouho to asi z Rudého práva šprtal?

„No a soudruh desátník absolvent by vám rád výstižným referátem celou situaci ještě více objasnil. Máte doufám ten referát připravený?“ ptá se již polohlasem Sliny.

„Dělal jsem na něm celou noc,“ usměje se šibalsky on, ještě více promíchá nyní již naprosto rozložené stránky Mladého světa a začne: „Vážení (Brejla obrací oči v sloup.), vážení, abychom pochopili současnou vnitropolitickou situaci v rámci marxisticko-leninského učení a správně ji zařadili do dialekticko-materialistického pojetí pravdy a jejího působení na determinismus dějin dělnické třídy, musíme začít poněkud zeširoka.“

Teď se poručík i trochu usmál. Jak něco zařadíš do téhle ideologické škatulky, kam se vejde všechno od slibovaného ráje na zemi až po gulagy, máš vyhráno.

„Kamarádi, imperialista nespí. I když svou velkohubostí mluví o demokracii a svobodě, stále myslí na to jediné. Na svůj stále rostoucí měšec plný špinavých dolarů.“

Teď Slina svou fotografickou paměť skenuje všechny zprávy za poslední tři neděle, aby pokračoval: „I když na celém území jižního Vietnamu pokračovaly prudké boje mezi vojáky Fronty národního osvobození a vojsky USA, jež podporují saigonskou kliku, dovolí si senátor Robert Kennedy přednést otevřený projev proti americké vládní politice, která svým váleč-

ným dobrodružstvím prý klame a poškozují americký lid.“

Slina opět zpřehází teď již chaoticky rozházené stránky Mladého světa, aby vzápětí věštil dál: „Leč tato politika protikladů nemá sloužit ničemu jinému, než aby vrazila klín mezi soudržnost zemí Tábora míru. Z tohoto hlediska je zajímavé, že rumunská delegace opustila konferenci komunistických stran v Budapešti prý pro nesouhlas s postupem sovětských komunistů, i když

Leonid Brežněv před tím v Leningradě prohlásil, že dnes již nemůže být řeči o řízení komunistického hnutí z nějakého jediného centra. Každá strana určuje svou politickou linii samostatně a naprosto nezávisle. V tomto případě nechápu postoj rumunských soudruhů, jejichž

budoucnost musí, zdůrazňuji slovo **musí**, být až na věčné časy spjata s neomylnou a vše předvídající stranou. S KSSS.“

Teď Slina jaksi samovolně pravou rukou šátrá po něčem, co je u normálních řečníků sklenkou minerálky, ale v našem případě tzv. bystřidlem a to jakékoliv provenience. Však tento duševní doping zrovna po ruce není, a tak se náš desátník začíná uchylovat k velkému experimentu. K experimentu, který vyjadřuje dialektický rozpor mezi realitou a jeho myšlením. K experimentu, ke kterému se v této době odhodlala i určitá skupina blouznivců, později označovaná jako muži Ledna, kteří naivně věřili v ideu, že komunismus lze vybudovat s čistým štítem a bez krvavých rukou. Přesto jim za to díky. Kdyby se jim to povedlo...

„A teď a teď,“ začíná v neúprosně přibližujícím se abstřáku koktat Slina, „a teď se můžeme vrátit i k naší vnitropolitické situaci. Svět vě. Každá strana mocenských bloků chce urvat, co může. Chaos, válka generací, boj o životní hodnoty. A na osvětlení naší cesty tímto bahnem nám člen ÚV KSC Josef Smrkovský zveřejnil článek Oč dnes jde?“

Slina nejprve celý článek sjede svým již teď unaveným pohledem, aby vzápětí mohl ve zkratce citovat zestručnělé úryvky:

„I když uplynula příliš krátká doba od posledního zasedání ÚV KSC, jsou lidé, kteří z nedostatku informací posuzují věci s jistou nedůvěrou: Co na tom, že se někdo vymění, to už tu bylo, ale co se změní?“

Oč tedy jde zejména?

Odstranit z naší strany i státní správy byrokratické manýry a nánosy z minulosti, a to počínaje vrcholovými orgány strany a státu a konče poslední vsí, posledním pracovištěm. Aby se nedala možnost pro nadvládu ani jednotlivců, ani jakékoliv administrativy nad lidem.

K tomu všemu si musíme udělat pořádek i v našem myšlení, abychom mohli pak správně jednat. Jednat tak, aby nebylo rozporu mezi našimi slovy a našimi činy...

Řekli jsme si, že ve straně i ve státě musí rozhodovat jedině hledisko: Kdo má pravdu a kdo ji nemá...

Najdeme a odstraníme příčiny lhostejnosti našeho lidu k věcem veřejným. Lidé musí opět získat víru v účinnost našich opatření a usnesení. Mezi našimi slovy a činy nesmí být rozporu. Musíme do důsledku korigovat, opravit a napravit deformace socialismu. Funkce nepovažovat za doživotní...

Nastoupili jsme znovu na cestu vedoucí ke skutečné národní jednotě všech, kteří chtějí socialismus, socialismus bez deformací, které jsou cizí duchu našeho lidu! Zkrátka,“ improvizuje již Slina, znovu marně šátraje po imaginární sklenici, „**aby se celý národ vzchopil k velkému rozmachu všech tvůrčích sil.** A teď vyhlašuji diskusi k tomuto příspěvku a zároveň mě omluvte, musím se na chvíli vzdálit. Vypil jsem ráno mnoho mléka,“ dodá pološepetem k Brejlovi a rychle se vypotácí ven.

Já vím, co je to za mléko, moloko stolíčnoje, a teď si jdeš ještě trochu provápnit kosti, ale když jde o novou národní cestu, žádná oběť není marná.

Jakmile se tedy Slina decentně vzdálil, zavládlo na klubovně hrobové ticho. Mazáci vzadu stejně všechno prochrápali a my, prvorocháči, jsme byli již myšlenkami na rajonech, které předcházely celému tomu okázalému rituálu kolem sobotní prohlídky. Pouze Ruda do mě strčil loktem a na půl úst zašeptá: „To bys měl číst, co říkával Gottwald v šestačtyřicátém před volbama. To byly pohádky na dobrou noc. To byl Hajaja.“

„Taky mu všichni na to skočili,“ zašeptám já, ale to už neujde pozornosti poručíka Brejly.

„No, vy. Vy tam. Co chcete k tomuto příspěvku dodat?“

„Já?“ tvářím se překvapeně.

„Ano, vy. Nějaký názor jste si snad musel udělat.“

„Tak já mám názorů dost,“ pomalu vstávám.

„Ohlašte se!“ zajetí výkonný stranický bachař Chýla tak, že probudí i ty nejtvrďší spáče.

„Zahlásím se tedy hodností a jménem a pouze alibisticky dodávám, že pokud i sami politici chtějí nějaké chyby napravit, že tam asi budou. A to si piš, Brejlo, myslím si již v duchu, že jich tam bylo. Ale to ti teď nebudu vysvětlovat. Jako voják k tomu nejsem demokraticky disponován.“

„No dobře, dobře,“ posazuje mě pohybem ruky poručík a vzápětí se ptá ostatních: „Myslíte, soudruzi, že v našem vývoji po Vítězném únoru byly nějaké zásadní chyby?“

Opět chvíli ticho, pak zase ticho a znovu ticho.

„No tak, nebojte se, vojáci, projevte svůj vlastní názor.“

Hlásí se voják Jankovič.

„Já myslím, že je všechno dobré. A všechno bylo dobré i před tím. Každý dobře zarábá, máme se skvelo, nezamestnaných tu nie a žandáry nás nĕrubů.“

„To by měl říct můj ségre,“ šeptá mi teď Ivan. „Loni na podzim je na Strahově seřezali jako koně. A pro nic za nic. No vlastně, oni si ti študáci dovolili vyjít do ulic a požadovat, aby jim na kolejích občas svítila elektrika. Taková troufalost...“

„Ticho!“ přeruší nás poručík a znovu pokyne Jankovičovi: „Pokračujte, soudruhu vojine, ale uvědomte si, že když ústřední výbor chce napravovat nějaké chyby, tak tam asi něco bylo.“

„Já neviem,“ pokrčí bezmocně rameny Jankovič. „Já neviem, čo bolo na tom výbore, ale u nás na dědině, tam bolo dobre. Každý staval dom i ty embéčka si rolníci kupovali a nikte žádný statkár. Všetko bolo naše. A keď sme potrebovali cement na stavbu lebo šrot pro prasce, tak sme si to v JRD vzali. A to je dobre, nie?“

Teď náš poručík sám neví, co odpovědět, protože i on chová prase a každý večer si chodí do jídelny pro zbytky večeří. A to demokraticky, pouze s manželkou. Přelévají ten sajrajt do svých kýblů a pak je jako dvě hrdličky odnášejí tomu svému milovanému budoucímu ovárku.

Je to krádež, nebo ne?

Zbytky jídel se mají odvážet na prapor, kde se chovají posádková prasata. Čuníci určení po svém nanebevzetí pro hladové žaludky vojáků základní služby.

Ale dva až čtyři kýble denně...

Je to krádež, nebo ne?

Je krádeží, když za mnou chodí obden ti různí poručíci, kapitáni i majori, abych jim do jejich kanystrů načepoval benzín z agregátu UPG?

Ruský benzínový motor pro tento agregát totiž neměl žádné počítadlo nějakých těch mottohodin, a proto záleželo jenom na mně, jakou jsem určil spotřebu. Já z toho samozřejmě nic neměl, já byl pouze obyčejný voják, ale oni jezdili na těch svých fichtlech, a co já vím na čem ještě, celý rok zadarmo.

Je to krádež, nebo ne?

Je krádeží, nechat si dělat zadarmo a z vojenského materiálu garážová vrata?

Konec úvahy, neboť do místnosti se s úsměvem filmové hvězdy opět navrací desátník absolvent Slina. Jeho skelet je ideálně provápněn, nálada skvělá, myšlenky srovnané, takže PŠM pokračuje teď již tempem daleko svižnějším.

„Pánové, abych dokončil tento politický dýchánek, dovolte mi objasnit výhody oddělení funkce prvního tajemníka ÚV KSČ od posláni být prezidentem ČSSR. Kdybyste museli tak jako my, inžer-

nýři technických oborů, podrobně studovat nejen marxismus- leninismus, ale i dějiny dělnického hnutí, věděli byste, že toto rozdělení pravomocí není ničím novým. Již za prezidentování Antonína Zápotockého byl prvním tajemníkem právě Antonín Novotný. A když před tím nastoupil do funkce náš první dělnický prezident Kléma Gottwald, stranu vedl Rudolf Slánský. A že ta spolupráce fungovala, na to se zeptejte pamětníků...“

„Dost!“ zarve poručík Brejla, kterému okamžitě došlo, o co se ten poťouchlý (a pravděpodobně opilý) desátník pokouší. „Dost, a konec politického školení!“

„Ale já tu mám, pane Brejlo, ještě příspěvek o generálu Šejnovi,“ prosebně se usmívá Slina.

„Tak to už vůbec ne! Vztyk! Odchod na pokoje a příprava na sobotní prohlídku! A vám, vám,“ zahrozí Slinovi, „vám garantuji, že kdyby to šlo, jste degradován na vojína.“

Ale ono to nešlo.

Ale desátníka mu poručík Brejla zařídil až na doživotí.

Snad ani nevadil ten Slánský, ale v té době připomínat Šejnu...

Kradl, nebo ne?

Ten hodný a nesmělý generál, ten dobrák od kosti, politicky nejvyšší stranický funkcionář v československé armádě. Jan Šejna, generálmajor, kandidát ÚV KSČ, poslanec a člen Národního shromáždění. Pomáhal, kde mohl. Tu stavebním materiálem, vojenskou dopravou i bezplatnou pracovní silou vojáků základní služby. A proč by nemohl pomoci i zemědělským závodům ve svém volebním obvodu? On díky svému postavení dokázal v čistících stanicích nakoupit nedostatečně kvalitní jetelová semínka za 829 000 Kčs a obratem je prodat za jeden milion dvě stě tisíc.

Kradl, nebo ne?

A tento „nepatrný“ rozdíl, který by se dříve (a i později) utulal, o kterém by se dříve (a ani později) ani nesmělo psát, mu srazil vaz. A vzhledem k tomu, že byly známé i jeho osobní vztahy na syna Antonína Novotného, v té době ředitele podniku zahraničního obchodu Artia, začala padat hanba politického režimu i na osobu prezidenta.

A tak hanba nehanba, náš politicky nejprověřenější generál prchnul na diplomatický pas 27. února spolu se synem a svou mladou přítelkyní nejprve do Itálie a odtud do USA.

Čteš dobře, milý čtenáři, do USA. Ne do země ideám komunismu zasvěcené, ale do USA. Tam, kde se měří pouze dolary a kde zpeněžíte vše. I nejtajnější informace o dlouhodobé strategii svazku vojsk Varšavské smlouvy. A že ta strategie nebyla zase tak úplně obranná, o tom svědčily na štábu rozvěšené mapy Evropy, které jasně dokazovaly holubičí povahu armád Tábora míru. Konkrétně náš stíhací a bombardovací pluk se měl při prvním signálu o začátku třetí světové války stáhnout až někam do vnitra NSR. Tak jsme byli připraveni bránit výdotky reálného socialismu.

Až tak...

Proto byl útěk generála Šejny obrovskou bombou pro naši tloustnoucí lampasáckou rodinu: Již nejsme nedotknutelní, neprůstřelní, nepostradatelní a nekritizovatelní, teď se o nás dokonce i hanlivě píše. Velmi hanlivě. A to dokonce ve stranickém tisku. Jak tohle skončí? Máme být dotlačeni až na úroveň normálních plebejců? Normálních zaměstnanců? Lidí, kteří, raději ani nepomyslet, musejí i pracovat?

Proto: Vztyk! Odchod na pokoje, příprava na sobotní prohlídku!

Nu což, vždyť to známe: kombajny, košťata, hadry a šůrovat! Jsem již s tímto údělem naprosto smířen, a proto jako ten vojenský zombie vykročím vstříc své předurčenosti.

„Kam jdeš?“ zastaví mě Slina.

„Přece dělat rajóny,“ vyřknu takovou samozřejmost, jako kdyby se někdo ptal sebevraha, proč si přes tu větev stromu přehazuje typicky zauzlovanou smyčku.

„A to musíš, nebo chceš?“

Podívám se na něj jako na to nevinné jezulátko, které snad ani neví, do jakéhoto světa se rodí. „Víš, žes vůbec na vojně?“

„Pouze v druhém plánu.“

„A co je ten druhý plán?“

„To je,“ vysvětluje Slina, „něco takového, jako když se točí film. Prvním plánem je základní děj. Hlavní role, filmové hvězdy a k tomu ta srdcervoucí story. On ji má rád, ona jeho ne. Ona ho má ráda, on ji ne. Do toho se přimíchá nějaká ta dějinná událost, třeba revoluce nebo válka a někdy i stačí státní převrat. To je první plán. A ten druhý? Třeba počasí. Jednou sluníčko svítí, podruhé je sněhová vánice nebo dokonce zemětřesení. A to je u mě ten druhý plán. Ta vojna. Naprosto nedůležitý faktor. I když,“ teď se zamyslí, „možná že to počasí, ten druhý plán, je u mě někdy daleko důležitější než to, o co se na této zeměkouli hraje. Chápeš?“

Co já tenkrát mohl chápat. Snad jen to, že je lepší jít na procházku s mladou holkou v červenci než v prosinci.

„Takže jdeme dopít tu flašku vodky,“ jaksi suverénně mě přemlouvá Slina.

„Ale já nemůžu, rajóny, mazáci,“ snažím se vykrotit.

„To není žádný problém,“ máchne rukou Slina a začne rvát na nebohého dozorčího roty: „Dozorčí svobodníku, nebo desátníku, já se v tom nevyznám, soudruzi absolventi jsou v akci, já jsem na pokoji sám a vojenské řady mi nedovolují jako potencionálnímu důstojníkovi vykonávat tak podřadnou práci, jako jsou rajóny. Naštěstí jsem se snažil zachránit čest naší absolventské místnosti tím, že jsem odchytil tohoto zašívajícího se vojáka, a proto žádám, aby on byl za trest určen k úklidu naší světnice!“

„Je váš,“ rozhodl pro jistotu dozorčí, a s tímto verdiktem jsme se Slinou svorně přikročili k likvidaci tak nebezpečné tekutiny, jakou je alkohol.

Sobotní prohlídka dopadla dobře, ale i kdyby ne, já se stejně po celou tu dobu pouze nepřičetně usmíval...

Jak je možné, že jde Míča do civilu? Vstup do současnosti. Duben 1969

Míča šel do civilu již ve středu, a proto se rozhodl uspořádat v úterý takovou malou rozlučku. Prý co nejdál od kasáren. V Hartvíkovicích. Pro ctěnou společnost AIR-INDIA to však žádný problém neznamenal. Spíše naopak. Proto ho nyní v kompletní sestavě také doprovázíme. Bez ohledu na to, jestli máme nějaké to povolení k opuštění posádky. Já si tou dobou vycházky již vůbec nepsal. Mělo to své výhody: za prvé jste se nemusel někoho doprošovat a za druhé jste unikl ostřížimu zraku dozorčího posádky, který nejen že neopomněl zkontrolovat předpisovou ústroj a vzorně vystříhanou hlavu, ale dokonce měl tu drzost, že podle knihy vycházek kontroloval i včasný a důstojný příchod. A kdo by se zbytečně vracel v deset hodin, a důstojně. A navíc, jak již bylo zmíněno, mezi rotou a hartvíkovickým restaurantem fungovalo bezchybné spojení. A kdybych se nevrátil do večerky, byl již dopředu určen bažant, který místo na strážnici bude spát na mé posteli. A došlo-li by k takovému extrému, že bych se nechtěl vrátit vůbec, potom by se mé lůžko rozebralo a hodilo nahoru, na půdu.

Každý dozorčí posádky totiž kontroloval noční stavy mužstva dost stereotypně. Chodil s baterkou od pokoje k pokoji a zapisoval si jména z cedulek prázdných postelí.

Takže žádná postel je lepší než prázdná postel.

Proto jsem byl teď zcela klidný, vyrovnaný, pln očekávání věcí příštích.

Jaké však bylo naše překvapení, když po vstupu do restaurace vidíme sál prázdný, stoly se židlemi srovnané podél stěn, jako by se zde měla konat nějaká taneční zábava.

„Co tu bude?“ ptám se mladé paní.

„Pohřeb,“ povzdychne ona a dodá: „Umřel děda Dvořák.“

„Co? Děda Dvořák?“

„Jo,“ utírá si slzičku. „V pátek, při tom hokeji. Řval prý tak, až ho ranila mrtvice.“

Děda Dvořák...

Hartvíkovická legenda. Chodící dějiny. Praotec Čech...

„Bože, to je mi líto,“ kondolují, protože upřímná soustrast se dala v této vesnici vyjádřit téměř každému. Vidím znova ty jeho veselé stařecké oči, to jeho odhodlání stále vzdorovat všem těm režimům, které zde panovaly a které se znovu šikují k nadvládě zde ještě nezažitě.

A pak si zařve gól- a konec...

„Co teď?“ obracím se k naší invazní jednotce. „Bud' se vrátíme, nebo zajdeme do Popůvek.“

„Kam byste chodili,“ mávne rukou hospodská. „O pět lidí víc nebo míň. A vůbec, dyť k nám stejně už tak trochu patříte.“

„Myslíte?“ ptám se nejistě, ale když vidím, jak tato naše samaritánka svižně odkvačila do výčepu roztočit pět piv, sedáme si skromně k tomu nejzadnějšímu stolu.

„Proč nechceš jít taky do civilu?“ hučí do mě snad už po sté Míča. „Za týden to máš vyřízený. Pouze podpis a, vojno, nazdar!“

„Ty vole,“ oponuji mu po stoprvé. „Na to já nemám. Vždyť bych tam chcípnul. A navíc to záření. Já nechci bejt ve třiceti impotentní. Ty snad jo?“

To už se Míča směje: „Když já to záření nachytám, tak budu impotentní jenom na polovinu, a to je furt taková vitalita, že bych, že bych...“ rozhlíží se marně po prázdném sále, až nakonec jeho zrak spočine na kypré postavě naší hospodské. Na chvíli se mu zajiskří v očích, snad by i ta slina ukápla, ale venkovní halas obrátí naši pozornost jiným směrem.

Vstupní dveře se otevrou v obou křídlech a dovnitř vpochoduje ve dvojstupu seřazená řízně hrající dechovka. V rytmu: Už je tam! Už je tam! Už je tam! dorazí až k pódiu, kde se rozlije na připravené židle. Samozřejmě s pohledy prosebně upřenými k výčepu, odkud naši hospodští manželé hbitě přinášejí načasovaně natočená piva i na nerezových tácech nadávkovanou kořalku.

Dveře jsou stále dokořán a jimi se hrnou do restaurace pohřební hosté.

Pohřební hosté?

Hlučící, ševelící a občas i smějící se dav. Staříci, stařenky, střední generace i námi tak oblíbený dorost. Kdo už nebyl dědův přímý příbuzný, ten byl alespoň vzdálený, či si vzal nějakého toho z těch dvou kategorií.

Téměř celé Hartvíkovice. Ideální situace pro statistický úřad, kdyby náhodou třeba teď momentálně chtěl provádět sčítání obyvatelstva. I když, co s těmi přespolními? Děda Dvořák za celý svůj předlouhý život určitě prováděl spanilé výpady i do vsí okolních. O tom však matriky mlčí. A je to dobře.

Hospodští kmitají, protože zásobit tuhle sešlost není věc jednoduchá, i když jim pomáhají jejich dospívající děti, ale konečně jsou stoly patřičně zaplněny, ještě chvíle hluku, chvíle zmatků – a pak – ticho.

Moravský pohřeb se vším všady.

Muzikanti si berou nástroje, nasazují a – a toto ticho pojednou prořízne nebeský zvuk křídlovky, kterou postupně počnou doprovázet i ostatní nástroje, aby vykouzlily tak tklivou melodii, jež proniknuvše vaše srdce, musí mířit až do samotného nebe.

A do tohoto procítěného rekviem vstává od hlavního stolu vetchá, hubená stařenka, třetí dědova manželka, které starosta (tehdy předseda) předává obyčejné rýžové koště. A ona s ním jde doprostřed sálu, slzy v očích, obejmě ho a tančí s ním. Pradávný zvyk a úděl všech vdov tohoto koutu světa.

Tančí a pláče a s ní bulí nejen všechny ženské z vesnice, ale i ti chlapi v černých oblecích tak nějak pomrkávají, mnou si oči, jako by jim tam něco spadlo.

Vždyť umřel děda Dvořák.

Božská píseň, kterou jsem již nikdy v životě neslyšel, do ticha končí. Dcery či snachy, možná vnučky, kdo ví, odvádějí vdovu zpět ke stolu a teď to začne: polka, valčík, polka, valčík, jako na nějakém bále. Smutek v tuto chvíli zapomenut, protože my se na Moravě musíme umět i bavit, abychom přehlušili ty chvíle žalu, který je tady tak častým hostem.

Dechovka řinčí, stoly se počínají plnit nejen pivy, láhvemi vína a destiláty, ale i obloženými mísami, řízky či pochoutkami z posledních zabíjaček.

„To mě ta rozlučka asi moc stát nebude,“ konstatuje Míča a já sám jsem na rozpacích, jestli mohu i při svém neustálém pocitu hladu tyto dary přijmout. Rozhlížím se bezradně po tom hlučícím a hemžícím se sále, až zraky spočinu na dědově manželce. Sedí mezi dvěma mladými děvčaty, z nichž jednu od vidění znám. Ivanu. Vždycky byla v partě těch našich holek. Zaražená, mlčenlivá, nevýrazná. Taková šedá myška, která se mihne, aniž ji zaregistrujete. Stín. Ale o ni teď nešlo. Dívám se na tu stařenku, jak se pokouší bezzubými ústy rozmělnit všechny ty dobroty na stole, jak pokradmu upijí ty malé panáčky kořaličky, jak se snaží nekažit zábavu těch ostatních. Těch, co půjdou v noci domů. Spolu. Ve dvou.

„Kam jdeš?“ ptá se Pítr s nacpanou hubou všech možných vzorků předložené menáže.

„Tam,“ zašeptám jenom a jdu tam. K té prababičce, k té ženě, jež musela být také krásná a mladá. A vlnadná. Jinak by dědu určitě neuhnala. Jdu jako náměsíčník a tiše si sedám ke stolu naproti ní. Nevím, proč to dělám. Nevím ani, co chci říci. Je to snad reflex, asi dluh dědovi Dvořákovi.

Stařenka ke mně zdvihne milé oči, a než stačím dokončit něco o upřímné soustrasti, začne ona: „Ty seš ten voják?“

„Kterej, je nás tu víc.“

Vdova se usměje: „Ne, ten jeden. To já poznám. Dvořák o tobě často vyprávěl.“

„Co, prosím vás?“

„Všechno, on totiž viděl lidem do duše. A ty si byl,“ teď se zamyslí, „velmi zvláštní, nevšední, vzácný.“

„To je hloupost,“ bráním se. „Já jsem jenom obyčejnej voják, a to dost špatnej.“

„Ne, ne,“ protestuje stařenka. „Ty máš v sobě něco, co dědu přitahovalo. Já nevím co, já jsem jen prostá ženská,“ pohlédne na Ivanu, která se plaše usměje. „Ale věř tomu, že se ještě setkáte.“

„Jak?“ zakroutím hlavou.

„To nech na dědovi, on nejlíp věděl. Já taky jednou umřu a pak budeme spolu, ale tebe si vyhledá. Věř mi.“

„Já bych rád,“ koktám.

„Věříš v Pána Boha?“ ptá se mne s upřeným pohledem.

Co na to odpovědět? Pokřtěný jsem ještě byl, ale tím můj vztah k římskokatolické církvi skončil. Jak také jinak, když nás soudružky učitelky učily, že každý návštěvník kostela může být považován třeba i za vatikánského špiona.

„Moc ne,“ přiznávám tedy po pravdě.

„To my tady na Moravě věříme. A to nám vždycky pomohlo nejenom přežít, ale i dožít. Každopádně Dvořáka pozdravuj, až se potkáte. A děkuju, žes přišel. Chtěla jsem sama vidět člověka, který na něj udělal takovej dojem. Běž, synku, běž!“

Audience skončena a já jako mátoha šel znovu k našemu stolu, kde se probíralo všechno možné, jenom ne to duchovno, jehož jsem byl teď přímým účastníkem.

A celou tu cestu zpět mě provázely jako anděl strážný Ivaniny oči.

„Tak co?“ hučí do mne opět Míča. „Podepíšeš to?“

„Ani náhodou.“

„Ty si mezek. Podpis a za týden jdeš domů“

„Domů?“ podívám se na něj ironicky.

„No tak ty třeba domů ne, třeba na ubytovnu, nebo ti dají byt, já nevím, ale vypadneš z týhle všivý vojny. To je hlavní...“

Mluví a mluví. Nechce se mu tam samotnému a já se mu nedivím.

„Posloucháš mě vůbec?“ mává mi teď již ten téměř voják v záloze rukou před obličejem.

„Vnímáš mě? Kam zase čumíš?“

„Na tu Ivanu,“ řeknu zasněně. „Nezdá se ti, že je to docela příjemná holka?“
„Ježišmarjá!“ chytá se Míča za hlavu. „Já ti tu nabízím životní šanci, dokonce jsem s nima už o tobě mluvil, a tebe teď zajímají ženský!“ Přece mu to však nedá a zadívá se tím směrem také. „No, normální holka. Já když jsem ožralej, a ani nemusim moc bejt, tak mně se líbí všechny.“

„Ale já vůbec opilej nejsem,“ oponuji a najednou mě něco napadá, něco tak normálního, něco tak sobecky lidského, že se dívám, proč jsem na to nepřišel dřív.

Lepší vrabec v hrsti...

Promiň, Haničko, duševno v dopisech je sice hezká věc, ale, ale...

Šel jsem pro Ivanu asi dvakrát nebo třikrát tancovat a pak jsme se šli projít ven.

Byla vstřícná, velmi vstřícná, jenže jsme na Moravě, a co říkal děda Dvořák o tom oltáři? Takže úplně všechno se bohužel nestalo.

Na rotu se dostávám až po půlnoci, spící hlídku vystrnadím zpátky na strážnici, zcela ignoruji Horváthovo nesouhlasné mručení a usnu spánkem spravedlivých.

Míču jsem byl později v Třebíči ještě několikrát navštívit. Tím, že podepsal tříletý nábor do uranových dolů Rožínka, určitě neprohloupil. Nejen že unikl ze spárů prokurátora, ale i tady chytil docela dobrý melouch. Žádné fárání v radioktivních hlubinách, jenom seděl nahoře v jakémsi velínu, kde mačkal knoflíky, které přehazovaly výhybky vozíkům, rozvážejících uranovou rudu. I se svým kolegou se rozumně dohodli na svérázné úpravě pracovní doby, kdy každý z nich týden sloužil a týden byl doma.

V případě Míči u své milované rodiny.

Asi si to ten kluk zasloužil.

Jenže to už nám ostatním bylo houby platné, protože tou dobou již burácel nad naší zemí mohutný hlas jednoho pána: ***Nebuděme historii opakovat', kedy se velmi t'ážko pracovalo! A ked' vydržali ty statoční, necht' odpadně, čo je kolísavé! Necht' odpadně, čo je opurtonistické, ale necht' v tej straně zostane, čo je pevné, čo je charakterné, čo je komunistické!***

Ten hlas hřměl odhodláním jako uragan, jako ta jarní vichřice, co všechno, všechno smete. Co bude v mém případě?

Haničko...

12. kapitola

Ať si Husák řval, jak chtěl z tribuny toho jejich normalizačního mejdanu, velikonoční počasi zkazit nemohl. Ještě minulý týden bylo nesmělé jaro, poslední zbytky sněhu se leskly ve stále sílících slunečních paprscích, ještě byla země studená, promočená, vstřebávající blahodárnou vláhu metrových závějí, a teď: pomalu léto. Teploty nad dvacet stupňů dokázaly vy-mámit z rašící přírody takové vůně, že se nám až zatočila hlava.

Jsou Velikonoce. Jsou svátky. Vzorní vojáci odjeli na opuštěný, dovolené, případně i nějaká ta vycházka povolená byla. A ti ostatní - do služeb. Proto se my do Hartvíkovic dostáváme až v pondělí. Ale zato v plné síle a navíc v civilu. Proč? Ještě totiž není 15. dubna, kdy teprve podle zelených řádů končí oficiálně vojenská zima, a tudíž voják poctěný možností opustit posádku, musí být (jak již bylo psáno) nejen vzorově ostříhán a ustrojen, ale tato ústroj stále ještě čítá dlouhý vojenský kabát, samozřejmě předpisově zapnutý. Až ke krku.

Ve třidvaceti stupních Celsia.

Ta naše armáda má opravdu někdy pomalejší reflexy.

Oč je nám lépe: džíny, svetry, tenisky a navíc nám každá lítáčka může vlézt na záda. Zvláště tam, tam v Hartvíkovicích, mezi našimi přáteli, mezi našimi děvčaty.

Ivana...

Celý týden jsem o ní přemýšlel. Srovnával ji s Hankou, a nejen s Hankou, ale i s těmi z mého minulého života. Samozřejmě, že jsem jí slíbil, že se tu o Velikonocích ukáží. Bohužel na zábavu to nevyšlo, tak alespoň dnes. Na Velikonoční pondělí.

Ivano, ty holka jedna zatracená, co já na tobě vůbec vidím? Takhle jsem si předhazoval všechna pro i proti. Hezká zase tak moc nejsi, mnoho toho také nenamluvíš, figuru máš sice solidní, ale...

Jaké ale? Vždyť jsi moc hodná, moc důvěřivá, asi máš zlaté srdce, co já vím. Stane se z tebe možná perfektní manželka, která porodí svému muži řadu dětí a bude se jim snažit vytvořit domov se vším všudy.

Ale...

Ale jsi hlavně velmi tvárná. Když si vzpomenu na tvoje vášnivě bezprostřední objetí, kdy se tvoje tělo stalo, jak to nazvat, snad oltářem lásky, jsou všechna proti okamžitě zahnána, zapomenuta a zaplašena.

Takže jdeme! Směr Hartvíkovice.

Je s námi i Láďa Králů, který je se svou černovláskou (jmenuje se Alenka) ještě dál a který má již v kapse klíče od jednoho z krajních domečků, kde ještě donedávna žila Alenčina teta.

Bližíme se k tomu domečku, bližíme se k vesnici, čekají nás Velikonoce 1969.

Ty loňské si ani moc nepamatuji.

Já si je raději ani moc pamatovat nechci.

I když zrovna nešlo přímo o Velikonoce. Velikonoce 1968. Byl zkrátka konec března a to je měsíc, kdy u řidičů probíhá tzv. jarní explatace. Český řečeno: přechod mezi zimním a letním provozem kolových vozidel, v našem případě automobilů. A jelikož na vojně vše zaúkolované musí být i řádně kontrolované, celá tato akce končí vždy plukovní vizitou, kdy suita jinak nic nechápajících lampasáků kráčí od auta k autu a kontroluje jejich bojovou připravenost. A jelikož tito komisaři se ani tak moc v problematice údržby nákladních automobilů nevyznají, soustředí se vždy na to jediné. Na čistotu, na septickou čistotu těchto přesluhujících kraksen, které jste nemohl nechat nikde stát déle než hodinu. Jinak by olejové skvrny mohly napovědět imperialistickým agentům, kde že jste se zrovna tehdy nacházel.

Celé generace vojáků základní služby, samozřejmě s tichým souhlasem náčelnictva, však tuto situaci bezproblémově zvládaly. Auta nejprve odjela na prapor, kde se na rampě pomocí stříkací hadice zbavila toho největšího bahna, a potom se na pluku pouze doladřovalo: celý spodek, bez ohledu na to, co tam zůstalo za svinstvo, se nastříkal khaki barvou, pneumatiky se naleštily černým krémem na boty a motory byly umyty vše rozpouštějícím leteckým benzínem.

A právě v této činnosti se zrovna nacházíme s Lacem my dva. Klečíme na nárazníku větřiesky, každý vedle sebe kýbl elerixu, a velkými štětky smýčíme po tom, co je pod kapotou vidět. Benzin crčí proudem a při tom s sebou strhává každou částičku bahna, oleje, odlupující se barvy či rzi.

„Jardo Novák bol dobrý chalan, nie?“ ptá se Laco.

Jarda byl nejlepší chalan, pokývám hlavou. Jarda byl přímo zázrakem, božským světlem, jež dokázalo svou upřímností občas prorazit i toto naše nevolnické zelené temno.

Byl možná až moc naivní, pro foglarovskou spravedlnost vychovaný kluk. Klid'as a flegmatik.

Když my ostatní v duchu zuřili a nejraději bychom ty určité mazácké týpky zaškrtili vlastníma rukama, on se pouze usmíval a logicky hodnotil celou situaci slovy: „Ono na ně taky dojde. A když ne teď, tak třeba za pět, deset, dvacet let. Uvědomte si, že to jsou v podstatě chudáci, kteří mají nejen první, ale i možná poslední možnost se trochu seberealizovat.“

„Na takovou seberealizaci jim sereme!“ odporovali jsme mu a on se pouze bezbranně usmál a znovu dodal, že nic netrvá věčně.

A to prosím měl za velitele světnice teď už desátníka Uhla a bývalého desátníka Zbončáka. Toho kripla, který se tak rád pohupoval na patách a při tom po chacharsku vykřikoval ty nejsprostší nadávky. Toho idiota, který veřejně donutil jednoho nováčka, aby se země sebral ústy někým pohozený krajíček chleba. Ve své nebetyčnosti si nevšiml, že byl sledován i jedním důstojníkem, který si prosadil jeho degradaci. Veřejnou degradaci, kdy jsme všichni museli stát na nástupišti a jemu byly symbolicky velitelem pluku odříznuty výložky.

Za co?

Pro nás za úplnou prkotinu, protože morální devastace, jež na nás byla během prvního půl roku prováděna, by musela dle tohoto měřítko znamenat konec všech poddůstojníků na pluku.

Ale pouze tento blbec se nechal usvědčit, a když po několika týdnech jel konečně zase domů, musel si ve vlaku ty dvě pecky znovu nasadit.

Proč?

Protože by mu jeho fotr rozbil hubu, že je tak neschopný, tak pitomý, že to ani na té vojně nedokáže dotáhnout aspoň na toho kaprála.

Zkrátka, ani ten největší imbecil na pluku to neměl tak jednoduché. A to všechno oproti nám Jarda chápal. Možná že měl tu psychologii už v sobě, možná že ji jenom hrál, ale každopádně dokázal s tím svým naivním úsměvem tyhle lidi dokonale provokovat. To, co jsem prožil já, bylo proti Jardovi nepodstatné. Oba satani, Uhel i Zbončák, si na něj tak zasedli, že on neměl kolikrát čas dojít si ani na záchod. Desetkrát mu vyházeli po večerní prohlídce skříňku, a když už toho měli oba dost, sám Jarda ji s nevinným úsměvem vyklopil znovu na podlahu chodby se slovy: „Soudruhu svobodníku, já myslím, že to stále ještě není dokonalé, já bych si to dovolil ještě několikrát zopakovat.“

A proto Jarda šel.

Stal se totiž něco jako svědomím těch dvou křupanů.

„Mrzí mě to,“ loučil se se mnou před pár dny a mně to připadalo, jako bych ztrácel bratra. Vždyť jsme měli tolik společného: Vršovice, ideály, touhu po svobodě.

„A keho sem těraz dajů?“ ptá se Laco a při tom cpe benzín do okolí klaksonu, jenž je také rádně zaprášen.

„Nevím,“ mydlím to v centilitrech také do všech možných i nemožných škvír. „Má to bejt nějakej ženáč z Třebíče. Asi pěknej buran.“

„Čo je to buran?“

Jak ti to, Laco, vysvětlit. Jak lingvisticky obnažit význam tohoto slova? Tak my Pražáci nazýváme nepražáky, aniž bychom tušili, že u těch takzvaných buranů, je vlastně zpětné pojmenování pražák chápáno velmi, velmi hanlivě.

„Asi pěknej blbec,“ dodávám nakonec kompromisně.

„Ako treba desiatnik Uhel?“ nepřestává vyzvídat Laco.

„Ne, to není jenom blbec, to je kretén. A proč se ptáš?“

„Pretože on sem ide.“

A skutečně, cigáro pomalu větší než on mu plandá z koutku úst, chůze klátivá, ruce v kapsách a sveřepý pohled se zabodává přímo do nás. Co se tu poflakuje, když s naší odbor-

ností nemá nic společného? A proč by se nepoflakoval, vždyť on je mazák. On je ještě více: stará pažba, stará páka, zkratka MAZÁK.

„Robitě to pořadně, zobaci?“ zamutuje a očekává ještě větší zrychlení naší činnosti.

Místo toho se mu však dostane od Laca ponaučení: „Tuná němóžetě fajčit, súdruh desiatnik. Tuná robíme s benzínom.“

„Dobře, dobře, ja vim,“ típe cigaretu, vleze si do kabiny vétřiesky, kde se rozvalí, prohlíží si laickým okem všechny ty čudlíky a páčky, co tam jsou, a pak, aby nám snad dokázal, že se vyzná, zmáčkl klakson.

Ten klakson, do kterého před chvílí napchal Laco minimálně velkého panáka benzínu.

Malá jiskřička, jako když křesnete dvěma kameny.

Malý plamínek, ne větší než zažehnutá zápalka.

Vidím to úplně přesně, neboť kleče na předním nárazníku jsem od bzučáku klaksonu asi tak půl metru.

Ten neposedný plamínek nejprve jen tak nesměle vykoukne, potom klakson mlsně olízne, aby nabyl síly a mohl vzápětí dračí silou vychrlit celý proud ohně.

Během vteřiny hoří celý motor.

Padám pozadu s nárazníku, drže v ruce kyblík s ještě nepoužitým benzínem.

Laco takové štěstí nemá. Ten si při zpětném odskoku polije montérkovou blůzu, která začne samozřejmě hořet. Strhávám tedy svou, snažím se to umlátit, ale nejde to. Ještě že mezitím se Laco reflexivně z munduru vyvléká a odhazuje tu planoucí pochodeň v dál.

Hodně v dál. Ale to již z motoru šlehají dvoumetrové plameny, za jejichž mihotáním vidím v kabině bledou a vytřeštěnou Uhlovu tvář.

„Vypadni, ty vole!“ řvu na něj bez ohledu na nějakou tu ordonanci.

On nakonec z kabiny seskočí, spíše vypadne – a zmizí.

To, co se událo potom, milý čtenáři, byla otázka dvou, maximálně tří minut. Nechci tě tedy zdržovat zdoluhavým líčením a přejdu rovnou ke zkrácenému popisu.

1. Rozbíháme se s Lacem k okolním sloupům, na nichž jsou rozvěšeny hasicí přístroje.

2. Hasicí přístroje jsou buď prázdné,

nebo mají prostatu či jejich obsah nestačí uhasit nenasytné plameny.

3. Přibíhají další vojáci, včetně našeho náčelníka.

4. Náčelník mě cpe do již hořící kabiny, abych aspoň odbrzdil ruční brzdu a vétřieska mohla být vytlačena do volného prostoru, co nejdál od ostatních automobilů.

5. Bojím se.

6. Ještě více se bojím a v duchu uvažuji, zda mohou vybuchnout plné nádrže.

7. Náčelník Veverka mě odstrkuje a sám chrchlaje vleze do kabiny a brzdu uvolňuje.

8. Cítím se zahanben.

9. Vytlačíme teď již všude hořící náklad'ák z boxu.

10. Hasíme, házíme písek, pořád to hoří.

11. Kdy vybuchnou nádrže?

12. Kluci z hangáru sem dotlačí na podvozkou obrovitý hasicí přístroj, který konečně požár uhasí.

13. Větřieska už jenom čoudí, smrdí a prská. Je na ni pohled, jako kdyby před tím byla umístěna do epicentra atomového výbuchu.

14. Z pohotovosti přijíždí konečně útvarový hasící vůz rychlého nasazení.

A teď to začalo.

My s Lacem stojíme uprostřed kruhu vyšetřovatelů: Co jste dělali? Vy jste určitě kouřili! Ano, oni určitě kouřili! To bude basa, to bude kriminál! To jsme zvědaví, z čeho to zaplatíte? Vždyť vy se z té vojny snad už domů nevrátíte. A ve válce by za to byla kulka! Atd.

Stojíme tam, obklopeni těmi všemi inkvizitory, oba zašpinění, potrhání a někde i popálení a myslíme oba na jedno: Kdo z nás práskne toho debila, toho namyšleného idiota, toho MA-ZÁKA.

Snad bych to už udělal, kdyby se sem náhle nepřihlítil moskvič s velitelem pluku.

Vlétnul mezi nás, rychlým pohledem zhodnotil situaci a začal řvát. A jelikož to byl velitel pluku, řval nejvíc.

To už jsme si říkali, že je asi definitivní konec.

Ale...

Ale kapitán Veverka moc dobře věděl, že nám nařízený postup očisty moc doporučovaný není, možno říct, že je i zakázaný, a proto začal vysvětlovat něco na ten způsob, že se to muselo čekat, že tyhle staré krámy jsou prorezlé od shora dolů a že není divu, když se někde šlusnou nějaké kabely, pravděpodobně přívodové.

Velitel pluku chvíli poslouchal, poté mávl rukou a odjel pryč. Vždyť co je to jedna přesloužilá větřieska proti stíhacímu a bombardovacímu letounu.

A ty u nás padaly také.

Pravidelně.

A u toho zůstalo. Do zprávy se později napsalo - závada elektrické instalace a my s Lacem vyvázli bez trestu. Jen jsme dostali za úkol ten svinčák kolem seškrábat, odstranit a někam vyhodit.

Půjčili jsme si na zaschlou pěnu škrabku na sníh, písek a ostatní sajrajt byl zameten a vyhozen do tajné zóny, kde ho nikdo nenajde. Pouze příroda sama...

Když jsme byli téměř hotovi, slyším jakési tiché volání, spíše kvílení, které se ozývá od beden s náhradními leteckými motory. Jdeme za tím zvukem pro jistotu oba a tam vidíme v nejzazší uličce vklíněnou lidskou postavu. Byl to desátník Uhel. Nevím, jestli se pomočil a i posral, i když trochu smrděl, každopádně v této noře, v tomto úkrytu prožil celou tu katastrofickou situaci.

A teď je zoufale zvědavý, jak to dopadlo.

„Blbě,“ říkám a dívám se mu do očí.

„Boha jeho,“ začne desátník lkát. „Ja nechci do krimu, ja bych tam zhebnul. Ne, to ne,“ a začne téměř brečet.

Jsem člověk škodolibý, poťouchlý a posměvačný, ale nejsem mstivý. A i když by se mi líbilo tohoto skrčka trápit dál, zachoval jsem se úplně jinak. Někde uvnitř mě se pojednou ozvala strunka znící tónem soucitu, odpuštění a lidské sounáležitosti.

Až tak jsem byl blbej humanista.

„Špatně to dopadlo s autem,“ pokračuji, „ale s námi dobře. Svedli jsme to na zkrat v elektrice.“

Kdyby měl ten desátník srdce, určitě by mu z něj spadl kámen velikosti Wilsonovy skály. Přesto se mu však jeho očka rozzářila, hluboký nádech a z hrdla se vydralo cosi jako vděk: „Děkuju, kluci, děkuju a mate to u mě.“

„S tím si nedělejte starosti, soudruhu desátníku,“ odstupuji stranou, aby se mohl ze své skrýše vydrápat.

Když se mu to podařilo (asi byl opravdu posranej), neobratně mě objal pravou rukou kolem ramen a teď snad zcela upřímně povídá: „A žádný vy a žádný soudruhu desátníku. Od teď sme kamoši.“

A utíkal se převléct na rotu.

My s Lacem jsme se tam dostali až navečer. Uhel se Zbončákem již stojí u dozorčího stolku a způsobem jim vlastním organizují přípravu na večerní rajony.

„Ahoj, tak co, dobrý?“ pozdravím desátníka Uhla, vědom si předchozí úmluvy.

Jen co byla tato slova vyřčena, Zbončák ztuhl jako socha na Karlově mostě, poté se nedůvěřivě podíval na Uhla a nakonec se začal nehorázně smát: „To je v piči! Ty už se buntuješ i se zabanama. Ja se z tebe zchčím!“

„Ne, ne, to ne!“ brání se Uhel. „Ja si dělal z tohohle ptaka odpoledne prču a on to blbec sežere.“ A aby dodal svým slovům vážnost, začal na mě ječet: „No nečumte, a jedu, jedu! A za tuhle drzost mate dneska hajzly!“

Ta struna soucitu ve mně praskla tak rychle, že kdyby byla skutečná, musela tohohle úchyla rozseknout ve dvě. Než jsem však stačil jakkoliv zareagovat, rozlétly se vstupní dveře, nejprve jedna polovina, a když se obří postava stále nemohla prodrat dovnitř, i druhá. Ne, že by ten, byť statný chlapík, byl obrem. To ne. Byl pouze přímo surrealisticky ověšen všemi těmi tornami, chlebníky, sumkami a chemickými prostředky, že vypadal jako na všechny strany pučící kaktus.

Přesto se propracoval až k dozorčímu stolku, kde se ho desátník Uhel takovým tím kohoutím hlasem zeptal, kdo že vlastně je. Snad aby ten špeditér lépe rozuměl, či aby promluvil k poddůstojníkovi tváří v tvář, každopádně se otočil tak nešťastně, že velká polní srazila Zbončáka nejprve na židli, a když mu chtěl neznámý vojín pomoci, uvolnil se z jeho ramene i ledabyly zavěšený samopal a praštil po dechu lapajícího chachara těžkou pažbou přímo do hlavy.

Pak už Zbončák ležel na zemi.

Voják si však takové bezvýznamnosti nevšimal a hrdým hlasem zařval: „Vojín Míča hlásí příchod do družstva elektrikářů!“

„To je k nám,“ zasténal Zbončák – a omdlel.

To bylo pro mne tím největším zadostiučiněním, a proto jsem mohl večer i klidně usnout. Sny jsem však měl divoké, neuspořádané, chvíli plameny, chvíli mě někdo vraždil a nakonec jsem byl jakousi tajemnou mocí vyslán do budoucnosti. Do nějaké země, která je tvrdě a bezohledně okupovaná (ach, ty válečné filmy) a kde jsem snad mluvil i sám se sebou. Zkrátka temná a tísnivá pakárna. Proto jsem téměř šťastný, když se probouzím do nového dne.

Do nového jitra.

Do jara 1968.

Všechno vypadá znovu mnohem lépe a já si musím přiznat, že proti těm protrpěným nočním můrám je dokonce i ten Uhel šlechetný chlapík, seslaný nám samotnými anděly laskavosti.

A abych nezapomněl.

Máme novou hlavu státu.

I když my nechtěli prezidenta, ale císaře.

Jenže prezidentem se stal generál Ludvík Svoboda, což pro nás pacifisty, kterým občas strčí do rukou i kvéry, není zrovna povzbudivé.

Zpět do Velikonoc 1969

Udatně tedy kráčíme k Hartvíkovicům. Počasí ideální, nálada skvělá, vůně jara inspirující a čerstvě rašící tráva, jakož i okolní flóra- bezohledně pozvracená.

Aspoň ve škarpách.

Veselé Velikonoce 1969!

Podél silnice, u posledních domků, právě v těchto škarpách, leží výkvět zdejší mladé mužské populace. Částečně schoulen v embryonálních pozicích, částečně mručící, chrčící a dávící se. Toť daň, kterou každý mladý muž musí zaplatit za vrozenou pohostinnost dobrosrdečných moravských domácností.

Jdeme však dál. Zde již nepolehávají odumřelí skrčenci, tady mládež pouze posedává, škytá a snaží se o něco jako zpěv. středu těchto orgií.

Občanská válka.

Chlapi všech věkových kategorií se snaží dobýt na oko nepřemožitelné tvrze vesnických

stavení, jejichž ženská posádka se brání všemi dovolenými prostředky, z nichž ten nejčastější je polévání agresorů ledovou vodou. Ale i tento boj na život a na smrt, boj mezi pohlavími, mezi odlišnými civilizacemi má svá přísná pravidla. Ženská enkláva i po urputné bitvě musí vždy podlehnout, musí se za náležitého vriskotu nechat ztřískat těmi až dvoumetrovými pomlázkami, aby v zájmu kompromisu tyto barbary, tím myslím všechny velikonoční chlapy, pohostila těmi nejlepšími dary moravské země, kdy ten švestkový, slivoviční, je vždy nejžádanější.

A proto není divu, když spočítáte počet stavení krát nadhospodská míra...

Teď již chápu ty mrtvé v příkopech. Za co vlastně zemřeli? Za znovuzrození Krista či za pohanskou radost z návratu slunka? Či za tu dávno zapomenutou neandertálskou slast seřezat ženskou, aby věděla, kdo je tu pánem? Nebo je za tímco obyčejem něco úplně jiného? Historik by vám to vysvětlil asi takto: Ještě v devatenáctém století ženy, dívky a panny nenosily žádné spodní prádlo. Proto obřad zmrskání pomlázkou byl vlastně záminkou, jak vyhrnout děvám sukni, potěšit oko pohledem na kulatý zadeček i na to, co se v jeho blízkosti nalézalo. Proto ty průvody lačných chlapů od stavení ke stavení, by se zjistilo, co že se za ten rok změnilo, vyvinulo, zženštělo.

Ale v naší době je to bohužel jinak. To hlavní je, že hospodu již od rána otevřeli, aby si kořalové po včerejší dlouhé noci mohli spravit rozháranou chuť a zbožným strejcům bylo umožněno pokračovat u stopičky hořké ve svých meditačních úvahách, které se stejně většínou týkaly jejich soukromých záhumenků.

My samozřejmě zabíráme celý stůl, neboť k počátečnímu základu společnosti AIR-INDIA se připojují dobrovolně i naši další kamarádi. Ale hlavně se na nás postupně začíná nabalovat, jako sluncem rozpínající se hrozen dobrého moravského vína, ten krásný, neopakovatelný a možná že zde již nikdy nezrozený ročník okouzlujících holek.

A co dál? Blíže ke

Ano, většina je již buď oficiálně či na oko zadaná jako Alenka s Lád'ou Králů či Jitka s Matějem. Je tu i Šárka, impozantní dívka, naprosto emancipačně sebevědomá, na kterou mimo Pítra neměl nikdo. Jen on ji dokázal oponovat, jen on ji dokázal umravnit a případně i poslat někam. A světe div se, jí to imponovalo.

A také je tu Ivana.

Moje co? Kamarádka? Nahodilá známost? Erotická příležitost?

Sedíme, kecáme, jak se tu říká, plkáme, sranda, vtípky, narážky. Líbí se mi to, dívám se Ivaně do očí a vidím v nich, bože, co? Lásku? Oddanost? Výzvu?

Co s tím teď udělám? Co s tím vůbec lze dělat?

Leč můj Osud se zase rozhodl zahrát si ruletu. Takovou blbou hru, kdy vy samozřejmě nejste ani v nejmenším pánem té malé, pot'ouchlé kuličky. Stáváte se pouze divákem, neúspěšným sázkařem na šanci, kterou si on, ten škodolibý Osud, určí sám.

Jak?

Jako v tomhle případě.

Kdo by zrovna tady a teď předpokládal, že se to stane. Vstupní dveře se otvírají dokořán a do nich vstupuje typická maloměšťácká rodinka. Sebevědomý otec, povznešený nad všechny ty prkotiny, jako je třeba nedostatek peněz, či vůbec nějaký ten životní problém a vedle něj kráčí jeho žena, jeho odraz, jeho kouzelné zrcadlo, které mu pravděpodobně celý život jenom našeptává, kdo že je ten nejlepší, nejúspěšnější, nejdokonalejší.

A za nimi cupitá jako poslušný pejsek jejich dcera - Hanička!

Kolikrát již byla, milý čtenáři, v tomto románu nastolena otázka: Co teď?

Není to klišé, není to zbytečné opakování jiných životních maticí, ta otázka sem opravdu znovu patří.

Co teď?

U stolu perfektní parta, vynikající zábava, toužící Ivana a tam, v protilehlém konci místnosti, typ rodiny, jakou bytostně nesnáším, kterou jsem jako bývalý beatník nade vše odsuzoval, nenáviděl a která má ve svém zajetí můj sen, můj ideál, mou Jitřenku, jež mi v této temnotě pomohla osvětlovat tu hnusnou šed' mého žití.

Ano, měl jsem tam jít.

Měl jsem ji obejmout, políbit a vyznat se ze všeho toho, co jsem jí v dopisech slíbil. Měl jsem stát za svými slovy.

Měl jsem tam jít.

Ale já nešel.

Snad to byla studenost mého srdce. Snad pragmatismus, kdy jsem již při prvním pohledu zjistil, že její taťka je typický lampasák: hnědé polobotky, fasované khaki ponožky a ve vlasech obroučka od brigády. A já tu jsem nejen načerno, ale i v civilu. O čem si s ním mám vlastně povídat? O tom, jak vojna stojí za hovno? Pochopil by to? Pochopila by to Hanka? Ta, která se jednou za čas, zproštěna této rodiny, dokázala normálně odvázat, čehož jsem tenkrát na Silvestra využil já?

Ano, teď si vyměňujeme významné pohledy. Ona se mě snaží dostat k jejich stolu a já k našemu. Obojí bez výsledku.

A pak se zvednou a jdou. Celá rodina. Jak zpupně vešli, tak i odešli. Poslední zoufalý pohled: Počkej! Poslední zoufalé gesto: Zůstaň! A je pryč.

Poslušná dcerka z lampasácké rodiny.

Až teprve teď začínám pít. Panák za panákem. Je mi to jedno. Svět se začíná točit, všechno kolem je pojednou zábavné, veselé, a vo co vůbec de, vole?

Už ani nevím, kdo sedí u stolu, už mě to ani nezajímá, jsem najednou tak svobodně sám, ve svém světě, kdy pouze mávnete křídly a jste tam, kde si přejete být. Třeba na krásném tichomořském ostrůvku, kde je vše po ruce, kdy jenom spíte, radujete se z divů přírody a nic, nic, vůbec nic vás nenutí dělat něco, co je proti vaší vůli.

Třeba být na vojně.

Třeba muset jít každý den na šestou do fabriky.

Třeba...

A pak přijde krásná Tahit'anka, jejímž jediným oblečením je náhrdelník z velkých, barevných květů, vezme vás něžně za ruku a zašeptá: Pojd'!

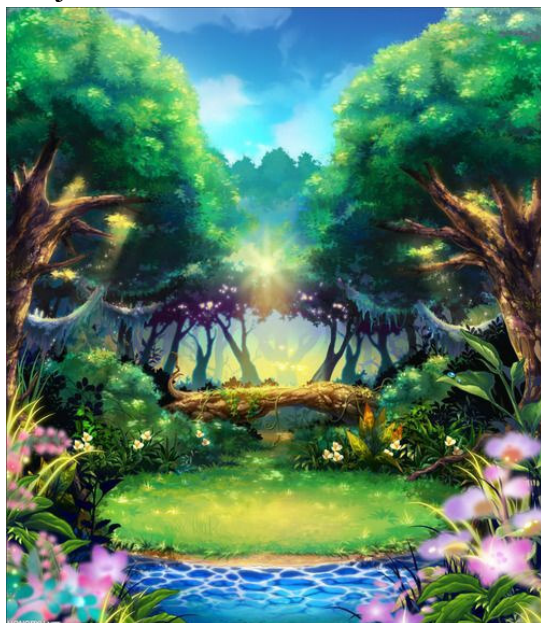
„Pojd'!“

To mi teď šeptá do ucha Ivana, zcela jistě si vědoma mého problému.

„Pojd'!“

„Kam?“ dívám se někam, ale vše je rozmazané, jediné, co vnímám, jsou její prosící oči.

„Pojd'!“

Vezme mě za ruku, vyvede z toho hlučícího úlu, a pak jenom ticho a klid. Jdeme nějakými těmi lesními stezkami, dostáváme se až někam nad Wilsonovu skálu, a příroda je tady tak vstřícná, tak bující, tak lákající.

Nevím, kam až jsme došli. Ani Disney by pro svou kreslenou Sněhurku nenamaloval romantičtější zákoutí. Hebká čerstvá tráva, borovice v korunách šumí a nedorostlé smrčky okolo hlídají soukromí.

Že se tady začneme líbat, je celkem normální. Proč bychom šli také tak daleko. Ivana se pomalu sesouvá do vonící trávy a já jako dobyvatel chci najednou všechno. Její žhavé rty, její pevná prsa, skrytá pod lehce odhrnutelným tričkem. Začínám být téměř šílený. Rozepnout džíny není problém, dokonce ani je svléknout. A pak tu

zbývají pouze kalhotky. Ten malý trojúhelníček, nad nímž se vyjímají výstupky pánevních kostí.

Křídélka, jež by vás měly zanést až do té zázračné zahrádky.

A já byl tak blízko.

Hladím to místo, líbám Ivana střídavě na ústa i na odhalená ňadra a rukou jdu dál, dál...

Až tam.

Tu vlhkost, tu připravenost, tu vášeň jsem ještě nikdy nezažil, a proto není divu, že jsem byl v několika vteřinách i já ještě vlhčí, ještě mokřejší.

Trapas.

Ale na druhou stranu se nediv, milý čtenáři (čtenářko), vždyť já od sladkých dob s Monikou pomalu nevěděl, co je opravdová ženská.

A navíc ty přísady do ranního čaje.

Zkrátka trapas.

„Promiň,“ zašeptám.

„Co?“ odvěti ona, jako by se nic nestalo. Ještě chvíli se hladíme, vášeň se pomalu vytrácí, takže jí pomohu s oblékáním a jdeme zpátky za partou.

Tam je zábava v nejlepším.

Sedáme si teď již oficiálně vedle sebe, významné pohledy všech zúčastněných signalizují pouze jedno. A jak by ne, vždyť jsme byli téměř hodinu pryč.

Ne, tak to není, chtěl bych říct, ale na druhou stranu být mohlo. Čí chybou k tomu nedošlo?

Ten zasraný brom v čaji! Aspoň tak se utěšuji, tak se omlouvám sám sobě, tak hodnotím celou situaci.

Jste v cukrárně a nedokážete pozřít ten nejlepší a nejlákavější zákusek, i když jste ho již pevně držel v ruce, rozšířenými nozdrami jste vsával jeho vůni a dokořán otevřená ústa, plná slin, byla téměř připravena ho jen a jen slupnout.

Jste v kině na velmi dobrém a napínavém filmu a před vzrušujícím vyvrcholením vám vypnou proud. „Přijďte až zítra,“ vříská uvaděčka a vyhání vás ven.

Ne, jakékoliv přirovnání nemůže sedět, protože o co jsem přišel, co jsem promarnil, co mi doslova proteklo mezi prsty, to se už dnes nevrátí.

„Přijďte zítra!“ teď šeptá ta virtuální uklízečka a mazlivé přitulení Ivany to jenom potvrzuje: Přijď zítra, nebo pozítří, nebo někdy příště. Pak to spolu určitě zvládneme. Potom tu cukrárnu vyjíme až do základů. Slibuji...

Zpátky na rotu se vracím výjimečně hodně, ale hodně opilý. Celá parta je taktně ohleduplná, nechá nás jít s Ivanou samotné, a ta ryzí duše mě podpírá a bez jakékoliv výčitky doprovází až na křižovatku, kde se rozcházíme.

Vroucný polibek, žádná slova, žádné sliby.

Ona moc dobře ví, že se ještě mnohokrát shledáme. Kam bych také já mohl v tomto zapačkově jít.

Než tam, kam je předurčeno...

Potácím se potom sám tou divokou celinou, cesta necesta, směřují mě tam v dálce blikající světla hangáru, a já jdu, motám se v takovém vnitřním rozporu, že i schizofrenie je proti tomu dětskou nemocí.

Hanička- Ivana.

Ivana- Hanička.

I když se ze mne jedna modla pomalu a nepozorovaně vykořeňuje, stále se jí jen tak vzdát nechci.

Zkratkovitě vykřikuji do jarního vánku slova, která jí zítra napíše, kde se za všechno omluvím, všechno vysvětlím. A na druhou stranu vidím Ivaninu vstřícnost, toužící boky a nejednou znovu nevím, čím jsem.

Hance jsem opravdu druhý den napsal dlouhý a srdcervoucí dopis, kde se z celého srdce kaji, kdy jí dokonce, já blbec, vyčítám i její rodiče, jakožto generaci, ke které já nemám zrovna kladný vztah.

Je snad samozřejmé a pochopitelné, že odpověď již nikdy nepřišla.

Nikdy!

A já se ve své slabosti začal utěšovat tím, že jsem ji vlastně nemiloval.

Ale mé druhé já mi stejně odporuje: Miloval jsi vůbec Haničku i před tím? Miloval jsi upřímně i některou z těch předcházejících holek? Miluješ teď Ivanu?

Jsi vůbec schopen někoho opravdu milovat?

Nebo máš rád pořád jenom sám sebe?

Ten jarní vítr mi byl čert dlužen...

13. kapitola

*Je pozdní večer – první máj-
večerní máj – je lásky čas,
hrdliččin zve ku lásce hlas:
„Hynku! – Viléme!! – Jarmilo!!!“*

Dlužno sebekriticky dodat, že se při těch mých citových úletech, v těch následujících chvílích ztracena a prázdnoty, sám nad sebou dost intenzivně zamýšlím: Pořád si něco namlouváš, ale víš vůbec, co je to skutečná láska? To, že se ti nějaká holka líbí, že ti dělá dobře se jí dotýkat, hladit ji, líbat, případně když to vyšlo, i pomilovat, je to už láska?

Je to opravdová láska, která prý spíše tíží, než povznáší?

Kdy srdce puká štěstím i bolestí?

Víš ty vůbec, jestli jsi skutečnou lásku zažil? A stojíš vlastně o to? Máš k tomu dost odvahy?

Nebo jsi navždy odsouzen žít pouze ve své skořápce sebeklamu?

I když... Bude mi za pár dnů jednadvacet, jsem plný síly, plný ideálů, a navíc jedu popozítří na svou druhou dovolenou. Sice mě to s Ivanou u toho srdíčka opravdu příjemně šimrá, ale ta předzvěst blízcího se civilního života, kdy můžete kdykoliv a cokoliv, mi doslova vyráží dech.

Praho, třes se! Za čtvrt roku se vracím do tvého lůna a potom...

Co potom?

Noční podniky, holky, zkrátka všechno. Všechno, co teď nemůžu. Svoboda!

Svoboda?

S Ivanou zatím dodržujeme určitou nevyřčenou dohodu, kdy mimo běžného erotického mazlení se zatím k ničemu dalšímu neodvažujeme. Poprvé to nevyšlo, a tak oba s rostoucí nadějí čekáme na okamžik slavnostnější, romantičtější.

Já pro jistotu přestal pít i ranní čaj.

Jenže před odjezdem do Prahy byla Ivana tak trochu zamlklá, zaražená, snad i roztrpčená.

„Ale já v té Praze opravdu nikoho nemám,“ snažím se jí uklidnit a ona se snaží mi uvěřit, i když si asi říká, jak je možné, že v tom velkoměstě, plném ochotných manekýnek, může být někdo bez holky.

Může, Ivano, může...

Rozloučení bylo poněkud vášnivější a ahoj, Ivano, ahoj!

Teď však sedím ve vlaku směr Praha, pražce drkotají tu svou věčnou Novosvětskou, já chvíli klimbám, chvíli přemýšlím, chvíli se těším a chvíli vzpomínám na ty mé První máje.

Jaké vůbec byly?

Jak se vepsaly do mého srdce ty nejvzývanější dny lásky?

Lásky?

K čemu?

První polovina let padesátých

Jako kluka předškolního věku mě v Kostelci vždycky nejdříve probudila hudba. Řízná dechovka. Již od časných ranních hodin vyhrávala na náměstí, kam se pomalu scházeli svátečně oblečení kostelečtí občané. Když už jich byl zřejmý dostatek, promluvil k nim plamennou a hlavně stranicky orientovanou řečí předseda MNV. Poté dechovka znovu zadula pár vojenských pochodů a celý

dav se organizovaně vydal k pivovaru, aby pak pokračoval až do 11 km vzdáleného Brodu.

To nás kluky ani tak nefascinovalo. My napjatě čekali na jediné - na alegorické vozy.

Ty se vynořily ze dvora státního statku, vyšňořené a fábory ozdobené valníky, které táhly místní traktory. A na těch pojízdných jevištích se pro nás, děti, odvíjely ty nejfantastičtější scény: silný a mohutný dělník v nažehlených montérkách mlátí kladivem odporného, tlustého a slizkého imperialistu.

Ženy míru, v téměř průhledných kostýmech, jako víly, chrání svým tělem svítící zeměkouli před sadistickým americkým burziánem.

Zemědělec a zeměděлка obřím srpem podřezávají krk přerostlé a zmutované mandelince bramborové, daru to amerických a německých štváčů.

(Malá vsuvka: Ta mandelinka byla perfektní. Až další takto vyvedenou zrůdu jsem spatřil po mnoha a mnoha letech ve filmu *Vetřelec*. Zkrátka, zase jste, Amíci, nebyli první!)

Ale tím podívaná skončila, dechovka odezněla někde v zatáčkách před třeshňovkou, alegorické vozy zmizely a méně loajální občané se rozešli do svých domovů.

No a my, kluci, jsme z čerstvě vysázených javorů okolo náměstí začali setřásat nádherně vypasené chrousty.

1.máj 1960:

I to bylo obrovské dobrodružství, jít poprvé sám až na Václavské náměstí. Až do Prahy, jak jsme tenkrát ve Strašnicích říkali. Sám, byť obklopen druhy a družkami své Pionýrské organizace. Tílko a dva svetry pod bílou košilí měly zachránit náš revoluční předvoj od případného zápalu plic. Vždyť nebylo větší cti, než pochodovat v kompletním pionýrském kroji, společně s nadšenými pracujícími všech pražských závodů, až tam, až k té hlavní rudé tribuně, kde nám mával, také ozdoben pionýrským šátkem, náš soudruh prezident Antonín Novotný.

I my mu mávali a každý z nás si myslel, že on si toho všiml a že mává na mne, na tebe, na nás.

A pak ta honba za podpisy na naše pionýrské šátky. Rok 1960 byl rokem, kdy se zotročena Afrika zbavovala ve velkém koloniálních pout, a tak každý občan tmavé pleti byl námi považován za hrdinu.

Můj pionýrský šátek čítal desítky a desítky podpisů ve všech možných jazycích i družích písma.

Škoda, že jsem si ho neschoval a nemohl pátrat po tom, kolik těchto

signatářů zemřelo v následujících krveprolitích, hladomorech, občanských a etnických válkách, které jim umožnila bezproblémově vést svoboda získaná po odchodu těch hnusných anglických a francouzských imperialistů.

1. máj 1964:

První rok v učňovské škole. První rok mého kamarádství s Jirkou Marouškem. Sice jsme se všichni spořádaně sešli před učňákem v Dubečské, ba i ta papírová ozubená kola na dřevěné tyčce byla přijata víceméně s povinností, ale tím to končilo. My dva odhodili tahle strojírenská mávátka v jakémisi temném průjezdu na Flóře a vyrazili na vlastní pěst. Poprvé věrní Máchovu odkazu jsme se snažili sbalit nějaké holky z procházejících dvanáctiletěk, ale i když legrace byla, žádnou jsme do nás nezamilovali.

Zato však náš mistr odborného výcviku si všeho velmi pozorně všiml, z čehož vyplynula na konci školního roku dvojka z chování.

Za politický přečin: dezerce z prvomájové demonstrace pracujícího lidu.
Že bych byl disident již tehdy?

1. máj 1965:

V tomto roce mě již nějaký průvod nezajímá a se svými přáteli se účastním pouze studentského Majáles.

Ale o tom již byla řeč.

1. máj 1966:

Prvopočátky naší trampské osady Stars.

Tehdy jsme ještě nevyhledávali nocležisté podle blízkosti nějakého hostince. Byli jsme ještě mladí a naivní, a tudíž jezdili výhradně do přírody. A Lhotka u Mělníka k tomu skýtala tu nejlepší příležitost. Zalesněné pískovcové skály, lépe řečeno skalky, budily nejen pocit romantiky, ale poskytovaly i naprosté soukromí, naprosté odtržení od té maloměšťácké, mastňácké civilizace, kterou jsme tehdy opovrhovali.

Zcela obklopeni panenskou přírodou, kde z jedné strany téměř nepoužívaných kolejí byl hustý les a z té druhé malé jeskyňkové sídliště, kde jsme si připadali jako novodobí Robinzoni, kteří třímají pevně ve svých rukou osud, jenž zde zkondenzován do dvou víkendových dnů, jevil se téměř idylickým.

Akorát mi tu chyběly holky.

Ale přesto se zde spalo božsky. Po táboráku, kde Jarouš za našeho nemelodického zpěvného doprovodu zahrál na kytaru celou tu encyklopedii trampských písniček, okořeněnou nějakým tím douškem těch nejlevnějších kořalek, jste se najednou začali ztotožňovat s oslňující hvězdnou oblohou a vaše sny počaly nabývat konkrétních podob. A pak jste usnuli se spoustou brouků, ještěrek a hadů, kteří zde na rozdíl od vás nehledali žádnou pokleslou romantiku, ale pouhopouhý úkryt před všezničující lidskou civilizací. A v tomto sympatickém společenství mě nejprve tiše, pak však hlasitěji, probouzí zvuk dechovky.

Vylézám tedy ze své jeskyňky a vidím, jak tam, přes pole a louky daleko, po okresní silnici pochoduje dav zoufalců, třímající vlajky a nějaké transparenty, a plouží se ke své Mekce, asi až do Mělníka.

Když už jsem takto bezohledně probuzen, snažím se své vzrušení alespoň vyčůrat a při tom řvu na tu hordu zaslepenců: „Proletáři všech zemí, spojte se! Pohlavně!“

Samozřejmě, že mě na tu dálku neslyšeli, takže ani nevím, jestli se o to vůbec v tom Mělníku pokoušeli.

1. máj 1967

Byl velmi strohý. Povídačky o tom, co se děje v podvečer na Petříně u Máchova pomníku nás vybudily natolik, že jsme se tam vypravili i my.

Já, Bohouš a Ota.

Jenže jsme zklamáni. Ani žádný průvod láskychtivých dívek se nikde poblíž neproměňoval a dokonce se nekonal ani výpad jinak stále bdělých bezpečnostních složek proti romanticko-dekadentně zkažené mládeži.

Zkrátka nuda.

Brázdíme onen inkriminovaný prostor jako tři šmíráci, a když zjišťujeme, že jsou naše předsevzetí poněkud planá, jdeme na pivo. Ke Glaubicům.

Mezi študáky a kumštýře.

1. máj 1968

Jednalo se o můj druhý návrat do Prahy. Deset dnů dovolené, na kterou máte nárok, i kdyby Brejlova kancelář byla vytapetována pouze vašimi černými tečkami. Velkými černými tečkami.

Téměř dva týdny civilu.

Co s tím?

Každopádně se nesmím domů dostat jako vylepaný, až nad uši vystříhaný bažant. I to chce svoji taktiku. Každý čtvrtek se dobrovolně hlásím i do těch nejodpornějších služeb (např. v kuchyni směna CH), jenom abych unikl tomu ponižujícímu honu na vojáky, kteří jsou jako štvaná zvěř nahnáni do nemilosrdných rukou náměšťského holiče, který z vás pod inkvizitorským dohledem poručíka Brejly sice s úsměvem, ale zato dokonale, vytvoří naprostého, v normálním životě však nepoužitelného kripla.

Nedivte se mu, byl za to velmi dobře placen.

Ale to mě nezajímá, já zkrátka musím tuto štvanici přežít.

A já to dokázal.

Mám vlasy. Sice zdaleka ne takové jako v civilu, ale zaplat' pánbůh.

Tentokrát pro jistotu opravdu vyskakují na Žižkově, šestadvacítkou domů a je to zase tady: večere, klid, můj starý proležený gauč.

Ráno si vlasy umyji pouze mýdlem, a víc je nesplachuji. Čeká mě totiž potupné přihlášení se na pražské posádce, jež sídlí na náměstí Republiky. A právě zde byl kámen úrazu. Mohli vás dodatečně ostříhat, mohli vás i na několik dnů zařadit mezi zachycené, kde nebyl problém odkroutit si v této obrovské kuchyni právě ony směny CH. Zkrátka i na dovolené jste byl pořád otrok, kdy si každý lampasák mohl s vámi dělat, co chce.

Ale to mýdlo bylo opravdu spolehlivé.

Já snad vypadal pomalu jako plešatý.

Projdu všemi těmi strážnicemi, až se dostanu ke kýženému okénku, kde mi nakonec potvrdí, že jsem jako reprezentant naší Lidové armády schopen a oprávněn pohybovat se po aglomerátu Velké Prahy.

Mého domova.

A teď to rozjedeme!

Dnes je 30. dubna 1968.

Zítra je Prvního máje.

***Je pozdní večer- první máj-
večerní máj- je lásky čas!***

Bohouš už je v Praze přes týden. Pomocí dopisů jsme se takhle i dohodli. A tak máme před sebou tu nádhernou demonstraci spousty holek v ulicích.

Jen je zblbnout.

Ale jak?

„Máma mi perfektně zúžila kalhoty,“ září Bohoušovy oči. „Víš, jak se to bude vyjímat k bundokošili?“

„Ty chceš jít v zelenym?“ ptám se otráveně.

„No a co? Vždyť jsme vojáci. Skoro už mazáci...“

Já tohle slovo nenávidím. Mazáci. Připomíná mi Chýlu, Uhla i Zbončáka. A i jiné. A že bych se zrovna toužil producírovat po Praze, o své dovolené, v hadrech, kterých mám plné zuby. Ani náhodou...

„Ale...“ protestuje Bohouš.

„Jaký zase ale? Copak ty si nepamatuješ, jak jsme se tahali před vojnou v neděli odpoledne kvůli pivu na dechárnu do Fučíkárny?“

„To jo, ALE...“

„A to sis nevším i těch nejodpornějších buchet, které s tak veledůležitým ksichtem vždycky jenom odsekly: „S vojáky netančím!“

„No jo ale, no tak dobře.“

A také nám dobře bylo, když jsme dopoledne na 1. máje 1968 vyrazili do Prahy ve svém dobrém, starém, předvojenském úboru. Úboru, který zažil Schody, Všenory, moje předchozí rande i ty různé flámky po všech možných hospůdkách a vinárnách.

Staré dobré džíny, skampolo a vytahaný svetr s věčkem.

A hned se člověk cítí lépe. Co lépe? Božsky! Jako ten volný pták, jen roztáhnout křídla a letět a letět...

Svoboda je krásná věc, ale co je moc, to je moc.

Jsme vůbec v Praze?

Jsme v této republice?

V socialistické republice?

Nevěřím vlastním očím.

Kluci v kostkovaných či květinových kalhotách se pomalu veřejně milují v parcích s nádhernými děvčátky v kratičkých minisukních. Z magnetů jako omamná droga linou songy sanfranciské skupiny Jefferson Air Plane. Vzduch voní LSD a láskou. A květinami.

Bohouši, asi nám něco uteklo. Asi nám někdo něco zatajil, asi nám někdo tuto dobu ukradl.

A tak jdeme šokováni dál. Na Václavské náměstí, na Příkopy, kde je letos hlavní tribuna. Nikde žádná seřadiště, žádné budovatelské transparenty, žádné závodní šiky, které by v pravidelném tvaru pochodovaly jak naprogramovaní roboti vstříc přísnému oku stranických papalášů.

Ne.

Pouze stotisícové davy nadšených a jásajících lidí. Pražanů, kteří se na rozdíl od nás na-

dechli svobody na více než nám deset povolených dnů.

Blížíme se v tom rozjařeném společenství k hlavní tribuně, když tu se vedle nás, kde se vzala, tu se vzala další skupinka hipísáků, kteří také mávají, také se smějí a nad hlavami se jim třepetají pravé hvězdnaté americké vlajky.

Co je moc, to je moc!

„Bereme roha!“ syknu k Bohoušovi, protože jsme v civilu, tudíž nemáme doklady a tuto protistátní skupinku nevyhnutelně co nejdřív začnou zajišťovat

policajti.

Logicky, tak jak jsme tomu byli zvyklí dřív: Máš dlouhé vlasy, máš vši, určitě také pohlavní choroby, jsi příživník, jsi protistátní živel a my si tě už na stanici převychováme.

A navíc ty provokující vlajky...

Zmizme!

„Ale kam?“ rozhlíží se bezradně Bohouš.
No jo kam? Všude jsou lidi. Cpou se k tribuně a chtějí si s tím Dubčekem potřást rukou. I hipísáci. A on jim ji podává. On je dokonce fotí.
Bože, já se asi zbláznil!
My jsme se snad nějakou časoprostorovou smyčkou dostali do Ameriky.
My žijeme v naprosto jiném světě!
A ten nám ti zasraní politrucí na vojně zatajují. A přitom tohle je přece skutečný život. A my se máme konečně do civilu na co těšit.
Z nějakého balení holek samozřejmě ten den sešlo. Ne, že by nebyla příhodná májová nálada, ale vstřebat tuhle atmosféru mě stálo asi miliony zkratovaných mozkových buněk.
„Tys to nevěděl?“ ptám se Bohouše.
„Co?“
„Ty sis nevším, jak to tady všechno kvasí? Vždyť seš tu už devět dnů.“
„Já,“ usměje se Bohouš zeširoka, „já chodil akorát k Vencovi na pivo a tam je to pořád stejný. Stejný dědci, stejnej biliár, stejný keci a...“
„Tak fajn,“ zatáhnu roletu za jeho duševním obzorem, „půjdem tedy znovu na pivo, ale tentokrát ke Flekům, na zahradu.“
Jelikož je 1. května, musí být dle patriční vyhlášky otevřeny všechny restaurační zahrádky. A to i u Fleků.
Sedáme si k podlouhlému stolu, po druhém pivu se rozpovídáme a začínáme jako staří mazáci střílet jednu vojenskou historku za druhou, kdo že v prvních měsících trpěl nejvíc, a snad bychom se i pohádali, kdyby si k nám nepřisedly tři květinové děti.
Kluk a dvě holky.
Všichni dlouhé vlasy, v nich kytky, on naprosto sebevědomý a ony nejspíš zfetované. Již od počátku je nám on krajně nesympatický, určitě ne pro ten typický vzhled, ale on má dvě holky a my žádnou. A přitom se ta děvčátka k němu tulí, plazí se po něm, jejich oči jsou slastně přivřené, jako by kombinovaly skutečnost se zároveň prožívaným snem.
„No tak,“ odstrčí je on, aby se zaprvé mohl napít donešeného piva, a za druhé si asi všiml našich závistivých očí.
„Ahoj, kluci,“ symbolicky přizvedl půllitr a aby řeč nestála, přímo se zeptal: „Nejste vy študáci?“
„Proč myslíš?“ říkám.
„No, podle těch vlasů. Jsou takový, no, dost krátký.“
„Ne, nejsme študáci,“ pozvednu i já černé pivo a s ledovým klidem dodávám: „My jsme chovanci jednoho státního ústavu, momentálně na povolené vycházce.“
„Ale...“ protestuje Bohouš, zatímco hippie začíná projevovat nevšední zájem.
„Myslíš jako z cvokárny?“
„I tak se to dá nazvat,“ napiji se s chutí.
„A nemoh bys,“ odstrčí teď již téměř hrubě po lásce toužící děvy, „a nemoh bys sehnat nějaký prášky?“
„Jaký?“
„No dyť víš, dyť s tím musíte být denně ve styku.“
„Nám dávaj takový kapky, že ti adrenalin začne stříkat až z uší.“
„No nekecej?“ září mu oči jako žárovky, ale zároveň se omlouvá: „Já to nechci pro sebe, ale,“ mrkne na obě strany, „pro ně.“
„Jak pro ně?“ ptá se nervózně Bohouš, jemuž se tato hra už přestává líbit.
„No dyť to, kluci, znáte,“ nakloní se ten slizoun k nám blíž. „Zblbneš mladý holky kecama o věčný lásce, o kytkách, pak jim dáš pár prášků do piva a můžeš si s nima dělat, co chceš.“
„Ale...“ znovu protestuje trampskými ideami odchovaný Bohouš.

„Nevěříš?“ postaví hipísák na vratké nohy jednu z dívek. „Vem si jí! Za tři piva! Dyt' vona ani neví, s kým jde, takže si s ní můžeš dělat všechno. Úplně!“ a zasměje se tak hnusně, že bych ho nejraději praštil púllitrem po palici.

Tak tohle ne. Tohle nikdy ne! Jsem asi grázl, lhář a podvodník, pokud se týká pletek milostných, ale tohle nikdy! I té štvané zvěři dává slušný lovec rovnocennou šanci...

„Hele, my radši jdeme,“ zvedám se prkenně, protože další konverzace tohoto typu by se asi neobešla bez rvačky. A my, bez dokladů, jsme pro vojenskou mašinérii stále něco jako dezertěři.

„Tak ahoj!“ zubí se ten kretén a suverénně dodává: „A nezapomeňte na ty kapky. Všude mě znaj!“

Že se jmenuje Džordž, jsem již nezaslechl.

„No vidíš,“ vyjede na mě venku Bohouš. „Já ti říkal, že doma je nejlíp.“

„Byl to jenom jeden hajzl,“ kopu vzteky do všeho, co se válí na chodníku. „Jedno prase, kvůli kterému nebudu přehodnocovat své ideály. Vždycky se najde nějaký dobytek, kterej sobecky dokáže využít momentální situace.“

A těch bylo.

Potom.

Po srpnu.

A i pak – ve vzdálené budoucnosti.

Jenže my 1. máje 1968 takovouhle podlou zradu nemohli ještě tušit, a proto beru Bohouše přátelsky kolem ramen a smířlivě říkám: „Tak jo. Jedeme domů. K Vencovi. Mezi stejný dědky, mezi stejný keci. Jo, jedeme domů. Do starejch časů.“

Bohouš se druhý den vracel ke své posádce a já zůstal zase na chvíli sám. V pohodlí, v komfortu, ale sám.

Sám v Praze, která se znovu probouzela do předpovídané slávy, jež hvězd by se měla dotýkat.

Až asi třetí den jsem potkal Stánu. Moji spolužačku za Staré školy. Žákyni tehdy velmi cílevědomou a ctižádostivou. O co jí scházelo IQ, o to víc získávala kladnými body za politickou činnost. Dlouhá léta předsedkyně PO a od osmé třídy i předsedkyně ČSM.

A teď?

To se brzy dozvíme.

Je pravda, to si musím přiznat, že za ty léta se nejen patřičně vyvinula, ale i zdárně rozkvetla. Je z ní zkrátka kus. Přitažlivá dvacetiletá holka. Nevšimněte si jí, když vás míjí na Starostrašnické.

„Ahoj, ahoj!“ hrnu se k ní.

„Jo, ahoj, to jsi ty?“ uvítá mě jakoby srdečně. Má asi výčitky svědomí, neboť právě díky jejímu posudku mě do ČSM na základce nevzali. Kouří a má sklon k chuligánství, tak zněl posudek na mé chování v době mého pubertálního potáčení se posledními ročníky ZDŠ.

„Vůbec ses nezměnil,“ zafrázuje.

„Ale zato ty jo,“ bloudím očima od její bující mikiny ke krátké minisukni a zase zpátky. A to několikrát za sebou.

Ona si všimne mého pochopitelného zájmu a snaží se pokračovat ve slušné konverzaci: „A co vůbec děláš?“

To je otázka. „Sloužím vlasti. Jsem na vojně.“

„A proč nemáš uniformu?“

„Dělníci taky nechoděj po padla v montérkách. A co děláš ty?“

A to je pro Stánu ta pravá parketa. Začne ze sebe chrlit všechno to, co se jí podařilo: absolvovat dvanáctiletku, udělat přijímací zkoušky na pedagogickou fakultu, kde se teď dějí věci, tak jako všude, a které může ze své pozice funkcionářky Svazu vysokoškolské mládeže pozitivně ovlivňovat.

„A ty už nejsi v ČSM?“ položím záměrně tuto blbou otázku.
„Stáňa se uprostřed svého monologu zajikne, poté se na mne nevěřičně podívá a pak se opatrně zeptá: „A kde že jsi na té vojně? V Antarktidě?“

Ha, chytila se!

„No, je to samozřejmě vojenský tajemství, ale informačně moc daleko umístěný nejsme.“
„Chudáčku,“ probudila se v ní budoucí soudružka učitelka. „To bych ti měla všechno vysvětlit podle nové politické linie naší strany.“

„To bych byl velmi rád,“ znovu zírám na tu vyboulenou mikinu.

„Ale kde?“ bezradně se rozhlíží kolem, jako by hledala nějaký ten vhodný sekretariát.

Jenže já na rozdíl od ní tu všechny slušné podniky znám, a proto ji džentlmensky zvu na dvojku na Kubáň. Do jediné solidní kavárny, která tu v současnosti funguje. Je mi totiž jasné, že k Vencovi by určitě nešla.

„Ale ty jsi voják, to já nemohu přijmout.“

„A o co jde?“

„No přece o peníze.“

„Neboj, já dělám teď nějaký vrata.“

„Vrata? Na vojně?“

„Nevšímej si toho a jdeme na tu

Kubáň,“ a ať se jí to líbí nebo ne, popadnu ji pod paždí a pochodem vchod!

Kavárna v prvním patře je touto dobou poloprázdná, takže si vybereme stůlek pro dva, já usazuji Stáňu do hlubokého a měkkého křesla, a to tak šikovně, že když se umístím naproti ní, vidím zcela zřetelně její podvazkový pás.

Uf!

Tak povídejte, soudružko učitelko!

A ona se úplně rozzáří, je ve svém živlu, líčí mi ten život tady podle svého současného přesvědčení, kdy až teď poznala, co je opravdu ten socialismus, že dřív to nechápala, ale nyní udělá všechno pro to, abychom dokázali světu, že my budeme ti první, co nesou pochodeň, co dokáží vytvořit ten nejdokonalejší a nejspravedlivější řád na této planetě.

„Ale jak?“ ptám se znovu přihloupě já.

„Čteš vůbec noviny? Víš, co se teď všechno děje?“

„Ne,“ hraji svou hru dál a stále se snažím nenápadně pozorovat její podvazkový pás, za nímž jsou již jen holá stehna a, a...

A, a, ale teď máme hodinu občanské nauky.

„Víš,“ bloudí očima po stropě, jako by tam hledala střípky mozaiky, kterou mi chce kompletně složenou odhalit. „Víš, ono to všechno začalo úplně nenápadně. My to vnitřně nepociťovali, všechno to pomalu vyplynulo ze všeho. A já jsem hrdá, že my, vysokoškoláci, byli zase první.“

„Jakto?“

„Přece strahovské události, na podzim sedmašedesátého. První projev občanské angažovanosti.“

„A tys tam byla, v tom průvodu, v té demonstraci za světlo?“ ptám se jízlivě, neboť vím od Ivana, co si tenkrát musela doopravdy prožít jeho sestra.

„Ne,“ zarazí se Stáňa. „Já ne, vždyť přece také nebydlím na koleji.“

„Ale odsoudili jste tu policejní rubačku, ne?“

„No,“ začne se vykrucovat. „Vždyť víš, jaké tenkrát bylo ČSM. S těmi konzervativci v čele. Tenkrát jsme ještě nemohli, jako bys to neznal?“

Co neznal? Já sice nevím, jaké to bylo v ČSM, ale těch honiček s policajty a hlavně jejich aktivními pomocníky jsem zažil dost. Nejprve při trampingu kvůli nožům, coby nebezpečným zbraním, a pak na Schodech ohledně delších vlasů.

„Znal, tohle jsem opravdu znal,“ příkvyvuji a nechávám ji pokračovat ve vyčerpávajícím a hlavně ospravedlňujícím výkladu.

„Ale hned v lednu bylo proti účastníkům studentské demonstrace zastaveno řízení a naopak sedm příslušníků VB bylo potrestáno za surovost. A pak to šlo jako na drátku,“ hoří jí tváře. „Kdybys zažil ty večery ve Slovanském domě se Smrkovským, Kohoutem a Procházkou. Ty názory, ty nápady, ta otevřenost, to je nezapomenutelné. A lidé konečně všechno pochopili. Občanská společnost se začala hýbat. Znovuobnovují se dávno zrušená sdružení i spolky. Sokol, Junák...

„A také KAN a K231,“ doplňuji.

„Samozřejmě, ani to demokratizační proces nevyklučuje. Proto také začínají probíhat i rehabilitace nevinně odsouzených soudruhů.“

„A co nevinně odsouzená buržoazie?“ kontruji pro změnu já.

„S tebou se nedá diskutovat,“ dopíjí Stáňa dvoudecu a já okamžitě objednávám další.

„A proč?“ ptám se po malé odmlce. „Proč se se mnou nedá diskutovat?“

„Protože my budujeme pořád socialismus. So-ci-a-lis-mus!“ hláskuje, „proto byla rehabilitována i skupina bývalých sociálních demokratů, ale tím to končí.“ Přimhouří oči a zpytavě se na mne podívá: „Ty jsi pořád zblblý tou svou Amerikou, že jo?“

„No a co? Vždyť hvězdnatý vlajky vlály i před Dubčekem. Před soudruhem Dubčekem.“

„To ještě nic neznamená. To vůbec nic neznamená,“ začíná být rozkošně rozčilená. Rozhazuje nejen rukama, ale i nohama- a ty podvazky...

Nehraj si s vojákem!

Po třetí dvoudecce je již brunátná, oči jí vášnivě svítí, i když pouze díky hádce, jaký že je rozdíl mezi demokratizací a demokracií. Vzrušeně se vrtí v tom měkkém křesle a já si znovu uvědomuji, že 1. máj není jenom svátkem pracujících celého světa, ale i posvěcením lásky. Vstanu tedy, nahnú se ke Stáně, nejprve ji lehce políbím na tvář, poté pokleknu, a když ona překvapením zmlkne, líbám i ústa. A ta ruka, ta má neposedná a neposlušná ruka, která se pravděpodobně také zdemokratizovala a osamostatnila, ta jemně vjede pod vyhrnutou sukýnku, k těm podvazkům a ještě malinko výš.

Normální zkrat.

Plesk!

Takovou facku jsem snad ještě nikdy nedostal.

Stáňa vyskočí jako pérko, z očí jí srší oheň a z úst létají blesky: „To jsem si mohla myslet,

že se nezměníš! Chováš se úplně stejně prasácky a pubertácky jako v osmý třídě. A, a...“ trochu se zakuckala, „a proto se nediv, že jsem ti tenkrát to doporučení do ČSM nepodepsala! A vůbec...“ popadne kabelku, zavrtí zadečkem a utíká pryč.

Pryč.

Asi budovat socialismus s lidskou tváří.

Proto jsem ji už také nikdy neviděl.

A já znovu zůstal sám.

Sám v Praze uprostřed Jara 1968.

Vím, že se za pár dnů vracím zpátky. Že čas se krátí, a proto využívám každé volné chvíle. Dopoledne se probírám spoustou novin a časo-

pisů, kterých jsou teď doma kupy, a odpoledne se toulám po Praze. Znovu pozoruji partičky hippies, kteří sice někomu mohou připadat jako blázni, ale u mne budí závist.

Obyčejnou lidskou závist, protože mají něco, co mi teď sakramentsky chybí.

Mají svobodu a – lásku.

Navečer brouzdám po Václaváku, po Příkopech. Vedle Dětského domu, kde téměř přes noc vyrostlo něco jako svobodomyslný a tolerovaný Hyde park, poslouchám různé politické názory rozličných řečníků.

A v noci usínám zmožen dojmy, na jedné straně blažený pocitem, že si mohu konečně po vojně začít dělat i nějaké konkrétní plány, a na druhé straně tísněn stále rychleji a rychleji ubíhajícím chronometrem, jenž mě už brzy od těchto snů rychle a nemilosrdně oddělí.

Snad jednou dorazí Jaro i do Náměstě, utěšuji se v nočním rychlíku, a první, co udělám po probuzení na rotě, je, že odchytnu Rudu a s očima vyvalenýma na něj vyhrknu: „Přivezl jsem učebnici Angličtiny pro samouky!“

„Na co?“ ptá se on, ještě obklopen mlhou zelené nevědomosti.

„Na co? Ty se ptáš na co? Od zítřka začneme šprtát a za rok padáme.“

„Kam?“ stále nechápe Ruda.

„Tam! Ven!“ rozmáchnu se teatrálním gestem. „Za svobodou, za životem!“

A snad i za láskou, dodávám pouze pro sebe.

Návrat do děje, květen 1969

Ach, to byly iluze, to byly sny.

Národ blouznivců procitl během jednoho srpnového týdne, a teď mu nové pravítelstvo začíná utahovat uzdu pěkně nakrátko.

Dnes již venku, za oknem rychlíku, nesvítl slunko naděje, nýbrž mě Praha vítá studeným deštivým dnem, jímž mi začíná dovolená roku 1969.

Jaký bude letošní 1. máj?

Bude to lásky čas?

Neboj se, Ivano, říkám si sám pro sebe, vždyť já si v podstatě jedu jenom nakoupit civil.

A ten civil si také sháním. Hledám marně na Václavském náměstí Raif klub, jenž byl ještě nedávno tak vehementně vzpomínán v Mladém světě, jakožto jediný salón, který perfektně oblékne každého mladého, moderního člověka. Sice vedle Dětského domu vyrostl tzv. Klub odívání mladých, kde jakž takž nějaký módní doplněk seženete, ale na kompletní oblečení to není.

Ještě že tentokrát mám dovolenou zčásti společnou s Pítrem a jemu se díky svému otci podařilo nějaké bony sehnat. A tak mě do toužebně očekávaného civilu obléká zase ten dobrý, známý Tuzex. Manšestrová džínová souprava, téměř rudý rolák a k tomu obyčejné bílé tenisky se stejně bílými ponožkami.

To je přesně to, v čem mohu vplout do Prahy.

Do podzimu Prahy 1969.

Jenže dnes je opět 1. máj, tzv. lásky čas.

Slavnostní průvody se pro jistotu nekonají, neboť husákovský ÚV usoudil, že by případná srocní větších davů lidí mohla pod vlivem stále přežívajících kontrarevolučních živelů vyjádřit třeba i nesouhlas s jeho normalizační politikou.

Čert tě vem, Gustáve!

Říkáme si s Pítrem a jdeme si demonstrativně v nově zakoupeném civilu sednout na pár skleniček lepidla (vermut s ledem) na Kubán.

Při první dvoudecce sprádáme plány na naše další, civilní působení v Praze, při druhé hodnotíme současnou politickou situaci a při třetí se znovu vracíme tam, na Moravu, do Hartvíkovic. Probíráme ty naše holky, trochu se chlubíme, trochu přibarvujeme, dost lžeme.

A víme to o sobě navzájem moc dobře.

A nevadí nám to.

Dostáváme se do paradoxu, kdy se vám na dovolené v Praze pojednou začíná stýskat ne po vojně, to ani náhodou, ale po té malé víscce, kde žijí snad jediní lidé téhle republiky, které žádná politika nemůže rozházet a kteří si jsou stále rovni, a to nejen před Bohem, ale i mezi sebou.

A když jsme v té nejohavnější filozofické debatě, Pítr náhle ztrne a s očima upřenýma za mne cosi fascinovaně sleduje.

Co?

Než se stačím otočit, drobné, teplé dívčí ruce mi zakryjí oči, a ta náhle přistoupivší bytost nedočkavě čeká, až vyřknu její jméno.

Ale jaké?

Jsem téměř již dva roky mimo Prahu, všechny lásky jsem zbaběle opustil a kamarádek byly desítky. „Johanka z Arku, Kleopatra, Zlatovláska, Mšochi, Marta Kubišová,“ tak se snažím vyřešit tuto situaci, a když nad sebou slyším jasný, zvonivý smích, začínám tušit.

„Monika!“

Rozevřu její ruce, otočím se a – je to ona.

Moje nejlepší kamarádka.

Sice o něco starší, unavenější, ale pořád krásná. Prohlédnu si ji při vzájemné radosti ze shledání od shora dolů. Paráda. Krátká sukýnka, vesta a košile s dlouhými rukávy.

„Ahoj,“ přitulím se k ní jako kluk k nalezené hračce.

Ona se však jemně odtáhne, pozdraví se s Pítrem, a pak nás oba požádá, jestli bychom jí nemohli s něčím pomoci. Měla totiž malý problém a tím problémem byl postarší strejc, který ožralý poklimbával u jejich stolu.

„Myslí si, že když platí, tak může všechno,“ pološeptem vysvětluje Monika, což nám stačí. Mrkneme s Pítrem na sebe, jako že tohle by neměl být problém. Nejprve objednáme gruziňáky já, potom Pítr, a to už strejda, zvyklý pouze na víno, usne na stole doopravdy.

Korpulentní paní vrchní si s námi solidárně rozumí, a proto na naše přikývnutí dědka bezohledně vzbudí.

„Co?!“

„Platíme!“

Strejda bez omlouvání vyrovná účet a vše objedná znovu. A usne. Světa znalá vrchní však účet nezlikviduje, pouze přepíše další položky a za čtvrt hodiny se představení opakuje.

„Co?!“

„Platíme!“

A ten bodrý muž nejen zaplatil všechno co předtím, nejen to, co znovu objednal, leč opět mávl dobrácky rukou do prázdna a zahuhlal: „Ještě jednou.“

Gruziňáky přineseny, účet znovu nezrušen, a strejda chrápe na stole jako podsvinče. Tahle procedura se opakovala ještě dvakrát, a když i paní vrchní uznala, že křesťanská láska k bližnímu má by neměla překročit určité meze, vytáhla ze šrajtofle stovku a podala ji Monice se slovy, abychom ho nechali někam odvézt taxíkem.

Tak se i stalo. Nacpali jsme ho do okolo projíždějící volhy, protestujícímu taxikáři přiložili ještě jednu stovku a starej se.

Je celkem samozřejmé a pochopitelné, že jsem toho strejdu již nikdy neviděl.

Teď však stojíme před Kubání, Pítr loajálně chápe, že by měl vyklidit hřiště, protože dnes je opět Prvního máje.

Dne zasvěceného lásce.

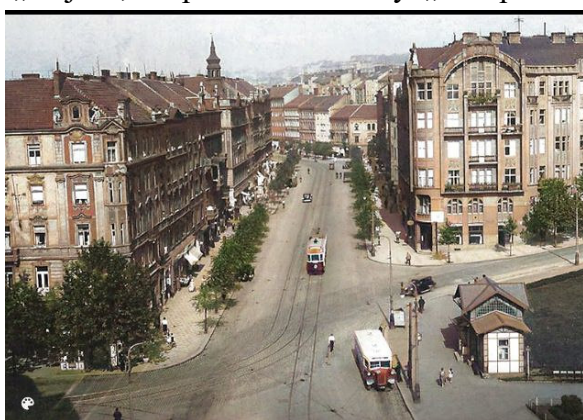
„Můžu tě doprovodit?“ ptám se Moniky, oblouzněn nejen těmi gruziňáky, ale i dřívějšími vzpomínkami. Těmi, co snad už nejsou ani skutečné, neb se prolínají do dimenze, která se mi dnes zdá téměř neuvěřitelná, ztracená, podobná již dávno zapomenutému filmu z dětství.

Monika chvíli zaváhá a pak dodá: „A víš co, tak pojď!“

Jdeme nočními Vršoviciemi zavěšeni do sebe, těch gruziňáků bylo asi opravdu dost a já melu páte přes deváté. Chvíli o tom, co je vůbec vojna, pak o nadějích a zklamáních roku minulého a nakonec jí vyzradím i můj románek s Ivanou. Moje selhání i její lásku.

„Chudáčku,“ políbí mě na tvář Monika. „Co to tam z tebe udělali?“

„Vojáka,“ odpovídám ironicky. „Chlapa!“

„No, třeba to jako bejvalý kámoši srovnáme,“ podívá se mi do očí, ale na mé zdravě probuzené vzrušení již nereaguje. Je jakoby nervóznější, roztěkanější, nesoustředěnější. Teď jdeme po ztemnělé Moskevské. Mimo plzeňské restaurace Na smyčce a vinárny U labužníka je zde téměř protektorátní klid. Pouze v horních patrech jednoho domu se hlasitější hádka jeví jako běžná komunikace uvnitř rozvětvené rodiny zde žijících Rómů. Já samozřejmě jejich problémy řešit nebudu, a to i tehdy, když se metr před námi roztrhne

o chodník z okna ledabyle vyhozená prázdná láhev od vína.

Je to něco jako granát.

Jako mina, která vybuchne vedle vás.

Tak to chápu já. Voják. Chlap.

Ne však Monika. Ta se náhle začne třást strachy. Nevím, proč ta proměna tak rychle nastala. Pojednou si mě domů nevedla suverénní a emancipovaná dívka, ale naopak já vlekl s sebou poraněný, třesoucí se uzlíček nervů, jehož jediným cílem bylo dostat se co nejdříve do bezpečí vlastního bytu.

„Proč jsi vlastně nezdrhla?“ snažím se přerušit trapné mlčení.

„Kam? Ven?“

„Já bych čekal, že ty budeš mezi prvními.“

Monice to trochu zacuká ve tváři, pak se úkosem podívá na mne, potom vzhůru k zamračené obloze, aby pak pod námi ubíhajícímu chodníku zašeptala něco jako, že to dříve nešlo, že tu byl jeden malý, hodně malý problém.

Víc se raději neptám, klopytáme spolu vedle budovy Československé státní spořitelny a ještě dál, do temných uliček starých Vršovic, jež dnes více než kdy jindy připomínají legendární Foglarova Stínadla. Před suterénním bytem v Krymské ulici Monika ještě jednou chvíli zaváhá, ale pak mávne odevzdaně rukou a my vcházíme dovnitř. Do zatuchlého šera letitého činžáku, prosyceného vůní plísně a spálené cibulky. Světlo na chodbě samozřejmě nesvítí, ale Monika mě jako tápajícího slepce suverénně dovede až ke schodišti, které vede dolů, ke studeným sklepům, vedle nichž se nalézají dveře jejího bytu.

Zastrachání v zámku, a jsme uvnitř. Jedna místnost, jež slouží zároveň coby kuchyňka, obývá i ložnice, úzká chodbička a záchod se sprchovým koutem. Téměř u stropu zamřížované okno, jímž z věčně zaprášeného dvorku mohou dovnitř nakukovat pouze vypasené krysy.

„Mám tu bordel. Bordel! Nezvládám to!“ strhává Monika z napříč natažené šňůry spodní prádlo a s patřičným rachotem hází neumyté nádoby do kuchyňského dřezu.

„Jestli chceš, já půjdu domů,“ říkám rozpačitě.

„Ne, teď už nechod,“ vezme mě za ruce a jakoby omluvně dodá: „Jsem asi poslední dobou dost hysterická, ale to přejde. Za chvíli to přejde,“ už pouze zašeptá a posadí mě na rozestlanou postel.

„Udělej si trochu pohodlí, já se jenom trochu odličím a hned jsem u tebe,“ načež zmizí ve dveřích své toalety.

Sedím tedy na pelesti postele, rozhlížím se po interiéru tohoto zoufalého bytu a snažím se pochopit, proč ona, proč zrovna Monika musí takhle žít. Potom si zuji tenisky, trochu se natáhnu, pak se snad i rozvalím a to je to poslední, co si z těchto chvil pamatuji. Gruziňáky a vůbec všechno mi pojednou zatemnilo mozek a já začal padat. Padat do nekonečných hlubin, do minulých dnů, týdnů i roků. Padal jsem zoufale napříč všemi cestami mého Osudu, od dospívání až k ranému dětství, a pak zase opačně, až tam, kde jste pouze sám a hledíte do očí samotné Smrti, jež vám milostivě kyne rukou a slibuje pouze jediné: věčný klid a vyrovnání všech účtů. Nekonečný spánek pro životem unavenou duši.

Byl to podivný sen, hrůzný i lákavý, až skutečně neskutečný. Nevím, kam bych až v tomto rozpoložení doputoval, kdybych nebyl probuzen Monikou. Voněla šamponem a vzrušením a teď mě postupně svlékala jako mimino. A když pak na mne nalehla a šťastně přijímala mé vášnivé polibky, já musel uznat, že je to znovu ona.

Moje nejmilovanější kamarádka.

Ta krásná holka ze Všenor.

Ano, teď byla znovu živá, čerstvá, horce vášnivá. A tento uragan ženskosti mě téměř bezbranného uchopil, ovládl, zcela vstřebal, a já v těch vybuchujících explozích vášně už nedokázal ani rozeznat, co je sen a co skutečnost, neboť ve stále opakujících se výbuších vzájemných orgasmů se to nedalo ani rozlišit.

A až pak jsem teprve doopravdy usnul.

Tvrdě jako dřevo. Tentokrát bez jakýchkoliv zavádějících filozofických snů.

Probudil mě až ráno matný jas zamřížovaného okénka, do něhož cosi vytrvale strkalo čumákem. Buď to byl něčí jezevčík, nebo opravdu parádně vykrmená krysa. Ale to mě teď zrovna ani tak nezajímalo. Zkusil jsem se trochu protáhnout, a když jsem s uspokojením zjistil, že mám tělo zhuntované daleko víc, než když nás frajtrí honili v přijímači celý den po opičí dráze, začnu se rozhlížet kolem. Hledám Moniku. A ona tu není.

Jsem v posteli sám.

To však neznamená, že necítím nutnost ranní potřeby. Otevřu tedy dveře WC a strnu: na míse sedí unavená žena a s nepřítomným pohledem si cosi mumlá. Levou ruku má obalenou gumovou hadičkou a ze žíly jí visí injekční stříkačka.

Je to Monika.

„Co to bereš za svinstvo!“ třesu s ní.

Až pak se trochu probere, oči se jí zaostří a vztek pokříví obličej: „Vypadni! Zmiz!“

„Co to bereš za svinstvo?!“

„Nech mě bejt! A běž pryč! Prosím...“

Ale já jí chci pomoci, nemohu ji nechat takhle pomalu umírat.

Monika se teď už vzpamatovává a začíná i komunikovat: „Není to zase takový svinstvo. Mám pořád i zahraniční klientelu, ale ty běž. Opravdu běž! Tohle si vymaž z mozku! Vzpomínej na mě jako na tu báječnou holku ze Všenor a já na tebe budu vzpomínat taky v dobrým.“

Až do konce. Běž, chlapče, běž! Utíkej si za těma svejma moravskejma holkama a už mě nikdy nehledej. Nikdy!“

„Ale...“

Odfouknutá pusa z jejích prstů je jejím posledním gestem.

A ještě slzy v očích.

Zmateně se oblékám a v tom rozrušení na cosi šlápnu. Je to zasklená fotografie asi roční holčičky. Opatrně ten portrét stavím na zaprášený příborník a cosi mi říká, že jsem tento obličejíček již někde viděl.

„Moniko...“

„Běž. Prosím, pro všechno, běž!“

A já šel.

A zase jsem zůstal sám. Několik dlouhých dnů.

Pítr se vrátil do našeho zeleného ráje a já se doma z nudy přehrabuji vším možným. Třeba starými alby rodinných fotografií. Babička, děda, máma za svobodna, táta za svobodna a já...

Já?

Teď už vím, co mi připomínala ta zasklená fotografie.

Cívím totiž přesně na tu samou, pouze s tím rozdílem, že jsem na ní já.

Já ve věku jednoho roku.

Narychlo se obléknu a jedu tramvají do Vršovic. Marně zvoním u Moničiných dveří, marně na ně klepu, buším.

Nikdo neotvírá.

Pouze jedna důchodkyně z přízemí nakukuje do příšeří suterénu: „Hledáte někoho, mladý pane?“

„Hledám, zoufale hledám. Chci mluvit se slečnou Monikou!“

„Ale to už asi nepůjde,“ vymlouvá mi to tahle babička. „Včera se se mnou přišla rozloučit, že prý jede pryč.“

„Kam?“

Stařenka se nejprve opatrně rozhlédne, jako by agenti StB byli ukryti i pod uhlím okolních sklepů, a pak zašeptá: „Já myslím, mladý pane, že odjela tam, kam teď mizí většina mladých lidí.“

„Ven?“

„Asi tam,“ pokývá vážně babička hlavou a šourá se zpátky do svého bytu.

A já vyšel z domu, do uplakaného dne, do dne okolo spěchajících lidiček, kteří třeba také někoho ztratili, ale musí s tím žít dál, protože život je jenom život, a co nás čeká, to nás nemine.

Amen!

Moniku jsem tím pádem již nikdy neviděl...

Zbývající vyměřený svobodný čas mě trápí nezahnatelné výčitky svědomí.

Já.

Monika.

Ono.

Hloupost!

Bylo to přeci tak dávno. V minulém životě. V minulém režimu. A byla ta fotografie podobnou její dcery? Či pouze nějaké neteře? A nejsou si nakonec všechny děti zpočátku tak podobné?

A i kdyby...

Díky, Moniko, a promiň!

Já musím jít svým životem dál.

Kam?

Třeba do p..., odpověděl by mi pohotově Ivan, který teď se všemi mými přáteli hnije spořádaně doma.

Doma?

Kde je vlastně nyní doma?

Zbývá mi poslední den dovolené. Civil je již nakoupený, zatím si ho s sebou neberu, bylo by to něco jako potupení obřadu vzývání věčně zářících dnů civilní svobody. Stejně faux pas, jako kdyby nevěsta v předvečer sňatku vyrazila ve svatebních šatech do výčepu na popovic-kou desítku. Jdu tedy poslední den v Praze do kina.

Sám.

V Sevastopolu dávali český film Všichni dobří rodáci. Byť jsem zrudně vešel, odcházím celoživotně osvícen. A to ještě netuším, že jde snad o nejlepší český film století.

Malá moravská víska a životní příběhy věrných kamarádů: Františka, Lampy, Josky Piřka, Jozy Trni Zedníka, Otčenáše, Janka Fafky Domkáře, Bertína i jeho veselé vdovy. Poválečná euforie je postupně rozcupována cílenou bolševizací moravského venkova. Charaktery se chvějí, charaktery se podlamují, charaktery neúspěšně vzdorují. Neříká ti to něco?

Nestýkáš se i ty s těmito lidmi?

Tak svými, tak vzdorovitými?

Tak kde jsem vůbec doma?

Budu i já po vzoru Otčenáše projíždět na kole zkolchozněné nedozírné lány polí a čekat, naslouchat, kde se ozve první nesmělý zpěv?

Znamení radosti.

Znamení svobody.

Prožiji ještě někdy to, čehož jsem byl naposled svědkem při našem Velkém vandru na česko-slovenském pomezí?

Začne se ještě někdy na našich polích zpívat?

A kdy?

Zvláště když kalendář nemilosrdně ukazuje normalizační datum květen 1969.

Bude ještě někdy 1. máj svátkem lásky?

Mácho, porad'!

14. kapitola (30. června 1968)

Dva tisíce slov (zkráceno)

Komunistická strana, která měla po válce velikou důvěru lidí, postupně ji vyměňovala za úřady, až je dostala všechny a nic jiného už neměla. Musíme to tak říci a vědí to i ti komunisté mezi námi, jejichž zklamání nad výsledky je tak veliké jako zklamání ostatních. Chybná linie vedení změnila stranu z politické strany a ideového svazku v mocenskou organizaci, jež nabyla velké přitažlivosti pro vládychtivé sobce, vypočítavé zbabělce a lidi se špatným svědomím.

Poměry v komunistické straně byly modelem i příčinou stejných poměrů ve státě. Její spojení se státem vedlo k tomu, že ztratila výhodu odstupu od výkonné moci. Činnost státu a hospodářských organizací neměla kritiku. Parlament se odnaučil rokovat, vláda vládnout a ředitelé řídit. Volby neměly význam, zákony ztratily váhu. Nemohli jsme důvěřovat svým zástupcům v žádném výboru, a když jsme mohli, nedalo se po nich zas nic chtít, protože nemohli ničeho dosáhnout. Ještě horší však bylo, že jsme už téměř nemohli důvěřovat ani jeden druhému. Osobní i kolektivní čest upadla. S poctivostí se nikam nedošlo a o nějakém oceňování podle schopností darmo mluvit. Proto většina lidí ztratila zájem o obecné věci a starala se jen o sebe a o peníze, přičemž ke špatnosti poměrů patří i to, že ani na ty peníze není dnes spolehnutí. Pokazily se vztahy mezi lidmi, ztratila se radost z práce, zkrátka přišly na národ časy, které ohrozily jeho duševní zdraví i charakter.

Za dnešní stav odpovídáme všichni, více však komunisté mezi námi, ale hlavní odpovědnost mají ti, kdo byli součástí či nástrojem nekontrolovatelné moci.

Žádná organizace nepatřila ve skutečnosti svým členům, ani komunistická. Hlavní vinou a největším klamem těchto vládců je, že svou vůli vydávali za vůli dělnictva. Kdybychom tomu klamu chtěli věřit, museli bychom dnes dávat za vinu dělníkům úpadek našeho hospodářství, zločiny na nevinných lidech, zavedení cenzury, která zabránila, aby se o tom všem psalo, dělníci by byli vinni chybnými investicemi, ztrátami obchodu, nedostatkem bytů. Nikdo rozumný samozřejmě v takovou vinu dělnictva neuvěří.

Od začátku letošního roku jsme v obrodném procesu demokratizace. Začal v komunistické straně. Musíme to říci a vědí to i ti nekomunisté mezi námi, kteří odsud už nic dobrého nečekali. Je ovšem třeba dodat, že tento proces ani nemohl jinde začít. Vždyť jenom komunisté mohli po celých dvacet let žít jakýmsi politickým životem, jen komunistická kritika byla u věcí, kde se dělaly, jen opozice v komunistické straně měla tu výsadu, že byla v doteku s protivníkem. Iniciativa a úsilí demokratických komunistů je proto jen splátkou na dluh, který celá strana má u nekomunistů, jež udržovala v nerovnoprávném postavení. Komunistické straně nepatří tedy žádný dík, patří jí snad přiznat, že se poctivě snaží využít poslední příležitosti k záchraně své i národní cti. Obrodný proces nepřichází s ničím příliš novým. Přináší myšlenky a náměty, z nichž mnohé jsou starší než omyly našeho socialismu a jiné vznikaly pod povrchem viditelného dění, měly být dávno vysloveny, byly však potlačovány.

Pravda tedy nezvítězí, pravda prostě zbývá, když se všechno ostatní prošustruje! Není tudíž důvodu k národní vítězoslávě, je pouze důvod k nové naději.

Obracíme se na vás v tomto okamžiku naděje, která je však pořád ohrožena. Trvalo několik měsíců, než mnozí z nás uvěřili, že mohou promluvit, mnozí však nevěří ani teď. Ale promluvili jsme už tak a tolik se odkryli, že svůj úmysl zlidštit tento režim musíme jediné dokončit. Jinak by odplata starých sil byla krutá. Obracíme se hlavně na ty, kdo zatím jen čekali. Čas, který nastává, bude rozhodující pro mnoho let.

Čas, který nastává, je léto s prázdninami a dovolenými, kdy se nám po starém zvyku bude chtít všeho nechat. Vsaďme se však, že naši milí odpůrci si nedopřejí letního oddechu, budou mobilizovat své zavázané lidi a budou si už teď chtít zařídit klidné svátky vánoční! Dávejme tedy pozor, co se bude dít, snažme se porozumět a odpovídat.

Do příštích dnů však musíme jít také s vlastní iniciativou a vlastními rozhodnutími.

V poslední době jsou lidé zneklidněni, že se postup demokratizace zastavil. Tento pocit je zčásti projevem únavy ze vzrušeného dění, zčásti odpovídá faktu: minulá sezóna překvapivých odhalení, vysokých demisí a opájevých projevů nebývalé slovní smělosti. Zápas sil se však jen poněkud skryl, bojuje se o obsah a znění zákonů, o rozsah praktických opatření. Krom toho novým lidem, novým ministrům, prokurátorům, předsedům a tajemníkům, musíme popřát čas na práci. Mají právo na tento čas, aby se mohli buďto osvědčit, nebo znemožnit. Krom toho v centrálních politických orgánech nelze dnes čekat víc. Stejně projevíly nechtě podivuhodné ctnosti.

Jestliže nelze v této době čekat od nynějších centrálních politických orgánů víc, je třeba dosáhnout více v okresech a obcích. Žádejme odchod lidí, kteří zneužili své moci, poškodili veřejný majetek, jednali nečestně nebo krutě. Je třeba vynalézat způsoby, jak je přimět k odchodu. Například: veřejná kritika, rezoluce, demonstrace, demonstrační pracovní brigády, sbírka na dary pro ně do důchodu, stávka, bojkot jejich dveří. Odmítat však způsoby nezákonné, neslušné a hrubé, jelikož by jich využili k ovlivňování Alexandra Dubčeka.

Oživujme činnost Národní fronty. Požadujme veřejná zasedání národních výborů. K otázkám, které nechce nikdo znát, ustavujme vlastní občanské výbory a komise. Je to prosté: sejde se několik lidí, zvolí předsedu, vedou řádně zápis, publikují svůj nález, žádají řešení, nedají se zakřiknout. Okresní a místní tisk, který většinou zdegeneroval na úřední troubu, proměňujme v tribunu všech kladných politických sil, žádejme ustavení redakčních rad ze zástupců Národní fronty nebo zakládejme jiné noviny. Ustavujme výbory na obranu svobody slova. Organizujme při svých shromážděních vlastní pořádkovou službu. Uslyšíme-li divné zprávy, ověřme si je, vysílajme delegace na kompetentní místa, jejich odpovědi zveřejňujme třeba na vratech. Podporujme orgány bezpečnosti, když stíhají skutečnou trestnou činnost, naší snahou není způsobit bezvládní a stav všeobecné nejistoty. Vyhýbejme se sousedským hádkám, neožřejme se v politických souvislostech. Prozrazujme fízly.

Veliké znepokojení v poslední době pochází z možnosti, že by do našeho vývoje zasáhly zahraniční síly. Tváří v tvář všem přesílám můžeme jediné trvat slušně na svém a nezačínat si. Svě vládě můžeme dát najevo, že za ní budeme stát třeba se zbraní, pokud bude dělat to, k čemu jí dáme mandát, a své spojence můžeme ujistit, že spojenecké, přátelské a obchodní smlouvy dodržíme.

Letošního jara vrátila se nám znovu jako po válce velká příležitost. Máme znovu možnost vzít do rukou naši společnou věc, která má pracovní název socialismus, a dát jí tvar, který by lépe odpovídal naší kdysi dobré pověsti i poměrně dobrému mínění, jež jsme o sobě původně měli. Toto jaro právě skončilo a už se nevrátí. V zimě se všechno dovíme. Tím končí toto naše prohlášení k dělníkům, zemědělcům, úředníkům, umělcům, vědcům, technikům a všem. Napsáno bylo z podnětu vědců.

Literární listy, roč.I, č.18, 27.června 1968

Rok 1968.

Podivuhodný rok, jenž měl snahu rozkývat i pevně zaaretovanou osu naší zeměkoule.

6. června zemřel na klinice v Los Angeles na následky atentátu Robert Kennedy. Ten tradiční politik, jehož fotografii jsem měl dokonce vylepenou i ve své skříňce. Naprostý sympaták s delšími vlasy, v krátké kožené bundě, na jejímž rukávě se skvěl kulatý znak

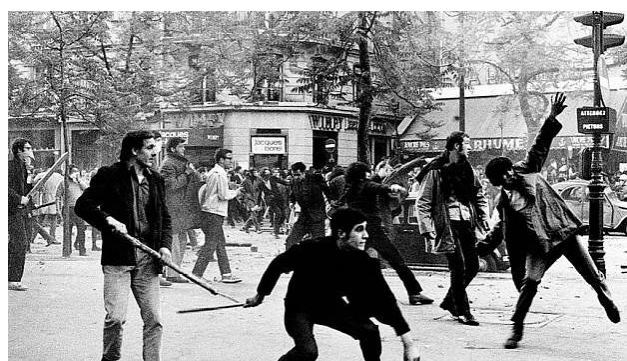
Spojených států amerických. Usmíval se svým typickým chlapeckým úsměvem, jako by nám chtěl říci: Se mnou do funkce prezidenta USA přijde nejen mládí a liberalismus, ale i svoboda, naděje a nová vize světa, kterou nastínil již můj starší bratr.

A pak si přijde nějaký Jordánek Sirhán Bišara Sirhán a jeho atentát všechny tyto naděje zmaří. A to všechno za vlády Lyndona Johnsona, kvůli němuž Robert Kennedy odešel již v roce 1964 z úřadu ministra spravedlnosti.

Dobrou noc, Bobby, Evropa má dnes úplně jiné starosti. Zatímco v Československu se stále úspěšně daří za jásotu davů demontovat zkosnatělý stalinistický socialismus, Paříž je v plamenech.

Vidím na titulních stránkách Mladého světa hořící bariádu, po zuby ozbrojená policejní komanda, jejichž zasa- hy v pařížské Latinské čtvrti připomínají spíše občanskou

válku. A to vše díky uzavření jedné fakulty pařížské univerzity. Zatímco my usilujeme o co největší eliminaci roku 1948, francouzské extrémní le- vicové organizace se snaží o opak. Na jejich podporu jsou továrny ob- sazeny dělníky, což odbory samozřejmě podporují. 20. května stávkuje již 5 milionů Fran- couzů a pouliční boje se postupně rozšiřují i na Nice a Štrasburk. Vše řeší až samotný prezident, legendární de Gaulle, který po dohodě právě s odbory rozpustí parlament a vypi- suje nové volby. Mezitím je vydán zákaz veškerého shromažďování a levicové extremistic- ké organizace jsou rozpuštěny.

Kapitalismus ve Francii je za- chráněn.

Ne však v jižním Vietnamu, kde stále zbytečně umírají stovky mla- dých amerických mužů, kteří se mechanicky snaží plnit příkazy své vlády (L. Johnsona), jež se uvr- tala do tohoto dobrodružství díky dřívější smlouvě s loutkovou klikou, která ostatně teď již ani neexistuje.

Zde se hráz proti postupujícímu komunistickému nebezpečí hrotí.

Ale i na Blízkém Východě trvá nepříjemné napětí. Vlastně celý svět je tohoto roku jaksi vyvrácen z pantů. A do toho si jedna malá střeoevropská republička začne dělat, co chce. V globálním kontextu je to celkem bezvýznamné, ale naši přátelé nejvěrnější si všimají.

Pozorně si všimají!

Prvního varování se dostalo československým představitelům od svých partnerů na schůz- ce v Drážďanech 23. a 24. března. Delegace spřátelených zemí tam přivezly plné šanony článků z našeho tisku, jimiž dokazovali protisocialistický a protisovětský charakter vývoje u nás.

Začátkem května odlétá Dubček s početnou delegací do Moskvy a, i když nám pak tvrdí, že sovětští soudruzi přijali s porozuměním výklad o našem demokratizačním procesu, měl podle ministra zahraničních věcí Jiřího Hájka Andrej Gromyko prohlásit, že kontrarevoluce u nás zvedá hlavu a jestliže zakolísá Československo, pak po něm přijdou na řadu další socialistické státy.

9. května otiskuje oficiální tiskovina made in DDR Berliner Zeitung šokující zprávu, že pod pláštěm natáčení historického filmu Most u Remagenu přijíždějí do Prahy příslušníci speciálních amerických jednotek i s válečnou technikou.

Oslavy osvobození v Plzni se stávají poprvé poděkováním americkým vojákům. Celé město je zaplaveno hvězdnatými vlajkami a novší přistěhovalci (včetně učitelů ZDŠ) si musí trochu poopravit svůj náhled na poválečné dějiny našeho státu a ne věřit oficiální pohádce o tom, že šlo o sovětské vojáky v amerických uniformách, kteří takto úmyslně mátlí ustupující německá vojska.

A to nás ještě čeká zakládání rad pracujících, povolení drobného podnikání a jednání s Mezinárodním měnovým fondem o konvertibilitě koruny. A navíc Národní shromáždění přijímá zákon o absolutním zrušení cenzury!

A do toho teď ono svolání 2000 slov, podepsané našimi nejvýznamnějšími představiteli vědy, kultury a sportu. Prohlášení nelibě přijaté i na samotném, obrozeném ÚV. Prohlášení, které se i u nás, samozřejmě na povel, podepisovalo také. Major Vrabec měl dokonce jmenový seznam všech vojáků základní služby, které velitelé čet byli povinni nahnat na štáb. Podepisovali všichni. I Maďaři, špatně české psané slovo ovládající. Ale co, ať má Vrabec kladné body, neboť on jediný se tu snaží o něco jako demokratizaci. Začíná si i tykat s vojáky a nechává se oslovovat výhradně pane majore. Proč také ne. Vždyť kdo není progresivní, ten chvíli stál a již stojí opodál...

A že 20. června začalo na našem území za řízení maršála SSSR Jakubovského spojenecké cvičení armád Varšavské smlouvy?

Nu što...

O tom všem s Rudou diskutujeme nad rozevřenou učebnicí Angličtiny pro samouky. Zatím jsme se propracovali až k třetí lekci, takže už umíme říci: já jsem, ty jsi, já mám, ty máš. Ale tím to končí.

„Když mě ta gramatika moc nebaví,“ přiznává se Ruda. „Neříkej, že nás tam Venku bude někdo zkoušet ze slovního rozboru. Já bych mimochodem z něj teď propad i v češtině.“

„No jo,“ odporuji, „ale ta slovíčka musíš taky podle něčeho řadit, skloňovat.“

„A bude to potřeba?“ snaží se stále Ruda vyhnout té zatracené gramatice.

„Tak mi teda řekni, jak si to vůbec po vojně tam venku představuješ?“

„No,“ natáhne se Rudolf blaženě na postel, dá si ruce pod hlavu, slastně přivře oči a sní: „My samozřejmě nebudeme žádní emigranti. Pouze dva šikovní řemeslníci, zlatý český ručičky, ne? Začneme Rakouskem, pak Švýcarsko, Itálie a tam se rozhodneme, jestli do Řecka nebo do Francie. Já bych spíš bral tu Francii. Hezky bysme ji procestovali až přes Pyreneje do Španěl, tam je teplo, a když bude nálada, tak ještě tu Britanii, Skandinávii a můžeme skončit ve Státech. Chvíli dělat, chvíli cestovat, chvíli si užívat. Vždyť nemusíme být milionáři, co se naučíme, to už nám nikdo do smrti nevezme.“

Ach, Rudo, Rudo!

Jak jsi byl naivní.

Jak jsme byli oba blbí.

Jak jsme se nechali tenkrát zmást.

I když...

Konec června 1968 tomuhle všemu nahrával.

Nesměj se proto, milý čtenáři, našim snům, prosím!

Vrátíme se však k ději: Je nedělní odpoledne 30. června 1968, letní den jako vyšitý, modrá obloha vymetená a vševládající slunko odpařuje z bujné přírody takové vůně, že se vám musí až hlava zatočit. Téměř všichni mazáci jsou na vycházkách, či bohapustě někam zdrhli, Maďaři se navzájem pomazali několika vrstvami nafty a teď se opékají na střeše hangáru, aby prý měli mužně opálenou pleť. Všude klid a mír, jenom my s Rudou se naivně snažíme vniknout do tajů tak cizího jazyka.

Jak vidno, neúspěšně.

„Tak, holoubci, zabalte to a jdeme!“ přichází záchrana v pravou chvíli. Tímto andělem spásným není nikdo jiný než Pepa. Teď již svobodník Pepa.

„Kam?“ ptám se s obavami, neboť vím, že si Pepa s Ivanem zařídili v jednom malém skladišti za hangárem provizorní kulturistickou tělocvičnu, do níž mě také jednou neprozřetelně zatáhli, a kde jsem si v naivní touze zmužnět své tělo natáhl šlachy tak, že i ten půllitr bylo pak nutno pít obouručně.

Ne, v tomhle směru já už mužnět nehodlám, ale když vidím za Pepovými zády Ivana, Miloše i oba Petry, je to jasné. Tvář se mi rozjasňuje do nadšeného šklebu, neboť já vím, co mě teď čeká.

Turistická vycházka.

Báječný vynález, jak obejít přísná kritéria bojového pluku, kdy musí být v prostorách kasáren neustále přítomno 70 % bojeschopného vojska. K této akci stačí pouze jeden ochotný poddůstojník (Pepa), jeden vstřícný dozorcí posádky (dnes pilot, nadporučík Mlynařík, vynikající chlap), jeden narychlo sesmolený seznam turismu chtivých vojáků a – svět je až do večerky váš!

Samozřejmě že to není naše první turistická vycházka. Začínalo se někdy v únoru. V čase, kdy všude leželo na metry sněhu. Že se zimní a letní turistika svou výzbrojí tak trochu liší, je pochopitelné. Ale naše slavná a nepřemožitelná Lidová armáda počítala i s touto eventualitou. Zimní vložky, maskáče a kanady, které měly onen magický žlábek na patě. Ten žlábek sloužil k tomu, aby do něj zapadla přezka vázání typu kandahár, jež se nacházelo na všech těch zprohýbaných a popraskaných, khaki barvou natřených lyžích, naházených halabala na půdě naší roty. My, v té době ještě zakřiknutí prvoročáci, museli o nedělní turistickou vycházku lobovat již v sobotu, a proto jsme měli s Ivanem čas nejen všechny lyže dopředu prohrabat, dát k sobě ty, které odpovídají délkou, velikostí vázání i svou pravolevostí, ale navíc je i vylepšit.

Ivan- sportovec.

Tělem i duší.

Celé nedělní odpoledne vařil na kamnech příšerně páchnoucí směs snad mýdel, hydrovosku, vyjetého oleje a Slovákům uzmutého kachního sádla, aby mě pak donutil rozžehlit tento sajrajt na naše lyže.

„Víš, jak to pojede,“ mlaskal si spokojeně a už se viděl jako nějaký ten Jean- Claude Killy. A ono to kupodivu jelo. Ono to klouzalo, někdy až moc.

Jako rozlučka se za naší polární výpravou line z roty čísi neartikulovaný řev. Podívám se úkosem na Ivana a ten jen souhlasně přikývne: „Slina, to je asi Slina...“

„Ta žehlička, na ten hnůj...“

„Jo, byla od absiků. A teď si s ní někdo zkusil vyžehlit košili. Slina...“

Soucítěně přikývnu, neboť si umím představit ten maglajz usazený na plotýnce... Raději ani nemyslet, protože zimní tažení naší armády začíná.

Bereme to přes letiště, potom jakýmsi údolíčkem, několika ovocnými sady, nejsou to žádné

sjezdovky, spíš něco jako boule, nahoru, dolů, nahoru...

Náš cíl je už několik dnů dopředu pevně stanoven: Hartvíkovická stará hospoda za potokem. Ivan je tam samozřejmě první a já bych byl asi za ním, kdyby...

Kdyby...

Kdyby ta naše tlupa lyžníků nečítala také několik individuí, která na těchto prkénkách stála poprvé.

Jako Laco.

Jedu neustále vedle něho, snad již postě ho zdvím z mokrého sněhu,

snažím se mu radit, ale co je to platné, nohy se mu rozjíždějí, z kopce se koulí jako lavina a do stoupání leze po čtyřech. Takové dvojité V. W.

Je to s tebou, Laco, dřina, omlouvá tě jedině ta láska k přírodě, na jejímž světlém konci vidíš ta póldeci páleného. A, Laco, ty se jich dočkáš, ty si je za tu svou chrabrost zasloužíš, protože už jsme tady, u cíle našeho putování, u oprýskaného stavení, jež je pro nás nyní nezaměnitelným chrámem.

Lyže spořádaně opřít venku a již se hrneme do tepla. Lačně a žádostivě bojujeme o svou zaslouženou odměnu. Za chvíli jí je plný stůl: piva, grogy, panáky i ta póldeci.

A pak znovu a znovu a znovu.

A tak jedli, pili, hodovali, dobrou vůli k sobě měli, a pokud neumřeli, tak tam pijí dodnes.

Krásná pohádka, jenže zimní slunko je poněkud skoupé, a když vidíme, jak se za okny stmívá, nezbyvá nic jiného, než znovu vstoupit do neúprosné reality.

Navlečeme si tedy znovu lyže a výskající, hulákající či spíše řvoucí jednotka se dává na ústup.

A světe, div se!

I ta největší nemehla lyžují jako o život. Šusem dolů, kličkují mezi stromy, nikde nebrzdí, aby pak mohli následující stoupání vyjet na jeden zátaž.

I Laco.

Není to samozřejmě na dodatečnou nominaci na olympiádu v Grenoble, ale jede. Boha jeho, on jede! Oči mu září, vdechuje mrazivý vzduch přes tu svou pracně vypracovanou alkoholickou clonu, ale jede.

Zato my s Ivanem se potácíme na samém konci rozjařeného krkonošského karnevalu. Změnila se totiž teplota a tím i kvalita sněhu. Zatímco do kopce nám lyže systematicky prokluzují, takže se neustále pleteme, padáme a jeden druhého porážíme, z kopce naopak Ivanovo speciální mazání sněh přímo magneticky přitahuje. Na kluznicích máme až desetacentimetrovou

vrstvu toho bílého sajrajtu, který nás nutí důstojně kráčet vysokými čapími kroky z každého sebemenšího vršku.

„Vole!“ pronáším občas nasraně k němu. „Specialisto!“

„Co blbneš,“ ospravedlňuje se on, „dyť to byl jenom experiment.“

A to ještě nevíme, že na nás bude na rotě čekat Slina, jenž má dnes pomocníka dozorčího posádky. Bude stát nehnutě ve dveřích, se sakem nezvykle upnutým až ke krku. Když se k němu dotrmácíme, s kamenným obličejem, pomalu a důstojně jako zkušená striptérka si sako nejprve rozepne a poté jako exhibionista ho rychle rozevře. Ale to už se můžeme posrat smíchy všichni. Všichni tři, protože na prsou košile má nanesený tak odporně vyhlížející pruh, že on sám vypadá jako preparovaný živočich neznámého druhu. Snad trilobit či zmutované přerostlý chroust. A když se k nám ještě připaří Laco, který mi nadšeně zvěstuje, že na tom lyžovaniju je, kurva, úplně piča, řežeme se smíchy všichni čtyři.

A pak že ta vojna není veselá.

Takže co také můžeme očekávat od dnešní turistické vycházky.

Od letní turistické vycházky.

Beru si kalhoty od maskáčů, khaki košili, kedsy, cigarety, sirky a peníze.

To vše budu dnes v lákavé přírodě potřebovat.

Automaticky zamíříme nejkratší cestou k Hartvíkovicím, ale to se nelíbí ani Ivanovi, ani Rudovi a ani Pepovi.

Sportovci...

„Jdeme přece na turistickou vycházku,“ snaží se nás přesvědčit. „Měli bychom přece jenom tu okolní krajinu trochu poznat.“

„Tak jo,“ přistupujeme na kompromis s tím, že se tedy půjde přes Popůvky.

My, co víme, že víme, že v Popůvkách je velmi útulná hospůdka, dá-li se takto nazvat kuchyň jednoho z mála místních domků, bereme aspoň to.

Dva stoly, slepice vám běhají po podlaze, a když se zrovna nedovoláte zde žijícího dědy či babky, natočíte si pivo sami. A kdyby třeba náhodou prošla místností kravka, mohli byste si ji i podojit.

Jako mezizastávka to stačilo a teď tedy vzhůru do lůna přírody.

Scházíme voňavým smíšeným lesem až k pravému břehu řeky Jihlavy, jenž je tvořen nádhernými travnatými loukami, na nichž dnes, 30. června 1968 zahajují svou činnost letní tábory. Nejen ty dřívější pionýrské, nýbrž i junácké, což se pozná hlavně podle bohatě vyřezávaných vztyčených totemů.

A pak zase chvíli lesem, další volný meandr travnaté plochy a na ní, nad okolo povalující se směsicí celt, konzerv a načatých bas piv, trojhranná vlnka. T. O. Šakali Brno. Trampská osada.

Kluci a holky ve stejných maskáčích jako my. Kluci a holky radostně vzývající začínající svobodné léto tohoto roku.

„Ahoj, kluci!“ zdraví nás již z dálky, neboť naše ledabyly nahozené oblečení z nás určitě nedělá vzorné vojáky jedné z armád obranné aliance, nazvané v tomto případě Varšavské. Jdeme samozřejmě k nim, následuje vzájemné představování, cvakání otvíraných piv a Petr s Milošem hledí omámeně na pohozené kytary.

„Můžeme?“

„Proč ne?“ souhlasí Banán, Brňák jako řemen.

„My z Brna sem jezdíme pravidelně,“ vysvětluje mi zaujatě, „ale prvních čtrnáct dnů v červenci se tu scházíme všichni. Fero a Karlos z Ostravy,“ ukazuje mi na zde se pohybující či poloploužící postavy. „Tornádo s Vokounem jsou až z Mikulova a támhleta partia je ze Vsetína. A to mají ještě přijet kamarádi z Budějovic a Kongo z Prahy.“

„Kongo?“ zasměji se. „Co je to za přezdívku? To jako Belgický Kongo?“

„Ty volé,“ (Brňáci neřikali ty voe jako my, oni to opravdu pravopisně hláskovali i s tím změkčeným L.) „Ty volé, ty neznáš Konga? To je fakt frajer. Na kytaru válí, má i své vlastní

písničky, a jak se tak na tebe koukám, kdybys měl delší vlasy a Hočiminovu bradku, mohl bys být jeho bratrem.“

„No a co?“ směji se té spekulaci, „vandrák všude brachu má.“

A na to jsme se napili.

A Petr s Milošem hladili ty struny, předháněli se navzájem v preludování, mazlili se s něčím, co už rok neměli v ruce, a pak zahráli pár klasik: Askalónu, Sosnu, Bílé skály i Montgomeryho.

Sedíme tudíž všichni v chumlu, trampíci z celé republiky i my, tč. zrovna v zeleném, zpíváme, a to všechno se odráží od okolní přírody tak, že si znovu připadám jako tenkrát, jako svobodný člen osady Stars, jež chtěla kdysi dobýt svět. Je mi mezi vámi

dobře, vy kluci moravský, protože trampík vskutku všude bratry má, a proto ahoj, někdy přišť, snad v jiných časech, až nebudeme zelenými otroky téhle mašinerie.

Jdeme dál, neboť naše turistická vycházka má pevně stanovená pravidla. Přesně určenou trasu, a ta pokračuje výstupem na Wilsonovu skálu, pokocháním se velkolepým rozhledem a hurá do Hartvíkovického kulturáku. Na terase zabíráme celý stůl, je nás hodně, dost, ale pro Pepu málo. Stále se nás snaží znovu přepočítat, což je při našem hemžení těžké, jenže Pepa má průmyslovku, strojní, a proto úplně přesně na desetinu zjistí, že jeden chybí.

Kdo?

Miloš.

„Musíme ho jít hledat!“ snaží se Ivan dezertovat od právě donešených piv, což se zase zrovna nezamlouvá nám.

„Trochu se asi opozdil,“ pokouším se zachránit situaci.

„Ale co když netrefí?“ vyjadřuje své obavy i Pepík.

„Jak může netrefit,“ zapochybuje Pítr. „Pořád do kopce, až sem.“

„No jo,“ stále váhá Pepa, „ale co když se mu něco stalo? Kdo ho vůbec viděl naposled?“

Rozhlížíme se bezradně jeden po druhém, protože každý měl cestou oči pro něco jiného: jeden pro krásu místní přírody, druhý pro opalující se praktikantky pionýrských táborů a další pro co nejkratší trasu k této osvěžovně.

„Až Petr si pak vzpomněl: „Já jenom vím, že si půjčil dvanáctistrunnou kytaru, aby ji nalačil. A pak šel někam pryč, aby neslyšel ten náš řev, pardon, zpěv.“

„Takže je to v pohodě,“ konečně zabořím nos do bílé pěny. „Zůstal tam, v osadě, a trampové se o něj už postarají. Vždyť ti sem musí trefit i se zavázanýma očima.“

„Dobře,“ rozhoduje náš dnešní velitel, „počkáme hodinu a pak ho jdeme hledat.“

Nu, lepší hodina než nic, spiklenecky mrknu na oba Petry a snažíme se tento vyměřený čas využít co nejlépe.

Půl hodiny.

Nic.

Třičtvrtě hodiny.

Stále nic.

Téměř hodina.

Pořád nic.

Už i já se začínám o Miloše trochu obávat. Je to přece jenom muzikant, trochu blázen, trochu snílek, každopádně dost nepraktický kluk, jenž se především oddává svému vnitřnímu životu, kam snad ani nedoléhají určité nepříjemnosti našeho současného bytí.

Již jsme připraveni zaplatit, když...

„Slyším výt šakaly!“

„Co?“ kontrolují všichni okolosedící můj tácek.

„To bys ještě neměl bejt v delíriu,“ zúčastněně, ale s určitým opatrným odstupem mě pozoruje i Ruda.

„Hurá! To zavyli sveřepí šakali!“ objednávat si další pivo a ani mě nenapadlo rozhlédnout se po terase, zdali tam nesedí nějaký ten horlivý pedagog, který za čas tento výrok použije v jednom pozdějším slavném filmu.

Hurá! Miloš je zachráněn, neboť brněnská T. O. Šakali se od potoka opravdu blíží k našemu bojovému stanovišti. Je jasné, že i s Milošem, který, oči vytřeštěné, svírá jako svatý grál teď již naladěnou dvanáctistrunovku. Parta samozřejmě má ještě další dvě španělky, foukací harmoniku i vozembouch.

A tak není divu, že nám všem okamžitě patří nejen celá terasa, celá restaurace, ale i celé Hartvíkovice.

A je to velkolepá produkce: znovu se opakují všechny ty krásně tklivé prvorepublikové písničky, navíc i něco moravského, a když celá sešlost spustí:

**Masaryk nás svolává,
rozkazy nám vydává,
vstávejte, vy hoši legionářští,
zlá vojna nám nastává,**

děda Dvořák stojí téměř v pozoru a po tvářích mu tečou slzy jako hrachy.

A já si pojednou v té euforii uvědomuji, že k vyjádření současných pocitů nepotřebuji ani těch 2000 slov, že mi stačí pouze tři: Chceme svobodně žít!

Kongo bohužel ještě nedorazil.

No nic, snad se s bráchou setkám později.

Konec nadějí, vracíme se do května 1969

Po návratu z dovolené 1969. Po návratu z pochmurné Prahy, po návratu od nešťastné Moniky, mně ihned ráno direktivně oznamuje četař Horváth: „Musíš isť po rozkaze na štáb. Za majorom Vrabcom!“

„Co tam?“

„Len volačo podepíšeš.“

„Co?“

„Prísahu.“

„Jakou přísahu, vždyť já už přísahal dvakrát.“

„Němudruj a konaj!“ odbude mě můj milovaný velitel a začne se pro jistotu věnovat buzeraci stále pro něj nesvéprávných bažantů.

Po rozkaze tedy postávám na chodbě štábu, a i když mám stále připravenou ruku k pozdravu, neboť zástupy kapitánů, majorů a podplukovníků se neustále hrnou do svých pohodlných kanceláří, stačím ještě škodolibě pozorovat ve skleněné vitrině uvězněnou standartu našeho pluku. Rekvizitu natolik ceněnou, že prý kdybychom o tuto rudě vyšívanou tapisérii náhodou v boji přišli, musíme se okamžitě vzdát, pluk bude rozpuštěn, rozprášen a navěky zapomenut.

Proto pro každého vojáka bylo ctí největší nechat se před touto standartou vyfotografovat. Ať byly prověrky či přebory ve střelbě nebo cokoliv jiného, vždy ten třetí, bronzový, měl nárok na vycházku. Druhé místo znamenalo opušťák domů. A zlato? Fanfáry! Velká sláva! Obrovská pocta! Byl jste vyfotografován právě před tímto praporem. Samozřejmě vzorně ostříhán, oholen a oblečen.

To bylo nasraných vojáků!

Proto nikdy nikdo nechtěl být prv-

ní.

Ideální ústup do průměrnosti.

Přesto však každý člen společnosti AIR-INDIA tuto slavnostní fotografii vlastní. Ne, my nebyli premianti, to vůbec ne, my jsme pouze v prvním ročníku pravidelně kanceláře na štábu statečně uklízeli, zametali, vytírali, popel s kamen vybírali, na zátop připravovali a uhlí na celý příští den nanášeli. A za tu naši starostlivou péči o ty obtloustlé lampasáky nás Luděk jednou odpoledne chce za odměnu vyfotit. Ale jak? S koštětem? S mokrým hadrem? To by nebylo důstojné. Ne. My měli zrovna jako ta žižkovská socha svobody v ruce krásně naplněný půllitr. Typickou to zbraň vojáka začátku minulého roku.

Jenom minulého?

Konečně inženýr pluku, major Vrabec, vchází. Dozorčí u stolku řve to své zaklínadlo, že se nic zvláštního nestalo a na mne leze neodolatelná nechuť zase salutovat. Zvlášť po deseti dnech civilu. Zvlášť když má major tak pěkná vrata ke garáži. A zadarmo!

Zkusím to tedy takhle: „Dobrý den, pane majore.“

Šlehne po mně zlým pohledem a vtrhne do své kanceláře. Zatímco já stojím rozpačitě ve dveřích, on si nejprve vyloží aktovku, poté cosi hledá v zásuvce stolu a až nakonec sykne ke mně, ať jdu už konečně dovnitř.

„Soudruhu vojíne, v době, kdy jste se válel doma, došlo tady k určitým změnám. Jedna z nich se týká i složení slibu nové přísahy, takové přísahy, která odpovídá současné normali-

začnící politice naší strany.“ A přisune přede mne arch papíru A 4 s inkriminovaným textem, kde se to opět jenom hemží přátelstvím, Sovětským svazem a Varšavskou smlouvou.

„Ale já už přísahal dvakrát,“ snažím se vyhnout podpisu pod tyto znormalizované sračky.

„Chcete snad se mnou diskutovat?!“ upře na mne major Vrabec tvrdě své oči a já v nich najednou vidím všechno. Tu touhu vyniknout, udělat kariéru za každou cenu, kdy Jaro 1968 bylo tou nejlepší příležitostí vyšplhat se svou angažovaností přes záda zdiskreditovaných kolegů. V těch očích je bezmezná touha po moci, ale i strach z toho, že to vlastně vloni všechno poslal. Že má cejch reformátora a že ti druzí mu to neodpustí. Proto teď je z něj normalizátor jako vyšitý, a tudíž žádnou diskusi nepřipustí.

„Buďte rád, soudruhu, že po vás, vojácích základní služby, chceme pouze podepsat tuhle přísahu. Vojáci z povolání musí nejen odvolat svou signaturu pod tím pamfletem 2000 slov, ale i písemně souhlasit se vstupem spřátelených armád. Jsou mezi nimi také takoví hrdinové,“ zamyslí se a znovu posměšně dodá: „hrdinové, kteří si myslí, že svou zabeđeností změni svět. My jsme je za to s okamžitou platností propustili do civilu, ale vás, ale vás,“ začíná už řvát, „vás zavřeme, až zčernáte!“

Takže jsem podepsal.

Já přísahal potřetí.

Při odchodu ze štábu si sice připadám jako prodejná děvka, nemám zrovna jásavou náladu, ale když cestou na letiště potkám tlupu rozveselených mladíků v civilu, musím se usmát.

„Tak za kolik?“ řvou na mě ještě včerejší praporčíci a podporučíci, dnes normální kluci jako každý jiný.

„Za pár,“ zamávám jim a oni skandují: „Za nulu, za nulu!“

To jsou právě ti zmiňovaní „hrdinové.“

Vidím v jejich očích zářit upřímné štěstí, že se svou politickou neposlušností dokázali zbavit tíživého břemene povinně odsloužených let za každý rok odborné vojenské školy.

„Hodně štěstí, kluci!“ podávám si s nimi ruce, aniž bych tušil, kdo bude díky své odbornosti v Husákově koncentráku mýt okna, kdo bude topit v kotelnách a kdo třeba práci nesežene vůbec.

Naposled se loučím s kapitánem Sekerou, vlastně teď již jenom Jirkou. „A co budeš dělat ty?“ ptám se.

„Když to vyjde, tak aerolinie,“ rozmáchne se po obloze. „Egypt, Kanada, Mexiko, Japonsko.“

„A ty myslíš, že se tam teď dostaneš?“

„Ale na světě jsou i jiné letecké společnosti,“ mrkne na mě.

„Jako třeba i AIR- INDIA,“ plácnu.

„Třeba i AIR- INDIA,“ souhlasí Sekera a tím se navždy, byť nevědomky, přihlásil k našim ideálům.

„Tak tam pozdravuj,“ naposledy si potřese rukou, a když za chvíli osamím, spíše pro sebe se opravuji: Tak ho pozdravuj! Vždyť i nadporučík Mlynařík byl bezvadný chlap a ten určitě celou tu dobu nespal na vavřínech.

To už se však nedovím, protože pak jsem již nikoho z těchto hrdinů nikdy neviděl.

Směnu na hangáru jakžtakž přežiji, stejně pro nás, mazáky, tu už mnoho práce nezbyvá a po rozkaze se okamžitě chystám odskočit si do Hartvíkovic.

Za Ivanou...

„Na to забудni!“ protestuje kategoricky Horváth.

„Já si už teď, po zaměstnání, do prdele, můžu dělat, co chci!“ téměř řvu. „A seru ti na tvoje pecky, zvlášť když to máme za pár!“

Bažanti pobaveně a s neskrývanými náznaky sympatií sledují naši hádku, neboť pro ně je ten zloduch Horváth stále nenapadnutelnou autoritou.

„Klud, klud,“ hasí ten čatár moje emoce. „Nebols tu dva týždne, tak sa poriadne obzeraj!“

A já se rozhlížím, dívám se a teprve teď si začínám všimnout nevšedního ruchu na naší rotě. Všichni všechno přerovnávají, balí, znovu přerovnávají a pak cpou do těch svých velkých polních. Co to znamená? Poplach. Velký bojový cvičný poplach, kdy je celé letiště kompletně evakuováno a přesunuto úplně, ale úplně jinak.

„Kdy?“ ptám se.

„Čo já viem?“ krčí rameny Horváth. „Těraz, za hodinu, v noci.“

Čas jsme nikdy neznali, ale datum poplachu ano. Vždy dopředu. Snad to i ti lampasáci úmyslně vypustili mezi mužstvo, aby výsledky bojové připravenosti byly co nejlepší. Jak jinak chcete z hodiny na hodinu organizovat všechnen ten živelný frmol, který začíná bezproblémovým odstartováním všech bombardérů a končí zajištěním nezbytného týlu, což je pro nás hlavně funkčnost mobilních kuchyní. A co je důležité - všichni vojáci základní služby musí být v inkriminovanou dobu na letišti. Proto se ten den nepovolují vycházky, proto se každý bojí vzdálit načerno ven.

Jako já teď.

Ivano, kdy tě vůbec uvidím?

Horváth i prvoročáci spí pro jistotu v maskáčích, i když zbytečně, protože my, řidiči, máme všechny nezbytné věci vždy ve svých autech. Pouze se obléknout, zabalit deky a vyfasovat samopal.

Dozorčí začal hvízdát na píšťalku a ječet jako na lesy v půl páté ráno: „Cvičný bojový poplááááá! Cvičný bojový poplááááááá!“

Přesně v čase, kdy se mi chce nejvíce spát.

Zatímco všude kolem propuká organizovaný zmatek, já jdu v pyžamu klidně na záchod, pak se umyji a vyčistím si zuby. Po oblečení do maskáčů sbalím své spací potřeby, znovu se rozhlédnu po již opuštěné místnosti: cigarety, peníze, doklady, všechno mám, u poplachovým řádem určeného dozorčího vyfasuji samopal a takto obtěžkán jdu nahoru, k hangárům, k našemu autoparku. Kluci již mají větřiesky nastartované a nacouvávají ke všem těm vlečkům, v kterých jsou umístěné naše pojízdné dílny, kde najdete vše od kladívka až po soustruh či frézku.

Horváth samozřejmě všechno organizuje, takových do piči a kurva jsem v jedné frekvenci již dlouho neslyšel, i když je to zbytečné, protože nejen my, ale i bažanti mají všechno perfektně nacvičené. Můj gaz chytá na první škrtnutí, takže se stavím do čela kolony, která se pak pomalu vydává na předem určené stanoviště v jednom lesíku za Sedlecem.

Tam chvíli čekáme, a když Horváth přiváží z Náměšti našeho náčelníka, vydáváme se na další cestu. Major Veverka si teď sedá ke mně, protože Horváthova dvanáctidvojka plní i funkci spojky a on musí nyní vyzvednout mého kamaráda, majora Vrabce.

„Kam jedeme?“ ptám se náčelníka, abych se přece jenom aspoň trochu orientoval v situaci.

„Do Přerova.“

„A na jak dlouho?“

„Asi na dva týdny.“

Ivano, je to v p...

Ale to již na letišti startují ve dvojicích i trojicích postupně všechna súčka, rachot jako ve válce, obslužný personál nasedá do přistaveného iljušina a všichni, všichni, včetně autoroty z praporu míříme k Přerovu.

Bojové cvičení.

Pro kluky, co obsluhovali letadla, jako třeba oba Petrové, docela solidní záběr. Být neustále v akci, přes den i v noci. Ale pro nás, topku, to byla neskutečná flákárna, lázně. Je pravda, že nám to začne až po návratu do Náměště, tady každý druhý bombardér bude mít v nepořádku to či to, ale teď...

Táboříme, doslova táboříme v jednom háječku vedle přerovského letiště. Strava je vylepšená nejenom obohacenými hlavními třemi chody, ale i dopolední a odpolední svačinou. Kuchaři se holt musí snažit, neboť tuhle menáž konzumují i vojáci z povolání.

Přes den se jen tak poflakujeme kolem aut, většinou chrápeme v sítích zavěšených ve vlečnácích větríesek a naší jedinou povinností je stavět jakous takous strážní hlídku. Ale tam Horváth většinou posílá bažanty.

Na noc nás vozí do města, kde spíme v jakési prosklené hale, jež jinak slouží coby část výstaviště, kde si každoročně všechny státy RVHP navzájem dokazují jak dokonalá a jak bůlšaja

je jejich zemědělská technika. A právě zde nám promítají i filmy.

Včera například Spalovače mrtvol.

Desátník Slaný, staršina a písař roty, zvaný Cicero, byl tím filmem přímo nadšený. Tady ten estét nemůže vegetovat ve svém soukromém hnízdečku na rotě, spí vedle nás jako každý druhý, a proto je nucen občas i komunikovat.

„Ta nová vlna československého

filmu je naprosto fantastická. Ta její dramaturgie, psychologičnost postav, kamera se zaměřením na detail. Vše naprosto a stoprocentně odpovídá estetickému vyznění krásna.“

„A mně sa páčilo,“ pokračuje v odborné debatě Laco, „ak tie fašisti mali ty schvoze v tom, onom bordeli, i s takými, no kurvami. To sa mi naozaj páčilo.“

Já se samozřejmě už směji dopředu, ale v tomto případě ne Lacovi, jehož postřeh byl úměrný délce našeho pobytu na vojně, nýbrž někomu úplně jinému. Cicerovi.

Cicero sice byl Pražák, ale tak podivný a tak nesympatický, že se stal pro některé naše národnostně založené spolubojovníky vítaným vzorkem pražské populace. Cicero se totiž považoval za intelektuála a jeho zařazení na funkci písaře mu toto sebevědomí ještě patřičně zvedlo. Proto se cítil vždy něčím víc než my ostatní a podle toho se k nám i choval. S nikým se nekamarádil, s nikým se nestýkal, účastnit se našich pepných debat bylo pod jeho úroveň, neboť on přísně odsuzoval nejen sprostá slova, nýbrž i cigarety, alkohol ba i sex. Žil pouze pro teorii umění, a proto neustále ležel ve všech těch obrozeneckých pojednáních, co právě začaly vycházet. Nic proti tehdejším kulturním časopisům, naopak, ale nebudu se potom povýšenecky procházet po rotě a každého zesměšňovat jakýmiisi výroky, občas i latinskými.

Inu Cicero.

A i když on se považoval za intelektuála nejvyšší ryzosti, jenž si musí s námi, primitivy, tady protrpět celé ty dva roky, my s Pítrem nevyvratitelně zjistili, že je ve skutečnosti blb. Blb, našprtáný pouze všemi těmi falešnými citáty. Nadarmo se neříká, že od génia k idiotovi je jenom malý krůček.

Bylo to někdy na jaře tohoto roku. Měli jsem s Pítrem opět zase jednou dost depresivní a melancholickou náladu, kterou jsme léčili způsobem nám vlastním: dlouhodobým a vyčerpávajícím pobytem nejprve v armě a poté i v letištním klubu. A seděli bychom tam snad dodnes, kdyby se sem nepřihrnuly davy rozčilených vojáků: „Dneska se nepromítá, či čo?“

„Ježišmarjá, já zapomněl,“ popadne Pítr ze stolu před chvílí otevřenou láhev vodky a již oba pádíme do promítací kabiny. Zde jsou po včerejšku jen tak halabala rozházeny všechny čtyři cívky jakési bulharské detektivky se špionážní zápletkou. Jako u každého čerstvě došlého filmu se i včera konalo soukromé promítání pouze pro společnost AIR- INDIA. Leč toto byla taková slátanina, že jsme se ani nedodívali. A teď tento umělecký skvost tedy předložíme mužstvu.

A Cicerovi.

Pítr nažhaví uhlíky, zaostří - a jedeme.

„Petře, nechci ti do toho kecat,“ snažím se upozornit na dost závažný problém, „ale ta cívka, co zůstala po včerejšku v promítačce, je poslední, závěrečný díl.“

„Aha,“ podrbe se Pítr roztržitě na hlavě, ale potom jen mávne rukou. „já to před titulkama stáhnou, a pak tam dáme teprve ten začátek. Jenže to teď není důležitý, mě spíš zajímá tohle,“ a labužnický zatřese lahví vodky, jejíž osud je vlastně již zpečetěn.

Přesto hlídáme, kdy to asi bude končit, což může být právě nyní, neboť hlavní hrdina dostává vyznamenání, jeho milá dojetím pláče, vzteklého padoucha odvádějí do vězení a závěrečná hudba burácí ve vítěznou symfonii.

Ale kde je začátek?

Nevadí. Házíme to tam, jak to přijde pod ruku. Po čtvrtém dílu přichází druhý, pak třetí, u prvního přeskočíme úvodní titulky – a máme to za sebou.

Mužstvo je z toho trochu přepadlé, stále ještě nemůže tu uměleckou pecku vstřebat, a proto se spíše zaraženě rozchází.

Pouze Cicero míří k nám.

Do kabiny.

To bude zase keců.

Nebylo.

Cicerovi hoří oči nadšením, téměř lapá po dechu, jak ze sebe vyráží: „Fantastické, fantastické. Takový emocionální a estetický pocit jsem již dávno nezažil. Ta řetězová kompozice, to kladení motivů někdy i v obráceném sledu. Já ani nedýchal, já ani nestačil zaregistrovat samotný název filmu. Ten skok z krize zpátky do expozice a zase na přeskáčku obráceně. Klobouk dolů před bulharskými soudruhy. Je vidět, že se i oni dali inspirovat tou naší novou vlnou československé kinematografie, která vychází především z...“ a mlel a mlel.

Ale to se my s Pítrem již smíchy válíme po podlaze kabiny a navzájem se titulujeme jako další uchvatitelé amerických Oskarů. Jako budoucí držitelé těchto sošek za úmyslné prznění příbhlých filmů.

Konec přerovského cvičení

Po čtrnácti dnech pobytu, kdy jste v letních vedrech dvanáct hodin obuti v kanadách, začnou i tomu největšímu estétovi páchnout nohy. Proto naše ubytovací hala čpí každý večer takovým ozónem, že zde soudruzi pravděpodobně příští rok umístí kompostovací a hnojící techniku, s vyleštěným sovětským hovnocucem na čestném podstavci.

Ano, vegetujeme tady již čtrnáct dnů.

Čtrnáct dnů téměř bez práce, ale i bez piva a občas i bez cigaret. Každé ráno si říkáme: dneska se to sbalí. Každý den se členové naší společnosti navzájem utěšují: hned první odpoledne sraz v Hartvíkovicích. A mně se každou noc zdá o Ivaně méně a méně.

Vojna opravdu lásce moc nepřeje.

Až konečně nadešel den poslední. Sůčka opouští v té době výcvikové letiště, kde jinak školíme piloty snad pro všechny naše spřátelené rozvojové země, a my jedeme také.

Naše kolona dorazí do Náměstě až navečer, takže počkáme do druhého dne a pak slavnostně táhneme na Hartvíkovice.

Na pivo.

A já také trochu za Ivanou.

15. kapitola

Jen s vypětím všech sil doklopýtám ke své posteli. Oči již nemohu únavou ani otevřít, proto bohudík nezaregistruji ani přísný a odsuzující Horváthův pohled. Spát, spát, teď budu spát, celou neděli budu blaženě spát. A jíst.

„Kluci, narovnejte mi na noční stolek všechno od snídaně až po večeři,“ mumlám ještě k našim bažantům. „Já to při občasných probuzeních sežeru.“

Ale to již ležím v pohodlně zkroucené pozici pod dekou, letní sluníčko mě potměšile šimrá do tváře, takže když semknu víčka, vidím trochu rudě. Leč dnes mi to nevadí. Je přece neděle, něco před sedmou hodinou, sice za chvíli dozorčí odpíská budíček, ale to všechno jde teď mimo mne.

Já budu spát a spát.

A snít a snít.

Ale to se již obrazy z uplynulé noci znovu navracejí.

Já a Ivana, oba úplně mokří, se svlékáme do naha a balíme se do připravených teplých dek. Cítím její studenou kůži na své, a pak...

Pak.

Znovu prožívám tu kouzelnou Benátskou noc, i ranní východ slunce, i naše putování ještě ztichlou letní přírodou.

Znovu vidím její šťastný obličej, když mi na lavičce autobusové zastávky usne na klíně.

Vstřebávám ticho a klid časného jitra moravské země, kdy vám pouze všudypřítomný ptačí sbor zpívá milostné trylky toho nejromantičtějšího ladění.

A já padám a padám, topím se v tom štěstí, a snad bych se i dobrovolně utopil, kdyby mnou nezačal kdosi neurvale třást.

„Co je, do prdele, vždyť je neděle!“

Lomcování mým tělem neustává.

Se vši zbylou silou otevírám tedy oči a vidím nad sebou brunátného Horvátha: „Vstavaj, do piči, vstavaj, je poplach!“

„Co je to za blbost,“ posadím se. „Teď, v neděli, zvlášť když byl nedávno přesun do Přerova.“

„No, nečum!“ leze okolo po čtyřech Vít'a Studený, jenž marně hledá ponožky do kanad.

„Přijeli prý až z armády. Je to armádní poplach!“

„Jebu i armádní poplach!“ snažím se znovu zavrtat pod deku, ale to mě již oba dva svorně stáhnou z postele a já až teprve teď vidím ten frmol okolo sebe. Všichni po něčem pátrají, stále jim něco schází či přebývá, neboť tento poplach snad poprvé v dějinách pluku nebyl předem ohlášen.

Což je průser.

Hlavně pro mě.

Noc beze spánku, nejméně dvě promile alkoholu v krvi a k tomu stále silněji se probouzející hlad.

Proč si své štěstí zase nemohu vychutnat až do konce?

Proč?

A to my děláš, Osude, celý život!

Začnu tedy odevzdaně štrachat okolo sebe, naštěstí to, co tu zůstalo, je již pouze moje, a tak s polozavřenýma očima vyfasuji samopal a potácím se jako jeden z posledních k hangáru.

Cestou, kterou jsem se před půl hodinou tak šťastný vracel.

Kluci už mají větřiesky nastartované, radí se do kolony, takže jim pouze zamávám, vlezu do gazu a vyrazím do Náměště. Pro náčelníka, pro majora Veverku. Podle momentálního rozdělení je to dnes můj úkol. Po pár stech metrech se zdá všechno alespoň trochu v pořádku a jak by ne. Vždyť loni v srpnu jsem jel v ještě horším stavu.

A také jsem to ustál.

Na rozdíl od tehdejších politiků.

*

Tak populární a v posledních dnech opěvovaná Benátská noc se konala v sobotu 28. června u jednoho rybníku poblíž Studence. Oficiální pozvání jsme dostali pouze tři: já, Pítr a Láďa Králů. Samozřejmě to zařídila děvčata. Nu což, necháme se překvapit. Nikdo nám nechtěl nic říct, holky se chichotaly, když jsme vyzvídali podrobnosti, a všichni na nás hleděli jako na polovzdělance.

No jó, dyť to sú Pražáci.

Benátská noc, co nás tam tak může potkat?

Sraz byl až v šest odpoledne v restauraci, což jsme samozřejmě nedodrželi. Ne, že bychom přišli pozdě, spíše naopak. Co také dělat v letním vedru na nudou ospalých rotách? Proto byla oželena i večere, abychom dorazili dříve. O hodně dříve. Já s Pítr v civilu a Láďa v tesilovém khaki oblečku. Prý si na něj už tak nějak zvykl. Že jsme neměli žádné vycházky, je snad čtenáři, jenž pečlivě sledoval minulý děj, naprosto jasné. Dozorčí byl instruován, strážní hlídky také, takže bez obav vzhůru do Benátské noci.

Sedíme tedy na poloprázdné terase, usrkáváme místní dalešické pivo, pod které si Pítr postavil z Prahy dovezený tácek s velkopopovickým kozlíkem, prý aby alespoň v představách věřil, že pije opravdu řízný nápoj. Jinak ticho a klid. Občas někde zakokrhá kohout, zašteká pes či se někdo líně přesune přes náves.

Jako nyní Venca.

Vršovický bouřlivák.

Náš kamarád z prvních dnů poroby.

Teď se vleče pod terasou, v jedné ruce konev, v druhé motyčku a snad na nás i závistivě hledí.

„Pojď na jeden bazének!“ haleká na něj Pítr, ale Venca jenom smutně zavrtí hlavou, že musí nejdřív na hřbitov, upravit hrob.

„A je to snad tvůj hrob, vole?“ provokuje Pítr dál.

„Ne, ale leží tam stařeček se stařenkou,“ používá Venca již moravskou mluvu a ještě dodá, že Bláža mu domů kupuje lahváče.

Vršovický bouřlivák...

Je asi normální, že ho po roce vojny okouzila celkem pěkná holka z Kozlan. Není ani divu, že při své svěhlavé povaze dosáhl celkem brzy toho, oč mu především šlo. Jenže pak už převzala iniciativu Blaženka. Vencu párkrát pozvala domů a byla ruka v rukávě. Na podzim zasnuby a na jaře svatba.

Na těch zasnubách jsem s Pítr shodou okolností byli. Sice mělo jít jen o malé rodinné sezení, jenže z Blážíny strany tam bylo těch strejdů, tetiček, bratránků i sestřenic přece jenom

dost velká přesila. Proto tehdy Venca pozval za sebe aspoň nás dva, aby měl přece jenom nějakou oporu.

Asi jsme moc velkou oporou nebyli, spíše naopak. Nikdo nás totiž včas nezaškolil. My nemohli vědět, že na Moravě děti svým rodičům vykazují, že se nesmíš dotknout jídla či pití dříve než hospodář a že jakékoliv narážky na křesťanské desatero jsou vlastně hříchem. Asi jsme ty zásnuby moc diplomaticky nezvládli. I když jsme se snažili. Opravdu snažili. Přišli v předpísaném vojenském oblečení, jedli přibory a pili, aby všichni viděli, že nám chutná. Jídlo bylo výborné (srnčí s nádivkou), alkoholu několik dosti potencionálně silných druhů a my s Pítrm chtěli za každou cenu tuto společnost pobavit. Ale na svatbu nás už pro jistotu nepozvali.

Jenže to je život.

My teď máme svůj a Venca také.

Vršovický bouřlivák.

A to jsem ještě nevěděl, že i Karel Křížů se za pár týdnů přizve do Vicenic.

A pak že vojna nepřije lásce.

Něco po šesté troubí dole dvě jawy. Filip s Oldou.

„Tak co je? Jedeme?“

„A kde jsou holky?“ rozhlížím se.

Kluci se na sebe s úsměvem více než shovívavým podívají, aby mi vysvětlili, že už dávno jely napřed, aby zařídily sezení.

„Tak sezení, jó?“ povytáhne Pítr obočí a nasedáme. On za Filipa a Lád'a za Oldu. A co já? Na ten kousek molitanového sedadla se už nevejdu. Aspoň ne celý.

„Ale to přece není problém,“ rozhlédne se po okolí Filip, poté popadne opodál ležící prkno z nějakého dřívějšího šalování, položí ho na dvousedadlo, takže se tam teď pohodlně usadíme všichni tři. Pouze s tím rozdílem, že já sedím nad blatníkem a prkno pruží při každém výmolu přesně tak, jako to skokanské.

A tak, aniž bych v té době tušil význam tohoto slova, dosurfoval jsem až tam.

Až ke Studenci.

Až k samému začátku Benátské noci.

*

Když jsem se konečně horko těžko dopracoval do Náměště, místo toho, abych zastihl celé vojenské sídliště v jakémsi shonu a mumraji, pouze zírám na mrtvolné ticho časného nedělního rána.

Holt ten poplach opravdu dopředu naplánován nebyl.

Naše spojky, které sem již přede mnou dopravila větrieska, pouze zmateně pobíhají mezi místními paneláčky, marně se snaží dozvonit dovnitř, aby se mohly osobně zkontaktovat se šaržemi, jim podle seznamu určenými. A to prosím měli všichni v předsíních nad vstupními dveřmi elektrický bzučák, který s intenzitou policejní houkačky oznamoval celé zde ubytované rodině, včetně dětí, že nastává mimořádná akce. A jelikož celý tento důmyslný elektronický systém instalovali naši elektrikáři, kteří nevynechali jedinou příležitost, jak se při této namáhavé práci občerstvit v sídlištní restauraci, došlo občas i k nepředvídaným zkratům. Třeba takovým, že si tato siréna postavila hlavu a začala svým pronikavým jekotem budit nejen inkriminovanou rodinu, ale v podstatě celý panelák. A když se vám toto přihodí jednou, dvakrát, třikrát, potom vaše manželka bez ohledu na nějakou tu bojovou připravenost tento kvílející vynález vypne.

Vždyť poplachy jsou stejně dopředu pevně plánované.

Ale ne dnes...

Spojky buší na vstupní dveře, spojky házejí oblázky do oken, spojky halekají jako tyrolští horalé.

Leč dnes všechno marné.

Lampasácké rodiny světi neděli jako den sedmý, jako den odpočinku, a dnes se opravdu nikoho nedovoláš.

Ještě katastrofálnější situace je na ubytovně, kde přebývají nejen svobodní, ale i ti, které služba vlasti odsoudila k několikaměsíčnímu (ba i několikaletému) odloučení od manželek.

Proto se nedivte, že je tu dnes prázdno.

V krásný nedělní letní den, kdy by měl být naprostý, ale naprostý klid zbrání.

A pak si někdo na ministerstvu vzpomene, snad aby si vylepšil svůj pošramocný kádrový posudek, a je všechno jinak.

Bojuj, bojuj, stíhací a bombardovací pluku! Ukaž, jak jsi připraven!

Já svého náčelníka našťestí doma zastihnu. Vyběhne sice částečně nepozapínán, dohodu s pistolí v jedné ruce a v druhé velkou housku se šunkou, kterou si cpe do huby, až mu lezou oči z důlků.

A na to se mám dívat? Já, který si naposled včera něco uždílbnul z oběda a jemuž Pítr v noci sežral všechny ty lahůdky od děvčat a který trpí hladem jako zvíře. Ale co, vojna není kojná a snad až dojedeme na naše stanoviště, dočkám se i snídaně.

Hovno!

Když dorazíme na onu mítinku za Sedlecem, mohu akorát s nenávisí sledovat celé to naše slavné družstvo řidičů, jak se spokojeným funěním dojídá běžnou nedělní snídaní (polovina vánočky, máslo, jogurt a čaj).

„Kde jsou proviantáci?“ ptám se ze zoufalou nadějí v hlase.

„Odjeli na další stanoviště,“ odpoví mi ti futrující se kretění.

„A mně tu nic nenechali?“

Ticho.

Není tu mezi nimi žádný ten poctivý český Honza, který by si utrl od úst a nezištně se rozdělil s kouzelným dědečkem. Jenže já nejsem ani dědeček, natož kouzelný, takže se nediv, milý čtenáři, že jsem byl při svém nevyspání a kocovině trýzněn tohoto dne dál.

Dne, který tak nádherně začínal a jehož předcházející noc nesla přízvisko Benátská.

*

Kluci nás vyhodili na kraji rybníka, kde se to již hemžilo nejen mládeží, ale i štamgasty z okolních hospod, kteří dle svých vesnických klanů vyznačili u dlouhých dřevěných stolů svá teritoria, jež hájili zpěvem svých oblíbených pijáckých písní. Samozřejmě že hrdí a neústupní vyslanci svých rodných hroud halekali každý tu svou.

Čím hlasitěji, tím lépe.

Ať Kozlany vidí!

Ať Studenec vidí!

Ať Hartvíkovice vidí!

Filip s Oldou zahodili ještě horké motorčky do křoví a již, již pospíchali i oni podpořit hartvíkovický reprezentační tým.

„A kde jsou holky?“ ptám se.

„No přece támhle!“ mávnou kluci neurčitě rukou směrem přes prkenné taneční molo, umístěné na dřevěných kůlech v samotném rybníce, směrem přes všechny ty žárovky a lampiony rozvěšené s láskyplnou pečlivostí nad ním, až tam, na pravý břeh, jenž je porostlý mladými stromky i hustými křovinami.

„Támhle někde!“ ještě zahučí, abychom teď už nezdržovali, neboť oni jdou závodit.

Tak, jak se na Moravě závodí.

Chlapi chlapům!

Obcházíme opatrně pravý břeh, kde nás již čekají.

Ivana, Alenka, Šárka.

Tři dívky, tři rozdílné povahy, mající však dnes pravděpodobně společnou motivaci. A navíc to tu nevybraly špatně. Jako by tu již několikrát byly. Křovím a smrčky obrostlá pasečka,

otevřená pouze k rybníku. A z této paseky vidím mezi keři i tři připravená hnízdečka, předzvěst to budoucí lásky. Ze společně obývací haly, rovnou do ložnice.

Na co ty holky pořád myslíš?

Jak které a kdy.

To je poznat již podle přivítání. Zatímco my se s Ivanou pouze přátelsky políbíme, Alenka se k Láďovi přivine tak, že se nejprve zdálo, že okamžitý odchod do jejich „ložničky“ je téměř nevyhnutelný. Však dlužno dodat, že pudům lásky statečně odolali. Alespoň první hodinu.

A Šárka?

Začne komandovat.

Jak ony se snažily, jak to tu dopředu obsazovaly, co přinesly z domova dobrot (to právě byly ty košíky, které Pítr postupně vyžral) a kde že je nějaké pití?

„To jste doma nemohly šlohnout i nějakou tu slivovicu nebo demižon vína?“ usazuje Pítr svou partnerku, ale když se pak všechny tři vzbouří, že pití vždy zajišťují chlapíí (to měkké i na konci je rozkošně nepřeslechtné), vydáme se s Pítrm obětavě zpět ke dlouhým dřevěným stolům, k provizorně postaveným stánkům, kde se čepuje pivo a kde prodávají láhvové víno i lákavé kořaličky.

Je jasné, že když tam dorazíme, Pítr zpět zase tak nespíchá. Vypijeme nějaké to točené, zazpíváme si s hartvíkovickou bandou, na závěr po jedné hořké a teprve potom se zásobami náležitého proviantu se vrátíme zpátky.

K našim děvčatům.

Zde však díky Pítrově politice vládne nálada hodně hluboko pod bodem mrazu. Šárka řve, Ivana uraženě mlčí a Láďa se svým miláčkem je již usalašený ve své ložnici.

„Hele, tohle si to vyřídíte sami,“ беру Ivanu za ruku a jdeme do našeho séparé.

„Tak co?“ dívám se jí do očí. „Zlobíš se?“

Neodpovídá.

„Já to tak nechtěl.“

„Ale udělals,“ vyhrkne z ní.

„Promiň.“

„Co promiň? Co promiň? Nejdřív mě zblbneš, pak si zmizíš do Prahy, potom do Přerova, pak je ti přednější pivo, a teď a teď,“ začne bulet. „Teď zase kamarád a zase pití. Co si mám o tobě vlastně myslet? Máš mě vůbec rád?“

Tak co, ty moje vykutálené srdíčko? Co na to odpovíš? Já už samozřejmě vím co, ale to mi napověděl již dopředu mozek, ne ty. Ty stále mlčíš a jenom si nezúčastněně bimbáš: bim, bim, bim!

„To víš, že tě mám rád.“ A abych dodal zadost celému protokolu ještě povinně připojím: „Já tě opravdu miluju.“

Ivana se na chvíli zarazí, otře si slzičky, a když ji nejprve krátce a pak hned dlouze a vášnivě políbím, podvolí se, naše těla se pokládají na kostkovanou deku, stávají se navzájem vstřícná a došla by i svému ukojení, kdyby se z „obýváku“ neozval vřískavý a nekompromisní hlas Pítra: „Tak kde jste všichni? Nástup na chlastačku! Máme tady toho požehnaně!“

Vrátíme se tedy zpátky, i Láďa s Alenkou. Pítr se Šárkou jsou teď samozřejmě jako dva holoubci a tak trochu popijíme, pozorujeme, co se děje kolem, romanticky vnímáme padající šero, rozsvěčující se lampiony nad tanečním molem i muzikanty, kteří se na něm shromáždili a začali svou typickou produkci.

Do teď to nebylo nic, teprve nyní začíná dlouhá noc.

Benátská.

*

Zatímco se major Veverka neúspěšně snaží z Takáčzovy štábní osmsetpětky navázat spojení s nějakým tím velitelským centrem, zajdu kousek do lesa. Je zde přece jenom větší chládek,

ale hlavně hladově pátrám po nějakých malinách, borůvkách či houbách. Teď bych se s chutí zakousl i do pěkného hříbku. A třeba i přerostlého, bylo by aspoň víc proteinů.

Tak dalece jsem dopadl.

Tak hluboko jsem klesl.

Hlad, žízeň, únava a k tomu letní vedro, neúprosně vnikající pod upnuté maskáče, by ze mne udělaly snad i kanibala.

A ten Horváth je tak vypaseňoučký.

Vždyť by stačila pouze přední tlapka.

Levá.

Aby mohl i potom předpisově zdravít.

Blbnu...

„Kdy už přijedou s tím obědem?“ ptám se nervózně a vzápětí si uvědomuji, že proviantáči teprve před chvílí odjeli ze snídání, takže jsem odsouzen k potupné smrti hladem. Proto se rozhodnu alespoň zpomalit si celý svůj metabolismus tím, že se sesunu pod nejbližší borovici a budu se snažit okamžitě usnout.

„Vyspat ses měl, vojáku, v noci,“ třese mnou Veverka a myslí si, kdovíjak je vtipný. „Teď je armádní poplach, teď musíme být všichni ve střehu.“

Zvednu se tedy, opřu se o ten strom a hypnoticky vybolím oči. Jen tak mohu zmást případnou armádní kontrolu, která zajisté uvěří tomu, že čím vykulenější oko, tím bdělejší voják. Neprohlédnou však mou lest, kdy jsa sice vzpřímen, s pohledem upřeným do lepších, normalizačních zítřků, nevím o sobě zhola nic. Je to jako kdybyste meditovali v nějaké složité pozici jógy. Duše i mysl je nepřítomná, pouze sluch a zrak se občas vracejí, aby zjistily, zda ten okolo projíždějící rachotící nákladáček nejsou konečně již ti zatracení kuchaři s obědem.

A nebyli a nebyli a stále nebyli.

A když už konečně být mohli, jako zázrakem se zrodilo nějaké to naše velení, které, nevím proč, povolalo majora Veverku zpátky na letiště.

Samozřejmě i se mnou.

Tam a pak znovu do Náměště a ještě na dvě bližší stanoviště. Já jedu chvíli vpravo, chvíli vlevo, když mám oči otevřené, stejně toho moc nevidím, a když je zavřu, byť na desetinku vteřiny, jsem znovu tam, obklopen nezapomenutelnou Benátskou nocí.

***Sivá holubičko, kdes byla,
sivá holubičko, kdes byla,
že si svoje popelavé peří,
že si svoje popelavé peří
ztratila?***

Kapela duje o sto šest a taneční molo, již pouze osvětlené září žárovek a lampionů, se pozvolna zaplňuje. Září do letní noci jako diamant, jako momentální střed vesmíru, kam jsou soustředěny zrakykdyž ne celého světa, tak určitě tohoto okresu.

„Proč nejdeme také tancovat?!“ pokládá příkazovou otázku Šárka.

„Proč ne později?“ mručíme my, muži.

„A proč ne hned?“ rozhodnou děvčata, takže jdeme. Prodíráme se okolo všech těch dek a Pítr, šlehaje zvědavé pohledy na všechny strany, pouze nadšeně vzdychá: „Woodstock, český Woodstock, já to tak vidím. Vlna svobodné lásky konečně dorazila už i na Moravu.“

Trochu se mýlil. Touha po oboustranné tělesné lásce je člověku dána již od jeho stvoření. Pouze se někdy zatracuje a jindy mediálně vyzdvihuje jako jakési moderní hnutí. Proto se nediv, Pítre, těm mladým klukům, kteří odpoutáni od obyčejných starostí, v blízkosti svých dívek, a ještě navíc notně povzbuzeni vypitým alkoholem, se chovají tak, jak se chovají.

Nám snad jde o něco jiné?

Nám, vojákům?

I z tohoto důvodu jdeme tancovat na to karnevalové molo, abychom ty naše dívčí dušičky trochu uspokojili, trochu ukolébali, trochu oblblí. A abychom tomuto našemu činění dodali něco romantiky, jdeme se ploužit až na ten nejvzdálenější, nejméně osvětlený kout.

Držím Ivanu v náručí, snažím se ještě vymazat z její paměti naši poslední trapnou roztržku, když vtom si ti idioti z té bláznivé kapely vzpomněli zahrát letkis. Původem finský tanec, moderní v polovině šedesátých let, kdy se všichni tanečníci seřadí do jakési housenky a za rytmu: Bam, bam, ba ba ba ba bam se v náznaku kankánu pohybují kamkoliv.

Kamkoliv, to znamená tam, kam je zavede první tanečník housenky.

A že ten byl aktivní.

Asi nějaký úderník. Hrdina socialistické práce. A ti toho většinou pokurvilí nejvíc.

Snad i proto vedl celý ten štrůdl po molu systematicky tak, že nevynechal jedině prkno, jediný spoj.

A k tomu ten takt: Bam, bam, ba ba ba ba bam.

Vojenská jednotka nesmí překračovat most vedoucí přes řeku v běžném pochodovém rytmu, neboť by mohla narušit jeho statiku. Určitá zvuková frekvence je totiž daleko destruktivnější než obyčejná výbušná bomba (Viz. tajné materiály Varšavské smlouvy spis 138, sv. 81.).

A teď do nekonečna se opakující: Bam, bam, ba ba ba ba bam! A navíc v tomto rytmu poskakující eskadrona stokilových tatíků.

Pak se nedivte, že se stalo to, co se stát muselo.

Možná že nešlo ani o tu výše uvedenou frekvenci, neboť kůly držící molo uprostřed rybníka byly již také dosti letité. Každopádně klekly nejméně tři, molo se naklonilo minimálně o třicet stupňů a většina tanečníků se tímto sesula do vody rybníka.

Nejen já a Ivana, ale i všichni mí přátelé.

Jen hudba, hbitě vyskočivší na břeh, hraje, jako by šlo o úplně běžnou událost okresního formátu.

Titanik.

Přesně tak.

Jsou zpřetrhány i elektrické přípojky vedoucí k osvětlení mola, takže my všichni, plácající se nyní ve vodě, uprostřed černočerné tmy, jsme poněkud dezorientováni. Slyším pouze odněkud zleva Pítrův ječící hlas: „Ať ty přerванý dráty nejdou do vody! Ať je někdo nenechá spadnout do vody!“

Asi k tomu nedošlo, protože jinak bych tuto knihu pravděpodobně nikdy nenapsal.

A kapela hraje a hraje. Lidi na břehu sice něco křičí, ale ani jeden z nich se nevzdá svého kelímku s pitím.

Titanik!

Ale kde je Ivana?

Sesunuli jsme se sice do hlubin spolu, ale přirozené reflexy mě ihned donutily plavat a šlapat vodu.

„Ivano!“

Všechno to v té tmě okolo mě křičí a ječí, plácání rukou, nadávky.

„Ivano!“

„Tady, tady!“ slyším kousek od sebe jakési bublání, spíše prosbu. „Já neumím plavat!“

Já zase zachraňovat, bleskne mi hlavou a snažím se dostat za jejím hlasem.

„Kde jsi, do prdele, kde jsi?!“ V té tmě opravdu není nic vidět, ale když dorazím do místa největšího vlnobití, vím zcela jistě, že je to ona.

„Polož se na záda!“ řvu. „Já tě odtáhnou ke břehu.“

„Ne, ne!“ mlátí kolem sebe v téměř hysterickém záchvatu. Strach z vody je větší než má ve stresu vymyšlená rada. Ale to už jsem u ní, už ji držím pod pažďí a snažím se její kašlající ústa dostat nad hladinu. Nic na tom nemění fakt, že po mně šplhá nahoru, že dostává pod hladinu i mne, protože už jsme u břehu, už se můžeme postavit na nohy, už ji mohu odvést do našeho

ležení. Ještě je v šoku, ještě se zalyká, a když jsme na místě, nelze ji nenařídít nic jiného než svléknout úplně všechno.

Což znamená úplně všechno.

A až pak se spolu zabalíme v naší ložnici do všech těch dek, co tam máme.

Jak také jinak zabránit prochlazení, ba i případnému zápalu plic. Zvláště když Ivana je stále studená, celá se třese a já přímo bytostně cítím na své pokožce její husí kůži. Ještě chvíli pláče, pak klid, vroucně ji hladím, a to krásné tělo začíná být teplejší a teplejší.

A muzikanti z Titaniku na břehu hrají, jako by se nic nestalo.

*

„Jeď víc vpravo!“ strhává mi major volant. „Vždyť jsme se málem srazili s kuchyňskou větríeskou!“

„S kým?“ vidím najednou zcela zřetelně.

„S proviantákama! Copak jsi je neviděl? Jeli v protisměru.“

„Takže od nás, ze stanoviště, z lesa,“ začínám tušit obrovskou zradu, neboť svůj ešus mám v polní a polní s sebou, za sedadlem.

Mé obavy se bohužel vyplnily: v držkách mých kamarádů mizí poslední zbytky dnes jistě obrovských řízků, kteréžto z této bandy udělaly hekající a krkající dobytek, nyní se válící ve stínech větríesek.

„Bol naozaj veľmi chutný,“ hodnotí k tomu všemu Laco poslední sousto, které mu při žvýkání občas vylézá z mezery mezi předními zuby.

„Pane majore,“ ptám se prosebně, „co kdybych je teď a tady všechny bez milosti postřílel?“

„A proč?“ směje se Veverka.

„Vždyť já pomalu od včerejšího oběda nic nejed. Já se na ně nemůžu dívat.“

Major se na mne zkoumavě podívá a asi by řekl i něco závažného, kdyby ho zase nevolal Takacz k radiostanici. Chvilé dohadování a pak je nám slavnostně oznámeno, že poplach skončil, a proto se všechna auta ihned vrátí na letiště. „Mimo tebe,“ dodá. „Ty mě ještě odvezeš.“

Větríesky postupně vyjíždějí na silnici, já se řadím na konec, a když zapnu pravý blinkr, náčelník mě opraví: „Ne, tam ne, jedeme na druhou stranu, jako na Popůvky.“

Že by další bližní nebo dálná, mně už je to celkem jedno, protože jestli nebude mít někdo na rotě aspoň chleba se sádlem a cibulí, stejně večera nedožiji.

„Viš, že je v Hartvíkovicích nová restaurace?“ přerušuje major oboustranné mlčení.

Jak bych nevěděl. Zrovna já. A že asi přes rok, přizvukuji.

„Tys tam už byl?“ dívá se na mne vážně. Až moc vážně, spíše pátravě.

„Byl,“ proč zapírat a jelikož si asi rok žádné vycházky nepíši, pro jistotu dodávám, že jen párkrát, a to na vycházkách turistických.

„Tak tam teď jedeme,“ zahlaholí Veverka, „a dáme si oba pořádný oběd. A o peníze se nestarej.“

No tě bůh!

To je tedy návrat. Trochu jiný než vloni v srpnu. Tenkrát jsem si přál, aby si všichni všimli mladého bojovníka, neohroženého hrdiny. Ale teď? Potichu, nenápadně, jen ať to nepraskne, ať si tenhle v podstatě hodný strejda stále myslí, že jsem spíš nekňuba, jenž si ve svém osobním volnu staví modely letadýlek, a který rozhodně není nějakým tím Kristiánem žijícím dvojí život.

Bude to hodně těžké.

A bylo.

Sotva si sedneme ke stolu, už k nám běží mladá paní Dvořáková a s úsměvem patnáctileté uličnice třímá v pravé ruce panáka hořké, čímž mi chce dát najevo, že si mě zdejší podnik váží.

Obracím oči v sloup, mávám rukama, jako bych odháněl dotěrnou vosu, zkrátka dělám vše, abych nenápadně nápadně vyřešil tuto situaci. Hostinská sice pochopí, ale je tak zmatená, že onoho panáka pro jistotu obrátí cestou do sebe. To ji celkem vpraví do žádané role, aby se pak mohla již s nezúčastněným hlasem zeptat, co si tedy budeme přát.

„Dva řízky a dvě piva,“ objednává náčelník a vůbec nedbá mých formálních protestů, že já jako řidič, a tak...

„Podívej se,“ umlčí mě, „sleduji tě už od rána, a proto vím, že tě to jedno pivo ani nevytrhne ani nezachrání. Ale teď mi řekni,“ nakloní se blíž, „proč pořád chlastáš jenom v armě nebo v letištním klubu? Proč si také nevezmeš normální vycházku? Vždyť už jsi mazák. Ty bys ji dostal obden. Proč nezajdeš třeba do Náměště, anebo sem?“ Rozhlédne se po sále, a protože sedí naproti dveřím, může jako první konstatovat: „Vždyť tady jsou tak hezká děvčata...“

Reflexivně se ohlédnu a vidím je. Všechna. Vcházejí usměvavá do dveří, celá ta naše parta holek a Ivana mezi nimi. Po včerejšku jí to opravdu sluší, její obličej je takový tajuplnější a oči zářivější, a samozřejmě když vidí mne, začne svítit úplně. Vidím v duchu ten telekording, ten zpomalený start sprinterů, kteří se v reálu snaží dostat co nejrychleji ke svému cíli. Jsem od majora odvrácen tváří, takže mohu dělat takové grimasy, jako když šamani zapuzují zlé duchy a obě ruce opět odhánějí pomyslný hmyz. Naštěstí paní hostinská je již v obraze, takže rychle přikvačí a děvčatům všechno vysvětluje. A nejen jim. I všem klukům i dědkům, kteří postupně restauraci zaplňují.

A tak v uměle vytvořené karanténě vypiji pivo, spolykám řízek, a když i major Veverka usoudil, že mu bude doma na gauči líp, odcházíme.

„Počkej dole,“ přikazuje mi, protože on si musí ještě odskočit na záchod.

„Jak dlouho může padesátiletý chlap čůrat?“

Přikročím tedy rychle k Ivaně: „Promiň,“ a políbím ji za chichotavého smíchu děvčat něžně na čelo. Ona zakloní hlavu, přitáhne si mě majetnicky ještě těsněji k sobě a normální líbání začíná zavánět pořádnou vášní.

A to už hvízdají a tleskají i chlapi. Byl by to takový normální happyend amerických sladřá-ků, kdyby tuto výjimečnou atmosféru neprostřelovaly typicky české pepřné poznámky typu: (Raději nebudu citovat.)

Čas letí a já ani nepočítám, zda majora může ještě chvíli zdržet jeho potřeba, a proto se nerad odtrhávám.

„Ahoj!“ poslední pusa.

„Kdy zase přijdeš?“ prosící tvář skutečné ženy.

„Co nejdřív, ahoj,“ a stačím vypadnout z restaurace ve stejné vteřině, kdy se otvírají dveře od pánského WC.

Veverku jsem odvezl domů, zaparkoval nejen gazika, ale potom i sebe.

A spal jsem, spal. Celé nedělní odpoledne, celý večer až do pondělního budíčku.

A sen, který se mi zdál až k ránu, byl skutečný, neboť se opravdu udál.

Na sklonku Benátské noci.

*

A tak jsme s Ivanou tu cukrárnu konečně vyjedli celou. Vymetli jsme vzájemně každý kout, každou poličku, každou skulinku, že nikde nezbyla ani jediná rakvička, jediná kremrole, natož pak věneček.

Totální výprodej lásky.

Absolutní sladká únava.

Ležíme zamotáni v těch našich dekách, navzájem propleteni všemi údy a Ivana, majíc hlavu na mém rameni, spokojeně ze spaní odfukuje. V obličejí se jí zračí klid a mír a štěstí.

Krásné sny, Ivano!

Já naopak usnout nemohu. Nejde to. I když jste láskou vyčerpaný až do úplného dna všech svých sil, stále objímáte nádherné dívčí tělo, které dýchá ve vašem rytmu, které se pružně podvoluje každé změně vaší pozice a které se přímo vpaluje do vaší pokožky.

Jsme zbytek noci, zbytek Benátské noci, jednou a jedinečnou společnou bytostí.

To však nemůže trvat věčně.

Žádné naše životní štěstí nemůže nikdy trvat věčně.

Letní slunko již přes půl hodiny vysušuje naše mokré svršky, teď rozházené po haluzích okolních smrčků, zpěvní ptáci v korunách již dávno zahájili svůj ranní a ničím nerušený koncert, pára stoupá z čerstvě probuzeného rybníka, jinak ticho a mír, objímající bujarou, vonící přírodu.

Ještě že máme naši referentku pro věci organizační, Šárku. „Ježišmarja, je už pět hodin!“ začne ječet jako siréna. „Za půl hodiny nám jede autobus, rychle, rychle!“

Nikdo však její budíček nerespektuje. Pouze slyším nějaké Pítrovo zabručení o, no právě o tom. U Ládi je klid jako v kostele a Ivana zamžiká probuzenýma očima. Nejprve je upře do prázdna, a když se pomalu a jistě probudí i její mozek a srdce, přimkne se ke mně ještě těsněji.

Ještě jednou?

Dnes naposled.

Ta něha tam samozřejmě je, ale tím to končí. V naší zamilované cukrárně opravdu nezůstala už ani jediná hašlerka. Ale i tak je to hezké, je to bezprostřední, je to z lásky.

Ale ono opravdu nic netrvá věčně.

Nikdy!

Ani naše láskyplné objetí.

Oblékáme se do ještě vlhkých svršků, balíme deky a s určitou nostalgií opouštíme náš pa-louček, který jsem již bohužel nikdy nespatriil. Čas je totiž neúprosný. Nejen my, ale i děvčata se musí vrátit v časných hodinách domů.

Jak by to také vypadalo.

Tady, na Moravě.

Překračujeme nocležiště těch, kteří mají ještě dost času k návratu do všední reality, pohledem spočineme na zpola potopeném tanečním molu a po mezi rozsáhlého pole se vydáváme ke Studenci. K autobusové stanici, odkud pojedou v 6.00 první a nadlouho poslední autobus do Hartvíkovic. I ta cesta sem je úchvatná, držíme se s Ivanou kolem boků, nevím, na co myslí ona, ale já přímo vášnivě vstřebávám tu atmosféru časného letního rána, kdy jste sami uprostřed probouzející se přírody, uprostřed Edenu, zrovna tak jako Adam s Evou.

Samozřejmě jsme na zastávce díky Šárce daleko dříve, takže zatímco ostatní si polorozloží ještě deky na trávě okolo, já zabírám v plechové budce odřenou dřevěnou lavici, na kterou se Ivana pohodlně natáhne, položí mi hlavu do klína a opět usne.

Co si přát víc?

Nádherné letní ráno.

Milující dívka ve vašem klíně.

Takhle bych chtěl pokračovat do nekonečna.

Jako bych ani nebyl na vojně, ale tam, tam, v těch časech, na které se tak zoufale těším a jež by mě měly za 33 dnů dostihnout.

Ale bude tam také Ivana?

Tam?

Čmoudící autobus konečně přifrčí, ospalý a našťvaný řidič od nás vybere po dvou korunách a jedeme domů.

Do Hartvíkovic.

Něžné rozloučení a návrat přes pole a louky k letišti. Hbitě se převléknout a rychle se vetřít na rotu. Žádný průšvih se nekonal, takže do postele a spát, spát.

A to až do té doby, než nějakého armádního blbce napadne vyhlásit všeobecný poplach.
Ale to už všechno znáte.
Vlastně ne všechno.
Hodnocení bojové připravenosti bylo z hlediska armády klasifikováno jako nedostatečné,
takže vedení pluku rozhodlo zvýšit intenzitu mimořádných poplachů.
Samozřejmě že pouze pro vojáky základní služby.
Ach jo, ještě že to máme za třiatřicet.
Za třiatřicet? Ty naivko!

16. kapitola

*Měsíčku, na nebi hlubokém,
světlo tvé daleko vidí,
po světě bloudíš širokém,
díváš se v příbytky lidí.*

Benátská noc ve mně zanechala nesmazatelný dojem. Všechno bylo ještě tak živé a tak bezprostřední, že celým pondělkem procházím jako ve snu. Jako náměsíčník se potácím po hangáru a stejně tak i navečer po rotě. Dokonce odolám i lákavé nabídce mých přátel k návštěvě letištního klubu a raději si vezmu deku, abych si ji rozprostřel co nejdále od všeho toho vojenského pinožení, abych mohl opět pozorovat nad sebou plynoucí mračna a abych se znovu vžil do té neopakovatelné atmosféry minulé noci. Neustále si i násilím vnučuji ten pocit momentální svobody, štěstí i lásky. Chvíli se potím, chvíli se třesu chladem. To podle toho, jakou smyčku filmu si mé zorničky do rozpáleného mozku zrovna promítají.
Chvíli vedro, chvíli zima.

Chvíli tak a chvíli tak.

A s tímto pocitem rozpolcenosti nejen usínám, ba se i probouzím. Není mi celý den dobře, bolí mě celé tělo a studený pot vyráží na mém čele i ve třicetistupňovém vedru.

Že by tohle byla láska?

Zvláště když nemám chuť ani k jídlu?

Ne.

Ve středu ráno mě již bolí v krku, ten knedlík se snad ani nedá polknout, a teploměr ukazuje 38,5 stupňů Celsia.

Skolila mě nějaká zákeřná nemoc.

Mám asi angínu.

Poprvé, co tak udatně sloužím naší socialistické vlasti.

Teď, kdy to nejméně potřebuji.

Jako všemi seřvávaný voják prvního ročníku, jsem vždy po této výsadě toužil. Záviděl všem těm neduživým zašívákům, kteří se pravidelně chodili relaxovat na ošetřovnu. Snil jsem o čistém, bílém lůžku, kde se budu jeden až dva týdny jenom povalovat, spát a snít. Jak již bylo dříve psáno, dělal jsem pro tuto vidinu všechno možné i nemožné. Válel se jenom v košili v závějích sněhu, nechal se propocený ofukovat mrazivým zimním vichrem, pil určený ledovou vodu. A nic.

Ty injekce, co do nás napchali v Uherském Hradišti, byly vskutku zázračné a snad jen čistý průstřel srdce mohl takto infikovaného vojáka zbavit života.

Možná.

Ale nebyla snad Benátská noc právě pokusem o onen průstřel?

Nebyla tahle moje angína daní za celý ten kolotoč předešlých událostí?

Asi ano.

Zapíši se tedy hned ráno do knihy nemocných a po snídani, kterou silně ošidím, se vydávám s partou již notoricky známých ulejšáků na prapor.

Na ošetrovnu.

Vojín Zedníček po mé levé straně, vojín Heneš po pravé. A ti ostatní okolo. Zatímco já se doslova potácím, oni všichni vesele komunikují. Není divu, nejdou touto trasou poprvé jako já, oni se takto transportují nejméně čtyřikrát do měsíce. Zedníček má nejen stále problémy se zácpou, ale i s cílevědomě pěstovanou plísní mezi prsty u nohou, bolí ho již dvakrát vyoperované slepé střevo a navíc trpí občasným intenzivním bušením srdce.

Já snad ne?

Vojín Heneš, jenž má od narození pouze čtyři prsty na každé ruce, nikdy ani nedoufal, že by se měl na nějakou vojnu dostat. Leč mýlil se. Naše armáda v té době potřebovala každého bojeschopného muže. Vždyť spoušť samopalu můžete přece zmáčknout i s jedním prstem. A on měl po třech navíc.

Čtyřikrát použitelný voják!

Proto po téměř dvouleté marné snaze přesvědčit učený lékařský sbor brněnské vojenské nemocnice změnil taktiku.

Občas se jakoby zbláznil.

Vyběhl v teplácích za hranice vojensky ohraničeného prostoru, do lesů, vod a strání, a tam řval, říčel, skákal z větve na větev (asi to jde ze čtyřmi prsty lépe), a vůbec choval se jako člověk neandertálský. K tomu měl samozřejmě za úplatu vždy dost ochotných svědků.

I dnes, cestou na prapor, si občas odskočil mezi borovice, zařádl si, předstíral i konzumaci příležitostně objeveného obojživelníka, jenom abychom viděli, abychom dosvědčili...

Blbec!

Jako by nevěděl, že armádní velení nezajímá nějaký ten duševně pohnutý stav pominutého jedince, ale pouze přesně vypracované tabulky, kde tolik a tolik kusů brání republiku tady a tolik a tolik tam. Nevím proč, protože teď nás stejně brání Rusáci (a proti komu?) a kdyby naši armádu z hodiny na hodinu rozpustili, asi by se nic nestalo.

Protektorát.

Protentokrát?

Ne, pouze dočasně.

A tak obklopen touto ctihodnou společností jsem dorazil až na prapor.

Na ošetrovnu.

Vojenský doktor, tzn. poručík absolvent, jenž prý prošel i studiem na lékařské fakultě Karlovy univerzity, byl náhodou přítomen.

A dokonce i střízlivý.

Proto i vyšetření bylo provedeno odborně a střízlivě. Mí kamarádi absolvovali buď výtěr nebo klystýr, či dobře míněnou psychologicky podbarvenou radu, a já byl uveden na lůžko.

Na čisté, bílé lůžko.

Kde nic nemusíte dělat a kde se jenom povalujete, ležíte a spíte.

Doktor v jedenáct hodin zmizel na oběd a vládu nad ošetrovnou převzali jeho pomocníci, lapiduši. Zedníci, řezníci či jiná, vojenskou mašinerií během pár týdnů přetavená individua na pomocný zdravotnický personál.

A já se nestačil divit. Já jenom děkoval bohu, že jsem se na této zotavovně neocitl již v prvním ročníku, neboť toto generační dělení zde bylo vytříbeno až do posledních nejmenších detailů. Zatímco vojáci druhého ročníku (jako já) mohli všechno: spát, kdy chtěli, dojít si na pivo do army, kdy chtěli, snad si i dovést či si nechat na ošetrovnu dopravit dívku jakékoliv pověsti, bažanti kmitali jako zběsilí. Snídaně, oběd, večeře, to všechno museli roznést. A třikrát denně rajony.

Všude.

Pod osmatřicet stupňů horečky kompletně a nad tuto teplotu byli omilostněni a mohli vykonávat pouze tzv. suchý úklid, což znamenalo také kompletně, ale onen inkriminovaný prostor jste nemusel vytírat ještě mokřým hadrem.

A tak mi tento téměř čtrnáctidenní pobyt na ošetrovně naší Lidové armády vzal všechny ty dříve vzývané iluze o příležitostní flákárně v období prvního ročníku mé služby vlasti. I ten Chýla, Uhel či Zbončák byli možná přijatelnější než zdejší zredukovaná léčba bažantů.

Kdo by nečetl Švejka?

To Rakousko- Uhersko v nás stále bylo.

A bude.

Ale teď jsem mazák, mám to za pár, takže jsem pán. Já to nechtěl, ani to nevymyslel, tak proč se tomu bránit?

Obsluhován jako v lázních.

Hýčkán jako v lázních.

A také sám se sebou. První dny prospím, jednou denně mi píchnou penicilín, a já zase spím. Dospávám snad celou tuhle vojnu.

Až pátý den začnu konečně přemýšlet.

A zajímat se o svět kolem.

Marně se prohrabávám fůrou novin a časopisů, abych narazil na něco zajímavého. Je pravda, že už nenaleznete Listy, Reportéra, MY 69 ani Svět v obrazech, to všechno nové pravítelstvo zrušilo a teď samo vydává normalizační sračku zvanou Tribuna. Když vidím, jak je stále nová, netknutá, nezmuchlaná, je mi hned jasné, jak je asi často čtená. Ovšem dnes si již obsahem určitě nezadá ani s ostatními periodiky. I z nich už číší jenom to obyčejné bla, bla, bla.

Jaký to rozdíl oproti situaci před rokem, kdy jste mohli se zatajeným dechem číst téměř všechno. Třeba i Zemědělské noviny, byť mám k rolnickému řemeslu hodně daleko.

Jó, před rokem...

To se celé Pražské jaro vrátilo do léta rychlostí nikde nevidanou. I ti největší pesimisté museli uznat, že takto koordinovaný státní převrat by v našem východním bloku nezvládl lépe nikdo. Byli snad soudruzi tak slepí, že neviděli, jak v příštích, prý už svobodných podzimních volbách museli zákonitě prohrát? Nebo byli tak liberální a osvícení, že pro blaho vzrůstajícího se demokratického Československa by se vzdali i svých ústavou zaručených koryt?

Co jste to tenkrát, soudruzi, vůbec chtěli?

A chtěli jste to, co si začínal sám prosazovat částečně osvobozený národ? Vždyť zde již pomalu a jistě začínala přejímat moc rozjitřená a emancipovaná občanská společnost.

Tedy my, tedy i já.

Co jste s tím chtěli nakonec dělat?

Zvláště když si pak Česká národní rada ještě zvolila za svého předsedu Čestmíra Císaře, člověka, jenž ležel Moskvě v žaludku nejvíce.

A proto se nedivte, soudruzi, že se pět našich bratrů nejvěrnějších sešlo bez nás ve Varšavě, aby se poradilo o tom, co s tím zlobivým sourozencem udělat.

O nás, bez nás.

Nebylo to tu už někdy?

A jak to nakonec dopadlo?

Tenkrát i nyní.

Schůzky v Čierné nad Tisou a v Bratislavě byly již pouhou formalitou. Pouhým diplomatickým žvaněním, které mělo zamaskovat to horečné hemžení vojenské techniky za všemi hranicemi naší reformované vlasti.

A pak to bouchlo...

A už jenom hodně malé dítě nebo hodně velký hlupák může věřit něčemu takovému jako je možnost zreformovatelného

komunismu. Už jenom blbec může věřit vřelým slovům o bratrství a přátelství na věčné časy. A jenom opravdu bezcharakterní jedinec, doslova kurva, může vstoupit dnes do něčeho takového, jako je nově založený Leninský svaz mladých.

Vztekle mrštím Rudým právem do kouta a raději sáhnu po knížce. I když je ve slovenštině. Moje první knížka ve slovenštině.

Začtu se a pojednou vím, že stojí za to.

Vladimír Mňačko, Ako chutí moc.

Zaujatě se prokousávám příběhem, který nám sugestivně popisuje jednu cestu zatracení, kdy se původně bojovník za svobodu, partyzán, stane díky stalinské verzi komunismu funkcionářem větším a větším až největším. Jde o cestu od nezkrotného lidství až do společnosti živých - neživých. Jde o cestu vedoucí do pekla, kam nás pomalu a jistě postrkuje celý ten skvělý komunismus.

Je to příběh o tom, jak se nám ta naše slavná revoluce pěkně zakulatila, což jsou slova jedné z postav románu, když hledí na ty vypasené bachory teď již vysokých papalášů.

Poučné!

Velmi poučné! A to i do budoucnosti.

Mám za sebou již celý týden pobytu v tomto rehabilitačním zařízení, diskutovat tu celkem není s kým a spát se mi také už moc nechce. Mé tělo je již také v obvyklé formě, což poznám hlavně podle toho, když mé myšlenky zaběhnou až tam za obzor, až k Benátské noci, až k Ivaně.

Začínám se poměrně nudit a docela bych se už i vrátil zpátky na rotu, zpátky k černým vycházkám, které by mě každyčkový večer dovedly až k naplnění právě těch hříšných myšlenek.

„Ani náhodou,“ protestuje podnapile poručík absolvent, hlavní lékař pluku. „Kdo by tu se mnou hrál šachy? Snad ne tihle kriplové?“ mávne odevzdaně rukou k pokoji nemocných, kde se každou chvíli někdo pomoci či začne v epileptickém záchvatu vibrovat na podlaze.

Na stále čisté podlaze!

„Vždyť je můžeme hrát stejně pouze dopoledne,“ oponuji. „Po obědě už nerozeznáš koně od věže.“

„To nevádí,“ odvětí doktor, „zaplať pánbůh aspoň za to. Proto si tě tu musím ještě týden nechat. Na pozorování. Ha ha!“ sarkasticky se zasměje, „abychom vyloučili nějakou tu infekci. A když se nudíš, tak si čti. V kuchyňce je celý literární poklad naší armády.“

Jdu tedy do té oprýskané police a nestačím se divit: Na východ od Moskvy, V stalingradských zákopech a, a ještě nějaká nová knížka: Stefan Zweig, Netrpělivost srdce, rok vydání 1968.

„Co to je?“ ptám se lapiduchů.

„Asi nějaký sladák,“ odvětí mi bez zájmu ten nesourodý spolek zdejších léčitelů. „Tady to ještě nikdo nečet.“

Tak já budu první.

A začal jsem číst.

**Raději jsem neměla ten román,
raději jsem neměla ho číst...**

Zvolna se ponořuji do děje, nikam nespíchám, díky momentální rozespalosti chvíli čtu, chvíli si zdřímnu, občas se mi zdá o životě minulém, někdy i o současném.

A do toho se mi pořád pleťe Ivana.

Mám ji rád holku, ale...

Proč ale?

Protože se v tomto románu začínám povahově ztotožňovat s mladým poručíkem od hulánů, který byl přeložen do ospalého městečka na rakousko - maďarských hranicích. Jde samozřejmě o dobu před I. světovou válkou.

Poručík je stejně naivně - idealistický blb jako já, navíc pocházející z nepřiliš majetné rodiny, což jsme my v šedesátých letech mimo výjimky byli skoro všichni.

Tento poručík se dostal shodou okolností na večírek nejbohatšího muže kraje. Pohoštění královské, šampaňské teče proudem, hudba pozvaná z Vídně hraje a všichni tančí. Proto náš nezkušený hrdina jde ze slušnosti požádat o tanec i krásnou dceru pána domu, aniž by tušil, že ona je ochrnutá na obě nohy. Vzniklý trapas řeší v následujících dnech omluvným květinovým košem a hlavně častými návštěvami, kdy nebohou Editu ze soucitu nejen utěšuje, nýbrž jí i dodává falešnou víru v konečné uzdravení. To, co on považuje za svou charitativní povinnost, si nemocná dívka ve své osamělosti vysvětlí jako lásku a bezmezně se do něj zamiluje. Nejen bezmezně, ale i velmi sobecky.

Tím dostává hrdinu románu do neřešitelné situace, kdy jeho křesťanský soucit je postaven před těžké rozhodnutí, zda dokáže ve své dobrotě tuto lásku odmítnout, a tím dívku, a navíc mrzáka, smrtelně ranit.

Zase chvíli spím, promítám si zpětně celou tu Benátskou noc. Vidím šťastnou Ivanu, která rozhodně postižená není, spíše naopak. Vidím její zářící oči a v nich oddanost a - lásku.

Přehrávám si to všechno znovu a znovu a logicky hledám podobnost s osudem poručíka Hofmillerera. Ano, on probudil svým ohleduplným jednáním lásku v srdci nemohoucí dívky. Lásku, která nemůže mít ani dlouhodobého trvání, natož oboustranného naplnění.

A já?

Sladké řeči tam z mé strany samozřejmě byly, to jsem si bohužel neodpustil nikdy, a to nemluvím již o tom ostatním. A jestli to ta holka vzala vážně?

A že asi vzala!

Tady je to zvykem. Tady je to zákonem!

Ne, i já mám Ivanu docela rád, cením si ji, ale samozřejmě si ani ve skrytu duše zatím nepřiznávám, že s ní vůbec nepočítám do budoucnosti.

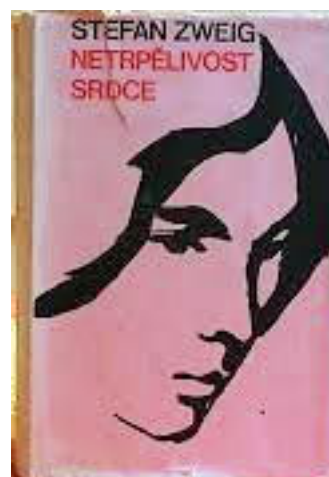
Jaký je rozdíl mezi Ivanou a Editou?

Obě byly svým způsobem podvedeny.

A jaký je rozdíl mezi mnou a Hofmillerem?

Oba nás tíží to nejkrásnější, co může být. Láska toho druhého.

Jako mladý a málo zkušený člověk, jsem až dosud považoval touhu a milostné soužení za nejhorší utrpení srdce. V této chvíli jsem však začínal tušit, že je ještě jiná a snad hroznější trýzeň než toužit a žádat, totiž být milován proti své vůli a nemoci se bránit této naléhající vášni. Vidět vedle sebe člověka, jak se spaluje žárem své touhy, být přitom bezmocný a nenalézt v sobě ani moc, ani schopnost, ani sílu vyrvat jej těmto plamenům. Kdo sám nešťastně miluje, dokáže časem svoji vášň ovládat, protože není jen plodem, nýbrž zároveň tvůrcem svého soužení. Nedovede-li milující svou vášň krotit, pak trpí přinejmenším z vlastní viny. Nadobro je však ztracen ten, kdo je sám milován, aniž sám miluje, neboť pak už hranice oné vášně nejsou v něm, nýbrž mimo jeho sílu, a každá vlastní vůle je bezmocná, když chce člověka někdo druhý. Snad jen muž dovede zcela procítit bezvýchodnost takového vztahu, jen jemu se stává vnucená nezbytnost vzpírání současně mukou i vinou. Neboť brání-li se žena nežádané vášni, poslouchá pudově zákon svého pohlaví. Takřka od pradávna je každé ženě vrozeno gesto počátečního zdráhání, a i když odmítá nejžhavější žádost,

nelze ji nazvat nelidskou. Avšak běda, jakmile osud přemístí váhy, jakmile žena přemůže tak dalece svůj stud, že vyjeví muži svou vášeň, když bez jistoty, že její láska bude opětována, nabízí již lásku svoji a ten, o něhož se uchází, zůstává odmítavý a chladný!

Zde není východiska, neboť neopětovat žádost ženy znamená též zničit její hrdost, urazit její stud. Kdo odpírá žádostivé ženě, musí ji vždy zranit v tom, co má nejušlechtlejšího. Marný je pak všechen útlouc, nesmyslná jsou všechna zdvořile vyhýbavá slova, urážlivá je každá nabídka pouhého přátelství, když žena už jednou prozradila svou slabost- každý odpor muže je teď krutostí, vždy se bez viny proviní, nepřijme-li lásku. Je to strašné, nerozpojitelné pouto- právě jsi se cítil ještě volným, patřil jsi sobě samému, a nebyl jsi nikomu zavázán, a náhle jsi štván a obklíčen, jsi kořistí a cílem nevolané, cizí žádosti. Ted' víš, zasažen do hloubi duše, ve dne v noci na tebe někdo čeká, myslí na tebe, touží po tobě, žena, někdo cizí! Chce, žádá si tě každým pórem své bytosti, svým tělem, svou krví. Tvoje ruce chce, tvoje vlasy, tvoje rty, tvé tělo, tvoji noc a tvůj den, tvůj cit, tvoje pohlaví a všechny tvoje myšlenky a sny. O všechno se s tebou chce dělit, všechno ti chce vzít a vpít svým dechem. Je marné, že na ni nechceš myslet, na ni, která stále myslí na tebe, je marné, že se snažíš uprchnout, neboť nejsi v sobě, nýbrž v ní. Cizí člověk jako putující zrcadlo tě náhle nosí v sobě, ne, jako zrcadlo ne, neboť to přece přijímá tvůj obraz, jen když se mu nabídneš – ona však, cizí člověk, žena, která tě miluje, ta tě už přijala do své krve. Pln nenávisti, pln strachu musíš snášet tuto cizí touhu, která trpí pro tebe, a já ted' vím: je to nejnesmyslnější, nejnevynutelnější tíseň, je-li muž milován proti své vůli. Trýzeň všech trýzní, a přece vina bez viny.

Stefan Zweig, Netrpělivost srdce

Jdu si zakouřit na záchod a usnu. Spím asi dvě hodiny a čtu dál.

Čtu, jak se zachová poručík Hofmiller.

Příznačně. Nejprve se nechal přeložit do čáslavské posádky, a když i tam na něj dolehly ty nejtěžší výčitky svědomí, snaží se ještě telefonovat Editě, snaží se vše napravit. Bohužel marně. Právě tu noc vypukla I. světová válka, telefonní linky jsou přetížené a Hofmillerovi se již nepodaří dát vše do pořádku. A když se druhý den dozví, že Edita na základě jeho odjezdu spáchala sebevraždu, dobrovolně se hlásí do první linie této hrozné války, aby celou tu dobu pohrdal svou ctí, svým životem, vzýváje dennodenně smrt, aby z něj sňala tu tíži zbabělého útěku od jednoho netrpělivého srdce.

Ironií osudu je, že místo úniku ze života se stane nakonec váženým a uctívaným hrdinou.

Co z toho tedy vyplývá pro mne?

Šanci zemřít hrdinnou smrtí jsem promarnil loňského srpna a nenápadné ukončení našeho vztahu asi také nebude jednoduché.

Co mám tedy vůbec dělat? radím se ještě se svým propoceným lůžkem, když jsem ve čtvrtek, po více než čtrnácti dnech, propuštěn zpět do služby na pluk.

Jdu pomalu, ale hodně pomalu silnicí mezi borovými lesy, občas si odskočím na nějakou tu

prosluněnou paseku, natáhnu se do měkkého a poddajného mechu, ruce si položím pod hlavu a hledím do kymácejících se korun borovic. Je to až hypnoticky úžasné. Napravo, nalevo. Do toho nevtíravé šumění větru. Napravo, nalevo. Snad z toho číší až jakási nadvláda věků, pohrdání obyčejným lidským osudem, jenž je pro tyto veličány tak podřadný a nicotný, že jej raději ani neregistrují.

Proč tu pláčeš, ubohý človíčku? O co ti vůbec jde? O nějakou tu lidskou sa-

mičku? O citečky, které vaši poblouznění básníci nazvali láskou? To se nás naprosto netýká, my tu stojíme celá desetiletí a nebýt vás, destruktivních lidských termitů, stály bychom tu celá staletí. A v klidu a řádu, jenž by platil na věky věků.

„Tak mi, do prdele, poradte!“ řvu do šumících a netečných korun.

Koho by zajímalo vzlyknutí jednoho obyčejného mravence.

Čtvrtek, pátek, sobota, neděle...

Neděle 20. července 1969.

Již se nelze zbaběle vymlouvat na všechno možné i nemožné.

Musím tam jít.

Tam, do Hartvíkovic.

Zvlášť když tam dnes vyráží celý ten současný spolek přátel a příznivců této obce.

Jdu s nimi. Všichni jsou rozesmátí, přesně tak, jak se sluší na mladé muže, kteří se těší na nová dobrodružství.

A co čeká dnes mě?

Samozřejmě že děvčata, samozřejmě že Ivana. Teď všechna sedí na návsi na lavičkách, chichotají se, pošťuchují a určitě se i chlubí jako my kluci.

A my vcházíme do Hartvíkovic.

Jako rozesmátá eskadrona pohody.

Jako poslové štěstí.

Jenže já mezi ně dnes nepatřím. Netečný obličej, nejapný výraz, a když se všechny dívky k nám rozběhnou, jenom já, jenom já si tu jednu nenechám k sobě přivínout, jenom já nasadím telecí ksicht, jenom já nedovedu rozzářit lesk jejích očí, a místo toho pouze chladně pronesu to nic neříkající ahoj. Ivana jako opanovaná z našeho peletonu odpadá a já jdu jako slepý a hluchý dál. Ke stolu, k pivu, k panákům hořké.

Muselo to všechno být?

A co Venca?

Mám do konce života chodit s motyčkou v ruce po Hartvíkovicích a okopávat hrob stařenky a stařečka, které bych nikdy ani nepoznal, vykat tchánovi a poslušně čekat, až se on konečně uráčí zasednout k obědu?

Já, beatník, John Lennon?

Já, na jehož návrat čeká určitě nedočkavě celý zátup krásných holek, jež mi budou ještě Osudem souzeny.

Musí to všechno takhle být?

Musí!

Ve své zbabělosti, pohodlnosti i vidině budoucna se při dalším a dalším panáku hořké ubezpečuji, že opravdu musí.

„Zachoval ses jako prase!“ vletne mezi nás Šárka a z očí jí srší blesky.

„Proč?“

„Ta holka sedí na schodech a brečí jako malá!“ rve ona dál klín do mého svědomí.

„A co mám dělat?“

„Co má dělat? Co on má dělat?“ obrátí se k celému publiku. „On neví, co má dělat? No přeci jít za ní, ne?“

Nikdo se mě nezastane.

Ani ten promiskuitní Pítr.

Všichni na mě hledí jako na nějakého Jidáše, který momentálně kazí jejich posvátnou večeři.

„Tak na co čekáš?!“ ječí Šárka.

Úkosem se podívám na Pítra, jak že mohl tohoto generála v sukních zkrotit, leč on pouze pokrčí rameny, jako že kdo umí, ten umí.

A já v této chvíli moc neuměl

Ale ven jsem jít musel.

Ivana sedí celá usazená na schodech, ramínka se jí pravidelnými vzlyky třesou a ani nereaguje, když tiše usednu vedle ní..

Co říci holce, která vás v tuto chvíli bytostně nenávidí?

„Nu...že tato zamilovanost je prostě dětinství, nesmysl. Musíte jí to vymluvit.“

„Vymluvit? Co vymluvit? Ženě vymluvit její vášeň? Říci jí, že nemá cítit, jak cítí? Že nemá milovat, když miluje? To by bylo tak zrovna to nejnepsnější, co by bylo možno udělat, a zároveň to nejhoupější. Už jste někdy slyšel, že se dá vášni čelit logikou? Že je možno domluvit horečce: Horečko, nestoupej! nebo ohni: Ohni, nehoř!“

Stefan Zweig, Netrpělivost srdce

„Ivanko,“ rozpačitě zašeptám.

Nic, pouze tichý pláč se mění v táhlé kvílení.

„Ivanko,“ pokračuji ve své samomluvě. „Byl jsem dost dlouho nemocnej, a taky jsem přemýšlel, hodně, ve dne i v noci, snažil jsem se vybavit další varianty našeho společného života a...“

Kvílení se ztiší, pouze celé to její krásné tělo se stále chvěje v předtuše očekávané exploze.

„...a nevychází to vůbec dobře. Ani pro mě, ale ani pro tebe.“

Ticho. Hrozivé ticho.

„Já, Ivanko, nejsem ten, koho sis možná vysnila, já jsem jen obyčejnej a blbej kluk, kterej tě asi momentálně využil. Ale to neznamená, že si tě nevážím, že jsem tě snad přestal mít rád, já jen, že nejsem ještě vyžrálej pro nějakou tu vážnou známost.“

Opět ticho, jen šumění větru ke mně doneslo verše již jednou slýchané:

Prší, prší, liják zní

a já mám rád

bez lásky ...

„Vždyť můžeme být pořád dobří kamarádi,“ pronesu s určitou nadějí v hlase, abych byl vzápětí smeten uraganem uražené a tedy i zneuctěné lásky: „Běž do prdele, ty frajere jeden pražskej!“ začne Ivana ječet a já v jejích očích vidím nenávist takové síly, že by tímto pohledem mohla snad i sériově zabíjet.

„Táhni do hajzlu, blbečku!“ udělá nekompromisní tečku za mými jalovými řečmi a se stále rostoucím brekem se rozeběhne pryč.

Pryč ode mne.

A já sedím, civím, nejsem schopen jakékoliv reakce, pouze v duchu se utěšuji tím, že už je to za mnou.

Se ctí.

Se ctí?

Jediné, co po Ivaně na schodech zůstane, je svazek klíčů, které jí patrně vypadly z kapsy.

Já ty klíče znám. Viděl jsem je mnohokrát u Ládi Krále. Patří ke dveřím domečku Alenčiny tetičky...

Je jasné, že zbytek večera již jenom piji.

S nikým se nebavím a nikdo se nebaví se mnou. Jsem sám ve své ulitě, s nepříjemným tlakem na prsou a se žaludkem, jenž by se nejradiji sám od sebe několikrát obrátil.

„Jdeme už domů, mladý pane,“ třese se mnou hostinská a já přes mlhu opilosti vidím, že jsem tu už sám.

Sám.

Jako v životě mnohokrát.

I ti mí kamarádi se na mne vykašlali.

Jdu tedy touto nocí naprosto opuštěn. Levá noha dup, pravá noha dup! Jak je to dlouho, co jsem se odtud takhle vracel na pluk?

Sto let!

To jsem měl ještě Haničku...

I tu jsem zradil.

Všechny jsem zradil.

I Moniku.

I ...

Levá noha dup, pravá noha dup!

Bílý měsíc mi dobromyslně svítí na cestu, jediný přítel, který mi ještě zbyl, ten velký zářící bochník, jenž této noci píše Velké lidské dějiny.

Měsíčku, na nebi hlubokém...

Jsme teď pouze my dva, a tak jako psi k němu vyjí své teskné písňe o ztracené svobodě, já mu naopak metám nadávky související s mou momentálně takto nabytou svobodou. Nadávky určené mně, vojně, kamarádům i celému světu.

Ale i tak s jeho pomocí doklopýtám až k plně ozářenému hangáru. Svítí nejen venkovní světla, ale i okna kanceláří, odkud se ozývá nadšený hlahol. Teď, ve tři hodiny ráno? Kudy jsem se celý ten čas vlastně potácel? Co se to vůbec děje? ptám se svého zblblého mozku, abych se vzápětí usvědčil z neodpuštělné sklerózy.

Včera bylo přece 20. července 1969.

Datum, jež bude zapsáno zlatým písmem do kroniky lidstva.

Vetru se do přeplněné kanceláře, již vévodí blikající černobílá televize.

„Co tam teď je?“ ptám se Rudy, jenž očima hltá všechny ty nezřetelné stíny.

Ruda při mém výdechu sice obrátí oči v sloup, ale přesto mě poučí, že se jedná o pohled přes sestupový žebřík na okolní měsíční krajinu.

Aha.

Snažím se tedy i já hltat ten historický pohled a letmo si zavzpomínám na klukovská léta, kdy jsem si náruživě vystříhoval ze všech dostupných novin i časopisů všechny ty články o Sputnicích, Vanguardech, Explorerech i Discoverech, abych pak pod vlivem dalšího životního vývoje tohoto koníčka začal postupně zanedbávat, až ho opustil zcela.

A dnes to vrcholí.

Na rozmazaném žebříku se objevuje ještě rozmazanější postava, pomalu klouže příčku po příčce dolů, pak chvíle zaváhání a hup!

Noha prvního člověka stanula na měsíčním povrchu.

Je 21. července 1969, 3 hodiny 56 minut.

Všichni okolo mne jásají, objímají se, vojáci, inženýři, absolventi, jen mně je do pláče.

Co mi je dnes platné, že Neil Armstrong zajistil svým malým krůčkem velký skok pro lidstvo, když sám nevím, kam jsem dnes vykročil já.

Kam?

A hlavně jak?

Víš to snad ty, měsíčku na nebi hlubokém, vidíš teď, co se děje v příbytcích lidí?

Lidí, kterým jsem ublížil.

Ivaně...

17. kapitola

srpen 1969

„Proč pořád pouštíš toho Sodomu?“ ptá se mě Klára a vyzývavě až drze se mi dívá do očí.
„Protože ta jeho písnička Konec léta, je i mým současným osudem,“ otcovsky vysvětlují té krásné dívce, která se tu snad den ze dne odněkud vylíhla.

„Nerozumím,“ stále provokuje to čerstvě plnoleté stvoření.

„Vždyť je tam všechno, poslouvej!“ a znovu házím korunu do nedávno přivezeného hart-víkovického music-boxu. A Viktor Sodoma, který sice zradil český bigbít, se v ucajdaném popíku stále dokola a dokola ujišťuje, že ho koncem léta opustilo všechno: jeho láska, ideály, smysl života, všechno.

Jako mě.

Mě ještě ke všemu opustilo i štěstí.

Konec léta 1969.

Všechno začalo ve čtvrtek 31. července.

Tušilo se to již dávno. Šeptanda pracovala na plné obrátky, což ještě více vyburcovalo naši fantazii, i když varianty této pro nás veledůležitě události byly pouze dvě: A) buď nám (tak jako všem předešlým ročníkům) prodlouží vojnu o dva měsíce, či: B) půjdeme všichni na čas, tzn. 1. srpna, což je zítra, domů.

Bylo samozřejmé, že převážná většina mužstva neochvějně věřila variantě B, zvláště když díky změně nástupních termínů již od 1. dubna sloužila na pluku i část našich superbažantů, kteří byli prozatímně ubytováni ve starém dřevěném baráku naproti naší rotě. Je úplně jasné, že jsme je my, teď vlastně supermazáči, škodolibě kazili, jak jen to šlo. Navázali jsme s nimi tak přátelské a neformální vztahy, že si ti mladí vojáci určitě mysleli, že život ve vojenském kolektivu je procházkou růžovým sadem. Pouze nenávistné blesky v očích některých našich bažantů mohly napovídat, že potom, až my odejdeme, až budou čerství nováčci umístění na rotách, potom se z růžového sadu stane peklo obrostlé jedovatým trním, o čemž jsme i my věděli své.

Až odejdeme.

Naši bažanti by nás nejradyji poslali do civilu okamžitě (Nebylo to tu už také jednou?). My bychom z této pakárny vypadli co nejrychleji také. Ale co vojenští páni?

Která varianta bude zítra platit? A nebo B?

Že by mohlo existovat i céčko, o tom nikdo ani neuvažoval.

Bohužel.

Co mi to, Osude, zase chystáš za překvapení?

Ve čtvrtek 31. července jsme se ráno v rozkaze dověděli, že po zaměstnání bude všem vojákům druhého ročníku přečten rozkaz ministerstva obrany.

Ale jaký?

Půjdeme zítra domů, nebo ne?

Celý den se o ničem jiném nebavíme. Na jedné straně slastný pocit, že dnes tu spím naposledy a že zítra to všechno vlastně znovu začne, všechno to, o čem sní obyčejný voják 731 dnů a 731 nocí. Jako mávnutím kouzelného proutku jste zbaven otroctví a můžete hodinu od hodiny všechno.

Všechno!

Anebo...

Anebo další dvouměsíční služba, kdy se obzory civilu ztrácejí za mlhou dlouhých, předlouhých šedesáti dnů.

Teď anebo nikdy!

Čekáme netrpělivě na nástupišti, my i naši důstojníci, od štábu se rozvážně blíží velitel pluku, máje v ruce několik archů papíru, což vypadá zatím dobře. Dozorčí posádky (major Pavli-

šák) podává hlášení, my stojíme v pozoru, bože, snad už naposledy, velitel velí pohov, srovná si papíry v ruce a začne číst: „Dle rozkazu ministra obrany číslo to a to, jsou k zítřejšímu dni propuštění do zálohy tito vojáci:“

Hurá, jdeme domů, žádné prodloužení! téměř slzím radostí.

A velitel čte a čte. Jméno za jménem. Předlouhý seznam celého druhého ročníku. Co vyřčené jméno, to rozzářený obličej, to zcela šťastný a snad i jiný člověk.

A velitel čte a čte.

Ted', určitě ted' už to budu já.

I já chci být tím šťastným člověkem, normálním člověkem. Úkosem pozoruji ty skupinky vyvolených, jež se navzdory sevřenému tvaru objímají, či si alespoň blahopřejí.

A velitel čte a čte.

Až dočte.

A kde jsem já? Co bude se mnou? Proč na mne zapomněli?

I to nám vzápětí velitel pluku vysvětlí: „Ostatní vojáci základní služby mají dle rozkazu číslo jednací- 002788/ 1969 prodlouženou vojenskou službu do 25. srpna 1969.“

Konec!

Krve by se ve mně nedořezal.

Mohl jsem již zítra spát doma.

Mohl jsem...

Rozhlížím se kolem sebe a vidím, že nejsem sám. Ty obličejové zklamání a odvržených jedinců se nedají přehlédnout. Ty smutné postavy se sklopenou hlavou, ty gotické sochy žalu, dost zdatně kontrastují s ostatním jásajícím davem.

Já, Laco, Ivan, Ruda, Miloš, oba Petrové, Heneš a ještě dva další vojáci z provozu.

Deset nešťastníků.

Deset obětí.

Jaká nespravedlnost, jaká to zruďná varianta zachování bojeschopnosti pro nás již zcela zbytečného pluku.

Proč nás někdo nemá rád?

„Hodně štěstí,“ popřeje ještě velitel pluku té bandě hýkajících šťastlivců, která se ted' zčásti rozběhne k armě, aby honem a narychlo začala oslavovat své vykoupení, či naopak na roty, kde začne pečlivě shromažďovat svůj vojenský majeteček, který hned zítra odevzdá, aby se pak mohla co nejdříve vydat na svou civilní cestu, za bránu, pryč, pryč... Že mi při tom i něco ukradnou, aby byli poslední den kompletní, bezzávadoví a bezkonfliktní, mi ani tak nevadilo.

Mně v té chvíli na ničem nezáleželo, zvláště na nějakých, naftalinem načichlých hadrech.

Mně nezáleželo na ničem.

Snad ani na životě.

Stříhneme si tedy s Pítrek nůžky, kámen, papír a aniž by případný výsledek o čemkoliv rozhodoval, smutně odkráčíme k armě. Ještě rychle si stačíme dát dva panáky hořké, než dorazí nekompromisní rozkaz vedení pluku: dnes vojákům základní služby nenalévat. Zkušenosti z minulých let totiž ukázaly, že takový čerstvě svobody nabytý voják může pod vlivem alkoholu nějakého toho svého neoblíbeného praporčíka či důstojníka třeba i slovně napadnout.

Třeba by mu chtěl i rozbít držku.

A třeba by to i s nevýslovnou rozkoší udělal.

Třeba...

Ale nás se to přece netýká! Nám zkrátka nějakým nepochopitelným nedorozuměním tuto radost odepřeli.

„Ne, pouze zonku nebo kávu!“ odhání paní vedoucí dav rozjařených vojáků.

Jdeme tedy do letištního klubu. Vždyť i zde jsou slušné zásoby alkoholu, které nutně, ale velmi nutně pro svou duševní životosprávu potřebujeme.

Letištní klub již nyní neobhospodařuje svobodník Sedlák, který si nyní mimochodem pravděpodobně také již na rotě zkouší svůj civilní textilový obleček, ale náš bažant Mach. Ten Mach, jenž si velmi dobře pamatuje naše neohrožené bigbítové tažení touto náhorní planinou.

„Pár piv a aspoň nějakou flašku vína,“ žebra Pítr, protože ví, že na kořalku nemáme nárok ani tady.

„Dobře, ale nech vás nikto nevidí,“ zabalí Mach inkriminovaný kontraband do jakési papundeklové krabice od tatranek, s kteroužto se mi suneme nenápadně k jásajícím rotám. Zde propukl karneval radosti naplno. Naši bývalí spolubojovníci jsou již oblečeni v civilu, pobíhají po chodbách, navzájem se poplácávají a při této činnosti samozřejmě i ilegálně popíjejí z octových láhví všechny ty zásoby domácích vín i slivovic, které si maďarsko - moravská enkláva dokázala ušetřit až na tento den.

„Já tu mezi nimi nebudu!“ otáčím se k Pítrovi, který pouze s porozuměním přikývne, a o osudu dnešní krásné, teplé letní noci je rozhodnuto. Nenápadně se propleteme tím šílejícím davem, každý si ze své postele vezme ty hnusné štiplavé khaki deky, k tomu náš drahocenný poklad v papírové krabici a Pítrův malý tranzistoráček.

Jdeme daleko, co nejdál od těch šťastných, které, i když si to nezaslouží, bytostně nenávidíme. Kráčíme mírným svahem stále výš a výš, až téměř ke kolejové vlečce, a zde, uprostřed již dlouho nepokosené louky rozkládáme své bojové stanoviště. Pítr naladí Svobodnou Evropu a my v zajetí skutečných slov, v okouzlení opravdové muziky, začneme postupně likvidovat všechny ty tatranky, co nám náš milý Mach přichystal.

Až když soumrak padl na naše hlavy, unaveně jsme zaregistrovali, že nad námi někdo stojí. Dozorčí posádka, major Pavlišák.

Jak nás jen mohl vyčenichat?

Inu, bývalý partyzán.

„A čo vy tuná robíte?“

„Chlastáme, pane majore.“

„Čo?!“

„Měli jsme jít zítra domů,“ snažím se všechno aspoň trochu objasnit, „a teď tu musíme ještě měsíc smrdět.“

„Aj, to stě vy, na kterých to padlo,“ pokývá vážně hlavou major. „Vraj to bolo ťažké rozhodovanie, no podle volajakých tabulok bojovej pripravenosti musí tuná zvostať tolko a tolko vojakou.“

„To je nám hovno platný,“ zhodnotí strategické plány generálního štábu Pítr.

„A čo pijete?“ ptá se zvědavě Pavlišák.

„Už jenom víno,“ nabídnu mu otevřenou láhev.

Ochutná a vyprskne: „Do pĕruna, to nie možné pozrieť. Prečo nechlaščetĕ volačo chlapského?“

„Je zakázáno,“ pokrčí rameny Pítr.

„Chod' so mnou!“ zavelí major a já se potácivě zvedám z deky. Cestou na bránu mi ještě vysvětluje: „Mám tam flašu páleného od nás, z Humenného. To vám ojiskří palice.“

„A proč to děláte, pane majore?“ ptám se tohoto tak obávaného důstojníka.

„Veď já ťa znam,“ na oko přísně zasyčí. „Tys ten kujón, čo tenkrát zachránil Jankoviča. Já si ťa pametám. Si dobrý chalan, ale biedný vojak.“

„Já vím.“

Na bráně zaloví kdesi ve vzduchoprázdnu a potom mi slavnostně podá plnou láhev volačeho páleného. „Keď já bol u partyzánou, my chlaščali ako o život. Ináč bysme sa pominuli. Tož i vy sa napíjtĕ, veď musítĕ býť nasratý ako sviňa.“

„To jsme,“ přizvukuji.

„Napíjtĕ sa, chlapi, ale pred rozcvičkou ať stĕ někte už zašitý, lebo vás budu muset tiež buzerovať. Dobrú noc.“

„Dobrou noc, pane majore.“

Vracím se tedy s tímto východoslovenským pokladem zpátky k Pítrovi a je jasné, že náš dialog, naše noční rozjímání dostalo po prvních doušcích úplně jiný směr.

Jsme v duchu opět v Hartvíkovicích.

Jsme u těch našich holek.

A teď si výjimečně nelžeme.

Svěřujeme se jeden druhému, navzájem se oboustranně vyzpovídáváme, i když oba máme ke kněžskému talárku, hodně, ale hodně daleko.

A do toho nám hraje poslední český svobodný vysílač.

„S tou Ivanou si to udělal moc šikovně,“ chválí mě až teď Pítr. „Užít si a nazdar, děvče! To je vono!“

„Jenže,“ chci namítnout, jako že to zase tak férový nebylo a že jsem asi k ní cítil i o něco víc, ale Pítr mě nenechá domluvit: „to já Šáryně řek rovnou - když budeš chtít, tak půjdem, ale tím to končí, já se nějak omezovat nenechám, protože sem chlap. A vona to, člověče, nejen pochopila, jí to snad i imponovalo.“

„To je divný,“ poznamenám, avšak Pítr se rozmluvil, Pítr se teď snaží přebít ten vztek, jenž nám sedí na duši, a proto mlčky poslouchám hodnocení celého toho nádherného holčičího ročníku, jenž zrovna teď zkrášluje tuto aglomeraci: Dáša, Jarka, Jitka, Blanka, Míša, Karolína, „Džulí“ a – a Klárka.

„A víš, že ta nádherná holka jede teď po tobě?“ zakončí svůj vyčerpávající referát.

„Asi jo,“ loknu si páleného, abych vzápětí odevzdaně dodal: „jenže já už tady na všechno kašlu, na holky, na lásku, na všechno!“

„Nebud' blbej!“ vidím i v neprůstupné tmě Pítrovy lesknoucí se oči. „Nebud' blbej, copak ty bys nechtěl zprznit tak krásný děťátko? Ty si nechceš udělat další zářez na pažbě?“

„Což o to,“ přiznávám se sám sobě, „ona je opravdu nádherná a i v těch osmnácti vypadá jako panenka, ale já se tady už absolutně nehodlám citově vázat.“

„Ty vole,“ rozesměje se Pítr, „kdo tu mluví o citech. Jí jde pouze o to jedno, jediný.“

„Jak to víš?“

„No trochu jsem ji sondoval. Psychologicky rozebral. Ta ti skočí do postele na první zavolání.“

„Tomu nevěřím,“ oponuji. „Vždyť vypadá jako dítě, vždyť je to ještě holčička, i když nutno přiznat že překrásně tvarovaná.“

„Právě proto, právě...“ zdůrazňuje Pítr. „Okouzlující dítě, ale taky velmi inteligentní potvora. A ty určitě víš, kam se stěhuje v říjnu.“

„Jo, do Prahy, na kolej. Jde studovat ekonomku.“

„A?“

„Co a?“

„Ty vole,“ naoko se rozčiluje můj dnešní jediný vybylý kamarád. „Přece nemůže v osmnácti přijít na kolej jako panna. Víš, jaké to je dneska hendykep? A kdo ji tady o ten zázračný věneček připraví? Nějakej místní mladej opilec? Aby o tom zejtra věděl celej okres? Ne! Věř mi, brácho, ona si úplně logicky cíleně a chladnokrevně vybrala tebe. I když pouze na jedno použití. Tebe, kterej tu má, nevím proč, pověst donchuana a kterej za pár dnů odtud zmizí, rozplyne se, nebude moct vůbec nic vykecat.“

„Ty máš ale fantazii,“ vyrvu mu z ruky slivovici a zhluboka se napiji.

Na všechno.

Na ten dnešní posranej den.

I na to, abych nemyslel na dny následující.

Ani na Kláru ne.

Fantazii?“ slyším ještě Pítra, než tvrdě usnu uprostřed šumící trávy. „Fantazii? Uvidíš!“

*

„A jaké je to vůbec v té Praze? Povídej?“ visí mi teď Klára doslova na rtech.
 „Bylo to tam hezký,“ zaletím vzpomínkami do minulosti.
 „Proč bylo? Proč bylo?“ vyzvídá jako malé dítě, které se na všechno umí jenom ptát: Proč, proč, proč?
 „Co já vím,“ napiji se bůhví kolikátého piva, neboť paní hostinská mi je už ani nepíše na tácek, protože ví, že každý třetí či čtvrtý den všechno bez odmlouvání vyrovnám.
 „Co já vím, já tam byl naposled v květnu, a to už bylo všechno politicky úplně mrtvý.“
 „Ty hlupáčku,“ začne se smát a položí svou ruku na mou. „Já se tě neptám na politiku, ale na normální život. Vždyť mladý lidi se musí bavit pořád. Chodit do kina, do divadel, tancovat, mít normální rande.“ Přivře šibalsky oči: „Kolikrát tys měl v Praze rande?“
 „Já?“
 „No ty, já tam ještě nejsem.“
 „Asi pětkrát,“ plácnu.
 Znovu výbuch smíchu, a že to mi má věřit?
 No, bylo to asi víckrát, ale já v podstatě opravdu žádné pravidelné rande neměl. Já se vždycky pouze někam připlétl, nějakou tu holku potkal, některou pomiloval, některou zklamal, jinou zase naštvál. Kdyby mě tak teď mohly soudit, jaký by asi byl ortel? Na pomník by se asi nesložily, ale na to upálení za živa by asi měly.
 Kdo také vidí do holčičí hlavy.
 Zvlášť když já vždycky zmizel dřív, než bylo možno do ní nahlédnout.
 Že se pojednou přede mnou objevil další panák hořké, bylo asi dílem Kláry, protože jsem ještě stačil zaregistrovat výmluvnou řeč jejích krásných šedých očí, kterými cosi signalizovala paní hostinské.
 Že by se na mě domluvily?
 Že by měl Pítr pravdu?
 Ale proč mi to dělají zrovna dnes?
 20. srpna 1969?
 Kdy chci být úplně sám.
 Sám!
 Sedět u music- boxu a pouštět si do nekonečna Sodomu.
 Za pět dnů jsem mohl být konečně i já doma.
 Mohl...
 „A víš ty co,“ přitulí se Klárka ještě těsněji ke mně. „Povídej mi o svých dřívějších děvčatech, o svých pražských láskách.“
 „Ne!“ kategoricky odmítám.
 „Proč ne?“ visí mi to čarokrásné stvoření na rtech a dále mě psychologicky rozkládá. Jak by řekl Pítr, cílevědomě a logicky.
 „Protože se nemám ani čím chlubit,“ snažím se odtáhnout.
 „A proč by ses měl chlubit,“ drží se mě to klíště dál. „Copak jsi jako tvůj nejlepší kamarád Pítr, kterého zajímají jenom zářezy na pažbě?“
 A, tady náš chladnokrevný hrdina už neuspěl, došlo mi. Ale já za něj ten zářez dělat nebudu, nebudu!
 I když bych chtěl. Klára je opravdu krásná.
 Další panák hořké a další významné, tajuplné mrknutí šenkýřky.
 A to děťátko je téměř v mém náručí. Je něžné, voňavé a poddajné.
 Začnu tedy vyprávět. Nejprve přerývaně, potom se zklidním a nevím proč, této na pohled holčičce, vybliji celý svůj dosavadní citový život. Začínám u Věry, pokračuji Irenou, Danou, neopominu Mělník, abych nakonec skončil u Moniky. A když jí líčím svou květnovou dovolenou, začnou se mi hrnout i slzy do očí. Ale to je již má hlava položena na jejích dívčích řad-

rech, ona mi hladí něžně vlasy a jenom zúčastněně šeptá: „Ty můj malý chudáčku, ty můj malý chudáčku!“

Nejsme my chlapi blbci?

*

Ranní probuzení bylo mírným šokem. Leže chvíli na břichu, se mi podařilo po nekonečném úsilí, jež muselo překonat i bolest třestící hlavy, otevřít krví podlité oči. Zprvu jsem netušil nic, já ani nevěděl nic, já si ani nepamatoval, kde jsem. Ale i přes tuto duševní indispozici mé podnapilé oči viděly cosi rezavého. Až když jsem zaostřil, zjišťuji, že zírám na vibrující čumák pomýleného zajíce, jenž v domnění, že zde leží dva mrtví, a tím i neškodní člověci, uhryzoval čerstvé výhonky pampelišek. Chvíli čumím na něho, on na mě a až když pohnu jednou ztuhlou rukou, on zklamaně zjistí, že nejsme definitivní nebožtíci, a zmizí ve vysoké trávě.

Co to vůbec bylo včera?

Aha, odchod do civilu.

Trochu nepovedený odchod do civilu.

Tranzistoráček díky vybitým baterkám je také mrtvý, zrovna tak jako nezdravě bledý Pítr. Pro jistotu s ním zatřesu, a než on projde bolestivou transformací ze světa neživých do kocoviny blbě živých, vstanu, protáhnu se a s povzdechem pronesu k letnímu slunci: „A co, do prdele, bude teď?“

A bylo.

I ten obávaný major Pavlišák vzdal jindy tak dokonale připravený atak na neduživé vojáky a spokojil se pouze s tím, že jako své spolubojovníky si na svůj nekonečný úprk prostorami kasáren vybral ještě neaklimatizované nováčky z dřevěného baráku.

A jak by ne, když celá rota se podobá vířící burze, kde se stále něco odevzdává, něco vyměňuje a všechno stále ještě zapíjí. Své bývalé spolubojovníky téměř ani nepoznávám, neboť v civilních oblecích vypadají jako nějáci nedorostlí kloučci. Ale čert to vám, já vám to, kluci přeju, i když mě to nevýslovně sere! Snad i proto vede má první cesta na záchod, odkud se proti mně vyřítí jako neřízená střela vojín Zedníček: „Človče,“ blábolí šťastně, „človče, já mám průjem. A to i bez prášků!“

„Jak je to možné?“ ptám se zcela bez zájmu, protože Zedníčkův průjem je asi to poslední, co mě teď zrovna zajímá.

„Protože jsem včera celý večer popíjel ty slovenské slivovice,“ odhalí mi celou pravdu tento již vojín v záloze.

„Já ti vždycky říkal, vole, že máš dodržovat správnou životosprávu,“ zahučím ještě dříve, než si pro sebe vyberu alespoň trochu čistou kabinku. Zde chvíli dřepím jako ta kachna, jako kdysi Láďa Králů a snažím se při běžné potřebě uklidnit mozek.

Co teď?

Mám se tvářit uraženě, ublíženě? Nebo to všechno zase vzít jako hru Osudu?

Asi tak.

Proto se znovu vmísím mezi ten pestrobarevný karneval, abych na jedné straně blahopřál a na druhé přijímal projevy upřímné soustrasti. Loučím se s Pepou, s Jankovičem, s Vít'ou Studeným, s Jakoubkem, s Takáčzem a dalšími a dalšími. Objímá mě i Láďa Králů, jenž mi klade na srdce, abych dal pozor na Alenku, s kterou si prý budou denně psát.

Láďo, Láďo, já ti samozřejmě všechno slíbím, ale nechtěj po mně zázraky. Vždyť já neumím dát pozor ani sám na sebe, natož na tu tvoji Alenku, ale dobrý, dobrý, nějak to zvládnou.

A jak se tak se všemi postupně loučím, náhle mě někdo brežněvovsky obejmě - Horváth!

„Bola to dobrá vojančina, čo?“ chce si najednou vylít srdce a v posledních vteřinách se zařadit mezi ty odbojné, nepoddajné. „Dobre sme ty lampasáky ohlupovali, dobre sme sa ožírali, dobre sme tu vojnu ojebávali, nie?“

Dobře, dobře, Ondro, já ti to dnes klidně odsouhlasím, ať se můžeš doma na dědině chlubit, jaký jsi byl frajer, průserář a vůbec takový voják, jak se navzájem chlubí chlapi v putikách, aby si navzájem dokazovali, jak voni to tenkrát všechno brali ze srandy, čeho všeho se nadováděli, co všechno zažili a jak jim to tam všichni žrali z ruky. A vůbec nezáleží na tom, zda hovoří o sobě, či reprodukuje historiky pochycené z druhé, třetí ba i čtvrté ruky.

Ale tak to chodí...

Běž, Ondro, běž, a buď v tom svém prdelákově aspoň trochu šťastný, víc ti dnes přát už nemohu.

Čo bolo, to bolo...

Ale co my nadbyteční nešťastníci?

Musíme se stále alespoň částečně snažit dodržovat něco jako plán denního zaměstnání.

Nejdříve jdeme na snídani a potom na svá pracoviště. Major Veverka je z nás tak trochu v rozpacích. K němu ještě pravděpodobně tabulky o bojové vytíženosti pluku nedorazily, takže vlastně neví, co s námi. Všechna potřebná pracovní místa, včetně obsazení automobilů, má zajištěna, a navíc, naše bojová i pracovní morálka by zajisté nepřispěla k soužití ročníků, které to tu teď napevno přebírají.

„Běžte, ehm,“ povídá rozpacitě mně i Lacovi, „běžte zatím do kompresorovny a tam, jestli mi rozumíte, to tak nějak vypucujte, od oleje a tak, vždyť mi rozumíte, ne?“

Rozuměli jsme až moc dobře. Vždyť jsme na té samotce strávili potom několik dnů, ba i týdnů. A jelikož se náš náčelník pravděpodobně domluvil i s jinými odděleními, postupně k nám přibyli i Ivan, Ruda, Miloš, ba i oba Petrové.

A tak jsme se dennodenně po snídani scházeli v kompresorovně a při nekonečných partiích prší to tam tak nějak pucovali od toho oleje. Vše ještě zdokonalil nadporučík Brejla, který nás hned první sobotu přestěhoval místo nováčků na dřevěný barák, kde už na nás opravdu nikdo nemohl.

Naše srpnová služba vlasti tedy vypadala asi takto: Budíček. Časově absolutně neurčen. Šlo jen o to, stihnout výdej snídaně. A kdybychom nezvládli ani to, vždycky byla možnost najít se v armě. Ta návštěva army byla naopak po ránu životně důležitá. Kde také nakoupit několik krabiček zápalek, coby kapitál pro další a další partie prší.

Celodenní zaměstnání: O tom zcela srozumitelně vypovídají předcházející řádky. Jedinou světlou výjimkou byl individuální odchod na oběd a zpět.

Osobní volno: Jelikož nové, normalizační vedení armády začalo opět prosazovat ruský vzor vojny, byli všichni vojáci základní služby nuceni denně před večerí pochodovat jako magoři na buzerplace, plazit se v plynových maskách a zdokonalovat se při cvičení se zbraní. Upřesňuji - vojáci základní služby. My teď byli záložáci a tato ponižující nařízení se nás netýkala. Nebylo také nikoho, kdo by nám je vnucoval. Zrovna tak jsme nebyli nikdy zváni na žádné PŠM, protože velení pluku vědělo, že my víme...

Horší byl rozkaz ministra obrany číslo to a to, který absolutně zakazoval v kterékoliv denní i noční době podávat vojákům základní služby jakýkoliv alkohol. A to máme po večerech chodit do letištního klubu na tatranky a zonku?

Ha, ha, ha!

My přece máme Hartvíkovice, my máme svou hospůdku, my máme své přátele. A za nimi jsme také večer co večer chodili.

Co večer?

Někdy nás to popadlo hned po obědě a namísto návratu do kompresorovny jsme šli rovnou tam. Třeba i v montérkách, flekatých od toho oleje.

Kdo by nás také hledal?

Vždyť nás ve skutečnosti nikdo nechtěl!

A tak jsme spokojeně hnili a hnili a jenom čekali na 25. srpen, kdy konečně armáda ze svého objetí milostivě propustí i nás.

Kdo nebyl na vojně třetí rok, ten neví, co to ta vojna vůbec je. Flákárna a tak hnusná nuda, že se stydíte sám za sebe.

A pak přišel 20. srpen 1969.

Předvečer prvního výročí vstupu spojeneckých vojsk.

Našich nových osvoboditelů.

Od čeho?

Prý od kontrarevoluce.

V této době se již o tom otevřeně mluví a píše. Druhá liga žurnalistů, která se bezohledně chopila nové příležitosti prodat své grafomanské schopnosti, nás o tom dennodenně přesvědčuje. Takoví Jankovičové by jim asi věřili. Ne však my. Svobodná Evropa i Hlas Ameriky večer co večer duní naším dřevěným ghetem. Máme vztek, sere nás to, byla asi promarněna poslední možnost zdrhnout.

Tam, Ven!

A právě v onen předvečer výročí dalšího vítězství pracujícího lidu k nám, na dřevěný barák vydědenců, zavítal sám nadporučík Brejla. Musel hodně přimhouřit oči, ne-li je dokonce zavřít, aby neviděl ten organizovaný bordel, v kterém tu teď vegetujeme. I on by byl asi rád, abychom zmizeli. Hlavně já, svědek jeho svědomí, jeho pomýlení, z něž se teď při všech těch nekonečných prověrkách stále kaje.

„Chlapci,“ promluví řečí otcovskou. „Bylo by vhodné, abyste se dnes odpoledne zúčastnili čtení rozkazu. Je tam pasáž, která se vás bezprostředně týká.“

„My vieme,“ zazáří Laco. „Pojďme do civilu, nie?“

„Uvidíte,“ neutrálně pronese Brejla a opatrně vycouvá z našeho cikánského ležení, zcela určitě se modla k zelenému pánubohu, že toto už nikdy, nikdy v budoucnosti nechce zažít.

Nu což, odpolední rozkaz.

Naše tlupa se neorganizovaně shromáždí vedle vzorně seřazené, oblečené a ostříhané jednotky a s nudou vyslechne všechny ty cancy o odměně udělení, trestu udělení, službách rozdělení a připomínek vznesení, aby se nakonec dostalo i na nás: „Dle rozkazu ministra národní obrany číslo ...“

Ano, je to konečně tady! Jdeme domů, dokonce dřív, protože snad i ten největší blbec konečně pochopil, že tu jsme úplně na hovno.

Omyl!

Co mi to, Osude, zase děláš?

Proč pořád jenom mně?

„... dle tohoto rozkazu se vzhledem k rýsující se kritické situaci ve společnosti, kdy zbytky kontrarevolučních bojůvek budou chtít zvrátit stranou a vládou nastolenou cestu, odkládá se odchod vojáků třetího ročníku do civilu na neurčito.“

Bác!

Nečekám na povel k rozchodu, nečekám ani na nějakou tu večeři, nevádí mi ani, že všichni na mě překvapeně hledí, a tak jak jsem, jdu.

Jdu pryč!

Jdu pomalu k hangárům, přes ty naše louky, až na silnici, až tam.

Do mých Hartvíkovic.

Sednu si k music-boxu, piji a poslouchám Sodomu, který koncem léta také o všechno přišel. Jenže on o tom pouze zpívá.

Ale co já?

A pak si přisedla Klára.

To nádherné děťátko.

A to mě teď vleče ven, na čerstvý vzduch, do vonící přírody, klikatými, žlutnoucí srpnovou trávou porostlými cestičkami, zase až někam tam, nad tu obětní skálu, již tady zvou Wilsonovou. Možná že zde kdysi sídlící Keltové prováděli něco jako obřad panenského početí, kdy za úplňku, za zvuku bubnů, byly místní panny podrobeny rituálu deflorace, aby se pak mohly stát právoplatnými ženami svého kmene.

Nevím, já pouze klopýtám vedle Kláry, která se mě snaží celou cestu udržet v jakémž takémž vzrušení, natož abych přemýšlel o nějakém šamanovi, který by nás před pohanským spojením napojil povzbuzujícím lektvarem, jenž měl hlavně ta ustrašená děvčata zbavit všech zábran..

Klára však v té chvíli určitě žádné zábrany neměla. Šla tvrdě a nekompromisně za svým cílem, a to bez ohledu na to, jestli s sebou vleče mne, anebo hrdinného keltského bojovníka, jenž by měl podle pověstí trpět božskou erekcí již minimálně den dopředu.

U mne tato indispozice zatím nehrozila.

Já byl rád, že zvládám mně určenou cestu aspoň bez jakýchkoliv karambolů. Klára se však chová jako typická kočka. Snad bych řekl, že i svůdně vrní, dokáže se v pravý čas přitisknout tam, kam je třeba, a z jejích šedých očí srší takový ohňostroj, že i já se brzy začínám tomu legendárnímu Keltovi aspoň trochu vyrovnávat.

Ale to už jsme tady.

Není to přesně tam, kde jsem tenkrát spočinul s Ivanou. Není to přesně to místo, ale to nevadí, neboť v této chvíli je mi to jedno. Klárka mě začne vášnivě líbat a já se samozřejmě začnu chovat jako cíleně naprogramovaný robot. Vždyť ten postup je tak prostý, tak jednoduchý, tolikrát opakovaný. Nejprve vyhrnuté tričko, potom rozepnuté džíny, jež jsou rychle, hlavně s její pomocí staženy, a pak už zbývají jenom ty krajkové kalhotky. Hraji si tedy pomalu s touto nicůtkou, pomalu ji stahuji níž a níž, až pryč.

Panenská brána se přede mnou otevřela naplno.

Jsem sice opilý, možná vzrušením funím, možná i slintám, to vše je mimo moji kontrolu, ale jedno si stále uvědomuji. Mám to sice vyčtené z poradny Obrany lidu, ale držím se toho: dívka před prvním pohlavním stykem musí být náležitě vzrušená, a proto se s tím místěčkem mazlím, snažím se být jemný. Asi úspěšně, protože Klára se začne rozkoší vrtět, svíjet, přičemž vydává nejen přerušované vzdechy, ba i kvílí, a dokonce křičí.

Takže teď, hrdinný keltský bojovníku!

Teď!

Už to skoro bylo, už jsem se téměř úspěšně zhostil svého nelehkého úkolu, když vtom, těsně před proniknutím, Klára nejen strne, ale dokonce zbledne, a navíc začne hystericky ječet, zakrývající si oběma rukama obličej. I já v této směšné pozici ztuhnu, chvíli mi šrotuje mozek, co že jsem asi udělal špatně, a až pak mě napadne otočit se.

Nad námi, na jedné větvi stromu cosi visí.

Je to vojín Heneš, houpe se na jedné ruce a z úst mu čouhá něco, co může být zrovna tak zbytkem užovky jako myším ocasem.

„Ahoj,“ ledabyly prohodí plnými ústy.

Můj nenávidný pohled je mu odpovědí, což ho naprosto nerozhodí.

„Zítřejdu do vojenské nemocnice,“ pokračuje nenuceně v konverzaci, zatímco my dva na sebe v šoku navlékáme své svršky. „Zítřejdu do té nemocnice, a tam se snad konečně rozhodne, kdy mě pustí do civilu.“ Smyslně se zasměje, spustí se na zem, aby se znovu rozběhl,

tentokrát pryč od nás, kdy občas úspěšně, občas neúspěšně vyskočí na nějakou větev, a šťasten, že ho opět někdo přistihl při jeho chytrém simulování, zmizí v dálí.

Tak co, Klárko?

Co bude teď?

Je zbytečné se ptát, protože ona je již oblečená, chladná a odměřená, a kdyby její oči mohly mluvit, asi by mi sdělily, že bohužel to, pane doktore, dneska nevyšlo, tak já přijdu jindy, ale už ne k vám.

Klárku jsem skutečně v Praze asi jednou zahlédl. Bylo to v zimě a vedla se s Pítrem. Ale jelikož se mi oba okamžitě ztratili v davu, nemohu to odpřísáhnout.

Byly by to jenom obyčejné drby...

18. kapitola

21. srpna 1969.

Uplynul jeden dlouhý a nekonečný rok od hrdinného vstupu spřátelených armád, které tu skoncovaly opravdu se vším:

- 1) Zabránilo vstupu jednotek NATO, které si na hranicích nedočkavě brousily zuby, aby tuto zuboženou a zdevastovanou zemi zabraly jako nový protektorát.
- 2) Bylo znemožněno obsazení bývalých Sudet německými revanšisty, kteří po celá léta ani oka nezamhouřili, jenom aby nepropásli svou historickou šanci znovu si zotročit současně české obyvatelstvo.
- 3) Zamezilo se vlivu kontrarevolučních živlů, které ve spojení se západními, hlavně americkými rozvědkami měly za úkol svrhnout socialismus a znovu zahnat pracující lid do prvorepublikové bídy.
- 4) Nedošlo k roztržce mezi pracujícími Československa a dělnictvem Sovětského svazu, který obětoval tolik životů pro osvobození naší země od fašismu.
- 5) Nebyla narušena plodná spolupráce mezi svazkem armád Varšavské smlouvy, jediném to paktu na této planetě, díky kterému ještě nedošlo k celosvětové jaderné katastrofě.

Dost!

To již nejsou slova pověstné Bílé knihy, takto hovoří již i naše oficiální sdělovací prostředky.

Bravo, Gustáve, bravo! Zajisté si svůj moskevský komisárek zasloužíš.

Nikde se již nepíše o miliardových škodách, které invaze zanechala na kontu našeho státního hospodářství. Nedočtete se o těch stovkách zabitých, zmrzačených a znásilněných životů. Nikdo se nezmiňuje o stále pokračujícím emigračním odlivu našich nejlepších lidí, kteří jak po odborné, tak i po morální stránce mohli patřit ke chloubě našich národů.

Co proti tomu byla Bílá hora?

Nebo Mnichov.

Či puč v osmačtyřicátém.

Samozřejmě že si také již nikdy nepřečtete kvalifikované úvahy našich předních politologů a sociologů, kteří právem předpovídají naprostou morální devastaci tohoto státu. Mnichovská infekce dostala další posilující virovou dávku, takže bezpáteřnost, sprostota a křupanství budou mít opět zelenou.

Kdo nekrade, okrádá rodinu!

Práce se stane nutným zlem a každé aspoň trochu vyčůrané individuum se zaštití spoluprací s StB, aby mohlo jako to podsvinče pod sebe hrabat a hrabat...

Teď již opravdu dost!

To snad není ani sen, postupně zvedám těžká víčka. Je sice 21. srpna, ale pro mne je to zase jeden blbej a zbytečnej den tady.

Tady!

Samozřejmě že ještě před tím si stačím uvědomit trapas včerejšího podvečera, byť jsem vnitřně na rozpacích, protože při vyslovení jména Klára nevím, co mi můj mozek promítá intenzivněji. Zda její okouzlující obličej, či to, co mi dala spatřit později.

Heneš!

To první mi bleskne hlavou.

Jdu ho uškrtit!

Ovšem že nespí v naší buňce. Nikdo ho totiž k sobě nechtěl. Ani my, ani kluci z provozu. A proto mu byla vyčleněna další prázdná místnost, kde se může ve chvílích osobního volna projevat, jak chce.

Tam si může předstírat třeba i vrozenou homosexualitu.

Tam ano.

Takže půjdu uškrtit Heneše!

Jenže než se stačím převalit na správný bok, znovu usnu. Pak zase chvíle jasna, pane bože, co to dá práce posadit se, obout se, vstát, jít - a pak škrtit.

Kašlu na tebe, Heneši!

Třeba jsi mě zachránil od dalšího trapasu, od další duševní kolize, od dalšího zbabělého útěku od něčeho někam.

Čert tě vem!

A spím dál.

A proč by ne? Na rotách teď probíhají rozsvičky, potom osobní hygiena, rajóny, pak teprve snídaně, ranní rozkaz a nástup do zaměstnání. Což se nás, přebytečných a zatracených vojáků, už absolutně netýká.

Proto spím klidně dál.

A spal bych snad až do oběda (protože v té naší kompresorovně mě může v partiích karet zastoupit téměř každý), kdyby nejen mě, ale všechny válečné vysloužilce neprobudil Ivan, jehož planoucí oči prozrazovaly stále ještě neodumřelý záchvat vlastenectví: „Tohle si všichni dáme do klopky maskáčů,“ mává nám před očima cárem černého praporu, který ve své neutuchající aktivitě určitě odtrhl na půdě naší bývalé roty, kde byla kdesi v koutě tato fangle odstavena a připravena pro smuteční událost, kdy zemře nějaký ten ministr obrany, prezident, či generální tajemník.

Což se v té době bohužel jako z udělánání nedělo.

„Zatímco vy se flákáte po všech putikách tohoto jinak zajímavého okresu,“ pokračuje Ivan, „já včera pečlivě poslouchal nejen Hlas Ameriky, ale i Svobodnou Evropu, a tam přesně citovali text letáku, jenž zaplavil den ze dne všechna naše města. Právě se v něm, mimo slov odsuzujících okupaci, aby dnes, právě dnes vyslovili občané veřejně nesouhlas s tímto všem mezinárodním úmluvám odporujícím aktem.“

Zhluboka se nadechne, zaloví v paměti a cituje dál: „Občanům se doporučuje, aby ve výročí dne potupné okupace naší země dali jednoznačně najevo odpor k tomuto hanebnému činu, což znamená naprosto bojkotovat kulturní, nákupní a restaurační zařízení, nevyužívat veřejnou dopravu a v rámci solidarity se označit černou stuhou, což je náš případ,“ a začal tupými nůžkami porcovat toto černé sukno na jakž takž úzké stužky.

Vezmeme si je samozřejmě všichni, ale ne každý si ji ihned umístí do klopky a ne každý si bere takto ozdobenou maskáčovou blůzu na sebe. Někdo jde tak, jiný jinak. Některým jedincům by nevadilo jít třeba v pyžamu. Je totiž něco po osmé, což je nejvhodnější doba dorazit na snídani. Mužstvo je již v zaměstnání, jídelna prázdná a solidarita kuchařů tak příkladná, že pro nás, pro pár k doživotí odsouzených záložáků schovává ty nejlepší vzorky dnešní menáže. A navíc od osmi otevírá i arma, kde se sice již alkohol oficiálně prodávat

nesmí, ale do hrnku s kávou se vždycky nějaký ten rumík najde. A nebyli bychom první, tou dobou tam již postává u bachratých hrníčků vždycky dost těch mladých praporčíků a podporučíků, kteří se ani nesnaží zasvinít si nalitý destilát nějakým tím nezdravým kofeinem.

Takže se vyvalíme ven, ještě zíváme, protahujeme se, když tu nás zaujme dost impulsivně laděný rozhovor mezi majorem Vrabcem a nadporučíkem Brejlou. Tato debata se odehrává před vchodem naší bývalé roty, takže nejde neslyšet Vrabcův zvýšený hlas: „Tři lidi! Potřebuji nutně ještě tři lidi! Je to úkol nejvyšší politické priority, takže se nesnažte, soudruhu nadporučíku, o nějaké plané výmluvy!“

Brejla je z rozčilení brunátný, přešlapuje, točí se do kolečka, rozhazuje rukama, nejraději by se snad zavrtil do země: „Nemám, soudruhu majore, nemám ani vojáka. Všechno je v zaměstnání nebo ve službách. Zkuste to na provozu nebo ve štábu...“

„Ty už kvótu naplnili, ale vám vypadli tři lidé!“

„Dozorčí!“ zařve Brejla, a příkvačivší služba pohotově přináší knihu nemocných, kde je jasně psáno, že oni tři předem určení vojáci, jaká to směla, museli dneska narychlo na ošetřovnu.

Co se děje? říkáme si pobaveně, leč toto zaváhání nám bylo osudné. Postávajícího hloučku vagabundů si major Vrabec chtěl nechtě všimnout musel.

„A toto snad nejsou ještě vojáci?“ zařval vítězoslavně a dlouhými kroky se přesunul k nám. S neskrývaným odporem přehlédl naši ústroj, a tím mu nemohly uniknout ani naše tři černé pásky.

Já, Ivan, Laco.

Legendární strážní hlídka, která nedokázala před rokem ochránit naši vlast před invazí okupantů.

Slavná strážní hlídka, jež oživovala polomrtvého Fed'u.

Tři mušketýři se zlomenými kordy, tři nesplněná přání.

Ten kalendář je opravdu neúprosný...

„Ale to jsou již záložáci,“ marně blekotá Brejla.

„Jsou to pořád vojáci pod přísahou!“ odbude ho Vrabec a já mám sto chutí se zeptat, ale pod kterou? zvláště když major stane přímo přede mnou.

„Co znamená ta černá páska?“ zeptá se úsečně.

„Mám smutek,“ aspoň odpovím drze.

„A kdo vám umřel?“

„Ideály.“

V majorově hlavě dojde na chvilku k malému zmatku, ale když následovně zjistí, že jeho se vlastně už žádné ideály netýkají, začne řvát. A pěkně. Po čepičovsku: „Soudruhu vojíne, my jsme se po ideologické stránce střetli několikrát. Já toleroval vaše mládí a vaši politickou nezkušenost, ale teď. Ale teď! Teď se láme chleba!“

Trochu si zadupe a do mého ironicky laděného obličeje chrlí další normalizační fakta: „Já už mám dost toho vašeho filozofování! Zkrátka a dobře, všichni tři okamžitě oholit, řádně ustrojít a za půl hodiny na nástupišti. Jedete do akce. Do akce!“

„Do akej akcie?“ zeptá se dobromyslně Laco.

„Do Brna. Do Brna! Budete tam se zbraní v ruce bránit kontrarevolučním žvlům v dalších provokacích, které stále ještě zabraňují naplnění normalizačních opatření naší strany.“

„Jak se zbraní?“ probudí se konečně i Ivan.

„Vyfasujete samozřejmě i samopaly a plné zásobníky ostrých nábojů.“

„Jakých ostrých?“ je již Ivan zcela v realitě.

„Ostrých nábojů, samozřejmě,“ ironicky se ušklíbne Vrabec. „Jak jinak chcete jít do akce?“

„Tak to ne!“ vybuchne Ivan. „Když jste nám je nedali před rokem, tak teď vám na ně seru!“

Vrabec se na chvíli odmlčí, snad zaražen tak prudkou reakcí, ale vzápětí exploduje i on: „Pořád jste ještě vojáci, a teď je pohotovost, mimořádná situace a za nesplnění rozkazu je prokurátor!“

Za kolik to vlastně máme?

Za neurčito.

Ale prokurátor je od roku výš.

Stojí nám ten blbec za to?

Stojí nám za to i naše ideály?

„My pojďem,“ vše rozřeší Laco a zároveň nás uklidňuje: „Veď to máme za pár a Rusáci sú stejně v Brně nie. Veď je to len taká prechádzka po mestě. A keď tam budem, môžeme aspoň obzerať baby.“

Dobre, Laco, dobre, se vztekem to odsouhlasíme, Vrabec ještě jedovatě dodá, že za půl hodiny jede autobus a potom něco, jako že nám v konečném posudku zakáže nadosmrtní jakékoliv povyšování.

Což nám asi tak v té době vadilo.

Což nám nevadilo ani v budoucí éře tuhé normalizace.

A ani potom.

Prokletý ročník 1948...

Takže směr Brno!

V přistaveném autobuse již sedí hned za sedadlem řidiče vojín Heneš (prý aby nezvracel) a těší se, jak ho po několikaměsíčním vyšetřování ve vojenské nemocnici pustí do civilu.

Teď.

Když už je vlastně vojákem třetího ročníku.

Co mu přát?

Aby se domů dostal opravdu brzy a aspoň v takovém stavu jako před válkou. O čemž se dá s úspěchem pochybovat. Teď si však stále musí hrát na blbce, pokud jím už není, ale na co si to hrajeme my? Smutně a zaraženě nastupující vojáci, jejichž jediným úkolem dnes je se zbraní v ruce zabránit řádění posledních, nepoučitelných skupin kontrarevolučních živlů, samozřejmě že cíleně řízených ze zahraničí.

Promiň, Johne Lennone, ale já to musel udělat, protože jsem chtěl domů.

Konečně už domů!

Autobus se rozjíždí, my, jediní supermazáci, sedíme vzadu, omladina před námi. Samozřejmě že nikomu není do řeči a já pouze mlčky sleduji za oknem ubíhající krajinu, krajinu na předem určené trase, kterou jsem i já mnohokrát jako řidič absolvoval.

Již jsem mohl být doma.

A co bych doma dělal dnes?

V Praze?

To, co většina ještě doufajících a věřících: šel pěšky do práce a potom na Václavské náměstí. Samozřejmě bych netušil, co mě tam bude čekat. Tak jako to nepředpokládal nikdo, kdo věřil tomu, že armáda našich bratrů je již stažena do lůna lesů či hranic jiných vojenských areálů, odkud nemůže zasahovat do naší tiché a nostalgické demonstrace za již padlé ideály, že nesmí rušit tenhle pohřební průvod za rakví, kde odpočívá naše vroucně milovaná a všemi oplakávaná demokracie.

Omyl!

Byl to omyl.

Kdo by tenkrát tušil, že se Češi postaví proti Čechům, Slováci proti Slovákům, otcové proti synům a bratři proti bratrům.

Kdy to tu bylo naposledy?

V bitvě u Lipan? Či po Bílé hoře? Nebo na hajlujícím Václavském náměstí, kde pražští pracující přísahali věrnost Reinhardu Heydrichovi.

Anebo na počátku padesátých let, kdy se třídní nepřítel rubal hlava nehlava?
Asi to máme historicky v sobě.

Já to tenkrát nemohl tušit, já nemohl předvídat, co se bude v té Praze dít.

Natož v poklidném moravském Brně.

Náš khaki autobus však mezitím vjel do brány brněnských kasáren, kde jsme opět zaregistrováni, zařazeni a přeřazeni do nejprve větších a posléze menších skupin, v nichž máme očekávat věci příštích. Nejsme tu jenom my, z Náměště, je tu i kompletní zdejší posádka, jakož i kluci z celého brněnského okresu. Vojáci, kteří jsou nevědomky hnáni do něčeho, co ještě nezažili. Zaražené obličejy, čekající na každý náznak úlevy, na znamení, že je to všechno dneska jenom obyčejná lampasácká buzerace, jakési přibližlé cvičení, kdy nejde o nic jiného, než se bezproblémově zúčastnit této pro nás zbytečné frašky.

Vždyť Rusáci jsou již dávno zalezlí v lesích.

Ale nezapomeňte, malověrní, na staré české přísloví, kde se praví, že Gustáv nikdy nespí.

Již 10. července na poradě Hlavního štábu Lidových milicí nekompromisně pronesl, že stanovisko vedení je takové, že to, co se odváží aktivního odporu někde na ulici, nebo něco podobného, rozbijeme nemilosrdně, ať by to stálo, co stálo.

A aby všechno opravdu klaplo podle předem nadiktovaného moskevského scénáře, vznikl na ministerstvu vnitra operační štáb, jenž měl řídit a koordinovat akce k zajištění klidu a pořádku v ČSSR v srpnových dnech. A do čela represivní mašinérie se postavil jeden z mužů Jara - Oldřich Černík.

A kdy se konečně projevíš i ty, Sašo?

Že už zítra nás nenapadlo ani ve zlém snu.

My jsme si raději vůbec žádné zlé sny nepřipouštěli.

Toho dne bylo opět slunečno, teplo, v upnuté uniformě dokonce vedro.

Máme to my, staré pažby, vůbec zapotřebí?

Ale na to se nás teď nikdo neptá. Jsme pouze použitelné kusy, které také po vzoru první, druhý přidělují hlídkám VB.

Mě přiřadili ke dvojici, již tvoří starší, prošedivělý podporučík a kluk snad jen o něco starší než já, stále aktivní a stále bdělý praporečkář. Ještě že velí snad trochu rozumná vyšší šarže, která okamžitě odmítne aktivity svého kolegy, a nekompromisně prohlásí, že my se máme pohybovat pouze v postranních ulicích okolo náměstí Svobody.

„Škoda,“ povzdychne si ten mladý janek, protože správně tuší, že historie bude dnes procházet právě tímto náměstím. A on by byl tak rád u toho, tak rád by si zařval, praštil obuškem, případně i střelil. A jak by ne, vždyť ty odpudivé dlouhovlasé zjevy, co se tam pozvolna shromažďují, ti příživníci, ti si ani nic jiného nezaslouží. Neustále tam pošilhává, má sva-

lové cukání a je vidět, že ho na uzdě drží jen autorita staršího kolegy.

Ten se mě zatím vyptává, odkud jsem a kdy že půjdu domů, a když mu vše po pravdě vylíčím, pouze vzdychne a upřímně se diví tomu, proč jsem dnes vůbec tady. A aby jeho povzdychnutí bylo ještě delší a ještě upřímnější, diví se i sám sobě, proč tu ve svém předdůchodovém věku také straší.

A tak pomalu obcházíme to zvolna se zaplňující náměstí Svobody, jednou, dvakrát, mnohokrát. Občas se

někde zastavíme, podporučík poklábosí s někým známým, mně je dovoleno si i zapálit, a

jdeme zase dál. Až jsme se dostali do Jakubské ulice, kde jsme narazili na skupinu břichatých tatíků, kteří zde v zájmu pracujících jednoho brněnského strojírenského podniku hájí v uniformách Lidových milicí všechny ty výdobytky našeho normalizačního vedení strany.

No, hájí.

Postávají u skříňové větráky, která speciálně pro ně přivezla soudek piva a nějaké ty párečky a klobásky. A tak taťulové popíjejí, požívají a nezávazně klábosí.

O politice?

Ani náhodou.

Všichni mají domky a zahrádky v okolí Brna, a tak se nemluví o ničem jiném než o opravách střech, okapů, případně studničních čerpadel a hlavně – o jídle.

Co o jídle. O žrádle.

Jak co vyudit, naložit, upéct, urožnit a pak – zfutrovat.

Mezi diskutujícími vyniká zvláště jeden dobromyslně vyhlížející tlouštík. Tonda, jak ho oslovil náš podporučík. Následuje bouřlivé přivítání a řeč se znovu stáčí nejen na zabíjačky, ale i na podzimní hony, které se kvapem blíží.

„To není nic pro mě,“ protestuje Tonda, „i když by mi to stranická organizace umožnila, ale já nezabím ani kuře, natož zajíca. Ale když mi to pak přinesó, tak já už si s tím poradím. A odkud’ pak je tenhle vojáček?“ všimne si i mé maličkosti.

„Z Prahy,“ odpoví podporučík, čímž okamžitě zruší dobromyslný výraz tlouštíkovy obličeje.

„Aha, Cajzl,“ objeví se mu v očích něco jako záblesk nenávisti, a tím jsem pro něj přestal existovat.

Ano, tenkrát měli na Moravě opravdu raději Slováky než nás, Pražáky. Ale proč?

O tomhle všem přemýšlím, když se pomalou chůzí loudáme dál postranními ulicemi. Já přemýšlím, podporučík je znatelně zaražený, pouze praporčík neustále natahuje krk, oči má vysunuté jako periskopy, jenom aby mu neuniklo nic z toho, co se děje na náměstí Svobody.

„Měli bychom opravdu zakročit, soudruhu podporučíku,“ neúnavně hučí do našeho šéfa, který stále donekonečna zdůrazňuje, že my máme obcházet pouze určené ulice.

Jenže i do těch postranních ulic vstoupila historie.

A to zrovna, když jsme znovu dorazili do výše zmíněné Jakubské.

Tonda, který má tak rád jídlo a pití, a zvířata a i lidi, požívá další páreček a dopijí další pivečko. Již z dálky na nás mává (no, spíše na podporučíka) a ani zbla ho nezajímá, co se teď děje na náměstí Svobody. Proč by se měl také vzrušovat nějakým tím hemžením nezodpovědných vlasatých žvlů, kteří se zrovna teď snaží pokládat květiny a svíčky k pasáži u banky, kde právě před rokem zahynuli lidé. Proč by si měl náš Toník kazit své pěstované zažívání nějakými výčitkami kvůli tomu, že uniformovaní příslušníci Bezpečnosti začali tyto symboly vzpomínek rozdupávat.

Ozývají se první nadávky, načež VB uzavírá celé náměstí a dav je následně vytlačován do Masarykovy ulice, směrem k nádraží ČSD.

Demonstranti jsou rozháněni, chytáni a surově bití.

fil Tondovo pivo, jež rozlétnuvše se na stovky střepů, znehodnotilo i zbytek nedojedeného párku.

Tohle mu udělali.

Oni!

To si nikdy nikdo nedovolil. Ani jeho stará, ani jeho kámoši, a dokonce ani chlapi z fabriky.

Sáhnout Tondovi na žrádlo!

Takové zneuctění.

Brunátný milicionář ve vzteku vytáhne služební revolver a bez míření pošle pár kulek tam někam. Možná nad hlavy demonstrantů, možná také ne.

Nestřílí jenom on, to typické zašteknutí zazní i z jiných koutů.

A pak ticho.

Hrobové ticho.

Náš aktivní praporčík se pojednou rozběhne do toho epicentra zděšení a snad pro dodání si důležitosti či odvahy i on střílí ze své pistole do vzduchu.

Blbec!

To nekonstatuji pouze já, ale sám podporučík, který se s výkřiky: „Vraťte se! Okamžitě se vraťte!!“ rozbíhá za ním.

I já tam jdu.

Zaražený kruh lidí se před námi rozestupuje a v jeho středu se nachází ona.

Snad osmnáctiletá černovlasá dívka. Leží tam bezmocně na boku, spíše na břicho a z hlavy jí teče krev.

Je mrtvá.

Zírám na ni s hrůzou, zrovna tak jako podporučík, a jenom praporčík se otáčí kolem dokola a jako šílenec míří svou pistolí na všechny strany.

Ale to už je tady esenbáků povíce, jeden v civilu, snad doktor, vedle té chudinky poklekne a několika zkušenými doteky potvrdí to, co my všichni okolo zřetelně víme.

„Návrat do kasáren. Okamžitě!“ štěkne náš podporučík, nic nedbaje protestů bojechtivého praporčíckého hajzla.

Ten rozkaz byl vyřčen v pravý čas, neboť prvotní šok se nyní u demonstrantů změnil v zuřivost. „Gestapo! Gestapo!“ zakřičelo nejprve pár hlasů, a poté to skandoval již celý dav.

„Gestapo! Gestapo!“

A k tomu všemu začaly létat i dlažební kostky.

„Padáme, padáme!“ pobízí nás ke spěchu podporučík, ale stejně nezabrání tomu, abych neutržil bolestivou ránu do ramene. A kostky létají dál. I láhve. Všechno, co bylo po ruce.

Velká akce naší normalizované Bezpečnosti právě začíná.

Je přehrazena i ulice 9. května a dav uvězněný na náměstí Rudé armády (oh, jak příznačný název) se začne bránit proti granátům se slzným plynem jako ta Žižkova práčata – obyčejnými kameny.

Ty létají všude, dokonce i do naší Jakubské ulice. Tak dalece se obě soupeřící strany promíchaly. A ten jeden, docela malý žulový oblázek, sám nevědouc kam se vůbec řítí, tre-

Prodiráme se zpátky k Jakubské, musím si rukama chránit hlavu a v tomto překotném útěku se ptám sám sebe: Proč?

Proč?

Proč kamenujete, kamarádi, zrovna mne? Mne, který vás vlastně chápe, který je s vámi a který být teď v civilu, bude ty kostky házet také.

Proč?

Další rána nějakým dosti tvrdým předmětem mě však konečně přesvědčí, na které straně barikády vůbec jsem.

Do hlavy mi samozřejmě nikdo nevidí, ale můj mundúr je jasnou vizitkou.

Pro ně jsem teď na straně nenáviděné moci.

Na straně nepřítele.

A mohl jsem si vybrat?

Mohly si vybrat ty miliony a miliony obyčejných kluků, které zákonnou vyhláškou odvedli do nějaké té války, posadili do tanků či nahnali do smradlavých zákopů?

A pak už nikoho nezajímalo, zda-li se jedná o Hanse, Ivana nebo Johna.

Byls zkrátka uniformovaný nepřítel.

I proti své vůli.

Jako teď já.

Proviantní větrieska již v Jakubské nestojí. Nejspíše popojela někam dál. Do většího bezpečí. Takže Tonda asi jí a pije jinde. A proč by ne? Vždyť dnes to má zadarmo. A že by mohl někoho zastřelit?

Hloupost!

On?

Vždyť by neublížil ani kuřeti, to vám všichni ve vsi dosvědčí. Takže o co se tu vlastně dohadujeme?

Ale to děvče nebylo ani kuřetem, ani králíkem, natož prasetem.

Bylo jenom člověkem, obyčejným člověkem, který se bohužel připlétl v blbě době na blbě místo.

Tak o co vůbec jde, že, Tondo?

Dobrou chuť!

A nezadav se tou svoji dobrotou!

Podporučík oficiálně končí naši misi a odvádí mě směrem k brněnským kasárnám. Já jsem vlastně rád, ale praporčík protestuje, načež je uzemněn slovy, že jeho nepřiměřené jednání bude uvedeno v hlášení.

Jenže ten hajzl má už dneska v rukou všechny trumfy: „Vy,“ sykne směrem k podporučíkovi, „vy jste nám bránil aktivně postupovat proti kontrarevolučním živlům!“

„Jaké nám,“ vybuchnou i moje emoce. „Jaké nám, mě si vůbec neber do huby, ty idiote!“

„I tebe si budu pamatovat! Pražáku. Cajzle!“ zavrčí on a jistě si již v duchu stylizuje hlášení, které sepíše sám a které půjde do rukou těch jeho, těch nových.

„Nech ho být, synku,“ povzdechne si podporučík a při tom se dívá někam na střechy brněnských činžáků a možná ještě výš, do oblak, protože si uvědomuje, protože ví, že on do této kategorie bezskrupulentních a nemorálních mladých dravců již dávno nepatří. Je smířen s tím, že jeho svět také skončil a že teď ho budou ovládat pouze karieristické kurvy.

Jak dlouho?

V trapném mlčení jsme došli až k bráně kasáren.

„Chceš dovnitř, nebo se ještě někde soukromě projdeš?“ ptá se mě otcovsky podporučík, aniž by se snažil odhadnout mou současnou duševní situaci.

Soukromě se projít?

Dnes, 21. srpna?

V uniformě, se zbrání, s ostrými náboji? Promiň, strejdo, ale raději ne.

Projdu bránou, do cizích kasáren, mezi cizí lidi, mezi neznámé lampasáky, takže i služba u brány usoudí, že bude lépe, když mě zašijí do provizorní místnosti pro návštěvy.

A tak tam sedím u oprýskaného stolku, ruce na desce, oči upřené do minulých hodin. Jako u výslechu.

A kdo mě vyslýchá?

Mé svědomí.

„Jak ses mohl k něčemu takovému vůbec propůjčit?“

„Dostal jsem to rozkazem.“

„Rozkaz proti lidskosti jsi povinen odmítnout!“

„Možná v jiném státě a v jiné době.“

Ale to není omluva, zločiny proti lidskosti jsou nepromlčitelné, a ty ses stal dobrovolně vykonavatelem zla.“

„A jak jsem tomu měl čelit?“

„Naprostým odmítnutím jít do akce.“

„To nešlo.“

„Proč?“

„Oni by mě předali prokurátorovi.“

„No a co?“

„Co, no a co? Minimálně rok Sabinova, betonové samopaly, absolutní buzerace.“

„No a co? Ta daň za svobodu a demokracii ti připadá velká?“

„Hodně velká.“

„Proč?“

„Já už chci konečně domů, pochop to ty moje blbý svědomí, já chci domů, domů...“

„Ty přízemní červíčku...“

A pak už nic.

Možná jsem chvíli spal, možná byl mimo, každopádně mě do reálu probudil až příchod Ivana a Laca.

Mých kamarádů se zlomenými kordy.

Ani oni nechtěli moc mluvit, i když v kritických okamžicích byl každý jinde. Jejich stručná sdělení jdou již mimo mne. Již toho asi víc neunesu. Další mrtví, tentokrát u Měnické brány, střelba na Zelném trhu, hořící auto Bezpečnosti u univerzitní knihovny, malá občanská válka.

Češi proti Čechům.

Moravané proti Moravanům.

My proti nám.

A to jsme tenkrát ještě neznali události z Prahy, kde už v poledne se na Václaváku shromáždilo 50- 100 000 lidí, kteří zazpívali hymnu a složili slavnost-

ní přísahu Věrní zůstaneme. Poté proti nim zasáhla policie, které se podařilo vyklidit celé náměstí. Ostré potyčky se přesunuly do přilehlých i vzdálenějších ulic a čtvrtí, do Karlína, Vysočan a Vinohrad. K večeru se bojovalo především ve Starém a Novém Městě a v dolní části Vinohrad.

U Aerolinií Kotva byla zapálena přes celou ulici souvislá barikáda. Demonstranti se počali seskupovat na Švermově mostě i na náměstí Republiky, kde byl na ně vystřelován slzný plyn. Tylovo náměstí včetně přilehlých ulic bylo plně v moci demonstrantů, kteří tam měli dokonce vlastní pořádkovou službu, která řídila nejen dopravu, ale i stavbu barikád, jež byly vytvořeny z pěti vozů vykolejených tramvají.

Proto jsou zasahující policejní jednotky posílány 88 tanky 17. tankového pluku, který jakž takž zajistí relativní klid.

A do toho všeho bezohledné bití všech okolo nacházejících se občanů, zatýkáni, šikana.

A samozřejmě střelba.

I v Praze jsou tři mrtví, dvacet těžce a stovky lehce zraněných...

Není třeba Rusáka, když už máme Husáka!

A Sašu.

22. srpna schválil parlament tzv. pendrekový zákon, kde jsou tyto bratrovražedné akce absolutně legalizovány.

A kdo tento ústavní pamflet podepsal?

Kdo jiný než muži Jara: Alexandr Dubček, Ludvík Svoboda, Oldřich Černík.

Až tak se dá reformovat komunismus.

Ale to teď my, zneužití nástroje moci, zatím nevíme. Stydíme se podívat jeden druhému do očí a jenom čekáme na náš náměstský autobus, který by nás z tohoto pekla odvezl.

Když se to nakonec stane, cesta zpátky je tichá, někdo vzlyká a někomu by se chtělo i zvracet.

Třeba mně.

Kluci na dřevěném baráku se mě ptají, jaké to bylo, já však neodpovídám, beru si deky i polštář a jdu do vedlejší prázdné místnosti, kde se natáhnu na holý slamník a začnu bulet.

Poprvé na vojně brečím, ne, řvu jako dorota, protože už toho mám všeho dost. Chci už konečně domů. Chci spát na svém gauči, mít zpátky všechny kamarády a kamarádky. Jít si na pivo s kým chci, kdy chci a kam chci. Toužím si nabalit konečně už vážně nějakou krásnou holku, s kterou bych to dotáhl až do konce.

Slzy jako hrachy mi tečou po tváři a já jako malé dítě vzlykám nejen nad sebou, ale i nad tímto národem a nakonec nad celým tím naším zkurveným světem, který dokáže strpět taková bezpráví.

Vidím před sebou tu chudinku mrtvou holku, jejíž udivené oči jako by se ptaly: Proč, proč, proč?

A pak jsem usnul.

Byla to noc beze snů, beznadějně prázdná jako to všechno, co nám před rokem naši bratři přivezli.

19. kapitola

Tak nás konečně pustili.

Ještě více než měsíc jsme vegetovali životem živých - neživých. Životem nepotřebných odpadků, o které nikdo nestojí a kterým se pro jistotu každý vyhýbá.

A my nevěděli, kdy toto vše skončí. Kdy půjdeme domů.

Zítra, za týden, za měsíc, nebo nikdy.

Morálka se dostává na úroveň k doživotí odsouzených kriminálních a ponorková nemoc se začíná také zvolna projevovat. Proto mnohokrát ani nesedáme v Hartvíkovicích u společného stolu, ale každý vyhledává jiné obličej, jiné povahy, jiná témata i tak stále se opakujících keců.

Žijeme v nějaké nepochopitelné podmínce, kdy ani nevíme za co a hlavně na jak dlouho.

Vše se však změnilo pondělním rozkazem, kdy nám bylo stroze oznámeno, že můžeme v úterý 30. září opustit tuto posádku.

My.

Poslední svědomí roku 1968.

Poslední svědci chování zdejšího velitelstva.

Na tu poslední noc na vojně nezapomenu. Já spal a nespál.

Na jednu stranu se vzpomínky nořily hluboko a daleko, já postupně probíral den po dnu a týden po týdnu mé působení v téhle posádce, a na druhé straně rozjitřená fantazie mi vykreslovala něco neuvěřitelného a po tolika měsících nepochopitelného, že když opustím zdejší bránu, budu zase normálním člověkem. Občanem, který se nemusí hlásit v tolik a tolik hodin tam a tam a který není povinen jako idiot zdravit každého blbce v zelené uniformě. A ten blbec už na vás nebude mít žádné právo.

Nebude moci zavolat pořádkovou hlídku.

Ani vás legitimovat.

Ani na vás bezdůvodně řvát.

A vy každého takového bařtipána můžete poslat bez následků do prdele.

Ještě této noci je to nepochopitelné, ale zítra...

Ležím na posteli a nespím.

Výjimečně nespím, neboť vzývám ranní svítání.

Zrovna tak, jako jsem na něj s obavami čekal v Uherském Hradišti a později i tady.

Jenže tenkrát jsem oddaloval další buzeraci, další ponižování, další ztracený den.

Dnes čekám na nový život.

Na vyvrcholení toho celého khaki maratónu, který jsem musel i proti své vůli absolvovat.

Na definitivní a vítězný gong, jenž ukončí můj zápas se zeleným grizzlym.

Na konec.

Na všechno.

Ale nejvíc čekám na tu neznámou holku, která teď pro mě v Praze dorůstá a která bude jenom moje a já jenom její. (Sorry, pane Smiřický!)

Samozřejmě, že dnes jsme na nohou již před budíčkem. Snad i proto, že Laco se oblékl do civilu už v půl páté, a teď se hrabe ve skřínce, štrachá v nočním stolku a němůže sa dorátat' toho i onoho.

Čert tě vem, Laco! Ted' už ti tu vojnu kvůli nějakým trenýrkám neprodlouží.

„Len aby,“ vyčítavě se náš maďarský kamarád dívá na kupící se hromady ostatních, kde by se nějaké ty roztrhané trenýrky přece jenom vyskytnout mohly.

„Co koukáš?“ povídá Ivan. „Tohle je všechno opravdu moje, ale jestli chceš, můžeš se přesvědčit. Ty tvoje trence přece musíš bezpečně poznat.“

„A to ako?“

„No měly vždycky vzadu hnědý.“

Smích, všichni se řehtáme, i ten Laco, který si pouze neodpustí dodat něco jako bal fas, což zde raději, milý čtenáři, překládat nebudu.

Začíná krásný podzimní den a my máme báječnou náladu. Jdu se umýt a se vznešeným pocitem se oblékám do svého civilu. Není na něm ani jedna, jediná zelená nitka. To jsem si vymínil. Je pouze můj a voní romantickým očekáváním.

A pak to jde ráz na ráz.

Svléknu z postele prostěradlo, z polštáře i z chlupatých dek povlečení, to vše rozprostřu na podlahu a do toho bez ladu a skladu naházím kompletní obsah skříňky i stolku. Však ono se to už u staršiny nějak přebere.

No a s těmito ranci se vydáváme na své bývalé domovské roty. Zabarikádujeme sice část chodby, zamezíme rychlejšímu pohybu nejmladších vojáků a znemožníme dokončení ran-ních rajónů, ale dnes nám to nikdo nevyčítá.

A kdo by si to také dovolil?

Sedíme na tom našem vojenském majetečku, mladí vojáci (teď již vlastně mazáci) se s námi snaží nenuceně bavit, a ti nejmladší, ti pouze tiše vzdychají.

Ale závidí nám všichni.

Všichni do jednoho si určitě ve skrytu duše přejí, aby už co nejdříve, za rok či za dva, byli též v naší situaci.

Jen si to, chlapci, ještě užijte. Protože vy tu už každopádně tak dlouho trčet nebudete.

Více než dva roky. 26 měsíců. 792 dnů. 19 008 hodin.

Konečně přichází výkonný praporčík rotný Kupička, aby nás společně se staršinou po jednom volali do skladu, kde podle dlouhého, předlouhého seznamu odhazujeme vše, a to od kapesníku až po vycházkové šaty. Mně samozřejmě chybí kalhoty od zimních vložek, takže vysolím proti jakémusi potvrzení 160 Kčs, což mě sice mrzí, ale pořád je to lepší, než čekat na nějakou složenku a potom si ještě několik měsíců s mou milovanou posádkou dopisovat.

Ještě podpis - a jsem zbaven veškeré vojenské majetkové tíže.

Teď již zbývá poslední oficialita. Na štábu převzít náš více než dva roky starý povolávací rozkaz, jenž nám bude sloužit nejen jako zpáteční jízdenka, nýbrž i jako protidoklad k vrácení starého dobrého občanského průkazu.

Já se již před několika týdny rozhodl, že se tu nebudu absolutně s nikým loučit. Jak jsem sem byl vržen, tak i odtud odejdu.

Jako neznámý vojín.

Vždyť hlavně těm se staví pomníky.

Proto se ani nesnažím ještě zaskočit na hangár a tam si potřást rukou s těmi, co mě tak sra-li. I když někteří z nich by si to nakonec zasloužili.

Jako major Veverka.

Promiňte, konstatuji až dnes, ale tenkrát mi vidina civilní polární záře zastínila vše, co je zelené, vojenské, a tudíž svobodu potlačující.

Promiňte, majore, ale já si vás začal vážit až mnohem, mnohem později. Až když jsem sám na vlastní kůži poznal, co je to žít rodinu, a tudíž proplouvat celým tím věčně rozbou-řeným ideologicky nabitým oceánem.

Takže až teď - díky!

I za to málo.

Jenže co jsou platná všechna předsevzetí, když ve chvíli, kdy se v již nenapadnutelném civilu přesouvám před štáb, vykročí proti mně nadporučík Brejla.

„Tak co, chlapče, jak se těšíš domů?“ usmívá se jako měsíček nad kompostem.

„Těším,“ odpovím upřímně. „Tak jako každý.“

A Brejla hraje na moje city dál: „Teď už to víš, poznals, co je vojna, a proto se nediv, že jsem se někdy choval tak, jak jsem se choval.“

Co to je?

Alibi, nebo nějaká vnitřní zpověď?

A záleží dnes na tom?

Dnes?

Proto také lžu.

On to chce asi slyšet.

„Pane nadporučíku, nedělejte si žádný výčitky, nebejt vás, bylo by to daleko horší.“ Párkrát naprázdno polknu a pak to vypustím: „Vždyť vy jste mi mnohokrát připomínal mého táta.“

Chtěl to slyšet.

A já mu to řekl.

„Co?“ nejprve Brejla nevěří mým slovům, pak si to zvolna nechá projít svým zeleným moz-
kem, a když mu to konečně dojde, otcovsky mě obejmě: „To mi tu ještě nikdo neřekl. A při-
tom já se tak snažím. Tak se snažím.“

A pak se ode mne odtrhne, snad abych neviděl vlhkost jeho očí a ještě dodá: „Hodně štěstí, chlapče.“

Proč jsem to udělal?

Snad proto, že to chtěl po těch letech jednou slyšet. Po těch letech, kdy mu vždy předhodi-
li pod ruku hordu nevyvinutých pubertáků, aby on z nich udělal chlapy. A to pod dozorem
daleko větším, než byl ten nad námi.

Ale mám ho snad za to litovat?

Udělal chlapa za mne?

To sám teď nevím.

Ale já opravdu musel říct, co chtěl slyšet.

Teď je nás již před štábem víc, vlastně všichni. Čekáme jenom na předvolání k majoru
Vrabčovi, který si dává dnes hodně na čas. Ale i na mne konečně dojde řada.

„Tady je váš povolávací rozkaz,“ bezbarvě pronáší major, já závěrem něco podepíši, a již
nejsem jejich.

Svoboda!

Svoboda?

„Ještě vás musím upozornit, vojíne v záloze,“ mele dále major, „že dalších čtyřadvacet
hodin spadáte stále pod vojenskou jurisdikci, a proto jakýkoliv přestupek, který byste v té
době spáchal, bude řešit vojenský prokurátor.“

„Chápu,“ beru si povolávací rozkaz, a když vidím v jeho očích ještě cosi nedořečeného,
zeptám se: „Ještě něco?“

Major na mne ještě chvíli zírá, snad by chtěl i to něco říci, snad se i k něčemu doznat, ale
nakonec jen na půl úst dodá: „Závidím vám.“

„Co?“

Jen jeho trpký úsměv mě doprovodí do dveří, neboť ví, že já nemám ani ponětí o přísných
a tvrdých prověrkách druhého stupně, které dnes v armádě probíhají.

Co s tebou bude, majore?

Stálo ti to všechno za to?

Ale to jsme již venku, na hřejícím slunku, čekám na své kamarády, a pak dolů, k bráně.
K té závoře, jež nás tak dlouho dělila od normálního života. A potom jenom pár kroků – a
jsme venku!

To se snad nedá ani popsat.

Teď by i Armstrong musel znovu potvrdit, že ten malý krůček, ten obyčejný metr, kdy
jsme překonali oficiálně určenou hranici vojenského prostoru, znamenal obrovský skok.
Skok plavmo do skutečného světa, katapultáž až někam tam, kde končily naše poslední
vzpomínky na zlatou dobu šedesátých let.

A že my v nich budeme pokračovat.

Přesně tak, jak jsme si tenkrát slibovali na nočním Václavském náměstí.

My tu jízdu neony osvětlenou Prahou teď konečně dotáhneme do konce.

Ale do jakého?

Ještě zamáváme zachmuřilým vojákům ve službě, pár Moraváků se s námi rozloučí, a zbytek, Pražáci plus Laco se vydávají do Hartvíkovic. Rychlík na Prahu nám jede až v šest večer a Lacovi na Bratislavu o půl hodiny později.

Takže co?

Poslední spanilá jízda.

Poslední letový den zbytku společnosti AIR- INDIA.

Rozloučení s jediným místem, které nám přirostlo k srdci.

Závěr této hrdinské epeje.

Konečná klapka za více než dva roky trvajícím filmem, jenž se bude v tomto případě asi nazývat velmi stroze: 1968. Rok zlatý, až d'ábelsky zlatý, a proto nakonec prokletý.

1968- obyčejný shluk čtyř číslic, brzy všední datum pro porevoluční historické spisy, kde se dočtete, že tenkrát ti a ti chtěli to a to, ale nepodařilo se, neboť okolnosti byly takové a takové.

Lituji vás, naše ještě nezrozená dítě, protože i když se tato fakta příkladně nabiflujete, ještě to neznamena, že jste pochopily tuto prazvláštní epochu.

Že jste pochopily nás.

Naše naděje a naši pozdější bolest. Naše jediné možné světlo na konci dlouhého tunelu, byť již dopředu zasypaného.

Tento čas pro vás bude pouze pár stránkami v učebnicích dějepisu, kde se snad budete divit, proč došlo k tomu, k čemu nakonec došlo. A ti vzpurnější nám budou vyčítat, proč k tomu došlo.

Tak jako my vyčítali našim otcům, proč dopustili únor 1948.

Má to vůbec cenu?

To vyčítání.

Nikdy nikdo za nic nemohl, a přece se to stalo.

Je to Osud?

Konec úvahy!

Konec autorské úvahy. Vraťme proto slovo našemu vypravěči, našemu Neznámému vojínovi.

Cesta do Hartvíkovic je veselá, snad nejveselejší ze všech těch dosavadních. Musíme jít samozřejmě po silnici, protože coby civilové už přes přistávací dráhy nesmíme. Ale o tosladší se jeví konečný cíl tohoto slavnostního putování.

Je po obědě a než i my něco sníme, začne se kulturák postupně zaplňovat.

Tak jako v každém posledním dějství správné divadelní hry.

Do Hartvíkovic se postupně začínají sjíždět nejprve všichni študáci z Třebíče a poté i ostatní tam zaměstnaní. A samozřejmě jsou tu už i místní. Dělníci a jezeďáci jdou na svou pravidelnou stopičku, mládež se připravuje na další večerní dobrodružství a holky...

Je jich tu najednou plno. Všechny.

Kdo to zinscenoval?

Že by znovu Osud?

Sedíme u našeho stolu na terase, stále plného vším možným, a já si připadám jako na nějaké audienci. Chlapi chodí k nám, my k nim, je to všechno pomíchané, mladá paní Dvořáková nám podstrkuje bez ohledu na účet, je toho zkrátka dost. Na tuto dobu opravdu dost.

I já toho mám poměrně dost.

Chci si aspoň na chvíli odpočinout, a proto vstanu a jdu do nejbližšího rohu terasy. Tam se opřu o zábradlí a naposled sleduji to, co jsem měl již nejméně stokrát před očima.

Tu tolikrát procházenou silnici k letišti, i cestu dolů, do vsi, která pokračuje ještě dál, až ke skále Wilsonově. A to všechno mě úplně neorganizovaně, spíše na přeskáčku vrací ke vzpomínkám, jež se na tyto trasy váží. Je to chaotické, mihotavé a překrývající se, zrovna jako třepotající se listy stromů, které všetečný vítr na návsi donutil hrát obvyklou podzimní pantomimu.

Všechno se točí a převaluje, odstředuje a znovu sráží, jako by se ta pro nás nepředstavitelně dlouhá doba dvou let slila do pár okamžiků, kde se mnohokrát střetáváme sami ze sebou, kdy brněnští Šakali pochodují společně s dechovkou, která se zrovna vrací z pohřbu dědy Dvořáka. Já potkávám sám sebe, jak z jedné strany jdu šťastně obloužený z Benátské noci, abych vzápětí politoval trosku, která spílá tomu měsíčku na nebi hlubokém. A je tu i Míča, jenž zcela zničen vleče pytel zrní a cestou radí všem děvčatům, aby si mne odtáhla až tam někam, až k Wilsonově skále. A do toho všeho sníh a mráz, jenž nám má co nejvíce znesnadnit dobytí Jižního pólu. A zatímco na jedné straně silnice zuří pravá polární vichřice, na té druhé již vybíhají slivovíci povzbuzení chlapi s dvoumetrovými pomlázkami. A mezi ně vjíždí jeden blázen v gaziku, jenž si dnes hraje na spasitele národa, na hrdinného agenta, který se právě teď prostřílel nepřátelskou frontou.

Čas se zbláznil, čas se rozvířil do nesmyslné spirály, kdy konec i začátek jsou sobě blíže než současná přítomnost následujícím minutám. Snad v tomto rohu terasy tiká jiný chronometr, jenž řadí sled událostí nikoli poslušně, nýbrž dle své škodolibosti. Proto mi také v posledních okamžicích stále se točící hlava nabídne zamlžený pohled, který mi skrze to všechno časové vibrování a prolínání znovu naposledy ukáže celou naši slavnou leteckou společnost AIR- INDIA, jak ještě skromně sedí u zábradlí a hladově hltá všechna ta děvčata, jež se teď zrovna předvádějí na návsi. Jsme ještě plni plánů a ideálů, Míča funí, a pak přijde „ekšn“, rychlý přesun na rotu, vykradení armý a pak...

Pak přijde ten velkéj vejbuch.

Byla to vůbec pravda?

Dnes?

Kdy už jdeme konečně domů?

Je to všechno pryč, zbylo jenom to loučení. S dědky jsme si již připili, a co děvčata?

Ten neopakovatelný ročník, ještě nikde nezrozený.

I ona jsou tu všechna. Tak, jak se sluší na správný happy end.

Není problém se s nimi rozloučit také.

Se všemi.

Ahoj, ahoj, ahoj!

Pouze když se loučím s Klárkou, musím se nahlas rozesmát.

„Co blbneš?“ rozhlíží se ona kolem sebe a aby zakryla své rozpaky, rychle se vzdálí.

Klárko, oni to nevědí, ale náš pokus o jakousi lásku je teď pro mě tím největším vtípem. Snad to někdy i publicisticky prodám.

A pak je tu Alenka. Padne mi kolem krku a po pár slovech začne plakat: „Lád'a, Lád'a, zpočátku jsme si stále psali, ale teď, teď, čtrnáct dnů se mi vůbec neozval.“

„A co já s tím?“

„Až ho v tý Praze potkáš, připomeň mu to!“

Alenko, myslím si v duchu, Lád'a je z Dejvic a já ze Strašnic. Numerická kombinace, že bychom se střetli, se rovná nejvyšší výhře ve Sportce. A jak já znám Lád'u, ten se tak rychle znovu zamiluje, že...

„Samozřejmě, Alenko,“ pokouším se to vyřešit. „Třeba je nepořádek na poště. Vždyť to dneska znáš. A až Lád'u potkám, tak určitě...“

„Děkuji, děkuji,“ prolévá Alenka dál své slzy, a já se cítím jako ten falešný prorok, slibovatel lepších zítřků.

Ale ona to chtěla slyšet.

A pak už zbývá jenom Ivana.

I ona tu dneska je. Sedí u vzdálenějšího stolu, samozřejmě že ne sama. Má společnost, pravděpodobně nějakého vojáka z praporu.

My jsme se celou tu dobu vzájemnému střetnutí vyhýbali. Ale dnes...

Dnes.

Když už jsem v tom loučení, nemohu vynechat ani ji. Obzvláště ji.

Vrhám prosebné pohledy k jejímu stolu a jsem vyslyšen. Ona se nejprve dovolí svého nového partnera, a pak jde ke mně. Nejraději bych ji vzal za obě ruce, ale neudělám to.

„Promiň,“ pouze zašeptám.

„Co promiň?“

„Že jsem byl srab.“

„Ale tys nebyl,“ vezme mi pravou ruku do svých.

„Jak nebyl?“

„Zachránils mi přece život.“

„Zachránil,“ začnu se smát. „Zachránil, v hloubce jeden a půl metru.“

„To já nevěděla.“

„V té chvíli ani já, to je ten paradox.“

„A co bylo tedy v našem vztahu ještě paradoxem?“ dívá se mi Ivana upřeně do očí.

„Já ani nevím,“ couvám z této debaty.

„Ale já ano,“ objasňuje Ivana. „Snad víš, žes nebyl první?“

„Ano, to jsem poznal. Ale ani tys nebyla první.“

„Já vím, ale byls první blázen, kterého jsem milovala a který mi dal určitou sebedůvěru, že nemusím být jenom taková obyčejná, šedivá holka - Stín, Shadow.“

„Tys věděla, že jsme ti tak zezačátku říkali?“

„Samozřejmě, tady se ví všechno.“

„Co ti teď mám na rozloučenou vůbec říct?“

„Vůbec nic,“ políbí mě Ivana něžně na rty, byť ohnivě žárlivé oči jejího nového druha s tím nesouhlasí. „Neříkej už vůbec nic,“ přiloží mi ještě svůj ukazováček na rty, „protože ty stejně pořád jenom lžeš. Ale krásně,“ zahrají jí tajné ohníčky v očích a „ahoj,“ upřímně mě obejmě, což bylo to nejkrásnější rozloučení s touto vesnicí.

Ale ne konečné.

Protože se tu objevil i Venca.

Vršovický bouřlivák.

Nevím, jak se sem zatoulal, hroby zalévat nešel a o našem odchodu asi také nic nevěděl, protože jeho, ženáče, samozřejmě propustili již v první vlně.

Snad vrozená intuice. Telepatický příjem stejně naladěných mozkových vln.

Každopádně teď stojí nerozhodně pod terasou a jeho oči prosí.

Bože, jak prosí.

„No tak pod!“ řveme na něj a aby to nevypadalo jako nějaký soucit, hulákáme dál, že tu stejně na něj čekáme a že jsme věděli, že jednou dorazí.

Venca si oddychne, je stále náš, proto jako kamzík vyběhne po schodech nahoru, opět sedí mezi námi, jako tenkrát u Fleků, jako předtím ve Vršovicích.

Jeho krevní skupina se nezapře. V ničem.

Smích, sranda - bože, jak nádherný je tenhle den.

„O peníze se nestarej,“ ťuká si s ním Pítr kdoví kolikátým panákem hořké. „My brali na závěr záložáckej žold, takže je to v pohodě.“

„Ale já prachy mám,“ prozrazuje s tajuplným výrazem Václav. „A víc, než byste si mysleli.“

„A to ti je ta tvoje Blažena nechá?“ nevěří Ivan.

„Nechá, nenechá, já si pro sebe za melouchy vždycky něco zašiju.“

„A máš to aspoň na knížce?“ ptá se úplně vážně Miloš.
 „No na knížce zrovna ne,“ protahuje napětí Venca, „ale na prdeli určitě.“
 „Na prdeli? Tam můžeš mít akorát tak hovno,“ empiricky zhodnotí situaci Ruda.
 „Jo hovno. Jo hovno? A co je tohle,“ sáhne Venca do zadní kapsy trenýrek a rozhodí po stole svazek stokorun.
 „Hele, vem si to, než to tu zapomeneš,“ začnu tak trochu radit, „a co bys koupil potom Blaženě k vánocům?“
 „To sou moje prachy,“ vezme mě kolem ramen a pak přijde něco jako zpověď.
 Jako do vrby.
 A opět do mě.
 Kolik těch zpackaných osudů musím ještě zvládnout?
 Že prý doma musí všechno odevzdat do desetníku, ne Blaženě, ale tchánovi. A ten pak hospodaří. Co na jídlo, co na barák, co na záhumenek.
 „A von nechodí do hopody?“ ptám se.
 „Ne, on chodí do kostela!“
 „Tak to je pak těžký, Václave. Má prostě jiný hodnoty než my. Ale tos musel vědět.“
 „Ale na to já kašlu!“ bouchá již podnapile pěstí do stolu. „Já chci taky žít!“
 „Kdo si počká, ten se dočká,“ pronesl kdosi z davu a byl to pravděpodobně někdo z místních.
 Asi věděl, o co jde.
 „Ale já už nemůžu,“ pomalu nám tady ten pražskej výtržník brečí. „Já na to seru, já jedu s vámi do Prahy, domů!“
 „Ale doma seš teď tady.“
 „Hovno! Doma jsem ve Vršovicích! A vždycky budu!“ A pak se už jenom blaženě usmívá a vidí se někde tam, kam za dvě hodiny směřujeme i my.
 Za dvě hodiny.
 A tu cestu do Náměště si chceme vychutnat.
 Poslední rozloučení, slzy v očích naší oblíbené šenkýřky, chlapi hulákají a děvčata mávají.
 A Venca jde s námi.
 „Neblbni,“ říkám mu.
 „Jen pod!“ provokuje Pítr.
 A tak šel.
 Všichni jsme šli.
 Ještě naposled se ohlédneme po té naší restauraci, ještě i my zamáváme, a když se po chvíli chůze obrátím, vidím již jen pár posledních domků, a potom jsme tu pouze my a silnice, po které kráčíme k Náměšti. Všude panuje posvátné ticho, jemuž se teď podřizujeme i my. Každý je chvíli sám se sebou, každý se v duchu loučí s tímto krásným koutem moravské země, jež nám byla přes dva roky nechtěným domovem.
 Otočím se ještě jednou, naposledy, ale Hartvíkovice již vidět nejsou. Jako by ani nebyly, jako by snad ani neexistovaly. Jako bych si je snad jenom v těch těžkých chvílích odloučení vysnil a vybásnil.
 Stále je ticho, dokonce i Venca přemýšlí, pouze podvečerní větřík nám fouká do radostně naladěných tváří, a já pojednou slyším v jeho šumění odněkud z dálky přicházející hlas dědy Dvořáka: „Tož, chlapi, opatrujte sa!“
 Čím blíže nádraží, tím méně melancholie a znovu probuzené nadšení se začíná naplno ozyvat. Proto se v nejbližší samoobsluze ještě zásobíme několika láhvemi levných kořalek, stále zádušnější Venca si zakoupí lístek a pak náš vlak přijíždí.
 „Ahoj, Laco,“ upřímně se loučím se svým nejlepším kamarádem z družstva řidičů.
 „Ahoj,“ odpoví on po česku a samozřejmě hned ze sebe vychrlí, abych co nejdříve přijel do Bajče, že sa podrežú kačice, aj sviňa a budem jest' a piť pokaď nezhebneme.

Promiň, Laco.

Ten slib jsem již nikdy nedodržel, dokonce tě již nikdy neviděl, a jestli se tato kniha dostane do tvých rukou, věz, že pokud jsem tu z tebe udělal trochu intelektuálně pomalejšího jedince, bylo to pouze v zájmu barvitosti děje.

Promiň!

Byls vynikající kluk!

Ale to je tu již náš rychlík na Prahu. Spojení ze stanice Šmítec do přístavu Naděje.

Teď už řveme jako pomínutí, hrneme se dovnitř, obsazujeme celé kupé a orgasmus radosti může vypuknout naplno.

Může...

Kdyby...

Venca, byť má již koupený lístek, nerozhodně vstává, ale vstává, nedbá provokativních keců obou Petrů, a také se s námi loučí.

„Já nemůžu, kluci, promiňte, já nemůžu.“

„Ale proč, vole?“ (Pítr).

„Mám tu ženu, mám tu dítě, a to ostatní si musím už zařídit sám. Ahoj!“ symbolicky zamáčkne slzu a na poslední chvíli vystoupí. „A pozdravujte, co pozdravujte, rozbijte i za mě ty můj Vršovice.“

„Co blbneš?“ řvou na něj ještě kluci z rozjíždějícího se rychlíku.

„Možná blbnu, ale nejsem zbabělec,“ bychom asi slyšeli, kdyby jeho slova nezanikla ve svistu narůstající rychlosti.

Nejsem zbabělec!

Ty ne, Václave.

Zbytek cesty proběhl podle plánu. Jinak ani proběhnout nemohl. Již od Žižkova řveme jako nějací fotbaloví fanoušci, a když vlak zastaví na Hlavním nádraží, vrháme se jako pravověrní muslimové k zemi a imaginárně líbáme betonovou plochu poplivaného nástupiště.

Svoboda!

Svoboda.

Svoboda?

20. kapitola

*Hej, páni konšelé,
vyslyšte mé nevinné přání!
Hej, páni konšelé,
já bych chtěl na zemi ráj!
Možná že mám přání omšelé,
svět je však zlej,
a proto: hej, páni konšelé,
já bych rád měl ráj.
Navěky ráj!*

A tak jsme žili, jak si dříve v těch našich vojenských snech předsevzali. Hospody, flámy, v sobotu a v neděli jít někam tancovat, sbalit tam holku, dát si s ní v týdnu rande, abyste zjistili, že to stále není ona. Ona s velkým O. A znovu noční podniky, nahodilé známosti, hledání. Čeho?

Štěstí? Lásky?

Sám jsem zprvu nevěděl.

Prvopočáteční peníze od rodičů, natož bídné zálohy od našich zaměstnavatelů na to vše samozřejmě nestačily, a tak jsem si přivydělával, jak to šlo. Občas mě Bohouš, coby instalatér, vzal s sebou na nějaký ten melouch a jindy se sehnaly přes jiné pochybné existence bony, jež

jsem okamžitě s patřičným ziskem zpeněžil. A nejen bony. I dolary a marky. Bylo to sice s určitým rizikem, ale rozhodně mě nebolely ruce tak, jako když mě pro pár stovek honil Bohouš na svých kšeftech.

A rozjíždíme se znovu: Valdek, Astra, Alfa, Tatrán, Srdíčko, Cariotka a proč si nepřiznat, že jsme kolikrát skončili i v 5P či v Narcisu neboli u Šmelhauzů. (Při této příležitosti bych rád věnoval tichou vzpomínku paní hraběnce!)

Po několika týdnech neustálého

jásání mi však z těch všech nočních podniků bylo kolikrát i blivno. Zvláště když se potácíte v půl druhé ráno po Václavském náměstí a za čtyři hodiny vás čeká normální pracovní šichta. V ústech pachut' vína, mozek naprosto vygumovaný a duše bolestně pláče. A navíc noční jedenáctka stále nepřijíždí. Bloumám po chodníku, vyhýbám se pohledům neúspěšných prostitutek, slídících homosexuálů i stejných zkrachovanců, jako jsem teď já. A telefonní budka je tak blízko, tak blizoučko. Jenom do ní vstoupit, položit těžkou hlavu na chladnou kostku automatu, chvíle přemýšlení, ne, to Irenino číslo si stále pamatuji...

A proč to všechno nepřervat, proč se znovu nevrátit do naivních dnů ztraceného mládí?

Proč ne?

Vystrachám v peněžence pětadvacetník a to magické číslo vytáčím.

Teď. V půl druhé ráno.

Tů, tů, tů...

Irenko, prosím tě, moc tě prosím, zvedni to, zvedni to zpropadené sluchátko a řekni mi, žes nezapomněla, že mě máš stále ráda, aspoň ty, aspoň někdo...

Tů, tů, tů...

Konečně to v telefonu cvakne a unavený ženský hlas pronese to typické: „Haló!“

Ne, není to Irena, snad její máma, kdo také jiný.

„Promiňte,“ snažím se srozumitelně artikulovat. „Omlouvám se za tak pozdní hovor, ale je doma Irena?“

Chvilí ticha, pak něco jako zašeptání: „Irena?“ Pak zase odmlka a teď tichý tlumený smích: „Irena? Irena? Irena?“ Ten potlačovaný a ironický smích nejprve přejde do hysterického záchvatu, aby vzápětí skončil táhlým zavytím bolestného pláče: „Irena? Irena...“

Klap!

Víc dodnes nevím. Nevím, co se přihodilo. K jakému došlo dramatu. Co se vůbec s Irenou stalo. Za tu dobu. Za ten mizerný čas nám někým nemilosrdně přisouzený. Doufám, že nic tragického, že se jenom nechala unášet svým osudem, mámvým voláním, jemuž oprávněně podlehly statisíce mladých lidí.

Snad ještě někde šťastně žije. Tam. Venku!
Věřím, že má před sebou alespoň dlouhou a šťastnou budoucnost.
Já tehdy netušil, co čeká mne.
Do jakých že to dějin nedějin se každého rána probouzím.
V listopadu 1969.

Vypotácím se zmateně z budky ven, a to v nejvyšší čas. Noční sběrač flamendrů, opilců a jiných individuí právě přijíždí. Ještě otevřená tramvaj číslo 11. A je v ní veselo. Na zadní plošině i na schůdcích sedí parta mladých lidí, kluků i holek, vesele pokuřují, kolují mezi nimi načaté láhve od vína, a hlavně hrají na kytary a zpívají. Dlouhou a vtipnou písničku, jež se teď odráží od omítky rozstříleného muzea, od ještě polorozbořených domů naproti rozhlasu, aby pak svým burácejícím refrénem zalétla i do jedné boční vinohradské ulice, kde kdysi bydlela jedna krásná holka, již vichřice roku 1968 odvála bůhví kam.

**... přijde čert s rohamama
nabere Brežněva
i tenhle protektorát!**

V neděli nás čekají pro změnu čaje v Kyjích.

Proč právě
v Kyjích?

Byl to takový
ústupek Bohoušovi a
i jeho frontovému
kamarádovi Pepíkovi
Palcátovi.

Po vojně jsem se
totiž musel rozhodovat
mezi dvěma partami.
Jednou z nich byla
naše dřívější
tramská osada Stars
a druhou zbytky tak
pracně udržované
společnosti AIR-
INDIA.

A teď se rozhod-
něte.

Řešení bylo pouze jedno: obě seskupení nenásilně spojit.

Proto jsem navrhl nejprve něco jako společné nedělní dopolední schůze, které se nejprve konaly v restauraci U Slámů a později nedaleko odtud Na struze. Tam jsme se pravidelně scházeli a nezávazně plánovali, co podniknout po obědě.

Dnes to vyhrály Kyje.

Tenkrát ještě téměř vesnice, kde se v místní sokolovně konaly tradiční odpolední čaje.

Bohouš s Pepíkem byli samozřejmě vděční za levné pivo a nám to také něco říkalo. Něco, co nám zalezlo pod kůži a co tady, za pražskými humny, připomínalo ty naše Hartvíkovice. Děvčata v tesilových šatech, podnapilí místní kluci a utahanej regionální amatérský orchestr:

**Zpátky si dám,
ten film, co dobře znám,
ve kterém hrají já
vedle ní.**

No dobře, dnes odpoledne jsou na programu Kyje.

Vdechujme svobodu ve všech odstínech vůní, které nám život nabízí. Nejenom prostitutky, pasáci a povyražení horních deseti tisíc, ale i skromná zábava ušlápnutého proletariátu.

Proletáři všech zemí, spojte se!

A proto my se budeme snažit ze všech sil toto posvátné heslo, jež se hrdě skví na čelním místě Rudého práva naplnit až po okraj. I když tak trochu sobecky diskriminujeme proletáře, neb nám jde pouze o proletářky.

A pak že u nás není rovnoprávnost? Naopak. Ženy mají u nás vždy přednost.

Proto vcházíme jako vždy suverénně, obhlédneme sál, pokyneme láskám zhrzeným a usmějeme se na ty plánované, potencionální.

Byli jsme to ale jaloví frajeři. A to i po více než dvou letech vojny.

Chlapi.

Chlapi?

Nadržená smečka, která chtěla z ukradeného života utrhnout co nejvíce.

Ale tak to přece chodí...

Obsadíme celý stůl, orchestr již samozřejmě hraje, nejsou to žádné Všenory, to vůbec ne, ale zaplat' pánbůh za to.

Vždyť ta muzika není ani tak důležitá.

Body, body, body!

Zářezy na pažbě.

Šetrný a vždy shánlivý Pítr ještě ke všemu zjistí, že u vedlejšího stolu, naprosto opuštěného stolu, jsou tři otevřené a nerozlité láhve vína. Že by sousední osazenstvo muselo najednou odejít?

Třeba jim hořel barák.

Třeba neštěstí v rodině.

Třeba se jim tady nelíbilo.

Každopádně Pítr řeší jejich problém logicky. Ony tři láhve se ocitají na našem stole.

„Tož, chlapi, pítě!“ zavzpomínáme si na Moravu a všichni si bez odmlouvání zadáme.

To bylo také to poslední, co jsme v této sokolovně dokázali.

Orchestr přestal hrát, tančící páry se navracejí je svým stolům, bohužel i k tomu sousednímu.

A že to nebyli obyčejní tanečníci. Proto také nikde žádné kabelky, žádné cigarety, žádný náznak předchozího obsazení.

Vedle nás totiž seděli cikáni.

Jejich nejstarší bratr pouze letným pohledem zjistil, o co jde a už to tu bylo: kudličky, břitvičky a nám nesrozumitelný řev.

Ještě že Kyje měly v té době poměrně slušný oddíl juda. A pro nás bylo štěstím, že ti kluci tady za mírný poplatek vykonávali i pořadatelskou službu. Jakmile zaslechli hlasitě vyštěkávanou romštinu, byli okamžitě u nás, přiměřené chvaty a jsme za uspokojivého mručení cikánské enklávy vyváděni ven.

„A už sem nikdy nechod'te!“ říká sice jeden, ale druhý se spíše omlouvá, že tohle byla nutnost, protože jinak bychom skončili daleko hůř.

Lze proti tomu něco namítat?

Pravdou však zůstává, že jsme na jednu stranu zachráněni, na druhou však vyhozeni, vyhoštěni. A to do slibně se vyvíjejícího, byť pochmurného podvečera.

Vystupujeme z autobusu na konečné stanici jedenáctky, a zatímco Bohouš s Pepíkem jdou otráveně domů, my konstatujeme, že večer ještě neskončil.

A co tedy s ním?

„Tady poblíž je jedna celkem dobrá hospoda, kam by se dalo ještě zaskočit,“ vysvětlují mi oba Petrové, a tak tam jdeme.

Nejdříve po Černokostecké, jež je vzorně, byť již dva dny po slavném výročí VŘSR, stále vyzdobena československými a sovětskými prapory. Snad je to tím, že jak domovní důvěrníci, tak i prověřené čtyři OPBH tráví spokojeně víkend a pracovní doba pro ně tudíž začíná až v pondělí, takže na odstrojení času dost a dost.

Každopádně ty fangle spolehlivě vlají nad každým vchodem, demonstrativně se v listopadovém větru třepotají a provokují.

Ta jedna provokuje.

Ta rudá!

S tím blbým srpem a kladivem.

Jdu možná trochu napřed a to třepotání mě opravdu irituje, a tak se ho snažím zmírnit. Jen tak, že si na tu vlajku sáhnu. A když už ji držím, tak proč bych trochu netrhnul. A jestliže se jedna z nich skácí na chodník, proč bych to neudělal u druhé, třetí, další.

Naše trasa je poseta zneuctěnými sovětskými vlajkami. Mně to ani tak nic neříká, ale oba Petrové jsou ve svém živlu. Asi si nevšimli, že se to tady za ty více než dva roky trochu změnilo, že se tu již nikde nekonají zábavné happeningy, že se lidé na ulicích nesmějí, že z našeho rádia pozvolna zmizely všechny anglicky zpívané písničky a že zatím žádná populární zpěvačka nepolíbila našeho nového prvního, pardon, generálního tajemníka.

Asi si zatím nevšimli.

Proto se oba dva jako divé šelmy vrhli na jeden z těch stržených praporů a začali ho rvát na cáry. Na úzké proužky, jež se daly uvázat na paži levé ruky. A takto dekorováni vtrhli i do námi vybrané restaurace: „Ať žije Velká říjnová chlastací revoluce!“ zařvou sborově u vchodu a čekají zasloužený aplaus.

Chlapci, před rokem byste měli možná přiměřený úspěch, zvláště kdybyste dodali, že revoluční gardy konečně dorazily vypít tuhle hospodu. Ale dnes?

Ticho!

Chlapi hledí mlčky do svých pultů, každý dělá, že nás nevidí ani neslyší, žádný ohlas, žádné ovace.

Normalizace!

Ale tu my ještě neznáme. My odešli na vojnu v době určitého politického tání, velký třesk šel sice mimo nás, ale přesto si stále myslíme, že lidi jsou stále lidi.

Omyl!

„Nechte těch politických provokací, nebo vypadněte!“ oboří se na nás číšník, a my stále nevíme, o co mu jde.

„Já totiž nechci přijít o místo,“ dodává, což my sice chápeme, ale nerozumíme tomu.

Proč by měl přijít o místo, když my si tu jenom děláme legraci. Tak jako jsme si ji dělali dřív, třeba u Fleků, třeba u táborových ohňů, třeba kdekoliv.

Nerozumíme.

Přesto si oba Petrové poslušně sundávají své rudé pásy a teprve teď se rozhlížíme, kam si sednout.

Kam?

Nikdo se k nám nehlásí.

Každý čumí do toho svého piva a dělá, že tam nejsme.

Ale my tam jsme.

Poslední nezkažené svědomí roku 1968.

„Pojďte ke mně, chlapci,“ vyzývá nás nakonec bělovlasý dědeček, jenž sedí osamoceně u malého stolku.

„Děkujeme,“ vydechneme jednohlasně a přisedáme si k tomuto tak starodávně vypadajícímu staříkovi. Bílé husté vlasy jako sníh, zrovna tak bujný knír pod nosem, černé šaty a silně naškrobená bílá košile se stojatým límečkem.

Nepřipomíná ti někoho?

Zatím ne.

Sesedneme se tedy kolem něho, vnitřně jsme pobouřeni zbabělostí ostatních hostů, ale ještě dříve, než na toto téma zavedeme řeč, kouzelný dědeček nás předběhne: „Nedivte se, tak už mnohokrát bylo a ještě mnohokrát bude.“

„Asi ano,“ chápu se načaté konverzace, „a kolik vám je, dědo, vůbec let?“

Podívá se na mne jako na hloupě se ptající dítě, aby vše zároveň upřesnil: „Hodně, synku, hodně.“

„Takže jste zažil všechno,“ začínám být zvědavý. „Rakousko - Uhersko, první republiku, Němce i komunisty, a teď mi upřímně řekněte, kdy bylo u nás nejlíp?“

Ani tahle otázka nesmazala staříkův věčný úsměv. Pouze se na chvíli zapomenul, na pár vteřin se vrátil nazpátek, až tam někam, kde začínal jeho předlouhý život, aby nakonec zcela jednoznačně prohlásil: „No přece za Rakouska - Uherska!“

„A proč?“ ptám se zvědavě, i když v uších mi zní jedno příkázání určené pouze naší generaci: Nevěřte nikomu, komu je přes třicet! (John Lennon).

„Mně věřit můžeš,“ zadívá se na mne těma upřímnýma stařeckýma očima. (Kde jsem je naposled vlastně viděl?)

„A proč bylo nejlíp? Proč?“ naléhají oba Petrové.

Stařeček se opět blaženě zasní a poté pokračuje: „Za Rakouska - Uherska, myslím před válkou, byly hospody pořád plné lidí. Tancovalo se a zpívalo častokrát až do rána. Na zábavu měl tehdy každý. A když se v hospodách tancuje a zpívá, to znamená, že lidi mají nejen peníze, ale že jsou i šťastní.“

„Ne jako dnes,“ doplňuji ho.

„Ne, dnes ne,“ souhlasí on.

„A co bude?“ věřím mu teď v současném rozpoložení každičké slovo. A komu bych také měl tady věřit?

„Jste mladí, ale i vy se oženíte,“ věští se stálým úsměvem ten obdivuhodný stařík. „A budete chtít byty, lepší platy, umístění pro děti na školy, takže i vy se přihrbíte, i vy se pokoríte, i když zlost a nenávist ve vás bude stále.“

„A co bude dál?“

„Až ta nenávist a zlost bude největší, pak jako v pohádce zazvoní kouzelný zvoneček. Nebo budete zvonit sami, já nevím, toho se totiž já nedožiji.“

„A co bude potom?“

„Pak ti, co nezvonili, celé království rozkradou. Jako v pohádce. Ale tady je to tak normální, že by vás to ani překvapit nemělo.“

Já si bohužel vprostřed této prorocké věštby musel odskočit, a když jsem se vrátil, kouzelný dědeček tam již nebyl. Na stole po něm zůstal pouze prázdný, přeškrtaný tácek - a svazek klíčů.

„Kde je ten děda?“ ptám se číšníka, protože oba Petrové si mezitím ještě stihli u výčepu dopřát něco kořaličky.

„Myslíte pana Dvořáka?“

„On se jmenuje Dvořák?“

„Normální jméno, ne? Tak čemu se divíte?“ odcekne číšník.

„Ne, já už se tady a teď nedivím ničemu,“ a jsem znovu duchem úplně jinde, jsem na moravském pohřbu a vzpomínám si na ta slova, jež byla určena pouze mně.

„A co s těmi klíči?“ ptám se ještě více zmateně.

Jo,“ vzpomene si číšník. „On starej Dvořák vždycky tak nějak rychle zmizí, jako by se rozplynul, jako by byl duch. Ha, ha!“

To je teď pro mne hodně vtipné...

„Ale,“ zavzpomíná, „on říkal, že prý jsou pro vás. A že prý vy nejlíp budete vědět, jak je použít.“

„Já? Kdy? A jak?“ беру ten svazek do ruky a zatřesu s ním. A ony zvoní jako rolničky.
„Ale na tom není přece nic zvláštního,“ namítá navrátilivší se Pítr a já si jen tak pro sebe zvoním, a dědečkovy dějiny jako by cestovaly časem, rozměňovaly se v něm a jeho upřímným hláskem popichovaly: Co ty víš? Co ty víš?

Každopádně v tom cinkání klíčů jsem žádný revoluční čin netušil, a proto jsem je bezmyšlenkovitě zastrčil do kapsy, aby ony samy při každém kroku domů cinkaly: Co ty víš? Co ty víš?

Byl sychravý večer 9. listopadu 1969.

Život před námi, ideály stále také a dědečkovy klíče v mé kapse.

Copak si s nimi odemknu?

Copak si s nimi odemkne?

Epilog

Jak již bylo v jedné kapitole uvedeno, literatura má mimo jiné i tu zázračnou vlastnost, že může ve své kompozici překračovat celé věky, obracet lidské osudy naruby a pojmout celou jednu generaci buď jako hořkou tragedii, či nepovedenou frašku. Literatura si s námi totiž může dělat, co chce. Buď nám postaví kamenné pomníky, či nasadí na hlavu čepice s rolničkami. Ale i přes její všemohoucnost je na nás stále závislá. Na nás, obyčejných lidech, jejichž životy vstřebává, jako nenasytné zvíře požívá hromady potravy, protože právě z nich je živa, z nich skrze nás existuje a dokud bude poslední lidský jedinec obývat tuto smutnou, tvrdou, ale i čarokrásnou planetu, bude ona s ním.

I s námi si teď trochu pohraje, neboť se rázem dostáváme až do podzimu roku 2003.

Sedím v útulné hostivařské hospůdce Na pahorku, čiperná Boženka roznáší třpytivý gambribus, mezi nás, kluky nad padesát, kteří se tu každou neděli navečer scházíme. Sjíždíme se do Prahy ze svých chat či chalup a každý vypráví, jak je upracovaný, jak zase co vylepšil, jak se mu ten víkend vydařil anebo nevydařil.

Jako správní kluci se navzájem škádlíme, hecujeme se a vůbec vzpomínáme, jací jsme to dříve bývali pašáci, jak jsme zářili na vojně, jak si mohly ženské za námi nohy uběhat.

Máme důvod být tak veselí a tak pyšní?

Proč ne, vždyť jsme stále kluci.

I když od padesáti let výš a ještě výš.

Kouzelný dědeček měl pravdu. Chovali jsme se přesně tak, jak předpověděl: i my, každý z nás, potkal tu svou Velkou životní lásku. Oženili jsme se, někteří šťastně, jiní hůře. I my chtěli lepší platy, byty, umístění pro děti na školy a i my si tudíž zvykli, přihrbili se a pokořili.

A pak jsme zvonili.

Jako národ jsme si svorně dojetím poplakali a potom se demokraticky rozdělili: Zatím co jedni stále zvonili, ti druzí kradli. Těm prvním zůstaly nesplněné ideály a druhým slušný majetek. Půl na půl. Tak je to přece spravedlivé, ne?

Milý dědečku, asi byly ty klíče opravdu malé, tiché, nevýrazné, takové sametové. Chtělo to něco většího, možná řetězy...

Ale i tak zaplať pánbůh za to.

Všichni u stolu máme chaty, máme auta, byty v osobním vlastnictví a každý se chlubí, jakou že to vysokou školu studují jeho děti či vnuci a že ten a ten se přes firmu se zahraniční účastí dostal až do Anglie či do Ameriky.

Dovolené v Itálii, Řecku nebo Španělsku již nestojí ani za kus řeči, protože to je dnes úplně běžná věc. Každý má doma video, DVD, internet i kabelovou televizi se stovkou programů.

Máme toho relativně oproti roku 1968 dost.

Ale máme i ideály?

Své ztracené ideály?

V zadní místnosti sedí tiše parta Ukrajinců, počítají desetníky, aby si mohli dát ještě jedno pivo. Při tom tajně upíjejí pod stolem pančovanou vodku, zakoupenou na vietnamském tržišti. Jsou skromní, snaží se být nenápadní, protože většina z nich zde pracuje načerno. Jsou vděční i za těch pár korun, i když část určitě odevzdávají své mafii. Mafii, která se zrodila ze synů jejich Velké strany.

Nu vot, molod'ci! Nejste sice Rusové, ale i tak!

Kam se ztratila vaše hrdost? Ten třpyt komsomolských očí? Ta arogance, již jsme poznali v roce 1968?

Co si na vás teď vezmeme?

Teď?

Vedle mne sedí Standa Hodík, pětasedmdesátiletý důchodce, který celý život pracoval v TOSu. Vzpomínám na svůj třetí rok učení, kdy jsem v jeho provozech pracoval i já.

Lovím v chatrné paměti jména svých dřívějších starších spolupracovníků.

„Jé, to byl lump, a ten pěkněj podvodník, a tamten výstavní darebák,“ zkáduje to Standa podle svého na jednu hromadu.

Já bydlím na tomhle sídlišti teprve od poloviny osmdesátých let a stěhování do Hostivaře byl takový malý návrat do mládí. I když i tady se toho už tehdy mnoho změnilo. Ale ten dům, kde kdysi, tak dávno, bydlela Věra, byl na svém místě stále. Občas, když mě cesta zavedla až tam, jsem si nostalgicky povzdechl nad těžkými domovními dveřmi, kde jsme se naposledy tak krásně neuměle, zato však o to upřímněji líbali.

Všechno je pryč, všechno odvál čas.

Proč bych tedy alespoň trochu nevyzkoušel Standovu paměť?

„Hele, Stando,“ ptám se nezávazně. „Víš, kde byla ordinace závodního doktora a také jídelna?“

„Co je to za otázku? Přece naproti dvojce.“

„No a v tom baráku byly i byty...“

„Jasně, asi dva podnikový byty.“

„Správně, a v tom jednom bydlel takový brusič...“

Standa se jenom usměje, jako kdyby suverénně procházel nějakou televizní soutěží. „Bydlel, říkali jsme mu myslím, myslím...“

„To nevádí,“ vyhrknu. „A ten měl dceru...“
 Standa se trochu zamyslí, pak pokývá hlavou a smutně dodá: „Chudinka, a taková hezká holka to byla...“
 „Co se stalo? Co?“ visím mu na rtech.
 „Loni ji přešel vlak.“
 „Co?“ vyrazí mi to dech.
 „No loni.“
 „Kde?“
 „Přece tady v Hostivaři, na kolejích, psaly o tom i noviny.“
 Zatímco hledím nevěřícně před sebe, Standa pokračuje: „Přijela skoro po pětatřiceti letech poprvé domů. Až z Jihoafrický republiky. Za nemocnou mámou. Skoro už neuměla ani česky. No a když přecházela koleje, smet ji rychlík. Musela to mít hned za sebou...“
 Už neslyším, už nevnímám a ani nemohu uvěřit. Všichni hostivařští za tratí vždycky chodili přes koleje. Stokrát, tisíckrát, tak jako chodila malá Věrka na nákupy či na tramvaj. Tak, jako jsme šli tenkrát i my. A pak si v klidu přijede po pětatřiceti letech domů a nechá se přejet prvním rychlíkem, který zrovna v tu chvíli projížděl.
 Co jsi, Věruško, dělala? To tam v tom JARu nemáte vlaky? Kde jsi vůbec žila? A jak? Proč sis musela pro tak hloupou a nesmyslnou smrt přiletět až z druhé poloviny zeměkoule?
 Ani si neuvědomuji, že jí muselo být také přes padesát let, že tam někde, pro nás v nepředstavitelné dálce nechala manžela, děti, vnoučata. Vůbec si nepřipouštím, že by mohla mít prošedlé vlasy, vrásky v obličejí, že by mohla i ztloustnout. Já ji vidím stále jako tu holčičku v šedivé tesilové sukni a pravděpodobně ve vypůjčených větších lodičkách, v kterých jí plavaly tak srandovně nohy, že se mě musela kolikrát až křečovitě držet.
 Znovu před sebou vidím Žofín, pramičky, rozloučení před jejich domem.
 A teď Věruška najednou není.
 Umřela mi tak zbytečně, moje první láska.
 A já se najednou necítím už jako kluk.
 Uvědomuji si, že jsem starý.
 Cítím, že mi skončilo mládí. Konec ideálů.
 Kam jsi se poztrácel, živote?
 Střípky vzpomínek a mnoho protínajících se osudů se rozplývá v nedohlednu. Vichřice roku 1968 si vybírá svou daň i dnes. Kolik zavátých lidských duší ještě bloudí po celém světě, aby se vrátilo domů pouze zemřít.
 Kdo nás okradl o jejich přátelství? Kde hledat příčinu toho, jak jsme byli okradeni i my. Oloupení o mládí, o život.
 Věra je mrtvá.
 Kruh se opět uzavírá a my bychom se museli znovu vrátit až na začátek, abychom zjistili, kdo je vlastně tím zlodějem, tím vrahem...
 Vrátit se až před rok 1968.
 Vrátit se do zlatých dob před tím vejbuchem...
***To tenkrát ještě holkám rostly vlasy,
 to bylo před tím vejbuchem.
 A kdo měl žízeň, ten ji hasil.
 A kdo měl žízeň, ten ji hasil,
 vrace se s kytkou za uchem
 prázdnou ulicí na kolej.
 To bylo dávno – yesterday.***

*Yesterday,
all my troubles seemed so far away.
Now it looks thought they're here to stay.
Oh, I believe in yesterday.*

Konec

září 2003- říjen 2005

Historická fakta čerpána z těchto materiálů: - Academia Praha, Sedm pražských dnů
- Jiří Vančura, Naděje a zklamání
- Lidové noviny, samizdatový ročník 1988
- novinové přílohy MF Dnes a Lidových novin
V rámci inspirativní literatury připsány ukázky z knihy Stefana Zweiga Netrpělivost srdce

K vytvoření iluze dobové kulisy použity úryvky z repertoáru či tvorby:

- Karla Kahovce
- Václava Neckáře
- Karla Gotta
- Michala Prokopa
- Marty Kubišové
- Petra Nováka
- Evy Pilarové
- Karla Kryla
- Jaroslava Kvapila
- Karla Hynka Máchy
- českých a moravských dechovek
- trampských osad
- the Beatles
- rytmické skupiny VÚ 8010